BIJBLAD

OP HET

STAATSBLAD

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË.

.5)

DEEL XI
OR 4570-4666

R. JATENG.

1891

Proyek
Peningkatan Penanganan Peraturan
Daerah Propinsi Tingkat I
Jawa - Tengah

BIJBLAD OP HET STAATSBLAD

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË.

BIJBLAD

OP HET

STAATSBLAD

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË,

OPNIEUW BEWERKT.

DEEL XI. — No. 4570 — 4866

1909
G. C. T. v. Dorp. & Co
Semarang-Soerabaia.

No. 4570. HEERENDIENSTEN. — *Voorschriften ter uitvoering van de Ordonnantie in Staatsblad 1890 no. 248 (zesde vijfjaarlijksche herziening der — op Java en Madoera).*

Vervallen door tijdsverloop.

No. 4571. HEERENDIENSTEN. KEDOE. — *Voorschriften ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Kedoe (Staatsblad 1889 no. 267).*

Vervallen door Staatsblad 1901 No. 204 en Bb. No. 5602.

No. 4572. HEERENDIENSTEN. BAGELEN. — *Voorschriften ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Bageten (Staatsblad 1890 no. 162).*

Vervallen door Staatsblad 1901 No. 204 en Bb. No. 5602.

No. 4573. HEERENDIENSTEN. BANJOEMAS. — *Voorschriften ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Banjoemas (Staatsblad 1891 no. 57).*

Vervallen door Staatsblad 1896 No. 199 en Bb. No. 5159.

No. 4574. HEERENDIENST WATERLEIDINGEN — *Voorschrift omtrent het aanleggen, herstellen en onderhouden van waterleidingen in heerendienst.*

BESLUIT.

No 14 Buitenzorg, den 10den Juni 1891.

Gelet op het besluit van 23 December 1885 no. 3/c, waarbij aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java (de Residenten der Vorstenlanden uitgezonderd) is opgedragen om zorgvuldig toe te zien, dat geen nieuwe irrigatieleidingen of ingrijpende verbeteringen of herstellingen aan bestaande leidingen in zoogenaamden dessa-dienst, of onder welke benaming ook, ondernomen worden zonder voorkennis van en behoorlijke opname door den dienst der Burgerlijke Openbare Werken;

Gelezen enz.;

Overwegende:

dat ingevolge het bepaalde bij het aangehaald besluit van 23 December 1885 no. 3/c geen waterleidingen hoegenaamd mogen worden aangelegd of op ingrijpende wijze verbeterd of hersteld, zonder voorafgaande opneming door den dienst der Burgerlijke Openbare Werken;

dat die maatregel is genomen tot tegengang van de voortdurende vermeerdering van het aantal gebrekkige waterleidingen, welke te voren door de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur in de Gouvernements lan-

den op Java, met terzijdestelling van de voorschriften omtrent de heerendiensten, in zoogenaamden dessadienst werden tot stand gebracht;

dat echter, hoe nuttig opnemingen als de hooger bedoelde ook mogen zijn, de krachten van het daarvoor beschikbaar waterstaatspersoneel te kort schieten om binnen een niet al te lang tijdsverloop alle vereischte opnemingen te verrichten, zoodat het streng vasthouden aan het bij meergemeld besluit gegeven voorschrift onbillijk zou zijn met het oog op de nadeelige gevolgen, welke daaruit voor de bevolking kunnen voortvloeien;

dat het derhalve wenschelijk moet worden geacht de bemoeienis van den dienst der Burgerlijke Openbare Werken met den aanleg en de herstelling of verbetering van waterleidingen te beperken tot de werken aan waterleidingen, welke ingevolge de bestaande bepalingen in heerendienst moeten worden aangelegd en onderhouden, en zoodoende de belemmering op te heffen, welke meergemeld besluit in den weg legt aan het tot stand brengen, herstellen en verbeteren van leidingen, welke de bevolking gewoon is bij onderling overleg van een of meer dessa's tot bevordering van haar eigen landbouw aan te leggen onder toezicht, maar buiten tusschenkomst, van het Europeesch bestuur;

De raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zoover van het besluit van 23 December 1885 no. 3/c te bepalen, dat geen werken aan waterleidingen, welke ingevolge de bestaande bepalingen in heerendienst moeten worden aangelegd, hersteld en onderhouden, mogen worden ondernomen zonder voorafgaande opneming door den dienst der Burgerlijke Openbare Werken;

wordende voor het aanleggen of op ingrijpende wijze herstellen en verbeteren van leidingen, welke door de bevolking onder toezicht, doch overigens buiten tusschenkomst, van het Europeesch Bestuur, worden tot stand gebracht, slechts de voorkennis en toestemming van dat Bestuur vereischt;

met opdracht aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java (de Residenten der Vorstenlanden uitgezonderd) om zorgvuldig te waken tegen handelingen als die, welke tot den bij meergemeld besluit getroffen maatregel hebben aanleiding gegeven, en toe te zien dat geen werken aan waterleidingen als de eerstbedoelde in zoogenaamden dessadienst worden ondernomen.

No. 4575. WEGEN. SCHADUWBOOMEN. — *Voorschriften betreffende de beplanting der wegen met schaduwboomen.*

CIRCULAIRES aan de Residenten op Java en Madoera, uitgezonderd die van Batavia en de Vorstenlanden.

No. 5240. Batavia, den 25en September 1889.

Bij het kortelings beëindigde onderzoek naar de verplichte diensten, welke door de inlandsche bevolking in de residentie Kedoe worden gepresteerd, heeft o. m. ook deze omstandigheid de aandacht getrokken, dat voor het planten van boomen langs de wegen en voor het aan-

leggen en onderhouden van de daartoe noodige kweekbedden nog steeds gebruik wordt gemaakt van den arbeid van heerendienstplichtigen, terwijl de materialen, benoodigd voor de omrastering der jonge plantjes als anderszins, kostéloos door de bevolking plegen te worden geleverd.

Dit misbruik, hetwelk ook elders op Java en Madoera wordt aangetroffen, mag, naar het oordeel der Regeering, niet worden bestendigd, en zal in de behoefte aan schaduw langs de wegen voortaan langs anderen weg moeten worden voorzien.

Wat de wegen op hoofdplaatsen van gewesten en afdeelingen betreft, kan voor de hierbedoelde werkzaamheden gevoegelijk gebruik worden gemaakt van den arbeid van dwangarbeiders of van politioneel gestraften. Buiten die hoofdplaatsen zal dat werk echter aan de zorg van de ambtenaren bij het Boschwezen moeten worden overgelaten, welke daartoe het noodige in vrijen arbeid zullen behooren te doen verrichten, voor zooverr althans de voor dit jaar uit deze regeling voortspruitende onkosten kunnen gevonden worden uit de bij artikel 190 der begrooting toegestane fondsen.

Ten einde omtrent dit laatste punt te kunnen beslissen gelieve UHEdG. mij mitsdien op te geven op welk bedrag de nog in 1889 uit dezen hoofde te maken kosten moeten worden geraamd. Tevens zal het mij aangenaam zijn te vernemen op welke som de jaarlijks voor dit doel vereischte uitgaven dienen te worden begroot, opdat voor het beschikbaarstellen van die fondsen, ook voor den vervolge, het noodige kunne worden verricht of voorgesteld.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,

H. KUNEMAN.

No. 336/B. Batavia, den 18en Juli 1891.

Bij de regeling betreffende het beplanten in vrijen arbeid der wegen op *Java en Madoera*, bedoeld bij mijne circulaire van 25 September 1889 no. 5240, lag het volstrekt niet in de bedoeling om al dadelijk alle wegen tegelijk onderhanden te nemen, maar wel om geregeld jaarlijks één of meer wegen dan wel gedeelten daarvan te beplanten, zoodat het werk gemakkelijk is te overzien.

Daarvoor heeft men meer zekerheid dat wat geplant wordt ook slagen zal, zoodat dan ook minder aanleiding tot mislukking en daardoor geldverspilling bestaat.

Gevolg gevende aan den imperatieven last der Regeering, werd de leiding der wegenbeplanting opgedragen aan de Houtvesters. Die ambtenaren toch hebben zich gedurende hunne studie en geheelen dienstijd met cultuurvakken bezig gehouden, zoodat het planten van schaduwboomen langs de wegen ook meer tot hun eigenlijken werkkring behoort. Het lag evenwel geenszins in de bedoeling dat hun bij dat werk de hulp van bestuurszijde moest worden onthouden.

Evenal: de Controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur op aanwijzing en

onder leiding van de technische ambtenaren der Burgerlijke Openbare Werken dikwijls hun bijstand verleenen voor het gewoon onderhoud van 's lands werken, evenzoo kan er geen bezwaar in worden gezien die ambtenaren de Houtvesters bij het beplanten der wegen behulpzaam te doen zijn, hetzij dat zij zelf onder leiding van den Houtvester zich met de uitvoering belasten voor enkele wegen of gedeelten daarvan, óf zorgen dat behoorlijk toezicht wordt gehouden door de daarvoor aangewezen personen. In ieder geval kan hier onderlinge samenwerking reeds veel goeds tot stand brengen.

Ten einde de beplanting en het onderhoud bovenbedoeld op de minst kostbare wijze te doen plaats hebben is bepaald dat op de hoofdplaatsen van gewesten en afdeelingen daarbij gebruik moet worden gemaakt van de dwangarbeiders en politioneel veroordeelden en spreekt het van zelf dat de op die gestraften toezicht houdende mandoors daarbij tevens ter beschikking van den Houtvester moeten worden gesteld.

Dit laatste heeft evenwel reeds in enkele afdeelingen aanleiding gegeven tot onvruchtbare correspondentie tusschen de Hoofden van Plaatselijk Bestuur en de Houtvesters, voornamelijk omdat de eersten òf verstrekking van veroordeelden geheel weigerden òf te weinig arbeidskrachten verstrekten, dan wel niet de noodige toezicht houdende mandoors aanwezen.

Het kan daarom niet ondienstig zijn den door veroordeelden bij de beplanting der wegen te presteeren arbeid nader te omschrijven. Zij worden belast met het aanleggen en onderhouden van de zaadbeddingen, het maken van plantgaten langs de wegen, het planten, begieten der boomen, het maken van krandjangs of ompaggering, het onderhouden van een en ander, het snoeien der boomen enz., kortom alle werkzaamheden ten behoeve der wegenbeplanting binnen de grens der hoofdplaatsen, of zooveel verder als zij kunnen werkzaam gesteld worden.

De uitgaven voor het beplanten der wegen, waarbij van den arbeid der veroordeelden wordt gebruik gemaakt, bepalen zich dus slechts tot inkoop van zaden of plantmateriaal en materiaal benoodigd voor ompaggering.

Daar waar buiten de hoofdplaatsen geen gebruik kan worden gemaakt van dwangarbeiders of politioneel veroordeelden, behoort alles in vrijen arbeid te geschieden.

Het waken tegen beschadiging der aanplantingen door mensch en vee behoort aan de dessa-politie te worden opgedragen.

In gewesten, alwaar de wegen in vrijen arbeid worden onderhouden, zooals thans reeds plaats heeft in Kedoe, Bagelen en Banjoemas, behooren de daarbij aangestelde mandoers, ieder voor zooveel zijn ressort betreft, tevens toezicht te houden op alles wat in verband staat met meergenoemde wegenbeplanting.

Ik heb mitsdien de eer UHEdG. beleefd te verzoeken Uwe medewerking te verleenen opdat aan het bovenstaande stipt de hand worde gehouden en dat de betrokken ambtenaren, ieder voor zooveel hem aangaat, met den inhoud dezer in kennis worden gesteld.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,

H. KUNEMAN.

No. 4576. KADASTER. LANDRENTE. — *Voorschriften tot regeling van de details der Kadastrale metingen, bedoeld bij art. I, § II, sub 2°, van Staatsblad 1879 no. 164.*

BESLUIT.

No. 6. Buitenzorg, den 18den Juni 1890.

Gelezen.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met intrekking der besluiten van 4 Augustus 1879 no. 7, 30 April 1883 no. 30 en 6 December 1884 no. 10 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië nos. 3431, 3881 en 4141), voor zooveel noodig goed te keuren de aan dit besluit gehechte Voorschriften tot regeling van de details der kadastrale metingen, bedoeld bij art. 1, § II, ten 2de van het besluit van 10 Mei 1879 no. 4 (Staatsblad no. 164);

met bepaling, dat de Inspecteur, die met de landrenteregeling is belast, gehouden is de in die Voorschriften vermelde aanwijzing van ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur te doen met goedvinden van het betrokken Hoofd van Plaatselijk Bestuur of anders overeenkomstig de beslissing van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur.

Ten tweede: enz.

Afschrift, enz.

VOORSCHRIFTEN TOT REGELING VAN DE DETAILS DER KADASTRALE METINGEN, BEDOELD BIJ ART. I § II TEN 2e VAN HET BESLUIT VAN 10 MEI 1879 No. 4 (STAATSBLAD No. 164).

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Doel.

Art. 1. Het hoofddoel van de werkzaamheden, bedoeld bij II sub 2e van Staatsblad 1879 no. 164, bestaat in de opmaking van een kadaster ten behoeve van de landrente-regeling.

Leiding.

Art. 2. Bij de opmaking van het landrente-kadaster hebben de daarmede belaste ambtenaren, voor zoover het geene zaken betreft van zuiver technischen aard, te volgen de aanwijzingen en voorschriften hun dienaangaande te geven door den Inspecteur, die met de landrente-regeling is belast.

Personeel.

Art. 3. De werkzaamheden worden verricht door die ambtenaren en

beambten van den kadastralen dienst, welke, voor zoover het Europeesche personen betreft, daartoe door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur en, voor zoover aangaat het Inlandsche personeel, door den Ingenieur, Chef van den kadastralen dienst, zullen worden aangewezen.

Art. 4. De Directeur van Binnenlandsch Bestuur wijst uit de bij het voorgaande artikel bedoelde ambtenaren dengene aan, die, behoudens het bepaalde bij artikel 2, rechtstreeks ondergeschikt aan den Ingenieur, Chef van den kadastralen dienst, belast is met de regeling van- en het toezicht op alle werkzaamheden voor het landrentekadaster te verrichten, ingevolge de daartoe te geven aanwijzingen en voorschriften. (Chef der landrente-metingen).

Art. 5. Het overige personeel, in artikel 3 bedoeld, wordt verdeeld over opnemingssectiën. Het aantal en het ressort dier sectiën, alsmede de plaatsen waar de teeken-bureaux zullen zijn gevestigd en het personeel van ieder der sectiën, worden aangewezen door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur op voorstel van den Ingenieur, Chef van den kadastralen dienst, die te voren overleg houdt met den Inspecteur.

Art. 6. Voor iedere sectie wordt door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur een ambtenaar van het kadaster aangewezen om als hoofd der sectie op te treden.

Werkzaamheden.

Art. 7. De werkzaamheden te verrichten voor het in artikel 1 omschreven doel bestaan in:

1°. het opmaken van het landrente-kadaster van die districten of gedeelten daarvan, welker opneming door het kadaster of de statistieke opname nog niet heeft plaats gehad;

2°. het omwerken van het kadaster der reeds volgens de voorschriften vastgesteld bij het besluit van 4 Augustus 1879 no. 7 (Bijblad no. 3431) voltooide districten of gedeelten daarvan, ten einde dit in overeenstemming te brengen met de voorschriften van deze instructie;

3°. de bijhouding van het landrente-kadaster volgens de daaromtrent nader vast te stellen voorschriften;

4°. het opmaken van het eigendoms-kadaster van de perceelen waarop zakelijke rechten zijn gevestigd en die gelegen zijn binnen de districten, waarvan het landrente-kadaster wordt opgemaakt;

5°. alle overige verrichtingen, welke aan het personeel door of van wege den Inspecteur in het belang der beoogde landrente-regeling zullen worden opgedragen.

Toezicht.

Art. 8. De Chef der landrente-metingen is verantwoordelijk voor den geregelden gang, de goede verdeeling en de deugdelijkheid in algemeenen zin van het werk.

Hij is gehouden zoowel de bureaux als de opmetingsploegen der sectiën zoo dikwijls te inspecteeren als hij in het belang van het werk noodig acht of hem dit door den Inspecteur voornoemd wordt opgedragen.

Behalve de opgaven omtrent het technische gedeelte der werkzaamhe den die hij verplicht is, ingevolge de bestaande voorschriften, aan de Inspecteur, Chef van den kadastralen dienst in te dienen, zendt hij vóó den tienden van iedere maand aan den Inspecteur, benevens een exemplaa der rapporten in het volgende artikel omschreven een afzonderlijk rapport dat bevat:

a. eene opgave van de door hem verrichte inspectiën en van zijne be vinding omtrent de deugdelijkheid van het werk;

b. zijn oordeel over den stand en den geregelden gang van het werk bij iedere sectie;

c. opmerkingen betreffende het personeel en bijzonderheden van verschil lenden aard.

Art. 9. De Sectie-chefs zenden vóór den vijfden van iedere maand aan den Chef der landrente-metingen een rapport in duplo volgens het aan deze instrutie gehecht model.

Een exemplaar van dit rapport wordt tegelijk met het rapport in artikel 8 bedoeld aan den Inspecteur toegezonden.

Art. 10. De Chef der landrente-metingen houdt een register aan, waarin omtrent ieder der Europeesche en Inlandsche ambtenaren en beambten worden geboekt die feiten en bijzonderheden bij zijne inspectiën waargenomen, waaruit hunne ijver, aanleg, bekwaamheid enz. kunnen worden beoordeeld.

Art. 11. De Sectie-chefs houden een zelfde register aan als in artikel 10 bedoeld en dragen zorg gedurende den loop van het jaar voldoende feiten te verzamelen om aangaande hun ondergeschikt personeel aan den Chef der landrente-metingen de inlichtingen te kunnen verstrekken, die hij voor een juiste beoordeeling der hierbedoelde personen noodig heeft.

Art. 12. Jaarlijks vóór den 20sten December zenden de Sectie-chefs aan den Chef der landrente-metingen een conduite-staat in duplo, bevattende van ieder der Europeesche en Inlandsche ambtenaren hunner sectiën uitvoerige bijzonderheden omtrent aanleg, ijver geschiktheid en bekwaamheid.

De Chef der landrente-metingen zendt een exemplaar dezer conduitestaten, voorzien van zijne beschouwingen, tegelijk met de door hem op te maken conduitestaten der Sectie-chefs, vóór den 10den Januari van het volgende jaar aan den Ingenieur, belast met de leiding van den kadastralen dienst in Nederlandsch-Indië.

Art 13. Ieder der Europeesche ambtenaren bij de sectiën werkzaam houdt een dagboek aan, waarin omstandig, dag voor dag, wordt vermeld het werk door hem verricht en de opmerkingen, door feiten gestaafd, omtrent het onder zijn toezicht werkende personeel.

Op den eersten van iedere maand zenden de ondergeschikte ambtenaren hunne dagboeken aan de Sectie-chefs, die ze, voorzien van hunne bemerkingen, aan die ambtenaren terugzenden.

De Sectie-chefs zenden hunne dagboeken, tegelijk met het maandrapport, aan den Chef der landrente-metingen, die ze, eveneens voorzien van zijne bemerkingen, aan de afzenders retourneert.

Bij iedere inspectie wordt door den Chef der landrente-metingen nagegaan of de dagboeken der ondergeschikte ambtenaren met de vereischte uitvoerigheid en accuratesse worden bijgehouden.

Hij teekent ze onder den laatst ingevulden datum voor „gezien."

Art. 14. Ieder ambtenaar rapporteert onmiddellijk aan zijn directen chef de feiten, bewijzende gebrek aan ijver of belangstelling voor het werk, onbekwaamheid, onwil of andere voor 's lands dienst schadelijke eigenschappen van ieder zijner ondergeschikten.

Wanneer voor de eerste maal over een ambtenaar wordt geklaagd, worden de feiten onderzocht door den Chef der landrente-metingen, die den schuldige daarover onderhoudt, en hem de straffen oplegt, die binnen de grenzen zijner bevoegdheid liggen, dan wel de zaak, voorzien van zijne beschouwingen en voorstellen, ter kennis brengt van den Ingenieur, belast met de leiding van den kadastralen dienst in Nederlandsch-Indië.

Herhaalde klachten over een zelfden ambtenaar worden steeds ter kennis gebracht van dien Ingenieur, die daarop beschikking neemt of tot bestraffing der schuldigen de noodige voorstellen doet.

Herhaaldelijk gebleken onbekwaamheid of herhaald plichtverzuim wordt naar bevind van zaken gestraft met terugstelling in rang, ontslag uit de betrekking of ontslag uit 's Lands dienst.

Art. 15. Ieder ambtenaar is verantwoordelijk voor de nadeelen ontstaan uit de gebreken en tekortkomingen zijner ondergeschikten, wanneer daarop niet tijdig door hem de aandacht zijner meerderen is gevestigd.

Werktijd.

Art. 16. De uren, dagelijks door het personeel aan het terrein- of kantoorwerk te wijden, worden vastgesteld door den Chef der landrente-metingen, na gehouden overleg met den Inspecteur.

Wanneer de belangen van het werk dit eischen, kan ieder ambtenaar het aantal werkuren zijner ondergeschikten ten allen tijde vermeerderen.

Van de gevallen, waarin dit heeft plaats gehad, wordt door hem aanteekening gehouden in zijn dagboek.

Werkplan.

Art. 17. Het werkplan voor iedere opnemingssectie wordt vastgesteld door den Inspecteur, in overleg met den Chef der landrente-metingen.

De aanwijzing van het personeel voor ieder onderdeel van het werk en de verplaatsing van het personeel binnen het ressort der sectie geschieden door den Chef der landrente-metingen, in overleg met den Sectie-chef.

Art. 18. Het kadaster wordt districts- en dessa'sgewijze opgemaakt, met dien verstande dat voor de driehoeks- en de detailmeting en voor de kaarteering steeds een of meer geheele districten worden bewerkt, zonder deze werkzaamheden bij de dessagrenzen af te sluiten, en dat alle werkzaamheden dessa'sgewijze worden verricht.

WERKZAAMHEDEN TE VELDE.

Grensbepaling der dessa's.

Art. 19. Aan de opmeing vatn ieder district gaat vooraf de afbakening

en omschrijving van de punten van het gebied der verschillende dessa's.

Die afbakening geschiedt door het hoofd van de betrokken dessa in tegenwoordigheid van en in overeenstemming met de hoofden der aangrenzende dessa's en ten overstaan van een der ambtenaren of beambten van het kadaster, die van den loop der grenslijnen een proces-verbaal met daarbij behoorend schetskaartje opmaakt.

Ingeval bij de betrokken dessahoofden verschil van gevoelen bestaat omtrent de grens tusschen hun gebied, zoo geeft daarvan de Sectie-chef kennis aan den ambtenaar van het binnenlandsch bestuur, die door den Inspecteur voor die sectie is aangewezen.

De op het terrein aanwezige ambtenaar of beambte van het kadaster dient er wel op te letten dat de dessahoofden zelven komen en niet (stilweg) iemand in hun plaats zenden. Desnoodig moeten deze hoofden zich doen vergezellen door andere ingezetenen der dessa, die in het bijzonder vertrouwd zijn met het terrein.

Art. 20. Het proces-verbaal wordt in het Maleisch geschreven en geteekend door de betrokken dessahoofden en den ambtenaar of beambte van het kadaster.

Het wordt mede geteekend door het districtshoofd of onderdistrictshoofd voor de identiteit der personen, die de aanwijzing hebben verricht.

Art. 21. Op plaatsen, waar de dessagrenzen door wildernis, moeras, enz. loopen en derhalve ook door de dessahoofden slechts bij benadering zijn aan te geven, moet, zoowel om de meting te vereenvoudigen als om het behoud der grenzen gemakkelijk te maken, bij de afbakening er naar gestreefd worden, de grenzen zooveel mogelijk uit rechte lijnen te doen bestaan.

Driehoeksmeting.

Art. 22. De detailmeting van het terrein moet worden voorafgegaan door eene driehoeksmeting, die wordt verbonden aan de bestaande primaire- en secundaire driehoeksmetingen door alle verzekerde punten daarvan in eerstgenoemde op te nemen.

Art. 23. Ingetrokken bij Bijblad No. 5211.

Art. 24. Gelijktijdig met de driehoeksmeting worden door de daarmede belaste ambtenaren een groot aantal tusschenpunten op het terrein geplaatst en door hoeksmeting aan de driehoeksmeting verbonden, waarbij echter slechts, wanneer geen andere wijze van verbinding mogelijk is, van de problemas van Snellins of Hansen mag worden gebruik gemaakt.

Art. 25 De tusschenpunten moeten met de driehoekspunten, voor zoover die daarvoor geschikt zijn, dienen om daaraan de veelhoeken te verbinden.

Bij de keuze der eerstgenoemde moet dus uitsluitend op het belang der detailmeting worden gelet.

Art. 26. Als algemeene regel wordt aangenomen, dat de zijden der driehoeken niet langer zullen zijn zijn dan $\pm$ 1000 meter, waardoor de afstanden tusschen alle berekende punten niet grooter worden dan $\pm$ 500. meter.

Art. 27. De hoeken der driehoeksmeting worden tweemaal met den

kijker in den gewonen stand en tweemaal met doorgeslagen kijker gemeten.

De hoeken om ieder punt worden alle gemeten; het is streng verboden den laatsten hoek door aftrekking der reeds gemeten hoeken van 360° te vinden.

Art. 28. Wanneer een tusschenpunt uit twee punten van driehoeksmeting is waargenomen, worden aan het punt zelf geen hoeken meer gemeten.

Wanneer echter aan een tusschenpunt hoeken moeten worden gemeten, geschiedt dit slechts eenmaal met den kijker in den gewonen stand en éénmaal met doorgeslagen kijker.

Art. 29. De ambtenaar, die de hoekmeting verricht, leidt tevens uit de verkregen noniusaflezingen de waarde der hoeken af, maar brengt daarin geen enkele wijziging aan.

Art. 30. De nommering der punten van driehoeksmeting geschiedt eerst na voltooiïng van het geheele net.

Een punt, ongeveer in het midden van het net gelegen, krijgt no. 1 en de overige punten worden spiraalsgewijs daaromheen genommerd.

Bij de nommering der driehoeken wordt dezelfde richting gevolgd.

Art. 31. Bij de vereffening der fouten en bij alle andere bewerkingen wordt begonnen met den tour d'horizon om punt no. 1, daarna volgt die om punt no. 2, enz.

Art. 32. De basis wordt afgeleid uit de bekende coördinaten van twee der aansluitingspunten.

Bij aansluiting aan meer dan drie punten worden voor de afleiding der basis de punten zoodanig gekozen dat de overige aansluitingspunten ter weêrszijden en zoo mogelijk op ongeveer gelijke afstanden zijn gelegen van de lijn die eerstgenoemde twee punten vereenigt.

De aansluiting aan het derde en aan de overige aansluitingspunten geschiedt, voor iederen aansluitingsdriehoek afzonderlijk, volgens de graphische methode van Gleuns.

Art. 33. De punten van de kadastrale driehoeksmeting worden ten opzichte van hetzelfde assenstelsel berekend als dat hetwelk voor de afsluitingspunten gebruikt is.

Art. 34. Na voltooiïng van de berekening der coördinaten der driehoekspunten en na aansluiting dier punten aan de punten van hoogere orde, worden alle stukken, op de driehoeksmeting betrekking hebbende, aan den Chef der landrente-metingen toegezonden, die zich overtuigt van de deugdelijkheid van alle onderdeelen van het werk en ten blijke zijner goedkeuring eene verklaring stelt op den staat of in het register, bevattende de coördinaten der punten zooals die na aansluiting aan de punten van hoogere orde zijn gewijzigd.

Art. 35. Na goedkeuring der berekening van de coördinaten der driehoekspunten en na de berekening der tusschenpunten, worden de volgende stukken vervaardigd als:

1°. een plan van driehoeksmeting;

2°. een register van driehoeksmeting.

Art. 36. Dadelijk na voltooiïng van het plan van driehoeksmeting

worden daarop uit de topographische kaart de districtsgrenzen zoo nauwkeurig mogelijk overgebracht.

Detailmeting.

Art. 37. De bebouwde gronden worden onderscheiden in *sawah's tegalvelden, tuinen en erven.*

Art. 38. Sawahs zijn terrasvormig aangelegde, ter ophouding van het water afgedijkte bouwgronden, waarop als hoofdproduct rijst geteeld wordt.

Zij worden bij de opmeting onderscheiden in de volgende soorten:

1e. *Sawahs van levend water voorzien,* dat zijn sawahs, besproeid met water uit rivieren, meeren of bronnen afkomstig.

2e. *Sawahs van den regen afhankelijk,* dat zijn sawahs, die geene andere besproeiïng hebben dan van den regen.

3e. *Sawahs rawa,* dat zijn sawahs, aangelegd op laaggelegen terreinstrooken, waarheen het water der omliggende hoogere gronden verzakt, of waar het water op de sawahs zelve uit den grond opwelt en welke door de gesteldheid van den bodem, in den regel niet met ploegvee bewerkt kunnen worden.

Art. 39. *Tegalvelden* zijn alle niet onder de omschrijving van artikel 38 vallende bouwgronden, waarop gewassen worden geteeld, die door periodieke uitzaaiïng of uitplanting worden verkregen.

Zij worden onderscheiden in:

1e. *Tegalvelden in geregelde cultuur,* hetzij die velden jaarlijks, dan wel periodiek beplant worden.

2e. Tegalvelden, die na éénmaal of eenige malen te zijn beplant geweest, weder worden geabandonneerd.

Art. 40. *Tuinen* zijn gronden, uitsluitend beplant met vruchtboomen of andere gewassen, niet vallende onder de omschrijving der beide vorige artikelen.

Art. 41. *Erven* zijn gronden, uitsluitend bestemd voor bewoning.

Art. 42. Door het kadaster worden alle bebouwde gronden perceelsgewijze opgemeten, behalve de tweede categorie der in artikel 39 vermelde tegalvelden.

De aanwijzing der tegalvelden heeft plaats door de eigenaren onder toezicht van het dessabestuur.

Bijaldien op de in artikel 39 bedoelde velden hier en daar ook eenige vrucht- of andere boomen voorkomen, zoo worden ze bij de opmeting toch onder de tegalvelden gerangschikt.

Wanneer tusschen erven en tegalvelden geene afscheiding bestaat, worden ze te zamen opgemeten.

Evenzoo wordt gehandeld wanneer geene afscheiding bestaat tusschen erven en tuinen.

Art. 43. Onder kadastraal perceel wordt verstaan zoodanig gedeelte van het bebouwde terrein dat door vaste, natuurlijke grenzen, als: wegen, rivieren, waterleidingen, enz. is afgescheiden en over zijn geheele oppervlakte in denzelfden cultuurtoestand verkeert.

Als perceelgrenzen worden mede beschouwd galengans of andere zicht-

bare afscheidingen tusschen stukken land van denzelfden cultuurtoestand, maar van verschillende productiviteit. Dergelijke grenzen worden echter alleen opgemeten op aanwijzing van de ambtenaren met de verificatie in loco belast.

De onbeplantbare strooken grond langs de bovengenoemde scheidingen worden echter gerekend tot die scheidingen te behooren en dus daarmede vereenigd, zoodat de kadastrale perceelen alleen bevatten de werkelijk beplantbare gronden.

Art. 44. Wegen, rivieren, steenen palen, brughoofden en dergelijke terrein-bijzonderheden van blijvenden aard, die geschikt zijn om als vaste punten te dienen voor de aanmeting van grondveranderingen, worden mede opgemeten.

Art. 45. Van de tusschen de bebouwde gronden zich bevindende slokans, dijkjes en dergelijken, die eene mindere gemiddelde breedte hebben dan vijf meter, wordt alleen het midden opgemeten en op de kaart met éène lijn afgebeeld. Op de veldwerken wordt de gemiddelde breedte daarbij aangeteekend.

Hebben zij eene mindere gemiddelde breedte dan één meter, zoo worden zij niet opgemeten en gerekend bij de bebouwde velden waartusschen zij gelegen zijn.

De breedte in de beide voorgaande alinea's bedoeld wordt gerekend, ten aanzien der slokans, van den binnenkant der kruin van één der galengans tot die van de andere galengan.

Ten aanzien der dijken wordt als breedte beschouwd de breedte van het ondervlak.

Slokans, die districts- of dessagrenzen vormen, worden steeds met twee lijnen opgemeten en afgebeeld.

Art. 46. Behalve de leidingen, die ingevolge het bepaalde bij artikel 45 worden opgemeten, worden nog op de veldwerken geschetst alle overige waterleidingen, ook die, welke gelegen zijn in het niet in details opgemeten terrein, zoodat het geheele bevloeiïngsstelsel der dessa op de veldwerken voorkomt.

Bij ieder perceel sawah met levend water moet worden aangeduid uit welke leiding of leidingen dat perceel water ontvangt.

Die aanduiding geschiedt door binnen het perceel, op het punt waar de leiding dit bereikt, aan de lijn, die de leiding voorstelt, twee lijntjes in blauw te trekken in de richting van den stroom, makende met de leiding een hoek van $\pm$ 30°.

Deze lijntjes worden ter lengte van $\pm$ 5 m. m. getrokken op $\pm$ ½ m. m. afstand van elkander.

Art. 47. Bij de hoofdleidingen worden de namen vermeld en wordt de stroomrichting door een pijltje aangegeven.

Waar twijfel bestaat, welke leiding de hoofdleiding is, worden inlichtingen gevraagd aan het dessa-bestuur.

Bij bruggen of duikers worden mede de namen vermeld der rivieren of leidingen over welke die gelegd zijn.

Art. 48. Op de veldwerken worden alle terrein-bijzonderheden zooveel mogelijk aangegeven door de teekens daarvoor voorgeschreven in de „Voor-

schriften ter vervaardiging van topographische kaarten betreffende de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indië."

Art. 49. De dammen in rivieren en hoofdleidingen, dienende tot aftapping van het water, de aquaducten en bronnen, worden duidelijk aangegeven.

Art. 50. Wegen worden steeds in twee lijnen opgemeten, voetpaden worden geschetst en met een stippellijn afgebeeld.

Art. 51. In dessa's, waar de op te meten bebouwde gronden in kleine stukken tusschen uitgestrekte gronden verspreid liggen, worden daarvan blokkaarten gemaakt en de grenzen van de gemeten terreinen behoorlijk door merkteekenen of op andere wijze verzekerd.

Waar de genoemde blokken niet te zeer verspreid liggen, worden ze door polygoonmeting of door verbinding aan triangulatiepalen (ook tertiaire) in onderling verband gebracht.

Eischt ook dit te veel werk en tijd, dan wordt het verband in het belang der verkenning gevormd door wegen of rivieren van de topographische kaart over te nemen.

Art. 52. De veldaanteekeningen worden met de grootst mogelijke duidelijkheid en zooveel mogelijk op schaal gemaakt en in zwarten inkt overgetrokken.

Art. 53. De perceelsgewijze meting geschiedt door polygonen, waarvan de zijden met den ketting en de hoeken met de boussole worden gemeten.

Op ieder hoekpunt wordt het azimuth van de vorige en dat van de volgende lijn gemeten.

Art. 54. Bij de perceelsgewijze meting kan, zoo noodig, het aantal tusschenpunten onbepaald worden vermeerderd.

De punten, tijdens de meting bepaald, worden bij voorkeur gekozen in de lijnen van driehoeksmeting.

Art. 55. Langs rechte scheidingen, die over hunne geheele of een voldoend gedeelte hunner lengte zichtbaar zijn, worden geen meetlijnen geplaatst, maar die scheidingen of hunne verlengden worden alleen aangeteekend in de polygoonlijnen die zij snijden of waarin zij zichtbaar zijn.

Art. 56. Het aantal loodlijnen op de meetlijnen wordt zooveel mogelijk beperkt.

Art. 57. De namen van dessa's, kampongs en blokken (geblègans), alsmede die van rivieren, leidingen, enz. worden met de meeste zorg opgenomen en met duidelijk en in het oogloopend schrift vermeld.

Art. 58. De landmeters, adjunct-landmeters en mantri's aan het hoofd van opmetingsploegen geplaatst, zijn verantwoordelijk voor den goeden gang en de deugdelijkheid van de meting.

Zij zijn gehouden zich zooveel mogelijk dagelijks naar het terrein te begeven en te wonen ter plaatse waar hun dit door den Sectiechef wordt gelast.

Art. 59. Bij de driehoeksmetingen, die onder hunne leiding worden uitgevoerd, overtuigen zij zich of de driehoeks- en tusschenpunten met oordeel zijn gekozen, of de signalen goed zijn gebouwd en of vóór de hoekmeting steeds het voetpunt der loodlijn uit het midden der korf met zorg is bepaald en voldoende verzekerd.

Zij controleeren de hoekmetingen door periodiek bij de hoekmeting op

een der punten tegenwoordig te zijn, waarbij zij zich tevens overtuigen of het instrument steeds voldoet aan alle voorwaarden van opstelling en regeling.

Art. 60. Met het aanleggen der veldwerken belasten zij een mantri, die voor dit werk geschikt is en die bedreven moet zijn in het kaarteeren en ook eenigszins in het teekenen.

Art. 61. Zij wijzen dien mantri voor ieder terreingedeelte ongeveer de richting aan der polygonen, die voor grenzen van veldwerken zullen dienen.

De meting dier polygonen geschiedt met de theodolietboussole of met de boussole-tranche montagne, tevens ingericht voor afstandmeter.

Art. 62. De lengten volgens den afstandmeter en de azimuthen dezer polygonen worden ingeschreven in staten en de nommers der veldwerken daarbij vermeld.

Art. 63. Na de kaarteering der omtrek-polygonen op het papier voor de veldwerken bestemd passen zij die na en doen eventueel gemaakte fouten opsporen en verbeteren.

De lengten en azimuthen der omtrek-polygonen worden echter niet op de veldwerken vermeld, maar door hen buiten het bereik der mantri's bewaard, ten einde daarmede het werk der mantri's, met de detailmeting belast, te kunnen vergelijken.

Art. 64. Bij hunne inspectiën in loco van het werk der mantri's, met de detailmeting belast, overtuigen zij zich of alle bepalingen dezer instructie door hen goed worden begrepen en uitgevoerd.

Door periodiek enkele lijnen in hunne tegenwoordigheid te doen meten overtuigen zij zich of de opvattingen der mantri's juist zijn en of deze voldoende bekwaam zijn in het gebruik hunner instrumenten.

Art. 65. De bij hen ingeleverde voltooide veldwerken worden met zorg door hen nagezien. Zij letten er op of aan alle bepalingen dezer instructie, voor zoover de meting en het inschetsen van bijzonderheden betreft, is voldaan en controleeren de meting door enkele der door de mantri's geconstrueerde veelhoeken nauwkeurig uit te zetten en na te passen.

Art. 66. Omtrent de beschrijving, nommering en andere bijzonderheden, die op de veldwerken moeten vermeld worden, gedragen zij zich naar de voorschriften hun door de Sectie-chefs daaromtrent te geven.

Art. 67. De Sectie-chefs bezoeken periodiek ieder der opmetingsploegen hunner sectie en overtuigen zich daarbij of alle voorschriften door het personeel worden begrepen en opgevolgd.

De Chef der landrente-metingen doet hetzelfde bij zijne inspectiën in loco.

Herziening in loco van reeds vroeger opgemeten districten.

Art. 68. De algemeene herziening in loco van reeds gemeten districten geschiedt dessa'sgewijze.

De bestaande zakatlassen worden gebezigd voor de veldaanteekeningen.

Art. 69. De opmeting van grondveranderingen geschiedt door verbinding der meetlijnen of, waar geen meetlijnen noodig zijn, door verbinding der nieuwe scheidingen, aan de nog bestaande, die reeds vroeger in kaart zijn gebracht.

Art. 70. De uitmeting van de smalle strooken onbeplante grond langs wegen, slokans, enz. geschiedt door uit de lijnen, die reeds op de kaart voorkomen, naar weêrszijden loodlijnen te meten. De plaatsen, waar deze loodlijnen zijn gemeten, worden schetsmatig aangegeven. Waar het terrein te geaccidenteerd of de breedte der strooken te aanzienlijk is, geschiedt de uitmeting op dezelfde wijze als die der grondveranderingen.

Art. 71. Voor alle overige bijzonderheden, die moeten worden gemeten of geschetst, gelden de bepalingen der artikelen 37 t/m 57 dezer instructie.

Art. 72. Voor de herziening van ieder district wordt een zoo groot aantal mantri's aangewezen als daaraan kunnen arbeiden zonder dat verwarring ontstaat.

Wanneer geen Europeesch personeel beschikbaar is, wordt een hoofdmantri of een ander daarvoor geschikt mantri met de leiding belast.

Het werk der mantri's wordt gecontroleerd door de kaarteering en door de verificatie in loco in artikel 123 bedoeld.

WERKZAAMHEDEN TEN KANTORE.

Kaarteering van het minuutplan.

Art. 73. De bladen van het minuutplan worden alle ten volle noord gericht en geheel vol gekaarteerd, met uitzondering van die op welke districtsgrenzen voorkomen.

Deze bladen worden slechts tot aan die grenzen gekaarteerd.

Bij de meting van een aangrenzend district wordt zorg gedragen, dat de bladen op welke in beide districten de grens voorkomt elkander volkomen bedekken.

Art. 74. De parallellen aan den meridiaan en perpendiculair van het centraalpunt worden op één decimeter afstand van elkaâr in blauwen inkt getrokken.

Ieder blad van het minuutplan bevat negen vierkanten in de lengte en zes in de breedte.

De eerste parallellen van het district worden zoodanig gekozen, dat de afstanden dier lijnen tot het centraalpunt der residentie veelvouden zijn van 500 meters.

Art. 75. De afstanden tot den meridiaan en den perpendiculair van het centraalpunt worden bij ieder dier lijnen in rooden inkt aangeteekend.

De vierkanten worden op ieder blad van links naar rechts gemerkt met de letters *A*, *B* enz. en van boven naar beneden met de nommers 1, 2, 3 enz.

Art. 76. Na voltooiïng van het plan van driehoeksmeting; worden daarop de bladen van het geheele district aangegeven en genommerd.

Art. 77. De nommering der bladen, voor ieder district beginnende met no. 1, vangt aan met de noordelijkste rij bladen.

Alle rijen worden in de richting van het westen naar het oosten genommerd.

Art. 78. Het minuutplan wordt gekaarteerd op de schaal van 1 à 5000.

Art. 79. Van ieder veldwerk, dat ten bureele wordt ingeleverd, wordt

een staatje vervaardigd dat dessa'sgewijze gerangschikt alle namen bevat, die op het veldwerk voorkomen. Deze staatjes worden ter correctie toegezonden aan den ambtenaar van het binnenlandsch bestuur, die voor de sectie is aangewezen, die ze na verbetering aan den Sectie-chef terugzendt.

Art. 80. Naar gelang de veldwerken binnenkomen, worden de grenzen daarvan op het plan van driehoeksmeting gebracht en met een onuitgewasschen kleur aangegeven.

Nog worden op het plan overgenomen het nommer van het veldwerk en de dessagrenzen.

Art. 81. Zoodra één of meer veldwerken gereed zijn, wordt met de kaarteering aangevangen.

Art. 82. De snijpunten van driehoeks- en andere lijnen met de bladscheidingen worden steeds door berekening gevonden.

Art. 83. De kaarteering van de azimuthen geschiedt door middel van den transporteur.

De beide aansluitingspunten van iederen polygoon worden met de richting der noordlijn op een stuk dun papier van het minuutplan doorgetrokken. Daarna wordt op dat papier de polygoon gekaarteerd en langs graphischen weg aangesloten. Vervolgens worden de definitieve hoekpunten op het minuutplan overgebracht.

Art. 84. Wanneer het verschil tusschen het eindpunt der polygoon en het aansluitingspunt aanleiding geeft tot het vermoeden dat een fout is gemaakt, wordt deze opgespoord en verbeterd.

Overbrengen der minuutplans van reeds vroeger gekaarteerde districten.

Art. 85. Het overbrengen der minuutplans van reeds vroeger gekaarteerde districten, op de schaal van 1 à 5000 geschiedt uit de veldaanteekeningen door kaarteering, dan wel uit de oude minuutplans door middel van den pantograaf.

De Chef der landrente-metingen bepaalt, welke van deze twee wijzen zal worden gevolgd.

Art. 86. Van ieder district, waarvan de minuutplans moeten worden overgebracht, wordt uit de bekende coördinaten der punten van driehoeksmeting een nieuw plan van driehoeksmeting samengesteld.

Op dit plan worden de bladen van het geheele district aangelegd, met inachtneming van het bepaalde bij de artikelen 73 t/m. 77 van deze instructie.

Art. 87. Bij overbrenging met den pantograaf worden eerst alle berekende punten op de nieuwe minuutplans gekaarteerd.

Bij de berekening voor de opstelling van den pantograaf wordt de uitzetting of de inkrimping der beide bladen in rekening gebracht.

De pantograaf wordt telkens op een berekend punt ingesteld en tot een berekend punt voortbewogen.

Zijn de verschillen van het met den pantograaf verkregen eindpunt met het gekaarteerde punt te groot, dan wordt de pantograaf opnieuw

ingesteld en dezelfde lijn opnieuw gevolgd totdat bruikbare resultaten zijn verkregen.

Art. 88. De verificatie der overgebrachte minuutplans geschiedt door op ieder blad van het oude minuutplan minstens twee lijnen in verschillende richtingen te trekken. Die lijnen worden door kaarteering uit de driehoekszijden op het nieuwe minuutplan overgebracht en vervolgens op de beide plans, van hetzelfde punt uitgaande, nagepast.

Deze verificatie-lijnen worden op het oude minuutplan in rooden inkt getrokken en daarbij vermeld de uitgepaste cijfers op de beide plans. Bij het ontdekken van fouten wordt hunne uitgestrektheid met zorg opgespoord en worden ze verbeterd.

Art. 89. De in potlood overgebrachte minuutplans worden niet verder afgewerkt dan nadat daarop zijn gekaarteerd alle wijzingen bij de algemeene herziening in loco opgenomen.

Art. 90. Alle volgende artikelen dezer instructie zijn mede van toepassing op de afwerking, vervaardiging en opmaking der kaarten en registers van de reeds vroeger gekadastreerde districten.

Leiding en verificatie van- en toezicht op de kaarteering.

Art. 91. Alle berekeningen van driehoeks- en andere punten, benevens

Aan ieder van hen, die daarvoor de noodige bekwaamheid en ervaring Europeesche ambtenaren ten kantore.

Aan ieder van hen, die daarvoor de noodige bekwaamheid en ervaring bezit, wordt een deel der mantri's toegevoegd en aan iedere zoodanig gevormde ploeg ambtenaren, zoo mogelijk, de kaarteering en afwerking van een geheel district als taak aangewezen.

Art. 92. De berekende punten, alsmede de omtrekpolygonen der veldwerken, worden door de Europeesche ambtenaren gekaarteerd of door hen vóór de kaarteering van het veldwerk geheel nagepast.

Na de voltooiïng der kaarteering van het veldwerk worden de voornaamste polygonen nagepast en de overige kaarteering nauwlettend geverifieerd.

De Europeesche ambtenaar, met het toezicht op de kaarteering belast, teekent ieder veldwerk voor de verificatie der kaarteering en is verantwoordelijk voor de juistheid daarvan.

Art. 93. Ten kantore worden uitvoerige staten aangehouden voor alle onderdeelen van het werk, waaruit op ieder oogenblik de stand van het werk, alsmede door wien ieder onderdeel is verricht, duidelijk moet blijken.

Art. 94. De Sectie-chefs verleenen hunne hulp en voorlichting waar het noodig is; zij controleeren zooveel mogelijk het werk der kaarteering en zijn mede verantwoordelijk voor de deugdelijkheid daarvan.

Kleuren en afwerken van het minuutplan.

Art. 95. De grenzen der perceelen worden op de kaart met volle lijnen (O. I. inkt) getrokken; slokans als perceelgrenzen in blauw.

Art. 96. Gebouwen, wateren en openbare wegen worden met een lichte

tint gekleurd, te weten: gebouwen rood (karmijn), water blauw (Pruiss. blauw), wegen geelachtig bruin.

Art. 97. Begraafplaatsen, sluizen, bruggen, kaden, enz. worden op de kaarten aangeduid volgens de „Voorschriften" ter vervaardiging van topographische kaarten betreffende „de Nederlandsche bezittingen in Oost-Indië."

Art. 98. De dessagrenzen worden met verschillende kleuren aangewezen, uitgenomen de paarsche (magenta), die voor districtsgrens gebruikt wordt, en de donkergroene (sapgreen) waardoor de omtrek der kampongs wordt aangeduid. De kleuren der dessagrenzen worden uitgewasschen en zoodanig gekozen, dat nimmer aan elkander grenzende dessa's dezelfde kleur hebben.

Art. 99. De kamponggrenzen worden door een donkergroene kleur (sapgreen) aangegeven.

Daar waar de kamponggrens een slokan is, wordt de kampongkleur op een geringen afstand van dien slokan, en niet onmiddellijk daartegen gelegd, ten einde den aard der scheiding duidelijk in het oog te doen vallen.

Beschrijven en nommeren van het minuutplan.

Art. 100. De beschrijving der kaarten geschiedt met rondschrift van verschillende grootte naar gelang van de belangrijkheid der te beschrijven onderwerpen, met uitzondering van het bepaalde bij het 2e lid van artikel 102.

Ook het gebruik van andere letters voor de details is geoorloofd, wanneer door het rondschrift de duidelijkheid der kaart zou worden geschaad.

De namen der blokken worden alleen dan op de kaarten vermeld, als dit kan geschieden zonder nadeel voor de duidelijkheid.

De nommering der perceelen, die ingevolge artikel 42 worden opgemeten, geschiedt dessa'sgewijze, voor elke dessa beginnende met no. 1.

Bij ieder nommer wordt op het minuutplan in potlood met een enkele letter de cultuurtoestand vermeld.

Sawah m. l. w	wordt	aangeduid	door	S^1.
Sawah v. r. a	„	„	„	S^2.
Sawah rawa	„	„	„	S^3.
Tuin	„	„	„	k.
Tegal	„	„	„	t.

Art. 101. De nommering van het minuutplan en de invulling van den cultuurtoestand, geschieden in potlood door den sectiechef, daarbij geassisteerd door den ambtenaar, die de kaarteering en afwerking van het betrokken district leidt, en die tegelijkertijd de nommers met rooden inkt op het veldwerk vermeldt.

Daarbij wordt ieder perceel met het veldwerk vergeleken en nauwkeurig nagegaan of aan alle bepalingen is voldaan.

Art. 102. Op ieder blad wordt een hoofd geplaatst, luidende als volgt:

Residentie. . . . . .
Afdeeling. . . . . .
District. . . . . .

Schaal 1 à 5000.

Het woord „district" en de naam van het district worden met bloklletters geschreven, het overige met rondschrift.

Art. 103. In het midden van het blad, boven den parrallel die de bladgrens uitmaakt, wordt een rechthoek geplaatst, verdeeld in negen kleinere rechthoeken, waarvan de middelste met grijzen O.-I. inkt wordt ingekleurd en het nommer van het blad bevat, terwijl in de overige rechthoeken de nommers der aangrenzende bladen worden geplaatst.

Art. 104. Aan de beneden linker- en rechterzijden van het blad worden de navolgende verklaringen geschreven:

a. aan de linkerzijde:

„Opgemeten en gekaarteerd door of onder toezicht van mij, landmeter der . . . . klasse van het kadaster.

. . . . . den 18

b. aan de rechterzijde:

„Onderzocht en goedgekeurd door mij, Chef der landrente-metingen.

. . . . . den 18

Perceelsgewijze berekening.

Art. 105. De perceelsgewijze berekening geschiedt door middel van den polar-planimeter.

De planimeter wordt steeds gesteld voor de schaal op welke de plans zijn gekaarteerd.

De instrumenten worden dagelijks geverifieerd.

Art. 106. Alle perceelen worden tweemaal berekend.

Nadat de eerste berekening van een blad is voltooid, wordt de berekeningstaat buiten het bereik der mantri's opgeborgen en het blad voor de tweede berekening aan een anderen mantri uitgegeven.

Tusschen de beide berekeningen mag geen grooter verschil bestaan dan 2 maal de waarde der nonius-eenheid van den planimeter, voor perceelen kleiner dan 400 maal de waarde dier eenheid.

Voor grootere perceelen mag het verschil niet meer bedragen dan $^1/_{200}$ van het gemiddelde der beide berekeningen.

Art. 107. Na vergelijking der beide berekeningen wordt een staat opgemaakt van perceelen, waarvan de beide berekeningen te veel verschillen, en worden deze ter herberekening uitgegeven, totdat geen grooter verschillen bestaan dan de toestane.

De gearresteerde grootten worden onmiddellijk in de daarvoor bestemde staten met zwarten inkt ingeschreven.

Kopieën van het minuutplan.

Art. 108. Van het minuutplan worden vier kopieën gemaakt, waarvan twee doorloopend en twee dessa'sgewijze.

Een der doorloopende kopieën van het minuutplan wordt met de grootste zorg afgetrokken en nagepast en dient voor bijblad.

Het bijblad blijft in potlood en wordt niet verder afgewerkt.

De andere doorloopende kopie en een der dessa'sgewijze kopieën zijn

bestemd ten gebruike der ambtenaren, belast met de landrente-regeling.

Deze laatste draagt den naam van *dessa-kaart*.

Deze andere dessa'sgewijze kopie dient voor *veldplan*.

Dessa-kaart en veldplan.

Art. 109. Zooveel mogelijk wordt een geheele dessa op één blad vereenigd. Waar dit echter niet mogelijk is, worden wegen, rivieren of andere gemakkelijk te herkennen terrein-bijzonderheden voor bladscheidingen genomen.

Art. 110. De bladen worden voorzooveel dit met inachtneming van artikel 109 mogelijk is, ten volle noord gericht en voorzien van de vierkanten van het minuutplan.

De lijnen, die de vierkanten vormen, worden echter alleen buiten het gebied der dessa getrokken.

Daar binnen worden de hoekpunten der vierkanten door een rechthoekig kruisje + aangegeven.

De richting van het noorden wordt door een pijl aangeduid en de evenbedoelde vierkanten voorzien van letters en nommers.

Art. 111. Alle scheidingen en andere terrein-bijzonderheden worden gekleurd, in inkt getrokken en aangegeven evenals zulks voor de minuutplans is voorgeschreven.

De dessagrenzen worden aan de binnenzijde uitgewasschen met de kleur, waarmede de dessa op het minuutplan is aangeduid, en aan de buitenzijde met de kleuren der aangrenzende dessa's.

Art. 112. Waar de scheidingen tusschen de wegen en de aangrenzende gronden gevormd worden door waterleidingen, worden de grenzen der wegen in zwart getrokken en daarneven op ± ½ m. m. afstand een blauwe lijn.

Art. 113. Behalve de leidingen, die op het minuutplan voorkomen, worden op de dessakaart schetsmatig uit de veldwerken overgenomen die waterleidingen, welker aanduiding noodzakelijk is ter verkrijging van een volledig overzicht van het bevloeiïngstelsel. Deze leidingen worden door stippellijnen aangeduid.

Art. 114. Bij ieder perceel sawah met levend water wordt aangegeven uit welke leiding of leidingen dat perceel water ontvangt.

Die aanduiding geschiedt op dezelfde wijze als in artikel 46 voor de veldwerken is voorgeschreven.

Art. 115. Wanneer de bevloeiïng van een perceel sawah met levend water éène leiding is aangeduid, behoeven de kleinere leidingen, die hun water uit de eerste leiding ontvangen, alleen dan van de veldwerken te worden overgenomen, wanneer zij dienen ter bevloeiïng van andere sawahs, bij welke anders de bevloeiïng niet zou kunnen worden aangegeven.

Art. 116. Wanneer sawahs water ontvangen uit een rivier, hoofdleiding, meer of bron, in eene andere dessa gelegen, dan de gronden zelve, wordt daar, waar het water de dessagrens overschrijdt, de herkomst van het water vermeld.

Art. 117. Omtrent de hoofdleidingen, bruggen, duikers en hunne namen alsmede omtrent de aquaducten, bronnen, dammen, wegen en voetpa-

den gelden voor de dessakaarten dezelfde bepalingen als in de artikelen 47 t/m 50 voor de veldwerken zijn voorgeschreven.

Art. 118. Op eene geschikte plaats wordt een hoofd ingesteld, luidende als volgt:

District . . . . . .

Dessa . . . . . No. . (piagem No.)

Schaal 1 à 5000.

In den rechterbovenhoek worden de naam der dessa en het piagemnommer herhaald.

Wanneer de dessa'sgewijze kopie meer dan één blad beslaat, wordt het hoofd uitgebreid met de woorden:

„in . . . . . bladen

. . . . . e blad"

en wordt ook het nommer van het blad in den rechterbovenhoek herhaald.

Aan den voet van ieder blad wordt de volgende verklaring gesteld:

„Voor kopie conform

. . . . ., den . . . . 18 . . .

De landmeter der . . . klasse van het kadaster."

Na de bijwerking der veranderingen, bij de verificatie in loco noodig gebleken, wordt op eene geschikte plaats eene verklaring gesteld, luidende: „Bijgewerkt na de verificatie in loco.

. . . . ., den . . . . 18 . . .

De . . . . . .

Die verklaring wordt gedagteekend op den datum waarop de verificatie in loco is afgeloopen.

Art. 119. De nommering der dessakaart en de invulling van den cultuurtoestand geschieden uit het minuutplan door een der Europeesche ambtenaren.

Na de nommering der dessakaart wordt deze door de beide in artikel 101 genoemde ambtenaren gezamelijk met de veldwerken vergeleken, waarbij wordt nagegaan of aan alle voorafgaande bepalingen is voldaan.

Art. 120. De herhaling in inkt der perceelnommers op het minuutplan en de dessakaart geschiedt door één der ambtenaren of mantri's, die daarvoor de noodige bekwaamheid bezit.

Art. 121. Het veldplan wordt naar de dessakaart gekopieerd en door een der Europeesche ambtenaren daarmede vergeleken.

Hulpregister.

Art. 122. Na voltooiing der dessakaart wordt ten behoeve van den ambtenaar, belast met de verificatie in loco, van iedere dessa afzonderlijk een register vervaardigd, bevattende: de nommers der perceelen, de letters en nommers der vierkanten van de dessakaart, de plaatselijke benaming en den cultuurtoestand der perceelen.

Deze laatste wordt uit de veldaanteekeningen ingevuld en gecollation-

neerd met de dessakaart. De daarbij ontdekte fouten worden, zoo noodig tevens op het minuutplan verbeterd.

Verificatie in loco.

Art. 123. Na voltooiïng der dessakaart en van het hulpregister van eene dessa, worden deze stukken, benevens een afschrift van het proces-verbaal der dessa, met bijbehoorende schetskaart en een blanco-register voor de aanteekeningen der veranderingen, terstond toegezonden aan den ambtenaar, door den Inspecteur voor de sectie aangewezen, die zoo spoedig mogelijk de verificatie in loco verricht.

Art. 124. De ambtenaar in het vorig artikel genoemd, geeft aan den Sectie-chef tijdig kennis van den dag waarop met de verificatie zal worden aangevangen.

Deze stelt tegen dien datum te zijner beschikking een mantri, bedreven in de opmeting van grondveranderingen, om genoemden ambtenaar te vergezellen en alle veranderingen aan te teekenen en op te meten.

Aanwijzend tableau. (Formr. No. 1a.).

Art. 125. Na afloop der inhoudsberekeningen wordt voor iedere dessa een aanwijzend tableau samengesteld volgens het hieraan gehecht model.

Art. 126. De kolommen 1 t/m 5 worden uit het minuutplan en kolom 6 uit de gearresteerde berekeningstaten ingevuld.

Art. 127. Kolom 7 bevat de oppervlakte der slokans, dijkjes, enz., bedoeld bij de 1e alinea van artikel 45.

Die oppervlakte wordt berekend door uitpassing der lengten op het minuutplan en verder uit de gegevens op de veldaanteekeningen voorkomende.

De berekening geschiedt door één der Europeesche ambtenaren.

Art. 128. Kolom 8 bevat het verschil der kolommen 6 en 7; kolom 9 de tot bouws herleide grootte die in kolom 8 voorkomt.

Bedraagt het overschot meer dan een halve □ Rijnl. roe, dan wordt dit voor een geheel gerekend; minder dan een halve □ Rijnl. roe wordt verwaarloosd.

Art. 129. De kolommen 10 en 11 dienen om naar de toepassing van opgemeten grondveranderingen te verwijzen: bij de vervallen nommers naar de nieuwe nommers, waarin zij zijn opgenomen, en bij de nieuwe nommers naar de vervallen nommers, waaruit zij zijn voortgekomen.

Het register wordt zoodanig gecollationneerd en geverifieerd, dat de Sectie-chef voor de algemeene juistheid kan instaan.

Bijwerking veranderingen, verificatie in loco.

Art. 130. Na afloop der verificatie in loco eener dessa, ontvangt de Sectie-chef van den ambtenaar, die de verificatie heeft verricht, de stukken en kaarten terug, bedoeld in art. 123.

Art. 131. Terstond na de terugontvangst dier stukken worden in alle reeds bestaande kaarten en registers der betrokken dessa de veranderingen

aangebracht, die door den ambtenaar, in het vorig artikel bedoeld, worden noodig geacht.

Art 132. Bij verschil van meening tusschen dien ambtenaar en den Sectie-chef omtrent de noodzakelijkheid van een of meer der door eerstgenoemde gewenschte veranderingen, beslist de Inspecteur.

Art. 133. De veranderingen in de grenzen der perceelen worden op het bijblad gekaarteerd uit de veldaanteekeningen van den mantri, die ze heeft opgenomen.

De betrokken perceelen worden in inkt getrokken, gekleurd en beschreven volgens de voorschriften, daaromtrent voor de minuutplan gegeven.

De nieuwe perceelen worden zoodanig genommerd, dat het eerst gebruikte nieuwe nommer onmiddellijk volgt op het laatst gebruikte nommer van het minuutplan der dessa.

Art. 134. De nieuwe nommers worden berekend en in het formulier no. 1*a* ingeschreven.

De kolommen 1 t/m. 9 van dit formulier worden, voor zoover de nieuwe perceelen betreft, ingevuld op dezelfde wijze als voor de opmaking van dit register is voorgeschreven, terwijl in kolom 11 worden vermeld de vervallen nommers, waaruit de nieuwe zijn ontstaan.

Art. 135. De vervallen nommers worden op het minuutplan in rooden inkt onderhaald.

In het formulier nº. 1*a* worden de kolommen 1 t/m 9 der vervallen nommers doorgehaald en kolom 10 ingevuld.

Art. 136. De bijwerking der dessakaarten en veldplans geschiedt uit de bijbladen en uit de veldaanteekeningen van den mantri, die bij de verificatie in loco is tegenwoordig geweest.

Art. 137. Op de veldaanteekeningen, in het vorig artikel bedoeld, worden de vervallen nommers met blauwen, en de nieuwe nommers met rooden inkt ingeschreven. Die veldaanteekeningen worden zorgvuldig opgeborgen en in trommels bewaard.

Dessa-register (Formr. Nº. 2).

Art. 138. Na afloop der bijwerking in de artikelen 130 t/m 137 bedoeld, of reeds vroeger, wanneer dit voor den voortgang van het werk wordt wenschelijk geacht, wordt het dessaregister (zie het hieraan gehecht model) ingevuld.

Art. 139. Kolom 1 bevat een doorloopend volgnommer, voor iedere dessa beginnende met nº. 1.

De kolommen 2 en 3 worden uit het formulier nº. 1*a* ingevuld, met dien verstande, dat de vervallen nommers niet in het formulier nº. 2 worden opgenomen. Kolom 4 wordt uit de dessakaart ingevuld.

Art. 140. Het register wordt dessa'sgewijze opgesteld en het totaal ingeschreven op den eersten onbeschreven regel, met vermelding in kolom 3 van den datum waarop de verificatie in loco is geëindigd.

Doorloopende kopie van het minuutplan.

Art. 141. De districtsgewijze kopie van het minuutplan en bijblad wordt

eerst vervaardigd na afloop der bijwerking, bedoeld in de artikelen 130 t/m 137.

Echter kan, in het belang van de verdeeling van het werk, reeds vroeger worden begonnen met het maken van kopiën der minuutplan in potlood.

Voor het in inkt trekken, kleuren en afwerken dezer kaarten gelden dezelfde voorschriften als voor de minuutplans.

Verzamelkaart.

Art. 142. Nadat het kadaster van een district is voltooid, wordt daarvan een districtskaart opgemaakt op de schaal van 1 à 20000.

Die kaart bevat den omtrek van het district, de dessagrenzen, wegen, rivieren, enz.

Art. 143. Aan de linkerbovenzijde van de verzamelkaart wordt een titel geplaatst van den volgenden inhoud:

„Kaart van het district. . . . . .

afdeeling . . . . . residentie . . . . . .

opgemeten in de jaren . . . . . door en onder toezicht van den landmeter der . . . . klasse van het kadaster . . . . . .

Aan de rechterbenedenzijde wordt geplaatst de volgende verklaring:

„Onderzocht en goedgekeurd.

. . . . . den . . . . . .

De chef der landrente-metingen.

Art. 144. De verzamelkaart wordt niet voorzien van vierkanten. Alleen wordt ongeveer in het midden van het blad een noordlijn getrokken, voorzien van een pijl.

Overleg met ambtenaren van andere diensttakken.

Art. 145. Wanneer de hulp of voorlichting van Europeesche of Inlandsche ambtenaren, beambten of hoofden, die ondergeschikt zijn aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, dan wel van ambtenaren van andere diensttakken, vereischt wordt, zoo wordt daarvan door den Sectie-chef mededeeling gedaan aan den Inspecteur of aan den door dezen daarvoor aan te wijzen ambtenaar.

Boekhouding eigendomskadaster.

Art. 146. Van alle perceelen, waarop zakelijke rechten zijn gevestigd, geschiedt de samenstelling der kadastrale boekhouding en de bijhouding van het kadaster in overeenstemming met de instructie voor de Bewaarders van het kadaster, vastgesteld bij besluit dd. 8 Augustus 1880 no. 12 (Staatsblad no. 148) en de daarin reeds aangebrachte of nog aan te brengen wijzigingen.

№

VERSLAG der werkzaamheden voor de opmaki van het landrente-kadaster bij de kadastrale sectie ..... Residentie .....

over de maand ..... 18 .....

§ *a.* **Personeel.**

Behoort bij art. 9. van de bij art. I van het besluit v 18 Juni 1890 N°. 6 goedgekeurde Voorschriften tot regel van de details der kadastrale metingen.

b. **Algemeene stand van het werk op Ult°.** ..... 18 .....

Vervaardiging van kaarten en registers.

DESSA'S.	Aantal perceelen.	MINUUTPLANS. Aangelegd.	Gekaarteerd.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	Berekend.	BIJ-BLAD. Afgetrokken.	Nagepast.	DESSA-KAARTEN. Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	VELD-PLANS. Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	KOPIE MIN. PL. Nos. der bladen.	Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	Hulpregister.	Register No. 1a.	Register No. 2.

Vervaardiging van kaarten en registers.

DISTRICTEN.	DESSA'S.	Aantal perceelen.	MINUUTPLANS.								BIJ-BLAD.		DESSA-KAARTEN.					VELD-PLANS.					KOPIE MIN. PL.					Hulpregister.
			Aangelegd.	Gekaarteerd.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	Berekend.	Afgetrokken.	Nagepast.	Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurde.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	Nos. der bladen.	Afgetrokken.	In inkt.	Gekleurd.	Beschreven.	Genommerd.	Geverifieerd.	

§ c. Werkzaamheden verricht gedurende de verslagmaand.

§ *d.* **Vermoedelijk te verrichten werkzaamheden gedurende de volgende maa**

§ *e.* **Bijzonderheden van verschillenden aard.**

Beschouwingen en mededeelingen van den Chef der landrente-metingen

FORMULIER No. I. Kantoor van het Kadaste

te .....

KADASTER

Residentie .....

Afdeeling .....

District .....

Dessa .....

Aanwijzend tableau.

Behoort bij art. 125 van de bij art. I van het
sluit van 18 Juni 1890 No. 6 goedgekeurde Voorsch
ten tot regeling van de details der kadastrale meting

KADASTRALE KAART.			PLAATSELIJKE BENAMING OF BLOK-NAAM.	AARD VAN BEBOUWING.	INHOUDS GROOTTE DER PERCEELEN	
Nummers der perceelen.	Nos. der bladen van het minuutplan.	Letters en nommers der vierkanten.			H.	A.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	

Af te trekken voor beplantbare gronden binnen het perceel.			BELASTBARE OPPERVLAKTE			DE OPPERVLAKTE VAN KOL 8 HERLEID TOT		VERWIJZING NAAR HET		TOELICHTINGEN.
H.	A.	C.	H.	A.	C.	Bouws.	□ R. R.	Nieuwe nommer.	Vervallen nommer.	
7.			8.			9.		10.	11.	12.

FORMULIER No. 2. Kantoor van het Kadaster

te .....

Residentie .....

Afdeeling .....

District .....

Dessa .....

KADASTRAAL GRONDREGISTER

AANTOONENDE

de uitgestrektheid der landrente-plichtige gronden

Behoort bij art. 138 van de bij art. I van het bes
van 18 Juni 1890 No. 6 goedgekeurde Voorschrif
tot regeling van de details der kadastrale meting

Volgnommer.	Nommers der perceelen.	PLAATSELIJKE BENAMING OF BLOKNAAM.	Ligging op de dessakaart.		UITGESTREKTHE								
					SAWAHS.								
			Nommers der bladen.	Letters en nommers der vierkanten.	Van levend water voorzien.		Van den regen afhankelijk.		Rawa.		Af te trekken voor		Rest
					bouws.	☐ r. r.	bouws.	☐ r. r.	bouws.	☐ r. r.	bouws.	☐ r. r.	bouws.
1.	2.	3.	4.		5.		6.		7.		8.		9

DER GRONDEN.

Tegalvelden in geregelde cultuur.				TUINEN EN ERVEN.				Verwijzing naar het	TOELICHTING.
olgens het adastrale plan.		Af te trekken voor		Restant.		Volgens het kadastrale plan.		Af te trekken voor		Restant.		Nieuwe volgnommer. / Oude volgnommer.	
ws.	□ r.r.	bouws.	□ r.r.	bouws.	□ r.r.	bouws.	□ r.r.	bouws.	□ r.r.	bouws.	□ r.r.		
10.		11.		12.		13.		14.		15.		16.	17.

No. 4577. KOFFIE — *Voorschriften betreffende de toepassing der regeling omtrent de toelating van bijzondere personen tot het bereiden der aan het Gouvernement te leveren—.*

Door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur is krachtens machtiging van den Gouverneur Generaal (1) vastgesteld de navolgende Instructie voor de Hoofden van Gewestelijk Bestuur nopens het doel en de toepassing der Ordonnantie van 20 April 1891 (Staatsblad no. 110).

Het doel, waarmede de ordonnantie van 20 April 1891 (Staatsblad no. 110) 2) ter vervanging van die van Staatsblad 1873 no. 54 werd uitgevaardigd, is het verkrijgen van *soliede* en liefst op groote schaal gedreven ondernemingen tot *fabriekmatige* bereiding van Gouvernements koffie, die aan alle eischen voldoen, en het tegengaan van alle zoodanige, die, zonder eene betere verwerking van het product en besparing daarbij van arbeidskrachten te waarborgen, slechts als middel worden aangewend, om zich ten koste van den Inlandschen koffieplanter te verrijken.

De directe voordeelen voor den Lande en voor de bevolking bepalen zich daarbij tot die, verbonden aan het voorkomen van verlies door zorgzamer bereiding en aan het vrij komen van handen tot het volledig oogsten van alles wat de tuinen produceeren.

Tot het bereiken van dat doel werd in de nieuwe ordonnantie bepaald

dat alleen zij, die in het bezit zijn van eene door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur afgegeven licentie, tot *fabriekmatige* bereiding van aan de verplichte levering onderworpen koffie gerechtigd zullen zijn (alinea 1 van artikel 1);

dat de licentie zal moeten aangeven over welken kring van dessa's de vergunning tot opkoop en bereiding van koffie loopt, tegen welken minimumprijs de opkoop van beskoffie zal zijn toegestaan en verder alle zoodanige voorwaarden als voor elk geval noodig zullen worden geoördeeld (alinea's 2 en 5 van artikel 1 en alinea 1 van artikel 4);

dat de *gewone* inlandsche bereiding van het product alleen zal worden geoorloofd aan de Inlandsche bezitters van tuinen en de aandeelhebbers van *Gouvernements tuinen*, alsmede hunne hulpplukkers en dan alléén nog voor zooverre de koffie betreft, welke door hen van eigen plantsoen of door het uitoefenen van het plukrecht in *Gouvernements tuinen* (in tegenstelling dus met de *vrijwillig* aangelegde tuinen) dan wel als hulpplukkers werd verkregen (alinea 4 van artikel 1);

dat geen gebruik van de licentie zal mogen worden gemaakt, alvorens behoorlijk zal zijn geconstateerd, dat de inrichting van het établissement en de toestand der werktuigen eene deugdzame verwerking van het product en betere qualiteit dan bij Inlandsche bereiding waarborgen (alinea's 2 en 3 van artikel 4);

dat ook na het verleenen van de vergunning om van de licentie gebruik te maken, de onderneming aan voortdurende contrôle van Gouverne-

(1) Missive 1e G. S. van 28 Mei 1891 no. 1179 jis. miss. 1e G. S. van 25 November en 26 December 1891 nos. 2927 en 3199.

2) De bepalingen op dit stuk zijn samengevat in één ordonnantie bij stbld. 1899 No. 208, gewijzigd bij stbld. 1900 No. 329.

mentswege onderworpen blijft (alinea 6 van artikel 1, alinea's 1 en 2 van artikel 4, alinea's 4 en 6 van artikel 4);

dat daarentegen ook het geheele prijsverschil tusschen de op het particuliere établissement op West-Indische wijze verwerkte koffie en die van Inlandsche bereiding ten bate van den ondernemer zal worden verevend (alinea 3 van artikel 6).

Bij de toepassing der bedoelde ordonnantie nu zal het volgende in acht dienen te worden genomen:

I. Alvorens tot het verleenen van licentiën over te gaan, zal het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur, door tusschenkomst van den Directeur van Binnenlandsch-Bestuur, de voorlichting hebben te vragen van het speciaal voor de Gouvernements koffiecultuur aangewezen personeel en bij zijne beslissingen op aanvragen van zoodanige licentiën met die voorlichting rekening hebben te houden.

II. Ofschoon uit alinea 2 van artikel 1 niet mag worden afgeleid, dat binnen den kring, waarvoor de vergunning loopt, slechts aan één persoon met uitsluiting van anderen de bevoegdheid tot opkoop en bereiding van koffie mag worden toegekend, zal geen tweede licentie voor de tot dien kring behoorende dessa's mogen worden verleend,—althans niet wanneer de eerste houder eener licentie zich werkelijk een soliede en vertrouwd persoon heeft betoond en zich onthoudt van woeker en andere kwade praktijken ten nadeele der bevolking, — indien de capaciteit van de aldaar werkende onderneming voldoende is, om het product, dat gerekend wordt door de bevolking te zullen worden aangeboden, te verwerken, dan wel de ondernemer aanneemt binnen een door den Resident gestelden termijn aan zijne onderneming de noodig geachte capaciteit te geven.

Nu door bepaling van den minimumprijs, waartegen koffie zal mogen worden opgekocht, de belangen der bevolking zijn gewaarborgd, zal er toch op die wijze tegen dienen te worden gewaakt, dat door wilde concurrentie het bestaan van overigens soliede ondernemingen zoude kunnen worden bedreigd en de bevolking aan den démoraliseerenden invloed van zoodanige concurrentie zou worden blootgesteld.

Ingeval van overlijden van den licentiehouder zal aan diens erfgenamen of rechtverkrijgenden gelegenheid moeten worden gegeven, om, ten genoegen van den Resident, binnen een door hem gestelden termijn, een persoon aan te wijzen, aan wien voor denzelfden kring van dessa's en ook overigens op dezelfde voorwaarden eene nieuwe licentie zal kunnen worden uitgereikt, waarmede deze voor rekening der erfgenamen of rechtverkrijgenden de onderneming zal kunnen voortzetten gedurende den verderen duur van den termijn, waarvoor aan den overledene licentie werd verleend.

III. In verband met het voorkomende in de twee eerste alinea's sub II hiervoren, verdient het aanbeveling den minimumprijs niet *te* laag te stellen.

Die prijs zal dienen te worden bepaald naar de verhouding, welke in de streek, waar de onderneming gelegen is, bestaat tusschen beskoffie (natte of gedroogde) en het bereid product, en naar den Gouvernements inkoopprijs, na aftrek van hetgeen de bereiding of afwerking en het transport aan den Inlander zelven zoude kosten.

In de licentie zal onder de voorwaarden, bedoeld bij alinea 1 van artikel 4, dienen te worden opgenomen, dat de minimumprijs opnieuw zal worden bepaald, indien de Gouvernements inkoopsprijs van het bereide product mocht worden verhoogd, en zulks alsdan naar dezelfde grondslagen, als voor de berekening van den oorspronkelijken minimumprijs dienden.

IV. De voorwaarden der vergunning zullen mede bepaaldelijk dienen te vermelden:

a. de plaats, waar het bereidingsétablissement zal moeten worden opgericht, en

b. de capaciteit der onderneming.

Ten aanzien van de plaats zal er op zijn te letten, dat deze niet zoodanig worden gekozen, dat de onderneming aanleiding kan geven tot benadeeling van de belangen van de schatkist.

Zoo zal b. v. indien door de nabijheid van eene particuliere landbouwonderneming gevaar bestaat voor onttrekking van koffie aan de verplichte levering, de licentie moeten worden geweigerd.

Het zal den ondernemer evenwel moeten worden vergund, binnen den kring bij de licentie aangewezen, inleverplaatsen op te richten, waarheen de bevolking haar koffieproduct kan brengen, indien het établissement op te grooten afstand van hare woonplaatsen gelegen is.

Aan de inrichting van het établissement zullen zoodanige eischen moeten worden gesteld, dat de goede verwerking van het in de licentie als capaciteit aangegeven aantal pikols verzekerd zal zijn, ook onder de ongunstigste omstandigheden van weder, als anderzins.

Bij de beoordeeling eener licentieaanvrage, zal tot het bereiken van het vooropgestelde doel der ordonnantie, wat betreft *soliditeit* der te vestigen onderneming, telkens speciaal moeten worden nagegaan, of de streek, waarvoor de licentie zal moeten dienen, genoegzaam aan de verplichte levering onderworpen koffie produceert, om niet het vermoeden te wettigen, dat de licentiehouder, om aan de voor de inrichting van zijn établissement gestelde vereischten te kunnen voldoen en blijven voldoen, zal moeten vervallen in kwade praktijken ten nadeele van derden.

Bestaat dat vermoeden wèl, dan zal geene licentie mogen worden uitgereikt (1).

Bij het vragen der voorlichting, bedoeld sub I hiervoren, zal het Hoofd van Gewestelijk Bestuur mede te dier zake de noodige gegevens hebben te verstrekken.

---

(1) Bij circulaire van den Dir. van Binnenlandsch Bestuur van 25 Januari 1892 no. 497 is den Hoofden van Gewestelijk Bestuur o. a. ernstig aanbevolen om alleen aan volkomen eerlijke lieden licentiën op den voet van Staatsblad 1891 no. 110 te verleenen.

„De bedoeling," zeide die circulaire, „der bij dat Staatsblad uitgevaar„digde ordonnantie om *soliede* ondernemingen tot fabriekmatige verwerking „van aan de verplichte levering aan den Lande onderworpen koffie te „verkrijgen toch heeft niet alleen betrekking op de zaak, maar ook op „de personen, wat mede blijkt uit het bepaalde bij alinea 6 van artikel „6 der ordonnantie zelve."

V. Gewijzigd bij Bijblad No. 5203, dat reeds vervangen is door Bb. No. 5637.

VI. In streken, waar tijdens den pluk handen te kort komen, zal het Hoofd van Gewestelijk Bestuur vergunning mogen verleenen, het sorteeren van de bereide koffie onder behoorlijke contrôle elders te doen geschieden, op een daarvoor door hem geschikt geachte plaats.

VII. Aan de Regeering zal, door tusschenkomst van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, telkens mededeeling moeten worden gedaan, niet alleen van de verleende, maar ook van de geweigerde licentiën, met vermelding van de redenen van weigering.

No. 4578. KOFFIE — *Berekening der vergoeding van onderwichten of minderheden op Koffie, onder het beheer der pakhuismeesters van de binnenlandsche pakhuizen op Java, Sumatra en in de residentie Menado.*

Bij het besluit van 30 November 1887 no. 14 is bepaald dat de eerste alinea van artikel 1 van het besluit van 27 Mei 1881 no. 20 (Bijblad op het Staatsblad van N. I. no. 3689) wordt aangevuld met de volgende zinsnede:

„Zullende, wanneer dit den Gouverneur-Generaal wenschelijk voorkomt, de voor een bepaald jaar vastgestelde vergoedingsprijzen tusschentijds voor zooveel noodig kunnen worden gewijzigd."

Zie Bijblad No. 4950.

Volgens Bijblad No. 6310 zal de vaststelling van die prijzen voortaan geschieden door den Directeur van Landbouw.

No. 4579. KOFFIE SPILLAGE — *Vermindering van de spillage voor de Koffie, in de strandpakhuizen.*

BESLUIT.

No. 10. Buitenzorg, 9 Februari 1890.

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Krachtens machtiging des Konings, met wijziging van artikel 21 van het Reglement op het berekenen, valideeren en afschrijven van spillages, mitsgaders op het vergoeden van onderwichten en minderheden voor en door de bewaarders en vervoerders van 's Lands goederen in Nederlandsch-Indië, gearresteerd bij besluit van den Commissaris-Generaal voor Nederlandsch-Indië van 14 Mei 1827 no. 18 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 1678), te bepalen, dat met ingang van 1 April 1890 de spillage voor de koffie in de strandpakhuizen verminderd wordt tot ½ percent, zoowel voor de binnen het jaar weder afgeleverde partijen als voor de overjarige

Afschrift, enz.

No. 4580. ERFPACHT. ZEDELIJKE LICHAMEN. — *Kunnen zedelijke lichamen als erfpachters worden toegelaten?*

Vermits zedelijke lichamen niet genoemd zijn in artikel 11 van het Koninklijk besluit van 16 April 1872 no. 28 (Indisch Staatsblad no. 116), houdende bepaling wie als erfpachter kan worden toegelaten, is de vraag gerezen of zij wel als zoodanig kunnen optreden.

Deze vraag heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

Eene vereeniging van personen, welke tot een bepaald oogmerk, niet strijdig met de wetten of met de goede zeden, is samengesteld en door goedkeuring harer statuten rechtspersoonlijkheid heeft verkregen, is, als zoodanig, krachtens artikel 1654 van het Burgerlijk Wetboek, bevoegd om evenals particuliere personen burgerlijke handelingen aan te gaan, voor zoover zij in Nederland gevestigd is ook zonder voorafgaande erkenning in *N. I.*, zooals bij besluit van 3 September 1886 no. 3/c. (Bijblad no. 4392) is beslist. Wel zal in den regel het verkrijgen van erfpachtsrechten niet het doel zijn, waarmede eene als zedelijk lichaam erkende vereeniging is opgericht, daar zulks meer speciaal behoort tot den werkkring van de naamlooze vennootschap of de burgerlijke maatschap, doch dit verhindert niet dat eene bestaande vereeniging door legaat of aankoop in het bezit van een erfpachtsperceel kan komen, wijl zij uit zich zelve niet als erfpachter is uitgesloten.

De omstandigheid toch, dat zedelijke lichamen in artikel 11 van bovengenoemd Koninklijk besluit niet zijn vermeld onder degenen, die als erfpachter kunnen worden toegelaten, kan, naar het inzien der Regeering, op zich zelve geen reden zijn om hen uit te sluiten, daar het zeer waarschijnlijk is dat de wetgever hen evenmin als de burgerlijke maatschap heeft opgenoemd, omdat erkende zedelijke lichamen, zooals gezegd, in het algemeen ten opzichte van burgerlijke handelingen gelijk staan met particuliere personen.

In de ministerieele depechè van 25 Juli 1870 L^a. A^az. no. 56/1028, tot toelichting van het eerste Agrarisch besluit, dat dezelfde aanwijzing van de als erfpachters toe te laten personen bevatte als het thans geldende, leest men:

„Onder de benaming van vennootschappen van koophandel zijn, krach-
„tens het wetboek, naamlooze vennootschappen begrepen. Van de burger-
„lijke maatschap behoefde geen gewag te worden gemaakt" A. MIJER, „De agrarische verordeningen in Nederlandsch-Indië," 3de druk pag. 30).

Moet op grond van een en ander de vraag of wettig erkende in Nederland of in Nederlandsch-Indië gevestigde zedelijke lichamen als erfpachter kunnen worden toegelaten, in algemeenen zin bevestigend beantwoord worden, dit neemt niet weg, dat aanvragen van dergelijke lichamen, welker doel, grondslagen, werkkring en verdere regelen, volgens de goedgekeurde statuten, in strijd mochten zijn met het in cultuur brengen van woeste gronden, geweigerd kunnen worden.

Zoo wijkt een lees- of muziekvereeniging, opgericht met het doel aan de leden ontspanning te geven door lectuur of muziekuitvoeringen, voor-

zeker van de goedgekeurde statuten af, indien zij zich op de exploitatie van erfpachtsperceelen gaat toeleggen.

Er zijn echter erkende vereenigingen, welker doel is om door ontginning van erfpachtsperceelen het pauperisme te bestrijden, zooals e. g. de bij ordonnantie van 6 Mei 1887 (Staatsblad no. 93) als rechtspersoon erkende Indo-Europeesche landbouwmaatschappij, en er zou, naar het oordeel der Regeering, geen wettige reden zijn eene erfpachtsaanvraag van een dergelijk zedelijk lichaam te weigeren. Hetzelfde geldt voor vereenigingen, met welker doel de exploitatie van een erfpachtsperceel niet onvereenigbaar is, zooals b. v. een zendelinggenootschap, dat zich ten doel stelt het Evangelie te doen verkondigen aan Mohammedanen en heidenen en het maatschappelijk en zedelijk welzijn der door zijne zendelingen tot het Christendom bekeerden langs alle geoorloofde wegen te bevorderen.

(Missive van den 1sten Gouvernements-Secretaris van 6 Juni 1888 no. 966).

No. 4581. GRONDEN. ERFPACHT. BOSCHWEZEN. — *Reserveering van bosch rondom bronnen en langs waterstroomen bij uitgifte van gronden in erfpacht.*

CIRCULAIRE aan de Residenten op Java en Madoera, uitgezonderd die van Batavia en de Vorstenlanden.

EXTRACT.

No. 6531. Batavia, 12 December 1890.

Naar aanleiding van het bepaalde bij artikel 2 der ordonnancie van 2 Juni 1890 (Staatsblad No. 115) en in verband met het voornemen om *niet* met bosch begroeide strooken grond rondom bronnen en langs rivieren en beken, welke in den oostmoesson in den regel waterhoudend zijn, te doen reboiseeren, is de vraag ter sprake gekomen of in de voorwaarden, waaronder voortaan woeste gronden in erfpacht zullen worden afgestaan, niet dient gestipuleerd te worden, dat van de erfpacht zullen blijven *uitgesloten* de strooken grond, gelegen binnen een raijon van 100 meter rondom bronnen en ter weêrszijden van rivieren en beken tot op een door den betrokken houtvester aan te geven afstand.

Tegen een bepaling van zoo algemeene strekking bestaan echter overwegende bezwaren, die ik reeds bij mijne circulaire van 30 April 1889 no. 2371 (1) ter Uwer kennis bracht en die toen geleid hebben tot het voorschrift om de door waterleidingen ingenomen strooken grond niet uit te meten doch in de met eenig zakelijk recht uit te geven perceelen te doen begrijpen.

Het ligt voor de hand dat voor erfpachtsperceelen de bezwaren, aan uitmeting van die strooken grond verbonden, zich nog in meerdere mate zouden doen gevoelen, zoodat een zoodanig voorschrift ook bij het uitgeven van grond in erfpacht geen regel doch slechts uitzondering mag zijn.

(1) Bijblad no. 4528.

In de meeste gevallen zal het doel, met die uitmeting beoogd, kunnen worden bereikt door bij den afstand van den grond te bedingen dát het houtgewas binnen een raijon van 100 meters rondom bronnen en tot op een door den houtvester aan te geven afstand ter weêrsrijden van rivieren en beken niet worde weggekapt en, in de gevallen dat bedoeld houtgewas ontbreekt en herbewouding noodig geoordeeld wordt, — hetgeen ten aanzien van elke erfpachtsaanvraag uitdrukkelijk zou dienen te worden bekend gesteld, — den erfpachter de verplichting op te leggen om beplanting van Gouvernementswege met wildhout van de door den houtvester aan te geven strooken grond niet te verhinderen.

Wel kan daartegen worden aangevoerd het bezwaar dat de erfpachters alsdàn verplicht zullen zijn canon te betalen over zekere uitgestrektheid grond, waarop zij niet al hun rechten als erfpachters kunnen doen gelden, doch dat bezwaar is zeer goed te ontgaan door bij het schatten van den canon ook met deze omstandigheid rekening te houden.

Dienvolgens heb ik de eer UHEdG. te verzoeken, om in den vervolge ten aanzien van elke erfpachtsaanvraag afzonderlijk door den houtvester te doen verklaren, of er al dan niet noodzakelijkheid bestaat, om de ingevolge artikel 2 der ordonnancie van 2 Juni j. l. (Staatsblad no. 115) te reserveeren strooken bosch van de erfpacht uit te sluiten en alzoo te doen uitmeten en, voor zoover de betrekkelijke strooken grond *niet* met bosch begroeid zijn, of herbewouding daarvan noodig geoordeeld wordt.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
H. KUNEMAN.

Zie Bijblad no. 4754.

No. 4582. BOSCHWEZEN. — *Voorschriften betreffende het opmaken van cultuurplannen en — overzichten.*

Aan de Residenten op Java en Madoera met uitzondering van Batavia en Bantam.

No. 204/B. Batavia, 19 Juli 1887.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken den houtvester te willen mededeelen, dat voortaan bij het *overzicht* van de bevolen en ten uitvoer gebrachte cultuur van djati- en wildhout een kaart moet worden overgelegd, geteekend op een schaal van 1.10000, waarop alle op dat overzicht betrekking hebbende cultures zijn aangegeven.

Daaruit blijkt reeds, dat het mijn verlangen is dat bij afsluiting van het cultuurjaar — Ulto. Juni van ieder jaar — de tot stand gebrachte cultuur wordt opgemeten om daardoor de juiste uitgestrektheid te kunnen weten.

Zoogenaamd globaal taxeeren der gecultiveerde oppervlakte mag niet plaats hebben, van daar dat ik een nauwkeurige cultuurkaart bij de indiening van het overzicht verlang.

De *cultuurplannen*, die steeds vóór Ulto. April moeten ingediend worden, zullen voortaan drie rubrieken moeten bevatten:

A. Nieuwe cultuur;
B. Onderhoud der cultuur van het vorige cultuurjaar;
C. Onderhoud van cultuur van vroegere jaren.

Onder rubriek A komen voor:

1°. uitgekapte jaarperceelen;
2°. terreinen bij de *goedgekeurde* grensregeling ingelijfd;
3°. Gedevasteerde boschterreinen of open plekken in de bosschen.

Betreffende sub. 1° moet in de kolom aanmerkingen behoorlijk worden omschreven, of de perceelen door de respectieve aannemers der boschperceelen zijn schoongemaakt dan wel of zulks van Staatswege zal geschieden en in het laatste geval of de contractant daarvoor schadevergoeding betaalt en zoo ja hoeveel per baoe.

Tevens wordt vermeld of de cultuur door de bevolking bij aanneming met tusschenbouw van landbouwgewassen zal geschieden, tegen welken prijs, en hoeveel der aannemingssom in het betreffende cultuurjaar zal uitbetaald worden.

Zijn daaronder begrepen de kosten van het schoonmaken, dan moet zulks evenzoo vermeld worden.

Moet de cultuur op taak worden uitgevoerd, zoo behoort de reden omschreven te worden waarom dit geschiedt.

In het laatste geval moeten nauwkeurig de geraamde kosten gespecificeerd worden.

Als regel moet gelden dat iedere cultuur bij aanneming met tusschenbouw van landbouwgewassen worde tot stand gebracht.

Verder worden alle onkosten, die bovendien benoodigd zijn, behoorlijk gespecificeerd, als toezicht, enz., doch moet in het oog worden gehouden dat zooveel mogelijk de cultuur niet meer dan hoogstens *f* 35.— per baoe mag kosten inclusive onderhoud van het volgend cultuurjaar.

De cultuurplannen prijken gewoonlijk met groote uitgestrektheden, die zullen moeten worden beplant, doch in een aantal residenties wordt daarvan bitter weinig ten uitvoer gebracht.

Het gevolg daarvan is óf dat de toegestane gelden voor het grootste gedeelte in 's lands kas terug gestort worden, óf dat zij worden aangewend voor onderhoud van andere cultures, die niet op het plan voorkomen.

Dit laatste mag in geen geval geschieden.

Aan het cultuurplan moet stipte uitvoering gegeven worden en mogen gelden, die voor een zeker doel zijn toegestaan, niet voor een ander werk worden uitgegeven.

Meer prijs wordt gesteld op weinig doch *goed* geslaagde cultuur, dan op groote uitgestrektheden, waarvan het slagen twijfelachtig is.

De terreinen bedoeld sub 2 behoeven niet nader omschreven te worden.

Wat de open plekken of gedevasteerde boschterreinen bedoeld sub. 3 aanbelangt, wordt medegedeeld, dat het niet in de bedoeling ligt om b. v. plekjes van ½, ¼ baoe en nog minder oppervlakte te beplanten, maar komen daarvoor in aanmerking grootere uitgestrektheden van 5 of meer baoe.

Verder moeten een aantal open plekken, die onderling ver van elkaar verwijderd liggen, niet tegelijk onder handen genomen worden, omdat daardoor de toezichtloonen onevenredig hoog worden.

Onder B., onderhoud der cultuur van het vorig jaar, wordt b. v. het volgende verstaan:

In het cultuurjaar 1886/1887 werd met uitstekend gevolg gecultiveerd, bij aanneming à ƒ 20.— per baoe, het perceel Pesalakan groot 100 baoe. Daarvoor is in dat jaar b. v. ƒ 15.— per baoe of ƒ 1500 uitbetaald. Rest dus ƒ 5.— per baoe of ƒ 500 voor het geheele perceel, zoodat op het cultuurplan 1887/1888 *niets* anders voor Pesalakan wordt opgebracht dan de resteerende ƒ 500.

Is de cultuur op taak (in koeliearbeid) tot stand gebracht, dan wordt het onderhoud gespecificeerd opgebracht en in de kolom aanmerkingen vermeld hoeveel die cultuur reeds heeft gekost aan aanlegkosten.

Onder C., onderhoud der cultures afkomstig van vroegere jaren, wordt verstaan:

1°. die cultuur, welke bij aanneming met tusschenbouw van landbouwgewassen is tot stand gebracht en die in het tweede cultuurjaar nog niet voldoende geslaagd van den inlandschen aannemer kon worden overgenomen, zoodat hem eerst het derde jaar de restant betaling kan worden uitgekeerd.

Dit laatste mag nog plaats hebben tot dat de cultuur hoogstens 2½ jaar oud is.

Na het derde jaar mogen voor die aanplantingen geen gelden voor onderhoud meer worden opgebracht.

Onderhoud van nog oudere cultures leidt tot niets en mogen onder rubriek C. daarvoor geen fondsen aangevraagd worden.

Trouwens wanneer bij iedere nieuw aan te leggen cultuur gezorgd wordt dat voortdurend polowidjo tusschen rijen wordt geplant, dan kan men er zeker van zijn dat de laatste termijn in het tweede cultuurjaar aan de aannemers kan worden uitbetaald en is dan ook verder onderhoud onnoodig.

En eindelijk worden als onderhoud onder rubriek C. op het cultuurplan gebracht de kosten voor het uitdunnen der oudere aanplantingen.

Deze cultuurmaatregel kan niet anders dan in koeliedienst plaats vinden, omdat boom voor boom door den houtvester zelf móet wórden aangewezen en bij het vellen en verwerken daarvan voortdurend technisch toezicht moet tegenwoordig zijn, hetgeen bij aanneming ondoenlijk zou zijn.

In de kolom aanmerkingen wordt dan vermeld op welke wijze de uitdunning zal plaats hebben, hoe *oud* de aanplantingen zijn en in welk jaar de laatste uitdunning heeft plaats gehad, wat met het te verkrijgen houtmateriaal zal geschieden, enz.

In het betrekkelijk overzicht, dat bij het einde van het cultuurjaar moet ingediend worden, moet omtrent de verkregen resultaten melding worden gemaakt, n. l. uitgaven, verkregen houtmassa sortimentsgewijze, op welke wijze dat hout is van de hand gezet en tegen welke prijzen.

Ten slotte wensch ik nog op te merken, dat de door een enkelen houtvester soms nog opgebracht wordende sommen voor het maken van zoogenaamde vuurlijnen in het geheel niet meer mogen worden aangevraagd.

De houtvester heeft slechts zorg te dragen, dat wat hij van cultuur

tot stand brengt goed is, hetgeen hij kan verkrijgen door strenge toepassing der gecombineerde cultuurmethode; daardoor blijft het terrein de eerste 2 jaar van alang alang vrij, waardoor het gevaar van brand niet bestaat en een brand in 2½ jarige en oudere aanplantingen, — vooral bij djati, — geen nadeel kan te weeg brengen.

Het zal mij aangenaam zijn dat bij het opmaken der cultuurplannen en overzichten in den vervolge stipt de hand worde gehouden aan de bovenvermelde voorschriften.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

In herinnering gebracht bij Bijblad 4583.

No. 4583. BOSCHWEZEN. — *Administratieve voorschriften betreffende het Boschwezen op Java en Madoera.*

Aan de Residenten van Java en Madoera met uitzondering van Batavia en Bantam.

No. 222/B. Batavia, 28 Juli 1887.

De Inspecteur van het Boschwezen heeft mij de mededeeling gedaan, dat het hem op zijn laatste inspectiereis is gebleken dat op administratief gebied bij sommige houtvesters op Java nog veel valt te verbeteren.

De bij mijn circulaire dd. 3 Juli 1886 no. 4174 (1) gegeven administratieve voorschriften worden niet altijd behoorlijk opgevolgd of althans niet zóó, als een ordelijke administratie van 's lands gelden en materiaal vereischt.

Evenzoo bevond hij dat sommige houtvesters al zeer slecht voor het archief hadden zorg gedragen.

Met de meest mogelijke welwillendheid was het hem ja zelfs den houtvester zelf, niet altijd mogelijk daaruit een stuk van eenigszins ouden datum te vinden, bij enkelen waren zelfs belangrijke bescheiden geheel verdwenen.

Omtrent plaats gehad hebbende grensregelingen der bosschen waren noch kaarten, noch grensregisters of processen-verbaal aanwezig.

Gebrek aan eenvormigheid en het werken zonder eenig bepaald vastgesteld plan, zijn oorzaak van deze wanorde op het gebied van administratief beheer bij sommige houtvesters.

Het duidelijkste bewijs hiervan is, dat op verschillende tijden des jaars bij mijn departement aanvragen worden gedaan om beschikbaarstelling van fondsen voor verschillende doeleinden.

In dien toestand wensch ik dat met den meesten spoed verandering worde gebracht.

In de eerste plaats moet ik wijzen op de noodzakelijkheid dat al de bij bovenaangehaalde circulaire voorgeschreven *boeken* en *registers* behoorlijk ingebonden, gefolieerd en door den resident geparafeerd zijn.

(1) Bijblad no. 4276.

Het kasboek Lt. B moet niet alleen maandelijks worden afgesloten en het saldo op de volgende maand overgebracht, maar moet onder iedere maandelijksche afsluiting steeds een zoogenaamde recapitulatie-staat worden geplaatst, waarin aan de linkerzijde alle ontvangsten, tot dato gesplitst volgens de hoofden in register Lt. A geplaatst, en aan de rechterzijde de uitgaven, gesplitst als de ontvangsten, benevens de saldo's, zoowel van de verschillende personen waarmede de houtvester in rekening staat, als van den houtvester zelf.

De mandaten of ordonnantiën van betaling, die den houtvester worden uitgereikt, moeten onmiddellijk zoowel in het kasboek Lt. B als in het register Lt. A worden geboekt.

Daar van de veronderstelling wordt uitgegaan dat stipt de hand wordt gehouden aan den uitdrukkelijken last om den houtvester van de toegestane fondsen maandelijks geen meerdere gelden te verstrekken dan strikt noodig zijn, zoo moet er op gewezen worden, dat bij maandelijksche afsluiting geen mandaten of ordonnantiën in de kas van den houtvester mogen aanwezig zijn, waarvan het bedrag nog niet is ontvangen.

Daardoor wordt het mogelijk om te waken dat geen al te groote sommen geld door den houtvester behoeven te worden bewaard.

Betreffende de materieele verantwoording, Register Lt. D, verlang ik dat dit met de meest mogelijke nauwkeurigheid wordt bijgehouden en ook maandelijks wordt afgesloten,

In dat register behoort niet alleen te worden opgenomen al het houtmateriaal, dat als restant uit de sedert gestaakte zuivering der djatibosschen in eigen beheer is verkregen, maar ook *dat* hetgeen thans nog wordt verkregen door uitdunningen van djatiplantsoenen en bosschen, bedoeld bij art. 13 van het boschreglement (Staatsblad 1874 no. 110). [Vervangen door het reglement in staatsblad 1897 No. 61.]

Zelfs al worden die tuinen of bosschen uitgedund of gezuiverd door de bevolking tegen afstand van het op die wijze verkregen hout, dan nog moet ook dat hout behoorlijk in het betrekkelijk register worden ingenomen en afgeschreven.

Ook de op last (art. 14 van het boschreglement) [Vervangen door het reglement in staatsblad 1897 No. 61.] te kappen houtwerken moeten in dat register verantwoordt worden.

Bij verstrekkingen van hout aan andere takken van dienst behooren de voorschriften, vervat in Staatsblad 1866 no. 151, te worden opgevolgd.

In een enkele residentie was het gewoonte om uit den voorraad houtwerken, liggende op een stapelplaats, enkele te verzagen tot b. v. wisselhouten, dwarsliggers, enz. ten gerieve van het Staatsspoor.

Een dergelijke kunstbewerking van houtwerken, die reeds in verantwoording zijn, is verboden.

Dat geeft aanleiding tot onjuiste verantwoordingen omtrent den houtvoorraad.

Het ligt daarenboven niet op den weg van het personeel van het boschwezen om zich met dergelijk werk op te houden.

Heeft de een of andere tak van dienst hout uit bestaande voorraden noodig, zoo wordt alleen het hout verstrekt zooals het aanwezig is; voor

de verdere verwerking wordt door dien tak van dienst zelf zorg gedragen.

Het is vooral om onjuiste verantwoordingen van 's lands houtvoorraad te voorkomen dat ik het wenschelijk acht dat voortaan aan het register Lt. D. links en rechts, nog een kolom worde toegevoegd, waarin de houtmassa der houtwerken moet vermeld staan.

Onder de materieele verantwoording behoort evenzoo de bij bovenbedoelde circulaire voorgeschreven *Inventarisstaat Lt. C.*

Onder de daarin op te nemen roerende goederen moeten in de eerste plaats voorkomen de bestaande en jaarlijks nog te vervaardigen kaarten.

Die kaarten behooren onopgerold in trommels te worden bewaard, waarin een lijst moet aanwezig zijn, waarop elke kaart afzonderlijk is omschreven.

Bij die trommels moet een gefolieerd boek gevoegd zijn, waarin de grensregisters zijn geboekt van alle verrichte opmetingen, zoowel van die, welke reeds, als die, welke nog niet in kaart zijn gebracht.

Verder wensch ik dat ook het archief van den houtvester behoorlijk in orde wordt gebracht. Zie de voorschriften in Bijblad No. 4585.

Het moet zoo ingericht zijn dat alle brieven of stukken, tot één onderwerp behoorende, in bepaalde bundels worden vereenigd, b. v. 1e. geldelijke verantwoordingen, 2e. djati cultuur, 3e. wildhout cultuur, 4e. grensregelingen, 5e. inrichting der bosschen 6e. boschperceelen, enz.

En wat eindelijk betreft het aanvragen om beschikbaarstelling van fondsen voor verschillende doeleinden, zoo verzoek ik dat zulks op de volgende wijze gedaan wordt.

Vóór Ulto. April van ieder jaar worden aan mij de cultuurplannen der djati- en wildhoutbosschen ingediend overeenkomstig de voorschriften gegeven bij mijn circulaire dd. 19 Juli 1887 no. 204/B (1),

In die regeling wordt geen verandering gebracht, omdat de daarvoor benoodigde gelden na Ulto. Juni van ieder jaar beschikbaar moeten worden gesteld.

Ten behoeve van andere uitgaven moeten de voor ieder jaar benoodigde fondsen op één begrooting worden aangevraagd.

Daarom wensch ik dat ieder jaar vóór Ulto. November *door tusschenkomst van den betrokken resident aan mij wordt ingediend een begrooting voor het volgend jaar* bevattende de geraamde kosten voor:

a. grensregeling, afbakening, opmeting en kaarteering, zoowel van de djatibosschen in het algemeen als van in de naaste toekomst uit te besteden boschperceelen;

b. taxatie der houtmassa en geldswaarde der uit te besteden boschperceelen;

c. aanleg van nieuwe wegen ten behoeve van het afvoeren van hout uit geëxploiteerd wordende of in de naaste toekomst te exploiteeren boschgedeelten;

d. indeeling der djatibosschen door sleuven, paden en wegen:

e. onderhoud van bestaande paden, wegen en bruggen;

f. cerneeren van de in de eerste drie jaar te kappen boomen:

1e. in boschperceelen;

2e in boomen staande in de sleuven en op getraceerde wegen;

(1) Bijblad no. 4582.

g. onkosten verbonden aan het in eigen beheer kappen van sleuven of afgebakende boschstrooken, waarvoor de uitbesteding is mislukt;

h. diverse kleine uitgaven ten dienste van het Boschwezen, welke op geen der bovenbedoelde hoofden kunnen worden gebracht.

De voor elk der bovenbedoelde rubrieken benoodigde gelden moeten afzonderlijk gespecificeerd en nauwkeurig toegelicht worden.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken aan het bovenstaande stipte uitvoering te willen geven en doen geven.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

No. 4584. BOSCHWEZEN. — *Verhouding tusschen de houtvesters en het boschpolitie-personeel.*

CIRCULAIRE. Aan de Residenten op Java en Madoera met uitzondering van Batavia en Bantam.

No. 327/B. Batavia, 24 November 1887.

In weerwil van de mededeelingen en opheldering, voorkomende in mijn missive ddo. 14 Mei 1886 no. 122/B, is het mij gebleken, dat er nog steeds verschil van opvatting bestaat omtrent de verhouding tusschen de houtvesters en het boschpolitie-personeel, zoowel als onzekerheid hoe ver de bemoeienis van genoemde ambtenaren in zake bosch-politie reikt.

Ik acht het derhalve noodig nogmaals op die aangelegenheid terug te komen om U nader duidelijk te maken welke in dat opzicht de verplichtingen der houtvesters zijn en hoe ik verlang, dat zij hun verhouding tot het boschpolitie-personeel opvatten, opdat de belangen van 's lands dienst in het algemeen en van het boschwezen in het bijzonder het meest worden gebaat.

Er is destijds afzonderlijk inlandsch boschpersoneel aangesteld omdat de ondervinding had geleerd, dat het gewone bestuurs- en politie-personeel niet voldoende was, om 's lands bosschen naar eisch te bewaken.

Dat personeel moet dus worden beschouwd als te zijn toegevoegd aan de districts-hoofden binnen wier ressort het is geplaatst, doch op wie nog, evenzeer als vroeger, de volle verantwoordelijkheid voor de boschpolitie binnen hun district rust.

Werd dat punt reeds bij Gouvernements besluit van den 26 Mei 1882 (Staatsblad 1882 no. 149) vervangen door stbld. 1897 No. 61, gewijzigd bij stbld. 1901 No. 208) geregeld, sedert is men hier en daar tot dit uiterste overgeslagen: dat van toen af de houtvesters zich van boschpolitiezaken niets hadden, — en volgens sommigen, — zich zelfs niets mochten aantrekken.

Dat is zoo mogelijk nog onjuister dan de opvatting, die vóór 1882 maar al te zeer heerschende was, dat namelijk boschpolitie geheel buiten den werkkring van het bestuur, zoowel districts- als dessapolitie lag.

De titel van houtvester duidt reeds aan, dat zij, die dien titel voeren,

voor het behoud der bosschen hebben te zorgen, en daar nu dat behoud zonder behoorlijke boschpolitie niet gewaarborgd kan worden, spreekt het ook van zelf dat de zorg voor en de controle over de boschpolitie even goed een deel der taak van de houtvesters uitmaakt, als het zoogenaamde boschtechnische werk.

Dat alles is naar het mij voorkomt zoo duidelijk, dat ik het niet eens noodig zou hebben geacht daarop terug te komen, indien er niet een moeielijkheid bestond, die mij werkelijk is gebleken een bepaalde oplossing te vereischen.

Ik bedoel de ambtelijke verhouding tusschen de houtvesters eenerzijds en de districtshoofden anderzijds en wel speciaal de vraag: of eerstgenoemden bevoegd zijn bepaalde bevelen en aanwijzingen aan de laatsten in zake boschaangelegenheden te geven. Daaromtrent merk ik nu het volgende op.

De districtshoofden zijn ondergeschikt aan de Europeesche bestuurs-ambtenaren, de eenigen die bevoegd zijn hun bevelen te geven; daarin kan geen verandering worden gebracht.

Volgt daaruit dus dat van het geven van bevelen door de houtvesters aan de districtshoofden geen sprake kan zijn, zoo bestaat er toch tusschen beide categoriën van landsdienaren een bepaalde ambtelijke betrekking.

Ik kan die niet beter omschrijven dan dat, evenals de houtvesters de boschpolitie in het algemeen moeten controleeren, zij ook bevoegd en verplicht zijn, contrôle uit te oefenen op dat gedeelte van den werkkring van de districtshoofden, dat betrekking heeft op de boschpolitie; op dezelfde wijze als op de controleurs van het Binnenlandsch-Bestuur de contrôle over den algemeenen gang van zaken in hun ressort rust.

Ik vertrouw, dat door die omschrijving gedetailleerde voorschriften betreffende den ambtelijken omgang en de wijze van correspondentie tusschen houtvesters en districtshoofden overbodig zijn geworden.

Er moet bij de zoozeer verschillende toestanden in dat opzicht veel aan het beleid en het inzicht der ambtenaren worden overgelaten.

In vele gevallen, vooral daar, waar de boschdistricten niet al te groot zijn en djatibosschen een zeer belangrijk gedeelte van het geheele areaal uitmaken, b. v. Rembang-Blora, Toeban-Bodjonegoro, Ngawie-Zuidwest-Rembang en Madioen, zal het verkieselijk zijn dat de houtvesters, na overleg met het Bestuur, zich in den regel direct in verbinding stellen met de districtshoofden.

Op andere plaatsen zal dat moeielijk gaan en zullen zij zich dus meestal van de tusschenkomst, hetzij van de direct in verbinding stellen met regenten hebben te bedienen.

Ook wat betreft de kwestie of, en zoo ja, wanneer de districts- respectievelijk de onderdistrictshoofden de houtvesters op hunne inspectiën hebben te vergezellen kan ik niets bepaalds voorschrijven.

Somtijds zal dat gevoegelijk kunnen achterwege blijven; dikwijls echter bepaald noodig zijn.

Bij een juiste opvatting van hun taak en eenige inschikkelijkheid en overleg van de zijde der verschillende ambtenaren, behoeven over dit punt nooit geschillen te ontstaan.

Bij twee eenige mogelijke verschilpunten, die mijns inziens nog overblijven, wensch ik verder dat het volgende als regel wordt aangenomen:

Ten eerste behooren de houtvesters van alles wat op de boschpolitie in hun ressort betrekking heeft op de hoogte te worden gehouden, en

Ten tweede mogen geen personeelsveranderingen bij het boschpolitiepersoneel plaats hebben, zonder dat de houtvesters worden gehoord.

Zelfs wensch ik, dat bij benoemingen en bevorderingen bij dien tak van dienst zoo mogelijk aan de door laatstgenoemden voorgedragen personen boven anderen de voorkeur wordt gegeven.

Ik heb de eer UHEd. te verzoeken, zoowel de houtvesters als de daarbij betrokken Europeesche bestuursambtenaren met den inhoud van dit schrijven in kennis te stellen.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

No. 1585. BOSCHWEZEN. — *Voorschriften betreffende het bijhouden der archieven van de boschdistricten.*

CIRCULAIRE. Aan de betrokken Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 91/B. Batavia, 15 Maart 1888.

Ik heb de eer UHEdG. hierbij aan te bieden eenige exemplaren van de door den inspecteur van het boschwezen ontworpen instructie voor het bijhouden der archieven van de boschdistricten op Java en Madoera, met verzoek die aan de in uw gewest geplaatste houtvesters en aspirant-houtvesters te willen doen uitreiken, met last om onverwijld een aanvang te doen maken met het volgens die voorschriften in ordelijken staat brengen van het archief.

Het zal mij verder aangenaam zijn indien UHEdG. hun onder het oog zou willen brengen dat zij individueel aansprakelijk worden gesteld voor het in goeden staat houden daarvan en dat het mijn verlangen is, dat bij eventueele overgave van den dienst van den eenen houtvester aan den anderen, in het betrekkelijk proces-verbaal van overgave en overname behoorlijk wordt vermeld of het archief met daarbij behoorende kaarten en administratieve bescheiden in behoorlijke orde, compleet en volgens de bestaande voorschriften zamengesteld is overgegeven en overgenomen.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
Bij afwezen
De Secretaris,
HORA SICCAMA.

INSTRUCTIE voor het bijhouden der archieven van de boschdistricten op Java en Madoera.

Het archief van het Boschdistrict bestaat uit:

I. de *ontvangen* en de concepten der *verzonden* stukken;

II. de bij te houden registers en boeken;

III. de op het beheer van het Boschdistrict betrekking hebbende kaarten, profielen, grafische voorstellingen, enz.

Het ad I bedoelde gedeelte van het archief wordt verdeeld in:

A. het archief van het loopende jaar;

B. het archief der afgeloopen jaren.

I. A ARCHIEF VAN HET LOOPENDE JAAR.

Het wordt verdeeld in vier categoriën:

a. de stukken, die geagendeerd worden en tevens in bundels vereenigd;

b. die *niet* geagendeerd doch wel in bundels vereenigd worden;

c. die enkel geagendeerd worden;

d. die noch geagendeerd noch tot bundels vereenigd worden.

Onder *a* vallen alle niet periodieke stukken, die een eenigszins belangrijke aangelegenheid behandelen, waarop waarschijnlijk later zal worden teruggekomen en voor zoover zij niet onder de categorie *b* vallen.

Onder *b* behooren: ten eerste alle ontvangen periodieke stukken, zooals staten van verstrekte passen, staten van boschdelicten, dagboeken, enz. en verder die welke wegens hun eigenaardigen inhoud, als verantwoordingen, aanvragen van hout, enz. evenals de periodieke stukken gevoegelijk afzonderlijk worden bewaard.

Onder *c* vallen alle stukken, die het gewone loopende werk betreffen, doch waavan het wenschelijk wordt geacht aanteekening te houden.

Onder *d* vallen korte briefjes en nota's, waarvan het uit den aard der zaak niet noodig is aanteekening te houden, verder ontvangen begeleidebrieven van periodieken, expeditie-lijsten, enz.

Tot één bundel worden alle stukken vereenigd, die op één en dezelfde zaak betrekking hebben. Er ontstaan dus in een jaar evenveel bundels als er gedurende dat jaar zaken zijn behandeld.

Van de ad *b* bedoelde periodieken, enz. wordt alleen het eerst ontvangen stuk geagendeerd; alle volgende in den loop van een jaar inkomende stukken worden eenvoudig gevoegd bij den bundel, die wordt aangeduid door het bundel-nummer van het eerste stuk.

De ad *a* bedoelde bundels worden op één stapel gelegd, zóó dat de bundel met het laagste nummer beneden komt, de volgende daarboven enz.

De ad *b* bedoelde bundels worden afzonderlijk naar gelang van omstandigheden bewaard.

Ook vervallen houtpassen en certificaten, worden behoorlijk gerangschikt afzonderlijk bewaard.

De ad *c* en *d* bedoelde stukken worden te zamen op één stapel gelegd, zij worden chronologisch gerangschikt, zóó dat het oudste stuk beneden komt, het jongste boven op en die daartusschen vallen volgens hun datum.

Het agenda-nummer komt bij die schikking niet in aanmerking.

Ten einde het opzoeken der bundels te vergemakkelijken kan een klapper worden aangelegd bestaande uit een staat die verdeeld wordt in zooveel kolommen als noodig is; — djaticultuur, wildhoutcultuur, enz. — en waarin voorloopig de nummers der bundels in de kolommen worden geschreven waar men denkt dat zij thuis hooren.

Buitendien is het wenschelijk een staat aan te houden, waarin de bundels in volgorde voorkomen en waarachter in het kort de inhoud der bundels wordt vermeld.

I. B ARCHIEF DER AFGELOOPEN JAREN.

Op het einde van elk jaar gaat de houtvester na in welke rubrieken — pakketten — het noodig is de behandelde zaken te verdeelen, zoo mogelijk houdt hij zich aan de indeeling der vroegere jaren.

Het geheele archief wordt alsnu verdeeld in met Romeinsche cijfers aangeduide paketten.

Het eerste pakket bevat de stukken van diversen inhoud bedoeld ad *A c* en *A d*.

Elk der volgende pakketten bevat zooveel van de ad *A a* en *A b* bedoelde bundels als op één en dezelfde rubriek van zaken betrekking hebben. Er zal dus bv. zijn, een pakket djaticultuur, een idem wildhout; een afbakening en inrichting; een houtcontracten, enz., enz.

Bij het archief van elk jaar wordt een index gevoegd, waarin na een beknopte beschrijving der inrichting van het archief de verschillende pakketten worden opgesomd benevens de bundel-nummers tot elk paket behoorende.

Wenschelijk is het weder om van de voornaamste bundels kort den inhoud de vermelden.

De archieven der verschillende jaren worden afzonderlijk bewaard.

II. BIJ TE HOUDEN BOEKEN EN REGISTERS.

Voor de bij te houden boeken en registers wordt een afzonderlijke bewaarplaats ingericht; zij worden wanneer zij zijn volgeschreven, gevoegd bij de pakketten, waarin zij volgens den aard van hun inhoud behooren.

Bij de overgave van het beheer over een boschdistrict worden de aanwezige boeken en registers in het proces-verbaal van overgave vermeld.

III. OP HET BEHEER VAN HET BOSCHDISTRICT BETREKKING HEBBENDE KAARTEN, PROFIELEN, GRAFISCHE VOORSTELLINGEN, ENZ.

De hierop bedoelde documenten worden eveneens afzonderlijk en zorgvuldig bewaard; zij behooren steeds behoorlijk te worden geinventariseerd.

De Inspecteur van het Boschwezen,
W. BUURMAN.

No. 1586. BOSCHWEZEN. — *Indiening van rapporten na overname van den dienst door houtvesters, belast met het beheer over boschdistricten.*

CIRCULAIRE aan de betrokken Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 161/b. Batavia, 26 Mei 1888.

Het is voorgekomen dat houtvesters, die met het beheer over eenig boschdistrict werden belast, bij later door den Inspecteur voor het Bosch-

wezen ontdekte technische- of administratieve fouten, de schuld daarvan op hun voorgangers schoven, zonder zulks met behoorlijke bewijzen te kunnen staven, en verschuilt zich op die wijze de een achter den anderen.

Om dat voor het gevolg te voorkomen en tevens den nieuw opgetreden houtvester te noodzaken zich spoedig op de hoogte van zijn boschdistrict te stellen, heb ik de eer UHEdG. te verzoeken, om bij eventueele plaatsingen van houtvesters, die met het beheer over eenig boschdistrict worden belast, dezen op te dragen om binnen één maand na de overname der dienst door uw tusschenkomst aan mij een nauwkeurig uitgewerkt rapport in te dienen behelzende den toestand waarin het boschdistrict door hen van hun voorganger is overgenomen.

Daarin moet o. m. vermeld staan.

1°. De toestand der bosschen en verschillende plantsoenen op het tijdstip van overname.
2°. Idem der aanwezige instrumenten en kaarten.
3°. Idem der boeken van het geldelijk en materieel beheer.
4°. Omschrijving van de plaats gehad hebbende afbakening en inrichting der bosschen en daarmeê in verband staande opmeting en kaarteering.
5°. De stand van de in uitvoering zijnde werken betreffende afbakening, inrichting, opmeting en kaarteering der bosschen, evenals cultuurplannen, enz.
6°. De stand der boschperceelen, die in werking of nog in behandeling zijn, enz.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

No. 1587. LIJFWACHTEN DRAGONDERS. SCHEEPSSOLDIJ. — *Aanvulling van art. 11 van het reglement voor de lijfwachten dragonders van den Soesoehoenan van Soerakarta en den Sultan van Djokjakarta met eene bepaling betreffende scheepssoldij.*

BESLUIT.

No. 2. Buitenzorg, den 18 Augustus 1890.

Gelezen, enz.;
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Met intrekking van art. 1 van het besluit van 2 December 1887 no. 4/c (1) te bepalen dat aan art. 11 van het bij besluit van 9 Septem-

(1) Bij dit artikel was aan de lijfwachten dragonders, die binnen één maand na hun pasporteering of gageering naar Nederland vertrokken, het recht verzekerd op de scheepskleeding, bij § 22 van afdeeling E. van het militair tarief no. 24 (Staatsblad 1872 no. 80), zooals die § gewijzigd is bij besluit van 23 November 1884 no. 17 (Staatsblad no. 210); met dien verstande, dat die kleeding niet in natura verstrekt, doch dat de volle waarde daarvan volgens prijslijst uitgekeerd zou worden.

ber 1882 nº. 38 vastgesteld reglement voor de lijfwachten dragonders van den Soesoehoenan van Soerakarta en den Sultan van Djokdjakarta (opgenomen in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië onder no 3833), de volgende alinea wordt toegevoegd:

„De scheepssoldij gedurende de reis naar Nederland is dezelfde — en het verleenen van voorschot daarop aan gelijke voorschriften onderworpen als voor militairen bij het leger."

Afschrift, enz.;

No. 4588. RANGREGELING. ADSPIRANT-CONTROLEURS.

Bij het besluit van 15 December 1890 no. 33 is met aanvulling van § II van het besluit van 9 Mei 1885 no. 1/c. (Bijblad no. 4124) bepaald dat door loting de onderlinge rangschikking voor eene benoeming tot Adspirant-Controleur wordt bepaald van hen, die bij het grootambtenaarsexamen in Nederlandsch-Indië gelijke eindcijfers hebben behaald.

No. 4589. REISKOSTEN. LANDSDIENAREN. — *Vergoeding van de kosten van reizen door landsdienaren of hunne gezinnen ondernomen op een oogenblik dat het recht op overtocht voor rekening van den lande nog niet bestond.*

BESLUIT.

Nº. 1/c. Buitenzorg, 25 Maart 1888.

Gelezen, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Onder verklaring, dat voor zooveel noodig wordt teruggekomen van het beginsel, neergelegd in het besluit van 31 Januari 1868 no. 39 (Bijblad op het Staatsblad van *N.-I.* no. 2108), aan den Directeur van Binnenlandsch-Bestuur te kennen te geven, dat de omstandigheid, dat door een landsdienaar of zijn gezin eene reis is ondernomen in Nederlandsch-Indië op een oogenblik, dat hij, of wel het gezin, het recht op overtocht voor rekening van den lande niet op eenige bepaling of beschikking der Regeering kon gronden, geen beletsel behoeft te zijn om, in die gevallen, waarin zoodanig recht wel zou bestaan hebben, indien de reis op een later tijdstip ware aangevangen, en eene nadere vergoeding van de kosten der reis over land of te water van landswege billijk wordt geoordeeld, tot de uitkeering van zoodanige vergoeding een voorstel aan de Regeering te doen; zullende elk geval op zich zelf moeten worden beoordeeld, en wijders niet meer worden terugbetaald dan, blijkens zooveel mogelijk over te leggen quitantieën, door belanghebbenden werkelijk is uitgegeven, terwijl almede in geen geval meer zal worden gerestitueerd voor overtochtsgelden over zee dan hetgeen ter zake bij overtocht voor landsrekening zou zijn betaald.

Afschrift, enz.;

Bij de missive van den Gouvernements secretaris van 17 Augustus 1889 no 1931 *b.* werd aan bovenstaand besluit eene nadere uitlegging gegeven.

De te Batavia geplaatste ambtenaar W. werd, terwijl hij met verlof wegens gewichtige redenen te *Soerabaja* vertoefde, wegens ziekte eervol uit zijne betrekking ontslagen en in het genot van wachtgeld gesteld, dat te Soerabaja betaalbaar werd gesteld.

Op grond dat hij voor zich en zijne echtgenoote, die hem naar Soerabaja had vergezeld, recht op vrijen overtocht van Batavia naar Soerabaja had gehad, indien hij vóór zijn vertrek naar laatstgenoemde plaats op wachtgeld gesteld en zijn wachtgeld daar betaalbaar gesteld was, verzocht W. om restitutie van de kosten van zijn overtocht naar Soerabaja en dien zijner echtgenoote, en de vraag deed zich voor of dit verzoek op grond van het besluit van 25 Maart 1888 no. 1/c behoorde te worden ingewilligd.

Die vraag werd verschillend beantwoord voor zooveel de reiskosten van W. zelven en van zijne echtgenoote betrof.

In het besluit van 31 Januari 1868 no. 39, dat onder no. 2108 in het Bijblad is opgenomen, was sprake van een verzoek van een ambtenaar, om restitutie van voor den overvoer van zijn gezin betaalde gelden.

Blijkbaar is dan ook, toen bij dat besluit het beginsel werd gesteld, dat het recht op overtocht voor rekening van den lande moet verkregen zijn vóór het aanvaarden der reis, zoo niet uitsluitend, dan toch hoofdzakelijk, aan de reis van het gezin van een ambtenaar gedacht.

Evenzeer waren het gevallen, waarin reizen door de gezinnen van ambtenaren waren gedaan, die de aandacht deden vallen op het onbillijke en soms onmogelijke van een streng vasthouden aan bedoeld beginsel en het denkbeeld in overweging deden nemen om daarvan terug te komen.

Toch zijn er ook gevallen denkbaar, waarin het beginsel op de reizen van de ambtenaren zelven toepasselijk kan zijn, maar daaronder behoorde niet dat van den ambtenaar W.

W. naar Soerabaja gegaan zijnde met binnenlandsch verlof wegens gewichtige redenen, was gehouden zijne passage zelf te betalen en de omstandigheid, dat hij te dier plaatse was, toen hij uit zijne betrekking werd ontslagen, heeft hem de kosten zijner naar zijne standplaats *Batavia* bespaard.

Het beginsel in Bijblad no. 2108 hier dus niet van toepassing zijnde, is evenmin toepasselijk het besluit van 25 Maart 1888 no. 1/c, waarbij voor zooveel noodig van dat beginsel werd teruggekomen.

Het geldt hier eenvoudig de regel, dat ambtenaren, die binnenlandsch verlof wegens gewichtige redenen hebben gekregen, hunne passagekosten zelf betalen en er is geen reden om die kosten terug te geven, als de ambtenaar later in een anderen toestand komt.

Dat zoodoende de toepassing van het besluit van 25 Maart 1888 no. 1/c moeilijkheden zou opleveren is niet te vreezen.

Een ambtenaar, die uit zijne betrekking of uit 's Lands dienst ontslagen is, mag op 's Lands kosten reizen naar de plaats, waar hij zich vestigen wil, wanneer hem maar wachtgeld of pensioen wordt toegekend.

Noodzaken de omstandigheden hem de reis te aanvaarden voordat de toekenning van het wachtgeld of het pensioen heeft plaats gehad en daarmede zijn recht op vrijen overtocht officieel erkend is, dan is het niet

billijk hem de kosten der reis te laten dragen als later de toekenning van wachtgeld of pensioen volgt.

Geheel anders is het met een ambtenaar, die met binnenlandsch verlof gaat wegens gewichtige redenen; de reis, die hij gedaan heeft, kwam per se voor zijne rekening en geen latere beschikking kon het karakter van die reis veranderen. Hier is ook niet van toepassing, dat het recht op overtocht voor rekening van den lande wel zou bestaan hebben, indien de reis op een later tijdstip ware aangevangen. Wanneer de reis met binnenlandsch verlof ook worde aangevangen, steeds blijven de kosten voor rekening van den verlofganger.

De vraag hoe te beslissen is altijd gemakkelijk te beantwoorden, als maar op de aanleiding der reis gelet wordt. Heeft men b. v. te doen met eene reis naar de plaats van vestiging na ontslag, dan behooren de kosten voor 's Lands rekening te komen, onverschillig of het ontslag met wachtgeld, dan wel de pensionneering wat vroeger of later geschiedt.

Is binnenlandsch verlof de aanleiding der reis, dan moet de betrokkene altijd betalen, ook al wordt door die reis later een andere — dat is die naar de plaats van vestiging — overbodig.

In het eerste geval mag de ambtenaar geen schade lijden door de vertraging der Regeeringsbeschikking; in het tweede mag hij uit eene Regeeringsbeschikking, die zijne positie geheel verandert, geen voordeel trekken.

Op grond van vorenstaande beschouwingen werd aan W. te kennen gegeven, dat zijn verzoek voor zooveel hem aanging niet voor inwilliging vatbaar was, maar werd hem het bedrag gerestitueerd, dat van Landswege voor de reis zijner echtgenoote zou zijn betaald.

(Besluiten van 17 Augustus 1889 no. 36 en 13 November 1889 no. 14).

No. 4590. MODEL. CONDUITESTATEN. EUROPEESCHE AMBTENAREN. — *Vaststelling van een nieuw model voor de conduitestaten der Europeesche ambtenaren.*

BESLUIT.

No. 7. Buitenzorg, den 30 Maart 1891.

Gelet, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Vast te stellen het aan dit besluit gehecht model voor de conduitestaten der Europeesche ambtenaren, ter vervanging van het model, bedoeld in de nos. 410, 1959, 2302, 3297, 3565, 4153 en 4255 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië;

met bepaling dat dit nieuw model het eerst gevolgd zal worden bij de conduitestaten over 1891.

Ten Tweede: Te bepalen dat de Chefs, die tot beoordeeling van ambtenaren in conduitestaten zijn geroepen, verplicht zijn afzonderlijk te rapporteeren, indien hunne laatste beoordeeling, betrekking hebbende op een ambtenaar, die wegens ancienniteit voor bevordering in aanmerking komt of daarvoor geschikt is geacht, door feiten of omstandigheden is gewijzigd.

Afschrift enz.

DEPARTEMENT van . . . . . .

JAAR 189 . RESIDENTIE . . . . . .

CONDUITE-STAAT

van (1) . . . . . .

. . . . . .

daartoe benoemd bij besluit van. . . . . .

tractement *f* . . . 's maands (emolumenten *f* . . . . 's jaars).

Geboren te . . . . . oud . . . jaren (2) . . . . . .

heeft . . . . . kinderen te zijnen laste.

In 18. . voldaan aan het examen, bedoeld bij artikel 4 Wordt geacht te hebben

van het Koninklijk besluit van 10 September 1864 no. 47 (Staatsblad no. 194).

Kennis van de Inlandsche talen:

(3)
a. kan met het volk spreken het. . . . . .
b. „ „ de hoofden „ „ . . . . . .
c. „ alleen verstaan het . . . . . .
d. legt zich toe op het . . . . . .

Aldus naar waarheid opgemaakt,

te . . . . . den . . . . . 189 .

(4) . . . . . .

(1) Naam en voornamen (voluit) alsmede betrekking.
(2) Gehuwd, ongehuwd of weduwnaar.
(3) Deze kolom alleen op te nemen in de staten betreffende ambtenaren, die met Inlandsche hoofden en bevolking omgang hebben.
(4) Deze bladzijde, door den betrokken ambtenaar zelf in te vullen, moet hier door hem onderteekend worden.

BEOORDEELING VAN DEN AAN DE OMMEZIJDE VERMELDEN AMBTENAAR.

Bekwaamheid voor het tegenwoordig ambt en dienstijver.	Gedrag en algemeene of speciale karaktertrekken.	Omgang met Inlandsche hoofden en bevolking. (*a*).	Andere bijzonderheden, welke te vermelden zijn o. a. betreffende aanspraak op bevordering, geschiktheid voor andere betrekkingen enz. (*b*)

De . . . . . .

Vastgesteld bij artikel 1 van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* van 30 Maart 1891 no. 7.

Mij bekend:

De Gouvernements-Secretaris,

(*a*) Deze kolom alleen op te nemen in de staten betreffende ambtenaren die met Inlandsche hoofden en bevolking omgang hebben.

(*b*) Deze noot alleen te plaatsen op de blanco-staten, te verstrekken aan de Residenten voor de Europeesche ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur.

Omtrent de oudste helft der Controleurs 1e klasse en der Assistent-Residenten moet in deze kolom speciaal nauwkeurig gerapporteerd worden betreffende zelfstandigheid, initiatief tot het aanbrengen van verbeteringen, vaardigheid om belangrijke aangelegenheden in goed uitgewerkte voorstellen te behandelen, algemeene ontwikkeling, vormen en eigenschappen voor de samenleving en voor het ophouden van rang en stand.

No. 4591. RECHT VAN VERBLIJF. OOSTERSCHE VREEMDELINGEN. PASSEN. — *Op de Oostersche vreemdelingen uit te reiken passen moet steeds worden aangeteekend of de houder al dan niet in het bezit is van eene vergunning tot vestiging.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur (met uitzondering van den Resident der Oostkust van Sumatra).

No. 2230. Buitenzorg, 14 September 1890.

Ingevolge het bepaalde bij artikel 2 der ordonnantie van 12 Maart 1872 (Staatsblad no. 40) [1] mogen Oostersche vreemdelingen, die geen vergunning tot vestiging hebben bekomen, doch slechts in het bezit zijn van eene toelatingskaart, alleen zich ophouden in de voor den algemeenen handel geopende havens en op de plaatsen of in de streken, op de toelatingskaart uitdrukkelijk vermeld.

Het is den Gouverneur-Generaal gebleken dat dit voorschrift — in weerwil van het bij dezerzijdsche circulaire van 6 Augustus 1877 no. 1740 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië nos. 3218 en 3219) gedaan verzoek om op de naleving daarvan nauwlettend toe te zien — meermalen ontdoken wordt, waartoe de betrokkenen van de plaats van aankomst in Nederlandsch-Indië, waar hun een toelatingskaart is uitgereikt, zich begeven naar eene in een ander gewest gelegen voor den algemeenen handel geopende haven, ten einde aldaar, gebruik makende van de onbekendheid van het plaatselijk bestuur met de omstandigheid of zij al dan niet vergunning tot vestiging verkregen hebben, hun pas te laten afteekenen voor eene reis naar plaatsen, waar het hun niet geoorloofd is verblijf te houden.

Aan dit misbruik kan, naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal, op eenvoudige wijze een eind gemaakt worden, door op de aan Oostersche Vreemdelingen uit te reiken passen steeds eene aanteekening te plaatsen, waaruit blijkt of de houder al dan niet in het bezit is van eene vergunning tot vestiging en Zijne Excellentie heeft mij mitsdien opgedragen UHEdG. te verzoeken in den vervolge in dien geest te willen handelen en doen handelen.

Van die opdracht heb ik de eer mij mits deze te kwijten.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

---

1) Tusschen de 1e en 2e alinea van dit artikel is eene nieuwe alinea ingelascht bij stbld. 1891 No. 214.

No. 4592. STRAFVORDERING. OVERWIJZING. BESCHULDIGING. DAGVAARDING. — *Voorschriften om de akten van beschuldiging en de dagvaardingen in te richten in overeenstemming met de akten van overwijzing.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 609. Batavia, 19 Maart 1890.

Het Hoog-Gerechtshof van Nederlandsch-Indië heeft bij de onlangs gewezen arresten in de overtredingszaken van WONG KI SAM en OEIJ KOK YONG, te vinden in het Indisch Weekblad van het Recht no. 1382 en 1392 beslist, dat de akten van overwijzing, welke de Presidenten der Landraden en van andere Inlandsche rechtbanken, zoowel in de residentiën op Java als buiten Java, moeten opmaken, den grondslag vormen van het strafgeding.

Die regel geldt niet alleen voor misdrijfzaken, maar ook voor overtredingzaken.

Om die reden zal de akte van overwijzing eene nauwkeurige opgave moeten bevatten der strafbare feiten.

Elk verzuim in de omschrijving van de bestanddeelen der overtreding of misdaad zal dus noodzakelijk de nietigheid van het strafgeding in revisie of hooger beroep ten gevolge hebben tot groote schade zoowel vóór de rechtspraak als voor den Staat.

Met de akten van overwijzing moeten de akten van beschuldiging en de dagvaardingen in overtredingszaken overeenkomen.

De Inlandsche ambtenaren van het Openbaar Ministerie mogen daarin geene andere of meerdere feiten opnemen, dan in de akten van overwijzing zijn vermeld.

Doen zij dit echter, verzuimen zij de akte van overwijzing nauwkeurig te volgen in hunne Maleische vertaling, dan worden zij altijd met hunne akten van beschuldiging of dagvaarding niet ontvankelijk verklaard, zooals bij lezing der aangehaalde arresten duidelijk kan blijken.

Het behoeft niet gezegd te worden, hoe belemmerend die menigvuldige niet ontvankelijk verklaringen voor eene snelle en behoorlijke bestraffing der schuldigen zijn en hoe zelfs mogelijk is, dat de nalatigheid van den Inlandschen ambtenaar van het Openbaar Ministerie of van den President van den Landraad ten gevolge kan hebben, dat gewichtige overtredingen of misdrijven ongestraft blijven.

Ook dit gevaar blijkt uit de arresten, waarop ik Uwe aandacht vestigde.

Ik meen dus UHEdG. te moeten verzoeken de in Uw gewest dienende Inlandsche ambtenaren van het Openbaar Ministerie ten ernstigste te wijzen op de door het Hoog-Gerechtshof na rijpe beraadslaging aangenomen jurisprudentie.

Hun moet door den Europeeschen bestuursambtenaar duidelijk worden onder het oog gebracht, dat voortaan de akten van beschuldiging en dagvaarding slechts de weerklank mogen zijn der akten van verwijzing en dat bij de opmaking daarvan die akten van verwijzing nauwkeurig moeten worden gevolgd, behoudens hunne verplichting om in de akten van dagvaarding en beschuldiging de feiten, welke in het kort in de akten van verwijzing voorkomen, nader te ontwikkelen en te omschrijven.

Mocht bij behandeling der misdrijf- of overtredingszaken in revisie of in hooger beroep blijken, dat de Inlandsche ambtenaren van het Openbaar Ministerie ten deze hunnen plicht hebben verzuimd, dan vordert het be-

lang eener behoorlijke strafvordering, dat aan die nalatigheid zoo spoedig mogelijk een einde worde gemaakt.

De Procureur-Generaal bij het Hoog-Gerechtshof van Ned.-Indië.
W. DE GELDER.

No. 4593. STRAFVORDERING. GETUIGEN. — *Voorschrift betreffende de oproeping van getuigen in strafzaken bij één en hetzelfde bevel van dagvaarding.*

CIRCULAIRE. Aan de Officieren van Justitie in Nederlandsch-Indië.
No. 2640. Batavia, 24 December 1889.

De Algemeene Rekenkamer heeft de aandacht der Regeering gevestigd op de verschillende toepassing, welke aan art. 8 van Staatsblad 1885 no. 72 gegeven wordt.

Sommige deurwaarders brengen voor elken getuige, dien zij op last der Rechters-commissarissen van strafzaken dagvaarden, één gulden in rekening voor het origineel van ieder gedaan exploit.

Anderen beschouwen het bevel tot dagvaarding van meerdere personen, die op dezelfde plaats wonen, als één origineel.

De oorzaak dezer ongelijkmatige berekening van salaris is hierin gelegen, dat de rechters-commissarissen van strafzaken dan eens voor elken getuige een afzonderlijk origineel bevelschrift uitgeven, dan weder op hetzelfde bevelschrift de namen schrijven van alle getuigen, die in dezelfde plaats woonachtig zijn.

In het belang der beklaagden is het wenschelijk, dat de proceskosten zoo weinig mogelijk worden opgedreven en ik heb dus de eer, hiertoe door de Regeering uitgenoodigd (1), UWEdG. te verzoeken over dit onderwerp met de rechters-commissarissen in overleg te treden, opdat zooveel mogelijk de namen der getuigen, die in dezelfde plaats woonachtig zijn of verblijf houden, op één en hetzelfde originele bevel van dagvaarding worden gesteld.

De Procureur-Generaal bij het Hoog-Gerechtshof van N.-I.,
W. DE GELDER.

(1) Miss. G. S. van 1 December 1889 no. 2925.

No. 4594. RECHTSWEZEN. SEMARANG. — *Verdeeling der werkzaamheden bij den Raad van Justitie te Semaraag.*

B. 9 April 1890 No. 19. Buiten werking gesteld bij Bb. No. 5607, in verband met Stb. 1901 No. 126.

No. 4595. WEES- EN BOEDELKAMER. — *In de boeken de oorspronkelijke bedragen van nalatenschappen te vermelden.*

CIRCULAIRE. Aan de Wees- en Boedelkamers in Nederlandsch-Indië.
No. 8055. Batavia, 6 November 1890.

Bij het onderzoek der boeken van de Wees- en Boedelkamers is geble-

ken, dat daarin niet altijd worden vermeld de aanvankelijke bedragen der nalatenschappen, die onder haar beheer komen, doch slechts de bij de Kamers feitelijk overgebrachte geldsommen.

Daardoor is de juistheid van de berekening der verschuldigde beheerloonen moeilijk na te gaan; die loonen toch zijn verschuldigd niet alleen over de feitelijk overgebrachte bedragen van de nalatenschappen, maar ook over de voor het College gemaakte kosten van invordering, enz.

Ik heb mitsdien de eer Uwer Kamer te verzoeken, voortaan in de boeken steeds de oorspronkelijke bedragen der nalatenschappen te vermelden.

De Directeur van Justitie,
L. A. P. F. BUIJN.

No. 4596. KORTINGEN. — *Vermindering van kortingen wegens schulden op de bezoldigingen en pensioenen van Indische landsdienaren. Beschikking op verzoeken om korting tot een minder bedrag dan waarop de crediteur recht kan doen gelden.*

Miss. Gouv. Secr. 2 Dec. 1887 No. 483/c.
Vervallen door Stb. 1898 No. 208.

No. 4597. COMPTABILITEIT. TRAKTEMENTSTATEN. ORDONNANTIËN MANDATEN. — *Vaststelling van formulieren comptabiliteit nos. 25, 26 en 27.*

BESLUIT.

No. 26. Batavia, den 20 September 1888.

Gelezen, enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Ten vervolge van de voorschriften, vastgesteld bij art. 1 van het besluit van 10 December 1873 no. 6 en art. 4 van het besluit van 19 Januari 1875 no. 9 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië nos. 2718 en 2814), te bepalen, dat de traktementstaten van Europeesche en Inlandsche ambtenaren en geëmploieerden, alsmede de ordonnantiën en mandaten — nadat de voorhanden voorraden van de daartoe thans gebezigd wordende gedrukte modellen zullen zijn verbruikt — worden opgemaakt overeenkomstig de aan dit besluit gehechte formulieren (Comptabiliteit nos. 25, 26 en 27), wat de mandaten betreft met dien verstande, dat in het formulier no. 27 het woord „*Departement*" wordt vervangen door: „*Gouvernement*," „*Residentie*," „*Gewestelijke Intendance*," enz. en dat het onderschrift omtrent de onderteekening naar omstandigheden wordt gewijzigd; behoorende de origineele ordonnantiën en mandaten (behoudens het bezigen van het witte zegelpapier voor de venduacceptatiën) te worden gedrukt op blauw papier in *zwarten*, en de duplicaten op blauw papier in *rooden* inkt.

Afschrift, enz.

Zie omtrent de invulling der tractementstaten Bijblad No. 4598.

COMPTABILITEIT No. 25.

Behoort bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 20 September 1888 no. 26.

Reside

STAAT der traktementen, toekomende aan de onderstaande ambtena

NAAM.	Qualiteit.	Gehuwd of ongehuwd.	Maandelijksch traktement.	Genoten voorschot. in dit dienstjaar.	Genoten voorschot. in vorige dienstjaren.	Burgerlijk pensioen 2 pCt.	Borgtocht.	De Ne
	Totaal.							

DIENST 18 ,

oieerden bij ..... over de maand 18

EN VOOR:

CIVIEL WEDUWEN- EN WEEZENFONDS.						Gezamenlijk bedrag der inhoudingen.	TOELICHTINGEN.
Buitengewone contributie bedoeld bij artikel:					Rente voor beleeningen.		
13.	14.	16.	18. 2e en 3e alinea.	19.			

den 18 .

voor de opmaking,
De

COMPTABILITEIT No. 26.

Behoort bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 20 September 1888 no. 26.

Reside

STAAT der traktementen, toekomende aan de onderstaande Inlandsche ambtenaa

N A A M.	Qualiteit.	Maandelijksch traktement.		Schadeloossta voor gemis h dienstplichti
	Totaal.			

N.B. In de kolom toelichting behoort te worden bekend gesteld bij welke besluiten de nieuw in betalingkomenden zijn benoemd, overgeplaatst, enz.; tevens moet daarin ook melding worden gemaakt van de besluiten, houdende toekenning van traktementsverhooging, enz., en eene specificatie der inhoudingen worden opgenomen.

DIENST 18 .

ploieerden over de maand ..... 18 . in de afd. .....

...riodieke ...ktements- ...rhooging.	Personeele toelage.	Te zamen.	Inhoudingen.	TOELICHTINGEN.

den 18 .

Voor de opmaking:

De

COMPTABILITEIT No. 27.

Behoort bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 20 September 1888 no. 26.

6

№ DIENST 18

DEPARTEMENT

No. VAN HET REGISTER	AFDEELING
AUTORISATIE VAN BETALING.	ONDERAFDEELING
	ARTIKEL

De Algemeene Ontvanger te .....

betale aan .....

de Som van f .....

.....

wegens .....

Inhoudingen:

BATAVIA, *den* 18

namens den .....

De .....

Voldaan:

№ DIENST 18

DEPARTEMENT

DUPLICAAT.

No. VAN HET REGISTER	AFDEELING
AUTORISATIE VAN BETALING.	ONDERAFDEELING
	ARTIKEL

De Algemeene Ontvanger te .....

betale aan .....

de Som van f .....

.....

wegens .....

Inhoudingen:

BATAVIA, *den* 18

namens den .....

De .....

(Getd.)

voor afschrift

Bijlagen:

No. 4598. COMPTABILITEIT. TRAKTEMENTSTATEN. — *Voorschriften betreffende de invulling der —.*

BESLUIT.

No. 17. Buitenzorg, den 18 November 1890.

Gelezen, enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

I. enz. (zie Staatsblad no. 228).

II. dat de traktementstaten, waarvan het model is vastgesteld bij besluit van 20 September 1888 no. 26 (1), worden ingevuld overeenkomstig het aan dit besluit gehecht bewerkt model;

zullende, indien de betaling van traktement, enz. op afzonderlijke ordonnantiën of mandaten geschiedt, daarop gelijke toelichtende aanteekeningen worden gesteld als in het bewerkt model aangegeven.

Afschrift, enz.

Aangehaald in Bijblad No. 4937.

(1) Bijblad no. 4597

hoort bij § II van het besluit van 18 November 1890 No. 17.

Mij bekend:

De Gouvernements Secretaris,

COMPT. No. 25. **Reside**

STAAT DER TRAKTEMENTEN, toekomende aan de onderstaande ambten

NAAM.	Qualiteit.	Gehuwd of ongehuwd.	Maandelijksch traktement.	Genoten voorschot. in dit dienstjaar.	Genoten voorschot. in vorige dienstjaren.	Burgerlijk pensioen 2 pCt.	Borgtocht.	Delegatie Nederland.	IN
J. Langenbach.	Resident.	Gehuwd.	ƒ 1500 —			ƒ 30 —			
Representatiekosten . . .			» 500 —						
Reiskosten . .			» 100 —						
C. Reijnst. . .	Ass.-Resid't.	»	» 600 —			» 13 —			
Traktementsverhooging .			» 50 —						
Reiskosten. .			» 50 —						
H. Kuijk . . .	Secretaris.	Gehuwd op 29 April 1890.	» 500 —			» 10 —			
P. P. Van Ham.	Hoofdcomm.	Gehuwd.	» 450 —			» 9 —			
J. Tijl	2e comm.	Weduwnaar.	» 200 —			» 4 —			
	Transporteeren. . . .		ƒ 3950 —			ƒ 66 —			

ëmploijeerden bij het Gewestelijk Bestuur ter hoofdplaats over Mei 1890.

INGEN VOOR:							
EDUWEN- EN WEEZENFONDS.							
Buitengewone contributie bedoeld bij art.							
13.	14.	16.	18. 2e en 3e alinea.	19.	Rente voor beleeningen.	Gezamenlijk bedrag der inhoudingen.	TOELICHTINGEN.
	f 250 —					f 355 —	Benoemd bij G. B. 3 April 1890 no. 13; was het laatst in betaling te Cheribon. (Zie certificaat van ophouding van betaling). Beëedigd op 26 April en op dien datum betrekking aanvaard.
	» 50 —					» 99	Eerste traktementsverhooging toegekend bij besluit van den Directeur van Binn. Bestuur ddo. 8 April 1890 no. 1897 met ingang van Mei.
	» 50 —	f 41 665	1e termijn.			» 128 665	Benoemd bij G. B. ddo. 25 Maart 1890 no. 25. Heeft te Batavia ingev. Staatsblad 1822/3 over April het traktement genoten verbonden aan zijne vorige betrekking van hoofdcommies bij het Dept. van Bin. Bestuur. (Zie certificaat van ophouding van betaling). Beëedigd als secretaris op den 15 April en op dien datum zijne betrekking aanvaard.
				f 18 —		» 54 —	
						» 16 —	Op den 28 April 1890 teruggekomen van het hem bij besluit van den Resident ddo. 10 April 1890 no. 1672 met ingang van den 12 d. a. v. voor den tijd van veertien dagen verleend binnenlandsch verlof naar B. . . wegens gewichtige redenen. Op eerstgemelden datum zijne betrekking weder aanvaard. In de overschrijding van het verlof met 2 dagen berust bij besluit van den Resident ddo. 28 April 1890 no. 1962.
	f 350 —	f 41 665		f 18 —		f 652 665	

NAAM.	Qualiteit.	Gehuwd of ongehuwd.	Maandelijksch traktement.	Genoten voorschot. in dit dienstjaar.	Genoten voorschot. in vorige dienstjaren.	Burgerlijk pensioen 2 pCt.	Borgtocht.	Delegatie Nederland.	INHO... Gew... com... bui... pC...
Per transport			ƒ 3950 —			ƒ 66 —			ƒ 47
J. P. Veerman.	3e comm.	Ongehuwd.	» 150 —			» 3 —			»
A. M. Hoog . .	3e comm.	»	» 150 —			» 3 —			»
P. J. Brandenburg	1e klerk.	Gehuwd.	» 120 —			» 2 40			»
W. Dammers .	1e klerk.	»	» 120 —			» 2 40			»
A. Van Kolman.	1e klerk.	Ongehuwd.	» 120 —			» 2 40			»
F. H. Van Dapperen. . . .	Klerk.	»	» 85 —			» 1 70			»
J. C. Kalf. . .	Klerk.	»	» 65 —			» 1 30			»
J. M. Beer. . .	Klerk.	»	» 55 —			» 1 10			»
W. van Vliet.	Klerk.	Ongehuwd.	» 50			» 1 —			
Transporteeren.			ƒ 4865 —			ƒ 84 30			

INGEN VOOR:

EDUWEN- EN WEEZENFONDS.					Rente voor beleeningen.	Gezamenlijk bedrag der inhoudingen.		TOELICHTINGEN.
Buitengewone contributie bedoeld bij art.								
13.	14.	16.	18. 2e en 3e alinea.	19.				
	f 350 —	f 4 1 665		f 18		f 652	665	
						» 12	—	
						» 12	—	Is thans nog met verlof hetwelk hem bij besluit van den Resident ddo. 15 April 1890 no. 1100 met ingang van den 17 April wegens ziekte voor den tijd van 1 maand naar S . . . . . is verleend. Heeft betaalbaarstelling van zijn traktement verzocht en machtiging verleend tot de ontvangst.
						» 9	60	
						» 9	60	
	» 20					» 28	40	Bevorderd bij besluit van den Resident dd. 26 April 1890 no. 1912 tot 1en klerk; had te voren een traktement van f 100.
						» 6	80	Benoemd bij besluit van den Resident ddo. 26 April 1890 no. 1912. Heeft zijne betrekking aanvaard op den 28 April. Is gegageerd adj. onderofficier. Op het gagement van dien persoon ad f 480 s jaars is ingev. art. 25 van Stbld. 1876/43 eene korting gelegd van f 365.
						» 5	20	
						» 4	40	Teruggesteld op een traktement van f 55.— bij besluit van den Resident ddo. 21 April 1890 no. 1809. Had te voren een traktement van f 75.—
						» 4	—	
	f 370 —	f 41	665		f 18	f 744	665	

NAAM.	Qualiteit.	Gehuwd of ongehuwd.	Maandelijksch traktement.	Genoten voorschot. in dit dienstjaar.	Genoten voorschot. in vorige dienstjaren.	Burgerlijk pensioen 2 pCt.	Borgtocht.	Delegatie Nederland.	INHO... Civ... Gew... cont... buti... pC...
Per transport			f 4865 —			f 84 30			f 230
A. S. Broekman.	Klerk.	Ongehuwd.	» 40 —			» 0 80			» 2
Hardjodiprodjo .	Schrijver.		» 35 —						
Atmodiwerio . .	Schrijver.		» 20 —						
1 Mandoor. . .			» 15 —						
10 Oppassers à f 10.— . .			» 100 —						
H. Van Weelden.	Contr. 1e kl.	Ongehuwd.	» 400 —			» 8			» 1
Reiskosten . .			» 50 —						
Djoiokoesoemo .	Schrijver.		» 20 —						
Een boodschapper			» 10 —						
J. J. Kruger . .	Contr. 2e kl.	Ongehuwd.	» 300 —			» 6 —			» 1
Reiskosten . .			» 50 —						
Sastrodjoio . .	Schrijver.		» 20 —						
Een boodschapper.			» 10 —						
TOTAAL.			f 5935 —			f 99 10			f 2

De ondervolgende personen, die op den vorigen traktementstaat voorkwamen, zijn hier niet genoem
achter hunne namen vermelde redenen:

B. Van den Dool. 1e commies. Bij G. B. 2 April 1890 no. 14 benoemd tot 1e commies bij het Dept. van F
ciën. Heeft zijne betrekking op 19 April neergelegd.

W. Kast. Klerk op f 60.— 's maands, werd bij besluit van den Resident ddo. 18 April 1890 no. 1773 (niet o
uit zijne betrekking ontslagen.

Het ontslag op officieele wijze ter zijner kennisse gekomen op den 19en April. Het in verband met
1851/67 en 1883/208 ten onrechte genoten traktement ad f 24.— bij kas . . . . . teruggevorderd (g
op 30 April.)

C. Dirksen. Klerk op f 65.— 's maands is op den 6en April overleden.

W. Van Loon. Klerk op f 100 's maands, zijnde hem bij besluit van den Resident ddo. 28 April 1890 n
met ingang op dien datum wegens ziekte een binnenl. verlof naar A. verleend voor den tijd van 1 maand.
zijn traktement over deze maand nog niet aangevraagd en geen machtiging tot de ontvangst verleend.

INGEN VOOR:

ZOEWEN- EN WEEZENFONDS.					Gezamenlijk bedrag der inhoudingen.	TOELICHTINGEN.
Buitengewone contributie bedoeld bij art.				Rente-voor beleeningen.		
13.	14.	16.	18. 2e en 3e alinea.	19.		
	f 370 —	f 41 66⅔		f 18 —	f 744 66⅔	
					» 3 20	Benoemd bij besluit van den Resident ddo. 26 April 1890 no. 1912. Heeft zijne betrekking aanvaard op 28 April. Was vóór de benoeming niet in een landsbetrekking werkzaam.
	» 100				» 126 —	Benoemd bij G. B. 8 April 1890 no. 2. Was het laatst als controleur der 2e kl. te Madioen in betaling. (Zie certificaat van ophouding van betaling). Is beëedigd op 18 April.
					» 24 —	
	f 470 —	f 41 66⅔		f 18 —	f 897 66⅔	

S ..... den 2en Mei 1890.

Voor de opmaking:

De .....

Bij de invulling van de traktementstaten overeenkomstig dit bewerkt model is rekening te houden met het beginsel, dat elke staat al de verschillen, welke hij bij vergelijking met den vorigen staat aanbiedt, volledig moet toelichten in dier vorige o. a., dat: 1e van alle nieuw opgetreden ambtenaren voor zooveel noodig alles wordt vermeld wat aan hunne optreding is voorafgegaan (vorige betrekking, eedsaflegging, aanvaarding, borgstelling enz.); 2e elke verandering in de betaling of inhouding worde toegelicht; 3e van alle aftredende ambtenaren de reden der aftrekding en c. q. de plaats waarheen de titularis vertrokken is, vermeld wordt.

No. 4599. VERJARING van VORDERINGEN ten laste van den Lande. COMPTABILITEIT. — *De termijn van verjaring, eenmaal verstreken, kan niet worden verlengd. Voor verjaarde vorderingen kunnen geen credieten worden aangevraagd.*

Daar eene reeds ingetreden verjaring niet kan worden te niet gedaan, kan van de bij art. 68, tweede alinea, der wet van 23 April 1864 (Indisch Staatsblad no. 106) aan den Gouverneur-Generaal verleende bevoegdheid om in bijzondere omstandigheden en om redenen van noodzakelijkheid den bij de eerste alinea van dat artikel bepaalden verjaringstermijn te verlengen, alleen worden gebruik gemaakt wanneer deze termijn nog niet is verstreken. (Besluit van 21 December 1870 no. 3).

De voormelde wet geeft geen bevoegdheid tot het aanvragen van door de wet te verleenen nieuwe credieten voor de betaling van vorderingen, welke door verjaring zijn getroffen. (Besluit van 5 Juni 1870 no. 5).

No. 4600. BELASTINGEN. ZEGELRECHT. PENSIOENEN. — *Vrijstelling van zegelrecht van verzoekschriften ter erlanging van pensioen.*

Bij de missive van den 1en Gouvts. Secretaris van 23 Mei 1890 no. 1207 is uitgemaakt dat verzoekschriften, strekkende ter erlanging van toekenning van pensioen, geacht kunnen worden te vallen onder no. 29 van de lijst der vrijstellingen, bedoeld bij artikel 13 der zegelordonnantie.

No. 4601. BELASTINGEN. ZEGELRECHT. WERKCONTRACTEN. — *Zoowel van de grossen en afschriften als van de minuten der notarieel verleden zoogenaamde werkcontrakten is geen zegelrecht verschuldigd.*

Blijkens de missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 18 November 1888 no. 2189 zijn zoowel de grossen en afschriften als de minuten der notarieel verleden zoogenaamde werkcontracten, bedoeld bij artikel 2 der ordonnantie van 29 April 1888 (Staatsblad no. 76) en — vóór de inwerkingtreding dier verordening — bij artikel 2 der ordonnantie van 26 Februari 1884 (Staatsblad no. 28a), van zegelrecht vrijgesteld.

No. 4602. BELASTINGEN. ZEGELRECHT. EXAMENDIPLOMA. GOUVERNEMENTSMARINE. — *De aan het personeel der Gouvernementsmarine uit te reiken examendiploma 's behooren gezegeld te zijn.*

Aan den Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië.

No. 148. Buitenzorg, 18 Januari 1890.

De Gouverneur-Generaal kan de juistheid niet erkennen van Uwe bij missive van 2 November jl. no. 9820 ingebrachte bezwaren tegen de aan

het slot van mijn schrijven van 24 October te voren no. 2478 gemaakte opmerking, dat de aan stuurlieden, machinisten en machinistleerlingen der Gouvernements-marine uit te reiken diploma's van met gunstigen uitslag afgelegd examen gezegeld behooren te zijn.

UHEdG. tracht aan te toonen, dat de ambtenaren der Gouvernements-marine tot de zeemacht behooren om daaruit af te leiden, dat de hooger bedoelde diploma's, met uitzondering van die voor machinistleerling der 2e klasse, onder no. 31 der lijst van vrijstellingen, behoorende bij de zegelordonnantie (Staatsblad 1885 no. 131), vallen.

Deze stelling schijnt echter niet wel vol te houden.

De voorwaarden, overeenkomstig welke thans ingevolge Staatsblad 1889 no. 218, examen zal moeten worden afgelegd, vervangen die, welke gevoegd waren bij de Koninklijke besluiten van 13 April 1865 no. 59 (Indisch Staatsblad no. 81) en 28 Januari 1869 no. 17 (Indisch Staatsblad no. 32). Beide besluiten waren blijkens de considerans een uitvloeisel van het bepaalde bij artikel 7 van het Koninklijk besluit van 10 September 1864 no. 47 (Indisch Staatsblad no. 194), waarbij aan den Koning werd voorbehouden de regeling der bijzondere voorwaarden voor de benoembaarheid tot bepaalde ambten of bedieningen bij den burgerlijken dienst in Nederlandsch-Indië. Naar het inzien van den Gouverneur-Generaal moeten derhalve de gezaghebbers enz. bij de Gouvernements-marine gerekend worden te behooren tot den burgerlijken dienst en niet tot de zeemacht, waarom zij dan ook gepensionneerd worden overeenkomstig het reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1881 no. 142).

En staat het nu eenmaal vast, dat het aan meergenoemde personen uit te reiken bewijs van voldoend afgelegd examen niet valt onder een der uitzonderingen in artikel 13 der zegelordonnantie bedoeld, dan zal daarvan ingevolge artikel 1 dier ordonnantie zegelrecht betaald moeten worden en wel, in verband met artikel 12, een recht van *f* 1.50.

Door de mededeeling van het vorenstaande, heb ik de eer aan ontvangen bevelen te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4603. BURGERLIJKE STAND. ZEGELRECHT. LEGALISATIE. SALARIS. — *Zegelrecht en salaris, verschuldigd voor afschriften en uittreksels van akten van den Burgerlijken Stand. Legalisatie dier stukken.*

CIRCULAIRE. Aan de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in Nederlandsch-Indië.

No. 1157. Batavia, 3 Juni 1890.

Daar de in 1885 afgekondigde nieuwe Zegelordonnantie (Staatsblad 1885 no. 131) op andere grondslagen berust, dan de ordonnantie op de heffing

van klein zegel van 1817, behoort de circulaire van den Procureur-Generaal dd 21 Juli 1871 no. $\frac{993}{2317}$ (1) eenige wijziging te ondergaan, hetgeen te meer noodzakelijk is, omdat uit een aantal aan den Procureur-Generaal gerichte brieven blijkt, dat verscheidene ambtenaren van den Burgerlijken Stand nog steeds in twijfel verkeeren, in hoeverre de afschriften of uittreksels uit de registers van den Burgerlijken Stand op zegel moeten geschreven worden, of eenig salaris voor de afgifte dier afschriften en uittreksels mag berekend worden en of legalisatie der handteekening van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand noodig is.

Het is om die reden, dat ik met voorkennis der Regeering (2) de eer heb U het navolgende mede te deelen.

Blijkens no. 23 en 24 der lijst van vrijstellingen van het zegelrecht, bedoeld bij artikel 13 der Zegelordonnantie van 1885, zijn van zegelrecht vrijgesteld de minuten van hetgeen ingevolge wettelijke bepalingen in een register geschreven wordt, benevens de afschriften of uittreksels van geschriften van landsdienaren, uitgezonderd die, welke worden uitgereikt aan bijzondere personen in hun persoonlijk belang.

Hieruit volgt, dat de akten van huwelijksaangifte en afkondiging, welke de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand krachtens artikel 51 en 52 van het Burgerlijk Wetboek moet opmaken, vrij zijn van zegel, omdat zij minuten zijn, die ingevolge wettelijke bepalingen in het register moeten opgenomen worden, terwijl eveneens vrij van zegel zijn de uittreksels der akten van afkondiging, die volgens artikel 55 van het Burgerlijk Wetboek moeten aangeplakt worden aan de deur van het gebouw, waar de akten van den Burgerlijken Stand worden opgemaakt, omdat deze uittreksels aan niemand worden uitgereikt, doch door de Regeering of Hare ambtenaren worden gebezigd ter voldoening aan een wettelijk voorschrift.

Geen zegel wordt verder volgens no 47 der lijst van vrijstellingen vereischt voor de afschriften of uittreksels uit de scheepsdagregisters, bedoeld bij de artikelen 47 — 52 en 77 — 81 van het Reglement op den Burgerlijken Stand en voor de verdere in no. 47 voornoemd bedoelde afschriften en uittreksels en ook niet voor afschriften der akten bedoeld bij artikel 45, 52, 65, gewijzigd bij Staatsblad 1852 no. 6, artikel 73 en 74 van het Reglement op het houden der registers van den Burgerlijken Stand (Staatsblad 1849 no. 25).

Ook is het wenschelijk de aandacht te vestigen op de algemeene vrijstelling in artikel 13 der Zegelordonnantie verleend voor alle geschriften, waarvoor vrijstelling van zegelrecht is gegeven bij bepalingen deel uitmakende van bestaande algemeene verordeningen tot regeling van eenig onderwerp. — tengevolge waarvan o, a. vrij van zegel zijn alle geschriften, welke zijn vrijgestedl bij het Reglement op het houden der registers van den Burgerlijken Stand, terwijl tevens wordt herinnerd aan de vrijstellingen onder no. 46 en 48 van meergemelde lijst bedoeld.

---

(1) Bijblad no. 2486.

(2) Missive van den 1e Gouvernements Secretaris van 12 Mei 1890 no. 1093.

Daarentegen zullen op zegel moeten gesteld worden de bewijzen, dat de huwelijksafkondigingen zonder stuiting zijn afgeloopen (artikel 71 no. 6 van het Burgerlijk Wetboek), en de overige akten in artikel 71 van het Burgerlijk Wetboek vermeld, benevens de verklaring bedoeld bij artikel 72, 73, 74 van het Burgerlijk Wetboek, als zijnde geschriften, afkomstig van belanghebbenden en bestemd om bewijs op te leveren. (Artikel 1 der Zegelordonnantie).

Voor het opmaken van alle minuten in het algemeen en voor afschriften en uittreksels, die ten behoeve van den Staat aan landsdienaren of autoriteiten ambtshalve moeten worden uitgereikt, reeds boven in alinea V aangeduid, kan mede geen salaris door den ambtenaar van den Burgerlijken Stand worden in rekening gebracht, omdat volgens artikel 33 van het Reglement op den Burgerlijken Stand alleen salaris mag worden berekend, worden afgegeven.

Eindelijk heeft de Regeering, in afwijking van het besluit van 26 Juni 1871 no. 31 (1) en der bovenbedoelde circulaire, bij Besluit van 18 November 1889 no. 1 bepaald, dat de handteekeningen der ambtenaren van den Burgerlijken Stand op de uittreksels uit de registers van den Burgerlijken Stand, welke in voldoening aan artikel 65 alinea 2 en volgende van het Reglement op het houden der registers van den Burgerlijken Stand (Staatsblad 1849 no. 25), aangevuld bij publicatie van 19 Januari 1852 Staatsblad no. 6), kosteloos worden uitgereikt, gelegaliseerd moeten worden op de wijze in artikel 25 van gemeld Reglement bepaald (2).

Ik verzoek U het bovenstaande in acht te willen nemen.

De Procureur-Generaal bij het
Hoog-Gerechtshof van Ned.-Indië,
W. DE GELDER.

---

(1) Mede opgenomen in no. 2486 van het Bijblad.

(2) Deze beslissing berustte op de overweging dat nopens de vraag of uittreksels als de daarbij bedoelde al dan niet behooren gelegaliseerd te worden, ook in Nederland, waar de wet ten aanzien van dit onderwerp gelijkluidend is, bij bevoegde beoordeelaars verschil van gevoelen bestaat, en dat het onder deze omstandigheid de voorkeur verdient om — gelijk ook sedert vele jaren gebruikelijk is — die stukken te doen legaliseeren, wat in dit geval kosteloos geschiedt.

No. 4604. PERSONEELE BELASTING. PATENTRECHT. AANSLAGBILJETTEN. — *Uitreiking van aanslagbiljetten voor de personeele belasting en het patentrecht voor het ondergeschikt personeel op ondernemingen.*

De vraag heeft zich voorgedaan of het in zekere residentie bestaand gebruik, om de aanslagbilljetten voor de personeele belasting en het patentrecht voor het ondergeschikt personeel op de verschillende ondernemingen uit te reiken aan de administrateurs, wel in overeenstemming is met de letter der bepalingen.

Die vraag is blijkens de missive van den 1en Gouvernements secretaris van 20 Augustus 1890 no. 2005 toestemmend beantwoord op grond van de volgende beschouwingen.

Volgens de tweede alinea van de artikelen 28 en 25 respectievelijk der ordonnantiën in Staatsblad 1878 no. 349 en 350 is de regeling der *wijze* van verstrekking der aanslagbiljetten geheel aan de hoofden van gewestelijk bestuur overgelaten.

In de toelichting dier artikelen wordt verwezen naar die van artikel 12 der laatstgenoemde ordonnantie, handelende over de verstrekking van aangiftebiljetten. Daar wordt o. a. het volgende opgemerkt:

„Daar, waar dit zonder te groot bezwaar kan geschieden, is het wen„schelijk ze (de biljetten) aan de huizen der belastingschuldigen te doen bezorgen . . . . . waar dit niet noodig wordt geacht, zal bijv. eene „toezending per post . . . . . in aanmerking moeten komen" (Zie blz. 62 van Bijblad no. 3382).

Men heeft dus bepaaldelijk rekening willen houden met de omstandigheid, dat de uitreiking der biljetten aan de belastingschuldigen persoonlijk in enkele gevallen te veel bezwaar met zich zou brengen, en daarom in de wijze van verstrekking aan de hoofden van gewestelijk bestuur geheel de vrije hand gelaten.

Het verdient zeker aanbeveling, in verband met den termijn van doleantie en de termijnen van betaling, om de aanslagbiljetten aan de belastingschuldigen persoonlijk te doen uitreiken — alleen in dat geval toch bestaat er zekerheid omtrent den dag van verstrekking en die wijze van verstrekking wordt dan ook in de meeste gevallen gevolgd. Dit neemt intusschen niet weg, dat tegen eene regeling als de bovenbedoelde ten aanzien van het daargeschikt personeel op ondernemingen niet het minste wettelijk bezwaar bestaat en dat zulk eene regeling geacht kan worden ook met de bedoeling der wet in overeenstemming te zijn, indien de uitreiking der aanslagbiljetten aan de betrokken belastingschuldigen persoonsoonlijk te veel moeilijkheden zou opleveren.

Dat het tengevolge van die regeling gebeuren kan, dat een aanslagbiljet niet bezorgd wordt, is zeker een inconvenient.

Maar ook bij toezending per post is het mogelijk dat het biljet verloren raakt en het bezwaar is bovendien niet overwegend, daar de belasting zelve toch verschuldigd blijft en des noods eene nadere verstrekking van een aanslagbiljet kan plaats hebben.

No. 1605. BELASTINGEN. PATENTRECHT. — *Schutterijen. Patentrecht verschuldigd van toelagen, uit schutterskassen genoten.*

Nopens de vraag of van toelagen, uit Schutterskassen genoten, patentrecht verschuldigd is, vindt men in eene missive van den 1e Gouvernements Secretaris van 26 Juli 1890 no. 1801 het volgende aangeteekend.

Voorzoover de officieren en minderen van de Schutterij, die in het genot van zoodanige toelagen zijn, voor de uitoefening hunner betrekking uitgaven moeten doen, hebben zij het recht deze van de toelagen af te trekken. Wegen de uitgaven op tegen de toelagen, dan is van zelf geen

patentrecht verschuldigd, terwijl wanneer geen uitgaven te doen zijn of daarvoor slechts een deel der toelagen benoodigd is, bedoelde officieren en minderen feitelijk een belooning genieten voor de door hen gepresteerde diensten, waarover geen vrijstelling van de betaling van het patentrecht kan worden toegestaan.

No. 1606. BELASTINGEN. PATENTRECHT. NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN. — *Aanslag in het patentrecht van in Nederland gevestigde naamlooze vennootschappen.*

CIRCULAIRE Aan de Hoofden van gewestelijk bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 5180. Batavia, 10 April 1890.

Het is mij gebleken, dat tal van naamlooze vennootschappen niet in het patentrecht hier te lande zijn aangeslagen, op grond dat hare hoofdzetels in Nederland gevestigd zijn.

Naar aanleiding daarvan breng ik onder Uwe aandacht, dat laatstbedoelde omstandigheid op zich zelve geen voldoenden grond oplevert voor vrijstelling.

Niet alle in Nederland gevestigde naamlooze vennootschappen toch zijn aldaar aan het patentrecht onderworpen — vrijgesteld zijn bijv. degene, welke de uitoefening van den landbouw ten doel hebben, voor zoover daarbij de producten niet anders dan in natura worden verkocht —, en alleen in geval zij wel aan die belasting zijn onderworpen, hebben zij recht op vrijstelling in Indië (referte aan de laatste zinsnede van art. 2 der ordonnantie in Staatsblad 1878 no. 350).

De commissiën van aanslag behooren dus slechts dan den aanslag van naamlooze vennootschappen achterwege te laten, wanneer zij zich overtuigd hebben, dat die vennootschappen in Nederland inderdaad door het patentrecht worden getroffen.

Ik heb de eer UwHEdG. te verzoeken, voor zooveel noodig de commissiën van aanslag in het gewest onder Uw beheer met het vorenstaande in kennis te stellen en haar uit te noodigen eventueel daarmede rekening te houden.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 1607. BEDRIJFSBELASTING. — *De in de Residentien Soerakarta en Djokjakarta gevestigde Inlanders, die in het omliggend Gouvernements grondgebied handel komen drijven vallen buiten het bereik der .*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 2393. Buitenzorg, 14 October 1889.

Naar aanleiding van Uwe missive van 12 Augustus jl. no. 11918, waar-

bij aan de beslissing der Regeering de vraag wordt onderworpen, of de in de residentiën Soerakarta en Djokjakarta gevestigde Inlanders, die in het omliggend Gouvernements grondgebied handel komen drijven, in de bedrijfsbelasting behooren te worden aangeslagen, zooals in de afdeeling Salatiga over het loopende jaar is geschied, heb ik de eer, op bekomen last, UHEdG. het navolgende mede te deelen.

Bij de toepassing van de ordonnantie in Staatsblad 1878 no. 12, (gewijzigd en aangevuld bij Stb. 1878 No. 351, 1879 No. 338, 1883 No. 244, 1885 No. 24 en 117, 1892 No. 98 en 275, 1894 No. 131 en 1900 No. 57), betreffende de belasting op het bedrijf, geldt als regel, dat het criterium van belastingplichtigheid ligt in het feit dat een belastingplichtig bedrijf wordt uitgeoefend, maar hieromtrent mag geen zoodanige overdreven opvatting gehuldigd worden, dat personen, die niet in den regel, maar slechts nu en dan een belastingplichtig bedrijf uitoefenen, als belastingschuldig aangemerkt worden (Bijblad no. 3415, deel XVII, bl. 166).

Aan eene dergelijke overdrijving maakt men zich naar het oordeel der Regeering schuldig, indien men Inlanders, die in de residentiën Soerakarta en Djokjakarta hun hoofdbedrijf uitoefenen en daarvoor aan het Gounement geen bedrijfbelasting verschuldigd zijn, toch elders als belastingplichtig aanmerkt, omdat zij eens in de vijf dagen hun bedrijf buiten de genoemde residentiën gaan uitoefenen. Worden bovendien in aanmerking genomen de moeielijkheden, welke zich bij de invordering van de belasting in de bedoelde gevallen zullen voordoen, tot opheffing waarvan het door UHEdG. bij Uw bovengenoemd schrijven aangegeven, doch niet aanbevolen middel om eene bepaling in het leven te roepen in den geest van art. 31 der ordonnantie op het patentrecht (Staatsblad 1878 no. 350), bezwaarlijk kan worden toegepast, dan meent de Regeering dat zoowel een billijke uitlegging van — als eene praktische zienswijze omtrent het bepaalde in de tweede alinea van artikel 1 der ordonnantie van 7 Januari 1878 (Staatsblad no. 12) alleszins de verklaring rechtvaardigen, dat de in de residentiën Soerakarta en Djokjakarta gevestigde Inlanders, die in het omliggend Gouvernements grondgebied handel komen drijven, buiten het bereik van de bedrijfsbelasting vallen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4608. BELASTINGEN. ACCIJNS. GEDISTILLEERD. — *Voorschriften betreffende de toepassing der bepalingen omtrent den accijns of het Inlandsch gedistilleerd op Java en Madoera.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera.

No. 12410. Batavia, 14 Augustus 1890.

Bij de ordonnantie van 16 Juli jl. (Staatsblad no. 151) vervangen door Stb. 1898 Nr. 90, zijn in de bepalingen omtrent den accijns op het Inlandsch gedistilleerd op Java en Madoera (Staatsbladen van 1873, 1874 en

1882 nos. 240, 197 en 295) eenige wijzigingen en aanvullingen gebracht, welke blijkens de considerans dier verordening, o. a. strekking hebben om eene proef te nemen met het brengen onder toezicht van de neringen in inlandsch gedistilleerd in het brengen onder toezicht van de artikelen 29, 30 en 31 van de ordonnantie in Staatsblad 1873 no. 240 door drie nieuwe artikelen vervangen, die aan de houders van neringen, onder welke benaming ook gedreven, waarin inlandsche gedistilleerd drank verkocht wordt anders dan bij hoeveelheden van minstens 10 liters tegelijk, verschillende verplichtingen opleggen.

Van al de zoowel tot den eigenlijken verkoop, als tot de nederlegging van voorraden geheel of gedeeltelijk gebezigde gebouwen, zoomede van daarmede gemeenschap hebbende panden en erven moet door de betrokken neringdoenden aangifte gedaan worden ten kantore van den naastbijzijnden ontvanger of ambtenaar, door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur aangewezen. De aangifte moet schriftelijk worden ingediend en de ligging en belending der aan te geven gebouwen, enz. nauwkeurig vermelden.

Wie 30 dagen na de inwerkingtreding der ordonnantie — te beginnen dus met 21 September a. s. — eenig niet behoorlijk aangegeven gebouw, erf of gedeelte daarvan tot het drijven eener nering, als hierbedoeld, bezigt is in overtreding en blijkens § IV der onderwerpelijke ordonnantie strafbaar met eene boete van *f* 200.

De neringdoenden moeten voorts zorgen, dat al het gedistilleerd in de aangegeven ruimten voorhanden steeds gedekt zij door nog geldige documenten. Als zoodanig komen in de eerste plaats in aanmerking de consenten, waarop de voorraden ingeslagen zijn, en daarnevens de bij het nieuwe artikel 31 mede genoemde peilbewijzen.

De consenten waren tot dusver gedurende een jaar na de afgifte geldig. Door de nieuwe bepalingen wordt die termijn in verband met artikel 34 in Staatsblad 1882 no. 295 van zelf tot drie maanden verkort, vallende de erven, waarin neringen als hierbedoeld gedreven worden, voortaan onder letter *a* in stede van onder letter *b* van dat artikel.

Is, blijkens de laatste alinea van dat artikel, verlenging van den termijn van geldigheid, mits bijtijds aangevraagd, niet uitgesloten, daarvan zal in het onderwerpelijk geval niet dan hoogst zeldzaam sprake behoeven te zijn. In den regel toch wordt de tot verkoop in het klein bestemde arak niet bij zulke groote hoeveelheden tegelijk ingeslagen, dat in de betrokken neringen de aanwezigheid verwacht kan worden van restant-voorraden, die ouder dan drie maanden zijn. Voor zooveel noodig zij er dan ook aan herinnerd, dat verlenging geweigerd kan worden indien tegen den aanvrager vermoedens van kwade trouw bestaan. Onoordeelkundig gebruikt, zou de bevoegdheid tot verlenging den weg openen om documenten machtig te worden tot dekking van voorraden, waarvan de inslag op onwettige wijze heeft plaats gehad.

Peilbewijzen zijn de documenten, welke bij aanpeiling van voorraden door de daarmede belaste ambtenaren als bewijs van hunne bevinding aan belanghebbenden worden afgegeven. Zij treden in de plaats van de tijdens de aanpeiling voorhanden documenten, welke bij die gelegenheid worden

ingetrokken, en blijven eveneens drie maanden geldig tot dekking van den daarin bekend gestelden voorraad.

Eindelijk zijn de neringdoenden verplicht aanpeiling van hunne voorraden te gedoogen en bij die gelegenheid al het voorhanden gedistilleerd aan te wijzen en de vereischte documenten tot het dekken van den voorraad te vertoonen. Wordt bij aanpeiling overmaat bevonden en overtreft de overmaat de toegestane boetevrije speling van 1%, dan wordt de straf beloopen, bedoeld bij no. 12 van artikel 43 der ordonnantie in Staatsblad 1873 no. 240, zooals dat nummer bij § V der onderwerpelijke ordonnantie gewijzigd is.

Blijkens het vorenstaande verschillen de verplichtingen der betrokken neringdoenden, volgens de nieuwe bepalingen, in substantie niet van die, waarvan sprake was in de thans vervallen artikelen 29 en 30 der ordonnantie in Staatsblad 1873 no. 240, welke (nooit in werking gebrachte) artikelen mede een toezicht op de neringen beoogden, maar een toezicht binnen bepaaldelijk aan te wijzen kringen op alle neringen in gedistilleerd, hetzij inlandsch of buitenlandsch, onverschillig of de verkoop in het klein of in het groot geschiedde. Daarenetgen beperken de nieuwe bepalingen hare werking tot de neringen in het klein van inlandsch gedistilleerd en wel meer bepaaldelijk van inlandschen gedistilleerden drank. Werd deze beperking vereischt om sommige van de bezwaren te ontgaan, waarop het inwerking brengen van het bij de bepalingen van 1873 beoogde toezicht afstuitte, nog eene andere klip was bij de onderwerpelijke proef te ontzeilen n. l de oneigenaardigheid van het kringenstelsel voor de toestanden hier te lande. Het is daarom dat de onderwerpelijke bepalingen van geene kringen gewagen; de verplichtingen daarbij aan de betrokken neringdoenden opgelegd gelden dus voor zoodanige neringdoenden op geheel Java en Madoera.

Intusschen worde uit het zooeven gezegde niet afgeleid, dat het de bedoeling zijn zou alle verkoopplaatsen van arak in het klein over geheel *Java* en *Madoera* geregeld bij tusschenpoozen te doen aanpeilen. Dit ware alleen reeds daarom een onmogelijke eisch, wijl een overgroot getal verkoopplaatsen veel te ver gelegen is van plaatsen, waar douaneambtenaren gevestigd zijn, om te kunnen worden aangepeild. Bovendien zouden, ook waar douanepersoneel beschikbaar is, de krachten van dat personeel te kort schieten om alle binnen zijn bereik gelegen neringen, die bij de administratie bekend moeten zijn, nu en dan aan te peilen. Niets dergelijks wordt dan ook geeischt. Het gebruik maken van de bevoegdheid tot aanpeiling is facultatief en eigenlijke aanpeilingen kunnen uit den aard der zaak slechts door deskundig personeel verricht worden, dat niet overal beschikbaar is. Waar nu over zoodanig personeel niet beschikt kan worden, daar blijft niets anders over dan de aanpeilingen achterwege te laten, behalve voorzoover een enkele maal zonder bezwaar van elders deskundige hulp gerequireerd zal kunnen worden, evenals nu en dan reeds pleegt te geschieden vóór het bepalen van den inhoud van aangehaalde werktuigen en het opnemen van de sterkte van aangehaald gedistilleerd. Doch, ook waar tot dit middel (het welk natuurlijk voor eene uitgebreide toepassing niet vatbaar zou zijn) de toevlucht niet genomen behoeft te worden, dienen, om van de beschikbare krachten niet te veel en vooral geen on-

noodig werk te vergen, takt en beleid bij het gebruik maken van de bevoegdheid tot aanpeiling den weg te wijzen.

In verband daarmede maakt dan ook het nieuwe artikel 31 het plaats hebben van aanpeilingen afhankelijk van de schriftelijke machtiging daartoe van den Controleur of, waar geen Controleur is, van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Ik vertrouw overigens, dat de verplichting tot het aangeven der daartoe in de termen vallende neringen, wannaar zij behoorlijk gehandhaafd wordt, op zich zelf reeds zal blijken nut te kunnen stichten ook dáár, waar de omstandigheden het doen van aanpeilingen in den regel niet veroorlooven zullen; dat n. l. van de nauwere aanraking, welke die verplichting op zich zelf reeds met de betrokken neringdoenden geeft, door de gewone politie in de binnenlanden partij getrokken zal kunnen worden om meer dan tot dusver in het belang van den accijns werkzaam te zijn. Bepaalde wenken daaromtrent zouden overbodig zijn. Alles komt in deze aan op de belangstelling, welke de Hoofden van Bestuur ten deze aan den dag zullen leggen. Voldoet die belangstelling aan de verwachtingen, welke ik daarvan koester, dan twijfel ik er niet aan, dat de nieuwe bepalingen aan haar doel — bemoeilijking van den afzet van gedistilleerd van clandestienen oorsprong — beantwoorden zullen en zulks niet alleen dáár, waar voor het aanpeilen der neringen douaneambtenaren beschikbaar zijn, maar ook elders binnen de grenzen van het bereikbare. Men bedenke daarbij, dat ook hetgeen in die richting gedaan wordt in gewesten, waar geen wettige stokerijen bestaan, aan de opbrengst der belasting ten goede moet komen omdat door bemoeilijking van den afzet van gedistilleerd van clandestienen oorsprong de consumenten gedwongen worden zich te voorzien van gedistilleerd, waarvoor de belasting is betaald.

Het denkbeeld om den afzet van gedistilleerd van clandestienen oorsprong zooveel mogelijk, ook dáár waar de personeele middelen er minder goed op ingericht zijn, te bemoeilijken ligt mede ten grondslag aan de alinea, welke bij § II der onderwerpelijke ordonnantie is toegevoegd aan artikel 33 in Staatsblad 1882 no. 295. (Vervangen door Stb. 1898 No. 90).

Door die alinea worden de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in staat gesteld de bepalingen op het vervoer van gedistilleerd zoo noodig op verschillende wijzen te verscherpen.

Aan het wijs beleid dier Bestuurshoofden moet worden overgelaten van hunne bevoegdheid in deze een zoodanig gebruik te maken, dat te groote belemmeringen van het verkeer vermeden worden.

Eindelijk is nog te vermelden, dat ingevolge het bepaalde bij § VI der onderwerpelijke ordonnantie de meest voorkomende overtredingen der accijnsbepalingen — zijnde het clandestien stoken en onwettig vervoeren van gedistilleerd, — bedreven wordende door Inlanders en daarmede gelijkgestelde personen, voortaan zoo goed als zonder uitzonderingen zullen kunnen worden berecht ter politierol.

Onder mededeeling van het vorenstaande heb ik de eer UwHEdG. te verzoeken, om zooveel in uwe macht ligt te willen medewerken en door de onder U gestelde Assistent-Residenten te doen medewerken tot eene goede en beleidvolle toepassing der bepalingen van de ordonnantie van 16

Juli jl. (Staatsblad no. 151, vervangen door Stb. 1898 No. 90) in den geest van het hierboven gezegde. Bij deze gelegenheid beveel ik ook de aangelegenheden van den accijns op het inlandsch gedistilleerd in het algemeen op nieuw in uwe belangstelling aan.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4609. BELASTINGEN. VERPONDING. — *Wenken betreffende de uitvoering der nieuwe regeling van de verponding.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera (met uitzondering van de Residenten van Soerakarta en Djokjakarta).

No. 14885 Batavia, den 6 October 1890.

Nu voor de meeste gewesten de kohieren der verponding voor het vijfjarig tijdvak 1890 — 1894 zijn gearresteerd en verzonden, neem ik de vrijheid de aandacht van UwHEdG. te vestigen op enkele punten de nieuwe regeling dier belasting betreffende.

In de eerste plaats breng ik in herinnering de bij artikel 21 [1]) der ordonnantie in Staatsblad 1886 no. 78 aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur opgelegde verplichting om twee maal 's jaars de kohieren in overeenstemming met de openbare registers te wijzigen in geval van zoodanige splitsing van perceelen, als ingevolge artikel 19 eene splitsing van den aanslag noodig maakt, en in geval van verandering van belastingschuldige.

Het geval van bloote verandering van belastingschuldige vordert weinig omslag. Bij splitsing der aanslagen zal het aanbeveling verdienen de nieuwe aanslagen achteraan in het kohier op te nemen, met verwijzing in de kolom „Aanteekeningen" naar den oorspronkelijken aanslag, waaruit zij zijn ontstaan, terwijl ook bij den oorspronkelijken aanslag verwezen zou kunnen worden naar de nieuwe aanslagen.

Er dient voorts op gelet te worden, dat voor zooveel het jaar betreft, waarin de splitsing is geschied, de nieuwe aanslagen tot in maanden nauwkeurig berekend behooren te worden. [2])

Ten overvloede wijs ik er op, dat er zorg voor zal moeten worden gedragen, dat aan de betrokken belastingschuldigen tijdig kennis gegeven wordt van de plaats gegrepen veranderingen.

Een ander punt betreft de aanteekening in de kohieren van veranderingen in de aanslagen, welke het gevolg zijn van doleantie op den voet van artikel 16 [3]) der boven aangehaalde ordonnantie of van verminderingen en opheffingen, welke door den Directeur van Financiën

---

[1]) Sedert aangevuld bij Stbl. 1891 No. 169.

[2]) Vergelijk Bijblad No. 1984.

[3]) Sedert gewijzigd bij Stbld. 1891 No. 169, waarbij tevens een artikel 16*a* is ingelascht.

ingevolge artikel 23 worden verleend. Voor dergelijke aanteekeningen, welke door de met de invordering belaste ambtenaren behooren te geschieden, biedt de laatste kolom van het kohier ruimte aan.

Wanneer in den loop van het vijfjarig tijdvak een reeds aangeslagen perceel door toevoeging van een nieuw perceel wordt uitgebreid, moet volgens artikel 20 [1]) de verpondingswaarde daarvan opnieuw worden vastgesteld. Alsdan vervalt echter van zelf de oude aanslag.

Ook van het vervallen van dien ouden aanslag zal in het kohier, waarin hij voorkomt, door de met de invordering belaste ambtenaren aanteekening dienen te worden gehouden.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

---

[1]) Gewijzigd bij Stbld. 1893 No. 157 en 1896 No. 42.

No. 4610. OPIUM. — *Aanwijzing van de ambtenaren, te wier beschikking, desgevorderd, moeten worden gesteld de boeken van opiumpachters en onderpachters, zoomede opiumslijters.*

No. 18655. Batavia, den 12 December 1890.

De Directeur van Financiën,

Gelet op artikel 10 van het reglement voor de opiumpacht op Java en Madoera, vastgesteld bij de ordonnantie in Staatsblad 1890 no. 149 en bij die in Staatsblad 1890 no. 155 gewijzigd van toepassing verklaard binnen de gewesten Sumatra's Westkust, Palembang, Benkoelen en Lampongsche districten, de nederzettingen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te Djambi en te Moeara Saba in het rijk Djambi en onderhoorigheden en de rechtstreeks aan het Nederlandsch gezag onderworpen gedeelten der residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo;

Heeft besloten:

Als ambtenaren, te wier beschikking, des gevorderd, behooren te worden gesteld de boeken bedoeld in artikel 10 voornoemd, aan te wijzen den Hoofdinspecteur voor de opiumaangelegenheden en de Inspecteurs en Adjunctinspecteurs van Financiën.

Extract, enz.

No. 4611. BELASTINGEN. LANDRENTE. — *Verbod tot verhooging van den dessa-aanslag in de landrente gedurende de jaren 1890 — 1893.*

CIRCULAIRE Dir. BB. 21 Mei 1891 No. 2542. Vervallen door tijdsverloop.

No. 4612. OPENBARE VERKOOPINGEN. HANDELSGOEDEREN. — *Tegengang van onregelmatigheden bij openbare verkoopingen van handelsgoederen.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java en Madoera.

No. 896. Batavia, 18 Januari 1890.

Het is mij gebleken, dat op sommige plaatsen, waar door rondreizende kooplieden eene publieke verkooping van handelsgoederen was aangevraagd, op den dag der vendutie in het proces-verbaal van verkooping mede werden ingeschreven de namen der personen, aan wie, tegen afgifte van bons, reeds dagen te voren goederen ondershands waren verkocht, en de prijzen, waartegen hun die goederen waren geleverd geworden.

Het behoeft geen betoog dat zoodanige handelwijze in strijd is met de bepalingen van het reglement op de openbare verkoopingen (Staatsblad 1889 no. 190), volgens welke in het proces-verbaal van verkooping alleen sprake mag zijn van die goederen, welke inderdaad in het openbaar zijn opgeveild geworden.

Ik heb mitsdien de eer UwHEdG. te verzoeken uwe medewerking te willen verleenen om aan bedoelde onregelmatigheid, waar zij in het gewest onder uw beheer mocht voorkomen, een einde te maken en, waar zij zich nog niet heeft vertoond, te willen zorg dragen dat zij niet voorkome.

De Directeur van Financiën,

ROVERS.

No. 4613. HAZARDSPELEN. — *Wegens — in besloten kring is belasting verschuldigd.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera (uitgezonderd Batavia, Semarang en Soerabaja).

No. 6266. Batavia, 30 April 1890.

De vraag is gedaan of voor het geval bij Chineesche feesten, zooals bruiloften en dergelijke, in *besloten kring* hazard gespeeld wordt, voor het houden van die hazardspelen verschuldigd is de retributie, bedoeld sub I der ordonnantie van 4 Maart 1880 (Staatsblad no. 53), dan wel of deze alleen verschuldigd is zoo het hazardspelen geschiedt met vrije toelating van het publiek.

Met het oog daarop acht ik het niet ondienstig UwHEdG. er op te wijzen, dat geen hazardspelen — wat daaronder te verstaan is blijkt uit de voorlaatste alinea der circulaire van den 1en Gouvernements Secretaris van 4 Maart 1880 no. 389, opgenomen in no. 3573 van het Bijblad op het Staatsblad — mogen gehouden worden zonder vergunning van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, onverschillig of de deelnemers tot het spelen daarvan uitgenoodigd zijn, dan wel iedereen daarbij vrijen toegang heeft.

Voor de te verleenen vergunning is steeds de belasting verschuldigd, sub I van evengemelde ordonnantie genoemd.

De Directeur van Financiën,

ROVERS.

No. 4614. MUNT. — *Onttrekking aan de circulatie van dofklinkende muntstukken.*

CIRCULAIRE. Aan de Algemeene Ontvangers van 's Lands kassen op en buiten Java en Madoera, met uitzondering van dien te Batavia.

No. 18444. Batavia, 9 December 1890.

Uit enkele gewesten kwamen in den laatsten tijd berichten in, dat vooral de Chineesche en de Inlandsche bevolking zich afkeering betoont van alle zilveren munt, die, hoewel overigens goed en gaaf, tengevolge van een barst, eene spleet of eene holte, welke niet altijd zichtbaar is, geen helderen klank heeft, en dat zij de ontvangst daarvan weigert.

Blijkbaar is die waakzaamheid tegen muntstukken, welker klank niet de gewone helderheid heeft, een gevolg van de maatregelen van Regeeringswege genomen tot wering van valsche munt. Immers een doffe klank wekt altijd het vermoeden dat een muntstuk valsch is, en vooral minder ontwikkelden zullen niet gemakkelijk van het tegendeel te overtuigen zijn.

Ten einde het heilzaam werkend wantrouwen tegen ondeugdzame munt niet te doen verflauwen is het raadzaam voorgekomen om de dof klinkende muntstukken definitief aan de circulatie te onttrekken.

De Regeering heeft mij mitsdien gemachtigd bedoelde muntstukken te doen verzamelen en Haar eenmaal 's jaars aan te bieden ter verzending naar het Ministerie van Koloniën.

Naar aanleiding daarvan heb ik de eer UwHEdG. te verzoeken de onder Uwen geldvoorraad voorkomende en nader door U ontvangen wordende muntspeciën, welke, ofschoon niet in de termen vallende om krachtens artikel 13 der Muntwet in Staatsblad 1854 no. 62 te worden geweigerd, een doffen klank hebben, niet meer uit te geven, van het aantal en de soort der op die wijze in de door U beheerde landskas voorhanden dof klinkende muntspeciën jaarlijks en wel op ultimo Maart van elk jaar, aan mij eene opgaaf te doen toekomen en voorts de in die opgaaf vermelde muntspeciën op te zenden aan den Algemeenen Ontvanger van 's Lands kas te Batavia.

Zijn er op het tijdstip der indiening van bedoelde opgave geene dof klinkende muntstukken in Uwe kas voorhanden, dan zie ik daaromtrent bericht te gemoet.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4615. EISCHEN. GOEDEREN. — *Geen suppletoire eischen in te dienen voor geringe tekorten, die eerst in het volgend jaar worden verwacht.*

BESLUIT.

No. 7. Buitenzorg, 29 Augustus 1890.

Gelezen de missives:

I. van den Minister van Koloniën van 16 Augustus 1889, Lett. F. no. 20/1446, daarbij o. a. mededeelende dat het aanbeveling verdient om voor geringe tekorten op door tusschenkomst van het Ministerie van Koloniën aangeschaft wordende artikelen, die niet voor het loopende, maar eerst voor het volgende jaar te wachten zijn, geen suppletoire eischen in te dienen, doch de gelijktijdig ingediend wordende gewone eischen, waaraan toch voldaan wordt in het begin van het jaar, waarin het tekort verwacht wordt, eenvoudig met die tekort komende hoeveelheden te verhoogen, waartoe de berekening, die in den eisch gevolgd wordt, zich van zelf leent;

II. enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Van vorenstaande mededeeling aanteekening te houden, met uitnoodiging aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur om bovenbedoelde aanwijzing in acht te nemen.

Ten tweede, enz.

Afschrift, enz.

Vergelijk Bijblad No. 4775.

No. 4616. PAARDENPOSTERIJ. — *Wijziging in de opgaaf der wegen, waarop eene binnenlandsche — wordt onderhouden.*
Opheffing der binnenlandsche — in de residentiën Tegal, Banjoemas en Bagelen en intrekking van de daarvoor toegestane sommen.

BESLUIT.

No. 49. Buitenzorg, 11 April 1889.

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen dat no. 52 van den bij art. III § B van het besluit van 19 October 1883 no. 15 (1) vastgestelden en o. m. bij het besluit van 19 Augustus 1884 no. 4 (2) gewijzigden staat, aanwijzende de wegen, waarop eene binnenlandsche paardenposterij wordt onderhouden, voortaan wordt gelezen als volgt:

Van Toeloeng Agoeng naar Trengalek, terwijl bovendien te Kertosono vier, te Paree acht, te Blitar zes, te Bentjé twee en te Wlingi twee paarden zullen gestationneerd zijn.

Ten tweede: Aan te teekenen dat met ingang van 1 Januari 1888:

a. de binnenlandsche paardenposterij op de wegen van Tegal naar Margasari (residentie Tegal), van de grens van Tegal over Poerwokerto naar Banjoemas, van Banjoemas naar Bandjarnegara en van Banjoemas over Soekaradja naar Poerbolinggo (residentie Banjoemas); en van Maron naar

(1) Bijblad no. 3961.
(2) Bijblad no 4277.

Wonosobo (residentie Bagelen), bedoeld onder de nummers 12, 42, 43, 44 en 45 van den staat Lt. A, vastgesteld bij art. III § B van het in art. 1 hiervoren gemeld besluit van 19 October 1883 no. 15, is opgeheven;

b. zijn ingetrokken de sommen van *f* 2972, *f* 7000, en *f* 4500 per jaar, bij den staat Lt B vastgesteld bij art. IV van datzelfde besluit, voor de residentiën *Tegal*, Banjoemas en Bagelen toegestaan ter bestrijding van de kosten van onderhoud der binnenlandsche paardenposterij, met uitzondering van die van het gras.

Afschrift, enz.

No. 4617. PAARDENPOSTERIJ. — *Wijziging in de opgaaf der wegen, waarop eene binnenlandsche — wordt onderhouden, en vermindering van de voor dat doel ten behoeve der residentie Preanger Regentschappen toegestane som.*

Ingevolge de besluiten van 24 September 1889 no. 13, 27 Maart 1890 no. 11 en 28 Mei 1890 no. 1 worden de nos. 4, 5 en 6 van den bij artikel III § B van het besluit van 19 October 1883 no. 15 (Bijblad no. 3961) vastgestelden staat Letter A, aanwijzende de wegen, waarop eene binnenlandsche paardenposterij wordt onderhouden, voortaan gelezen als volgt:

4. Van Garoet naar Mangoenredja;
5. „ Soemedang naar Tjipakoe;
5a. „ Melangbong over Tasikmalaja en Manondjaja naar Bandjar;
6. Van Tasikmalaja naar Mangoenredja, terwijl bovendien te Bandoeng vier, te Tjitjalengka zes en te Trogong vier paarden en te Leuweungti-is vier en te Waroengpeuteij twee buffels zullen gestationneerd zijn.

In verband met het bovenstaande is, met wijziging van den bij artikel IV van besluit van 19 October 1883 no. 15 (Bijblad no. 3961) vastgestelden Staat Letter B der voor elke residentie jaarlijks toegestane som ter bestrijding der kosten voor onderhoud der binnenlandsche paardenposterij, met uitzondering van die van het gras, de voor de residentie Preanger Regentschappen voor dat doel toegestane som teruggebracht tot *f* 9500 (negen duizend vijf honderd gulden) 's jaars.

No. 4618. BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN. — *Bij ontwerpen voor gebouwen te rekenen op maatregelen ter voorkoming van het optrekken van vocht door de muren.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 12200/A. Batavia, den 1 October 1890.

Ik acht het van belang het groote nadeel, dat in vele gebouwen van vochtige muren wordt ondervonden, zooveel mogelijk te bestrijden.

Het optrekken van vocht kan worden tegengegaan door het plint van de beste minst poreuze steenen in portlandcement op te metselen en met diezelfde specie te pleisteren.

In de meeste gevallen kan echter volstaan worden met de eerste en ook de laatste laag steenen van het plint in die specie te metselen, zoodat beide lagen geheel van die specie omringd zijn en verder het geheele plint daarmede te pleisteren.

De specie kan bestaan uit gelijke volume deelen zand en cement.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken om bij het opmaken van de ontwerpen voor de meer belangrijke gebouwen op de toepassing van het bovenaangegeven middel te rekenen.

De Directeur der Burgerlijke Openbare Werken,
VAN BOSSE.

No. 1619. BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN. — *Dienstreizen van Ingenieurs, gedetacheerd bij het Departement der—.*

Bij het besluit van 23 Juli 1889 no. 28 is de Directeur der Burgerlijke Openbare Werken gemachtigd om, wanneer zulks door hem noodig wordt geoordeeld, aan de Ingenieurs van den Waterstaat en de Burgerlijke Openbare Werken, bij zijn departement gedetacheerd, dienstreizen op te dragen.

Zie uitbreiding in Bijblad No. 5435.

No. 1620. AANBESTEDINGEN. — *Voor verschillende perceelen eener aanbesteding kan met de overlegging van één verklaring van gegoedheid worden volstaan, indien de perceelen gelijktijdig worden aanbesteed.*

CIRCULAIRE. Aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur.

No. 1934. Buitenzorg, den 18 Augustus 1889.

Ten einde den twijfel op te heffen, die, zooals der Regeering is gebleken, bestaat ten aanzien van de vraag of artikel 7 alinea 4 van het Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve van 's lands dienst vordert dat bij eene in perceelen gesplitste aanbesteding voor elk perceel, waarvoor afzonderlijk wordt ingeschreven, eene afzonderlijke verklaring, als bedoeld bij de laatste alinea van artikel 6 van dat reglement, moet worden overgelegd, is mij opgedragen, het volgende onder Uwe aandacht te brengen.

Ofschoon kan worden beweerd dat volgens de letter der bepalingen van voorschreven reglement bovenstaande vraag bevestigend moet worden beantwoord, acht de Regeering het niet aannemelijk dat zulks met de bedoeling dier bepalingen zou strooken.

Het meerdere toch sluit het mindere in zich, zoodat er geen bedenking tegen kan bestaan, dat het aanwezen van voldoende waarborgen ten aanzien van den inschrijver en de gegoedheid zijner borgen voor meerdere perceelen bij één verklaring geconstateerd worden, mits slechts van al die perceelen de aanbesteding op hetzelfde tijdstip plaats hebbe, daar

anders niet zou kunnen worden voldaan aan het in de aangehaalde alinea van artikel 7 van het reglement gesteld voorschrift, dat de inschrijvings biljetten van de bedoelde verklaringen „vergezeld gaan."

Tegen zoodanige uitlegging kan door belanghebbenden geen bezwaar worden gemaakt, omdat de certificaten van soliditeit en gegoedheid niet ter kennisse van het publiek komen, zijnde bij artikel 12 van het reglement alleen de voorlezing der inschrijvingsbiljetten voorgeschreven.

Aan de hooger bedoelde opdracht heb ik de eer mits deze te voldoen.

De Gouvernements Secretaris,
O. v. d. WIJCK.

No. 4621. AANBESTEDINGEN. — *Aanvulling der ambtelijke voorschriften. In Nederland woonachtige inschrijvers kunnen aldaar wonende personen als borgen stellen.*

BESLUIT.

No. 1. Buitenzorg, den 8 December 1889.

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Artikel 4 der ambtelijke voorschriften, in acht te nemen bij de toepassing van het Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, vastgesteld bij artikel 2 van het besluit van 23 Maart 1870 no. 4 (Bijblad op het Staatsblad van *N.-I.* no. 2300) en sedert bij verschillende besluiten gewijzigd en aangevuld, tusschen de letters *m* en *n* aan te vullen met het volgend voorschrift:

„m[1] ten opzichte van aanbestedingen, waarvan de voorwaarden in Neder„land worden bekend gemaakt, dat de in Nederland woonachtige inschrij„vers als borgen kunnen stellen personen, die in Nederland woonachtig zijn."

Ten tweede: enz.

Afschrift, enz.

No. 4622. OPNEMING. WERKEN. AANBESTEDING. — *Voorschrift betreffende de spoedige opneming van werken, uitgevoerd bij contract van aanbesteding.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 12700/C. Batavia, 19 October 1889.

Het is meermalen voorgekomen, dat de opneming van werken, die bij contract van aanbesteding waren uitgevoerd, eerst geruimen tijd na de voltooiïng plaats had.

Behalve dat de aannemers hierdoor onnoodig lang op de kwijting der hun aankomende gelden moeten wachten, omdat de uitbetaling van den

laatsten termijn der aannemingssom, ingevolge artikel 3 van het modelbestek van aanbesteding, afhankelijk wordt gesteld van het proces-verbaal, bedoeld bij artikel 37, 6e alinea, van het reglement in Staatsblad 1889 no. 39, zou het kunnen gebeuren, dat door het niet spoedig opnemen der voltooide werken de vorderingen der aannemers niet meer kunnen worden voldaan ten laste van het dienstjaar, waarin de werken voltooid zijn.

Ten einde een en ander te voorkomen is het noodzakelijk dat de bij aanneming uitgevoerde werken na de voltooiïng zoo spoedig mogelijk worden opgenomen.

In verband daarmede en met het oog op de kabinetscirculaire van 7 Mei 1883 no. 39 — opgenomen in het bijblad op het Staatsblad onder no. 3880 — heb ik de eer UHEdG. uit te noodigen, ten aanzien van de opneming van werken als de bovenvermelde steeds de meeste voortvarendheid te willen betrachten en te doen betrachten en in de gevallen, als bedoeld bij het 2, 3 en 5 lid van het aangehaald artikel van het reglement in Staatsblad 1889 no. 39 met spoed de noodige voorstellen te doen.

De Directeur der Burgerlijke Openbare Werken,
VAN BOSSE.

No. 4623. SPOORWEGEN. TOEGANGSWEGEN. KUNSTWERKEN. — *Onderhoud der toegangswegen naar stations en halten van particuliere spoorwegen. Onderhoud der kunstwerken, voorkomende in de toegangswegen naar stations en halten van Staats- en particuliere spoorwegen. Herstellingen en vernieuwingen der bedoelde toegangswegen en kunstwerken.*

Bij het besluit van 30 September 1889 no. 12 is ten vervolge van de besluiten van 12 December 1880 no. 20 en 21 November 1881 no. 2 (Bijbladen nos. 3648 en 3785) bepaald dat de toegangswegen naar stations en halten der particuliere spoorwegen, daaronder niet gerekend de pleinen en de gedeelten dier wegen, welke op de tot den spoorweg behoorende terreinen zijn aangelegd, voortaan behooren tot de wegen, welke op den bestaanden voet door de zorg van het Departement van Binnenlandsch Bestuur of van dat der Burgerlijke Openbare Werken worden onderhouden.

Het besluit van 9 November 1889 no. 5 bepaalt dat in het onderhoud der toegangswegen, bedoeld in de besluiten van 12 December 1880 no. 20 (Bijblad no. 3648) en 30 September 1889 no. 12, ook begrepen zijn het onderhoud van daarin voorkomende kunstwerken, zoomede herstellingen en vernieuwingen.

No. 4624. STAATSSPOORWEGEN. VERVOER. — *Aanvulling en wijziging der bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen.*

BESLUIT.

No. 1

Buitenzorg, den 25 November 1889.

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Met aanvulling van artikel 12 der Bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen in „Nederlandsch-Indië," goedgekeurd bij besluit van 16 Juni 1886 no. 1/c. (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 4292), te bepalen dat de chefs der exploitatie van de Staatsspoorwegen en de door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken aan de Algemeene Rekenkamer aan te wijzen ambtenaren van den exploitatie-dienst bevoegd zijn tot het verzenden van Landsgoederen, bestemd voor de uitbreiding van Staatsspoorwegen en voor de exploitatie van andere lijnen dan de door hen beheerde.

Ten tweede: De voorschriften van Hoofdstuk VI van de bij artikel I van dit besluit bedoelde Bijzondere bepalingen te vervangen door de navolgende:

VI. BEPALINGEN BETREFFENDE HET VERVOER VAN GOEDEREN TEN BEHOEVE VAN DE STAATSSPOORWEGEN.

Art. 20. Gewijzigd bij Bijblad No. 4820.

BESCHIKKING OVER WAGENS, VERGOEDING.

Art. 21. Wagens, voor meer dan de helft van het draagvermogen bevracht met goederen als bedoeld sub *b* van het voorgaand artikel, kunnen ten behoeve van de werken in het belang van den dienst worden aangehouden. Zijn dergelijke wagens bestemd voor den aanleg of de exploitatie van een anderen spoorweg, dan kunnen zij naar de plaats, voor welke de goederen bestemd zijn, worden doorgevoerd.

Voor het gebruik der wagens na de aflevering op het aansluitingsstation worden aan den vervoerenden dienst per wagen vergoed:

voor het eerste etmaal *niets*,

voor elk volgend ingetreden etmaal *f* 3.—

Afschrift, enz.

No. 4625. AFSTAND EN VERKOOP VAN LANDSGOEDEREN. — *Regelen in acht te nemen bij—.*

Blijkens de missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 1 Mei 1889 no. 968 heeft de Regeering het noodig geacht voor den vervolge te verklaren: dat de dringende redenen, op grond waarvan, volgens de tweede alinea van artikel 16 der Comptabiliteitswet, bruikbare goederen, voor 's Lands dienst bestemd, aan derden kunnen worden verkocht, worden geacht aanwezig te zijn, wanneer zulke goederen uit 's Lands voorraad zonder eenig bezwaar voor 's Lands dienst gemist kunnen worden, niet in den handel verkrijgbaar zijn, en aangevraagd worden ter voorziening in eenig zoo dringende behoefte dat niet zonder ernstig nadeel op hun aanmaak of ontbieding kan worden gewacht.

Hoewel ook aan bederf onderhevige artikelen, als eetwaren en vochten,

waarvan de voorhanden hoeveelheid te groot was in verhouding tot de vermoedelijke consumtie in de naaste toekomst, meermalen op den voet van het aangehaald wetsartikel zijn verkocht en onder zulke omstandigheden tegen den verkoop natuurlijk geen bezwaar bestaat, komt het der Regeering voor dat in dergelijke gevallen niet artikel 16 der Comptabiliteitswet toepasselijk is, maar artikel 17 handelende over andere dan bruikbare goederen, waarvan de verkoop wenschelijk is in 's Lands belang. Immers, mochten deze eetwaren of vochten ook al op het oogenblik dat zij verkocht worden voor anderen niet onbruikbaar zijn, ten behoeve van 's Lands dienst kunnen zij voorshands niet worden benut, en daar te verwachten is dat zij onbruikbaar zouden zijn tegen den tijd dat voor 's Lands dienst daarvan partij zou moeten worden getrokken, kan tegen de rangschikking onder „andere dan bruikbare roerende goederen" geen bezwaar worden aangevoerd.

No. 4626. INLANDSCHE AMBTENAREN. ONDERSTAND bij wijze van WACHTGELD. — *Regel om geen onderstand bij wijze van wachtgeld toe te kennen aan Inlandsche landsdienaren, bezoldigd met minder dan f 20 's maands.*

Bij circulaire van den 1en Gouvernements Secretaris van 4 Januari 1890 no. 27 is aan de Chefs der Departementen van Algemeen en de Hoofden van Gewestelijk Bestuur medegedeeld, dat door de Regeering als regel is aangenomen om voortaan geen onderstand bij wijze van wachtgeld toe te kennen aan Inlandsche landsdienaren, aan wier betrekking niet eene bezoldiging van minstens *f* 20.— (twintig gulden) 's maands ten laste der begrooting van Nederlandsch-Indië verbonden is, maar dat zij zich voorbehoudt van dezen regel om bijzondere redenen af te wijken.

No. 4627. PENSIOENEN. GAGEMENTEN. ONDERSTANDEN. WEDUWEN EN WEEZEN. — *Beleening van akten van toekenning van pensioen, gagement of onderstand bij naamlooze vennootschappen.*

Ingevolge

art 46 van het reglement voor het Civiel Weduwen- en Weezenfonds (Staatsblad 1854 no. 93),

art. 26 van het reglement op het toekennen van gagement aan de Europeesche militairen, beneden den rang van officier, van de landmacht in *Nederlandsch-Indië* (Staatsblad 1876 no. 44),

art. 26 van het reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht (Staatsblad 1880 no. 22), en

art. 17 van het reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1881 no. 142),

kan over de daarbij bedoelde pensioenen of onderstanden door de rechthebbenden op geenerlei wijze worden beschikt, ook niet door verpanding of beleening, behoudens:

dat voorschotten op uitkeeringen ten laste van het Civiel Weduwen- en Weezenfonds, door liefdadige instellingen en andere door het openbaar gezag als zedelijke lichamen erkende of als geoorloofd toegelaten vereenigingen, hetzij renteloos, hetzij tegen eene matige rente gegeven en tot zekerheid van welke de akte van pensioen in pand gegeven is, niet onder de verboden beleeningen begrepen zijn, mits de bepalingen, naar welke die voorschotten geschieden, in Nederland door de daartoe bevoegde macht — en in Nederlandsch-Indië door den Gouverneur-Generaal goedgekeurd zijn;

en dat almede niet onder de verboden beleeningen worden begrepen de voorschotten, door gemeente besturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen eene matige rente op Landspensioenen verstrekt, tegen tijdelijke afgifte van het authentieke bewijsstuk, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten worden uitgekeerd, zijn goedgekeurd, in Nederland door de Gedeputeerde Staten der provincie, in Nederlandsch-Indië door de autoriteiten daartoe aan te wijzen door den Gouverneur-Generaal, dan wel, voorzooveel de pensioenen van burgerlijke ambtenaren betreft, door de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

Met het oog op voorschreven bepalingen werd door het bestuur eener in Nederlandsch-Indië opgerichte hulpbank aan den Gouverneur-Generaal verzocht:

1o. goed te keuren de voorwaarden, opgenomen in eene door dat bestuur aangeboden concept-schuldbekentenis, waarop de hulpbank voorschotten wenschte te verleenen op pensioenen, gagementen en onderstanden;

2o. toe te staan dat ten aanzien dier beleeningen de kennisgeving, bedoeld bij art. 1153 van het Burgerlijk Wetboek, zou worden gericht aan den algemeenen ontvanger van 's Lands kas ter plaatse, waar de hulpbank gevestigd is, met machtiging aan dezen ambtenaar om van elke zoodanige kennisgeving te doen blijken bij brief;

3o. dien algemeenen ontvanger van instructiën te voorzien opdat aan de hulpbank de richtige uitbetaling zou worden verzekerd van alle pensioenen, gagementen en onderstanden, waarop zij met toepassing van de sub 1o. bedoelde voorwaarden voorschotten zou hebben verleend.

Het drieledig verzoek is door den Gouverneur-Generaal afgewezen, daar *naamlooze vennootschappen*, waartoe bovengenoemde hulpbank behoort, niet vallen in de omschrijving van de zedelijke lichamen, vereenigingen en instellingen, bedoeld bij de hoogervermelde bepalingen, met welke alle uitsluitend *zedelijke lichamen* zijn bedoeld. Bij het betrekkelijk besluit van 27 April 1888 no. 22 is overwogen dat uit den aard der zaak de bepalingen in dezen zin moeten worden opgevat: dat het aan een ieder vrijstaat geld voor te schieten op de nopens de toekenning van pensioen, gagement of onderstand aan de belanghebbenden uitgereikte akten; doch dat geen voldoende redenen bestaan om aan die handeling, zooals het verzoek van het bestuur van bovenbedoelde hulpbank beoogde, ten aanzien van de door die instelling te verleenen voorschotten, bij wijze van dispensatie op de meergemelde bepalingen, de *wettelijke sanctie*, dat is: eene rechtsvordering te schenken, welke daaraan om goede redenen tot dusver onthouden is.

No. 4628. ONDERSTAND. — *Wijze van toekenning van — op den voet van Staatsblad 1875 no. 92.*

Het koninklijk besluit van 20 Januari 1875 no. 1 (Indisch Staatsblad no. 92), betreffende de toekenning van onderstand aan nagelaten betrekkingen van Europeesche landsdienaren, die in den strijd of bij en door de uitvoering van gevorderde of bevolen dienstverrichtingen zijn gesneuveld of omgekomen, dan wel aan de onmiddellijke gevolgen van den strijd of van gemelde dienstverrichtingen binnen één jaar zijn overleden, is vroeger wel de wijze toegepast, dat een op grond daarvan toegekende onderstand *binnen het jaar* op nieuw werd verleend.

Blijkens het besluit van 29 Augustus 1889 no. 8 bestaat er geen bezwaar tegen, dat zoodanige onderstand telkens voor een bepaald in het besluit aan te wijzen kalenderjaar wordt toegekend, hetgeen in het voordeel is van de betrekkingen, nagelaten door iemand, die in het einde des jaars komt te vallen; maar wordt het vooral bij deze ruime opvatting van de beteekenis van 's Konings aangehaald besluit noodig geacht hernieuwde toekenning van onderstand niet te doen plaats hebben binnen het jaar.

No. 4629. LEGER. ONTSLAG. MILITAIREN. — *Wijziging van het Algemeen voorschrift nopens het verlaten van den dienst van militairen beneden den rang van officier.*

G. B. 26 No. 1889 No. 12. Vervallen door Bijblad No. 5636.

No. 4630. OVERTOCHT. GEGAGEERDE MILITAIREN. — *Voorschrift ter voorkoming dat aan de gezinnen van gegageerde militairen ten onrechte vrije overtocht naar Nederland wordt verleend.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, in wier gewesten gelegenheid bestaat tot inscheping naar Nederland.

No. 1334. Buitenzorg, 24 Juli 1888.

Het is voorgekomen dat aan het gezin van een gegageerd militair, die repatrieerde, ten onrechte vrije overtocht naar Nederland is verleend, en dat de daardoor aan den Lande toegebrachte schade niet op den betrokken landsdienaar is kunnen worden verhaald.

Ten einde eene herhaling hiervan te voorkomen, zal voor het vervolg in de laatste kolom of op de keerzijde van de extracten-stamboek, die ter opvolging van Staatsblad 1860 no. 71 van het Departement van Oorlog worden opgevraagd, door of van wege het Legerbestuur bepaaldelijk worden aangeteekend (als de man gehuwd of als weduwnaar met kinderen den dienst verlaten heeft) of zijn gezin al dan niet aanspraak heeft op overtocht naar Nederland voor Gouvernements rekening (krachtens artikel 1, punt B § 9 van het Reglement op de toekenning van overtocht, Staatsblad 1882 no. 125). [1])

[1]) Vervangen door art. 2 Lak van het reglement in Staatsblad 1897 No. 163 zooals het is gewijzigd bij Stbld. 1900 No. 105.
Zie over stamboekextracten Bijblad No. 3538.

Ingevolge bekomen last, heb ik de eer UHEdG. het vorenstaande mede te deelen met verzoek om bij voorkomende gelegenheid op bovenbedoelde aanteekeningen speciaal te willen letten.

De 1e Gouvernements Secretaris,

SWEERTS.

No. 1631. MILITAIRE AMBTENAREN. — *Intrekking der voorschriften betreffende het in aanmerking brengen van gepensionneerde officieren voor de betrekkingen van militair ambtenaar der 1ste, 2de en 3de klasse.*

Bij het besluit van 13 Juli 1888 no. 27 zijn ingetrokken de voorschriften betreffende het in aanmerking brengen van gepensionneerde officieren voor de betrekkingen van militair ambtenaar der 1e, 2e en 3e klasse en de regelin hunner inkomsten bij benoeming tot die betrekkingen, vervat in de artikelen 9, 10 en 11 van de bij besluit van 30 April 1837 no. 39 (Bijblad op het Staatsblad no. 438) vastgestelde „Bepalingen omtrent de ambtenaren en geëmployeerden bij de onderscheidene diensten van het militair departement."

No. 1632. MILITAIRE VERSTERKINGEN. INSPECTIEN. *der ontruimde en door de zorgen van het civiel bestuur onderhouden militaire versterkingen.*

BESLUIT.

No. 9. Buitenzorg, 14 Mei 1890.

Gelet:

a. op den bij het besluit van 17 Maart 1863 no. 11 (Staatsblad no. 31) vastgestelden staat van rangschikking van de versterkingen in Nederlandsch-Indië en de sedert daarin bij verschillende besluiten en ordonnantiën gebrachte wijzigingen;

b. op het besluit van 25 Februari 1870 no. 30 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 2292);

Gelezen, enz.;

Nog gelet, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord:

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

1o. dat de militaire versterkingen, die, hoewel ontruimd en ontwapend, met de daarom bestaande of nog daar te stellen verboden kringen door de zorgen van de betrokken Hoofden van Gewestelijk Bestuur steeds in zoodanigen staat behooren gehouden te worden, dat zij, in geval van opstand of oorlog, ten allen tijde wederom naar eisch kunnen worden bezet en verdedigd, van tijd tot tijd door de gewestelijke eerstaanwezend genie officieren zullen worden geinspecteerd;

2o. dat de gewestelijke militaire Commandant, wanneer eene zoodanige

inspectie gehouden zal worden, daarvan vooraf kennis geeft aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, die daarop den betrokken Assistent-Resident of Controleur aanschrijft om den genieofficier behulpzaam te zijn, en aanwijzingen of inlichtingen van dezen te ontvangen;

3o. dat, na afloop der inspectie, een verslag omtrent de bevinding aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur zal worden gezonden.

Afschrift, enz.

No. 4633. LOODSWEZEN. MAKASSER. — *Berekening van het daggeld voor dienst aan boord van loodsen voor de wateren van Celebes en Onderhoorigheden.*

BESLUIT.

No. 16 Buitenzorg, 12 Juni 1890.

Gelet op het besluit van 24 December 1879 no. 15 (Staatsblad no. 347), waarbij bepaald is dat de loodsen voor de wateren van Celebes en Onderhoorigheden een daggeld van *f* 2,50 genieten voor den tijd, gedurende welken zij aan boord dienst doen;

Gelezen, enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat voor de berekening van bovenbedoeld daggeld de tijd, gedurende welken de loodsen aan boord dienst doen, wordt gerekend aan te vangen met den dag van inscheping en te eindigen met dien van ontscheping te Makasser, mits zij aantoonen, dat zij in den terugkeer naar hunne standplaats diligent zijn geweest.

Extract, enz.

No. 4634. DEKPASSAGIERS. BOOTRUIMTE. STOOMSCHEPEN. — *Voorschriften betreffende de berekening van het aantal dekpassagiers, dat met stoomschepen mag worden overgevoerd, en de bootruimte, waarover op die vaartuigen beschikt moet kunnen worden.*

CIRCULAIRE. Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 376. Batavia, den 14 Januari 1891.

De vraag is gerezen of met stoomschepen, bedoeld bij artikel 1 der ordonnantie van 4 Augustus 1890 (Staatsblad no. 161) [1]) en geen tusschendeks hebbende, dekpassagiers mogen worden overgevoerd en zoo ja over welke ruimte deze passagiers op het dek moeten kunnen beschikken.

De 3e alinea van artikel 5 van genoemde ordonnantie sluit in, dat ook dekpassagiers mogen worden overgevoerd, die geen recht hebben op een verblijf tusschendeks, terwijl nergens is bepaald, dat stoomschepen zonder tusschendeks van het vervoer van dekpassagiers zijn uitgesloten.

---

[1]) Vervangen door Staatsblad 1894 No. 278.

Dekpassagiers, die geen recht hebben op verblijf tusschendeks, moeten evenwel op het opperdek kunnen beschikken over eene ruimte van 0,84 meter.

Hoewel niet uitdrukkelijk bepaald, is zulks toch de bedoeling van den wetgever.

Het maximum over te voeren dekpassagiers wordt dus bepaald:

a. op schepen zonder tusschendeks door de voor dekpassagiers beschikbare oppervlakte van het dek te deelen door 0,84 □ meter;

b. op stoomschepen met tusschendeks door het getal dekpassagiers, dat volgens de 3e en 5e alinea van artikel 5 der onderwerpelijke ordonnantie mag worden overgevoerd, te vermeerderen met het getal, dat verkregen wordt door de nog voor dekpassagiers beschikbare oppervlakte op het opperdek te deelen door 0,84 □ meter.

De Vice-Admiraal, Commandant der Zeemacht en Chef van het Dept. der Marine in Nederl.-Indië.
P. TEN BOSCH.

No. 1529. Batavia, den 16 Februari 1891.

Ten vervolge en ter aanvulling van mijne circulaire van 14 Januari jl. no. 376a, wordt nog het volgende onder de aandacht gebracht.

Bij het vaststellen van het getal dekpassagiers, dat met stoomschepen, bedoeld bij artikel 1 der ordonnantie van 4 Augustus 1890 (Staatsblad no. 161), mag worden overgevoerd, behoort voor opperdek te worden gerekend alle dekken, die zijn ingericht om door middel van tenten tegen regen en zon te worden beschut en die aan de zijden voorzien zijn van verschansingen of reelings.

De dekking der dekhuizen komt dus in den regel niet in aanmerking, als niet voldoende aan de hierboven gestelde eischen.

De ruimte op het opperdek, onmiddellijk boven de verblijven der hutpassagiers beschikbaar, niet in aanmerking.

Onder tusschendeks moet worden verstaan een vast dek, behoorlijk gelegd, bevestigd en gebreeuwd en mag een tijdelijke losse vloer op eenige dwarsbalken, op voldoende hoogte onder het opperdek gelegd, in geen geval daarvoor worden gerekend.

De reisgoederen der dekpassagiers behooren in het scheepsruim te worden geborgen; wanneer evenwel daarvoor een gedeelte van het tusschendeks wordt bestemd, moet daarmede rekening gehouden worden bij het bepalen van het aantal dekpassagiers, die recht hebben op een verblijf tusschendeks.

Voor de beoordeeling of een voldoend getal booten aanwezig is, dient de volgende tabel:

SCHEPEN VAN (BRUTO TONNEN INHOUD *)	Minimum aantal booten onder davits geplaatst.	Minimum van den gezamenlijken inhoud in kub. voeten.
3750 en minder dan 4000 ton	8	2700
3500 „ „ „ 3750 „	8	2600
3250 „ „ „ 3500 „	8	2500
3000 „ „ „ 3250 „	8	2400
2750 „ „ „ 3000 „	6	2100
2500 „ „ „ 2750 „	6	2050
2250 „ „ „ 2500 „	6	2000
2000 „ „ „ 2250 „	6	1900
1750 „ „ „ 2000 „	6	1800
1500 „ „ „ 1750 „	6	1700
1250 „ „ „ 1500 „	6	1500
1000 „ „ „ 1250 „	4	1200
750 „ „ „ 1000 „	4	1000
500 „ „ „ 750 „	4	800
250 „ „ „ 500 „	2	400
150 „ „ „ 250 „	2	300

(*) Registertonnen van 2.8 K. M.

Wanneer de bootruimte voldoet aan den hierboven gestelden eisch, doch het aantal booten geringer is dan het gestelde minimum, dan kan hiermede genoegen genomen worden.

Minstens één der booten wordt gemakkelijk door den volgenden regel berekend:

Men meet de lengte en breedte uitwendig en de holte inwendig. Het gedurig product van deze maten vermenigvuldigd met 0.6 geeft vrij nauwkeurig den kubieken inhoud.

Zoo heeft een boot van 30 voet lengte, 8 voet breedte en 4 voet holte een inhoud van

$$30 \times 8 \times 4 \times 0.6 = 576 \text{ kub. voeten.}$$

Het aantal personen, dat de booten mogen voeren, bedraagt het getal verkregen door den inhoud in kubieke voeten te deelen door 8.— Bij reddingbooten bedraagt laatstgenoemde factor 10.—

De Vice-Admiraal, Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië.

P. TEN BOSCH.

Deze circulaires zijn ook toepasselijk op artikel 21 van Stb. 1894 No. 278.

No. 4635. EXAMENS. GOUVERNEMENTS MARINE. — *Voorschriften omtrent het afnemen in Nederlandsch-Indië der examens voor het personeel bij de Gouvernements marine.*

Bij artikel 3 van het besluit van 4 October 1889 no. 10 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN omtrent het afnemen in Nederlandsch-Indië der examens voor de rangen van 1en, 2en en 3en stuurman, van 1en en 2en machinist en van machinist-leerling der 1e en 2e klasse bij de Gouvernementsmarine, volgens de bij Koninklijk besluit van 24 April 1889 no. 12 (Indisch Staatsblad no. 218) vastgestelde programma's.

Art. 1. Hij, die, in dienst bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië, wenscht toegelaten te worden tot het afleggen van een der bij deze voorschriften bedoelde examens, geeft daarvan kennis aan den gezaghebber, onder wiens bevelen hij dient, die het verzoek schriftelijk, en zoo noodig voorzien van bemerkingen, aan het Departement der Marine overbrengt.

Ieder ander wendt zich tot dat einde per request tot den Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch-Indië, onder overlegging van eene geboorteakte en van een geneeskundig certificaat, constateerende de lichamelijke geschiktheid voor den dienst bij de Gouvernementsmarine.

Art. 2. Om tot het examen voor den rang van 3en stuurman bij de Gouvernementsmarine te worden toegelaten, mag de candidaat niet ouder zijn dan 20 jaren en moet hij minstens één jaar aan boord van een zeil- of van een stoomschip als 3e stuurman gevaren en dienst gedaan hebben.

Om tot het examen voor 2en en 1en stuurman te worden toegelaten, moet de candidaat minstens 2 jaren in den onmiddellijk voorafgaanden rang bij de Gouvernementsmarine hebben gediend.

Om tot het examen voor machinist leerling der 2e klasse te worden toegelaten, moet de candidaat het 15e levensjaar hebben volbracht, doch mag hij het 22e nog niet zijn ingetreden.

Art. 3. De commissiën voor het afnemen der bij deze voorschriften bedoelde examen worden door den Chef van het Departement der Marine benoemd.

Art. 4. De commissiën bestaan:

a. voor den rang van 1en stuurman:

uit een hoofdofficier en een luitenant ter zee der 1e klasse van de Koninklijke Nederlandsche Marine en uit een gezaghebber van de Gouvernementsmarine of, bijaldien geen hoofdofficier beschikbaar is, uit twee luitenants ter zee der 1e klasse van de Koninklijke Nederlandsche Marine en één gezaghebber van de Gouvernementsmarine;

b. voor den rang van 2en of 3en stuurman:

uit twee gezaghebbers en een 1en stuurman van de Gouvernementsmarine;

wanneer slechts één gezaghebber beschikbaar is, *kan* de commissie bestaan uit één gezaghebber en twee 1e stuurlieden of desnoods uit één gezaghebber en één 1en stuurman;

c. voor den rang van 1en machinist:

uit een gezaghebber en één 1en machinist van de Gouvernementsmarine, benevens één 1en machinist van de Koninklijke Nederlandsche Marine;

Wanneer deze laatste niet beschikbaar is, kan hij vervangen worden door een 1en machinist van de Gouvernementsmarine;

d. voor den rang van 2en machinist, machinist-leerling der 1e klasse en machinist-leerling der 2e klasse:

uit een gezaghebber en twee machinisten der Gouvernementsmarine, van van welke laatsten één der 1e klasse moet zijn;

voor het geval geen machinisten der Gouvernementsmarine beschikbaar zijn, kunnen machinisten der Koninklijke Nederlandsche Marine van gelijke klasse als de ontbrekenden in de sub *c* en *d* genoemde commissiën zitting nemen.

Het personeel der Gouvernementsmarine, dat zitting neemt in eene examen-commissie, wordt bij voorkeur genomen van een ander schip dan dat, waarop de examinandus dient. [1])

Art. 5. De examens hebben plaats op onbepaalde tijden, naar gelang van de daartoe strekkende aanvragen, naarmate van de behoefte en in verband met de gelegenheid die er voor bestaat.

Het oudste lid der benoemde commissie bepaalt de plaats, waar het examen zal worden afgenomen, zoo deze reeds niet door den Chef van het Departement der Marine is aangewezen.

Neemt een zee-officier in een der examen-commissies zitting, dan wordt deze steeds als het oudste lid beschouwd.

Art 6. Ter bepaling van de wijze, waarop aan een der bij deze voorschriften bedoelde examens wordt voldaan, geeft de commissie bij meerderheid van stemmen voor elk der vakken, waarover het examen loopt, het cijfer: 0 1 of 2 voor: *onvoldoende*, *voldoende* of *zeer onvoldoende*.

Indien bij een of meer van die stemmingen de stemmen staken, heeft de beslissing plaatst en gunste van den examinandus.

Om in het examen te slagen, moet voor elk vak minstens het cijfer 1 worden behaald.

Wordt voor de helft of voor meer dan de helft der vakken het cijfer 2 verkregen, en voor de overige het cijfer 1 behaald, dan is de uitslag zeer voldoende.

Art. 7. Wanneer voor niet meer dan 3 vakken het cijfer 0 wordt verkregen, kan aan den examinandus vergund worden om na 3 maanden het examen in die vakken opnieuw af te leggen en wordt in verband daarmede de uitslag van het examen in zijn geheel eerst daarna vastgesteld.

Art. 8. Indien reeds vóór den afloop van het examen voor 4 vakken het cijfer 0 is verkregen, wordt het niet verder voortgezet.

Art. 9. Hij, die niet geslaagd is zal zich tot het opnieuw afleggen van het examen eerst mogen aanmelden: na zes maanden voor dat voor 1en stuurman, 1en machinist of 2en machinist en na 3 maanden voor dat voor 2en stuurman, 3en stuurman en machinist-leerling der 1e of 2e klasse.

Art. 10. Van ieder der afgenomen examens dienen de commissiën aan den Chef van het Departement der Marine,— onder overlegging van het schriftelijk werk, — een proces-verbaal in duplo in, o. m. vermeldende de voor de verschillende vakken behaalde cijfers.

Van den uitslag van elk examen wordt den belanghebbende volledig kennis gegeven, onder uitreiking c. q. van een diploma wegens *voldoend* of *zeer voldoend* afgelegd examen.

---

[1]) Zie Bijblad No. 4834, voor zooveel de examencommissie voor machinist-leerling betreft.

Het model van dit diploma wordt door den Chef van het Departement der Marine vastgesteld.

Art. 11 Voor nog niet bij de Gouvernementsmarine in dienst zijnde personen regelt, bij gelijktijdig voldoend afgelegd examen, het meerder aantal behaalde punten de rangorde, volgens welke adspiranten met voor het overige gelijke aanspraken voor benoeming in aanmerking komen.

Art. 12. Wanneer het belang van den dienst zulks vordert, kunnen de in de artikelen 2, 7 en 9 gestelde termijnen door den Chef van het Departement der Marine worden verkort.

Art. 13. De examens voor de verschillende rangen mogen wel korter, doch niet langer duren dan hieronder is aangegeven, met dien verstande dat op elken examendag minstens één uur pauze moet worden gegeven:

voor 1en stuurman, ... 5 dagen,
voor 1en machinist, ... 4 dagen,
voor 2en stuurman,
3en stuurman,
2en machinist,
en machinist-leerling 1e klasse, } 3 dagen,
voor machinist-leerling 2e klasse, 2 dagen.

De in artikel 7 bedoelde herexamens mogen niet langer duren dan één dag.

No. 4636. JAVASCHE COURANT. JAARVERSLAGEN. LIEFDADIGE INSTELLINGEN. — *Uitgave der jaarverslagen van liefdadige instellingen en opneming daarvan in de Javasche Courant.*

Bij besluit van 16 April 1890 no. 20 is de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid gemachtigd om aan instellingen van liefdadigheid in Nederlandsch-Indië, aan welke rechtspersoonlijkheid is verleend, te vergunnen hare jaarverslagen tegen betaling van het benoodigde papier, doch overigens kosteloos, tot een door haar op te geven aantal ter Landsdrukkerij te doen drukken en om, voor zoover zij zulks verlangen, die verslagen kosteloos in de Javasche Courant eenmaal te doen opnemen.

No. 4637. GENEESKUNDIGE DIENST. EXAMENS VROEDVROUWEN. — *Aanwijziging van den 3en Stadsgeneesheer te Batavia als plaatsvervangend lid der commissie voor het practisch examen voor vroedvrouw.*

Met aanvulling in zoover van art. 6 der bepalingen, vastgesteld bij besluit van 15 September 1882 no. 17 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 3859), is bij art. 1 van het besluit van 24 April 1890 no. 1 de 3e Stadsgeneesheer te Batavia aangewezen als plaatsvervangend lid der commissie tot het afnemen van het practisch examen in de verloskunde als vroedvrouw, bedoeld bij art. 33 van het reglement op den burgerlijken geneeskundigen dienst.

No. 4638. GENEESKUNDIGE DIENST. ZIEKENINRICHTINGEN. MEDICIJNEN. — *Personen, die in aanmerking komen voor opneming in Inlandsche burgerlijke ziekeninrichtingen. Gebruik van geneesmiddelen, van Landswege verstrekt.*

CIRCULAIRE van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur van 6 October 1890 No. 9592. Vervallen zie Bijblad No. 6036.

No. 4639. ONDERWIJS. NORMAALSCHOLEN. BATAVIA. SOERABAIA. — *Oprichting eener normaalschool te Soerabaja en vaststelling van een reglement voor die school en voor de normaalschool te Batavia.*

BESLUIT.

No. 8. Buitenzorg, den 20 December 1890.

Gelet, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens machtiging des Konings te bepalen, dat te Soerabaja eene normaalschool ter voorbereiding tot het examen voor de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres bij het lager onderwijs wordt geopend, met opdracht aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, om daartoe het noodige te verrichten.

Ten tweede: Met intrekking van de artikelen 1 en 2 van het besluit van 1 Januari 1871 no. 6 en van de besluiten van 26 Januari 1872 no. 10, 25 Januari 1878 no. 10 en 31 Augustus 1883 no. 4 (het eerste en derde besluit in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië opgenomen onder no. 3300, het laatste onder no. 3899), vast te stellen het aan dit besluit gehecht Reglement voor de normaalscholen te Batavia en Soerabaja, ter voorbereiding tot het examen voor de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres bij het lager onderwijs.

Afschrift, enz.

In herinnering gebracht bij Bijblad No. 4990.

REGLEMENT voor de normaalscholen te *Batavia* en *Soerabaja* ter voorbereiding tot het examen voor de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres bij het lager onderwijs.

Art. 1. De normaalscholen te *Batavia* en *Soerabaja* zijn bestemd om aan hen, die in het bezit zijn der akte van bekwaamheid als hulponderwijzer of hulponderwijzeres bij het lager onderwijs, de gelegenheid te geven om zich voor te bereiden tot het examen ter verkrijging der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres.

Art. 2. Onder het toezicht van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid is de leiding van elke school opgedragen aan een bestuur, bestaande uit den Inspecteur van het lager onderwijs der afdeeling binnen

welke de school gevestigd is, als voorzitter, een secretaris en een penningmeester. De beide laatsten worden in eene door den Inpecteur voorgezeten vergadering van leeraren met volstrekte meerderheid van stemmen uit hun midden gekozen.

De gekozen bestuursleden treden na ommekomst van elken cursus af, doch zijn dadelijk herkiesbaar.

Bij afwezigheid van den voorzitter treedt de secretaris tevens als waarnemend voorzitter op.

Het bestuur vergadert zoo dikwijls de voorzitter of de twee andere leden dit noodig achten.

Art. 3. De secretaris is, behalve met de werkzaamheden in dit reglement vermeld of uit den aard zijner betrekking voortvloeiende, belast met het beheer van en de zorg voor den inventaris der school. De voorzitter is echter bevoegd hem in de zorg voor den inventaris of gedeelten daarvan door een of meer leeraren te doen bijstaan.

De secretaris geniet eene indemniteit voor schrijfbehoeften enz. van f 10 's maands, waaruit hij ook de kosten van een schoolbediende tevens boodschapper ten dienste van het bestuur heeft te bestrijden.

Art. 4. Het onderwijs wordt gegeven door leeraren, die op voordracht van het bestuur der school door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid worden benoemd en ontslagen.

Voor elke school wordt een bedrag van f 240 's maands [1]) beschikbaar gesteld om onder de leeraren naar gelang van het hun opgedragen aantal lessen volgens aanwijzing van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid in den vorm van toelagen te worden verdeeld.

Art 5. De leeraren vereenigen zich tot eene vergadering van leeraren, voorgezeten door den voorzitter van het bestuur, zoo dikwijls dit noodig is om te voldoen aan de voorschriften van dit reglement, wanneer de voorzitter dit wenschelijk acht, dan wel minstens drie leeraren met opgave van redenen hem daarom schriftelijk verzoeken.

Voor zoover in dit reglement of niet anders is vastgesteld, bepaalt de bevoegdheid der vergadering van leeraren zich tot het doen van voorstellen en het geven van adviezen aan het bestuur der school of aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid omtrent alles, wat op de school betrekking heeft.

Art. 6. (Gewijzigd bij Bijblad No. 6170). Het onderwijs wordt verdeeld over een cursus van drie studiejaren.

Het schooljaar begint op den eersten Maandag in Juli en eindigt half Mei van het volgende jaar.

Er zijn drie vacantiën, namelijk:

eene ingaande met 24 December en eindigende 2 Januari;

eene ingaande met Goeden Vrijdag en eindigende met den tweeden Paaschdag;

eene van half Mei tot den eersten Maandag in Juli.

---

[1]) Gebracht op f 340 's maands, zie Bijblad No. 4723
„ „ f 700 „ „ „ „ 6170

Art. 7. (Gewijzigd bij Bijblad No. 6170). Het onderwijs wordt gegeven in den vooravond gedurende 10 uren per week voor elk studiejaar.

Het omvat al de vakken, waarin examen moet worden afgelegd ter verkrijging der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres.

Het leerplan, het rooster der lessen, de verdeeling daarvan onder de verschillende leeraren en de bij het onderwijs te gebruiken boeken worden door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid op voorstel der vergadering van leeraren vastgesteld.

Voor zoover de aard van eenig leervak dit zonder schade voor het onderwijs toelaat, kan het aan de leerlingen der beide studiejaren tot één klasse vereenigd worden onderwezen.

Art. 8. Wanneer een leeraar verhinderd is de hem toebedeelde lessen te geven, doet hij daarvan tijdig mededeeling aan den voorzitter van het bestuur, die zooveel mogelijk in de lessen voorziet door ze aan andere leeraren op te dragen of ze zelf te geven.

Is zulk eene voorziening niet mogelijk dan zorgt hij, dat de leerlingen daarvan tijdig kennis krijgen.

Van deze verhinderingen en voorzieningen wordt door den voorzitter aanteekening gehouden.

Art. 9. (Gewijzigd bij Bijblad No. 6170) Zij, die van de lessen gebruik wenschen te maken, geven hun verlangen schriftelijk te kennen aan het bestuur der school en nemen plaats in het studiejaar hun door dat bestuur aangewezen.

Zij zijn verplicht aan alle lessen deel te nemen, maar kunnen door het bestuur, op voorstel van den betrokken leeraar, van het onderwijs in een of meer vakken worden vrijgesteld.

Omtrent den overgang der leerlingen naar een hooger studiejaar wordt door de vergadering van leeraren beslist.

Leerlingen, die niet geschikt worden bevonden om naar een hooger studiejaar om te gaan of na het doorloopen van het hoogste studiejaar niet voldoende gevorderd geoordeeld worden om met kans op gunstigen uitslag aan het examen voor de akte van hoofdonderwijzeres deel te nemen dan wel, daaraan deelnemende, niet slagen, worden door de vergadering van leeraren bij den Directeur van O. E. en N. voorgedragen voor verwijdering van de school, tenzij hun, indien zij overigens zich dit door vlijt waardig maken en voldoenden aanleg bezitten, door het bestuur, op voorstel der genoemde vergadering, wordt vergund nog één jaar onderwijs in hetzelfde studiejaar te volgen.

Artikel 9*a* (Bijblad No. 6170). Uiterlijk drie maanden na hunne toelating tot de school kunnen leerlingen, die blijken geven de lessen in het eerste studiejaar niet met vrucht te kunnen volgen, op voorstel van de vergadering van leeraren, door den Directeur van O. E. en N. voor den verderen duur van het schooljaar van de school verwijderd worden. Bij den aanvraag van het volgende schooljaar komen zij opnieuw voor toelating in aanmerking mits bij een door de leeraren ingesteld onderzoek blijke, dat zij in staat zijn het onderwijs in het eerste studiejaar met vrucht bij te wonen.

Art. 10 Wanneer een leerling verhinderd is eene of meer lessen bij

te wonen, geeft hij daarvan met vermelding der reden schriftelijk kennis aan den voorzitter van het bestuur.

Van alle verzuimen wordt door den voorzitter aanteekening gehouden.

Wanneer een leerling doorgaand de lessen ongeregeld bijwoont, zich verzet tegen de regelingen in het belang van orde en tucht getroffen, of gebrek aan belangstelling in het onderwijs toont, kan hem door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid op voorstel der vergadering van leeraren de deelneming aan de lessen worden ontzegd.

Art. 11. De leerlingen betalen een schoolgeld van *f* 5 per maand, uiterlijk in de eerste week van elk kwartaal, over de maanden van dat kwartaal, dan wel in de eerste week van de maand, volgende op die waarin zij zijn toegelaten, over de tijdens hun toelating nog niet ingetreden maand of maanden van het kwartaal, te voldoen bij 's Lands kas ter plaatse waar de school gevestigd is.

Wie bij den aanvang der week, volgende op die waarin de betaling moet plaats hebben, de quitantie niet vertoond heeft aan den secretaris van het bestuur, die daarvan aanteekening houdt, mag de lessen niet bijwonen totdat hij aan deze verplichting heeft voldaan.

Bij toelating tot de school is voor een reeds ingetreden maand geene betaling verschuldigd; wie in den loop van een kwartaal de school verlaat, heeft recht op restitutie van het schoolgeld over de op het tijdstip van verlaten nog niet ingetreden maand of maand en van het kwartaal.

Art. 12. Zij, die reeds in het bezit zijn der akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres kunnen, na verkregen vergunning van den voorzitter van het bestuur, enkele lessen dan wel die van een geheel studiejaar bijwonen.

Zij zijn daarvoor geene betaling verschuldigd en de twee eerste alinea's van artikel 10 zijn op hen niet van toepassing.

Art. 13. Voor de aanschaffing van leermiddelen en boeken voor de bibliotheek en de bestrijding der kosten van verlichting en andere uitgaven wordt jaarlijks toegestaan eene som van *f* 600 ten behoeve der school te Batavia en van *f* 500 ten behoeve van die te Soerabaja.

Over deze gelden wordt zooveel noodig door den penningmeester beschikt op aanwijzing van het bestuur, dat na ommekomst van het jaar eene verantwoording aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid indient.

Art. 14. Het bestuur en de vergadering van leeraren correspondeeren met den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid over de hun opgedragen belangen, door tusschenkomst van den Inspecteur van het lager onderwijs der afdeeling, binnen welke de school gevestigd is.

Jaarlijks vóór 1 Februari dient elk bestuur een verslag der school over het afgeloopen jaar in aan den Directeur voornoemd, ingericht op de door dezen aangegeven wijze.

No. 4640. BERI-BERI-REGLEMENT. — *Vaststelling van een reglement voor het beri-beri gesticht te Buitenzorg.*

Bij het besluit van 23 Juni 1891 no. 14 is vastgesteld het navolgende:

REGLEMENT voor de inrichting tot verpleging van aan beri-beri lijdende gevangenen, veroordeelden en andere personen te Buitenzorg.

Art. 1. De Directeur staat aan het hoofd der inrichting. Hij voert de administratie; buiten noodzaak wordt de Opziener niet met administratieve bezigheden belast.

Bij afwezigheid of ontstentenis van den Directeur treedt de Opziener in zijne plaats.

Art. 2. De Directeur is onmiddellijk ondergeschikt aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

De Opziener en de Hoofdmandoers en Oppassers zijn aan den Directeur ondergeschikt en in hunne dienstverrichtingen verplicht zich nauwkeurig te houden aan zijne bevelen.

De bij de inrichting geplaatste Dokters-djawa volgen de bevelen van den behandelenden geneesheer en zijn tevens gehoorzaamheid verschuldigd aan den Directeur in alles wat niet tot hun eigenlijke ambtsplichten behoort. Bij verschillen beslist het Hoofd van plaatselijk bestuur, na overleg met den Eerstaanwezenden officier van gezondheid.

Benoeming en ontslag van Hoofdmandoers, Mandoers en Oppassers geschieden door het Hoofd van plaatselijk bestuur, op eene door den Directeur of zijn vervanger in overleg met den behandelenden geneesheer gedane voordracht.

De Directeur houdt een register aan van het geheele personeel, van de uitbetaalde traktementen en de mutatiën, die plaats vinden.

Art. 3. In alles wat met de voeding en verpleging in verband staat, volgt de Directeur de voorschriften en aanwijzingen op van den Eerstaanwezenden- of met den dienst belasten officier van gezondheid.

Indien hij bezwaren heeft tegen die voorschriften volgt hij ze niettemin op, maar is bevoegd zijne bedenkingen, voor gezien geteekend door den behandelenden geneesheer, schriftelijk in te dienen bij het Hoofd van plaatselijk bestuur, dat na overleg met den Eerstaanwezenden officier van gezondheid beslist, dan wel de zaak aan het oordeel van den Resident onderwerpt.

Art. 4. Directeur en Opziener zijn verplicht, indien hun een landswoning is aangewezen, daarin verblijf te houden.

De Directeur heeft vergunning noodig van het Hoofd van plaatselijk bestuur om zich verder dan 3 palen van de inrichting te verwijderen.

Zonder vergunning van het Hoofd van plaatselijk bestuur mag de Opziener niet buiten het gesticht overnachten.

Nimmer mogen Directeur en Opziener gelijktijdig afwezig zijn.

Art. 5. De Directeur houdt gestadig toezicht op het aan hem ondergeschikt personeel. Hij zorgt dat dit personeel de strengste waakzaamheid in acht neemt en zich zonder zijn voorkennis niet van de inrichting verwijdert.

Van verzuim of wangedrag rapporteert hij aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Art. 6. De zorg voor behoorlijke bewaring der veroordeelden binnen de inrichting en voor de handhaving van strenge tucht, stipte orde en onberispelijke zindelijkheid aldaar is inzonderheid aan den Directeur toevertrouwd.

Hij zorgt dat alle vertrekken dagelijks worden gelucht en gereinigd, zoomede dat het terrein der inrichting dagelijks wordt aangeveegd en schoongehouden.

Waar nachttonnen gebruikt worden doet hij deze ten minste tweemalen in de 24 uren ledigen en schoonmaken.

Art. 7. Zooveel zulks met eene goede bewaking vereenigbaar is, moeten alle verpleegden niet alleen in de gelegenheid gesteld, maar ook, tenzij naar het oordeel van den behandelenden geneesheer hun gezondheidstoestand dit verbiedt, verplicht worden dagelijks zich te baden en eenigen tijd in de open lucht te bewegen.

De Directeur zorgt dat in alle lokalen steeds goed drinkwater in ruim voldoende hoeveelheid voorhanden is.

Hij neemt voorts alle door den Eerstaanwezenden dan wel met den dienst belasten officier van gezondheid noodig geoordeelde of goedgekeurde maatregelen en voorzorgen voor zoover hij zulks in zijne macht heeft, welke kunnen strekken tot bevordering eener goede gezondheid der verpleegden.

Art. 8. De Directeur neemt de meest nauwgezette voorzorgsmaatregelen tegen brand en voorziet het personeel van duidelijke instructiën omtrent ieders verplichtingen bij het uitbreken van brand, opdat geen paniek ontsta en dadelijk doeltreffende maatregelen verdere uitbreiding kunnen voorkomen.

De daarvoor te maken regelingen onderwerpt hij aan de goedkeuring van het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Art. 9. Niemand mag in het gesticht worden opgenomen of gehouden, dan krachtens een schriftelijk bevel van het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Art. 10. De Directeur en het aan hem ondergeschikt personeel moeten de veroordeelden met menschlievendheid, maar tevens met gepasten ernst en gestrengheid behandelen en zich buiten de belangen van den dienst zoo weinig mogelijk met hen inlaten.

Art. 11. De Directeur is verplicht zorg te dragen dat nimmer in het bezit van de lijders worden gelaten of tijdens hun verblijf in het gesticht worden gevonden: scherpe werktuigen, wapenen, vergif, opium, sterke dranken, preciosa, geld en andere zaken, die in het belang van orde en tucht niet kunnen worden toegelaten.

Art. 12 De Directeur waakt dat alle in de inrichting opgenomen personen, zonder onderscheid, zich voortdurend ordelijk en rustig gedragen en zich niet alleen onthouden van eigenlijke ongeregeldheden, maar ook van alle rumoer en gedruisch en van alles wat tot wanorde of aanstoot aanleiding kan geven.

Art. 13. De Directeur is verplicht de veroordeelden, die iets onbehoorlijks bedrijven of zich niet ordelijk en rustig gedragen, te vermanen, daarna hen te waarschuwen en opmerkzaam te maken op de straffen, die hen wachten bij ongehoorzaamheid aan zijne bevelen.

Hij is echter niet bevoegd tot het opleggen van straffen, doch brengt alle ongeregeldheden in zoowel als buiten het gesticht, zoo mogelijk onverwijld, doch steeds binnen 24 uren ter kennis van het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Vrije lieden onder de verpleegden, die zich ondanks herhaalde verma-

ning van den Directeur misdragen, kunnen op zijn voorstel door het Hoofd van plaatselijk bestuur uit de inrichting worden verwijderd.

Art. 14. Ingeval van ongeregeldheden van ernstigen aard, van oproer en feitelijk verzet en van poging tot ontvluchting der veroordeelden, is de Directeur gerechtigd de daders of belhamels op zijne verantwoordelijkheid op te sluiten en des noods in de boeien te plaatsen.

Zoo de gelegenheid daartoe ontbreekt, kan hij hen aan den Cipier van de gevangenis overleveren; alles onder nadere goedkeuring van het Hoofd van plaatselijk bestuur, aan hetwelk onverwijld van een en ander bericht gezonden wordt.

Art. 15 Door persoonlijk bezoek, — zooveel mogelijk op ongeregelde tijdstippen doch niet tijdens de geneeskundige visite — binnen de verschillende zalen, waarin het gesticht verdeeld is, overtuigt de Directeur zich minstens eenmaal per dag dat alles daar behoorlijk toegaat en dat niets geschiedt wat in strijd is met een strenge tucht en goede orde.

Art. 16. De Directeur dient dagelijks een rapport in aan het Hoofd van plaatselijk bestuur, betreffende alles wat den vorigen dag in de inrichting en daarbuiten, voor zoover veroordeelden buiten werkzaam waren, belangrijks is voorgevallen.

Van gewichtige gebeurtenissen wordt steeds bericht gezonden dadelijk nadat zij bekend zijn geworden.

Art. 17 De Directeur draagt zorg dat de veroordeelden steeds behoorlijk gekleed zijn in de voorgeschreven kleeding; dat zij die kleeding en hunne ligging in ongeschonden en zindelijken staat houden en dat de afgedragen of versleten stukken op den bepaalden tijd tegen nieuwe worden verwisseld.

Hij doet, zoo dikwijls hij dit noodig oordeelt, doch minstens eenmaal 's weeks, onderzoek of de verpleegden in het bezit zijn van de hun van landswege verstrekte voorwerpen.

Geen nieuwe kleeding of ligging mag worden verstrekt, dan na voorafgaande inlevering van de versletene of verantwoording van de vermiste.

Art. 18. Geene bezoekers worden bij de veroordeelden toegelaten dan na vertoon en afgifte aan den Directeur of zijn vervanger eener schriftelijke vergunning van het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Acht de behandelende geneesheer het op geneeskundige gronden niet gewenscht dat een lijder bezoek ontvangt, dan deelt hij dit mede aan den Directeur, die daarvan bericht zendt aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

De Directeur draagt zorg dat gewapende bezoekers bij den ingang van het gesticht hunne wapens afleggen en is tevens bevoegd, desgeraden achtende, een onderzoek aan den lijve te doen instellen of zij contrabande bij zich hebben.

Hij doet de bezoekers steeds door den Opziener of een vertrouwd Mandoer vergezellen.

Art. 19. Bezoekers worden alleen toegelaten van des voormiddags 8 tot 11 ure en des namiddags tusschen 3 en 6 ure.

Behalve in geval van dringenden aard, zooals bij ernstige ongesteldheid, mogen de veroordeelden alleen des Zondags bezoek ontvangen.

Art. 20. De Directeur waakt dat zonder zijne tusschenkomst geene voor

veroordeelden bestemde brieven of zaken de inrichting worden binnengebracht, noch door of voor veroordeelden geschreven brieven of van hen afkomstige zaken de inrichting verlaten.

Art. 21. Het is den Directeur en het overige personeel verboden, onder welk voorwendsel of welken naam ook, eenige betaling of geschenken te ontvangen, of geld dan wel goederen in leen te nemen van in het gesticht opgenomen personen, hunne betrekkingen of vrienden, en evenmin van aannemers of levenanciers van benoodigdheden voor het gesticht of van hunne gemachtigden.

Art. 22. De Directeur geeft dagelijks, op aanvraag, aan den leverancier der voeding een schriftelijke opgave in duplo van het aantal personen, waarvoor het voedsel moet geleverd worden, en van de extra voeding, volgens opgave van den behandelenden geneesheer.

Van elke bon wordt een exemplaar door den Directeur bewaard en in volgorde in maandelijksche bundels vereenigd.

Art. 23. De Directeur is gehouden mede toe te zien dat de voorwaarden, waarop de voeding enz. der verpleegden, de verlichting der lokalen en de levering van andere benoodigdheden voor het gesticht, hetzij openbaar dan wel ondershands zijn uitbesteed, nauwgezet door de aannemers worden nagekomen.

Bij niet nakoming der verplichtingen van de aannemers, doet hij daarvan mededeeling aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Een afschrift van bovenbedoelde voorwaarden wordt voor zoover zij betreffen den tijd, de hoeveelheid en hoedanigheid van de te leveren zaken, de wijze van levering en de op verzuimen en nalatigheid van de aannemers gestelde straffen, aan den Directeur ter hand gesteld, en ligt steeds ter inzage van den behandelenden geneesheer.

De behandelende geneesheer is te allen tijde bevoegd zich te overtuigen van de hoedanigheid der voedingsmiddelen, zoowel rauw als toebereid. Ingeval hij meent daarop bemerking te moeten maken geeft hij hiervan kennis aan den Directeur en rapporteert aan den Eerstaanwezenden officier van gezondheid.

Art. 24. Bij de uitdeeling van het voedsel, de sirie of tabak en bij het leveren van alle benoodigdheden moet de Directeur tegenwoordig zijn.

Van de opmerkingen, die hij daarbij maakt, en van klachten over het geleverde, die hem ter oore komen, houdt hij aanteekening in zijn dagrapport.

Art. 25. De Directeur zorgt voor goed toezicht op den arbeid der veroordeelden binnen het gesticht.

Hij doet alle werkzaamheden ten behoeve der inrichting zooveel mogelijk verrichten door herstellende veroordeelden, daartoe door den behandelenden geneesheer aangewezen.

Werkzaamheden, welke een gaan buiten het gesticht vorderen, als waterhalen, reinigen van nachttonnen en andere, doet hij onder toezicht verrichten.

Art. 26. Veroordeelden, die naar het oordeel van den behandelenden geneesheer hiertoe bekwaam zijn, kunnen voor tewerkstelling buiten de inrichting worden aangewezen.

Art. 27. De werkuren en de aard van het te verrichten werk worden door het Hoofd van plaatselijk bestuur vastgesteld, in overleg met den Eerstaanwezenden officier van gezondheid.

Buiten dringende noodzakelijkheid mogen veroordeelden, behalve voor het schoonhouden van het gesticht, niet tegen hunnen wil worden te werk gesteld op Zondag, op den verjaardag der Koningin en den nieuwjaarsdag van hunnen landaard.

Art. 28. De Directeur waakt dat er goed toezicht is bij het vertrek der veroordeelden naar de plaatsen, waar zij arbeiden, en bij hunne terugkomst van daar in het gesticht.

Hij let er op dat zij op de vastgestelde uren vertrekken en terugkeeren.

Telkens bij vertrek en terugkomst doet hij de Mandoers, nadat zij de veroordeelden in gelederen hebben geschaard, eene oproeping bij name houden van alle personen, die onder hun toezicht dien dag zullen arbeiden of gewerkt hebben, en houdt aanteekening van hun aantal.

Bij hunnen terugkeer worden zij, vóór zij zich naar hunne vertrekken begeven, aan den lijve onderzocht of zij verboden waren of zaken bij zich hebben.

Art. 29. De Directeur vestigt de aandacht van de Mandoers, met het toezicht op werkploegen belast, op hunne verplichting om te waken dat de veroordeelden gedurende den arbeid en terwijl zij naar het werk gaan of daarvan terugkeeren, zich stil en rustig gedragen en in geregelde orde gaan, zich niet van de arbeidsplaats verwijderen; den hun opgedragen arbeid zorgvuldig afwerken; voorts om zoo daartoe gelegenheid bestaat, van elke ontvluchting onmiddellijk kennis te geven aan het Hoofd van plaatselijk bestuur en in alles de hun gegeven bevelen stipt te gehoorzamen.

Hij wijst de Mandoers al verder op eene strenge inachtneming van rechtvaardigheid ten aanzien der verdeeling van de aan elken ploeg opgelegde taak en op de zorg die zij hebben te dragen dat iedere veroordeelde zijn taak dagelijks afwerke.

Behalve in geval van overmacht zijn de Mandoers aansprakelijk voor ontvluchting en voor alle ongeregeldheden, welke door de veroordeelden, zoolang deze onder hun toezicht staan, mochten worden gepleegd.

Art. 30. De Directeur ontvangt dagelijks van de Mandoers, met het toezicht op de te werk gestelde veroordeelden belast, na hunnen terugkeer in het gesticht een mondeling rapport over het gedrag en de vlijt der veroordeelde arbeiders en over alle ongeregeldheden en bijzonderheden, welke dien dag zijn voorgevallen, en verneemt van hen welke veroordeelden de hun opgelegde taak niet of niet behoorlijk hebben afgewerkt.

Hij stelt omtrent het medegedeelde een nader onderzoek in bij de arbeiders zelven en houdt van alles aanteekening in zijn dagrapport.

Wanneer na den dagelijkschen terugkeer in het gesticht, bij de oproeping, bedoeld in artikel 28, een of meer hunner mocht blijken te ontbreken of hem bekend mocht worden dat één of meer hunner van het werk is ontvlucht, doet de Directeur daarvan onverwijld mededeeling aan het Hoofd van plaatselijk bestuur, onverschillig of dit al dan niet reeds door de Mandoers heeft plaats gehad.

Art 31. De gereedschappen, benoodigd voor den arbeid, worden bij ver-

trek uit het gesticht onder goed toezicht aan de veroordeelden ter hand gesteld en bij terugkomst weder ingeleverd, waarbij zij door of van wege den Directeur in oogenschouw genomen worden.

Van moedwillige beschadiging of vernieling of geheel ontbreken van eenig gereedschap, houdt de Directeur aanteekening in zijn dagrapport, ten einde het Hoofd van plaatselijk bestuur zoo mogelijk aan den schuldige de vergoeding oplegge, onverminderd de hem wachtende straf.

Art. 32. De Directeur zorgt dat tegen zonsondergang alle veroordeelden binnen de zalen zijn en de deuren alsdan behoudens buitengewone omstandigheden, tot den ochtend blijven gesloten.

Hij draagt bijzonder zorg dat geen andere lichten branden, dan die tot bewaking dienen.

Art. 33. De Directeur houdt van de verpleegden nauwkeurige registers en dagelijksche sterktestaten aan volgens vastgestelde of nader vast te stellen modellen en houdt daarin aanteekening van alle mutatiën.

Hij draagt zorg voor de hem ter hand gestelde vonnissen van veroordeelden en waakt dat de opgaven in de registers daarmede geheel in overeenstemming zijn.

Art. 34. De Directeur zorgt dat veroordeelden, wier straftijd is verstreken, op het bepaalde tijdstip in vrijheid worden gesteld.

Hij waakt er voor dat de hem door den geneesheer als hersteld aangewezen personen ten spoedigste het gesticht verlaten en de veroordeelden onder hen naar hunne nieuwe bestemming worden opgezonden.

Dagelijks zendt hij aan het Hoofd van plaatselijk bestuur eene nominatieve opgave van de personen, die ontslagen moeten worden, onder overlegging hunner papieren.

Komt door onvoorziene omstandigheden hierin verandering dan zendt hij daarvan tusschentijds bericht.

Art. 35 Bij overlijden van in het gesticht opgenomen personen geeft de Directeur aanstonds kennis aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Lijken van veroordeelden worden van bestuurswege ter aarde besteld.

Indien betrekkingen van eenen overleden veroordeelde hun verlangen te kennen geven om diens lijk te begraven, kan het Hoofd van plaatselijk bestuur dit hun daartoe afstaan, onder voorwaarde dat de begrafenis zonder eenige plechtigheid zal geschieden.

Art 36. De Directeur is bewaarder van de gereedschappen en goederen ten dienste van het gesticht of ten behoeve der verpleegden van landswege verstrekt.

Hij houdt nauwkeurig boek van alle goederen, tot het gesticht behoorende, welke onder de zoogenaamde inventaris goederen gerekend worden, met vermelding van afkeuringen en verstrekkingen.

Jaarlijks dient hij van deze goederen en van den toestand, waarin zij zich bevinden, met vermelding van de plaats gehad hebbende mutatiën een staat in aan het Hoofd van plaatselijk bestuur.

Zijn archief moet steeds in de beste orde zijn.

Art. 37. Eenmaal per maand zendt de Directeur door tusschenkomst van het Hoofd van plaatselijk bestuur eene opgave van noodig geoordeelde

herstellingen der gebouwen enz. aan den Eerstaanwezenden waterstaatsambtenaar.

Art. 38. In alle gevallen, waarin dit reglement niet voorziet, volgt de Directeur de bevelen op van het Hoofd van plaatselijk bestuur.

No. 4641. PLANTENTUIN. REGLEMENT. — *Vaststelling van een nieuw reglement voor 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.*

Ter vervanging van het in Staatsblad 1868 no. 76a opgenomen reglement, dat bij artikel 1 van het besluit van 22 Mei 1890 no. 6 (Staatsblad no. 109) werd ingetrokken, is bij artikel 2 van hetzelfde besluit vastgesteld het navolgende:

REGLEMENT

voor

'S LANDS PLANTENTUIN

te

BUITENZORG.

Art. 1. 's Lands Plantentuin te *Buitenzorg* is eene wetenschappelijke instelling, wier werkzaamheid ligt op kruidkundig gebied in den ruimsten omvang, in het belang van de Koloniën, van de botanische inrichtingen in Nederland en van de wetenschap in het algemeen.

Art. 2. De inrichting bestaat uit de volgende Afdeelingen:

I. Herbarium en Museum;
II. Botanische Laboratoria;
III. Cultuurtuin en Agricultuur-Chemisch Laboratorium;
IV. Pharmacologisch-Laboratorium (tijdelijk);
V. Botanische tuin en bergtuin (te Tjibodas);
VI. Bureau, Bibliotheek en Photographisch Atelier.

Art. 3. Aan het hoofd van 's Lands Plantentuin staat een directeur, bij wien het beheer der inrichting en de leiding der zaken uitsluitend berusten, behoudens het administratief toezicht van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid, krachtens artikel 3 van het Koninklijk besluit van 21 September 1866 no. 66 (Indisch Staatsblad no. 127).

Hij waakt er voor dat de ontwikkeling der inrichting in hare verschillende afdeelingen gelijkmatig plaats hebbe en haar wetenschappelijk niveau steeds stijge.

Art. 4. De Directeur zorgt voor de uitbreiding der relatiën van de inrichting, zoowel in als buiten den Oost-Indischen Archipel, bovenal door ruil van planten of plantaardige producten en door het verspreiden van zaden en stekken van nuttige gewassen binnen de Kolonie.

Hij waakt voor het nauwkeurig en geregeld verschijnen der verschillende van den tuin uitgaande publicaties.

Hij houdt in het oog dat 's Lands Plantentuin als wetenschappelijk mid-

delpunt in Nederlandsch-Indië voor de kennis van het plantenrijk, de inrichting dient te zijn, bij welke op dat gebied de Regeering en ook anderen voorlichting kunnen inwinnen ten behoeve van de practijk.

Hij streeft er naar, de inrichting eene eerste plaats te doen blijven bekleeden onder de wetenschappelijke stations voor het onderzoek der tropische flora.

Het bezoeken van 's Lands Plantentuin door buiten de Kolonie gevestigde natuuronderzoekers wordt derhalve zooveel mogelijk door hem aangewakkerd.

Art. 5. Is de Directeur om eenigerlei reden tijdelijk verhinderd de leiding der zaken bij de inrichting te voeren, zoo wordt hij daarin vervangen door den Adjunct-Directeur.

Art. 6. De Adjunct-Directeur is Chef der 1e afdeeling (Herbarium en Museum) en als zoodanig tevens belast met de determinatie der planten uit den botanischen tuin en uit den bergtuin.

In het Herbarium dienen door zijne zorgen te worden geordend, bijgehouden en gedetermineerd:

a. een algemeen herbarium der Nederlandsch Oost-Indische Koloniën, tevens inhoudende het noodzakelijke vergelijkingsmateriaal uit andere landen;

b. een tuin-herbarium.

Het „algemeen herbarium" zal, behalve tot doorgaand wetenschappelijk nut voor ambtenaren en deskundige bezoekers van 's Lands Plantentuin, dienen tot het leveren der grondslagen eener „Flora van Java", en, in een meer verwijderd verschiet, ook van Flora's der Buitenbezittingen.

Het „tuin-herbarium" heeft te dienen, eensdeels als blijvend middel tot identificatie der namen van de aangekweekte planten, anderdeels als bron voor het maken van een nieuwen catalogus der in 's Lands Plantentuin aangewezige gewassen.

Hiertoe wordt één exemplaar van het „tuin-herbarium" afzonderlijk gehouden, terwijl een ander exemplaar in het „algemeen herbarium" wordt geïnsereerd.

Aan de zorgen van den Chef dezer afdeeling zijn tevens toevertrouwd: een derde exemplaar van het „tuin-herbarium", geplaatst in het groote botanische laboratorium (het „botanisch station"), en een klein herbarium der flora van Gedé en Pangerango, geplaatst in den bergtuin te Tjibodas.

In het museum worden bijgehouden en uitgebreid zorgvuldig op naam gestelde botanische verzamelingen.

Deze technische verzamelingen bestaan uit monsters der producten van in de Kolonie voorkomende, geculti veerde of te cultiveeren gewassen.

De Chef der afdeeling zal trachten zich op de hoogte te houden van bijzonderheden, deze producten betreffende, ten einde gegevens voor het verstrekken van nuttige inlichtingen te kunnen verschaffen.

Eventueel dienen Europeesche volontairs ter assistentie van den Afdeelings-chef.

Art. 7. De 2e afdeeling (Botanische Laboratoria) bestaat uit:

a. de localiteit of localiteiten, waarin de wetenschappelijke bezoekers van den tuin tijdelijk werkzaam zijn (het „botanisch station");

b. het laboratorium van den Chef der afdeeling.

De werkzaamheden van den Afdeelings-chef bestaan in het onderzoek

van levensvoorwaarden, bouw en ziekten der tropische cultuurgewassen.

Hem is de zorg opgedragen voor instrumenten, glaswerk en chemicaliën, zich in de localiteiten sub *a* en *b* genoemd bevindend.

Voor zooverre hij daarbij met de bezoekers van het „botanisch station" in aanraking komt, wordt op zijne hulpvaardigheid ten aanzien van die bezoekers gerekend.

Art. 8. De Chef der IIIe afdeeling (Cultuurtuin en agricultuurchemisch Laboratorium) is belast met het doen van agricultuur-chemische onderzoekingen in den ruimsten zin, waartoe dus ook gerekend worden:

1°. chemische onderzoekingen over den invloed van verbeteringen in de cultuur en in de bereidingswijze der producten van reeds bekende tropische cultuurgewassen;

2°. onderzoekingen over producten en belangrijke zelfstandigheden uit nieuwe cultuurplanten met uitzondering van geneeskrachtige gewassen.

In den cultuurtuin worden in voldoende hoeveelheid die gewassen aangekweekt, van welke reeds bekend is, of met reden vermoed kan worden, dat zij als tropische cultuurplanten belangrijk zijn.

Het doel dier aanplantingen is tweeledig: eensdeels om zooveel mogelijk zaden en stekken verkrijgbaar te stellen tot uitbreiding der teelt van nuttige gewassen in de Kolonie, anderdeels om gegevens over behandelingswijze dier planten en harer producten te verstrekken.

Het terrein van den cultuurtuin dient tevens tot het doen van cultuurproeven in verband met de agricultuur-chemische onderzoekingen.

Art. 9. Den Chef van het Pharmacologisch Laboratorium (een tijdelijke afdeeling der inrichting uitmakende) is opgedragen: het doen van chemisch-pharmacologische onderzoekingen over de plantenstoffen van Nederlandsch-Indië, in het bijzonder met het oog op hare beteekenis voor de geneeskunde.

Bij zijn onderzoekingen staan hem de planten, in de verschillende tuinen gekweekt, zooveel mogelijk ten dienste.

Hij geeft den Chef der in artikel 8 vermelde Afdeeling alle gewenschte inlichtingen ten bate der verzameling van pharmaceutische gewassen, in den cultuurtuin gekweekt.

Telken jare wordt door dezen afdeelings-chef een omstandig rapport over zijne werkzaamheden opgemaakt.

Dit rapport wordt tijdig genoeg in het begin van elk jaar bij den Directeur ingediend, opdat deze het tegelijk met het jaarverslag over de geheele inrichting zal kunnen aanbieden.

Art. 10. De Hortulanus is Chef der Vde afdeeling (Botanische tuin en Bergtuin).

Als zoodanig is hij belast met de zorg voor de aanplantingen in beide tuinen.

Hoewel het wetenschappelijk karakter dezer afdeeling steeds geheel op den voorgrond moet treden, zal een zorgvuldig onderhoud van den Botanischen tuin, met het oog op zijne ligging te Buitenzorg, niet uit het oog mogen worden verloren.

Onder geen beding mag echter worden afgeweken van het aanplanten der gewassen volgens hunne natuurlijke familiën.

In de kweekerijen wordt ook rekening gehouden met de inkomende aanvragen om sierheesters en boomen voor erven van Gouvernements gebouwen en andere openbare instellingen.

Op grond der algemeene bepalingen, gemaakt bij artikel 13 van dit Reglement, mogen aan particulieren geen sierplanten, van welken aard ook, worden verstrekt anders dan in ruil, na verkregen toestemming van den Directeur.

Bij de etiquetteering der planten heeft de Chef dezer afdeeling zich geheel te gedragen naar de wenken, hem door den Chef der afdeeling „Herbarium en Museum" gegeven.

Met de grootste zorg zal er door hem voor worden gewaakt met alle daartoe aangewezen middelen, dat de planten hare juiste naamsaanwijzingen behouden.

Daar deze afdeeling in nauw en dagelijksch verband met alle andere afdeelingen der inrichting staat, wordt er op gerekend, dat vooral deze afdeelings-chef; door voortdurende samen- en medewerking met het overig personeel, zooveel mogelijk den bloei van 's Lands Plantentuin zal helpen bevorderen.

Art. 11. De drie onderdeelen der Vde Afdeeling, het Bureau, de Bibliotheek en het Photographisch Atelier (met de teekenkamers), staan onmiddellijk onder den Directeur.

In het Bureau is de administratie en correspondentie betreffende 's Lands Plantentuin geheel gecentraliseerd.

Tevens worden er de Archieven bewaard en bijgehouden.

Alle brieven, 's Lands Plantentuin en zijn werkkring, zoomede de werkzaamheden bij de inrichting, op eenigerlei wijze rakende, zoowel de niet- officieele als de officieele, worden uitsluitend geteekend en verzonden door den Directeur.

Bij korte afwezigheid van den Directeur en van diens plaatsvervanger, kan de Commies-Bibliothecaris eenvoudige zaken van zuiver administratieven aard, door den Directeur te bepalen, behandelen.

In de Bibliotheek, welke geheel op de hoogte der wetenschap gehouden dient te worden, wordt bijzondere zorg aan de seriën tijdschriften gewijd.

Het uitleenen van boeken buiten Buitenzorg is nadrukkelijk verboden.

Alleen wordt den Directeur toegelaten hierop eene uitzondering te maken voor genootschappen of instellingen ter hoofdplaats Batavia.

De Teekenaar-photograaf heeft tot taak de reproductie van planten en plantendeelen, zoomede andere bezigheden tot zijn vak behoorende, hem in het belang der inrichting door den Directeur opgedragen.

Hij is bovendien belast met de opleiding van Inlandsche teekenaars en met het toezicht op hun werk.

Art. 12. In bijzondere gevallen kunnen andere werkzaamheden, dan die in de artikelen 6 tot en met 10 bedoeld, en strookende met het wetenschappelijk en maatschappelijk standpunt der afdeelings-chefs, dezen door den Directeur worden opgedragen.

Art. 13. Zonder toestemming van den Directeur mogen de ambtenaren en beambten, aan 's Lands Plantentuin verbonden, geene planten, plantendeelen of voorwerpen, tot de verschillende collecties behoorende, afgeven zoomede geen geschriften uitgeven over den tuin of over zaken daarmede in verband staande.

Verhandelingen of mededeelingen, de resultaten inhoudend van onderzoekingen, ingesteld door de ambtenaren, blijvend of tijdelijk aan de inrichting verbonden, worden in den regel openbaar gemaakt in de publicaties, van den tuin uitgaande.

Voor afwijkingen van dezen regel is in elk bijzonder geval de toestemming van den Directeur noodig.

Art. 14. In het begin van elk kwartaal wordt door ieder afdeelings-chef den Directeur een beknopt rapport aangeboden over de werkzaamheden in de afgeloopen drie maanden in zijn afdeeling verricht.

Deze kwartaal-rapporten dienen den Directeur bij de samenstelling van het beredeneerd jaarverslag over den staat der inrichting, in den aanvang van elk jaar door hem te dienen.

Art. 15. De Directeur van 's Lands Plantentuin dient alle verslagen en voorstellen betreffende de inrichting in aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid. Ten aanzien van andere onderwerpen is hij bevoegd rechtstreeks adviezen uit te brengen of in correspondentie te treden.

Art. 16. De Directeur bepaalt welke deelen der inrichting voor het publiek toegankelijk zijn en treft daarbij de maatregelen voor het behoud van planten en andere collecties gewenscht.

No. 4642. EEREDIENST. — *Beperking der bevoegdheid van Inlandsche ambtenaren en hoofden ten opzichte van bemoeienis met uitoefening en verkondiging van eenigen godsdienst, dien zij niet zelf belijden. Gevallen waarin de bijzondere toelating, bedoeld bij art. 123 van het Regeerings-Reglement, niet noodig is. Eerbiediging van ieders recht op vrije belijdenis zijner godsdienstige gevoelens.*

BESLUIT.

No. 19. Buitenzorg, den 1 November 1889.

Gelezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Te bepalen dat, wanneer de Inlandsche ambtenaren en hoofden ten opzichte van de Inlandsche bevolking ter zake van uitoefening en verkondiging van eenigen godsdienst bemoeienis van het Bestuur noodig achten, zij, voor zoover zij niet zelf dien godsdienst belijden, niet bevoegd zijn zelfstandig maatregelen te nemen of onderzoek in te stellen, maar zich hebben te bepalen tot kennisgeving en tot het vragen van bevelen aan het Europeesch Bestuur;

met dien verstande evenwel dat deze beperking alleen geldt voor de uitoefening en verkondiging van den godsdienst, en zich niet uitstrekt tot strafbare handelingen, in verband daarmede of ter gelegenheid daarvan begaan, noch tot de gevallen dat de openbare rust en orde dreigen verstoord te worden,

Ten tweede: Ten vervolge van artikel 3 van het besluit van 26 April 1886 no. 4/c (1), aan de hoofden van Gewestelijk Bestuur mede te deelen: dat de bijzondere toelating, bedoeld bij artikel 123 van het Regeeringsreglement, niet noodig is voor in dienst der zending zijnde personen, die uitsluitend schoolonderwijs geven, ook al gaat dit gepaard met onderwijs in den godsdienst; noch voor hen,

(1) Bijblad op het Staatsblad van *Nederlandsch-Indië* no. 4225.
In herinnering gebracht bij Bb. no. 5604.

die als leden der gemeente, bij ontstentenis van eenen geestelijke, bij godsdienstoefeningen voorgaan, dan wel van hun geloof bij passende gelegenheden op eenigerlei wijze getuigenis willen geven, onafhankelijk van den zendeling; zoodat deze personen dan ook niet, wegens hunne belijdenis, om het gemis eener bepaalde toelating mogen worden lastig gevallen;

met opdracht niet alleen hiertegen te waken, maar ook te zorgen dat tot het Christendom overgegane Inlanders niet deswege door hunne hoofden of dorpsgenoten worden gekweld; moetende eens ieders recht op de vrije belijdenis zijner godsdienstige gevoelens ten volle blijven geëerbiedigd.

CIRCULAIRE Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera.

No. 2540. Buitenzorg, den 1 November 1889.

Hoewel de bewoordingen van het besluit van heden no. 19, waaruit ik de eer heb het voor Uw archief bestemd extract hiernevens aan te bieden, bij aandachtige lezing geen twijfel omtrent de bedoeling toelaten, is het der Regeering niet overbodig voorgekomen deze door het ondervolgende toe te lichten nu uit Uwe aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur uitgebrachte adviezen nopens het denkbeeld om de bevoegdheid der Inlandsche hoofden met opzicht tot hunne bemoeienis met de uitoefening en de verkondiging onder de Inlandsche bevolking van den Christelijken godsdienst te beperken, blijkt dat aangaande de daarmede beoogde bescherming van andersdenkenden tegen plagerijen of kwellingen van inlandsche hoofden niet geheel juiste opvattingen zijn ontstaan. Dit denkbeeld toch, met uitbreiding tot alle godsdiensten, welke niet door de hoofden zelven worden beleden, en ter verduidelijking eenigszins nader omschreven, heeft zijne uitdrukking gevonden in artikel 1 van het aangehaald besluit van heden, hetwelk evenzeer gericht is tegen ongewenschte inmenging van Mohammedaansche Inlandsche ambtenaren en hoofden met de Evangelie-prediking onder hunne onderhoorigen, als van Christelijke hoofden, zooals b. v. in de residentie Amboina gevonden worden, met de verbreiding van den Islam.

Het is bekend dat de Christelijke leer niet alleen door opzettelijke prediking van zendelingen, priesters en hunne helpers wordt verbreid, maar ook, en in belangrijke mate, door leeken, leden der gemeente, die in kleineren kring gesprekken over den godsdienst houden, voorgaan bij oefeningen, die soms ook door volgelingen van een anderen eeredienst worden bijgewoond, godsdienstige boeken verspreiden, onderwijs geven, enz. En nagenoeg uitsluitend op deze wijze is het dat de Islam bij voortduring het getal zijner belijders in den Indischen Archipel ziet toenemen. Met de hierbedoelde handelingen nu heeft het Bestuur, zoolang niets gebeurt in strijd met de wettelijke verordeningen of wel de openbare orde niet in gevaar wordt gebracht *als hoofd van de politie* zich niet in te laten. Wel is aan het Bestuur uit anderen hoofde zekere bemoeienis met de verkondiging van den godsdienst opgedragen, maar blijkens de artikelen 123 en 124 van het Regeerings reglement is de niet twijfelachtige bedoeling van den wetgever dat deze bemoeienis aan de Inlandsche vorsten, regenten en hoofden slechts toekomt *voor zooveel betreft den godsdienst, dien elk hunner belijdt;* terwijl de uitoefening van het Christendom alleen aan het oppertoezicht van het *Europeesch* Bestuur is onderworpen, in zoover dit te beoordeelen heeft of de wijze, waarop de Christenleeraars, pries-

ters en zendelingen hun dienstwerk verrichten, voor de belangen van den staat, de handhaving van rust en orde dus, schadelijk moet worden geacht.

Al moet worden erkend dat, althans in het laatstverloopen tijdperk, over het algemeen door het Europeesch en het Inlandsch Bestuur geene met deze beginselen strijdige gedragslijn wordt gevolgd, toch is het herhaaldelijk voorgekomen dat Inlanders, die tot het Christendom waren overgegaan of daartoe neiging aan den dag legden, door Inlandsche hoofden werden opgeroepen om daarover inlichtingen te geven en zich zoodoende niet geringen overlast op den hals zagen gehaald. Een paar bijzondere gevallen zullen hetgeen als zoodanige ongeoorloofde inmenging is aan te merken nader kenschetsen. Enkele jaren geleden begaf een zendeling zich naar eene op eenigen afstand van zijne woonplaats gelegen dessa en hield met sommige bewoners gesprekken over de Christelijke leer, terwijl hij bij zijn vertrek een godsdienstig boekje achterliet. Hierin vonden de Inlandsche hoofden termen om een voorloopig onderzoek in de dessa in te stellen naar hetgeen de zendeling verteld had en het boekje met den Inlander, in wiens bezit het gevonden was, aan den wedono op te zenden, waarop de zaak aan het hoofd van Plaatselijk Bestuur gerapporteerd werd. In hoever dit laatste goed handelde met een nader onderzoek te gelasten, waardoor op de bevolking opnieuw een voor de Evangelieverkondiging ver van gunstige indruk werd teweeg gebracht, kan hier buiten bespreking blijven, als niet tot de bemoeienis van Inlandsche hoofden met de verkondiging eener niet door hen beleden leer betrekking hebbende.

Een andermaal gebeurde het dat een Christen-Inlander in een naburige dessa een nacht doorbracht en des avonds in het huis, waar hij logeerde, met een kleinen kring gesprekken hield over Christendom. Het Inlandsch Bestuur meende zich daarmede te moeten bemoeien en het gevolg was, dat het geheele gezelschap naar de hoofdplaats werd opgezonden en eerst na verhoord te zijn door verschillende Inlandsche ambtenaren, waarvan één zich veroorloofde den man om zijne overtuiging te bespotten, en na kennisneming van de zaak door den politierechter, vergunning kreeg om naar huis te gaan. Hadden de hierbedoelde Inlanders gehandeld tegen eenige bepaling b.v. op het reizen of op het herbergen van vreemdelingen, dan zouden natuurlijk de hoofden, als belast met de handhaving der politie, volkomen gerechtigd zijn geweest tot het door hen ingesteld onderzoek; maar enkel de omstandigheid dat de Christelijke leer het onderwerp van hunne gesprekken was geweest, had aan de Inlandsche hoofden geen reden mogen geven om hen door oproeping te kwellen.

Een ander Inlandsch Christen eindelijk, die eene school had geopend, werd tot drie malen toe genoodzaakt zijn werk eenige dagen te verzuimen om aan het districtshoofd over zijne bedoelingen inlichting te geven. Had deze man voorgeschreven formaliteiten verwaarloosd, dan had het Inlandsch Bestuur hem daarvoor moeten bestraffen of vervolgen, maar aangezien hiervan in het onderwerpelijk geval niet blijkt, kan in de herhaalde oproepingen slechts eene ambtelijke plagerij worden gezien, die in geenen deele mag worden geduld.

Ten einde de bij artikel 1 van het besluit van heden no. 19 genomen beschikking naar behooren te doen naleven, en tevens te voorkomen dat zij aanleiding geve tot verkeerde opvattingen omtrent de bedoelingen, welke bij hare uitvaardiging hebben voorgezeten, wenscht de Regeering dat de Residenten en de Assistent-residenten op een der maandelijksche bijeenkomsten met den Regent en de Inlandsche ambtenaren, en de Controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur op een

der maandelijksche bijeenkomsten met de ambtenaren van het districtsbestuur en de dessahoofden, daarvan mededeeling doen, onder omstandige toelichting van den zin der bepaling en van hetgeen de Regeering bewoog haar vast te stellen.

Ingevolge eene daartoe van den Gouverneur-Generaal ontvangen opdracht heb ik mitsdien de eer UHEdG. te verzoeken, voor een en ander het noodige te willen verrichten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4643. EEREDIENST. PROTESTANTSCHE KERK. — *Wijziging der standplaats van den Hulpprediker op de Aroe-eilanden.*

Bij besluit van 12 Juli 1889 no. 63 is. met wijziging in zoover van het besluit van 20 Maart 1883 no. 10 (Bijblad no. 4283), bepaald dat in de residentie Amboina in plaats van te Wanggil de Hulpprediker ten dienste der Inlandsche Christengemeente op de Aroe-eilanden zal gevestigd zijn te Doerdjela.

No. 4644. EEREDIENST. — *Wijziging in de standplaatsen der Predikanten in Nederlandsch-Indië.*

G. B. 27 Juli 1889 No. 17 art. 1. Vervallen door Bijblad no. 5000, gewijzigd bij Bijblad no. 5299.

No. 4645. EEREDIENST. — *Dienstwerk van den predikant bij de protestantsche gemeente te Meester-Cornelis.*

Met wijziging in zoover van § II van het besluit van 27 April no. 2/c (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 4395), is bij besluit van 4 Juli 1890 no. 9 bepaald dat tot het dienstwerk van den predikant bij de protestantsche gemeente te Meester-Cornelis, boven en behalve de herderlijke zorg voor die gemeente, behoort de dienst in de gemeente Tangerang (residentie Batavia) en in de gemeenten der residentiën Bantam en Krawang *vier* malen 's jaars.

No. 4646. VACCINE. — *Wijzigingen in de regel der vaccine. Opdrachten aan de vaccinateurs, welke met hunnen werkkring niet in rechtstreeksch verband staan.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van gewestelijk bestuur in Nederlandsch-Indië, uitgezonderd die van Soerakarta en Djokjakarta.

No. 4596. Batavia, 6 Mei 1891.

Het is meermalen voorgekomen, dat een Hoofd van Gewestelijk Bestuur, zonder daartoe vooraf machtiging gevraagd en verkregen te hebben, wijziging bracht in de regeling der vaccine binnen zijn gewest.

Aangezien dit een richtige contrôle op de vaccine zeer bemoeielijkt, heb ik de eer UHEdG. te verzoeken alle voorstellen betreffende de regeling der vaccine binnen Uw gewest ingevolge het bepaalde bij de artikelen 9 en 10 van Bijblad no. 3860 aan mij te willen doen toekomen door tusschenkomst van den Chef over den Geneeskundigen Dienst, vergezeld van den betrokken Dirigeerenden of

Eerstaanwezenden Officier van Gezondheid en zoo mogelijk ook van kampoengstaten en straalkaarten (Bijblad no. 1230).

Van deze gelegenheid maak ik gebruik UHEdG. uit te noodigen toe te zien, dat aan de in Uw gewest bescheiden vaccinateurs geen andere opdrachten worden gedaan, dan die, welke met hunnen werkkring in rechtstreeksch verband staan.

Onlangs heeft namelijk een Resident aan een vaccinateur bevoegdheid verleend om in zijn vrijen tijd opiumdelicten op te sporen en die aan te geven.

Het ligt voor de hand, dat zulke bezigheden tot verwaarloozing van de belangen der vaccine aanleiding geven.

De Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4647. ONDERWIJS. — *Opgaaf betreffende het onderwijzend personeel bij Europeesche en Inlandsche lagere scholen.*

Bij circulaire van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid van 11 December 1890 no. 11808 is aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in Nederlandsch-Indië, als voorzitters der Europeesche en Inlandsche schoolcommissiën in hunne gewesten, verzocht, den hoofdonderwijzers der openbare lagere scholen op te dragen, voortaan in de kolom Toelichtingen van den Leerlingenstaat (La B) te vermelden, hoe groot het onderwijzend personeel hunner school is en, voor zooverre Inlandsche scholen betreft, of de hoofdonderwijzer wordt bijgestaan door candidaaat-onderwijzers dan wel gewone hulponderwijzers.

No. 4648. EXAMENS. MIJNWEZEN. — *Gelegenheid tot het afleggen van het examen voor opziener der eerste of tweede klasse van de mijnen en voor boormeester der eerste klasse bij het grondpeilwezen.*

BESLUIT.

No. 5. Buitenzorg, den 7 Augustus 1890.

Gelezen, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat artikel 2 der „Bepalingen omtrent het afnemen der examens voor de betrekkingen van opziener der eerste en tweede klasse van de mijnen en van boormeester der eerste klasse bij het grondpeilwezen", vastgesteld bij artikel 1 van het besluit van 9 Maart 1880 no. 9 (Bijblad op het Staatsblad van N.-I. no. 3536), wordt gelezen als volgt:

„Tot het afleggen der in dit reglement bedoelde examens wordt door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid naar gelang van behoefte, te Batavia gelegenheid gegeven."

„Deze examens kunnen ook elders dan te Batavia worden afgenomen, mits er de samenstelling der commissie van examinatie mogelijk zij."

Afschrift, enz.

No. 4649. GEZONDHEIDS-ETABLISSEMENTEN. BINNENLANDSCHE VERLOVEN. — *Opneming van landsdienaren als Gouvernements lijders in de van Gouvernementswege gesubsidieerde gezondheidsetablissementen.*

Ingetrokken bij Bijblad no. 6254.

No. 4650. ZOUTTRANSPORT. FORCE MAJEURE. — *Onderzoek naar het bestaan van force majeure, ingeval aannemers van zouttransporten zich daarop beroepen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 429. Batavia, 16 Januari 1890.

In de meeste gevallen dat aannemers van zee- of reedetransport van zout zich op force-majeure beroepen, moet dezerzijds een nader onderzoek worden uitgelokt, omdat de voorgebrachte stukken geen bewijzen opleveren dat het verlies der lading of een gedeelte daarvan aan overmacht is toe te schrijven.

Naar aanleiding daarvan zij het mij vergund het volgende onder de aandacht te brengen.

Vrij algemeen schijnt men van oordeel, dat zeerampen volkomen bewezen worden door verklarigen onder eede afgelegd voor eenen havenmeester door de bemanning van prauwen, welke gezegd worden door storm te gronde gegaan of althans in meerdere of mindere mate beschadigd te zijn.

Men verliest hierbij uit het oog, dat de voorschriften omtrent zeeverklaringen in art. 384 in verband met art. 386 W. v. K. volgens art. 748 ibid. niet toepasselijk zijn op Inlandsche schepen en vaartuigen van welken aard ook, niet op de Europeesche wijze getuigd en enkel van jaarpassen voorzien, en evenmin op andere schepen en vaartuigen, welke uitsluitend de rivieren en binnenwateren bevaren.

Men heeft hier te doen met een exceptioneel bewijsmiddel waardoor tegenover derden het belang gestaafd wordt van hem, in wiens dienst de verklaring-aflegende personen zich bevinden.

Alleen te verdedigen uit een oogpunt van noodzakelijkheid, daar men zich van voorvallen op zee uiterst zelden op andere wijze bewijs kan verschaffen dan door verklaringen van hen die zich aan boord van het betrokken schip bevinden vermag aan zeeverklaringen geen gewicht te worden gehecht buiten de grenzen door de wet gesteld.

Hoewel administratieve beslissingen als die betreffende force-majeure niet noodzakelijk beheerscht worden door het Wetboek van Koophandel, is het toch wenschelijk met voormelde wetsbepaling rekening te houden omdat de korte afstand van de kust waarop gewoonlijk de zoutprauwen door storm overvallen worden het mogelijk maakt de aangerichte schade op andere wijze te constateeren.

De betrekkelijk geringe waarde van prauwen na langdurig gebruik in aanmerking genomen, tegenover de zeer belangrijke verkoopwaarde van zout, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat van de omstandigheid dat de zee onstuimig is

gebruik wordt gemaakt om het ingeladen zout geheel of gedeeltelijk ten eigen bate over te brengen in een ander vaartuig en de geledigde prauw vervolgens te doen zinken of na beschadiging aan land te brengen, dan wel voor te geven dat het zout door de overslaande golven geslonken of weggespoeld is.

Om dergelijke praktijken te verijdelen behoort naar het bestaan der feiten, waarop de beweerde force-majeure gegrond wordt, telkens zoo spoedig en zoo nauwkeurig mogelijk onderzoek te worden gedaan.

Tal van omstandigheden, welke niet alle te voorzien zijn, verdienen hierbij de aandacht. Zoo komen bijvoorbeeld in aanmerking het afzonderlijk hooren der bemanning, het inwinnen van bericht bij de aan zee wonende personen, die getuigen kunnen zijn geweest van hetgeen gezegd wordt op zee te zijn voorgevallen of de landing mochten hebben bijgewoond, het nauwkeurig constateeren van de wijze waarop de prauw beschadigd is, alsmede van den toestand der zoutzakken, het nagaan of ter plaatse dan wel elders clandestien zout is aangebracht, enz.

Voor eerlijke transport-aannemers levert dergelijk nauwgezet onderzoek geen bezwaar op, terwijl zij zeker ook in eigen belang zullen willen medewerken door zorg te dragen dat bij voorkomende beschadiging of verlies ten gevolge van zeerampen, onmiddelijk nadat daartoe de mogelijkheid bestaat, mededeeling wordt gedaan aan de Europeesche of Inlandsche autoriteit die het spoedigst te bereiken is. Aan deze ware dan de verplichting op te leggen het bericht onverwijld ter kennis te doen komen van het hoofd van gewestelijk of plaatselijk bestuur.

Wordt hierop het onderzoek door laatstgenoemde ambtenaren zooveel mogelijk persoonlijk gehouden, dan is de veronderstelling niet gewaagd, dat de mogelijkheid om fraude te plegen belangrijk verminderd wordt.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken de noodige bevelen te willen geven opdat bij voorkomende gelegenheid de gegeven wenken in acht genomen worden.

De Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4651. ZOUTTRANSPORT. — *Uiteenzetting van de verplichtigen der aannemers in zake de ontvangst of aflevering van zout en de wijze van meting.*

CIRCULAIRE aan de hoofden van gewestelijk bestuur.

No. 909.

Batavia, 30 Januari 1890.

Bij het zouttransport ontstaat nu en dan verschil van gevoelen over de verplichtingen van aannemers in zake de ontvangst of aflevering van zout en de wijze van meting.

Ik heb de eer hieronder eenige aanwijzingen te doen volgen, als toelichting van hetgeen in de bestaande overeenkomsten of in de voorschriften tot twijfel aanleiding zou kunnen geven.

§ 1. *Wijze van ontvangst en aflevering.* Als regel bepalen de gesloten overeenkomsten, dat de aannemer het zout binnen de pakhuizen ter plaatse van afzending in de maat ontvangt en dat het hem wordt toegemeten met pikolmaten, waarvan er dertig in één koijang gaan.

Behoudens de toegestane spillagepercenten, is de aannemer verplicht het aldus ten vervoer ontvangen zout ook op dezelfde wijze, tot dezelfde maat en in denzelfden staat ter plaatse van bestemming af te leveren.

§ 2. *Opschuring.* Met het opschuren van zout in de vakken of pakhuizen hebben aannemers geenerlei bemoeienis: slechts in zeer enkele gevallen worden ook die werkzaamheden in de bedingen der overeenkomst begrepen:

a. voor rekening van de pakhuismeesters, wanneer deze overeenkomstig art. 1 in Staatsblad 1857 no. 2 of volgens Staatsblad 1857 no. 45 bezoldigd worden door uitkeering van pikolgelden voor verkocht en doorgevoerd zout. Die inkomsten strekken namelijk tevens ter bestrijding van uitgaven voor ondergeschikt personeel;

b. voor rekening van den lande, op al die plaatsen, waar aan de pakhuismeesters vaste inkomsten zijn toegekend. Daar wordt de arbeid van het opschuren verricht, hetzij door de bij het pakhuis aangestelde vaste bedienden, hetzij door aanwerving van koelies telkens bij ontvangst van groote hoeveelheden zout. Het laatste geschiedt krachtens Staatsblad 1888 no. 106 bij voorkeur in eigen beheer van wege de pakhuisadministratie, die uit 's lands kas voorschotten voor koelieloonen ontvangt.

§ 3. *Aard der werkzaamheden bij de aflevering.* Uit het aangeteekend onder § 1 vloeit voort dat de aannemer het ten vervoer ontvangen zout binnen het pakhuis moet afleveren en dat hij het ook daar weder met pikolmaten doet uitmeten. De werkzaamheden zijn derhalve eerst dan beëindigd, wanneer al het zout op die wijze in de maten van het pakhuis is afgeleverd.

De plaats van aflevering zal zich moeten regelen naar de beschikbare ruimte in het pakhuis, waar de maten kunnen worden geplaatst. Bij voorkeur geschiede het meten in of nabij de vakken, die gevuld worden. De aannemer is gehouden zich dienaangaande naar de aanwijzingen van den pakhuismeester te schikken.

In sommige transportovereenkomsten is sprake van het verrichten der „verdere met de ontvangst van zout in direct verband staande werkzaamheden." Die bewoordingen hebben niet bepaaldelijk de strekking om de verplichtingen van den aannemer uit te breiden; ook hier blijft het opschuren van afgeleverd zout uitgesloten. De bedoeling is slechts, bij voorkomende gevallen zekere latitude tot handelen tegen.

§ 4. *Meting.* Voorschriften omtrent het meten van zout zijn opgenomen in het Staatsblad 1829 no. 77 en onder no. 1622 van het Bijblad.

In het bijzonder zij de aandacht gevestigd op de regelen voor het vullen van maten, inhoudende dat het zout rechtstandig over de brug in het midden van de maat wordt gestort. Daarvan pleegt men wel eens af te wijken, in dien zin dat maten die nagenoeg vol zijn, verder langs den binnenwand cirkelvormig worden aangevuld. Waar zulks ten onrechte nog gebruikelijk mocht zijn, verwacht ik dat in het vervolg de voorgeschreven wijze van meting stipt zal worden nagekomen.

Ten slotte breng ik nog in herinnering dat zoutverkooppakhuismeesters verplicht zijn, het zout van de transportaannemers in ontvangst te nemen, zoolang de pakhuizen geopend zijn (zie Bijblad no. 4025). Dit zelfde zal uit den aard der zaak ook moeten gelden ten aanzien van doorvoerpakhuismeesters.

De Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4652. SPILLAGIEN. — *Aanvulling van artikel 1 van het besluit van 12 November 1882 no. 3, houdende wijziging van het reglement op de — (Tin).*

BESLUIT.

No. 18. Buitenzorg, 26 Juni 1889.

Gelezen, enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Gelet, enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat de eerste alinea van artikel 1 van het besluit van 12 November 1882 no. 3 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 3872) wordt aangevuld met de volgende zinsnede:

„zullende, wanneer dit den Gouverneur-Generaal wenschelijk voorkomt, de voor een bepaald jaar vastgestelde prijs tusschentijds kunnen worden gewijzigd."

Afschrift, enz.

Volgens Bijblad no. 6267 zal de vaststelling van dien prijs voortaan geschieden door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

No. 4653. HEERENDIENSTEN. REMBANG. — *Bij artikel 2 van het besluit van 10 December 1891 no. 3 zijn vastgesteld de navolgende.*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Rembang (Staatsblad 1891 no. 247).

Vervallen door Staatsblad 1896 No. 260 en Bijblad no. 5165.

No. 4654. HEERENDIENSTEN. KRAWANG. — *Bij artikel 2 van het besluit van 15 December 1891 no. 6 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Krawang (Staatsblad 1891 no. 249).

Vervallen door Staatsblad 1896 No. 261 en Bijblad no. 5197.

No. 4655. HEERENDIENSTEN. PREANGER-REGENTSCHAPPEN. — *Bij artikel 2 van het besluit van 24 December 1891 no. 3 zijn vastgesteld de navolgende.*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Preanger-Regentschappen (Staatsblad 1891 no. 263).

Vervallen door Staatsblad 1896 No. 264 en Bijblad no. 5199.

No. 4656. HEERENDIENSTEN. PREANGER-REGENTSCHAPPEN. WERKREGELING. — *Aan de Inlandsche hoofden in de Preanger-Regentschappen, ook de dessahoofden, is eene in de Soendasche taal opgestelde Werkregeling betreffende de Heerendiensten uitgereikt* (1), *waarvan de vertaling hieronder volgt.*

WERKREGELING voor den Heerendienst in de Preanger-Regentschappen.

Art. 1. Met het doel om den heerendienst zoo min mogelijk drukkend te doen

(1) Vgl. het besluit van 17 Februari 1892 no. 8.

zijn voor de heerendienstplichtigen; om verder eene billijke verdeeling der diensten te doen plaats vinden en de heerendienstplichtigen zooveel doenlijk zekerheid te geven wat betreft de taak, die op ieder hunner rust en den tijd, waarin het werk moet of kan gedaan worden, om zóo schikkingen onder de heerendienstplichtingen onderling en dienstvervanging gemakkelijk te maken,—wordt eene nieuwe regeling van het werk ingevoerd, welke hieronder is beschreven.

Art. 2. Elke heerendienstplichtige krijgt naar gelang van den graad van zijn heerendienstplichtigheid een vast aandeel aan weg of waterleiding (dibandakeun) dat hij in orde moet houden.

Is dit aandeel in orde, dan behoeft hij niet uit te komen.

Art. 3. Elke heerendienstplichtige krijgt verder zoo dit maar eenigszins mogelijk is, slechts één soort heerendienst (misahgawe).

Art. 4. Onder toezicht van het bestuur wordt door het dessabestuur, in overleg met de heerendienstplichtigen, bepaald de verdeeling in klassen, in verband met de uitgestrektheid en soort van ieders grondbezit en wordt van den aangenomen maatstaf aanteekening gehouden.

Art. 5. Daarna wordt in iedere dessa opgemaakt een register van de grondbezitters overeenkomstig model letter C., waarin tevens wordt bekend gesteld in welke klasse men wordt aangeslagen en verder de vrijstellingen met vermelding van de reden.

Art. 6. Nadat is uitgemaakt hoeveel heerendienstplichtigen er beschikbaar zijn, wordt door het dessabestuur in overleg met de heerendienstplichtigen uitgemaakt hoeveel heerendienstplichtigen voor ieder soort werk zullen worden anngewezen.

Art. 7. Wijders wordt mede in overleg met de heerendienstplichtigen door het dessa bestuur uitgemaakt hoe groot het aandeel in weg of slokan zal zijn voor elke soort of klasse van heerendienstplichtigen en als dit geschied is, wordt overgegaan tot de individueele indeeling en ieders aandeel aangeduid door een riviersteen, die in den dijk wordt vastgezet en waarop het doorloopend nummer in teer, register D^{II}.

Art. 8. Bij *Buitengewoon onderhoud* (begrinden) komt elke heerendienstplichtige uit voor zijn aandeel, dan wel diens plaatsvervanger (boedjang, koeli).

Art. 9. Om het den heerendienstplichtigen gemakkelijk te maken en te voorkomen, dat telkens alle heerendienstplichtigen uitkomen, al is het slechts voor een uur of minder of tot herstel van eene onbelangrijke schade, wordt aan de heerendienstplichtigen toegestaan, om voor elke kampong of zoo zij dit verkiezen voor enkele kampongs een groep (golongan) te vormen en verder elke groep te verdeelen in zooveel gilirans, als zij het doelmatigst vinden, welke gilirans naar beurtregeling uitkomen voor het *gewone onderhoud* (kleine herstellingen) van de aandeelen van de heele groep.

Zoodoende behoeft men niet telkens uit te komen als er iets aan zijn aandeel niet in orde is en houden de lieden meer tijd over om hun velden te bewerken of op andere wijze wat geld te gaan verdienen.

Art. 10. Elke giliran is voor één maand verantwoordelijk voor het gewoon onderhoud van al de aandeelen der geheele groep. Zij geeft het werk in goeden staat over aan de volgende giliran en ontstaat hierover kwestie, dan beslist het dessahoofd.

Bij het maken der gilirans wordt, zoo de heerendienstplichtigen dit verlangen, rekening gehouden met de klassen.

Art. 11. Is men in de dessa, wat betreft de groepen en gilirans, tot overeenstemming gekomen, dan legt de loerah een register aan volgens model La DII.

Art. 12. Ten einde het aan het dessabestuur en de heerendienstplichtigen gemakkelijk te maken, wordt slechts eens in de maand gerapporteerd en wel wanneer het *gewoon onderhoud* betreft, alleen door degenen, wier giliran aan de beurt is; en om verder juiste opgaven te verkrijgen van de heerendienstplichtigen heeft elk een bamboezen kerfstokje (girik), waarop zijn nummer is gekrast.

Elke keer dat hij uitkomt, krast hij daarop een dwarsstreepje en aan het einde der maand rapporteert hij aan den dessaschrijver of het onderdessahoofd, die na aanteekening in het register DII de geboekte schrapjes doorhaalt. Wordt een heerendienstplichtige door ziekte of dringend werk verhinderd zelf te rapporteeren, dan kan hij zijn kerfstok aan een zijner makkers medegeven.

Art. 13. Eens in de maand rapporteert de Loerah aan den Wedana of Tjamat het totaal keeren van opkomst voor elke soort heerendienst en de Wedana verder aan den Regent.

Art. 14. Op door het bestuur vast te stellen dagen, b.v. eens in de week of om de twee, drie, vier weken en verder wanneer zij denken dat dit noodig is, b.v. na bijzonder hevigen regen of bandjir, gaat het dessahoofd of wie der leden van het dessabestuur er verder voor zijn aangewezen, na of wegen en waterleidingen in orde zijn.

Vinden zij dat er gewone herstellingen noodig zijn, dan geven zij daarvan kennis aan de betrokken aandeelhebbers of aan hen, die de beurt hebben en overtuigen zich, zoo noodig, of het werk goed is uitgevoerd.

Expresselijk wordt hier aangeteekend, dat het op vaste tijden nazien van weg of waterleiding niet moet ten gevolge hebben, dat men op die dagen volk laat uitkomen, noodig of niet, en evenmin mogen de hoofden, als er een hoog ambtenaar of hoofd komt inspecteeren of zal passeeren, volk oproepen, om aan den weg te werken, als zulks niet bepaald noodig is en dus alleen maar om van hun ijver te doen blijken.

Door een en ander toch worden de bedoelingen der Regeering om de heerendiensten tot een minimum terug te brengen, verijdeld en wordt de bevolking noodeloos van haar eigen werk afgehouden.

Art. 15. De Wedana's en Tjamat's zorgen dat de hiervoren genoemde regelingen behoorlijk tot uitvoering komen.

Zij gaan daarbij met bezadigdheid te werk en maken den kleinen man in de eerste plaats goed duidelijk, dat het streven van het bestuur geen ander is, dan door goede en practische regeling van het heerendienstwerk een billijke verdeeling der diensten te bevorderen en wijders die diensten zoo min drukkend mogelijk te doen zijn, opdat de tjatjah's veel tijd overhouden om hun bouwvelden goed te kunnen bewerken of wel op andere wijze geld te verdienen.

Art. 16. Zij zorgen ook, dat sommige loerahs niet uit sleurgeest eene goede regeling, door de tjatjahs te maken, tegenwerken; en mocht terechtwijzing in deze niet helpen, dan berichten zij aan den Regent.

Art. 17. Zij overtuigen zich van tijd tot tijd of de wegen en leidingen goed in orde zijn en ook de wachtdiensten goed marcheeren en waken er voor, dat toch vooral geen onnoodig werk van de heerendienstplichtigen wordt gevorderd.

Waar nog misverstand heerscht, trachten zij dit door leering uit den weg te ruimen en om goed op de hoogte te komen, vragen zij nu en dan, op tournée

zijnde, aan de tjatjahs, waarmede zij in contact komen en zonder bepaald de lieden daarvoor op te roepen en van hun werk aftehouden, hoe het heerendienstwerk gaat of de lieden met de bestaande regeling tevreden zijn.

Art. 18. Zij richten nu en dan hun tournées zóo in, dat zij nu in deze dan in gene desa komen tijdens de maandelijksche desakoempoelan aldaar, als wanneer zij een zeer geschikte gelegenheid hebben om zich te overtuigen of alles goed gaat, of de heerendienstplichtigen behoorlijk aanteekening houden van elke keer dat zij uitkomen en daarvan behoorlijk wordt boekgehouden in register DII.

Art. 19. Zij houden in een afzonderlijk boekje aanteekening van al hetgeen hun belangrijks in zake heerendienst op hun tournée is gebleken; niet alleen om op de koempoelan ter hoofdplaats verslag te doen, maar ook met het doel dat zij zelve goed op de hoogte komen en blijven van den toestand, zooals hij in de verschillende desa's is.

Art. 20. Opdat de heerendienstplichtigen weten wat *bij gewoon onderhoud* van hen gevorderd wordt en zij dit zooveel mogelijk uit eigen beweging en niet steeds op vermaning der hoofden doen, wordt hier aangeteekend, dat daaronder wordt verstaan:

I. *bij de wegen*:

a. het dichten met behoorlijk materiaal (toemboel-tambal) van oneffenheden of gaten in den weg;

b. het inorde maken van verstopte goten langs den weg;

c. het korthouden van het gras op die gedeelten, welke groen worden gehouden; echter zonder dat hierin door de hoofden worde overdreven;

d. het in orde houden der dijkjes langs den weg, waarbij de hoofden zich mede voor overdrijving moeten hoeden;

II. *bij de leidingen:*

Het uit den weg ruimen van kleine versperringen en het in orde maken van lekken of gaten in dammen of dijken.

Art. 21. Onder *buitengewoon onderhoud* wordt verstaan het begrinden der wegen, waartoe, zoo het noodig is, last wordt gegeven door het bestuur en waarbij evenzoo in het oog moet worden gehouden, dat geen zwaarder werk gevorderd wordt, dan voor het behoorlijk bruikbaar zijn van den weg bepaald noodig is.

Op zoogenaamde graswegen wordt alleen dáár begrind, waar zulks op modderige of steile gedeelten bepaald noodig is om den weg in begaanbaren of in berijdbaren staat te houden.

Art. 22. Als er *bijzonder groote beschadiging* van weg of waterleiding plaats heeft door bandjir, door aardafschuiving of aardstorting en de herstelling spoed vereischt, kunnen (met voorkennis en op last van het bestuur) zooveel heerendienstplichtigen worden opgeroepen als noodig zijn om de schade te herstellen; ook zelfs de menoempangs, als de heerendienstplichtigen niet voldoende zijn om de schade met den vereischten spoed weer in orde te maken en kunnen de lieden bij een of meer ploegen worden te werk gesteld onder toezicht der hoofden.

Art. 23. Daar, waar bijzondere plaatselijke toestanden zulks noodig maken, staat het bestuur de vereischte afwijkingen van deze regeling toe.

Zoo o. a. om de Zuid, waar minder volk is en het geven van individueele

taken minder uitvoerbaar is, omdat men uithoofde van het verscheurend gedierte liever bij ploegen gaat werken.

Daar kan men volstaan, door één of meer gehuchten (kampoeng, lèmboer) als één aandeel te beschouwen, al naar dat de heerendienstplichtigen zulks verlangen.

Art. 24. Om te weten welke lieden bouwgrond of erf koopen of in bezit krijgen in een andere dessa dan die van inwoning en om daarmede rekening te kunnen houden voor de heerendienstplichtigheid in de dessa van inwoning, zullen de loerahs op de koempoelan bij den Wedana of Tjamat elkander daarvan opgave doen.

Art. 25. Om te voorkomen, dat er te dikwerf in registers C. en D. moet worden veranderd, zullen zij, die bij het begin van het jaar in den heerendienst zijn aangeslagen, als zij hun grond verkoopen aan iemand anders, het loopende jaar verantwoordelijk blijven voor het op dien grond rustende heerendienstwerk.

Daarom is het goed, dat zij met den kooper daaromtrent overeenkomen.

Na afloop van het jaar heeft overschrijving op naam des koopers plaats.

Alleen als er verandering in grondbezit komt door overlijden, zal als dit noodig is, dadelijk overschrijving plaats hebben op naam van dengeen, die de diensten verder zal presteeren.

Bandoeng, 20 Januari 1892.

De Resident der Preanger-Regentschappen,
(w. g.) J. D. HARDERS.

Zie Bijblad no. 5199.

No. 4657. HEERENDIENSTEN. GORONTALO. — *Bij artikel 1 § B van het besluit van 30 November 1889 no. 2 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN tot uitvoering van de ordonnantie van 30 November 1889 (Staatsblad no. 250), regelende de persoonlijke diensten, waartoe de mannelijke Inlandsche bevolking van het rechtstreeksch Gouvernementsgebied in de afdeeling Gorontalo (residentie Menado) verplicht is.

Vervallen door Stbl. 1900 No. 152 en Bijblad no. 5498.

No. 4658. HEERENDIENSTEN. CELEBES EN ONDERHOORIGHEDEN. — *Bij artikel 1 § II van het besluit van 21 April 1891 no. 10 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN tot uitvoering van de ordonnantie van 21 April 1891 (Staatsblad 113).

Vervallen door Staatsblad 1900 No. 55 en Bijblad no. 5477, voor zooveel betreft Celebes en Onderhoorigheden, met uitzondering van Makassar.

De werkbare mannen van de onderafdeeling Makasser zijn bij Stbld. 1891 No. 111, tegen betaling van eene belasting van *f* 5 's jaars, vrijgesteld van alle heerendiensten, behoudens hunne verplichting tot het verleenen van hulp bij rampen van hoogerhand dan wel tot afwending van algemeen gevaar.

No. 4659. HEERENDIENSTEN. BENKOELEN.— *Bij artikel 1 § II van het besluit van 9 Juli 1891 no. 6 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie van 5 Februari 1892 (Staatsblad no. 39).

Vervallen door Stbld. 1896 No. 262, gewijzigd bij Stb. 1898 No. 188 en Bijblad no. 5198.

Op de hoofdplaats Benkoelen wordt eene belasting van 2 gld. per hoofd en per jaar geheven van de Inlandsche en daarmede gelijkgestelde bevolking, doch deze is alsdan vrijgesteld van de diensten ten behoeve van het aanleggen van wegen en bruggen, zie Stb. 1874 No. 276.

No. 4660. HEERENDIENSTEN. BANKA EN ONDERHOORIGHEDEN. — *Bij artikel 1 § II van het besluit van 9 Juli 1891 no. 7 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie van 9 Juli 1891 (Staatsblad no. 171).

Vervallen door Stb. 1902 No. 241.

No. 4661. HEERENDIENSTEN. LAMPONGSCHE DISTRICTEN. — *Bij artikel 1 § II van het besluit van 5 Februari 1892 no. 13 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie van 5 Februari 1892 (Staatsblad no. 39).

Vervallen door Bijblad no. 5230. Het boven aangehaald Staatsblad is gewijzigd bij Stbld. 1897 no. 93.

No. 4662. HEERENDIENSTEN. AMBOINA. — *Bij artikel 1 § II van het besluit van 3 Maart 1892 no. 4 zijn vastgesteld de navolgende:*

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie van 3 Maart 1892 (Staatsblad no. 67).

Art 1. Bij de regeling der heerendiensten in de residentie Amboina (de eilanden, behoorende tot de Banda-groep uitgezonderd) wordt het volgende in acht genomen:

A. DIENSTEN VOOR HET HERSTELLEN EN ONDERHOUDEN VAN DE WEGEN EN VAN DE DAARIN GELEGEN BRUGGEN EN DUIKERS.

1e. Deze diensten worden zooveel mogelijk gevorderd en uitgevoerd op vaste tijden van het jaar, niet samentreffende met die, waarin de heerendienstplichtigen zich aan hunne cultures en daarmede samenhangende werkzaamheden moeten wijden.

2e. De diensten, waarbij overnachting volstrekt onvermijdelijk is, worden als dubbele diensten in rekening gebracht.

3e. Bij het vragen der machtiging, bedoeld in § 7 van artikel 1 der ordonnantie van heden (Staatsblad no. 67), moet voor ieder voorkomend geval worden aangetoond dat, ook door de uitvoering van het werk over een langer tijd-

vak te verdeelen, het onmogelijk is zich aan den maximum-afstand van 8 palen te houden.

Aan den Resident wordt vrijgelaten om, wanneer in zoodanig geval geenerlei billijke regeling te treffen is, tot de uitvoering van het werk in vrijen arbeid het voorstel te doen.

4e. Onder den arbeid, door de heerendienstplichtigen te verrichten, worden in geen geval verstaan de werkzaamheden, waarvoor de bijzondere ervaring van den ambachtsman vereicht wordt.

5e. In buitengewone omstandigheden, als: het bezwarende van het werk, de spoed waarmede het verricht moet worden, het samentreffen met vele andere, in het belang van de landbouw der bevolking vereischte werkzaamheden, kan, doch telkens voor elk geval in het bijzonder, tot toekenning eener tegemoetkoming voor voeding den Gouverneur-Generaal een voorstel worden gedaan.

6e. Het bakken van metselsteenen, het branden van kalk, het stampen van metselsteenen tot cement, het halen van grind, koraal of andere steenen en zand, zoomede van ruw bekapt bout uit de tot het Staatsdomein behoorende bosschen, kunnen, voor zooveel de plaatselijke omstandigheden dit toelaten, voor de hierbedoelde werken geschieden in heerendienst.

De bevolking mag echter niet gedwongen worden tot de levering van zulke gereedschappen ter verwerking dier materialen, als zij zich daartoe opzettelijk zou moeten aanschaffen.

De werkzaamheden voor het verkrijgen van deze materialen worden tusschen de betrokken kampongs zoo billijk mogelijk verdeeld.

7e. Geen heerendienst wordt gevorderd voor eersten aanleg, vernieuwing, (zware) reparatie, noch voor verfraaiing van werken als hierbedoeld.

Voor de vordering van diensten ten behoeve van herstellingen, anders dan tot gewoon onderhoud, aan bestaande werken wordt in elk afzonderlijk geval de machtiging vereischt van den Resident, die de gevraagde machtiging niet verleent dan na zich vooraf overtuigd te hebben dat daardoor het maximum jaarlijks vorderbaar aantal dagdiensten der betrokken negorijen of kampongs niet zal worden overschreden.

8e. Bij het regelen van de hierbedoelde diensten moet nog op het volgende worden gelet:

Het onderhouden en herstellen van:

a. Wegen.

Onder de wegen, welker herstelling en onderhoud in heerendienst geschieden, worden verstaan die, welke hoofdplaatsen van afdeelingen, negorijen en burgerkampongs of wijken onderling verbinden.

Voor zooveel wegen betreft op de hoofdplaats der residentie of op andere belangrijke plaatsen, wijst de Resident aan welke van die wegen in heerendienst behooren te worden onderhouden.

Andere dan de bij de beide alinea's bedoelde wegen komen ten laste van de betrokken negorij- of kampongbewoners.

Bij het onderhoud der wegen wordt er naar gestreefd om geleidelijk te komen tot verharding, daar waar de aard van den bodem of de gesteldheid van het terrein zulks het meest noodzakelijk maakt.

Voor het gewoon onderhoud, waaronder verstaan wordt het aanbrengen

van alle voorzieningen, die geen uitstel gedoogen, zooals het dichten van gaten, het verzekeren van een onbelemmerden waterafvoer, het afkrabben van moskorsten, het korthouden van gras, het wegruimen van hindernissen, die het verkeer kunnen belemmeren, enz. komen, al naar gelang van omstandigheden, op gezette tijden of, zoo noodig, dagelijks dienstplichtigen uit van de naastbij gelegen negorijen of kampongs. De negorij- of kamponghoofden zijn gehouden op de goede vervulling van deze werkzaamheden voortdurend toezicht te houden.

De diensten voor herstellingen, anders dan tot gewoon onderhoud, worden zooveel mogelijk slechts eens of enkele malen in het jaar gevorderd.

b. Bruggen en duikers.

De bruggen en duikers, die in heerendienst moeten worden hersteld en onderhouden, zijn die, gelegen in de in heerendienst te onderhouden wegen.

Elders gelegen bruggen en duikers vallen onder de zorg van de betrokken negorij- of kampongbewoners.

Voor zooveel de heerendienstplichtige arbeid ten behoeve van bruggen en duikers niet geregeld wordt bij de ramingen der geldelijke uitgaven van de uit te voeren werken, heeft de vordering van dien arbeid zooveel doenlijk plaats op dezelfde wijze als voor het onderhouden en herstellen van wegen is aangegeven.

B. DIENSTEN VOOR HET VERVOER VAN PERSONEN EN TROEPEN OP MARSCH EN HUNNE GOEDEREN.

Voor het vervoeren van personen en troepen op marsch en hunne goederen worden eenige negorijen of kampongs aangewezen, doch alleen dan, wanneer daartoe voor de bij de reglementen vastgestelde loonen geene vrijwillige koelies te bekomen zijn.

De verstrekking van heerendienstplichtigen voor dit vervoer heeft alleen plaats in de bij de reglementen bepaalde gevallen, en tot het daarbij vastgesteld aantal als maximum.

Voor dezen dienst wordt aan de heerendienstplichtigen betaald hetgeen bij de reglementen is bepaald.

Met de negorijen of kampongs, aan welke het vervoer van troepen of personen op marsch en hunne goederen is opgedragen, wordt overeengekomen omtrent de voorziening in het vereischte materieel.

Art. 2. De Resident zal:

a. van de te maken regelingen afdeelingsgewijze registers doen samenstellen volgens het hierbij behoorende model *A*, en de aan zijne goedkeuring doen onderwerpen; zullende eene samentrekking van die registers, door tusschenkomst van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, zoodra mogelijk aan den Gouverneur-Generaal moeten ingediend;

b. na afloop van de sub *a* bedoelde regeling, aan de negorij- en kamponghoofden verstrekken een exemplaar van de in de Maleische taal overgebrachte voorschriften, naar welke de vordering der heerendiensten geschiedt;

c. bij het jaarlijksch verslag der heerendiensten een staat overleggen, ingericht naar het hierbij gevoegd model *B*, waaruit afdeelingsgewijs moet blijken welke heerendiensten zijn verricht; zullende de Resident daartoe maande-

lijks eene opgave doen indienen van de in de laatst verloopen maand in elke afdeeling verrichte heerendiensten.

Art. 3. Bij voorstellen tot uitvoering van werken in heerendienst moet steeds eene door het Hoofd van Plaatselijk Bestuur afgegeven verklaring worden overgelegd, dat de voor het werk benoodigde heerendienstplichtigen beschikbaar zijn.

MODEL **A.**

Residentie AMBOINA.

Afdeeling . . . . . .

REGISTER

VAN DE

VERDEELING DER HEERENDIENSTEN.

Behoort bij artikel 2 § *a* van de Voorschriften, vastgesteld bij artikel 1 § II van het besluit van 3 Maart 1892 no. 4.

Mij bekend:

De Gouvernements Secretaris,

Afdeeling.	Nummers en namen der negorijen en kampongs.	Aantal heerendienstplichtigen.	Maximum aantal dagdiensten waarover jaarlijks beschikt mag worden.	DIENSTEN VOOR ONDERHO						V
				Van waar tot waar.	Lengte van het aangewezen aandeel.	Te verharden breedte.	Te verharden vierkante oppervlakte.	Afstand tot het aandeel in den weg.	Getal dagdiensten 's jaars benoodigd voor gewoon onderhoud.	Hoeveelheid jaarlijks
			(*a*)		(*b*)	(*b*)	(*b*)	(*c*)		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7	8.	9.	10.	

(*a*) Het in kolom 4 verlangde getal is dat van de vorige kolom vermenigvuldigd m

(*b*) Op te geven in meters □ M. of M³.

(*c*) „ „ „ „ palen.

AN WEGEN.									
ling van verhar-teriaal.			Diensten voor onderhoud van bruggen en duikers.						
plaats tot dig van opstapeling.	Getal dagdiensten 's jaars voor de verzameling of het transport benoodigd.	Totaal aantal dagdiensten 's jaars benoodigd voor de wegen (kolom 10+13).	Naam of waar gelegen.	Afstand.	Getal dagdiensten 's jaars.	Gedurende de laatstvoorgaande 3 of 5 jaren gemiddeld jaarlijks gepresteerd aantal dagdiensten voor het vervoeren van personen en troepen op marsch en hunne goederen.	Totaal generaal van de dagdiensten vermeld in de kolommen 14, 17 en 18.	Zoodat voor het doen van herstellingen aan de in de kolommen 5 t/m. 17 bedoelde werken en voor onvoorziene transportdiensten overblijven.	TOELICHTINGEN.
(c)				(c)					
12.	13.	14.	15.	16.	17.	18	19.	20.	21.

MODEL **B.**

Residentie AMBOINA.

STAAT

VAN DE

VERRICHTE HEERENDIENSTEN

gedurende het jaar 18 .....

Behoort bij artikel 2 § *c* der Voorschriften, vastgesteld bij artikel 1 § II van het besluit van 3 Maart 1892 no. 4.

Mij bekend:

De Gouvernements Secretaris,

AFDEELING.	Aantal heerendienstplichtigen.	Maximum aantal dagdiensten, waarover jaarlijks beschikt mag worden.	Aantal gedurende 18. . . werkelijk geëi			
			gewoon onderhoud van:			
			wegen.	bruggen en duikers.	Totaal.	wegen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

de dagdiensten ter zake van:					
lingen aan:					
bruggen en duikers.	Totaal.	Het vervoeren van troepen en personen op marsch en hunne goederen.	Totaal aantal in 18... gevorderde dagdiensten.	Zoodat in 18.. van het beschikbaar maximum aantal dagdiensten onverbruikt zijn gebleven, (kolom 3 minus kolom 11).	TOELICHTINGEN.
8.	9.	10.	11.	12.	13.

No. 4663. SPILLAGE. — *Aanvulling van het tarief in Bijblad no. 1678.*

Bij artikel 1 van het besluit van 15 October 1890 no. 2 is bepaald dat het tarief van spillage, behoorende bij art. 21 van het Reglement op het berekenen, valideeren en afschrijven van spillages, mitsgaders op het vergoeden van onderwichten en minderheden, voor en door de bewaarders en vervoerders van 's Lands goederen in Nederlandsch-Indië, gearresteerd bij besluit van den Commissaris-Generaal voor Nederlandsch-Indië van 14 Mei 1827 no. 18 (Bijblad no. 1678), wordt aangevuld in dier voege dat in de eerste rubriek na „*specerijen*" wordt opgenomen „*spek, gezouten, gerookt*" en daarachter in de 2e, 3e, 4e en 5e rubrieken, respectievelijk (,) „5", „5" en „2½".

No. 4664. SPILLAGE.—*Aanvulling van het Reglement in Bijblad no. 1678 en van het daarbij behoorend tarief van —.*

BESLUIT.

No. 1. Buitenzorg, den 14den Maart 1892.

Gelezen enz.:

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Nog gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

I. met aanvulling:

a. van het tarief van spillage, behoorend bij artikel 21 van het Reglement op het berekenen, valideeren en afschrijven van spillages, mitsgaders op het vergoeden van onderwichten en minderheden, voor en door de bewaarders van 's Lands goederen in Nederlandsch-Indië, gearresteerd bij besluit van den Commissaris-Generaal voor Nederlandsch-Indië van 14 Mei 1827 no. 18 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 1678);

b. enz.:

dat de spillage van de artikelen, genoemd in den aan dit besluit gehechten staat, wordt berekend op de almede in dien staat aangegeven wijze;

II. dat:

a. aan voorschreven reglement, als artikel 23;

b. enz.;

wordt toegevoegd het volgende voorschrift:

„Voor artikelen, welke ongeëmballeerd worden „verzonden en waar„van de uitlevering per stuk „geschiedt, wordt de toegestane spillage als „gebroken of beschadigde eenheden uitgeleverd".

Afschrift enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië:

De Algemeene Secretaris,
SWEERTS.

STAAT behoorende bij § I van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 14 Maart 1892 no. 1.

BENAMING DER GOEDEREN EN ARTIKELEN.	Wijze van berekening der spillage.	Voor de beheerders der bewaarplaatsen.		Voor de scheepsoverheden en andere vervoerders.	Aanmerkingen.
		Op partijen binnen het jaar weder afgeleverd.	Op partijen, welke overjarig hebben gelegen.		
Metselsteenen, Inlandsche	proct.	5	5	10	
id. , Europeesche	„	2	2	5	
Dakpannen, Inlandsche	„	5	5	10	
id. , Europeesche	„	2	2	5	
Gebakken tegels, Inlandsche	„	4	4	8	
Tegels, Europeesch fabrikaat	„	2	2	4	
Hardsteenen tegels, zerken, plinten, enz.	„	2	2	4	
Glasruiten	„	2	2	10	
Chloormagnesium	„	2	—	1	
Zinkvitriool of klamei.	„	2	—	1	
Zoutzuur in flesscheh	„	2	2	2	

Mij bekend:

De Algemeene Secretaris,

SWEERTS.

No. 4665. OPENBARE VERKOOPINGEN. VENDUSALARIS. MEUBILAIR. — *Bepalingen van het vendusalaris bij verkoop van een hotel met meubilair, beide bij hypotheekacte verbonden.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 2536. Batavia, 23 Februari 1892.

Bij den openbaren verkoop van een hotel met het daarin aanwezige meubilair, welke verkoop geschiedde ten verzoeke van den verbandhouder krachtens de onherroepelijke volmacht hem verleend bij de hypotheekacte, is in de veilcondities bepaald, dat terzake het vendusalaris verschuldigd is, bedoeld bij artikel 11 van het reglement op de openbare verkoopingen in Staatsblad 1889 no. 190, en zulks in verband met de omstandigheid, dat in de hypotheekacte niet slechts het hotel verbonden was, maar ook het tot het hotel behoorend meubilair, hetwelk daarbij dus werd aangemerkt als door bestemming deel uit te maken van het onroerend goed.

Door de Regeering is beslist (1), dat bovenbedoeld meubilair als roerend goed had moeten worden aangemerkt en dus, daar het met het onroerend goed te zamen in ééne kaveling werd opgeveild, het vendusalaris had moeten zijn bepaald volgens de laatste alinea van artikel 10 van genoemd reglement.

Ik heb de eer UwHEdG. te verzoeken de vendumeesters in het gewest onder uw beheer met deze beslissing in wetenschap te willen stellen.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4666. PERSONEELE BELASTING. — *Voorschrift nopens het inrichten der kennisgevingen van vermindering van aanslag in de—.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java (met uitzondering van den Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden) en verder aan de Residenten der Padangsche Bovenlanden en van Tapanoelie en de Assistent-Residenten van Bengkalis, Gorontalo en Banda.

No. 3666. Batavia, 15 Maart 1892.

Ingevolge de voorlaatste alinea van art. 28 der ordonnantie in Staatsblad 1878 no. 349 is de geheele aanslag in de personeele belasting in het geval van art. 34 no. 1 dier ordonnantie dadelijk vorderbaar, m. a. w. indien de huishouding wordt opgebroken of overgebracht naar een ander gewest, kan de verminderde aanslag, na aftrek van de afbetalingen, dadelijk worden ingevorderd.

Blijkens het voorkomende in no. 4143 van het Bijblad op het Staatsblad is de Regeering van oordeel, dat de boete wegens niet tijdige betaling van dadelijk vorderbare belasting, zoolang de invordering niet heeft plaats gehad, is verschuldigd over een of meer der verschenen termijnen van den *primitieven* aanslag.

Ingeval echter van vermindering van een aanslag anders dan in het geval van artikel 34 no. 1, wordt hetgeen op den aanslag over het geheele jaar nog verschuldigd is na de gedane afbetalingen, overeenkomstig de 7de alinea van het aangehaald art. 28, verdeeld over zooveel termijnen als er nog verschijndagen overblijven.

Indien in de bovenbedoelde gevallen boete verschuldigd is, geschiedt dus de berekening daarvan in het eene geval niet op dezelfde wijze als in het andere geval.

(1) Missive 1e Gouv. Secretaris van 12 November 1891 no. 2874.

De Algemeene Ontvangers dragen van de verminderingen kennis middels formulier E, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 24 Maart 1879 no. 4919 (Bijblad no. 3731). Naar die kennisgeving berekent hij de verschuldigde boete.

Het is in verband met het vorenstaande duidelijk, dat in die berekening abuizen mogelijk zijn wanneer uit de kennisgeving niet blijkt op grond waarvan de vermindering is toegestaan.

Naar aanleiding van een en ander, heb ik de eer UwHEdG. te verzoeken voortaan in de door U aan de Algemeene Ontvangers te zenden kennisgevingen formulier E, achter den datum en het nummer van het betrekkelijk besluit en vóór de woorden: „verminderd met" te vermelden: „op grond van art. 34 no. der ordonnantie".

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4667. PATENTRECHT. ONDERWIJZERS.

De vraag of onderwijzers aan de Gouvernementsscholen, die kostkinderen verplegen, wegens de inkomsten, welke zij daarvoor genieten, patentrecht verschuldigd zijn, is bij de missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 14 Juli 1891 no. 1663 ontkennend beantwoord voor het geval aan die kinderen aanvullingsonderwijs gegeven wordt, dat als schoolonderwijs moet worden aangemerkt. (1)

Deze beslissing houdt verband met die omtrent de vrijstelling van de patentbelasting van kostschoolhouders en — houderessen, opgenomen in no. 3448 van het Bijblad.

No. 4668. KOLONIAAL VERSLAG. STATISTIEK. PATENTRECHT. PERSONEELE BELASTING. VERPONDING. — *Voorschriften betreffende het verstrekken van gegevens voor het Koloniaal Verslag met betrekking tot Patentrecht, Personeele belasting en Verponding.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java en Madoera, met uitzondering van den Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden.

No. 11666. Batavia, 8 Augustus 1891.

Tot nog toe bestond de in het Koloniaal Verslag verschijnende jaarstatistiek betreffende het patentrecht alleen uit de volgende kolommen: „Gewesten", „Aanslag", „Vermindering in den aanslag ontstaan" en „Werkelijk te heffen bedrag", en die betreffende de personeele belasting uit dezelfde kolommen benevens nog eene kolom „Te verhalen kosten van schatting".

Het is de wensch van den Minister van Koloniën, dat voortaan aan die statistieken meerdere uitbreiding wordt gegeven. (2)

Ten aanzien van beide belastingen zal in den vervolge ook het aantal belastingschuldigen moeten worden opgegeven, wat de personeele belasting betreft afzonderlijk voor de Europeanen en de Vreemde Oosterlingen.

Voorts zal met betrekking tot de opbrengst der personeele belasting eene splitsing moeten worden gemaakt naar de twee genoemde groepen van belastingschuldigen, en bovendien eene splitsing naar de verschillende grondslagen.

---

(1) Vgl. 3704 van het Bijblad.

(2) Missive 1e Gouvernements Secretaris van 14 Juli 1891 no. 1661.

Tot verduidelijking van de bedoeling worden hierbij overgelegd twee modellen *A* en *B*, waarvan het eerstgenoemde aangeeft de inrichting van de nieuwe statistiek betreffende het patentrecht en het tweede die betreffende de personeele belasting.

De gegevens zullen dienen te worden verstrekt door de gewestelijke bureaux, zoodat voortaan behalve de gewone bijdragen voor het Koloniaal Verslag ook die aangaande het patentrecht en de personeele belasting in den vorm van de evenbedoelde model-staten worden tegemoet gezien.

Omtrent de verzameling der gegevens volgen hier eenige opmerkingen.

Het aantal aangeslagenen in beide belastingen zal kunnen blijken uit eene optelling van de cijfers voorkomende in de kolommen „Aantal aanslagen" der formulieren *F* en *G* (zie Bijblad no. 3731), zoodat het zaak zal zijn die kolommen steeds nauwkeurig te doen invullen. Ten aanzien van de personeele belasting is met het oog op de splitsing van het aantal belastingschuldigen in Europeanen en Vreemde Oosterlingen eene andere voorziening noodig. Uit de cijfers in de kolom „Aantal aanslagen" van het formulier *F* is de onderscheiding niet te maken, daar zeer dikwijls Europeanen en Vreemde Oosterlingen gezamenlijk in één kohier voorkomen. Dit nu zal voortaan vermeden moeten worden, en UHEdG. gelieve er dus zorg voor te dragen, dat te beginnen met het jaar 1892 steeds voor Europeanen en Vreemde Oosterlingen afzonderlijke kohieren der personeele belasting worden vastgesteld, en dat uit de formulieren *F* duidelijk blijke, op welke groep van belastingschuldigen de vastgestelde kohieren betrekking hebben. Zoo doende zal de verzameling der hierbedoelde gegevens op het einde van het jaar slechts weinig werk vereischen.

Wat de rubriek „Aanslag" van den overgelegden staat model *B* betreft, welke rubriek de splitsing van de opbrengst naar de verschillende grondslagen moet bevatten, zij opgemerkt, dat de bedragen der kolommen „naar den 1sten grondslag" en „naar den IIden grondslag" eenvoudig het totaal uitmaken der bedragen van de overeenkomstige kolommen der formulieren *F*, n.l. de kolommen „Huurwaarde" en „Waarde van mobilair 1en rijtuigen". De vierde kolom van deze rubriek moet het bedrag vermelden, waartoe de in de voorafgaande, evenbedoelde kolommen opgenomen bedragen van de eerste twee grondslagen door de toepassing van artikel 8, laatste lid, der ordonnantie op de personeele belasting (Staatsblad 1878 no. 349) ten slotte zijn verminderd. Dat bedrag blijkt niet rechtstreeks uit de formulieren *F*, doch kan door eene zeer eenvoudige becijfering worden verkregen. Men behoeft toch slechts het totaal bedrag van den aanslag te verminderen met het totaal bedrag, wat de Europeanen betreft, van den derden, en wat de Vreemde Oosterlingen aangaat, van den derden en vierden grondslag.

De laatste vier kolommen van den staat model *B* bevatten dezelfde gegevens, als welke tot nog toe in het Koloniaal Verslag werden verstrekt, behoudens dat de bedragen in alle vier kolommen gesplitst zullen moeten worden naar de twee categorieën van belastingschuldigen.

Ook ten opzichte van de verponding wenscht de Minister, dat uitvoeriger gegevens in het Koloniaal Verslag worden opgenomen.

Behalve de thans in het Verslag voorkomende, n.l. het totaal bedrag van den aanslag en de splitsing van den aanslag naar den aard van het zakelijk recht, zullen voortaan, doch slechts één om de vijf jaren, ook vermeld moeten worden het

aantal aangeslagenen, verdeeld naar de rubrieken „Europeanen", „Chineezen" „Andere Vreemde Oosterlingen" en „Inlanders", benevens het aandeel, dat elk van die groepen van belastingschuldigen heeft in het totaal bedrag van den aanslag. De statistiek zal dus behooren te worden ingericht op de wijze, als aangegeven in het hierbij overgelegd model *C*. Zij zal moeten worden ingediend om de vijf jaren en dan moeten aangeven den aanslag, vastgesteld bij de kohieren over het volle vijfjarig tijdvak, zooals deze door den Directeur van Financiën zijn gearresteerd.

De gegevens voor die statistiek kunnen voor het grootste gedeelte alleen uit de kohieren zelve getrokken worden, zoodat ook te dezen opzichte de gewestelijke bureaux de bijdragen zullen moeten leveren.

De bijdragen voor de nieuwe statistiek betreffende het patentrecht kunnen zonder bezwaar reeds over het loopende jaar worden verstrekt, en ik zie hen derhalve voor het eerst tegemoet in den aanvang van 1892.

Die voor de personeele belasting kunnen eerst over 1892 en mitsdien niet vroeger dan in het begin van 1893 worden verschaft.

Wat de verponding aangaat, zullen de eerste bijdragen voor de nieuwe statistiek al dadelijk moeten worden ingezonden. Daar voor het gewest onder Uw beheer de nieuwe verpondings-ordonnantie eerst op 1 Januari 1892 in werking treedt (Staatsblad 1891 no. 22) en met de indiening van de vijfjaarlijksche bijdragen eerst na de vaststelling van de nieuwe verpondingskohieren een aanvang zal behooren te worden gemaakt, kan voorloopig volstaan worden met het verzamelen van de gegevens uit den op den voet der oude ordonnantie vastgestelden aanslag over 1890. Op eene zeer spoedige inzending van deze bijdragen wordt veel prijs gesteld, aangezien van de daarin vervatte gegevens partij zal zijn te trekken bij het overwegen van de invoering eener belasting op den overgang door overlijden van hypothecaire schuldvorderingen (referte aan mijne circularie van 6 Juni 1891 no. 8367).

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

MODEL A.

PATENTRECHT.

GEWESTEN.	Aantal aangeslagenen.	Bedrag van den aanslag.	Verminderingen in den aanslag ontstaan.	Werkelijk te heffen bedrag.
Java en Madoera				
Batavia		*f*	*f*	*f*

MODEL **B.**

PERSONEELE BELASTING.

GEWESTEN.	Landaard der aangeslagenen.	Aantal aangeslagenen.	AANSLAG naar de twee grondslagen. naar den Isten grondslag (huurwaarde).	naar den IIden grondslag (voor Europeanen mobilair en rijtuigen; voor Vreemde Oosterlingen enkel mobilair).	Te zamen.	door de toepassing van art. 8 laatste lid der belasting verordening is het in de voorgaande kolom genoemd bedrag verminderd tot	naar den IIIden grondslag (paarden).	naar den IVden grondslag (rijtuigen van Vreemde Oosterlingen).	Totaal bedrag van den aanslag.	Vermindering in den aanslag ontstaan.	Werkelijk te heffen bedrag.	Te verhalen kosten van schatting.
Java en Madoera	Europeanen		*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*
Batavia	Vreemde Oosterlingen		*"*	*"*	*"*	*"*	*"*	*"*	*"*	*"*	*"*	*"*
			f	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*

VERPONDING.

GEWESTEN.	Aantal aangeslagenen.					Aanslag wegens onroerende goederen bezeten			Totaal van den aanslag.	Het totaal bedrag van den aanslag beliep voor:			
	Europeanen.	Chineezen.	Andere Vreemde Oosterlingen.	Inlanders.	Totaal.	in eigendom.	met recht van opstal.	in erfpacht of vruchtgebruik.		Europeanen.	Chineezen.	Andere Vreemde Oosterlingen.	Inlanders.
Java en Madoera													
Bantam						ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ	ƒ
Batavia													

No. 4669. RECHTS BEDEELING. STATISTIEK. DOODSTRAF. — *Statistiek betreffende de toepassing der doodstraf.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in de Bezittingen buiten Java en Madoera, de Officieren van Justitie bij de Raden van Justitie op en buiten Java en de fungeerende omgaande rechters.

No. 7028. Batavia, 17 September 1891.

De commissie voor het ontwerpen van een nieuw Strafwetboek voor Europeanen in Nederlandsch-Indië, heeft de aandacht gevestigd op de omstandigheid dat de officieële statistieke gegevens betrekkelijk de toepassing van de doodstraf in Indië onbetrouwbaar zijn.

Naar aanleiding hiervan is den Directeur van Justitie door de Regeering opgedragen, in den vervolge bij de statistieke opgaven betreffende de rechtsbedeeling in Nederlandsch-Indië, die jaarlijks aan den Gouverneur-Generaal worden ingediend, een afzonderlijke statistiek omtrent de doodstraf te voegen.

Ten einde aan deze opdracht te kunnen voldoen, behoort door U met ingang van 1 Januari jl. een register te worden aangelegd betreffende de toepassing van gemelde straf op Inlanders en met dezen gelijkgestelden in Uw gewest, die ter zake van halsmisdrijven hebben terechtgestaan.

Dit register behoort ingericht te zijn volgens het hierbij gevoegd model.

Tot toelichting van dit model doe ik het volgende strekken:

Kolom 1. De bedoeling is, dat, met inachtneming van het onder kolom 3 aangeteekende, alle gevallen worden vermeld waarin gedurende het afgeloopen jaar personen zijn terechtgesteld terzake van misdrijven, waartegen de doodstraf is bedreigd.

„ 2. Betreffende militairen, door den niet-militairen rechter veroordeeld ter zake van communedelicten, waartegen de doodstraf is bedreigd, wordt een afzonderlijk uittreksel ingewacht.

„ 3. *Terechtgesteld ter zake van*: n. l. terzake van misdrijven waarop de doodstraf is gesteld. Er wordt hier niet gesproken van vervolging, maar bepaaldelijk van terechtstelling. Vermelding van den datum van terechtstelling is wenschelijk.

„ 4. De qualificatie van het misdrijf behoort nauwkeurig te worden omschreven.

„ 5 *en* 6. Er zal worden vermeld tot welke straf de beklaagde in eersten aanleg en in hoogste instantie is veroordeeld; in beide gevallen met opgave van den datum van het vonnis of het arrest.

„ 7. In deze kolom worde aanteekening gehouden van de Gouvernements besluiten waarbij gratie, c. q. met verandering der doodstraf in eene andere straf, is verleend.

„ 8. Vereischt geen toelichting.

Ik heb de eer UHEd. Gestr. te verzoeken voor het aanleggen en aanhouden van vorenbedoeld register te willen zorg dragen en daarvan jaarlijks in de maand Februari een volledig uittreksel aan het Departement van Justitie toe te zenden.

Die toezending behoort te geschieden nadat de behandeling der zaak geheel is afgeloopen en dus alle kolommen kunnen worden ingevuld.

Eene nauwkeurige invulling der registers wordt op prijs gesteld.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

In herinnering gebracht bij Bijblad no. 4991.

MODEL-REGISTER.

STAAT

behoorende bij Circulaire van den Directeur van Just
ddo. 17 September 1891 No. 7028.

Doorloopend nummer (in Chronologische volgorde).	NAAM EN LANDAARD.	Terechtgesteld terzake van:	Veroordeeld terzake van:	Veroor... in eerste instantie.
1.	2.	3.	4.	5.

ieeld tot:		Gratie verleend van de doodstraf en de doodstraf veranderd in de straf van:	Ter dood gebracht op:	AANMERKINGEN.
in hoogste instantie.				
6.		7.	8.	9.

No. 4670. BEVOLKINGSTATISTIEK. JAVA EN MADOERA. — *Aanvulling der voorschriften betreffende de bevolkingstatistiek van Java en Madoera.*

Circulaire Dir. B.B. 29 Mei 1890 No. 2864*a*.
Vervallen door Stb. 1900 No. 126 en artikel 2 van het Gouv. besluit dd. 6 April 1900 No. 42.

No. 4671. BEVOLKINGSTATISTIEK. BUITENBEZITTINGEN. — *Aanvulling der voorschriften betreffende de bevolkingstatistiek van de Buitenbezittingen.* (1)

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op de Buitenbezittingen.

No. 2864a. Batavia, 26 Mei 1890.

Naar aanleiding van een van de Regeering ontvangen opdracht met betrekking tot de samenstelling der bevolkingstatistiek van Nederlandsch-Indië, heb ik de eer UHEdG. te verzoeken voortaan in de in te dienen bevolkingstabellen, behalve de tot dusver geleverde cijfers, ook op te nemen het aantal inwoners, Europeanen, Chineezen, andere Vreemde Oosterlingen en Inlanders afzonderlijk, van de hoofdplaats van Uw gewest.

De Directeur van Binnenl. Bestuur
Bij afwezen:
De Secretaris,
VAN RAVENSWAAIJ.

No. 4672. JAARSTATISTIEKEN. PARTICULIERE LANDERIJEN. LANDBOUW.

BESLUIT.

No. 19. Buitenzorg, 4 October 1889.

Gelezen enz.
Gelet enz.
Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk: Te bepalen dat het model XV voor de opgaven omtrent de uitkomsten van den landbouw op particuliere landerijen, welke de Residenten van Bantam, Batavia, Krawang, Cheribon, Tegal, Semarang, Japara, Soerabaja en Pasoeroean, ingevolge artikel 1 la. e van het besluit van 21 Januari 1881 no. 12 (Bijblad op het Staatsblad van N. I. no. 3873) jaarlijks vóór 1 Februari aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur hebben in te dienen voortaan zal worden ingericht overeenkomstig het aan dit besluit gehecht schema.
Ten tweede: enz.
Afschrift enz.

(1) Vgl. Bijblad no. 3873.

MODEL XV.

AANTOONING

VAN DE

UITKOMSTEN VAN DEN LANDBOUW OP PARTICULIERE LANDERIJEN.

over het jaar 18.....

Afdeeling.	District.	NAMEN DER landerijen.	NAMEN DER eigenaars.	NAMEN DER huurders of administrateurs.

GETAL BOUWS IN 18.... BEPLANT GEWEST MET					
padi.	suikerriet.	tabak.	koffie.	thee.	Andere gewassen met name te noemen.

Productie in 18..... van

Padi (a)	Suiker.	Tabak.	Koffie.	Thee.	Cacao.	Kina.	Noten-muskaat.	Foelie.	Kruidna-gelen.	Vogelnet-tjes.	Vanille.
Picols.	Picols.	A. P.	Picols.	A. P.	A. P.	A. P.	Picols.	Picols.	A. P.	Kattis.	A. P.

(a) Zoowel voor de consumptie der opgezetenen als voor uitvoer bestemd.

No. 4673. GEWESTELIJKE VERSLAGEN. — *In de — berichten op te nemen nopens weinig bekende streken der Buitenbezittingen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur buiten Java en Madoera.

No. 2426. Buitenzorg, 18 October 1889.

Bij de samenstelling der in Hoofdstuk C van het Koloniaal Verslag opgenomen gewestelijke overzichten stuit men dikwijls op het gemis aan berichten in de algemeene jaarverslagen nopens weinig bekende streken, niettegenstaande er vertegenwoordigers van het Bestuur gevestigd zijn; waarbij is te denken aan bestuursafdeelingen als Nias, Gorontalo, Sangi- en Talauer-eilanden, Boeroe, Batjan enz.

Ook blijkt in den regel zeer weinig van de bezoeken, door plaatselijk besturende ambtenaren in de Buitenbezittingen aan afgelegen of schaars bevolkte onderhoorigheden hunner afdeelingen gebracht. Aangenaam zal het der Regeering zijn, indien ten deze voor den vervolge meer volledigheid worde betracht, terwijl het wijders, met het oog op streken als de zooeven bedoelde, nuttig is te achten, dat meer bekend worde gesteld, waar door Gouvernements stoomschepen de vlag is vertoond.

Daartoe gelast heb ik de eer UHEdG. te verzoeken met het vorenstaande bij de opmaking van het algemeen verslag rekening te willen houden, te beginnen met het eerstvolgende.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4674. GOUVERNEMENTS MARINE. VERSLAGEN. KWARTAALSTATEN.

CIRCULAIRE.

No. 2676. Buitenzorg, 18 November 1889.

Met het oog op het voornemen om in den vervolge driemaandelijks een verslag te publiceeren van de verrichtingen en bewegingen der stoomschepen van de Gouvernements Marine, wenscht de Gouverneur-Generaal dat de kwartaalstaten, welke ingevolge artikel 4 van het bestuit ddo. 15 Augustus 1868 no. 24 (bijblad no. 2151 aan het Departement der Marine moeten worden ingediend, doch daar zeer ongeregeld ontvangen worden, voortaan steeds met de eerste postgelegenheid van elk kwartaal worden ingezonden. Bovendien zal de kolom: „korte omschrij-„ving van de redenen, ten welken gevolge de reizen zijn bevolen" niet langer behooren te worden ingevuld met den gebruikelijken term, dat de reis gedaan is voor den overvoer van besturende ambtenaren, „ter afdoening van dienstaange-„legenheden," maar daarbij zijn te omschrijven welke dienstaangelegenheden dat zijn, ten einde het aandeel, dat het personeel der Gouvernements Marine in sommige gevallen daarin heeft, te kunnen verklaren.

Ingevolge een van den Gouverneur-Generaal ontvangen last, heb ik de eer UHEdG. te verzoeken aan het hiervoren medegedeeld verlangen uitvoering te willen geven.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4675. WEESKAMERS. NALATENSCHAPPEN. RENTE. — *Berekening van rente bij het opmaken der saldo's van onbeheerde civiele en particuliere nalatenschappen.*

CIRCULAIRE aan de Weeskamers in Nederlandsch-Indië.

No. 6741. Batavia, 5 September 1891.

Bij het opmaken der saldo's van onbeheerde militaire nalatenschappen, die krachtens Staatsblad 1845 no. 8 door tusschenkomst van het Departement van Koloniën worden uitgekeerd, moet slechts rente worden berekend tot en met het kwartaal, voorafgaande aan den dag, waarop de Weeskamer, na afsluiting der rekening, de nalatenschap en het saldo brengt op de staten, bedoeld bij art. 2 § 1 van gemeld Staatsblad (Bijblad no. 3514).

De Regeering heeft beslist (1) dat hetzelfde beginsel behoort te worden toegepast bij het opmaken der saldo's van onbeheerde *civiele* en *particuliere* nalatenschappen van *f* 250.— en minder, welke ter beschikking van rechthebbenden worden gesteld door tusschenkomst van het Departement van Koloniën, zoodat ook daarbij slechts rente wordt berekend tot en met het kwartaal, voorafgaande aan den dag, waarop de Weeskamer, na afsluiting der rekening, de nalatenschap en het saldo brengt op de daartoe bestemde staten.

Ik heb de eer de Kamer te verzoeken voor de stipte toepassing van dit voorschrift zorg te dragen.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

No. 4676. WEEKAMERS. RENTE. — *Herstel in geval aan eenigen boedel te weinig rente is te goed gedaan.*

CIRCULAIRE aan de Weeskamers in Nederlandsch-Indië.

No. 1029. Batavia, 13 Februari 1886.

Het komt nu en dan voor, dat aan eenigen boedel te weinig rente is te goed gedaan hetzij door foutieve berekening hetzij doordien verzuimd is hem te brengen op den staat, bedoeld bij art. 30 alinea 2 der Weeskamer-instructie (Staatsbladen 1872 no. 166 en 1881 no. 220). (2)

Betreft de nagelaten rentenvalideering een zeer luttel bedrag—het stellen der juiste grens kan aan het beleid der betrokken Kamer worden overgelaten—en bestaat bij de Kamer tegelijkertijd een daartegen opwegend klein overschot, doordien een hooger rentenbedrag te harer beschikking is gesteld dan noodig blijkt te zijn, zoo kan zij uit eigen beweging het vereischt redres aanbrengen. Deze bevoegdheid strekt zich echter niet uit—het ligt in den aard der zaak—tot beheerjaren, over welker overschotten is beschikt.

In elk ander geval daarentegen behoort de Kamer, alvorens tot de valideering over te gaan, bij den Directeur van Justitie de noodige gelden aan te vragen.

Overigens verdient het aanbeveling, dat door de Weeskamers, tegelijk met den

(1) Missive Gouv. Secretaris van 21 Augustus 1891 no. 2021.

(2) Zie Stb. 1897 No. 231.

hierboven vermelden staat en de daarbij te voegen rentenopgave, nauwkeurige opgaven worden ingezonden van alle rentenvalideeringen tot hoogere of lagere bedragen dan waartoe blijkens meergenoemden staat, het vorig beheerjaar betreffende, reden bestond. Het Departement van Justitie wordt daardoor in staat gesteld het noodige te verrichten tot beschikbaarstelling – voor zooveel nog noodig — van gelden ten behoeve van die Kamers, welke tot een hooger bedrag dan het haar reeds verstrekte renten hebben te valideeren, en tot het overbrengen in 's Lands kas van hetgeen van de beschikbaar gestelde renten is overgebleven.

Op deze wijze wordt dan tevens — in overeenstemming met het verlangen der Regeering (1) — voorkomen, dat eene doorloopende rekening van interessen ontstaat, welker saldo voortspruit uit de terugschrijving van ten onrechte gevalideerde renten.

Ik heb de eer Uwer Kamer beleefd te verzoeken het bovenstaande stiptelijk in acht te willen nemen.

De Directeur van Justitie,
L. A. P. F. BUIJN.

No. 4677. OVERTOCHT. GOUVERNEMENTS-PASSAGIERS — *In de schriftelijke opdrachten tot vertrek, in Indië uit te reiken aan Gouvernements-passagiers der 2e en 3e klasse moet geen gewag worden gemaakt van de vergunning om zich onderweg te ontschepen.*

CIRCULAIRE.

Aan

a. den Commandant van het Leger en Chef van het Departement van Oorlog in N. I.

b. den Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in N. I.

c. den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No. 1985. Buitenzorg, 18 Augustus 1890.

Meermalen komt het voor dat de schriftelijke opdrachten tot vertrek, in *Indië* uitgereikt aan Gouvernementspassagiers der 2e en 3e klasse (2), die vergunning bekomen om zich onderweg (bijv. te Genua of Marseille) te ontschepen,—van deze vergunning gewag maken, met andere woorden, dat de zooeven bedoelde opdrachten, die de Stoomvaartmaatschappijen ten grondslag moeten leggen aan hare declaratiën, slechts veroorloven de kosten van vervoer tot de speciaal aangewezen ontschepingsplaats in rekening te brengen.

Voor zoodanig vervoer bestaat evenwel geen tarief en de maatschappijen moeten dan ook, overeenkomstig de artikelen 11 en 19 van het met haar gesloten contract, overeenkomende met artikel 9 van het bij 's Konings besluit van 19 Februari 1882 No. 14 vastgestelde Reglement op de toekenning van overtocht, (Indisch Staatsblad 1882 no. 125), zooals dit artikel is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 December 1882 no. 26 (Indisch Staatsblad 1883 no. 63), (3) steeds

(1) Missive 1e Gouvernements Secretaris van 27 Januari 1887 no. 84/*c*.

(2) Missive 1ste Gouvernements Secretaris van 26 October 1890 nos. 2590 en 2591.

(3) Vervangen door het reglement in St. 1897 No. 163.

declareeren *voor de geheele reis van het schip*, onder gehoudenheid harerzijds om aan den passagier, die gebruik maakte van de vergunning tot ontscheping vóór de haven van bestemming van het schip, eene zekere som uit te betalen.

Ten einde voortaan de declaratiën te doen overeenstemmen met de daarbij door de maatschappijen over te leggen schriftelijke „opdrachten", heeft de Minister van Koloniën verzocht *deze* altijd alleen te doen gewagen van vervoer naar de eindhaven (Amsterdam of Rotterdam). Eene schriftelijke vergunning om het schip *vroeger* te verlaten, zal er dan afzonderlijk bijgevoegd moeten worden.

Op last van den Gouverneur-Generaal heb ik de eer

a. Uwe Excellentie
b. en *c.* UHEdG. met het vorenstaande in kennis te stellen met verzoek om

a. en *b.* bij het uitreiken van opdrachten als bovenbedoeld daarmede rekening te willen houden en te willen zorg dragen dat dit ook geschiedt door de onder Uw Departement ressorteerende autoriteiten, die krachtens Staatsblad 1882 no. 179 mede met het afgeven van zulke opdrachten belast zijn.

c. de onder Uw Departement ressorteerende autoriteiten, die krachtens Staatsblad 1882 no. 179 met het afgeven der bovenbedoelde opdrachten belast zijn, uit te noodigen daarmede rekening te willen houden.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

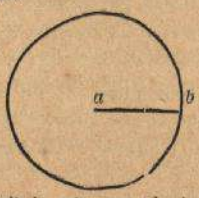
No. 4678. GETUIGEN. REISKOSTEN. — *Berekening van reiskosten van Inlandsche getuigen.*

Aan artikel 2 alinea 1 van het bij de ordonnantie van 7 September 1884 (Staatsblad no. 143) vastgesteld tarief tot regeling der schadeloosstelling voor Inlanders of met dezen gelijkgestelde personen in strafzaken als getuigen of deskundigen verschenen, is blijkens de missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 17 December 1890 no. 3002 de volgende uitlegging gegeven.

De bedoelde alinea luidt: „De schadeloosstelling „wegens reiskosten bestaat, „bij reizen over land of langs binnenwateren, mits zonder stoomkracht, in een „bedrag van *vijf* cent voor elken paal, dien de getuige *verder* woont of verblijf „houdt dan *acht* paal *van de plaats waar zijne verschijning wordt gevorderd;* bij „reizen over zee of met stoomvermogen in het kostende der vracht."

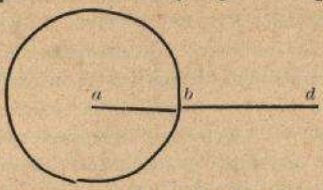
Als uitgangspunt voor de berekening der reiskosten is dus naar de duidelijke bewoordingen der wet bepaald de *plaats van verschijning*, terwijl als het traject, waarvoor geen paalgeld mag worden te goed gedaan, is aangewezen de afstand van die plaats tot aan den *achtsten* paal.

Stel in de volgende figuur

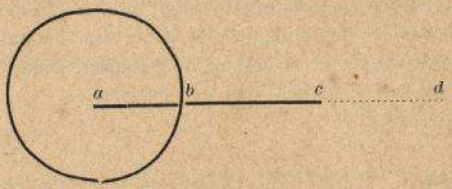
dat *a* de plaats van verschijning is en *a b* de afstand van *acht* paal, dan hebben getuigen, die wonen op plaatsen aan den cirkelomtrek of daarbinnen gelegen, geen aanspraak op paal — of spoorgeld (art. 1 al. 1 van genoemd voorschrift).

Doch is de woning van den getuige gelegen buiten den cirkelomtrek, d. i. verder dan *acht* paal van de plaats van verschijning, b. v. op punt *d*

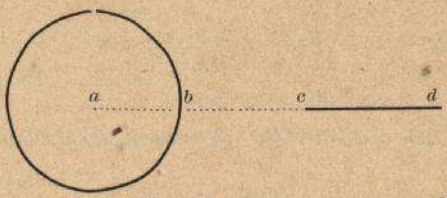

dan wordt hem, wanneer de reis over den geheelen afstand zonder stoomvermogen wordt ondernomen, alleen uitbetaald vijf cent voor elken paal tusschen *b* en *d*, terwijl, indien de plaatsen *a* en *d* met elkander verbonden zijn door een spoorweg, over het geheele traject spoorkosten mogen worden vergoed (art. 2 al. 1 van bedoeld voorschrift).

Wordt eindelijk de reis gedeeltelijk met (.....), gedeeltelijk zonder stoomkracht afgelegd

dan worden over den afstand *a d* wanneer van *a* tot *c* zonder en van *c* tot *d* met stoomkracht wordt gereisd van *a* tot *b* geen paalgeld, van *b* tot *c* vijf cent per paal en van *c* tot *d* spoorkosten te goed gedaan, terwijl in het geval dat

de reis van *a* tot *c* met en van *c* tot *d* zonder stoomvermogen wordt afgelegd, van *a* tot *c* spoorvracht en van *c* tot *d* paalgeld wordt toegekend.

No. 4679. REISKOSTEN. GEESTELIJKEN. — *Vergoeding van reis- verblijf- en transportkosten van Christengeestelijken wegens kerkelijke dienstreizen.*

BESLUIT.

No. 10. Batavia, den 6den November 1890.

Gelezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Gelet op het Reglement op het reizen in Nederlandsch-Indië van Europeesche burgerlijke landsdienaren en andere personen (Staatsblad 1890 no. 209);

Is goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van artikel 1 der resolutie van 6 September 1835 no. 24, van

artikel 1 van het besluit van 16 Maart 1838 no. 10, van artikel 1 van het besluit van 9 Decemper 1854 no. 4 (Staatsblad no. 92) en van het besluit van 2 Maart 1858 no. 22 (Staatsblad no. 26), te bepalen als volgt:

Bij verevening der declaratiën van Christengeestelijken der onderscheidene gezindten wegens kerkelijke dienstreizen beslist de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid in hoeverre tegen de in rekening gebrachte reis-, verblijf- en transportkosten, dan wel tegen het bezoeken voor 's Lands rekening van kleinere gemeenten, niet met name genoemd in de bestaande regelingen van kerkelijke dienstreizen, al dan niet bedenking bestaat.

Vergoeding voor reis-, verblijf- en transportkosten wordt slechts toegekend, voor zoover tegen de ingediende vorderingen bij dien Departementschef geen bezwaren gerezen zijn.

De Directeur kan zich zoo noodig doen voorlichten door de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, die ook bevoegd zijn hem ongevraagd hunne opmerkingen mede te deelen, en door de in dienst reizende geestelijken, welke laatste gehouden zijn des verlangd de noodzakelijkheid hunner kerkelijke bezoeken en van het aantal verblijfdagen in de gemeenten nader toe te lichten.

Van de beslissing van meergemelden Departementschef wordt door dezen aanteekening gehouden aan den voet der declaratiën.

Afschrift enz.

No. 4680. KOFFIE. VEILINGEN. — *Voorwaarden voor de veilingen van Gouvernements koffie te Batavia en Padang.*

B. 11 April 1891 no. 1. Vervallen door Bijblad no. 4897.

No. 4681. AANBESTEDINGEN. INSCHRIJVINGSBILJETTEN. — *Een inschrijvingsbiljet, dat een onjuisten datum draagt, is daarom niet ongeldig.*

MISSIVE aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No. 339. Buitenzorg, 10 Februari 1890.

Ten vervolge van mijn schrijven van 30 November jl. no. 2776 heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHEdG. mede te deelen, dat de in Uwe missive van 17 October te voren no. 5673 besproken vraag of een inschrijvingsbiljet dat eene blijkbaar onjuiste dagteekening draagt, als geldig kan worden aangenomen, naar het oordeel van Zijne Excellentie bevestigend moet worden beantwoord.

Uit het onderling verband tusschen de artikelen 7 en 8 van het aanbestedingsreglement (Staatsblad 1870 no. 39*a*) mag namelijk, naar het oordeel van Zijne Excellentie, wel worden opgemaakt, dat de verwaarloozing van het in artikel 7 opgenomen voorschrift omtrent de dagteekening door den wetgever niet beschouwd is als eene reden tot nietigverklaring van het inschrijvingsbiljet. Anders zoude artikel 8, hetwelk de niet-nakoming van andere met name vermelde voorschriften van artikel 7 wel als zoodanig aanwijst, ook dat omtrent de invulling der dagteekening ongetwijfeld genoemd hebben, om niet het gevaar te doen ontstaan, dat het verzuim daarvan zou kunnen worden opgevat als „eene geringe afwijking van den vorm van het biljet, waardoor het wezen der aan te gane verbintenis niet wordt aangerand of onzeker gemaakt."

Zijne Excellentie kan trouwens niet inzien, in welk opzicht eene onjuistheid in de dagteekening het wezen der verbintenis zou kunnen aanranden of onzeker maken, daar de invulling dier dagteekening door den inschrijver zelven buiten eenige contrôle hoegenaamd in geen geval tegen het Gouvernement de juistheid daarvan bewijst en het ook niets ter zake doet, wanneer of waar het biljet ingevuld, onderteekend en verzonden is.

Het bedenkelijke van een geval, als bij Uwe vorenaangehaalde missive verondersteld,—namelijk, dat een contract gegund wordt aan een gegadigde, die overleden is vóór den in zijn biljet vermelden datum,—is naar de meening van den Gouverneur-Generaal uitsluitend gelegen in het feit, dat de inschrijver overleden is vóór dat het contract hem gegund is. Er zou dan verschil van gevoelen kunnen ontstaan over de vraag, of het aanbod van den inschrijver niet vervallen is door zijn dood. Maar de datum van het biljet blijft hierbij geheel buiten de quaestie. Het biljet kan in elk geval niet zijn ingevuld en aangeboden door een doode, welke datum derhalve in het biljet vermeld moge staan—een posthume of niet—, het feit alleen, dat bij de aanbesteding een biljet van den inschrijver is ontvangen, bewijst dat het biljet dateeren moet van vóór zijn dood en van vóór het tijdstip, bedoeld bij artikel 12*a* van het aanbestedingsreglement.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

Gewijzigd en aangevuld bij Stbld. 1877 No. 168 en 1885 no. 46.

No. 4682. AANBESTEDINGEN. INSCHRIJVINGSBILJETTEN. DOMICILIE. —

Een inschrijvingsbiljet voor eene openbare aanbesteding, waarbij door den inschrijver en zijne borgen elders domicilie is gekozen dan in de vastgestelde voorwaarden is bepaald, behoort als ongeldig ter zijde te worden gelegd.

Missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 4 April 1892 no. 820.

No. 4683. VACCINE-REGELING. — *Vaststelling van nieuwe modellen der door de Vaccinateurs en Opzieners der Vaccine in te dienen bescheiden.*

De in no. 1230 van het Bijblad opgenomen modellen zijn vervangen door de navolgende: (1)

Zie de modellen in Bijblad no. 4772.

(1) Missive 1en Gouvernements Secretaris van 26 Mei 1891 no. 1168.

District tjatjar .....

DAFTAR KAMPOENG.

Daftar aken menjataken segala desa atau kampoen jang masok bilangan dalam satoe satoe tempat menjoentik tjatjar.

Tempat menjoentik tjatjar.	Nama desa atau kampoengnja.	Berapa banjaknja orang isi desa atau kampoeng.	BERAPA PAAL DJAOEHNJA.			*Keterangan.*
			Sampei ketempat menjoentik.	Membawa bibit.	Tempatnja mantri tjatjar.	
Senen. A.	*a.* *b.* *c.* *"* *"* *"* *"* *ÿ.* *z.*					
Selasa I B.	*a.* *b.* *c.* *d.* *"* *ÿ.* *z.*					Membawa bibit ke. . . . . D. (Selasa II).
Rebo I. C.	*a.* *b.* *c.* *"* *"* *x.* *ÿ.* *z.*					Membawa bibit ke . . . . . E. (Rebo II).
Selasa II. D.	*a.* *b.* *c.* *d.* *"* *ÿ.* *z.*					Membawa bibit ke. . . . . F. (Selasa III).

Tempat menjoentik tjatjar.	Nama desa atau kampoengnja.	Berapa banjaknja orang isi desa atau kampoeng.	BERAPA PAAL DJAOEHNJA.			*Keterangan.*
			Sampei ketempat menjoentik.	Membawa bibit.	Tempatnja mantri tjatjar.	
Rebo II. E.	*a.* *b.* *c.* *d.* 〃 〃 〃 *x.* *ÿ.* *z.*					Membawa bibit ke. . . . . (Rebo III).
Selasa III. F.	*a.* *b.* *c.* *d.* 〃 〃 *x.* *ij.* *z.*					Membawa bibit ke. . . . . (Selasa IV).
Rebo III. G.	*a.* *b.* *c.* 〃 〃 〃 〃 *x.* *ÿ.* *z.*					Membawa bibit ke . . . . . (Rebo IV).

Tertoelis di. . . . . .

pada. . . . .hari boelan . . . . . tahon. . . . .

Boepati,

JOURNAAL.

Nama iboe atau bapa anak anak jang di soentik tjatjar.	Kampoeng tempat anak anak itoe.	District pada atoeran Gouvernement jang dalemnja masok kampoeng itoe.	BERAPA BANJAK ANAK JANG DI SOENTIK TJATJAR.								Keterangan.
			Sekali di soentik.				Kedoewa kalinja di soentik.				
			Jang di soentik.	Jang tida dateng di periksa.	Jang djadi tjatjarnja.	Jang tida djadi tjatjarnja.	Jang di soentik.	Jang tida dateng di periksa.	Jang djadi tjatjarnja.	Jang tida djadi tjatjarnja.	

Tournée-Rapport.

Java.

Residentie _____ *Kaboepaten* _____

DISTRICT-TJATJAR: .....

Daftar akan menjataken banjaknja anak-anak jang di soentik tjatjar.
Perdjalanan (tournée) No.
dari hari boelan tanggal tahon
sampei hari boelan tanggal tahon

Nama onderdistrict tjatjar.	Nama district atoeran Gouverne-ment.	BERAPA BANJAK JANG DI SOENTIK TJATJAR.								*Keterangan*
		Sekali di soentik.				Kedoea kalinja di soentik.				
		Jang di soentik.	Jang tida datang di periksa.	Jang djadi tja-tjarnja.	Jang tida djadi tjatjarnja.	Jang di soentik.	Jang tida dateng di periksa.	Jang djadi tja-tjarnja.	Jang tida djadi tjatjarnja.	

Tertoelis di .....
pada ..... hari boelan ..... tahon. ....
Mantri tjatjar.

Java.

Burgerlijke Geneeskundige Dienst. **Residentie**

INSPECTIE-VERSLAG van het vaccine district , vaccinateur
Dit district bevat kringen, alwaar des , des , en des
gevaccineerd wordt, terwijl iedere tournée weken duurt.

Geinspecteerd werd straal
op Maandag, den te
op Dinsdag, den te
en op Woensdag te
De kringen zijn het laatst geinspecteerd op
Het aantal ter inspectie aangeboden kinderen met versche vaccine-stof, bedroeg
te
te
en te
De kwaliteit der vaccine-stof was
te
te
en te
Het aantal vaccinandi bedroeg te
te
en te
Afgewezen wegens ziekte werden kinderen
De vaccinandi waren afkomstig
te uit de desa's
te uit de desa's
en te uit de desa's

Kinderen met oude vaccine-lidteekens werden geinspecteerd
te ten getale van
te ten getale van
en te ten getale van
Van deze kinderen bleek de vaccinatie te zijn geslaagd
te goed bij en voldoende bij
te goed bij en voldoende bij
en te goed bij en voldoende bij (*)
terwijl wegens pokdaligheid werden afgewezen
te
te
en te
en wegens chronische huidziekten die de contrôle onmogelijk maakten
te
te
en te
In zijn journaal had de vaccinateur op de dagen der inspectie
het volle resultaat der inentingen van de buitenkringen ingeboekt tot en met den

(*) Zie circulaire van den Chef over den Geneeskundigen Dienst in Nederlandsch-Indië aan de Gewestelijk Eerstaanwezende Officieren van Gezondheid ddo. no. 12 November 1890 No. 2340.

TE BEANTWOORDEN VRAGEN.

1. Wat is uw oordeel over de vlijt en geschiktheid van den vaccinateur? Dient hij zijne rapporten in op de juiste dagen? Geschiedt zijne contrôle op het al of niet geslaagd zijn der inentingen, op de voorgeschreven wijze?

2. In welken staat zijn de vaccine-lancetten aangetroffen, en hoe groot was hun aantal? Worden zij vóór het gebruik gedesinfecteerd en na het gebruik rein gehouden, en worden de overige voorschriften tot desinfectie opgevolgd?

3. Hoe is het toezicht op de vaccine van de zijde der ambtenaren van het binnenlandsch-bestuur? Blijkt dit uit aanteekeningen in het journaal van den vaccinateur?

4. Is een afschrift of een uittreksel van den vaccine-kampongstaat aanwezig bij de districts- en onderdistrictshoofden?

5. Worden in den loop van het jaar alle jongens en meisjes van 7—8 jarigen leeftijd in de verschillende vaccine-onderdistricten gerevaccineerd? Zoo niet, wat is hiervan de reden?

6. Wat is de oorzaak van het wegblijven der gevaccineerden en gerevaccineerden, ter contrôle van het al of niet geslaagd zijn der operatie?

7. Wanneer is de vaccine het laatst ververscht geworden?

8. Komen variolae of varioloïden voor in het vaccine-district en is dit door U of door inlandsche hoofden geconstateerd geworden?

ANTWOORDEN.

1.

2

3.

4.

5.

6.

7.

8.

De opziener der vaccine,

No. 4684. EXAMENS. VROUWEN. — *Het zoogenaamd klein-ambtenaarsexamen behoort niet van vrouwen te worden afgenomen.*

Missive Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid van 6 Februari 1892 No. 1247. Vervallen door Bb. no. 5603.

No. 4685. EXAMENS. REGLEMENTEN. LANDMETERS.—

Bij het besluit van 13 November 1891 no. 11 is bepaald:

A. dat de artikelen 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17 en 20 van het bij besluit van 24 December 1888 no. 17 vastgestelde reglement voor het examen voor adjunct-landmeter der 3de klasse bij het kadaster in Nederlandsch-Indië (Bijblad op het Staatsblad van N. I. no. 4446) worden gewijzigd en aangevuld als volgt:

I. De eerste alinea van artikel 4 wordt gelezen:

„De commissie voor het afnemen van het examen bestaat uit 7 leden, waarvan één — en wel een ambtenaar van het kadaster — uitsluitend voor het examen in het schrift en teekenen."

II. Aan artikel 7 wordt eene nieuwe alinea toegevoegd luidende:

„In dezelfde vergadering wordt, met inachtneming van het in de artikelen 8 en 9 voorgeschrevene, de duur zoowel van het mondeling als van het schriftelijk examen in elk vak vastgesteld."

III. De artikelen 8 tot en met 12 luiden:

„Artikel 8. Het examen wordt in alle vakken van het programma, vastgesteld bij het Koninklijk besluit in Staatsblad 1883 no. 121, behalve in het vak *h* zoowel mondeling als schriftelijk afgenomen.

„Het schriftelijk examen in de vakken *a* tot en met *g* duurt hoogstens 16 uren, verdeeld over vier dagen, en wordt door alle candidaten, of, bij toepassing van artikel 8a, door alle candidaten eener afdeeling, tegelijkertijd afgelegd.

„Voor het schriftelijk examen in het vak *h* wordt tijdens het mondeling examen voor elken candidaat hoogstens een gelijk aantal uren, verdeeld over een zelfde getal dagen, beschikbaar gesteld.

„Het schriftelijk examen geschiedt steeds onder toezicht van een lid der commissie, en wel, voorzooveel het vak *h* betreft, onder toezicht van het lid voor het examen in het schrift en teekenen.

„Artikel 8a. Indien het aantal candidaten meer dan 20 bedraagt heeft de commissie de bevoegdheid om hen in twee afdeelingen te splitsen.

„Het schriftelijk examen der tweede afdeeling neemt voor zooveel mogelijk reeds tijdens het mondeling examen der eerste afdeeling een aanvang en geschiedt in dat geval onder toezicht van het lid der commissie, belast met het examen in het schrift en teekenen.

„Het werk mag niet hetzelfde zijn, maar moet zooveel doenlijk van gelijken omvang en van gelijke beteekenis zijn.

„Artikel 9. Voor het mondeling onderzoek, dat aanvangt op den dag, volgende op dien, waarop het schriftelijk examen in de vakken *a* tot en met *g* is geëindigd, wanneer die dag geen zon- of feestdag is, worden de candidaten door den voorzitter verdeeld in ploegen, elk van zooveel candidaten als met een goeden gang der werkzaamheden is overeen te brengen,

„Elke candidaat wordt afzonderlijk ondervraagd.

„Bij het mondeling examen in elk vak zijn steeds beide examinatoren in dat vak tegenwoordig.

„Het mondeling examen duurt voor elken candidaat niet langer dan 6 uren en loopt voor elke ploeg in twee dagen af.

„De candidaten die, buiten Batavia wonen, worden zooveel mogelijk bij de eerste ploegen ingedeeld.

„Artikel 10. Overeenkomstig hetgeen in de eerste vergadering omtrent den duur van het examen in elk vak is vastgesteld, maakt de Secretaris in overleg met den Voorzitter roosters op voor het schriftelijk en mondeling examen en regelt de Voorzitter verder in overleg met den Secretaris zoowel de orde der werkzaamheden van de geheele commissie als van de sub-commissiën.

„Artikel 11. De opgaven voor het schriftelijk werk zijn voor alle candidaten dezelfde, behoudens in het geval van artikel 8a, en worden vooraf in overleg met den Voorzitter vastgesteld.

„Voor de vakken, waarin een opstel gevorderd wordt, heeft de candidaat de keus tusschen drie onderwerpen.

„Bij het schriftelijk werk is het gebruik van boeken, behalve de door de commissie te verstrekken tafelen, verboden.

„Artikel 12. Bij tijdelijke ontstentenis van een der leden wijst de Voorzitter een ander lid aan om hem te vervangen of vervult hij persoonlijk diens plaats."

IV. Aan artikel 17 wordt eene nieuwe alinea toegevoegd, luidende:

„Bij de beoordeeling van het vak *h* kunnen mede vroegere door den candidaat vervaardigde teekeningen in aanmerking genomen worden, mits tijdig ingeleverd en naar het oordeel der commissie voldoende waarborgen opleverende van door den inzender zelven te zijn vervaardigd."

V. Artikel 20 wordt gelezen:

„De candidaat, die over alle vakken van het programma berekend gemiddeld het cijfer 6 of hooger behaalt, wordt geacht aan het examen te hebben voldaan, met dien verstande nochtans dat, wanneer in verband tot het in artikel 15 omschreven stelsel van cijfers bij het examen in één vak slecht, in twee vakken onvoldoende, of in de vakken *c*, *d*, *e* en *h* van het programma gemiddeld minder dan het cijfer 6 behaald mocht worden, de candidaat geacht wordt niet te zijn geslaagd."

B. dat de artikelen 7 en 11 van het bij hetzelfde besluit gearresteerde reglement voor het overgangs-examen van adjunct-landmeter der 3de klasse bij het kadaster in Nederlandsch-Indië worden gewijzigd en aangevuld als volgt:

I. Artikel 7 wordt gelezen:

„De Voorzitter regelt in overleg met den Secretaris het aantal afdeelingen, waarin de candidaten, in verband met den goeden gang van den dienst, worden gesplitst, alsmede de orde der werkzaamheden van de geheele commissie en van de sub-commissiën en wel zoodanig dat alle candidaten van dezelfde afdeeling tegelijkertijd het schriftelijk gedeelte voor hetzelfde vak verrichten en dat het geheele schriftelijk werk, waaraan 28 uren besteed worden, uiterlijk in vijf dagen afloopt."

II. In artikel 11 wordt tusschen de 1ste en 2de alinea eene nieuwe alinea ingevoegd, luidende:

„Het schriftelijk werk mag voor de verschillende afdeelingen niet hetzelfde zijn, maar moet zooveel mogelijk van gelijken omvang en van gelijke beteekenis zijn."

De 4de alinea van dit artikel wordt gelezen:

„Bij het schriftelijk onderzoek worden aan alle candidaten van dezelfde afdeeling dezelfde vragen gesteld. Ook de mondelinge vragen worden zooveel mogelijk gekozen van dezelfde soort en een gelijke mate van kennis van het onderwerp ter beantwoording vorderend."

No. 4686. COMPTABILITEIT. JAARREKENINGEN. ONDERCOLLECTEURS. — *Vaststelling van een model voor de jaarrekeningen der Ondercollecteurs.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera, uitgezonderd de Vorstenlanden.

No. 4454. Batavia, 20 Augustus 1891.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken de in Uw gewest bescheiden ondercollecteurs en hulpondercollecteurs belast met de inning van landrente en andere belastingen te willen aanschrijven om te beginnen met het jaar 1892 hunne aan de Algemeene Rekenkamer in te dienen jaarrekening, waarvan het model is vastgesteld bij haar besluit ddo. 31 Mei 1875 No. 4398 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4016), in te richten overeenkomstig het bewerkt model gemerkt A, waarvan U hierbij . . . . . exemplaren ter verdeeling worden aangeboden.

Voor het gebruik bij mijn Departement en dat van Financiën is het voldoende, dat uit de aldus opgemaakte jaarrekening aan elk Departement een extract wordt ingediend, bevattende de tot elk daarvan behoorende belastingen.

In het belang eener gewenschte inkrimping van het aantal collectestaten gelieve U tevens het daarheen te leiden dat door genoemde comptabelen bij elke overstorting, niet meer dan één overstortingsbewijs voor elk middel wordt overgelegd.

In het geval dat het overgestorte bedrag betreft belasting over verschillende jaren, worde, gelijk tegenwoordig o. a. door den ondercollecteur te Soerabaja gedaan wordt, het overstortingsbewijs aan de ommezijde voorzien van een specificatie vermeldende het overgestorte bedrag van elk belasting jaar op de wijze als is aangegeven bij het model gemerkt B, waarvan U hierbij mede. . . . . exemplaren worden aangeboden.

Er behoeft dan voor elk middel afzonderlijk ook slechts één collectestaat te worden opgemaakt met aanduiding van de verschillende jaren, waarover de belasting loopt.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur.
H. KUNEMAN.

In herinnering gebracht bij Bijblad no. 4692.

Comptabiliteit JAARRE

No. 20.

Residentie ..... **Ondercollecteu**

Nummer of letter van het middel bij de raming der middelen aangewezen.	AARD DER ONTVANGSTEN	Bedrag der ontvangste
22	Belasting op het bedrijf ..... *f* 7085.—	
	boete ..... „ 39.—	*f* 7125
27	Hoofdgeld	16734
30*a*	La ndrente	72837
30*b*	Vischvijvers	7241
	Totaal	*f* 103937

KENING. Jaar 18....

DEN

te.....

STORTINGEN IN 'S LANDS KAS EN BETAALD COLLECTELOON.

MAAND.	Bedrijfs-belasting.		Hoofdgeld.		Landrente.		Vischvijvers.		Totaal.	
			Overstortingen.							
Januari	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—
Februari.	* 154	15	91	—	629	52	912	50	1787	17
Maart	68	74	—	—	—	—	80	—	148	74
April.	68	30⁵	—	—	—	—	—	—	68	30⁵
Mei.	15	63	—	—	—	—	—	—	15	63
Juni	16	69⁵	1259	50	—	—	—	—	1276	19⁵
Juli	56	54⁵	3229	—	—	—	80	—	3365	54⁵
Augustus	10	45⁵	1677	50	—	—	100	—	1787	95⁵
September. . . .	—	—	4065	—	1466	50	464	—	5995	50
October	79	—	3359	—	5684	—	643	50	9765	50
November. . . .	618	23	1253	—	21085	—	450	—	23406	23
December. . . .	1379	—	1042	50	25404	11	899	—	28724	61
Januari 18. . . .	4658	25	757	50	18567	87	3612	—	27595	62
Totaal. . . .	*f* 7125	—	*f* 16734	—	*f* 72837	—	*f* 7241	—	*f* 103937	—

* w. o. *f* 39.— boete. . . . . den . . . . . 18. . . .

Afgegeven voor Origineel.

De Ondercollecteur,

N. B. BETAALD COLLECTELOON.

Januari	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—	*f* —	—
Februari.	9	21	7	28	50	36	73	—	739	85
Maart	5	50	—	—	—	—	6	40	11	90
April.	5	46⁵	—	—	—	—	—	—	5	46
Mei.	1	25	—	—	—	—	—	—	1	25
Juni	1	33⁵	100	76	—	—	—	—	102	09
Juli	4	52⁵	258	32	—	—	6	40	269	24
Augustus.	0	83⁵	134	20	—	—	8	—	143	03
September. . . .	—	—	325	20	117	32	37	12	479	64
October	6	32	268	72	454	72	51	48	781	24
November. . . .	49	46	100	24	1686	80	36	—	1872	50
December. . . .	110	32	83	40	2032	33	71	92	2297	97
Januari 18. . . .	372	66	60	60	1485	43	288	96	2207	65
Totaal . . .	*f* 566	88	*f* 1338	72	*f* 5826	96	*f* 579	28	*f* 8311	84

No. 7.

AFSCHRIFT.

DEPARTEMENT VAN FINANCIËN.

Residentie Soerabaja. *Dienstjaar 1891.*

BELASTING OP HET BEDRIJF.

Stortingstaat van de ontvangsten van den 1en tot en met den 10en Maart 1891.
Ondercollecte Soerabaja.

	Inlanders.		Chineezen en andere vreemde oosterlingen.		Totaal.	
Lands kas overgebracht:						
Belasting (bruto)	*f* —	—	*f* 72	—	*f* 72	—
Boete wegens niet tijdige betaling	—	—	4	20	4	20
Te zamen.	*f* —	—	*f* 76	20	*f* 76	20

Zegge: Zes en zeventig gulden, twintig cents.

laatste storting heeft plaatst
op den acht en twintigsten
ari 1891.
De Ondercollecteur,
) Mas Ngabehi Poerbo Sepoetro.

Soerabaja, den 11en Maart 1891.
Afgegeven voor Origineel:
De Ondercollecteur van Soerabaja,
(w. g.) Mas Ngabehi Poerbo Sepoetro.

Voor de ontvangst van voormeld bedrag ad *f* 76.20.
(Zes en zeventig gulden, twintig cents.)

Soerabaja, den 11en Maart 1891.
De Algemeene Ontvanger,
(w. g.) HONIG.

DIENST.	INLANDERS.				CHINEEZEN.				ANDERE VREEMDE OOSTERLINGEN.				TOTAAL.			
	Belasting.		Boete.		Belasting.		Boete.		Belasting.		Boete.		Belasting.		Boete.	
1888.	ƒ —	—	ƒ —	—	ƒ 30	—	ƒ 3	—	ƒ —	—	ƒ —	—	ƒ 30	—	ƒ 3	—
1889.	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—
1890.	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	1	20	12	—	1	20
Totaal. . . .	ƒ —	—	ƒ —	—	ƒ 60	—	ƒ 3	—	ƒ 12	—	ƒ 1	20	ƒ 72	—	ƒ 4	20

No. 4687. COMPTABILITEIT. ONDERWIJS. JAARREKENINGEN. — *Inrichting van de toelichtende staten der door de hoofden van Europeesche scholen in te dienen jaarrekeningen.*

CIRCULAIRE aan de Europeesche en Inlandsche schoolcommissiën.

No. 589. Batavia, 19 Januari 1892.

Door de hoofden van de Europeesche en Inlandsche scholen worden tot dusver in de aan mijn Departement ingevolge artikel 7 der bepalingen in Staatsblad 1875 No. 23 ingediende toelichtende staten hunner jaarrekeningen de schoolgelden over December, door hen in Januari d.a.v. ontvangen, over het algemeen geboekt als in December van het voorgaande jaar ontvangen.

Omgekeerd gebeurt het ook zeer dikwijls, dat zij de schoolgelden over December, door hen in Januari d.a.v. in 's Lands kas overgestort, in die toelichtingen boekten als achterstand op het einde van het voorgaande jaar, niettegenstaande die schoolgelden door hen reeds in December van dat jaar ontvangen waren.

Zulks is niet alleen in strijd met § *c* van voormeld voorschrift, maar oefent tevens invloed uit op de begrootingsrekeningen van ontvangsten en uitgaven, aangezien de schoolgelden, als vallende in de termen van het tweede lid van artikel 10 § *a* der Comptabiliteitswet (Staatsblad 1864 No. 106), moeten komen ten bate der begrooting van ontvangsten over het jaar, waarin zij door de comptabelen (hoofden der scholen) zijn ontvangen, terwijl het hun daarin aankomend aandeel ingevolge artikel 10 § *b* van voormelde wet, behoudens de uitzondering vermeld bij artikel 11 dier wet, moet worden gebracht ten laste der begrooting van uitgaven over hetzelfde jaar.

Ter verkrijging van de noodige eenvormigheid in de inrichting dier toelichtingen, zoomede van het vereischte verband tusschen de cijfers der ontvangsten en uitgaven, betrekkelijk het Europeesch lager- en Inlandsch onderwijs, heb ik de eer Uwe Commissie te verzoeken de hoofden der onder haar toezicht staande scholen op een en ander te wijzen en de toelichtingen hunner jaarrekeningen voortaan te doen opmaken overeenkomstig de toelichtingen in het hierbij gevoegd uitgewerkt model.

Tevens gelieve Uwe Commissie zorg te dragen, dat die toelichtingen *in duplo* worden ingediend, vermits een exemplaar na verificatie bij mijn Departement aan de Algemeene Rekenkamer moet worden doorgezonden.

De Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid
VAN DER KEMP.

Residentie Bagelen.

Uitgewerkt model.

TOELICHTING

VAN DE

JAARREKENING

van den Hoofdonderwijzer (*a*)

te (*b*) WONOSOBO.

over (*c*) 1891.

BEHEER GEVOERD DOOR:

P. van Vliet van 1 Januari tot en met 18 Mei 1891;

D. Koekoek van 18 Mei tot en met 12 Juni 1891; en

H. Hoogenboom van 13 Juni tot en met 31 December 1891.

RUBRIEK DER REKENING.	AANWIJZING DER VORDERING.	Verschijndag of tijdvak.	VORDERBAAR BEDRAG.				
			Achterstallig op ultimo December 1890.		Vorderbaar geworden in 1891.		Totaal
Schoolgelden van de Gouvernements lagere scholen.	Schoolgelden van de openbare lagere school te Wonosobo.	1888	ƒ 30	—			
		1889	„ 25	—			
		1890	„ 45	—			
		1891	„ —	—	ƒ 550	—	ƒ 650
	Totaal		ƒ 100	—	ƒ 550	—	ƒ 650

(*) Voor het geval de schoolgelden over de maand December 1891 reeds in die maand geïnd, behooren zij te worden gebracht in de kolommen I en II (Aangezuiverd drag) en (Totaal bedrag, al worden zij ook eerst in Januari 1892 in 's Lands overgestort.

AANZUIVERING.													
ONTVANGEN.				Vernietigd of afgeschreven.			Totaal.			Achterstand op ultimo December 1891.			*Aanmerkingen.*
Dagteekening.	Bedrag. I.						II.			III.			
				a.						b.			
	f 15	—		*f* 10	—		*f* 25	—		*f* 5	—		*a.* Bij besluit van . . . . . ddo. . . . . 1891 No. . . . afgeschreven.
													b. Voor de invordering het noodige verricht.
				c.									
1891	„ 20	—		„ 5	—		„ 25	—		„ —	—		*c.* Geïnd en overgestort buiten tusschenkomst van den onderwijzer door...
										d.			
	„ 25	—		„ —	—		„ 25	—		„ 20	—		*d.* Geïnd in de maand Januari 1892.
										c.			
	„ 500	—		„ —	—		„ 500	—		„ 50	—		*e.* De schoolgelden over December 1891 geïnd in Januari 1892. (*)
	f 560	—		*f* 15	—		*f* 575	—		*f* 75	—		

WONOSOBO, den Januari 1892.

De Hoofdonderwijzer,

H. HOOGENBOOM.

Residentie Semarang.

Tjonto jang soedah diselesaikan dengan sampoernanja.

KETERANGAN

PERHITOENGAN OEWANG SEKOLA

JANG ADA DALAM TANGGOENGAN

GOEROE BESAR DI OENGARAN

Sepandjang tahoen 1891.

JANG DITERIMA OLEH:

Mas *Atmodiprodjo* moelai dari 1 Januari hingga 18 Mei 1891,
Raden *Kertasari* moelai dari 19 Mei hingga 12 Juni 1891,
Mas *Sastradipoero* moelai dari 13 Juni hingga 31 December 1891,

NAMA OEWANG JANG DIPERHITOENGKEN.	ASALNJA OEWANG JANG TERHOETANG.	Waktoe jang oewang djadi terhoe-tang.	Oewang jang boleh ditagih.					
			Jang ter-hoetang pada achir boelan Dec. 1890.		Jang sah ditagih dalem tahon 1891.		Djoem-lah.	
Oewang sekola anak negri	Oewang sekola anak negri di	1888	ƒ 30	--				
		1889	„ 25	—				
		1890	„ 45	—				
		1891	„ —	—	ƒ 550	—	ƒ 650	—
	Djoemlah.		ƒ 100	—	ƒ 550	—	ƒ 650	—

(*) Djikalau oewang sekola dari boelan December 1891 diterima oleh manteri goeroe d
lam boelan itoe djoega, maka oewang jang diterimanja itoe haroes diseboetkan dal
kolom I (Banjaknja oewang) dan kolom II (Djoemlah), maskipoen oewang itoe dim
soekkan kedalam 's Lands kas dalam boelan Januari 1892.

Hoetang jang didjelasken.									Hoetang jang belom terbajar pada achir boelan December 1891. III.		*Keterangan.*
DENGAN BAIJARAN.			Dengan dihapoeskeh.		Djoemlah. II.						
Hari boelan dan tahon.	Banjaknja oewang. I.										
	f 15	—	*a.* *f* 10	—	*f* 25	—			*b.* *f* 5	—	*a.* Telah dihapoesken menoeroet besluitnja..... ddo.....1891 No....
											b. Manteri goeroe telah menagih dengan sabolehbolehnja.
1891	„ 20	—	*c.* „ 5	—	„ 25	—			„ —	—	*c.* Dipoengoet dan dimasoekkan kadalam 's Lands kas oleh toewan.....' karana manteri goeroe soedah menagih, tetapi tiada dapat oewang itoe.
	„ 25	—	„ —	—	„ 25	—			*d.* „ 20	—	*d.* Diterima dalam boelan Januari 1892.
	„ 500	—	„ —	—	„ 500	—			*e.* „ 50	—	*e.* Oewang sekola darie boelan December 1891 telah diterima oleh manteri goeroe dalam boelan Januari 1892. (*)
	f 560	—	*f* 15	—	*f* 575	—			*f* 75	—	

OENGARAN, pada Januari 1892.

Manteri Goeroe,

Ms. SASTRADIPOERO.

No. 4688. COMPTABILITEIT. AFSCHRIJVING. GERECHTSKOSTEN.

Afschrijving van sommen verschuldigd wegens gerechtskosten tot invordering van belastingen, begrepen in kohieren of andere registers.

MISSIVE aan den Directeur van Financiën.

No. 94. Buitenzorg, 14 Januari 1892.

Bij rapport van 13 Juli no. 682 geeft UHEdG. in overweging om machtiging te verleenen tot afschrijving op den voet van de artikelen 1 en 6 der bepalingen, bedoeld bij Staatsblad 1876 no. 169 en gewijzigd bij Staatsblad 1890 no. 264, van eene som van *f* 22.80, zijnde gerechtskosten tot invordering van door den chinees T. T. G. verschuldigde bedrijfsbelasting te *T.* (residentie *M.*) over het jaar 1884.

Vermits echter, in verband met artikel 207, laatste alinea, van het Inlandsch Reglement, naar het inzien van den Gouverneur-Generaal, voor verhaal dezer kosten geen gijzeling is toegelaten, is Zijne Excellentie van oordeel dat voor de onderwerpelijk bedoelde afschrijving Hare tusschenkomst kan worden ontbeerd en dat mitsdien de Resident van *M.* bij zijn besluit van 15 November 1890 no. 292/4, hetwelk op Uwe uitnoodiging bij dat van 26 Juni 1891 no. 159a/4 is ingetrokken, terecht daartoe was overgegaan.

Genoemd bestuurshoofd was daartoe naar het oordeel van Zijne Excellentie bovendien bevoegd omdat onder de vorderingen, voortspruitende uit belastingen, begrepen in kohieren of andere registers, bedoeld in den aanhef van het besluit van 25 Maart 1887 no. 2 (Staatsblad no. 64), ook te verstaan zijn de gerechtskosten voor de invordering dier belastingen, zoodat ten aanzien dezer vorderingen het criterium van afschrijving niet meer is of lijfsdwang kan plaats hebben, maar of de toepassing daarvan door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur al dan niet wenschelijk wordt geacht.

Door het vorenstaande onder Uwe aandacht te brengen heb ik de eer van een van den Gouverneur-Generaal ontvangen opdracht mij te kwijten.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4689. COMPTABILITEIT. — *Verhaal van aan de Lande toegebrachte schade.*

CIRCULAIRE aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur.

No. 2531 Buitenzorg, 15 October 1891.

Zooals bij de dezerzijdsche circulaire van 1 November 1880 no. 1803b (Bijblad no. 3795) aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur werd opgemerkt, is hun bij artikel 2 van het besluit van dien datum no. 1 de verplichting opgelegd om telkens wanneer blijkt dat aan den Lande schade is berokkend door de ambtenaren, bedoeld bij het Koninklijk besluit van 27 Augustus 1880 no. 19 (Indisch Staatsblad no. 198), (1) zulks ter kennisse van de Regeering te brengen en Haar met betrekking tot de toepassing van die Koninklijke beschikking met raad te dienen in elk bijzonder geval waarin de toerekenbaarheid der veroorzaakte schade niet onbetwistbaar voorkomt.

(1) Aangevuld bij Stb. 1896 No. 100.

In zulke gevallen plegen verschillende Departements-chefs, zooals den Gouverneur-Generaal gebleken is, te beginnen met het onverschuldigd betaalde terug te vorderen van dengeen, die het ten onrechte genoten heeft, en blijft mededeeling van de zaak aan de Regeering achterwege, indien de terugstorting onmiddellijk plaats heeft, of indien door de Departementschefs binnen de grenzen hunner bevoegdheid terugbetaling wordt toegestaan bij zoodanige termijnen dat de geheele afdoening binnen twee jaren kan plaats hebben.

Met deze wijze van handelen, waardoor in de meeste gevallen de omslag eener behandeling op den voet van Staatsblad 1880 no. 198 overbodig wordt gemaakt, kan de Gouverneur-Generaal zich wel vereenigen en Zijne Excellentie acht het wenschelijk zulks onder Uwe aandacht te brengen, omdat art. 2 van het besluit van 1 November 1880 no. 1 en de bovenaangehaalde circulaire wellicht tot twijfel omtrent dit punt aanleiding zouden kunnen geven.

Blijkt terugvordering van den eigenlijken schuldenaar onmogelijk of worden daarbij zwarigheden ondervonden, dan behoort de betrokken Departementschef, evenals tot dusverre placht te geschieden, van de zaak mededeeling te doen aan de Regeering tenzij zoodanige mededeeling reeds door de Algemeene Rekenkamer is gedaan.

Worden in zoodanig geval termen gevonden om den ambtenaar, door wiens verzuim de schade is toegebracht, daarvoor aansprakelijk te stellen, dan wordt met toepassing van hooger vermeld Koninklijk besluit in Staatsblad 1880 no. 198 de vergoeding dier schade opgelegd tot het bedrag, dat ten onrechte betaald is en door den eigenlijken schuldenaar niet teruggegeven wordt.

Daar de vordering op dien schuldenaar, welke op de artikelen 1359 en volgende van het Burgerlijk Wetboek gegrond is, evenals alle landsvorderingen alleen door betaling, kwijtschelding of verjaring kan worden opgeheven, moet intusschen worden voortgegaan met het ten onrechte betaalde van hem in te vorderen. Hetgeen door hem wordt teruggestort moet c. q. gebracht worden in het credit van den landsdienaar, wien de vergoeding is opgelegd, en aan dezen behoort ook het eventueel te veel betaalde te worden teruggegeven.

Door de mededeeling van het vorenstaande met verzoek om daarmede voor zooveel noodig (en voor zoover deze circulaire toepassing kan vinden ten aanzien van vorderingen van het Departement van Oorlog) (1) rekening te willen houden, heb ik de eer aan een last van den Gouverneur-Generaal te voldoen.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

(1) Dit alleen voor den Legercommandant.

No. 4690. COMPTABILITEIT. OPENBARE VERKOOPINGEN, VERHURINGEN EN VERPACHTINGEN. VENDUKANTOREN. — *Bepalingen tot uitvoering van het Koninklijk besluit regelende de wijze, waarop uitvoering is te geven aan de aansprakelijkheid der ambtenaren, belast met de toepassing van het vendureglement en van de bepalingen omtrent het houden van openbare verhuringen en verpachtingen.*

BESLUIT.

No. 32 Buitenzorg, den 7den September 1889

Herlezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Te bepalen als volgt:

Art. 1. Het onderzoek naar de personen, die ingevolge het Reglement op de openbare verkoopingen en de bepalingen omtrent het houden van openbare verhuringen en verpachtingen aansprakelijk zijn, bedoeld bij artikel 2 van het Koninklijk besluit van 26 Mei 1889 no. 31 (Indisch Staatsblad no. 192), wordt ingesteld door de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

Is ter zake van eene vordering van het Gouvernement ten laste van koopers, voortvloeiende uit ten overstaan van een vendumeester gehouden openbare verkoopingen, korting verleend op de inkomsten van den debiteur of met de gerechtelijke invordering een aanvang gemaakt, dan wordt, tenzij dadelijke behandeling in 's Lands belang noodzakelijk is, met dat onderzoek gewacht totdat de uitslag der genomen maatregelen bekend is.

Art. 2. Behalve in het geval, voorzien bij artikel 33, derde lid, van het bij de ordonnantie van heden (Staatsblad no. 190) vastgesteld Reglement op de Openbare Verkoopingen, waarbij de vordering van het Gouvernement tegen de koopers moet worden verhaald op een vendumeester der tweede klasse, die alleen bij de invordering betrokken is geweest, stelt het hoofd van Gewestelijk Bestuur aan ieder der betrokken venduambtenaren, zijne erfgenamen of rechtverkrijgenden, of, bij ontstentenis van dezen, aan den beheerder der nalatenschap, — onder mededeeling van het bedrag der op te leggen vergoeding en van de gronden, waarop zij rust, — een bekwamen termijn, binnen welken eene schriftelijke verdediging kan worden voorgedragen.

Indien de betrokken personen zich buiten *N. I.* bevinden, roept het hoofd van Gewestelijk Bestuur de tusschenkomst der Regeering in. (1)

Art. 3. Nadat eene schriftelijke verdediging ontvangen of de gestelde termijn verstreken is, — in het geval, voorzien bij artikel 33, derde lid, van het Reglement op de Openbare Verkoopingen, dadelijk na afloop van het ingesteld onderzoek, — zendt het hoofd van Gewestelijk Bestuur de stukken met zijne voorstellen, door tusschenkomst van den Directeur van Financiën, aan de Regeering.

Art. 4. Met inachtneming van de bepaling der derde alinea van artikel 5 van het Koninklijk besluit van 26 Mei 1889 no. 31 (Indisch Staatsblad no. 192), neemt het hoofd van Gewestelijk Bestuur de noodige maatregelen tot spoedige invordering der opgelegde vergoedingen.

Indien die maatregelen niet leiden tot dadelijke betaling en de vergoeding is opgelegd wegens eene onvoldaan gebleven vordering ten laste van de koopers, voortvloeiende uit ten overstaan van een vendumeester der *eerste* klasse gehouden openbare verkooping, reikt het hoofd van Gewestelijk Bestuur voor het bedrag, dat niet dadelijk wordt betaald, ten name van den algemeenen ontvanger van 's Lands kas, waaronder de venduadministratie ressorteert, een mandaat uit ten

(1) De Hoofden van Gewestelijk Bestuur of in het geval, bedoeld bij artikel 6, de Directeur van Financiën, behooren zelf de betrokken personen ter verantwoording te roepen. De tusschenkomst der Regeering beperkt zich tot het verleenen van adres. De termijn voor het indienen der verantwoording voor in Nederland aanwezige personen kan gevoegelijk op 6 maanden worden gesteld. (Missive 1e Gouvernements Secretaris van 7 Februari 1891 no. 289).

laste van het betrokken artikel der begrooting van uitgaven en tegen wederinname van den koopprijs, het vendusalaris en het één per mille voor de armen, respectievelijk ten voordeele van de hoofden:

rekening van derden (vendufonds),

recht op de openbare verkoopingen en

rekening van derden (één per mille voor de armen). Een afschrift van zijn betrekkelijk besluit zendt het hoofd van Gewestelijk Bestuur aan den boekhouder of, zoo bij de venduadministratie geen afzonderlijke boekhouder is, aan den vendumeester.

Tegelijkertijd reikt het hoofd van Gewestelijk Bestuur aan den betrokken algemeenen ontvanger van 's Lands kas eene opdracht tot invordering van bedoeld bedrag uit.

Betreft de vergoeding eene ten overstaan van een vendumeester der *tweede* klasse aangegane schuld, dan wordt het bedrag der vergoeding, voor zooveel mogelijk, verrekend met het den belaste nog toekomend aandeel in het vendusalaris en in de vergoedingen wegens aangevraagde, doch niet plaats gehad hebbende verkoopingen, door middel van een ten name van den betrokken algemeenen ontvanger uit te reiken mandaat ten laste van de rekening van derden (rekening met vendumeesters) en tegen wederinname van den koopprijs, van het Landsaandeel in het vendusalaris, van het aandeel van den vendumeester daarin en van het één per mille voor de armen, respectievelijk ten voordeele van de hoofden:

rekening van derden (vendufonds),

recht op de openbare verkoopingen,

rekening van derden (rekening met vendumeesters) en

rekening van derden (één per mille voor de armen). Een afschrift van zijn betrekkelijk besluit zendt het hoofd van Gewestelijk Bestuur aan den vendumeester.

Indien het op deze wijze niet te verrekenen bedrag niet dadelijk wordt betaald, wordt gehandeld zooals is aangegeven in de tweede en derde alinea's van dit artikel; met dien verstande:

dat de wederinname, voorzooveel het aandeel in het vendusalaris van den vendumeester betreft, geschiedt ten voordeele van het hoofd: rekening van derden (rekening met vendumeesters),

dat ten name van den betrokken algemeenen ontvanger tot het bedrag van dat aandeel een tweede mandaat wordt uitgereikt ten laste van de evengenoemde rekening en tegen wederinname onder het hoofd contraposten, afdeeling financiën, en

dat het op deze laatste wijze verrekend bedrag niet in de opdracht tot invordering wordt opgenomen.

Art. 5. Indien door den Gouverneur-Generaal is beslist dat ter zake eener vordering ten laste van de koopers geen vergoeding zal worden opgelegd, doet het hoofd van Gewestelijk Bestuur, zoodra er geen uitzicht op betaling meer is, door tusschenkomst van den Directeur van Financiën aan de Regeering het voorstel om de hopelooze vordering voor rekening van den Lande te nemen.

Nadat dienovereenkomstig is beschikt, wordt gehandeld als in de tweede alinea van artikel 4 is aangegeven.

Art. 6. De verplichtingen voor de hoofden van Gewestelijk Bestuur voortvloeiende uit de vorenstaande vijf artikelen worden, voor zooveel de residentie *Batavia* betreft, vervuld door den Directeur van Financiën.

Mede worden door dien Departementschef nagekomen de verplichtingen, omschreven in de artikelen 2 en 3, indien een hoofd van Gewestelijk Bestuur als superintendent aansprakelijk is voor de aan den Lande berokkende schade.

Afschrift enz.

Tot toelichting voor zoover nog noodig der vorenstaande bepalingen dient de volgende:

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java en Madoera.

No. 18074. Batavia, 30 November 1889.

Bij artikel 1 van het gouvernements-besluit van 7 September jl. no. 32 is de afkondiging bevolen van het Koninklijk besluit van 26 Mei 1889 no. 31 (Indisch Staatsblad 1889 no. 192), waarbij is geregeld de wijze waarop uitvoering is te geven aan de aansprakelijkheid der ambtenaren, belast met de toepassing van het vendureglement en van de bepalingen omtrent het houden van openbare verhuringen en verpachtingen, terwijl bij „Ten tweede" van eerstgemeld besluit o. a. bepalingen zijn vastgesteld tot uitvoering van artikel 2 van 's Konings verordening.

Tot toelichting voor zoover nog noodig van die bepalingen moge hierbij het volgende dienen.

Uit artikel 1 dier voorschriften blijkt, dat het onderzoek, bedoeld in artikel 1 van 's Konings besluit wordt ingesteld door de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, aan wie blijkens artikel 2 tevens is overgelaten de bepaling van den termijn, binnen welken door de aan te spreken venduambtenaren eene schriftelijke verdediging kan worden voorgedragen.

In verband met de tijdstippen waarop blijkens het eerste lid van artikel 33 van het reglement in Staatsblad 1889 no. 190 verhaal behoort plaats te hebben van onaangezuiverd gebleven vorderingen van het Gouvernement ten laste van koopers, uit openbare verkoopingen voortvloeiend, zal bedoeld onderzoek, wat de overjarige posten aangaat, n.l. die, welke niet zijn betaald bij het eind des jaars, volgend op dat, waarin zij zijn ontstaan, door UwHEdG. behooren te worden ingesteld in het begin van elk jaar, waarbij, met inachtneming van het voorgeschrevene bij het tweede lid van artikel 1 der bepalingen sub „Ten tweede" van het aangehaald gouvernements-besluit, alle dergelijke posten over het jaar, dat aan de orde is tegelijk in beschouwing zullen moeten worden genomen.

Daarentegen zal ten aanzien van die vorderingen, welke reeds vroeger, n. l., vóór het einde des jaars, volgend op dat, waarin ze zijn ontstaan, als hopeloos moeten worden aangemerkt, zoodra daarvan blijkt moeten worden onderzocht wie te dier zake behoort te worden aangesproken en daarmede niet mogen worden gewacht totdat het vorenbedoelde jaarlijksch onderzoek wordt ingesteld.

Naar de Regeering vertrouwt, zal het in den regel mogelijk zijn Uwe betrekkelijke voorstellen aangaande de overjarige posten behoorlijk toegelicht door mijne tusschenkomst vóór 1 Juli van elk jaar in te zenden, met dien verstande echter dat de stukken en de voorstellen in de gevallen voorzien bij het derde lid van het meergemeld artikel 33 van het reglement in Staatblad 1889 no. 190, dadelijk na afloop van het boven bedoeld onderzoek worden tegemoet gezien. In die geval-

len blijft namelijk— Uwe aandacht zij er hierbij uitdrukkelijk op gevestigd— blijkens den aanhef van artikel 2 der tot uitvoering van 's Konings besluit gegeven bepalingen, het openen der gelegenheid tot het indienen eener verdediging achterwege en is het enkele feit dat een venduschuld niet is aangezuiverd bij het eind van het jaar, volgende op dat, waarin ze is ontstaan of reeds vroeger als hopeloos moet worden aangemerkt, voldoende om den vendumeester met de vergoeding te belasten.

De voorstellen, betreffende de vorenbedoelde hopelooze vorderingen zullen—met inachtneming van het voorgeschrevene bij artikel 3 der evenbedoelde bepalingen— steeds zoo spoedig mogelijk behooren te worden ingediend.

De Regeering verlangt verder dat, in verband met de bepaling bij „Ten tweede" van de ordonnantie in Staatsblad 1889 no. 190, ten aanzien van vorderingen, voortspruitende uit de verkoopingen, sedert 1 Juli 1886 gehouden waarvan de in het eerste lid van artikel 33 van het daarbij vastgesteld reglement genoemde termijn bij de inwerkingtreding dier ordonnantie reeds mocht zijn verstreken of die nu reeds als hopeloos zijn aan te merken, al *dadelijk* het vereischte onderzoek worde ingesteld en de stukken met de voorstellen te dier zake zoo spoedig mogelijk door mijne tusschenkomst aan Haar worden ingediend ter voorkoming zooveel doenlijk, dat op de aansprakelijke ambtenarem geen verhaal meer mogelijk zal zijn.

Is door den Lande op andere wijze dan door het onbetaald blijven der venduschulden schade geleden, dan behoort uit den aard der zaak steeds handelend te worden opgetreden zoodra van de schade blijkt.

Wat betreft de verrekening van de aan den vendumeesters der tweede klasse op te leggen vergoedingen met het hun toekomend aandeel in het vendusalaris en in de vergoedingen wegens aangevraagde doch niet plaats gehad hebbende verkoopingen (artikel 4 der bepalingen sub „Ten tweede" van het aangehaald gouvernementsbesluit) zij nog het volgende onder Uwe aandacht gebracht.

Hetgeen op die wijze verrekend wordt behoort in de eerste plaats te strekken in mindering van de koopsom, daarna van het landsaandeel in het vendusalaris, vervolgens van het aandeel van den vendumeester in dat salaris en ten slotte van het armengeld. Verder zal het, ook in het belang eener richtige opmaking van de kwartaalverantwoordingen van den vendumeester, noodig zijn, dat, bijaldien het met het hem toekomend aandeel in het vendusalaris, enz., niet te verrekenen bedrag *dadelijk* wordt betaald, van die storting afzonderlijk melding worde gemaakt in den eerstvolgenden door den vendumeester in te dienen stortingstaat, zoomede op folio 2 der verantwoording. Bij de inname van de gestorte sommen onder de betrokken hoofden zal dan door den vendumeester rekening dienen te worden gehouden met het hem, ingevolge het vierde lid van het laatstgemeld artikel 4 te verleenen afschrift van het daarbij bedoeld besluit.

Omtrent hetgeen bij de opmaking van de kwartaalverantwoordingen ten deze verder zal behooren te worden inachtgenomen, bevat § 17 van de bij mijne circulaire van heden no. 18073 overgelegde toelichting der in Staatsblad 1889 no. 191 opgenomen modellen, behoorende bij de instructie voor de ambtenaren, belast met de toepassing van het vendureglement, de noodige wenken.

Onder aanteekening, dat met het artikel der begrooting, waarvan sprake is in artikel 4 van „Ten tweede" van het meergemeld besluit van 7 September jl. no.

32 bedoeld wordt dat, overeenkomende met artikel 78 der begrooting voor 1889, heb ik de eer het vorenstaande te Uwer kennis te brengen, met verzoek in dien zin te willen handelen en tevens de betrokken vendukantoren in Uw gewest in verband daarmede te zijner tijd van de vereischte bevelen te willen voorzien.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4691. OPENBARE VERKOOPINGEN. VENDUSALARIS *bij toewijzing van eenig goed op eene openbare verkooping aan een der medeeigenaren.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 2222. Batavia, 17 Februari 1892.

Bij de onder no. 2937 van het Bijblad op het Staatsblad opgenomen dezerzijdsche circulaire van 9 November 1875 no. 14548 is, in verband met de daarin vermelde Regeerings-beslissing, o. a. medegedeeld dat wanneer bij den openbaren verkoop van eenig aan meer dan één persoon toekomend goed, dit goed aan een der mede-eigenaren wordt toegewezen, alleen over de vóór de toewijzing aan dezen niet toebehoorende aandeelen vendusalaris moest worden gevorderd en over het hem reeds toebehoorende aandeel alleen ophoudsalaris verschuldigd was.

Deze beslissing was gegrond op de overweging dat ingevolge de toenmaals van kracht zijnde vendubepalingen het vendusalaris verschuldigd was over het *rendement* der verkooping en dat, om eene verkooping te doen rendeeren, moet zijn verkocht geworden. Waar dus niet verkocht was kon ook geen rendement van een plaats gehad hebbenden verkoop wezen.

In verband met de bewoordingen van de artikelen 10 tot en met 13 van het thans vigeerend vendureglement in Staatsblad 1889 no. 190 welke de heffing van het vendusalaris voorschrijven van het bedrag waarvoor *toegewezen* is, moet echter — ook naar het inzien der Regeering (1)—de vorenbedoelde beslissing als vervallen worden beschouwd.

Ik heb de eer UwHEdG. te verzoeken de vendumeesters in het gewest onder Uw beheer met de thans door de Regeering aangenomen opvatting in wetenschap te willen stellen.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

---

(1) Missive 1e Gouv. Secretaris van 18 November 1891 no. 2835.

No. 4692. ONDERCOLLECTEURS.— *Jaarlijksche opgave van het bedrag der door de — ontvangen belastingen.*

CIRCULAIRE aan de Residenten op Java en Madoera, uitgezonderd de Vorstenlanden.

No. 4754. Batavia, 10 Augustus 1892.

Ten einde behoorlijk contrôle te kunnen uitoefenen op de richtige betaling van de tractementen der ondercollecteurs is het noodig te weten hoeveel door ieder hunner gedurende het betrekkelijk dienstjaar aan verschillende belastingen is ontvangen.

Voor zooveel betreft de belastingen waarvan het beheer aan die comptabelen is opgedragen, blijkt de perceptie daarvan uit de extracten hunner jaarrekeningen, welke ingevolge de dezerzijdsche circulaire van 20 Augustus 1891 No. 4454 (1) aan dit Departement en aan dat van Financiën worden ingediend.

Voorziening is nog slechts noodig ten aanzien van de personeele belasting, de rijtuigenbelasting, het patentrecht en de verponding voor zoover de ontvangst daarvan op den voet van Staatsblad 1881 No. 195a aan de ondercollecteurs is opgedragen.

De perceptie van evenbedoelde belastingen op den voet van gemeld Staatsblad kan alleen blijken uit de quitantiën welke door de algemeene ontvangers aan de ondercollecteurs wegens de door hen ter zake gedane stortingen worden afgegeven.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken het daarheen te leiden dat voortaan aan het duplicaat van Uw mandaat, krachtens hetwelk surplus tractement aan een ondercollecteur wordt uitbetaald c. q. de origineelen van bedoelde quitantiën worden vastgehecht.

De Directeur van Binnenl. Bestuur,
Bij ontstentenis:
De Secretaris,
VAN RAVENSWAAIJ.

No. 4693. EISCHEN. — *Aanwijzing van de middelen tot dekking van aan — verbonden uitgaven.*

BESLUIT.

No. 25. Buitenzorg, 29 Juli 1883.

Gelet enz.
Gelezen enz.
Is goedverstaan en verstaan:
Eerstelijk: enz.
Ten tweede: De Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur uit te nodigen om, bij het aanvragen van artikelen uit Europa tot een eenigszins beteekenend bedrag, waarmede bij het ramen der loopende begrooting geen rekening kon gehouden zijn, tevens aan te geven de wijze, waarop de voor de voldoening aan die aanvraag vereischt wordende gelden gevonden zullen moeten worden, hetzij door overschrijving uit het IIde op het Iste Hoofdstuk, hetzij — in zeer urgente gevallen — door verhooging der begrooting.
Extract enz.

Aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur.

No. 872. Buitenzorg, 20 April 1889.

Naar aanleiding van de door den Minister van Koloniën gemaakte opmerking, dat in den laatsten tijd herhaaldelijk buitengewone eischen zijn ontvangen waarop bij het samenstellen der begrooting niet kon worden gerekend, heb ik de eer, op bekomen last, $\frac{\text{U. E.}}{\text{UHEdG.}}$ v. z. n. te verzoeken voortaan tijdig — des vereischt *ter-*

(1) Bijblad no. 4686.

wijl de ontwerpen gemaakt worden—de noodige voorstellen te willen indienen om de vereischte fondsen op het Iste Hoofdstuk der begrooting uit te trekken, dan wel, indien daarvoor geen gelegenheid meer mocht bestaan, bij de indiening der eischen rekening te willen houden met de uitnoodiging, vervat in art. 2 van het besluit van 29 Juli 1883 no. 25.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

BESLUIT.

No. 27. Batavia, 24 Juni 1890.

Gelet op art. 2 van het besluit van 29 Juli 1883 no. 25 en op de missive van den Eersten Gouvernements-Secretaris van 20 April 1889 no. 872;

Gelezen:

a. de missive van den Minister van Koloniën van 6 Maart 1890 letter F, no. 51/487, daarbij den wensch te kennen gevende dat algemeen als regel worde aangenomen, om bij de indiening van de jaarlijksche eischen of bij de mededeeling van het cijfer, dat die eischen zullen beloopen, tevens zooveel mogelijk op te geven of nog suppletoire aanvragen ten laste van de begrooting van het aanstaande jaar te wachten zijn en op welk bedrag daarvoor gerekend moet worden en dat, indien onverhoopt meer moet worden aangevraagd dan het opgegeven bedrag beloopt, bij de indiening van den suppletoiren eisch tevens de middelen zullen worden aangewezen, waardoor overschrijding der begrooting voorkomen of vermeden kan worden;

b. enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Van voorschreven verlangen van den Minister van Koloniën aanteekening te houden, met uitnoodiging aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur om dienovereenkomstig te handelen.

Ten tweede: enz.

Extract enz.

No. 1691. STAATSSPOORWEGEN. AANLEG. PERSONEEL. BEZOLDIGING.

Krachtens artikel 1 van het besluit van 31 Juli 1891 no. 12, gewijzigd bij het besluit van 30 September 1891 no. 45, worden bij benoeming van personeel bij den aanleg van Staatsspoorwegen op Java en Sumatra, binnen de grenzen bij de begrooting aangewezen, de bezoldigingen en traktementsverhoogingen geregeld als is aangegeven in den navolgenden staat:

BETREKKINGEN.	BEZOLDIGING PER MAAND. Minimum.	Maximum.	VERHOGINGEN Bedrag.	Om de
Hoofdingenieur, chef van den dienst der Staatsspoorwegen ter *Sumatra's Westkust*	*f* 1500	*f* 1500	„ —	
Hoofdingenieur	„ 1100	„ 1250	„ 75	
Ingenieur 1ste klasse	„ 800	„ 950	„ 75	
„ 2de „	„ 625	„ 700	„ 75	
Bouwkundig ambtenaar 1ste klasse	„ 550	„ 650	„ 50	
Adjunct-ingenieur 1ste klasse	„ 400	„ 450	„ 50	
Bouwkundig ambtenaar 2de klasse	„ 350	„ 450	„ 50	
Adjunct-ingenieur 2de klasse	„ 250	„ 300	„ 50	
Opzichter 1ste klasse	„ 300	„ 300	„ —	
„ 2de „	„ 250	„ 250	„ —	
„ 3de „	„ 200	„ 200	„ —	
Onderopzichter 1ste klasse	„ 150	„ 150	„ —	
„ 2de „ (†)	„ 125	„ 125	„ —	
„ 3de „	„ 100	„ 100	„ —	
Ingenieur-werktuigkundige 1ste klasse	„ 800	„ 950	„ 75	
„ „ 2de „	„ 625	„ 700	„ 75	
Werktuigkundig ambtenaar 1ste klasse	„ 550	„ 650	„ 50	
Adjunct-ingenieur-werktuigkundige 1ste klasse	„ 400	„ 450	„ 50	
„ „ „ 2de „	„ 250	„ 300	„ 50	
Baas van de draaierij en van den stelwinkel	„ 200	„ 300	„ 25	
Onderbaas van idem.	„ 150	„ 200	„ 25	
Baas van de smederij, kopergieterij en ketelmakerij	„ 200	„ 300	„ 25	
Onderbaas van idem.	„ 150	„ 200	„ 25	
Baas van de wagenmakerij en houtbewerking	„ 200	„ 300	„ 25	
Onderbaas van idem.	„ 150	„ 200	„ 25	
Opzichter-machinist 1ste klasse	„ 300	„ 350	„ 25	
„ „ 2de „	„ 250	„ 250	„ —	
Europeesch machinist 1ste klasse (*)	„ 200	„ 200	„ —	
„ „ 2de „	„ 150	„ 150	„ —	
„ „ 3de „	„ 125	„ 125	„ —	
Europeesch leerling machinist	„ (1) 50	„ (1) 80	„ —	

(†) Deze traktementen gelden voor Europeanen. Aan Inlanders en Vreemde Oosterl wordt de helft tot één derde minder toegekend.

(*) Opzichters-machinisten en Europeesche machinisten worden bij den aanleg niet be maar verkregen door detacheering uit het personeel der in exploitatie zijnde lijnen

(1) Deze bedragen stellen de grenzen van hetgeen naar gelang van geschiktheid, die enz. kan worden toegekend.

BETREKKINGEN.	BEZOLDIGING PER MAAND.		VERHOOGINGEN.	
	Minimum.	Maximum.	Bedrag.	Om de . . jaren.
ndsche machinist 1ste klasse	*f* 75	*f* 75	*f* —	—
„ „ 2de „	„ 56	„ 65	„ —	—
„ „ 3de „	„ 50	„ 50	„ —	—
ndsche stoker 1ste klasse	„ 40	„ 40	„ —	—
„ „ 2de „	„ 35	„ 35	„ —	—
„ „ 3de „	„ 30	„ 30	„ —	—
„ „ 4de „	„ 25	„ 25	„ —	—
kenaar en lithograaf	„ 200	„ 320	„ 30	2
ppeesche teekenaar 1ste klasse	„ 120	„ 150	„ 15	2
„ „ 2de „	„ (2) 50	„ (2) 100	„ —	—
ndsche „ 1ste „	„ (2a) 60	„ (2a) 75	„ —	—
„ „ 2de „	„ (2a) 25	„ (2a) 50	„ —	—
kker	„ 100	„ 160	„ 20	2
pers bij de drukkerij (3)	„ (3) 10	„ (3) 25	„ —	—
eesheer	„ 600	„ 600	„ —	—
ter djawa	„ 50	„ 50	„ —	—
fdcommies	„ 450	„ 450	„ —	—
ste commies	„ 300	„ 300	„ —	—
ede commies	„ 220	„ 220	„ —	—
de commies	„ 150	„ 150	„ —	—
ercommies 1ste klasse	„ 125	„ 125	„ —	—
„ 2de „	„ 100	„ 100	„ —	—
„ 3de „	„ 80	„ 80	„ —	—
shouder	„ 320	„ 400	„ 40	2
azijnmeester	„ 300	„ 405	„ 35	2
ermagazijnmeester	„ 175	„ 225	„ 25	2
almeester	„ 100	„ 120	„ 10	2
ste klerk	„ 70	„ 70	„ —	—
ede klerk	„ 50	„ 50	„ —	—

Deze bedragen stellen de grenzen van hetgeen aan Europeesche teekenaars 2de klasse, naar gelang van geschiktheid, diensttijd enz. kan worden toegekend.

Deze bedragen stellen de grenzen van hetgeen aan Inlandsche teekenaars 1ste en 2de klasse, naar gelang van geschiktheid, diensttijd enz. kan worden toegekend.

Voor deze betrekking worden Inlanders aangesteld op een traktement tusschen de aangewezen grenzen.

Voor de aanstelling van tijdelijk, boven de formatie benoodigd personeel, voor buitengewoon schrijf- en teekenloonen en voor bezoldiging van bureau oppassers } wordt beschikt over den post jaarlijks daarvoor bij de begrooting uitgetrokken.

No. 4695. SPOORWEGEN. DIRECTEUR BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN. PREMIËN. BELOONINGEN. BOETEN. — *Toekenning van premiën en beloningen en oplegging van boeten aan ambtenaren en beambten der Staatsspoorwegen door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken.*

BESLUIT.

No. 5. Buitenzorg, 25 Mei 1890.

Gelezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: In aansluiting aan de regeling, vastgesteld bij artikel 5 van het besluit van 18 Februari 1888 no. 1 (1), te bepalen:

1e. de Directeur der Burgerlijke Openbare Werken is binnen de grenzen der kredieten, daartoe bij de spoorwegbegrooting aangewezen, bevoegd om aan ambtenaren en beambten der Staatsspoorwegen premiën of buitengewone beloningen toe te kennen tot een bedrag van ten hoogste *f* 250. — *(twee honderd vijftig gulden)* voor buitengewonen ijver, voor arbeid buiten de werkuren, voor goed onderhoud en het daardoor voorkomen van herstellingen, voor zuinige uitvoering van werk, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen en voor alle andere bijzondere aan den Lande bewezen diensten, waardoor tijd en geld gewonnen of uitgaven voorkomen worden.

Geldelijke belooningen tot een hooger bedrag worden niet verleend dan na verkregen machtiging van den Gouverneur-Generaal.

2e. De Directeur der Burgelijke Openbare Werken kan de hem sub 1e hierboven toegekende bevoegdheid geheel of gedeeltelijk overdragen op de Chefs van lijnen der Staatsspoorwegen in aanleg of exploitatie.

Ten tweede: Aan artikel 5 § *d* van het besluit van 18 Februari 1888 no. 1 worden toegevoegd de woorden:

„Hoogere boeten dan hierboven aangegeven worden niet opgelegd dan na ver-„kregen machtiging van den Gouverneur-Generaal."

Afschrift enz.

No. 4696. SPOORWEGEN. DIRECTEUR BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN. PERSONEEL. DAGGELD. — *Bevoegdheid van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken om tijdelijk personeel op daggeld aan te stellen.*

Bij het besluit van 4 September 1891 no. 13 is artikel 5 § *a* van het besluit van 18 Februari 1888 no. 1 (Bijblad no. 4495) aangevuld met het volgende:

„De Directeur is bevoegd, mits daardoor de grenzen der begrooting niet wor-„den overschreden, tijdelijk werkbazen, copiïsten en ander personeel op daggeld „aan te stellen.

„Aan de copiïsten wordt geen hooger daggeld dan *f* 3.— en aan de werkbazen „en ander personeel geen hooger daggeld dan *f* 6.— toegekend.

„Indien de omstandigheden het toekennen van hoogere bedragen vorderen, wordt „hierop de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal gevraagd."

(1) Bijblad no. 4495.

No. 4697. TRANSPORT VAN 'S LANDS PRODUCTEN, MATERIALEN EN ANDERE GOEDEREN. — *Bepalingen betreffende het — over de Staats-Spoorwegen.*

BESLUIT.

No. 8. Batavia, den 4den Maart 1891.

Gelet enz.

Gelezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen dat in plaats van het woord *goederen*, voorkomende in § I, alinea 1, § II la A, § IV la C en § VII van het besluit van 19 Maart 1886 no. 1 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 4291), worden gelezen de woorden *materialen en andere goederen*.

(Nader gewijzigd bij Bijblad no. 5175).

Ten tweede: Voor zooveel noodig onder nadere Koninklijke goedkeuring, vast te stellen de volgende

Bepalingen betreffende de verzending van Land's producten, materialen en andere goederen over de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië door Gouvernements-ambtenaren zonder tusschenkomst van aannemers, ingevolge de voorschriften der paragrafen I en II van het besluit van 19 Maart 1886 no. 1 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië no. 4291).

Art. 1. Voor het vervoer der materialen en andere goederen van de plaats, waar deze zich bevinden, naar de stations en halten van de spoorwegen, overeenkomstig § II la A van het besluit van 19 Maart 1886 no. 1, worden als afzenders aangemerkt de beheerders der voorraden of zij die de materialen en andere goederen onder hunne berusting hebben.

Daartoe worden hun zoo noodig en voor zoover zij het vervoer niet met eigen transportmiddelen of met eigen personeel bewerkstelligen kunnen, op hunne aanvrage door het hoofd van Plaatselijk Bestuur dwangarbeiders of gestraften verstrekt; waar deze niet aanwezig zijn, worden tot betaling van vrije koelie's of tot inhuur van transportmiddelen, gelden te hunner beschikking gesteld.

Art. 2. De materialen en andere goederen worden bij het vervoer naar het station of de halte door den afzender of door een hem ondergeschikt vertrouwd beambte of mandoor vergezeld. Deze waakt gedurende het vervoer tegen ontvreemding of beschadiging en is tevens belast met de overgave aan den spoorwegdienst.

Art. 3. Kleine kisten, pakken, enz. van een gewicht van 20 kilogram of minder kunnen als *bestelgoed* verzonden worden.

Alle andere goederen worden als *vrachtgoed* ten vervoer aangeboden.

De afzender voegt bij elke verzending een vrachtbrief met daaraan gehechte uitgewerkte factuur, beide in duplo.

Een triplicaat van de factuur wordt door hem nadat hij daarop het tijdstip van afzending heeft aangeteekend, rechtstreeks per post aan den geadresseerde gezonden.

Op het vervoer der materialen en andere goederen van den Lande zijn de bepalingen van hoofdstuk XIII van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1885 no. 184) (1) ten volle van toepassing.

(1) Vervangen door het reglement in Stb. 1895 No. 300.

Het duplicaat van den in alinea 3 van dit artikel bedoelden vrachtbrief wordt door den spoorwegdienst afgestempeld en aan den afzender teruggegeven, wien het als bewijs der gedane verzending dient.

Art. 4. De afzenders zijn verplicht door het behoorlijk verpakken, merken, enz. der goederen en materialen te zorgen, dat het 2e lid van artikel 200 van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1885 no. 184) bij de verzending van 's Lands goederen nimmer toepassing vinde.

Art. 5. De afzender moet de kisten, pakken, enz. waarin de goederen en materialen besloten zijn, zooveel doenlijk en als in het belang der verzekering van den inhoud noodig en nuttig is, verzegelen en is verplicht om, wanneer dit tot vermindering van den vrachtprijs leidt, voor de verzending van groote hoeveelheden wagens af te huren. Afgehuurde wagens moeten door den afzender verzegeld of geplombeerd worden.

Art. 6. De afzender is aansprakelijk voor liggelden, magazijn- of wagenhuur, die verschuldigd mochten zijn volgens de eerste vier alinea's van artikel 216 van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten (Staatsblad 1885 no. 184), (1) zoomede voor de kosten, die een gevolg zijn van toepassing van artikel 217 van dat Reglement, voor zoover die te wijten zijn aan verzuim zijnerzijds.

Behoudens de verantwoordelijkheid van geadresseerde, zooals die volgt uit de laatste alinea van artikel 7, is de afzender, behalve in de gevallen waarin de schade op den spoorwegdienst kan verhaald worden, mede aansprakelijk voor alle tekorten of beschadigingen der goederen en materialen, die bij de aflevering bevonden worden.

Hij blijft derhalve voor den inhoud der kisten, enz. in verband met de vorige alinea en met artikel 4 verantwoordelijk totdat hij, ten bewijze van de behoorlijke ontvangst, van de bestelgoederen een schriftelijk bericht en van de vrachtgoederen de voor de ontvangst geteekende factuur van den geadresseerde terug ontvangen geeft.

Art. 7. De materialen en andere goederen worden geadresseerd aan den ambtenaar die ze moet ontvangen.

De geadresseerde is verplicht de goederen en materialen zoo spoedig mogelijk na ontvangst van de kennisgeving van aankomst, van het station of de halte te doen afhalen, op dezelfde wijze als in artikel 1 voor het vervoer naar het station of de halte is voorgeschreven.

Hij is aansprakelijk voor liggelden, magazijn- of wagenhuur, die verschuldigd mochten zijn volgens alinea 7 en volgende van artikel 216 van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten (Staatsblad 1885 no. 184), zoomede voor de kosten, die een gevolg zijn van toepassing van artikel 217 van dat Reglement, voor zoover die te wijten zijn aan verzuim zijnerzijds.

Hij is mede verantwoordelijk, wanneer door verzuim zijnerzijds schade niet op den spoorwegdienst is te verhalen, of wanneer ten gevolge van het niet tijdig constateeren van den inhoud der colli tekorten of beschadigingen blijken, die na de ontvangst kunnen zijn veroorzaakt.

Art 8. Worden de kisten, pakken, enz. op het station of de halten beschadigd bevonden, blijken er te korten te bestaan of de leveringstijd overschreden te zijn, dan moeten de goederen en materialen door den geadresseerde zooveel mogelijk

---

(1) Vervangen door het reglement in Stb. 1895 No. 300.

persoonlijk in ontvangst genomen worden, en deze gaat hiertoe niet over, dan nadat de verantwoordelijkheid van den spoorwegdienst en de verschuldigde schadevergoeding volgens de artikelen 220 tot en met 226 van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten (Staatsblad 1885 no. 184) met den spoorwegdienst geregeld is.

Art. 9. De kisten, pakken, enz. worden, nadat zij ter bestemder plaats zijn overgebracht, ontpakt door eene commissie van twee personen, die den inhoud der colli met de ontvangen factuur vergelijkt.

Deze commissie, die hare taak onmiddellijk aanvaardt en volbrengt, wordt benoemd naar de bestaande regelen of naar regelen, daarvoor door of van wege de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur voor de verschillende diensttakken te stellen, of bij gebreke van dien door de Hoofden van Plaatselijk Bestuur, ten verzoeke van geadresseerde.

Blijken er beschadigingen, tekorten of andere afwijkingen te bestaan, dan wordt daarvan door haar proces-verbaal in drievoud opgemaakt.

Voorzoover daartoe volgens de bepalingen van hoofdstuk XIII van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten (Staatsblad 1885 no. 184) (1) aanleiding bestaat, wordt deze schade door den geadresseerde op den spoorwegdienst verhaald.

Blijkt voor zoodanig verhaal geen aanleiding te bestaan, dan wordt het origineel van dit proces-verbaal met de in artikel 6 bedoelde geteekende factuur, nadat daarop de noodige aanteekening omtrent de beschadigingen is gesteld, aan den afzender en het duplicaat aan den Chef van het betrokken Departement gezonden, terwijl het derde exemplaar bij den geadresseerde blijft berusten om bij zijne verantwoording te dienen.

De geadresseerde zendt de factuur en het hierboven bedoelde proces-verbaal steeds zoo spoedig mogelijk aan den afzender; beletten de omstandigheden zulks te doen binnen drie dagen, nadat de goederen op het station of de halte van bestemming zijn aangekomen, dan zendt hij den afzender een voorloopig bericht van ontvangst, vermeldende de reden der vertraging. (1)

Art. 10. Het vervoer van producten, bedoeld in § II 1a B van het besluit van 19 Maart 1886 no. 1, geschiedt altijd in afgehuurde en verzegelde of geplombeerde gesloten goederenwagens en zooveel mogelijk bij volle wagenladingen.

Op het verzenden en het in ontvangst nemen der producten zijn de artikelen 3, 6, 7, 8 en 9 van deze bepalingen van toepasssing.

Art. 11. Deze bepalingen zijn niet van toepassing op vervoer langs de Staatsspoorwegen van 's Lands gelden en van eigen goederen van dien dienst.

Ten derde: enz.

Afschrift enz.

In herinnering gebracht bij Bijblad no. 6327.

No. 4698. INSTRUCTIE *voor den Hoofdingenieur, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen en der Kolenontginning ter Sumatra's Westkust.*

De bedoelde instructie is, met intrekking van de in Bijblad no. 4494 opgenomen Instructie voor den Hoofdingenieur, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust, vastgesteld bij artikel 2 van het besluit van 29 Augustus 1892 no. 12 en luidt als volgt:

(1) Vervangen door het reglement in Stb. 1895 No. 300.

Art. 1. De Hoofdingenieur Chef van den dienst der Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust, beheert de opnemingen voor en den aanleg, de uitrusting en de exploitatie van de Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust, benevens de ontginning, het transport en den verkoop der Ombiliënkolen, een en ander volgens de bepalingen dezer instructie en de bijzondere bevelen, hem door of namens den Gouverneur-Generaal gegeven.

Zijne standplaats is Fort de Kock (Padangsche Bovenlanden).

Art. 2. In verband met de in de Indische begrooting uitgetrokken formatie van het personeel voor de Staatsspoorwegen en den mijnbouw worden door hem de ambtenaren aangesteld, bevorderd en ontslagen, die geene hoogere bezoldiging genieten dan *f* 220 's maands, voor zoover die niet door den Gouverneur-Generaal aangewezen of te zijner beschikking gesteld worden.

De andere ambtenaren worden door den Gouverneur-Generaal aangesteld, bevorderd en ontslagen.

De Hoofdingenieur is echter bevoegd deze ambtenaren, indien zulks in 's Lands belang wordt vereischt, in hunne betrekking te schorsen, mits daarvan onmiddellijk kennis gevende, met bekendstelling der redenen.

Hij is voorts bevoegd om aan al die ambtenaren binnenlandsch verlof te verleenen wegens ziekte en om andere gewichtige en dringende redenen voor hoogstens drie maanden, met inbegrip van verlengingen, met inachtneming, voor zooveel noodig van het reglement op de binnenlandsche verloven, opgenomen in Staatsblad 1881 no. 174. (1)

Art. 3. De Hoofdingenieur bepaalt en wijzigt naar behoefte den werkkring en de standplaats van alle hem toegevoegde ambtenaren, en kan deze in commissie zenden, ter bespreking van dienstaangelegenheden oproepen, en hun alle voor den dienst gevorderde opdrachten geven.

Maandelijks dient hij aan de Directeuren der Burgerlijke Openbare Werken en van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid een staat in van al de mutatiën, die zich bij het personeel hebben voorgedaan.

Art. 4. Hij geeft aan de ambtenaren de noodige technische en administratieve voorschriften betreffende de uitvoering der hun opgedragen taak en is daarbij niet gebonden aan de voor de gewone openbare werken en het mijnwezen uitgevaardigde regelingen, voor zoover die niet in algemeene verordeningen vervat zijn.

Art. 5. De ontwerpen der uit te voeren werken, tijdelijke gebouwen en andere tijdelijke werken uitgezonderd, zullen door hem aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal onderworpen worden, vergezeld van eene raming der vermoedelijke kosten en van een gemotiveerd voorstel betreffende het bij de uitvoering al of niet gebruik maken van het middel van openbare aanbesteding, hetzij voor het geheele werk en bloc, of per eenheid of voor elk der onderdeelen afzonderlijk.

Het opmaken der bestekken en de regeling der aanbesteding is verder geheel aan hem overgelaten, behoudens de inachtneming der ter zake door den Gouverneur-Generaal vastgestelde Algemeene voorschriften.

De beslissing omtrent het al of niet bestaan van overmacht of toeval, bedoeld bij art. 4 litt. *N* der ambtelijke voorschriften in acht te nemen bij de toepassing

(1) Aangevuld bij Stbld. 1897 No. 151.

van het Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve van 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië (Bijblad op het Staatsblad no. 2300) is voor zoover den spoorweg en de mijnontginning ter Sumatra's Westkust betreft, mede aan hem opgedragen, behoudens verplichting om van elke beslissing, waarbij het bestaan van overmacht of toeval wordt aangenomen, kennis te geven aan den Directeur van het betrokken Departement.

Art. 6. Hij kan alle werken doen uitvoeren, waarvan de ontwerpen door de Regeering zijn goedgekeurd, zoomede tijdelijke gebouwen en andere tijdelijke werken. Kleine afwijkingen van de goedgekeurde ontwerpen, die gedurende de constructie der werken noodig mochten blijken, zijn hem vrijgelaten.

Tot de uitvoering van nog niet door de Regeering goedgekeurde ontwerpen, andere dan tijdelijke, mag hij niet overgaan, dan in geval zeer dringende omstandigheden het onmogelijk maken de bevelen van den Gouverneur-Generaal te vragen of af te wachten, zonder gevaar voor de publieke veiligheid of van 's Lands belang. In zoodanig geval onderwerpt hij zijne handelingen, zoo spoedig mogelijk aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal onder overlegging der betrekkelijke ontwerpen.

Hij is echter bevoegd om zonder voorafgaande machtiging of nadere goedkeuring der Regeering op de stations en halte emplacementen aan den ijzeren bovenbouw en de daartoe behoorende inrichtingen en toestellen (draaischijven, gezonken sporen en dergelijken) benevens aan de niet overdekte laad- en losinrichtingen alle werken te doen uitvoeren, welke uitbreidingen of afwijkingen daarstellen van de vastgestelde ontwerpen, wanneer deze noodig zijn om tegemoet te komen aan de eischen der exploitatie.

Art. 7. De hoofdingenieur zal bij het ontwerpen en de uitvoering van alle werken elke niet volstrekt noodige uitgaaf vermijden, doch daarbij de eischen eener goede en doelmatige constructie niet uit het oog verliezen.

Art. 8. Hij zorgt dat door de betrokken ingenieurs worden vervaardigd en bijgehouden nauwkeurige plannen van de werken, zooals zij onder of boven den grond zijn uitgevoerd en later verbeterd of uitgebreid mochten worden, met daarbij behoorende registers, aanwijzende de ligging en den toestand der werken en ingericht tot aanteekening van latere verbeteringen, belangrijke herstellingen en andere wetenswaardige bijzonderheden.

Hij zal een der ambtenaren op zijn bureau belasten met en verantwoordelijk stellen voor de goede bewaring en registratie van alle plannen, kaarten, teekeningen en memoriën (copieën ten gebruike op de werken en werkteekeningen uitgezonderd), die betrekking hebben op den spoorweg en de mijnontginning ter *Sumatra's Westkust*.

Art. 9. Hij dient jaarlijks vóór 15 December aan den betrokken Directeur eene begrooting in van de gelden, welke in het jaar volgende op het nieuwe dienstjaar voor de werken benoodigd zijn. Die begrootingen worden ingericht volgens door de Regeering goed te keuren modellen en voorzien van nauwkeurige toelichtingen.

Art. 10. Hij dient op den 15en Januari van ieder jaar eene aanvraag in van de goederen, die in het volgend jaar uit *Europa* benoodigd zijn. Hij onthoudt zich daarbij zorgvuldig van eischen, die in verband met de ruimte om de goederen te bergen of met de gelegenheid om ze spoedig te gebruiken overdreven zijn te achten, in aanmerking nemende dat het hem vrij staat suppletoire aanvragen te doen.

Van voor 's lands dienst onbruikbaar of overtollig geworden goederen stelt hij de afschrijving of opruiming voor aan den betrokken Directeur.

Hij kan echter op eigen gezag den openbaren verkoop bevelen van overtollige goederen, welker gezamenlijke waarde de som van *f* 500 niet te boven gaat.

Het resultaat van dezen openbaren verkoop wordt aan den betrokken Directeur medegedeeld door toezending van een extract uit de vendurol.

Art. 11. Maandelijks dient hij een zoo beknopt mogelijk ingericht verslag in betreffende den loop der werkzaamheden, welk verslag in de Javasche-Courant zal worden geplaatst. Bovendien dient hij na het einde van elk jaar een overzicht in van hetgeen in het afgeloopen jaar verricht is, daarbij tevens vermeldende, wat vermoedelijk in het volgende jaar verricht zal worden.

Art. 12. Hij correspondeert over alle zaken den onder zijn beheer staanden dienst betreffende, rechtstreeks met de betrokken civiele en militaire autoriteiten, tenzij de Regeering daarin dadelijk gemoeid moet worden, in welk geval hij zijne brieven richt tot den Gouverneur-Generaal, doch inzendt door tusschenkomst van den Directeur van het betrokken Departement.

Art. 13. Hij delegeert zooveel noodig op den ingenieur-directeur der ontginning van het kolenveld, de sectiechefs van den aanleg, den chef en de afdeelingschefs der exploitatie van de spoorwegen zijne bevoegdheid:

a. tot het verleenen van binnenlandsch verlof;

b. tot ontneming van den dienst aan ambtenaren en beambten, die door hen tot schorsing worden voorgedragen.

Art. 14. Voorschotten kunnen op den voet van het laatste lid van art. 49 der wet van 23 April 1864 (Indisch Staatsblad no. 106), worden verstrekt aan den hoofdingenieur en aan de hem ondergeschikte ingenieurs en andere ambtenaren, voor zoover deze aan het hoofd staan van een magazijn, sectie, werktuigkundige afdeeling, werkplaats, zoo mede aan den chef der exploitatie en de afdeelingschefs der exploitatie van den spoorweg en aan den ingenieur-directeur der ontginning van het kolenveld. Die voorschotten dienen tot het doen van betalingen voor werken in daghuur verricht, voor gronden, perceelen of andere onroerende of roerende zaken ten behoeve van den dienst onteigend of aangekocht, voor inhuur van gebouwen of lokalen voor bureaux en magazijnen voor aankoop of inhuur van meubilair, bureau- en teekenbehoeften, materialen, gereedschappen en andere benoodigdheden en voor kosten van transport en bewaking, schrijf- en drukloonen en andere kleine uitgaven.

De verantwoording der voorschotten geschiedt driemaandelijks.

De bewijzen van gedane betalingen worden aan het betrokken Departement gezonden.

No. 4699. POST- EN TELEGRAAFDIENST. SPOORWEGEN.

Met intrekking van het besluit van 19 Juni 1879 no. 44 (Bijblad no. 3463) zijn bij het besluit van 17 Januari 1892 no. 9 vastgesteld de ondervolgende:

BEPALINGEN omtrent den aanleg en de bewaking van—en het toezicht op—en het verrichten van de noodige herstellingen aan de telegraaf-lijnen van den post- en telegraafdienst, voor zoover deze langs spoorwegen in Nederlandsch-Indië zijn of worden aangelegd.

Art. 1. De telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst in Nederlandsch-Indië worden zooveel mogelijk langs de bestaande en nog te bouwen spoorwegen aangelegd of daarheen overgebracht, terwijl de steunpunten dier lijnen mede voor de draden van den telegraaf der Staatsspoorwegen kunnen worden gebruikt, voor zoover de omstandigheden dit gedoogen.

Art. 2. Aan particuliere spoorweg-maatschappijen kan door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken worden vergund voor hare telegraafdraden van de steunpunten der telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst gebruik te maken op door de Regeering vastgestelde of vast te stellen voorwaarden.

Art. 3. Voor de telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst, welke langs in aanbouw zijnde Staatsspoorwegen worden aangelegd, worden de materialen door eerstgenoemden dienst verstrekt; de aanleg heeft plaats door en voor rekening van den Dienst der Staatsspoorwegen, ten ware de Directeur der Burgerlijke Openbare Werken om bijzondere redenen aanleg door en ten koste van den Post- en Telegraafdienst mocht bevelen.

Bij aanleg door den Post- en Telegraafdienst heeft deze voor de plaatsing der palen de aanwijzingen te volgen van de sectiechefs bij den aanleg der Staatsspoorwegen; bij aanleg door den Spoorwegdienst volgt deze de aanwijzingen van den Chef der betrokken afdeeling van den Post- en Telegraafdienst.

Vervoer en verdeeling per trein of lowry van de voor den aanleg van telegraaflijnen gevorderde materialen heeft, voor zoover dat vervoer mogelijk is kosteloos plaats, van wege den dienst der Staatsspoorwegen, langs de in aanbouw zijnde spoorweglijn.

Art. 4. De overbrenging van telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst naar reeds in exploitatie zijnde Staatsspoorwegen geschiedt door personeel en ten koste van den Post- en Telegraafdienst, welke ten aanzien van de plaatsing der palen de aanwijzingen van den chef der afdeeling „Weg en werken" van den spoorweg heeft te volgen.

Het bijspannen der draden voor den spoorwegdienst geschiedt door personeel, met materiaal en ten koste van dien dienst, naar de aanwijzingen van den Chef der betrokken afdeeling van den Post- en Telegraafdienst, dan wel onder toezicht van eenen door den Hoofdinspecteur, Chef van den Post- en Telegraafdienst, daartoe aan te wijzen ambtenaar.

Art. 5. Voor het aanleggen van spoorwegtelegraaflijnen langs spoorwegen, waarheen de lijnen van den Post- en Telegraafdienst eerst later kunnen worden overgebracht, kunnen de noodige steunpunten, voor zooveel zij kunnen worden beschikbaar gesteld, bij voorbaat worden verstrekt en geplaatst.

De kosten van die plaatsing komen ten laste van den betrokken spoorwegdienst, terwijl de plaatsing zelve geschiedt naar aanwijzing of onder toezicht als bedoeld aan het slot van het vorig artikel.

Art. 6. De telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst, geplaatst langs Staatsspoorwegen in exploitatie, worden, onverschillig of voor de draden van den spoorwegdienst van dezelfde steunpunten wordt gebruik gemaakt, naar de voorschriften, daartoe door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken te geven, door en ten koste van den spoorwegdienst bewaakt, onderhouden en hersteld; de voor dit onderhoud noodige materialen worden door en ten laste van den Post- en Telegraafdienst verstrekt.

Art. 7. Het vervoer van de voor onderhoud en herstel van de langs Staats-

spoorwegen geplaatste telegraaflijnen van den Post- en Telegraafdienst noodige materialen heeft kosteloos plaats over den spoorweg, waarlangs die lijnen zijn aangelegd.

Art. 8. Vervoer van materialen, bestemd voor den aanleg van telegraaflijnen langs Staatsspoorwegen in exploitatie, heeft plaats naar de bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.

Voor vervoer en verdeeling dezer materialen per lowry langs de lijn wordt, met inbegrip van de kosten van laden en lossen, aan den Post- en Telegraafdienst in rekening gebracht *f* 0.25 (*vijf en twintig cent*) per 1000 kilogram en per kilometer, met een minimum per vracht van *f* 2.50 (*twee gulden vijftig cent*).

Gedeelten van 100 kilogram en van kilometers worden elk afzonderlijk als een geheel berekend.

No. 4700. VREEMDELINGEN. — *Toelating in Nederlandsch-Indië.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 1705. Buitenzorg, 22 Juli 1889.

Hoewel de in mijne circulaire van 9 Maart 1887 no. 99/c (1) gegeven wenken omtrent de toepassing der bepalingen op de toelating en de vestiging van vreemdelingen op de beoogde werking niet te hebben gemist, is het niettemin een feit dat nog steeds een groot aantal dezer personen zich zonder toelatingskaart of vergunning tot inwoning in Nederlandsch-Indië ophoudt. Daar er wel nauwelijks op gewezen behoeft te worden van hoeveel belang het is om, voor zooveel de beschikbare politiemiddelen toelaten, de vestiging tegen te gaan van zoodanige vreemdelingen, wier verblijf voor de handhaving der openbare rust en orde moeielijkheden kan opleveren, heeft de Regeering mij opgedragen UHEdG. nogmaals aan te bevelen geen middelen onbenut te laten om op pas aangekomenen een scherp toezicht uit te oefenen. Om dit te kunnen doen zal in de eerste plaats nauwlettend het oog zijn te houden bij de aankomst van schepen, die van buiten Nederlandsch-Indië in de groote kustplaatsen ten anker komen. Het plaatselijk bestuur moet zorgen op de hoogte te zijn van de namen der aangekomen vreemdelingen, ten einde uit de daarvan gehouden aanteekeningen, na ommekomst van den gestelden termijn van drie dagen, te kunnen nagaan wie in gebreke zijn gebleven de vereischte aangifte te doen en de nalatigen, door toepassing der voorgeschreven straf bepalingen, tot nakoming der op hen als nieuw aangekomenen rustende verplichtingen te dwingen. Zoodoende zal verhinderd worden dat personen, door zich buiten voorkennis van het Bestuur onder de Inlandsche bevolking of in de talrijke vestigingen van vreemde oosterlingen neder te zetten, zich onttrekken aan het politie toezicht, waaraan vreemdelingen luidens mijne aangehaalde circulaire in den eersten tijd moeten worden onderworpen. Melden deze zich, na den in de toelatingskaart vermelden tijd om eene vergunning tot vestiging aan, dan behooren de hoofden van Gewestelijk Bestuur zich grondig te overtuigen of de immigranten werkelijk voldoende middelen van bestaan hebben, dat wil zeggen: op *eerlijke* wijze in hun onderhoud kunnen voorzien; zoodat b. v. geen genoegen mag worden genomen met de ongemotiveerde verklaring van een onbekenden rasgenoot

(1) Bijblad no. 4399.

dat die middelen aanwezig zijn. Is de vreemdeling niet in staat een beter bewijs te leveren en vindt het betrokken bestuurshoofd geen noodzakelijkheid om hem al dadelijk het land uit te zetten, dan kan volstaan worden met verlenging van den termijn, waarvoor de toelatingskaart geldig is.

Door UHEdG. te verzoeken aan het vorenstaande de vereischte uitvoering te willen verzekeren, heb ik de eer mij van den mij verstrekten last te kwijten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

Zie het volgende no. 4701.

No. 4701. VREEMDELINGEN. BORGSTELLING. — *Geen borgstelling te vorderen van vreemdelingen die in Nederlandsch-Indië wenschen te worden toegelaten.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 1316. Buitenzorg, 9 Juni 1891.

Het is den Gouverneur-Generaal gebleken, dat in eene residentie op Java het Hoofd van Bestuur als regel had aangenomen om geen toelatingskaart aan Vreemde Oosterlingen uit te reiken, wanneer deze niet twee gegoede ingezetenen aanwezen, die voor hen instonden en bereid waren de later voor hen te maken kosten te dragen, terwijl in een ander gewest de Resident geen verzoeken van vreemde Oosterlingen tot vestiging in Nederlandsch-Indië placht te ondersteunen, indien de adressanten niet vooraf een naar zijn oordeel voldoenden persoonlijken borgtocht hadden gesteld.

Ofschoon Zijne Excellentie vertrouwt dat zoodanige opvatting door U niet gehuldigd wordt, heeft de Gouverneur-Generaal het toch wenschelijk geacht mij op te dragen, zij het ook ten overvloede, onder Uwe aandacht te brengen dat de in Staatsblad 1872 nos. 40 en 41 vervatte voorschriften het vorderen van borgtochten niet toelaten, en UHEdG. te verzoeken, zoolang die voorschriften nog van kracht zijn, U te willen bepalen tot strenge en oordeelkundige toepassing daarvan, met inachtneming van de wenken, gegeven in de dezerzijdsche circulaires van 9 Maart 1887 no. 99/c (1) en 22 Juli 1889 no. 1705 (2).

Aan bedoelde opdracht heb ik de eer bij deze te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4702. INGEZETENSCHAP. — *Voor het — van Nederlandsch-Indië is vestiging daar te lande een vereischte.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 2484. Buitenzorg, 25 October 1889.

Bij de behandeling eener aanvraag om concessie van gronden in een der leenstaten op de Buitenbezittingen voor de vestiging eener landbouwonderneming, werd on-

(1) Bijblad no. 4399.
(2) Id. no. 4700.

langs bij de Regeering de vraag aanhangig gemaakt: of personen, die de in art. 105 van het Regeeringsreglement bedoelde schriftelijke vergunning verkregen, doch feitelijk niet in Nederlandsch-Indië zich gevestigd hebben, als ingezetenen van Nederlandsch-Indië zijn te beschouwen. Het komt den Gouverneur-Generaal wenschelijk voor de betrokken autoriteiten van de dienaangaande door Hem genomen beslissing kennis te doen dragen en Zijne Excellentie heeft mij mitsdien gelast ter zake het volgende onder Uwe aandacht te brengen.

Artikel 106 van het Regeeringsreglement noemt ingezetenen de personen, die hun verblijf binnen Nederlandsch-Indië *gevestigd hebben*. Die vestiging moet geschied zijn op den voet, bij artikel 105 bepaald; dat wil zeggen: aan die vestiging moet eene vergunning zijn voorafgegaan. Opdat men ingezetene worde is de vergunning op zich zelve dus niet voldoende: zij moet door vestiging gevolgd zijn. In overeenstemming daarmede is ook artikel 4 der Algemeene Bepalingen van wetgeving voor Nederlandsch-Indië.

Of iemand geacht kan worden ergens gevestigd te zijn, is eene quaestie van feitelijken aard, welke voor elk bijzonder geval, naar gelang der omstandigheden, moet worden beantwoord, en derhalve het best ter plaatse beoordeeld kan worden.

Uit het vorenstaande volgt niet alleen dat men, om ingezetene van Nederlandsch-Indië te worden, na verkregen vergunning, zich in Nederlandsch-Indië gevestigd moet hebben, maar ook dat die vestiging moet voortduren opdat men ingezetene blijve. Uit den aard der zaak moet dit niet aldus worden opgevat dat men, door tijdelijk Nederlandsch-Indië te verlaten, zijn ingezetenschap zoude verliezen; maar wel is dat het geval met iemand, die ophoudt hier te lande zijn domicilie te hebben. Deze zienswijze komt overeen met de door het Hoog-Gerechtshof van Nederlandsch-Indië gegeven beslissing: dat een Chinees, die vergunning verkregen heeft tot vestiging in Nederlandsch-Indië en na een jaar naar China terugkeert, niet als ingezetene van Nederlandsch-Indië kan worden beschouwd (Vgl. Mr. J. H. Abendanon, Ned. Indische Rechtspraak blz. 247).

Ik heb de eer bij deze aan den mij verstrekten last gevolg te geven.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4703. ONTSLAG VAN INLANDSCHE AMBTENAREN UIT 'S LANDS DIENST. — *Intrekking van het in Bijblad no. 4087 opgenomen voorschrift betreffende het—.*

CIRCULAIRES aan de autoriteiten en Colleges, bevoegd tot het benoemen en ontslaan van Inlandsche burgerlijke landsdienaren op Java en Madoera (uitgezonderd de Commandanten van Land- en Zeemacht). (1)

No. 23. Buitenzorg, 4 Januari 1889.

Blijkens de dezerzijdsche missive van 26 Juni 1884 no. 1196, opgenomen onder no. 4087 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië is ten opzichte van ambtenaren en beambten van lageren rang in het algemeen als regel aangenomen, dat niet tot het verleenen van ontslag uit den dienst wordt overgegaan, dan in de gevallen dat daarom door den betrokken persoon gevraagd

(1) Aan dezen is bij de missive 1en Gouvernements Secretaris van denzelfden datum no. 25 verzocht om de Circulaire als ook aan hen gericht te beschouwen.

wordt, dan wel dat er termen zijn tot het verleenen van een niet-eervol ontslag Die regel was gegrond op de omstandigheid, dat de zijne betrekking verloren hebbende beambte, in genoemde missive bedoeld, geen inkomsten ten laste van 's Lands kas geniet en dus ook ten opzichte van eventueele aanspraken op pensioen in dezelfde conditie blijft.

Is dit waar voor *Europeesche* ambtenaren, aangezien ingevolge artikel 3 lett. *a* alinea 2 van het Reglement in Staatsblad 1881 no. 142 (1) de tijd na eervol ontslag uit de betrekking telkens tot een maximum van één jaar, slechts dan voor pensioen als diensttijd in aanmerking komt, indien gedurende dien tijd non-activiteitstraktement of wachtgeld genoten is—sedert de inwerkingtreding van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Inlandsche burgerlijke landsdienaren (Staatsblad 1887 no. 192) is zulks niet meer het geval voor de *Inlandsche* landsdienaren op Java en Madoera.

Volgens de tweede alinea van artikel 3 van laatstgenoemd reglement toch, wordt voor hen de tijd na eervol ontslag uit de betrekking steeds, telkens tot hoogstens één jaar, als diensttijd voor pensioen in rekening gebracht, onverschillig of die tijd mèt of zonder genot van onderstand is doorgebracht.

Thans zou zich dus het geval kunnen voordoen, dat een op grond van den in hoofde genoemden regel alleen uit zijne betrekking ontslagen Inlandsche ambtenaar, die eenige jaren daarna het verzoek doet om eervol ontslag uit den dienst en dan in de termen valt om krachtens de vóórlaatste alinea van artikel 1 van het reglement in Staatsblad 1887 no. 192 in het genot van pensioen te worden gesteld, één jaar meer diensttijd zal kunnen doen gelden en dus een hooger pensioen zal erlangen, dan in het geval zijn ontslag uit den dienst dadelijk op dat uit de betrekking gevolgd of in de plaats daarvan getreden ware.

Deze gunstige omstandigheid voor de Inlandsche landsdienaren te bestendigen acht de Regeering niet noodig en het is daarom Haar verlangen dat de in Bijblad no. 4087 aangenomen regel in het vervolg ten aanzien van de Inlandsche ambtenaren en beambten op Java en Madoera niet meer gevolgd worde.

Door de mededeeling van het vorenstaande, met verzoek U bij voorkomende gelegenheid daarnaar te willen gedragen, heb ik de eer mij van een ontvangen last te kwijten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

Aan de autoriteiten en Colleges, bevoegd tot het benoemen en ontslaan van Inlandsche burgerlijke landsdienaren op de bezittingen buiten Java en Madoera (uitgezonderd de Commandanten van Land- en Zeemacht). (2).

No. 2297. Buitenzorg, den 23sten Sept. 1891.

Bij de ordonnantie van heden (Indisch Staatsblad no. 208) is het in Staatsblad 1887 no. 192 opgenomen Reglement op het verleenen van pensioenen aan Inlandsche burgerlijke landsdienaren op de bezittingen buiten Java en Madoera van toepassing verklaard.

---

(1) (Vervangen door Stb. 1892 No. 175 sub V.)

(2) Aan dezen is bij de missive 1e Gouvernements Secretaris van denzelfden datum no. 2298 verzocht om de Circulaire als ook aan hen gericht te beschouwen.

In verband daarmede zijn ook op die bezittingen toepasselijk geworden de beschouwingen, vervat in de in afschrift hierbij aangeboden dezerzijdsche circulaire van 4 Januari 1889 no. 23, waarbij aan de autoriteiten en Colleges, bevoegd tot het benoemen en ontslaan van Inlandsche burgerlijke landsdienaren op Java en Madoera, te kennen is gegeven dat de Gouverneur-Generaal den in no. 4087 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië aangenomen regel ten opzichte van het verleenen van ontslag uit 's Lands dienst aan ambtenaren en beambten van lageren rang voortaan niet meer wenscht te zien gevolgd voor de Inlandsche landsdienaren op Java en Madoera.

Mitsdien heb ik de eer op last van Zijne Excellentie ook U te verzoeken met voorschreven verlangen bij voorkomende gelegenheid rekening te willen houden.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

Vergelijk Bijblad No 5052.

No. 4704. AMBTENAREN. ONTSLAG. — *Verschil tusschen ontslag uit de betrekking en uit 's Lands dienst.*

MISSIVE Aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No. 3056. Buitenzorg, 23 December 1890.

Uit Uwe missive van 23 Januari jl. no. 431 blijkt dat de overwegingen, welke den Resident van Soerabaja er toe hebben geleid om het door zijnen ambtsvoorganger aan den gewezen mantri bij de waterleidingen Mas Ngabehi Dj. W. en den gewezen assistent wedana Mas Bei P. K., den eerste wegens ouderdom en ongeschiktheid, den tweede wegens ongeschiktheid en onbetrouwbaarheid verleend eenvoudig ontslag uit hunne betrekking in een eervol te veranderen, door UHEdG. worden gedeeld. De Gouverneur-Generaal acht het daarom niet overbodig het onderstaande onder Uwe aandacht te doen brengen.

De Resident grondde zijne beschikkingen op het geval van den wegens knevelarij uit zijne betrekking ontslagen mantri bij de waterleidingen Mas T. T. W., die later bij besluit van 17 Maart 1887 no 21 een eervol ontslag uit 's Lands dienst heeft bekomen. Ten onrechte wordt hieruit evenwel afgeleid dat een landsdienaar, die aan knevelarij wordt schuldig geacht, door den Resident *eervol* uit zijne betrekking moet worden ontslagen. Het eervol ontslag uit 's Lands dienst is gevolgd na afloop der tegen Mas T. T. W. ingestelde strafrechterlijke vervolging, uit overweging dat hij, hoewel door den rechter van het hem ten laste gelegde vrijgesproken, als ambtenaar nochtans geen vertrouwen verdiende. Deze toelichting maakt het reeds duidelijk dat geen noodwendig verband bestaat tusschen de wijze, waarrop een ontslag uit de betrekking en een daarop gevolgd ontslag uit 's Lands dienst wordt verleend. Deze handelingen verschillen niet alleen in aard, maar ook in administratieve rechtsgevolgen. Met het oog hierop kunnen gevallen zich voordoen, waarin terecht niet—eervol ontslag uit de betrekking en vervolgens evenzeer terecht eervol ontslag uit 's Lands dienst wordt verleend; het eerste toch heeft, op zich zelf, alleen verlies van traktement over enkele dagen en, voorzooveel de Inlandsche ambtenaren betreft, van aanspraak op de hun nog aankomende kultuurprocenten ten gevolge, niet eervol ontslag uit 's Lands dienst daarentegen, benadeelt de belangen van den landsdienaar veel ernstiger, omdat het onder meer alle aanspraak op pensioen doet verloren gaan.

Met betrekking tot de twee bovengenoemde Inlandsche ambtenaren zij nog opgemerkt: dat de verandering van het eenvoudig ontslag van Dj. W. in een eervol terecht heeft plaats gehad, omdat onderdom en ongeschiktheid geene motieven zijn om een landsdienaar niet-eervol te ontslaan; maar dat onbetrouwbaarheid wel zoodanig motief kan opleveren, wanneer hieronder namelijk opzet en kwade trouw moeten worden verstaan, en het dus voor de Regeering niet mogelijk is te beoordeelen of de verandering van het aan P. K. verleend eenvoudig ontslag in een eervol ten rechte is geschied, aangezien dit afhangt van de feiten, waaruit door 's Residents voorganger de onbetrouwbaarheid werd afgeleid.

Bij deze gevolg gevende aan den mij door Zijne Excellentie verstrekten last tot mededeeling van het vorenstaande, heb ik de eer UHEdG. hiernevens aan te bieden het voor Uw archief bestemd extract uit het besluit van heden no. 4.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4705. AMBTENAREN. ANCIENNITEIT. — *Ambtenaren, uitgezonden krachtens eene suppletoire aanvraag, worden voorgegaan door hen, die in het bezit van een diploma van het groot ambtenaarsexamen, reeds in dienst zijn in betrekkingen, waarvoor dat diploma geen vereischte is.*

BESLUIT.

No. 14. Buitenzorg, 10 April 1891.

Gelet op het besluit van 27 November 1890 no. 4, houdende vaststelling van den Indischen brief van dien dag no. 2229/4, waarbij aan den Minister van Koloniën is medegedeeld, dat de Gouverneur-Generaal zich kon nederleggen bij de door 's Ministers ambtsvoorganger in diens dépeches van 1 October 1888, 25 April en 11 November 1889, Lett. D, nos. 14/1747, 30/703 en 21/-045, — de beide eerste verhandeld bij de besluiten van 13 Maart en 30 Augustus 1889 nos. 2 en 25, de laatste bij de in hoofde vermelde beschikking — voorgestane opvatting volgens welke zij, die ingevolge de suppletoire aanvraag van ambtenaren voor den administratieven dienst van het jaar 1889 uit Nederland zijn uitgezonden, bij benoeming tot adspirant-controleur en andere ambtelijke betrekkingen behoorden voorgegaan te worden door hen, die, in het bezit van een diploma van het groot ambtenaarsexamen, destijds reeds in dienst waren in betrekkingen, waarvoor dat diploma geen vereischte is, doch dat tegen eene toepassing dier opvatting op de intusschen reeds bij het Binnenlandsch Bestuur geplaatste ambtenaren groot bezwaar bestond, vermits daardoor in hunne positie met opzicht zoowel tot hunne ancienniteit als tot hunne plaatsing op Java en Madoera dan wel op de Buitenbezittingen zeer ingrijpende wijzigingen zouden worden gebracht, en dat het in verband daarmede raadzaam voorkwam eerst in de toekomst aan bedoelde opvatting gevolg te geven;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 31 Januari 1891 Lett. D no. 9/210, daarbij te kennen gevende tegen de even uiteengezette wijze van handelen geen bedenking te hebben;

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Afschrift enz.

No. 4706. INLANDSCHE RECHTBANKEN. ONDERDISTRICTSHOOFDEN. BENOEMING. ONTSLAG.

Circulaire Dir. van Justitie 23 Maart 1892 No. 2205. Vervallen door intrekking der klassen van de onderdistrictshoofden bij Stb. 1900 No. 3.

No. 4707. BENOEMING. ONTSLAG. — *Geen afschrift aan de Algemeene Rekenkamer te zenden van beschikkingen houdende benoeming of ontslag van het zoogenaamd bediendenpersoneel.*

Het voorschrift, vervat in § 1 van het Gouvernements besluit van 18 November 1890 no. 17 (Staatsblad no. 228), wordt door verscheidene Hoofden van Gewestelijk en Plaatselijk Bestuur in dien zin opgevat, dat zij o. a. ook van elke door hen genomen beschikking, houdende benoeming of ontslag van het zoogenaamd bediendenpersoneel, zooals oppassers, mandoers, enz., een volledig afschrift behooren in te zenden aan de Algmeene Rekenkamer.

Hoewel voor die opvatting pleiten zou de algemeenheid van het aangehaald voorschrift, waar zonder eenige restrictie gesproken wordt van ambtenaren en beambten, dus zoowel Europeesche als Inlandsche, ligt het echter niet in de bedoeling van genoemd College om van besluiten als de onderwerpelijke afschriften te ontvangen.

Om het doellooze daarvan aan te toonen, werd door de Kamer gewezen op de omstandigheid, dat de vermelde categorie van personen niet nominatief is opgenomen in den bij artikel 2 van genoemde Gouvernements beschikking behoorenden model tractementsstaat.

Bij Circulaire van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur van 8 Maart 1892 no. 1388 zijn daarom de Hoofden van Gewestelijk Bestuur aangeschreven om het inzenden van afschriften van beschikkingen, als waarvan hier de rede is, in den vervolge te willen nalaten en dat verzoek tevens ter kennisse te brengen van de in hun gewest bescheiden Hoofden van Plaatselijk Bestuur.

No. 4708. INLANDSCHE HOOFDEN. RECHTSPRAAK. — *Deelneming der Regenten aan de rechtspraak.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera met uitzondering van de Residenten van Batavia en de Vorstenlanden.

No. 2796. Buitenzorg, 14 Nov. 1891.

Het is den Gouverneur-Generaal gebleken dat aan de bij dezerzijdsche Circulaire van 9 April 1881 no. 735e (no. 4037 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië) aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera overgebrachte opdracht om toe te zien dat door de Regenten in den regel één maal 's weeks de zittingen van den Landraad worden bijgewoond geen of slechts onvoldoende gevolg wordt gegeven.

Zijne Excellentie kan zulks niet goedkeuren en moet het van gewicht achten, dat door bedoelde Inlandsche Hoofdambtenaren, voor zooveel zulks met hunne overige werkzaamheden is overeen te brengen, aan de zittingen van den Landraad en van de Rechtbank van Omgang zoo zij daarvan lid zijn, worde deelgenomen, mede omdat daardoor de rechtspraak in de oogen van den Inlander in beteekenis slechts zal kunnen winnen.

Aannemende dat in vele gevallen hunne overige ambtsbezigheden van zooveel omvattenden aard zijn, dat hun de gelegenheid ontbreekt om wekelijks zitting te nemen, — is de Gouverneur-Generaal van oordeel dat het inderdaad geen overdreven eisch kan worden geacht, wanneer van de Regenten verlangd wordt dat zij althans twee malen 's maands bij de zittingen tegenwoordig zijn — en Zijne Excellentie moet er dan ook prijs op stellen dat aan dien eisch worde vastgehouden.

Door de mededeeling van het vorenstaande met verzoek aan het daarbij uitgedrukt verlangen van den Gouverneur-Generaal het noodige gevolg te willen geven, heb ik de eer van een van Zijne Excellentie ontvangen last mij te kwijten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 1709. AMBTENAREN. WAARNEMING. ZEGELRECHT. — *Moeten de extracten uit besluiten waarbij ambtenaren met de waarneming eener betrekking worden belast, al dan niet op een evenredig zegel worden geschreven?*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 2907. Buitenzorg, 6 December 1890.

In verband met de omstandigheid dat de ambtenaar M. bij zijne definitieve benoeming tot aspirant-controleur bij het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen eene op een zegel van *f* 25 geschreven akte van aanstelling is uitgereikt, doet UHEdG. bij missive van 18 Maart jl. no. 3998 het voorstel om het aan hem verleend, op een zegel van gelijke waarde gesteld extract uit het besluit van 28 December 1888 no. 17, waarbij hij met de waarneming van genoemde betrekking werd belast, terug te nemen tegen uitreiking van een op een zegel van *f* 1.50 geschreven extract uit dat besluit.

Dit voorstel is gegrond op de overweging dat het laatste lid van artikel 2 der zegelordonnantie (Stbl. 1885 no. 131) met opzicht tot de heffing van zegelrecht van akten van aanstelling of bewijzen van verhooging van bezoldiging, onder burgerlijke ambtenaren en onder bezoldiging verstaat wie en wat als zoodanig wordt beschouwd volgens de bepalingen op het verleenen van pensioenen, zoodat het bij dat artikel bedoeld evenredig zegelrecht naar Uwe meening niet mag worden gevorderd van hen, die belast worden met de waarneming van eenig burgerlijk ambt, daar aan dergelijke waarneming op zich zelf de staat van burgerlijk ambtenaar niet wordt ontleend.

Evenbedoeld betoog komt den Gouverneur-Generaal echter minder juist voor.

Een burgerlijk ambtenaar, die belast wordt met de waarneming eener organieke betrekking onder het genot eener bezoldiging ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië staat, ten opzichte van pensioen, volkomen gelijk met den burgerlijken ambtenaar, die definitief tot een dergelijk ambt is geroepen, in dien zin dat hij, na eervol ontslag uit de betrekking waarvan hem de waarneming was opgedragen, bij volbrachten diensttijd en den vereischten ouderdom van 45 jaren, even goed recht heeft op pensioen als ware hem eene definitieve benoeming te beurt gevallen.

Naar het Zijner, Excellentie toeschijnt is door UHEdG. het verschil tusschen de benoeming tot een tijdelijk ambt (zie Staatsblad 1881 no. 142, artikel 2 en artikel 3 lit. b) (1) en het belasten van een burgerlijk ambtenaar met de waarneming eener organieke betrekking uit het oog verloren.

(1) Gewijzigd bij Stb. 1892 no. 175 §§ III, IV en V.

Het hooger bedoeld extract uit het besluit van 28 December 1888 no. 17 moet derhalve aangemerkt worden te recht op het evenredig zegel geschreven te zijn, omdat dit extract, nu het niet de gewoonte is bij dergelijke beschikkingen afzonderlijke akten van aanstelling uit te reiken, tevens als akte van aanstelling moest dienen, zooals ook het geval is bij benoemingen, welke aan de Hoofden der Departementen van algemeen bestuur en andere autoriteiten en colleges zijn overgelaten. Daarentegen is bij de uitreiking der akte van aanstelling bij de definitieve benoeming van M. vd. tot adspirant controleur, over het hoofd gezien dat belanghebbende het evenredig zegelrecht over eene jaarlijksche bezoldiging van *f* 2700 reeds had voldaan. Die akte had, als zijnde bestemd om bewijs op te leveren, al is zij een geschrift genoemd in artikel 2 der zegelordonnantie, hetwelk in den regel aan evenredig zegelrecht is onderworpen, in casu op een zegel van *f* 1.50 moeten zijn geschreven.

Ten overvloede zij er nog op gewezen dat wanneer de extracten uit besluiten, waarbij ambtenaren met de waarneming eener betrekking worden belast, niet langer op een evenredig zegel geschreven zouden mogen worden, in vele gevallen de bedoeling van den ontwerper der zegelordonnantie om door een ambtenaar voor al zijne benoemingen, bevorderingen en verhoogingen te zamen te doen betalen het bedrag voor de hoogste bezoldiging, die hij ten slotte geniet, niet tot haar recht komen.

Onder wederaanbieding der bijlagen van Uw in hoofde genoemd schrijven, vergezeld van eene nieuwe op een zegel van *f* 1.50 gestelde akte van aanstelling voor den ambtenaar M. heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHEdG. te verzoeken voor het verder redres alsnu het noodige te willen verrichten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4710. GENEESKUNDIGE DIENST. DOKTERS DJAWA.

Bij het besluit van 9 October 1890 no. 7 is de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid gemachtigd om bij ontstentenis van Europeesche geneeskundigen, belast met den civiel geneeskundigen dienst en het opzicht over de vaccine op plaatsen, waar een dokter djawa bescheiden is, deze dienstverrichtingen tijdelijk op te dragen aan dien dokter djawa, onder genot eener maandelijksche toelage van *f* 25 (*vijf en twintig gulden*).

Zie vervolg in Bb. no. 5658 en 6015.

No. 4711. CONTROLEURS BIJ HET BINNENLANDSCH BESTUUR. TRAKTEMENTSVERHOOGING.

B. 2 Juli 1892 No. 20. Kan als vervallen worden beschouwd in verband met de nieuwe bepalingen omtrent de tractementsverhoogingen der Controleurs, bij Stb. 1900 No. 3.

No. 4712. INSTRUCTIE voor den Ambtenaar voor de beoefening van Indische talen Mr. Dr. J. C. G. Jonker (*Vastgesteld bij besluit van 16 Juni 1887 no. 5/c*).

Art. 1. Deze ambtenaar behoort tot het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid en is aan het hoofd van dat Departement rechtstreeks ondergeschikt.

Art. 2. Gewijzigd bij Bijblad no. 5474.

Art. 3. In aangelegenheden, welke verband houden met zijne studiën, geeft hij inlichtingen of brengt hij advies uit, telkens wanneer hem dit gevraagd wordt door de Regeering, den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid of den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, dan wel door andere autoriteiten of colleges door tusschenkomst van genoemden Gouverneur of Directeur.

Gewijzigd bij Bijblad no. 5474.

Art. 4. Omtrent dezelfde aangelegengeden als in het overig artikel bedoeld, kan hij voorstellen of vertoogen indienen aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid of den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, dan wel door hunne tusschenkomst aan andere autoriteiten.

Gewijzigd bij Bijblad no. 5474.

Art. 5. Wanneer er personen zijn, die zich krachtens speciale opdracht der Regeering in de door hem beoefende vakken hebben te bekwamen, kan hij met de leiding hunner studiën worden belast.

Art. 6. De Gouverneur van *Celebes en Onderhoorigheden* (1) is bevoegd hem in het belang van 's Lands dienst of van zijne studiën commissiën buiten zijne standplaats op te dragen en hem voor dezelfde doeleinden toe te staan zich tijdelijk op eene andere standplaats dan *Makasser* (1) te vestigen.

Telkens wanneer van deze laatste bevoegdheid wordt gebruikt gemaakt, wordt daarvan door den Gouverneur aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid kennisgegeven.

(1) Gewijzigd bij Bijblad no. 5474.

Art. 7. Gewijzigd bij Bijblad no. 5392. Aan het einde van elk jaar dient hij door tusschenkomst van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid aan de Regeering een verslag in omtrent hetgeen door hem op het gebied zijner studiën en in het belang der wetenschap is verricht.

No. 4713. INSTRUCTIE voor den Adviseur voor Oostersche talen en Mohammedaansch recht, Dr. C. Snouck Hurgronje (*Vastgesteld bij besluit van 6 Mei 1891 no. 3*).

Art. 1. De adviseur voor Oostersche talen en Mohammedaansch recht behoort tot het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid en is aan het hoofd van dat Departement rechtstreeks ondergeschikt.

Art. 2. Hij legt zich toe op de studie der Arabische en Maleische talen en der instellingen van den Islam, in het bijzonder zooals die in Nederlandsch-Indië toepassing vinden.

Art. 3. Zijne standplaats is Batavia.

Art. 4. Over zaken, die verband houden met zijne studiën, geeft hij inlichting of advies, telkens wanneer hem dit gevraagd wordt, hetzij door de Regeering, hetzij door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid dan wel door andere autoriteiten of colleges door tusschenkomst van voornoemden Directeur.

Art. 5. Omtrent de in het vorige artikel bedoelde zaken kan hij voorstellen of vertoonen indienen aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid of door diens tusschenkomst aan andere autoriteiten.

Art. 6. Wanneer er personen zijn, die krachtens speciale opdracht der Re-

geering in de door hem beoefende vakken zich hebben te bekwamen, kan hij met de leiding hunner studiën worden belast.

Art. 7. De Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid is bevoegd hem in het belang van 's Lands dienst of van zijne studiën commissiën buiten zijne standplaats op te dragen en kan hem toestaan zich tijdelijk buiten Batavia te vestigen.

Art. 8. Aan het einde van elk jaar dient hij door tusschenkomst van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid een verslag in omtrent hetgeen door hem op het gebied zijner studiën is verricht.

No. 4714. RECHTERLIJKE ORGANISATIE. INSTRUCTIE DER HOOFDEN VAN GEWESTELIJK BESTUUR. INLANDSCHE OFFICIEREN VAN JUSTITIE. — *Bevoegdheid van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur bij artikel 36 hunner Instructie verleend om in de vervulling der functiën van Inlandsch Officier van Justitie bij ontstentenis van den titularis te voorzien. Uitlegging van artikel 62 van het Reglement op de Rechterlijke Organisatie.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

a. op Java en Madoera.

b. op de bezittingen buiten Java en Madoera.

No. 1575. Buitenzorg, 27 Juni 1892.

Bij verschillende gelegenheden heeft zich de vraag voorgedaan op welke wijze de bevoegdheid, die de Hoofden van Gewestelijk Bestuur aan artikel 36 hunner instructie (Staatsblad 1867 no. 114) ontleenen om in de vervulling der functiën van Inlandsch Officier van Justitie bij ontstentenis van den titularis te voorzien, behoort te worden opgevat in verband met de laatste alinea van artikel 62 van het reglement op de rechterlijke organisatie en het beleid der Justitie in Nederlandsch-Indië, krachtens welke bij afwezigheid, belet of ontstentenis van een Officier bij eene Indische rechtbank en van den onmiddelijk in rang volgenden Inlandschen Officier, de functiën van het Openbaar Ministerie tijdelijk door den President aan een Lid van het College worden opgedragen.

Blijkens de dezerzijdsche circulaire van $\frac{a.\ 16}{b.\ 29}$ Augustus 1889 no. $\frac{a.\ 1915}{b.\ 2015}$ meende de Regeering destijds bedoelde vraag in dien zin te moeten beantwoorden dat de bevoegdheid der Gewestelijke Bestuurders ten deze zich bepaalt tot het treffen van maatregelen met betrekking tot de waarneming van het openbaar ministerie *buiten* de terechtzittingen, en dat zij geen bemoeienis hebben met de wijze van voorziening in de vervulling dier functiën op de terechtzitting, ten aanzien waarvan werd verwezen naar het bepaalde bij het hooger aangehaald (in de verschillende regelingen van het rechtswezen op de Buitenbezittingen gehandhaafd) (1) artikel 62 van het reglement op de rechterlijke reorganisatie, gelijk dit nader is toegelicht bij no. 750 van Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië.

Deze uitlegging is evenwel niet overeen te brengen met het in de ordonnantie

(1) Het tusschen ( ) staande alleen voor *b.*

van 1 Mei 1877 (Staatsblad no. 94) uitgesproken beginsel dat de waarneming van eenig ambt, hetzij krachtens eene opdracht door de daartoe bevoegde autoriteit, hetzij krachtens wettelijke bepalingen, in zich sluit de bevoegdheid tot uitoefening van alle aan dat ambt verbonden zoo administratieve als rechterlijke functiën.

Krachtens dit beginsel is hij, die door het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur wordt aangewezen om bij ontstentenis, afwezigheid of belet van den titularis de functiën van Inlandsch Officier van Justitie waar te nemen, bevoegd die functiën ook *op* de terechtzitting te vervullen. De vraag of ook hij, wien ingevolge de 4de alinea van het meer aangehaald artikel 62 van het reglement op de rechterlijke organisatie de functiën van ambtenaar van het openbaar ministerie zijn opgedragen, ingevolge meergemeld beginsel die functiën in haren vollen omvang, dus ook *buiten* de terechtzitting, behoort uit te oefenen, moet naar het inzien van den Gouverneur-Generaal ontkennend worden beantwoord opgrond van de volgende beschouwing voorkomende onder de praemissen van het besluit van 17 Mei 1856 no. 13 (opgenomen in het hooger aangehaald no. 750 van het Bijblad op het Staatsblad) en ontleend aan het bij die beschikking verhandeld advies van het Hoog-Gerechtshof van Nederlandsch-Indië van 15 Maart te voren no. 467, t. w. „dat de verplichting tot vervulling der werkzaamheden „buiten de terechtzitting, bij art. 55 en volgende van het Inlandsch Reglement „aan de Inlandsche Officieren van Justitie opgedragen, niet het gevolg is, zooals „bij de Europeesche Officieren van Justitie, van hunne aanstelling tot Officier bij „eene rechtbank, maar juist het omgekeerde plaats heeft, daar zij bij de In„landsche rechtbanken het openbaar ministerie vertegenwoordigen, *omdat* zij in de „afdeeling, waarin die rechtbank zitting houdt, tot Officier van Justitie zijn „aangesteld."

Volgens het oordeel van Zijne Excellentie is dan ook de bedoeling waarmede de 4de alinea van artikel 62 van het reglement op de rechterlijke organisatie in het leven is geroepen, geene andere dan om den Voorzitter van de betrokken Inlandsche rechtbank in staat te stellen om de terechtzitting tot het houden waarvan ingevolge de artikelen 92 en 101 van meergemeld reglement o. m. ook de aanwezigheid vereischt wordt van den Inlandschen Officier van Justitie, — wanneer deze om eenige reden niet beschikbaar mocht zijn, toch voortgang te doen hebben, in verband waarmede van eene toepassing van bedoelde wetsbepaling alleen dan sprake kan zijn wanneer, ingeval van afwezigheid, belet of ontstentenis van den Inlandschen Officier en van den in rang op dezen volgenden Officier, niemand wettig — dat is door het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur — met de waarneming hunner functiën belast is dan wel de wettig daarmede belaste persoon afwezig of belet is te fungeeren.

De thans door den Gouverneur-Generaal ten deze gehuldigde opvatting laat derhalve aldus zich formuleeren:

a. De bevoegdheid der Hoofden van Gewestelijk Bestuur, om tijdelijk in de vervulling van vaceerende functiën te voorzien, bedoeld in artikel 36 van hunne instructie in Staatsblad 1867 no. 114, sterkt zich ook uit tot de Inlandsche Officieren van Justitie.

b. De met gebruikmaking dier bevoegdheid aangewezen tijdelijke titularissen vervullen het door hen waargenomen ambt in zijn vollen omvang en nemen dus ook de functiën van het openbaar ministerie op de terechtzittingen der Inlandsche rechtbanken waar.

c. Alinea 4 van artikel 62 van het reglement op de rechterlijke organisatie houdt geen verband met het sub *a* bedoelde voorschrift. Van de bevoegdheid om de functiën van het openbaar ministerie tijdelijk aan een Lid van het College op te dragen, maakt de Voorzitter der betrokken Inlandsche rechtbank gebruik, wanneer de Inlandsche Officier van Justitie, onverschillig of deze definitief of tijdelijk titularis van dat ambt is, voor eenige terechtzitting niet beschikbaar mocht zijn.

d. De bemoeiingen van het aldus met de functiën van het openbaar ministerie belaste Lid der rechtbank bepalen zich uit den aard der opdracht tot de zaken, welke ter terechtzittingen behandeld zijn, en houden op, zoodra de Inlandsche Officier van Justitie weder beschikbaar is.

Ingevolge een van Zijne Excellentie ontvangen opdracht heb ik de eer het vorenstaande te uwer kennisse te brengen en UHEdG. te verzoeken bij voorkomende gelegenheden daarmede rekening te willen houden.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJK.

No. 4715. ERFPACHT. *Teruggave van erfpachtsperceelen nadat eene vordering is ingesteld tot vervallen verklaring van het erfpachtsrecht.*

Een erfpachter, tegen wien op grond van art. 733 van het Burgerlijk Wetboek een rechtsvordering tot vervallen verklaring van zijn erfpachtsrecht aanhangig werd gemaakt wegens wanbetaling van den canon gedurende vijf achtereenvolgende jaren, deed hangende het proces der Regeering het verzoek om het perceel in der minne aan het Gouvernement te mogen teruggeven.

Uit overweging dat de erfpachter in weinige gunstige financieele omstandigheden verkeerde en bij eventueele veroordeeling ook zelfs de kosten van het geding niet zou kunnen voldoen, verleende de Regeering naar aanleiding van dat verzoek machtiging aan den betrokken Resident om het perceel bij gerechtelijke acte ten name van het Gouvernement terug te ontvangen.

Van die machtiging maakte de erfpachter echter niet terstond doch eerst geruimen tijd daarna gebruik. De wederoverschrijving van het perceel ten name van het Gouvernement geschiedde toch eerst den 24en Januari 1891, terwijl de bedoelde machtiging reeds den 23en September 1889 verleend werd.

Intusschen kon de ingestelde vordering tot vervallen verklaring van het erfpachtsrecht niet worden ingetrokken, met het oog op de mogelijkheid dat de tegenpartij geen gevolg zou geven aan hare toezegging tot teruggave van haar erfpachtsperceel, in welk geval het proces op nieuw had moeten worden aanhangig gemaakt.

Aan het telkens ter rolle van den rechter uitstel vragen van de verdere behandeling van het rechtsgeding zijn evenwel praktizijnskosten verbonden, en daarom dient dergelijke wijze van handelen zooveel mogelijk te worden vermeden.

Uit dien hoofde zijn de Hoofden van Gewestelijk Bestuur door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur bij circulaire van 6 Februari 1892 no. 754 aangeschreven om, wanneer machtiging wordt verleend tot terugneming van een erfpachtsperceel, nadat met betrekking tot dat perceel eene rechtsvordering is ingesteld tot vervallen verklaring van het erfpachtrecht, den erfpachter uit te noodigen binnen één maand mede te werken tot de wederoverschrijving van zijn recht ten name van het Gouvernement, waartoe ter rolle van den rechter uitstel gevraagd

kan worden van de verdere behandeling van het rechtsgeding, zullende bij gebreke daarvan het proces tot vervallen-verklaring onmiddellijk moeten worden voortgezet en teneinde gebracht. (1)

No. 4716. ONTGINNING. — *Toepassing der ordonnantie in Staatsblad 1874 no. 79.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera met uitzondering van de Vorstenlanden van 12 Juni 1888 No. 3306. Vervallen door Stb. 1896 No. 44 en Bijblad No. 5086.

No. 4717. GEWESTELIJKE EN PLAATSELIJKE KEUREN EN REGLEMENTEN VAN POLITIE. — *Wenken in acht te nemen bij de opmaking en indiening van —.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 8587. Batavia, 16 December 1889.

In verband met den steeds toenemenden stroom van gewestelijke en plaatselijke keuren en reglementen van politie, welke mij ingevolge art. 1 van Staatsblad 1858 No. 18, zooals dat gelezen wordt volgens Staatsblad 1862 No. 146 jcto. Staatsblad 1870 No. 189, in concept worden toegezonden, acht ik 't ter bevordering eener richtige en spoedige behandeling, wenschelijk ter zake de aandacht der Hoofden van Gewestelijk Bestuur op het navolgende te vestigen.

In de eerste plaats wijs ik er op, dat de Hoofden van Gewestelijk Bestuur zich bij de aanbieding van concepten van verordeningen, als bovenbedoeld, in den regel van alle toelichting plegen te onthouden. Niettemin ligt 't voor de hand, dat in vele gevallen eene volledige toelichting der vast te stellen bepalingen onmisbaar is, daar dezerzijds bij gemis aan voldoende kennis van plaatselijke toestanden of om andere redenen, de strekking en doelmatigheid der gewenschte bepalingen vaak bezwaarlijk kunnen worden beoordeeld.

Doch ook de urgentie eener keur vereischt in vele gevallen behoorlijke toelichting. Er zijn b. v. verordeningen, die voor plaatsen van eenige beteekenis reden van bestaan kunnen hebben, doch welker nut voor kleinere plaatsen met grond betwijfeld mag worden. Voorts worden soms keuren ontworpen betreffende onderwerpen, welke op het gebied der gewestelijke of plaatselijke wetgeving geheel nieuw zijn of althans zelden worden aangetroffen. In dergelijke gevallen nu stel ik er prijs op, dat de urgentie der voorgestelde regeling omstandig worde aangetoond. In het bizonder mag worden verlangd, dat bij het vervangen van bestaande verordeningen door nieuwe keuren omtrent hetzelfde onderwerp en het brengen van wijzigingen in bestaande verordeningen, de noodzakelijkheid der vervanging en wijzigingen in het licht worde gesteld. Het gedurig wijzigen of vervangen van bestaande verordeningen levert toch voor de ingezetenen geen gering bezwaar op (2). Intusschen gebeurt 't thans niet zelden, dat keuren, welke eerst sedert kort in werking zijn getreden, door nieuwe verordeningen van dezelfde strekking worden vervangen dan wel worden gewijzigd, zonder dat dezerzijds uit eenige toelichting van het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur de noodzakelijkheid of wenschelijkheid der vervanging of wijziging kan worden afgeleid.

(1) Missive 1e Gouvernements Secretaris van 16 Januari 1892 no. 127.

(2) Er gelden thans in *Nederlandsch-Indië*, blijkens het daarvan aan mijn departement aangehouden register, 783 politiekeuren.

De bezwaren intusschen, bij de behandeling van concepten van reglementen van politie ondervonden, vloeien grootendeels voort uit hunne veelal gebrekkige samenstelling en redactie. Toch zouden die bezwaren voor een goed deel kunnen worden vermeden, wanneer men zich bij de samenstelling dier concepten steeds rekenschap gaf van hetgeen eene keur moet inhouden, n. l. een samenstel van duidelijk omschreven gebods — of verbodsbepalingen met de daaraan verbonden poenale sanctie, zonder daarbij in uitvoerige details te treden.

Ook kan de gewestelijke wetgever zijne en mijne taak vergemakkelijken door zooveel mogelijk partij te trekken van verordeningen, waarbij het betrekkelijk onderwerp voor andere gewesten is geregeld. Wel is waar mag niet de vraag wat reeds in vroegere verordeningen voorkomt den doorslag geven, en moet in elk bizonder geval worden overwogen welke voorschriften aangaande het te regelen onderwerp in het algemeen onmisbaar zijn, maar toch kan vooral de raadpleging van verordeningen *van jongen datum* dikwerf nuttig zijn.

In elk geval dient steeds in het oog te worden gehouden — hetgeen herhaaldelijk wordt verzuimd bij de samenstelling van de hier besproken concepten — dat de reglementen en keuren van politie zich niet mogen uitstrekken tot onderwerpen van algemeen strafrecht, noch iets inhouden strijdig met verordeningen, door een hooger gezag binnen den kring zijner bevoegdheid uitgevaardigd (art. 2 van Staatsblad 1858 No. 17.)

Ook mag niet uit het oog worden verloren, dat het formulier van afkondiging, voorgeschreven bij art. 4 van Staatsblad 1858 no. 17, *letterlijk* moet worden gevolgd, aangezien de afkondiging *in dien vorm* de eenige voorwaarde der verbindbaarheid van de keur is. Het is opvallend, dat zelden een concept — keur door mij wordt ontvangen, waarin het evenbedoeld eenvoudig voorschrift is opgevolgd.

Voorts verdient het aanbeveling de strafbepalingen zooveel mogelijk in overeenstemming te brengen met het strafstelsel der beide Algemeene Politiestrafreglementen.

Overigens zij hier nog opgemerkt, dat ik de geamendeerde concept—verordeningen, welke door mij na examinatie weder aan het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur worden teruggezonden, later steeds gaarne terug ontvang, terwijl ik mij voor de stipte naleving van Bijblad no. 2444 evenzeer beleefd aanbevolen houd. Door aan dit tweeledig verzoek geregeld te voldoen zal ik niet meer, gelijk tot dusverre, verplicht zijn telkens daaraan te herinneren, hetgeen slechts onnoodig tot vertraging in de afdoening der zaak aanleiding geeft.

Ten slotte teeken ik hierbij aan, dat door de Regeering onlangs is beslist, dat vertalingen in de Maleische of landstaal van gewestelijke of plaatselijke keuren op de residentiebureaux behooren te worden vervaardigd. Daarentegen kan voor de vertaling van zoodanige keuren in de Chineesche taal desvereischt mijne tusschenkomst worden ingeroepen.

Onder aanteekening, dat de Regeering mij gemachtigd heeft (1) het bovenstaande te Uwer kennisse te brengen, heb ik de eer UHEdG: beleefd te verzoeken bij de samenstelling en indiening van ontwerp — verordeningen van politie met de bovengegeven wenken rekening te willen houden.

De Directeur van Justitie,
L. A. P. F. BUIJN.

---

(1) Missive 1e Gouv. Secretaris van 6 December 1889 no. 2829.

No. 4718. CHOLERA. WONINGEN. VERBRANDING. — *Geene woningen van choleralijders te verbranden.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java en Madoera.

No. 122. Batavia, 6 Januari 1890.

Door enkele Hoofden van bestuur zijn tot tegengang der verspreiding van *Aziatische Cholera* inlandsche woningen, waarin lijders aan die ziekte waren overleden, op geneeskundig advies verbrand, terwijl de eigenaars dier woningen werden schadeloosgesteld.

Het verbranden van besmette huizen is nergens voorgeschreven. Het nut er van wordt ernstig betwijfeld en niet evenredig geacht aan de zeer belangrijke uitgaven die van de algemeene toepassing van den maatregel het gevolg zouden kunnen zijn.

De Regeering heeft mij daarom opgedragen (1) UHEdG. mede te deelen, dat zij het eigener autoriteit toepassen van dien maatregel niet kan goedkeuren en derhalve daarvoor gedane uitgaven niet uit 's lands kas zullen worden vergoed.

Wordt te eeniger tijd de noodzakelijkheid gevoeld om besmette huizen te verbranden, dan gelieve UHEdG. hiertoe een voorstel, gesteund door eene gemotiveerde verklaring van den geneesheer, te doen.

Overigens behoef ik wel niet in Uwe aandacht aan te bevelen, dat in voorkomende gevallen zooveel mogelijk gestreefd wordt naar behoorlijke ontsmetting van huizen en losse goederen.

Ik heb de eer U te verzoeken het vorenstaande mede ter kennis te brengen van de hoofden van plaatselijk bestuur in Uw gewest, waartoe exemplaren dezer circulaire hierbij gaan.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4719. REGLEMENTEN. LIJFWACHTEN DRAGONDERS. — *Verantwoording van paarden enz., in gebruik bij de lijfwachten dragonders van den Soesoehoenan van Soerakarta en den Sultan van Djokjakarta.*

BESLUIT.

No. 17. Buitenzorg, 3 Juli 1891.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat artikel 58 van het bij besluit van 9 September 1882 no. 38 vastgesteld, in no. 3833 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië opgenomen *Reglement voor de lijfwachten dragonders van den Soesoehoenan van Soerakarta en den Sultan van Djokjakarta* wordt gelezen als volgt:

„De Residenten zenden jaarlijks aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur „eene verantwoording van paarden, harnachement- en poetsgereedschappen, ka„zerneering en stalbehoeften, vergezeld van de noodige bewijzen."

(1) Missive 1e Gouvernements Secretaris van 26 Nov. 1889 no. 2754.

No. 4720. GOUVERNEMENTS MARINE. COSTUUM.— *Vaststelling van het Costuum der 3e machinisten van de Gouvernements Marine.*

Bij artikel 2 § II van het besluit van 19 Januari 1892 no. 9 is, met aanvulling van het besluit van 7 Januari 1880 no. 2 (Bijblad no. 3525), bepaald dat het Costuum voor de 3e machinisten der Gouvernements Marine wordt vastgesteld als voor de 2e machinisten, doch zonder het eikenloof om de gekroonde W vóór de pet en, in plaats van het galon van 4 m. M. breedte, een koord van zilverdraad rond de mouwen.

No. 4721. ZOUT. *Waarneming der functiën van Zoutverkooppakhuismeester en Zoutdoorvoerpakhuismeester bij tijdelijke verhindering van den titularis.*

B. 15 Juli 1887 No. 5/c. Vervallen door Bijblad No. 5503.

No. 4722. OOSTKUST VAN SUMATRA-GEVANGENEN. PROSTITUÉES. HOSPITALEN. PERSONEEL. SPOORKOSTEN. — *Verdeeling tusschen de hospitalen voor zieke gevangenen en zieke prostituées te Medan en Laboean Deli van het voor die inrichtingen in dienst gesteld personeel, en vergoeding van spoorkosten van dat personeel bij overplaatsing.*

BESLUIT.

No. 24. Buitenzorg, 22 November 1890.

Gelet enz.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Krachtens machtiging des Konings:

1°. met wijziging in zooverre van § A van het besluit van 31 December 1886 no. 28 (Bijblad op het Staatsblad van *N. I.* no. 4358) te bepalen, dat het daarbij ten behoeve der hospitalen voor zieke gevangenen en zieke prostituées te Medan en Laboean Deli (residentie Oostkust van Sumatra) toegestaan vast personeel naar gelang der behoefte tusschen die inrichtingen verdeeld kan worden;

2°. te bepalen dat aan de tot gemeld personeel behoorende beambten, wanneer zij krachtens de sub 1° bedoelde regeling worden overgeplaatst, de kosten der reis van Medan naar Laboean Deli en omgekeerd in de 3de klasse van den spoorweg voor hen zelven en hun wettig gezin van Landswege worden vergoed.

Afschrift enz.

No. 4723. ONDERWIJS. — *Verhooging der som, toegestaan voor leeraren bij de Normaalscholen te Batavia en Soerabaia.*

De som van *f* 240.— 's maands, bij artikel 4 alinea 2 van het Reglement voor de normaalscholen te *Batavia* en *Soerabaja*, opgenomen in Bijblad no. 4639, toegestaan voor toelagen aan de leeraren bij die scholen, is bij het besluit van 12 Januari 1892 no. 9 krachtens Koninklijke machtiging gebracht op *f* 340.— 's maands.

In herinnering gebracht bij Bijblad no. 4990.

Bovenbedoeld bedrag is bij Bijblad no. 6170 gebracht op *f* 700.—

No. 4724. HOUTWERKEN. MARINE.— *Verstrekking aan particulieren van houtwerken uit den voorraad van het Departement der Marine.*

Bij het besluit van 5 Mei 1892 no. 26 is, met wijziging in zoover van het besluit van 9 December 1865 no. 4 (Bijblad no. 1757), bepaald dat houtwerken uit den voorraad van het Departement der Marine aan particulieren kunnen worden verstrekt in dezelfde omstandigheden en op dezelfde voorwaarden als voor andere artikelen is vastgesteld, met dien verstande dat bij verstrekking van djatihout de geldelijke berekening plaats heeft overeenkomstig het bepaalde sub *d* van artikel 1 van het besluit van 8 December 1882 no. 14 (Staatsblad no. 303).

No. 4725. BEHOEFTIGEN EN SCHIPBREUKELINGEN. — *Terugvordering van uitgaven, gedaan ten behoeve van behoeftigen en schipbreukelingen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 6261. Batavia, 26 November 1890.

Ten einde de voorschriften betreffende de terugvordering van in Nederlandsch-Indië gedane uitgaven ten behoeve van behoeftigen en schipbreukelingen, die de kolonie verlaten, in overeenstemming te brengen met de ter zake door Zijne Excellentie den Minister van Koloniën gegeven wenken, ben ik door de Regeering uitgenoodigd (1) om, met intrekking van de dezerzijdsche circulaires van 11 Juli 1871 No. 4102/G, 22 September 1875 No. 9534 en 7 Mei 1886 No. 2953), opgenomen respectievelijk in Nos. 2536, 2947 en 4400 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië), 11 Augustus 1887 No. 4592 en 27 Juli 1888 No. 3589, de navolgende regelen vast te stellen, voor welker nauwgezette toepassing ik de eer heb mij mits deze bij UHEdG. aan te bevelen.

Van behoeftigen, die krachtens artikel 3 alinea 3 letter *a*, van het in Staatsblad 1882 No. 125 opgenomen reglement (2) op 's Lands kosten naar Nederland worden opgezonden, worden geene schuldbekentenissen gevorderd voor het bedrag der passagekosten en voor de uitgaven te hunnen behoeve gedaan wegens voeding als anderszins.

Dit voorschrift is ook toepasselijk op schipbreukelingen, afkomstig van Nederlandsche schepen, die op grond der bovenaangehaalde bepaling naar Nederland worden overgevoerd, onverschillig of het schip, waarvan zij afkomstig zijn, in de Indische wateren dan wel elders is verongelukt.

De uitgaven in Nederlandsch-Indië gedaan ten behoeve van schipbreukelingen, die op eigen kosten de kolonie wenschen te verlaten of op buiten Nederlandsch-Indië te huis behoorende vaartuigen zijn aangemonsterd, behooren echter, terwijl de betrokken personen nog in Indië vertoeven, zooveel mogelijk van hen te worden teruggevorderd.

Indien de daartoe aangewende pogingen het gewenschte gevolg niet hebben, behoeven van de betrokken personen geene schuldbekentenissen gevorderd te

---

(1) Missives 1e Gouvernements Secretaris van 5 September en 26 October 1890 Nos. 2159 en 2592.

(2) Vervangen door art. 5 al. 3 le a van het reglement in Stb. 1897 No. 163, aangevuld bij Stb. 1899 No. 196.

worden, tenzij in bijzondere gevallen, met het oog op de persoonlijkheid der schipbreukelingen, goede redenen mochten bestaan om te verwachten dat verdere pogingen tot invordering zullen slagen.

In dat geval behoort door hen eene schuldbekentenis afgegeven te worden, waarbij zij verklaren de voor hen uitgegeven sommen aan het Nederl. Indisch Gouvernement schuldig te zijn en zich verbinden die door tusschenkomst van het Departement van Koloniën in Nederland te zullen betalen.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
H. KUNEMAN.

No. 4726. DISPENSATIE. SUCCESSIERECHT. — *Regel te volgen bij het verleenen van dispensatie van de verplichting tot aangifte van nalatenschappen ten kantore van den ontvanger van het recht van successie en overgang.*

Nadat aan de erfgenamen van een in Nederland overleden persoon bij besluit van 2 Juli 1888 No. 6, met dispensatie onder nadere goedkeuring des Konings van artikel 7 der in Staatsblad 1836 No. 17 opgenomen ordonnantie op het recht van successie en overgang in *N. I.*, (1) een uitstel van zes maanden was verleend boven den bij de wet gestelden termijn voor het doen van aangifte der nalatenschap van den overledene ten kantore van den ontvanger van voormeld recht, werd hun bij besluit van 26 December 1888 No. 5, wederom met dispensatie onder gelijk voorbehoud van dezelfde wetsbepaling, een nader uitstel van gelijken duur voor die aangifte toegestaan.

Het verleenen der Koninklijke goedkeuring op laatstgenoemd besluit werd echter onnoodig geoordeeld, omdat de dispensatie, volgens de redactie van het eerste besluit zonder eenige beperking verleend zijnde, geacht werd voor goed te blijven gelden en in verband daarmede vermeend werd dat bij de tweede beschikking alleen de termijn van aangifte had behoeven verlengd te worden, waartoe de mogelijkheid bestond tengevolge van de vroeger verleende dispensatie.

Ten einde evenwel voor het vervolg te voorkomen dat op deze wijze het verlengen van den termijn in artikel 7 der bovenaangehaalde ordonnantie van het verleenen van dispensatie van dat artikel wordt losgemaakt, zullen besluiten als het bovenbedoelde voortaan zóó geredigeerd dienen te worden, dat daaruit de bedoeling blijkt om de dispensatie slechts voor zekeren tijd te verleenen, hetgeen duidelijk zal uitkomen, indien instede van de uitdrukking „met dispensatie van" daarin gebruikt wordt de uitdrukking „met dispensatie in zooverre van", (Besluit van 29 Maart 1890 No. 50).

No. 4727. MILITAIREN. REËNGAGEMENT. — *Wijze, waarop gehandeld moet worden ten aanzien van militairen, die zich wenschen te reëngageeren, doch niet tot een reëngagement kunnen worden toegelaten, omdat zij tijdelijk physiek ongeschikt worden geacht voor den militairen dienst.*

Wordt een militair *bij het einde zijner dienstverbintenis physiek* ongeschikt bevonden voor den dienst, zoodat hem *op dien grond* een reëngagement moet worden

(1) (Vervangen door Stbld. 1901 No. 471).

geweigerd, en wordt die ongeschiktheid geacht hem *niet voortdurend* uit te sluiten van eene nieuwe dienstverbintenis, dan moet hem de keuze worden gelaten om:

òf met paspoort den dienst te verlaten *(waarna* hij dan, desverkiezende, nader zijne eventueele rechten op *voortdurend* gagement krachtens art. 2 punt *a* van het gagementsreglement (1) kan doen gelden),

òf wel met *tijdelijk* paspoort naar *Nederland* te vertrekken (c. q. overeenkomstig de 2e alinea van art. 3 van het gagementsreglement (1) *in Indië* te verblijven), ten einde nader in eene militaire ziekeninrichting te worden opgenomen en zoodoende uitgemaakt te zien of hij *tijdelijk* of *voortdurend* gagement kan verkrijgen.

Omtrent de in deze door den militair zelf te nemen beslissing moet hij zich telkens *schriftelijk* verklaren, welke verklaring — als de man naar *Nederland* wordt opgezonden — telkens behoort te worden ingesloten bij den inscheepingsstaat en daarop vermeld.

Hij die het *eerste* alternatief kiest, *behoudt* — vermits hij *tòch* geacht moet worden den dienst te verlaten *wegens lichaamsgebreken* — zijne aanspraken op de gratificatie, vastgesteld bij artikel 1 van het Koninklijk besluit van 5 Maart 1888 No. 17 (Ind. Staatsblad No. 81). (2)

Er moet echter op gelet worden dat de mutatie, waarbij de militairen uit het leger worden afgevoerd, in het stamboek (en dus ook in het hun uit te reiken paspoort) zóó gesteld worde, dat geconstateerd zij, dat het paspoort wordt uitgereikt „bij expiratie van dienst, wegens ziels- of lichaamsgebreken, niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag" (art. 1 van bovenaangehaald Koninklijk besluit).

(Gouvernements besluit van 8 Augustus 1888 No. 8).

No. 4728. KAARTEN. TOPOGRAPHIE.-*Kostelooze verstrekking van op het topographisch bureau te Batavia vervaardigde kaarten.* (3)

Met aanvulling of wijziging van het besluit van 6 Februari 1880 No. 29 (Bijblad No. 3772) is bepaald:

bij het besluit van 17 November 1889 No. 19, dat voor zoover de voorraad strekt — van de door het topographisch bureau te Batavia reeds vervaardigde en alsnog te vervaardigen en in het licht te geven kaarten aan de Controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur op en buiten Java en Madoera, niet gevestigd op gewestelijke of afdeelingshoofdplaatsen, ten behoeve van hun archief *kosteloos* zal worden verstrekt *één* exemplaar van de op hunne contrôle-afdeeling of onderafdeeling betrekking hebbende detailkaarten;

bij artikel 1 van het besluit van 13 Mei 1891 No. 3, dat in den vervolge, instede van aan de in hooger bedoeld besluit van 6 Februari 1880 No. 29 bij *r* genoemde, sedert opgeheven gemeente-inrichting voor de opleiding van Oost-Indische ambtenaren te Leiden, van alle bij het topographisch bureau te Batavia te vervaardigen en in het licht te geven overzichtskaarten één exemplaar kosteloos zal worden verstrekt aan het Koloniaal Museum te Haarlem;

---

(1) Ind. Staatsblad 1876 no. 44, gewijzigd en aangevuld bij Stb. 1880 No. 24, 1882 No. 163, 1883 No. 266, 1886 No. 166, 1892 No. 116 en 1896 No. 90.

(2) Geamplieërd bij Stb. 1890 No. 219.

(3) Vgl. Bijblad No. 4518.

bij artikel 1 van het besluit van 30 September 1891 No. 11 dat van alle bij het topographisch bureau te Batavia te vervaardigen en in het licht te geven overzichtskaarten der topographische opneming in Nederlandsch-Indië één exemplaar kosteloos zal worden verstrekt aan de Rijks universiteit te Leiden.

Zie vervolg in Bijblad nos. 4821 en 4891.

No. 4729. CONSULS. STRAFFEN. — *Tenuitvoerlegging van door Consuls opgelegde straffen.*

Blijkens de missive van den 1en Gouvernements Secretaris van 25 Februari 1891 No. 445 kunnen de in Nederlandsch-Indië gevestigde Consuls van vreemde mogendheden niet vorderen dat de Indische autoriteiten uitvoering geven aan door hen gewezen vonnissen en zijn de plaatselijke autoriteiten in verband daarmede ook niet bevoegd tot ten uitvoerlegging van door Consuls opgelegde straffen hare tusschenkomst te verleenen.

No. 4730. EEREDIENST. — *Wijziging in de standplaats en het dienstwerk der predikanten.*

Bij het besluit van 29 Februari 1892 No. 23 is met wijziging in zoover van het besluit van 27 April 1887 No. 2/c (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4395) bepaald:

I. dat instede van te Benkoelen te Tandjong Pinang (Riouw) een predikant zal zijn geplaatst;

II. dat tot het dienstwerk der predikanten te Batavia, Palembang, Tandjong Pinang en Medan, boven en behalve de herderlijke zorg voor de gemeente te hunner standplaats, behoort:
van de predikanten te Batavia: de dienst bij de gemeente te Telok Betong (Lampongsche Districten) vier malen 's jaars, en bij gemeenten, waar tijdelijk de predikant ontbreekt, zoo dikwijls hun dit door het Bestuur over de Protestantsche Kerken in Nederlandsch-Indië wordt opgedragen;
van den predikant te Palembang: de dienst in de gemeenten te Lahat, Tebing Tinggi, Bandar en Benkoelen, drie malen, in de gemeente te Djambi, *twee* malen, en in de kleinere gemeenten der residentiën Palembang en Benkoelen, *één* maal 's jaars;
van den predikant te Tandjong Pinang: de dienst in de gemeenten van het gewest Riouw en Onderhoorigheden, *één* maal, in de gemeente Muntok (Banka en Onderhoorigheden), *vier* malen, en in de overige gemeenten van het eiland Banka, *één* maal 's jaars; van den predikant te Medan: de dienst in de gemeenten der residentie Oostkust van Sumatra, *twee* malen 's jaars.

No. 4731. REISPASSEN VAN CHINEEZEN. — *Vermelding in Chineesche karakters van de namen der houders op de —.*

Ten vervolge van de Circulaire van den 1en Gouvernements Secretaris van 17 Juni 1889 No. 1353 (Bijblad No. 4509) zijn de Hoofden van Gewestelijk Bestuur bij de Circulaire van den 1en Gouvernements Secretaris van 27 April 1891

No. 929 uitgenoodigd op de reispassen van Chineezen, die zich naar het buitenland wenschen te begeven, voortaan den naam van den houder van den pas ook in Chineesche karakters te doen stellen, indien daartoe over een vertrouwbaar persoon kan worden beschikt.

No. 4732. BOUWWERKEN. WONINGEN. — *Verbod tot verfraaiing, wijziging of uitbreiding van Gouvernements woningen uit de fondsen voor gewoon onderhoud.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 3200b. Buitenzorg, 26 December 1891.

Door eene toevallige omstandigheid heeft de Gouverneur-Generaal kennis gekregen van het feit, dat een der Residenten eigener autoriteit eenige gaanderijen aan de door hem bewoonde Gouvernements woning heeft doen bijbouwen en de kosten van deze werkzaamheden uit de voor het gewoon onderhoud van 's Lands werken toegestane fondsen bestreden heeft.

Naar Zijner Excellentie is medegedeeld zou dit feit niet geheel op zich zelf staan, maar het meer voorkomen dat op dergelijke wijze in de inrichting van Gouvernements woningen veranderingen worden gebracht.

Zijn zoodanige handelingen in het algemeen niet geoorloofd, met nadruk wenscht de Gouverneur-Generaal er op gewezen te zien, dat voor zulke werkzaamheden niet mag beschikt worden, over de voor gewoon onderhoud toegestane fondsen, waardoor deze voor een deel aan hunne bestemming zouden worden onttrokken.

Reeds in de onder No. 4121 in het Bijblad op het Staatsblad opgenomen Circulaire van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken werd voorgeschreven, dat verfraaiing, wijziging in de inrichting of uitbreiding van woningen voor Bestuurs ambtenaren achterwege moet blijven, omdat ten deze alles afhangt van den bijzonderen smaak of de leefwijze van den tijdelijken bewoner.

Aan dit voorschrift wenscht de Gouverneur-Generaal streng de hand te doen houden en ik heb mitsdien de eer, ingevolge opdracht van Zijne Excellentie, UHEdG. te verzoeken voor eene behoorlijke naleving van dit voorschrift te willen waken en doen waken.

De Algemeene Secretaris,
SWEERTS.

No. 4733. REGLEMENT VOOR HET PARC VACCINOGÈNE *te Weltevreden.*

Bij het besluit van 4 April 1881 No. 16 is vastgesteld het navolgende:

Reglement voor het prac-vaccinogène te Weltevreden.

Art. 1. Het prac-vaccinogène te Weltevreden (Batavia) is bestemd:

a. tot het aankweeken en verstrekken van animale vaccine-stof;

b. tot inrichting voor koepokinenting (vaccinatie-bureau).

Art. 2. Het hoofd der inrichting voert den titel van Directeur.

Het toezicht wordt uitgeoefend door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid en onder dezen door den Chef over den geneeskundigen dienst.

Art. 3. De werkzaamheden in het parc worden geregeld door den Directeur in overleg met den Chef over den geneeskundigen dienst.

Art. 4. Gewijzigd bij Bijblad no. 5530.

Art. 5. De aanvragen tot verstrekking worden rechtstreeks ingediend aan den Directeur van het parc, in het geval sub *a* van het vorige artikel door de betrokken geneesheeren.

Art. 6. Aan het parc wordt op afzonderlijke uren of dagen gelegenheid gegeven tot de volgende vaccinatiën of revaccinatiën:

a. kosteloos voor Europeanen en met hen gelijkgestelden;

b. kosteloos voor Inlanders en met hen gelijkgestelden;

c. tegen betaling van *f* 1 voor ieder die zich aanmeldt;

d. tegen betaling van *f* 2,50 voor ieder die zich aanmeldt.

Art. 7. Voor elke der in het vorig artikel bedoelde categorieën van vaccinatiën of revaccinatiën wordt zooveel mogelijk wekelijks gelegenheid gegeven, op dagen of uren door den Directeur te regelen en bekend te maken.

Art. 8. Voor elke aan het parc gedane vaccinatie (revaccinatie) wordt desverlangd door den Directeur der inrichting kosteloos een schriftelijk bewijs afgegeven, mits de gevaccineerde (gerevaccineerde) — wettige redenen van verhindering uitgezonderd — den achtsten dag na de inenting ten diens bureele verschijne of daar aan hem worde vertoond.

Art. 9. De Directeur der inrichting is belast met het beheer van den inventaris en met het ontvangen der volgens dit reglement geheven inkomsten.

Hij doet de uitgaven voor het huishoudelijk beheer, waartoe de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid hem, met inachtneming van het bepaalde bij de artikelen 8 en 9 der voorschriften vervat in het besluit van 10 December 1873 No. 6 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 2718), voorschotten kan verleenen.

De geheven inkomsten worden driemaandelijks en wel in de eerste week volgende op het afgeloopen kwartaal in 's lands kas te Batavia gestort.

Art. 10. In de maand Februari van ieder jaar dient de Directeur van het parc aan den Chef over den geneeskundigen dienst een verslag in van zijne verrichtingen gedurende het afgeloopen jaar.

De artt. 2, 3, 9, en 10 zijn m. m. ook van toepassing op het toezicht, etc. van het instituut Pasteur, zie Bijblad no. 5186.

No. 4734. CHINEESCH HOSPITAAL. BEDELAARSGESTICHT. SEMARANG.— *Wijzigingen van de Reglementen voor het Chineesch Hospitaal te Semarang en Bedelaarsgesticht te Petjerongan (Semarang).*

APOSTILLAIRE DISPOSITIE.

No. XXIII. 11 Mei 1854.

Op de missive van den Directeur-Generaal van Financiën van 1 Mei 1854 No. 3073;

Is,

1o. Enz.

2o. Machtiging verleend, om, met wijziging van art: 4 en 5 van het Reglement voor het Chineesche Hospitaal te *Semarang*, gearresteerd bij besluit van 18 Februari 1848 No. 6, (1) van af primo April 1854, het personeel bij bedoeld gesticht te brengen, als volgt:

(1) Bijblad No. 241.

1 hoofdmandoor of opziener op . . . . . *f* 25.— 's maands.
1 inlandsche mandoor op. . . . . „ 15.— id. en
8 koelies à *f* 6.— 's maands ieder
zonder voeding. . . . . „ 48.—

Te zamen . . . . *f* 88.— (*acht-en-tachtig gulden*) 's maands,

en dit bedrag af te schrijven ten laste van het fonds van genoemd hospitaal.

Extract enz.

BESLUIT.

No. 21. Buitenzorg, 29 Januari 1889.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging van artikel 4 van het Reglement voor het Chineesch Hospitaal te Semarang, gearresteerd bij besluit van 18 Februari 1848 No. 6 (Bijblad op het Staatsblad van *N. I.* No. 241), zooals dat artikel is gewijzigd bij de apostillaire dispositie van 11 Mei 1854 No. XXIII, en van artikel 5 van het Reglement voor het Bedelaarsgesticht te Petjerongan (Semarang), vastgesteld bij het besluit van 2 Mei 1860 No. 22 (Bijblad op het Staatsblad No. 971), te bepalen dat de bij genoemde inrichtingen geplaatste opzieners zullen genieten eene bezoldiging van *f* 50.— (*vijftig gulden*) 's maands ieder, benevens vrije woning in het gesticht.

Extract enz.

No. 4735. ONDERWIJS. — *Berekening van den diensttijd van onderwijzers der derde klasse voor de toekenning van traktementsverhooging.*

BESLUIT.

No. 8. Buitenzorg, 31 Maart 1878.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te bepalen dat de tijd, gedurende welken iemand tijdelijk als onderwijzer der derde klasse bij het openbaar lager onderwijs is werkzaam geweest, bij eene onmiddellijk daarop volgende definitieve benoeming als diensttijd wordt in rekening gebracht voor de toekenning der traktementsverhoogingen.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

No. 4736. GRONDBEZIT. VERSLAG. — *Voorschriften betreffende het tegengaan van onwettig grondbezit en het indienen van halfjaarlijksche verslagen daaromtrent.*

CIRCULAIRES aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera, met uitzondering van die der Vorstenlanden.

No. 2816. Batavia, 30 April 1885.

Niettegenstaande reeds bij artikel 3 van het Gouvernements besluit van 11 Februari 1872 No. 19 in beginsel werd bepaald, dat de bezitters van gronden,

als bedoeld bij Staatsblad 1861 No. 45, tot ontruiming van den door hen bezeten grond zouden worden gedwongen, indien zij niet binnen één jaar na de dagteekening van dat besluit overgingen tot het aanvragen van een titel, en bij dezerzijdsche Circulaire van 6 October 1881 No. 7552, namens de Regeering, op eene nauwgezette toepassing van bedoeld beginsel werd aangedrongen, zijn toch de voorbeelden van onwettig grondbezit nog zeer talrijk gebleven.

De Regeering heeft hierin aanleiding gevonden mij op te dragen (1) om UHEdG. andermaal mede te deelen, dat het Haar uitdrukkelijk en ernstig verlangen is, dat alsnog met den meesten spoed en de meeste consequentie aan de in vorenaangehaalde beschikking vervatte aanschrijving worde uitvoering gegeven en om U tevens te verzoeken er met de meeste zorg voor te willen waken en doen waken, dat niet-inlanders zich, op welke wijze ook, niet meer wederrechtelijk van gronden meester maken.

Van die opdracht mij mits deze kwijtende, voldoe ik mede aan ontvangen bevelen door U te kennen te geven dat voortaan geen eigendomsinschrijving meer ten koste van den Lande mag plaats hebben, zoodat in elk bijzonder geval zal moeten worden nagegaan, of de verkrijger van den grond in staat is om den koopprijs en de verdere overgangskosten (waaronder die van den meetbrief) te betalen, terwijl ik voorts nog aanteeken, dat door de Regeering in den vervolge, aanvangende met 1 Januari 1886, halfjaarlijks een verslag wordt verwacht, door mijne tusschenkomst in te dienen, omtrent den stand der hier verhandelde aangelegenheid, ook van hetgeen te dien opzichte van bestuurswege is verricht.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
WEGENER.

No. 1026. Batavia, 16 Februari 1887.

Ten vervolge van mijn Circulaire van 30 April 1885 No. 2816, heb ik de eer UHEdG. te verzoeken bij Uwe rapporten omtrent het onwettig grondbezit steeds te willen voegen een staat opgemaakt overeenkomstig het hierbijgaand model, ter vergemakkelijking van een vergelijkend overzicht van den stand van het onwettig bezit bij het begin en op het tijdvak, waarover het rapport loopt.

Ook over het 2e halfjaar 1886 ontving ik alsnog gaarne dien staat.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

Bij Bijblad no. 5039 is een ander model voorgeschreven.
Zie verder Bijblad no. 5458.

No. 4737. KOFFIECULTUUR.—*Bepalingen betreffende de Gouvernements koffiecultuur.*

BESLUIT.

No. 36. Buitenzorg, 28 Juli 1887.

Gelet enz.
Gelezen enz.
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Met intrekking van de besluiten van 29 Januari 1872 No 14, 31 Mei 1873

(1) Missive 1e Gouvernements Secretaris van 10 April 1885 no. 301/c.

No. 32, 26 Mei 1875 No. 28, 23 Augustus 1876 No. 15, 23 September 1876 No. 16 en 8 Maart 1885 No. 23 (Bijblad op het Staatsblad van *N. I.* Nos. 2738, 3084, 3182, 3233 en 4132), zoomede van alle overige bepalingen, welke met dit besluit in strijd mochten zijn, met betrekking tot de op hoog gezag ingevoerde koffiecultuur op Java.

Eerstelijk. Te bepalen als volgt:

A. De cultuur omvat het aanleggen en onderhouden van koffieaanplantingen, het plukken en bereiden der koffievruchten, met dien verstande, dat ieder cultuurplichtige zijn eigen boomen aanplant en verzorgt en de vruchten daarvan oogst.

B. In de streken op Java, waar de Gouvernements koffiecultuur gedreven wordt, zijn cultuurdienstplichtig alle inlanders van:

a. bouwgronden, onverschillig van welken aard en van welke uitgestrektheid;

b. erven, tuinen, boomgaarden en vischvijvers, grooter dan 1/4 bouw.

Vrijgesteld van cultuurdienst zijn alleen:

a. in dienst zijnde hoofden, ambtenaren, beambten en leden der dessabesturen, deze laatste voor zoover en tot het aantal dat zij in functie zijn met voorkennis en goedkeuring van het plaatselijk bestuur;

b. hoofd- en districtspenghoeloes en dorpspriesters, alsmede het erkende personeel bij de missigits op de hoofdplaatsen der afdeelingen en districten en verder de kiais van groote pesantrens;

c. eervol ontslagen ambtenaren, beambten, dessahoofden, hoofd- en districtspenghoeloes;

d. alle zoodanige personen, die krachtens bijzondere beschikkingen van cultuurdienst zijn vrijgesteld of door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur daarvan worden uitgezonderd, wegens hunne werkzaamheid op het gebied van onderwijs of godsdienst. Als cultuurdienstplichtig worden mede aangemerkt alle personen, die wonen in dessa's, niet ingedeeld bij de cultuur, doch gronden bezittende in dessa's, die wél daarbij zijn ingedeeld;

C. Voor de verplichte bijplantingen worden de noodige tot het Staatsdomein behoorende terreinen aangewezen, zooveel doenlijk in de naaste omgeving der dessa's en kampongs binnen een kring van *zes* palen.

Worden gronden aangewezen op grootere afstanden, welke afstanden echter nimmer meer dan *twaalf* palen mogen bedragen, dan zal bepaaldelijk moeten blijken dat de belangen der bevolking daardoor niet geschaad worden en deze in den aanplant van koffieboomen op zoodanige afstanden een middel vinden om haar bestaan te verbeteren.

D. Van de bij de koffiecultuur ingedeelde bevolking mag niet meer worden gevorderd dan een jaarlijksche aanplant van *vijftig* boomen, gemiddeld voor iederen koffieplanter, en dat slechts wanneer de afstand van de dessa tot de te beplanten terreinen *minder* dan *vier* palen bedraagt.

E. Gewijzigd bij Bb. no. 6033.

F. Eigener beweging door de bevolking aangelegde koffieaanplantingen blijven aangemerkt als vrije cultuur, behoudens levering van het product aan den lande tegen den door het Gouvernement vastgestelden prijs en zonder andere bemoeiing van het bestuur dan aanmoediging, leiding en leering.

G. In de Gouvernements koffietuinen mogen geene proeven genomen worden zonder uitdrukkelijke toestemming van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

No. 4738. PERDIKAN-, PAKOENTJEN- EN MIDJEN DESA'S. — *Vrijstellingen, genoten door de bevolking der — en diensten en leveringen, waartoe zij verplicht is.*

BESLUIT.

No. 3. Buitenzorg, 13 September 1887.

Gelet op de missive van den Gouvernements Secretaris van 15 Mei 1885 No. 754, blijkens welke de Directeur van Binnenlandsch Bestuur is gemachtigd om den inhoud der bij de besluiten van 26 en 29 September 1874 Nos. 27 en 9 gearresteerde registers (1) en der van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur ontvangen processen-verbaal, betreffende het ingevolge missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 16 December 1882 No. 2873b in de perdikan-desa's ingesteld onderzoek omtrent de diensten en leveringen, waartoe de bevolking dier desa's ten behoeve harer hoofden en der desabestuurders verplicht is, door den Controleur der 1ste klasse bij het Binnenlandsch Bestuur op Java en Madoera, F. Fokkens Jr. te doen verwerken en opnemen in een nieuw register;

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te arresteeren het aan dit besluit gehecht register (2) betreffende de vrijstellingen, welke door de bevolkingen der perdikan-, pakoentjèn- en midjen-desa's worden genoten en de diensten en leveringen, waartoe zij verplicht zijn.

Ten tweede: Te bepalen dat het bij artikel I van dit besluit bedoeld register zal worden gedrukt tot eene oplaag van 125 *(één honderd vijf-en-twintig)* exemplaren;

met uitnoodiging aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur om daarvan aan ieder der betrokken Europeesche bestuursambtenaren ten behoeve van zijn archief één exemplaar te doen uitreiken en de overige exemplaren ter nadere verdeeling aan de Regeering te doen toekomen; en

onder aanteekening dat enz.

Ten derde: enz.

Afschrift enz.

No. 4739. SPLITSING VAN ERVEN. — *De bepalingen tot beperking der — kunnen voortaan buiten toepassing blijven.*

CIRCULAIRE aan de Residenten op Java.

No. 6400. Batavia, 1 November 1887.

Bij het Gouvernements besluit van 27 April 1842 No. 13, gedeeltelijk opgenomen in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië onder No. 525 en voor een ander deel in het Staatsblad van dat jaar onder No. 17, zijn bepalingen

(1) Nos. 4027 en 4028 van het bijblad.

(2) Dit register kan wegens den grooten omvang niet worden opgenomen.

gemaakt op de splitsing van erven, hoofdzakelijk met het doel om, in verband tot het bepaalde bij het besluit van 4 October 1837 No. 4 (Staatsblad No. 49) te voorkomen dat erven worden gesplitst in zoodanige kleine perceelen, dat zij worden teruggebracht tot een mindere waarde dan ƒ 400.— en zoodoende onttrokken worden aan de verpondingsbelasting.

Sedert is echter de verpondings-ordonnantie van 1823 (Staatsblad No. 5) met alle daarin gebrachte wijzigingen en aanvullingen ingetrokken en vervangen door die afgekondigd in Staatsblad 1886 No. 78, (1) die eerlang in werking zal treden.

Daardoor komt ook het besluit van 4 October 1837 No. 4 (Staatsblad No. 49) te vervallen en daar de nieuwe verpondings-ordonnantie de vrijstelling uitdrukkelijk beperkt tot die omschreven bij art. 2, zal voortaan geen minimum-waarde meer als maatstaf van belastbaarheid gelden, maar elk perceel, dat in de termen valt van art. 1, hoe klein en van welke waarde ook, voortaan door de verponding worden getroffen.

De voornaamste reden voor de beperking der splitsing van erven is derhalve vervallen.

En, voor zoover de overschrijvings-ordonnantie, opgenomen in Staatsblad 1834 Ns. 27 moet worden geraadpleegd, valt op te merken, dat art. 7 daarvan bij de ordonnantie voorkomende in Staatsblad 1885 no. 103 (*) geheel is ingetrokken en vervangen door andere bepalingen op de vrijstelling van het overschrijvingsrecht, waarvoor de waarde van het goed mede niet meer in aanmerking komt, zooals dat vroeger wel het geval was, overeenkomstig § *g* van het vervangen artikel.

Voor ontduiking van het overschrijvingsrecht behoeft dan ook geen vrees meer te bestaan, terwijl het voorts overbodig is de onderwerpelijke bepalingen te doen blijven voortbestaan, om te beletten, dat erven worden gesplitst in zoodanige kleine perceelen, dat daardoor het goede aanzien der buurten wordt benadeeld, daar de zorg voor het behoud daarvan sedert de ordonnantie van 7 April 1882 (Staatsblad No. 104) geheel is overgelaten aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

Namens de Regeering (2) heb ik de eer er Uwe aandacht op te vestigen, dat in verband tot het vorenstaande, de bovenbedoelde bepalingen geen toepassing meer behoeven te vinden.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

(*) Gewijzigd bij Stb. 1900 no. 80.

No. 4740. PATENTRECHT. — *Aanslag van buitenlandsche reederijen, die in Nederlandsch-Indië door agenten worden vertegenwoordigd.*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 157. Batavia, 29 Januari 1886.

Met referte aan Uwe missive van 23 dezer No. 1204, handelende over de vraag, of buitenlandsche Stoomvaartmaatschappijen, die hier door agenten vertegenwoordigd worden, al dan niet aan de patentbelasting onderworpen zijn, heb

(1) Gewijzigd en aangevuld bij Stb. 1889 No. 187, 1890 Nos. 136 en 260, 1891 No. 169, 1892 No. 266, 1893 No. 157, 1896 No. 42, 1897 No. 171 en 1899 No. 117.

(2) Missive van den 1en Gouvern. Secr. van 22 Oct. 1887 No. 1617.

ik de eer, op bekomen last, UHEdG. mede te deelen, dat de Regeering Uwe meening en die van den Minister van Koloniën voor eene ontkennende beantwoording van die vraag geheel deelt.

UHEdG. gelieve mitsdien den Resident van *B.* zijne dwaling ten deze onder het oog te brengen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WEIDE.

No. 4741. PATENTRECHT. — *Over uitkeeringen wegens aangehaald opium is geen — verschuldigd.*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 365. Batavia, 9 Maart 1888.

In antwoord op Uw schrijven van 22 Februari jl. No. 2883, en onder wederaanbieding van de daarbij overgelegde bijlagen, heb ik de eer, op bekomen last, UHEdG. mede te deelen, dat, aangezien de uitkeeringen wegens aangehaald opium ten laste komen van de begrooting (art. 63 van die van het loopende jaar), de inkomsten, welke daaruit voor de opiumjagers, zoowel als voor ieder ander voortvloeien, niet patentplichtig kunnen zijn en U te verzoeken zulks als de beslissing der Regeering aan de commissie voor den aanslag in het patentrecht te *S.* te willen mededeelen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4742. ONDERCOLLECTEURS. PERCEPTIE.—*Regelingen met betrekking tot de inning van eenige belastingen.*

Ten vervolge van No. 66 van het Staatsblad van 1884 en van de Nos. 4105 en 4118 van het Bijblad volgen hieronder eenige beschikkingen omtrent de inning van enkele belastingen.

I.

BESLUIT van 27 Juni 1888 No. 2.

Vervallen door Bijblad nos. 5340 en 5544.

II.

BESLUIT van 5 Januari 1889 No. 21.

Gelet enz.;

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indi gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met wijziging in zoover van artikel I § II sub *b* van het besluit van 9 September 1884 No. 35 (1) de perceptie en het overmaken der landrente en andere grondlasten, der bedrijfsbelasting en van het hoofdgeld als æquivalent voor de afschaffing van eenige verplichte persoonlijke diensten, in het district Poerworedjo, regentschap en residentie Banjoemas, op te dragen aan den wedono van dat district, onder genot eener toelage van *f* 15 *(vijftien gulden)* 's maands;

(1) Bijblad No. 4118.

met bepaling dat hij de ontvangen belastinggelden om de tien dagen zal hebben over te storten bij den Algemeenen Ontvanger van 's lands kas te Banjoemas.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

III.

BESLUIT van Januari 1890 No. 31.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Ingaande met 1 Maart 1890:

1e. In te trekken de betrekkingen van ondercollecteur in het regentschap *(Lebak* residentie *Bantam)* en van schrijver bij dien ondercollecteur;

2e. Vervallen door Bijblad No. 5275.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

IV.

BESLUIT van 6 April 1890 No. 15.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zoover van artikel 2 van het besluit van 5 Februari 1885 No. 4/*c* (1) te bepalen, dat, gelijk reeds sedert 1 Januari 1890 heeft plaats gevonden, de perceptie en het overmaken der landrente en andere grondlasten, der bedrijfsbelasting en van het hoofdgeld als aequivalent voor de afschaffing van eenige verplichte persoonlijke diensten in het onderdistrict Pisangsambo van het district Tjabangboengin, residentie Krawang, geschieden door den ondercollecteur te Krawang.

Afschrift enz.

V.

BESLUIT van 15 Februari 1891 No. 5.

Zie hierachter sub XI.

Gelet enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met buitenwerkingstelling van artikel I § *b* van het besluit van 10 Januari 1882 No. 6 en van artikel I § *b* van dat van 18 Februari 1887 No. 2/*c*, krachtens Koninklijke machtiging voor zooveel de toekenning van de na te noemen toelagen betreft, in de residentie Preanger-Regentschappen te belasten:

a. met het ontvangen, voorloopig bewaren en overbrengen bij den betrokken ondercollecteur van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld als equivalent voor afgeschafte heerendiensten:

---

(1) Bijblad No. 4118.

Zie verder Bb. no. 5580.

1°. in de afdeeling Bandong:

voor de districten Bandjaran, Kopo, Tjisondari, Rongga en Radjamandala, respectievelijk de koffieinkooppakhuismeesters te Bandjaran, Soreang, Tjiwedeij, Tjisandawoet en Tjipendeij;

2°. in de afdeeling Tjitjalengka:

voor de districten Madjalaja, Tjipedjeh, Timbanganten, Tjikemboelan en Bloeboerlimbangan, respectievelijk de koffie-inkooppakhuismeesters te Bodjong, Tjiparaij, Ngontong, Leles en Bloeboerlimbangan;

3°. in de afdeeling Tjiandjoer:

voor de districten Tjipoetrie en Djampang-wetan, respectievelijk de koffie-inkooppakhuismeesters te Patjet en Soekanegara; (1)

4°. in de afdeeling Soekaboemi:

voor de dessa's Tjitjoekang, Bantarpandjang, Tjibaregbeg, Tjibetong, Sagaranten, Tjikarang, Tjipamengkis, Rambag en Bangbajang van het district Djampang-tengah, en de dessa's Bantarsari, Paboearan en Tjiwalat van het district Djampangkoelon, den koffie-inkooppakhuismeesters te Sagaranten;

voor de overige dessa's van het district Djampang-koelon den koffie-inkooppakhuismeester te Tjitjoeroeg;

voor de dessa's Boemiwangi, Tjidadap, Kalideres, Tandjong, Lemoesnoenggal, Tjihowe, Tjikidang, Tjikiraij, Tjisalak, Tjikelat en Tjikakak van het district Plaboean, den koffie-inkooppakhuismeester te Plaboean;

5°. in de afdeeling Tassikmalaja:

voor de districten Melangbong en Singaparna, respectievelijk de koffie-inkooppakhuismeesters te Melangbong en Singaparna;

6°. in de afdeeling Soekapoera:

voor het district Bandjar en voor de dessa's Tjisaän, Tjigajam, Tjikaso, Bodjong en Sindanghajoe van het district Kawasen, den algemeenen pakhuismeester, tevens algemeen ontvanger van 's lands kas te Bandjar;

voor het district Kalipoetjang en de dessa's Mangoendjaja, Padaherang, Tjipitjoeng, Kedoengwoeloeh, Tjibogo, Tjitjapar en Peledah van het district Kawasen, den zoutverkooppakhuismeester te Kalipoetjang;

voor de districten Parigie, Tjidjoelang, en Tjikemboelan, den zoutverkooppakhuismeester te Parigie;

voor het district Mandala, met uitzondering van de dessa's Moehara, Garoengang, Tjikoppo, Bengkok en Telegong, den zoutverkooppakhuismeester te Tjikatomas;

7°. in de afdeeling Soekapoera-kollot:

voor de dessa's Serang, Malongpong, Paserangin, Boendawenong, Tandjong, Prakankawoeng, Tjaringin en Panendjawan van het district Panjeredan, en de dessa's Djahijang en Poespahijang van het district Tradjoe, den koffie-inkooppakhuismeester te Pamojanan;

voor het district Soekaradja, met uitzondering van de dessa's Tjisaäthilir en Girang en voor de dessa Tjirapih van het district Paroeng, den koffie-inkooppakhuismeester te Selatjaoe;

---

(1) Gewijzigd bij bijblad no. 5010.

voor de overige dessa's van het district Paroeng en voor het district Karang, den zoutverkooppakhuismeester te Djompong;

voor de dessa's Pasir, Tjikadjang en Tjikideng van het district Batoewangie, den koffie-inkooppakhuismeester te Tjikadjang;

voor de overige dessa's van het district Batoewangie, den koffie-inkoop-tevens zoutverkooppakhuismeester te Singadjaja;

voor de dessa's Padengdeng, Paäs, Bangbajang, Matjagahar, Bodjong, Tjikoppo, Rantjaherang, Kalong en Maroka van het district Negara, en voor de dessa's Tjidjambe, Tjigadag en Pamelajan van het district Kandangwesie, den koffie-inkoop- tevens zoutverkooppakhuismeester te Pamengpek;

voor de dessa's Lewinanggoeng, Penjendangan, Tjisompet, Singatoewoeh, Depak en Tjikandang van het district Negara, den koffie-inkooppakhuismeester te Tjisompet;

voor de dessa's Boengboelang, Tjitalahap, Tjihiken, Bodjong, Tjilampassan, Depak en Panjendangan van het district Kandangwesie, den koffie-inkoop- tevens zoutverkooppakhuismeester te Boengboelang;

voor de dessa's Tjilinggar en Goenoeng mesigit van het district Kandangwesie, den koffie-inkooppakhuismeester te Tjisondaän;

voor de dessa's Dedel, Mandalasari, Tjikoebang, Nanggerang, Tjirojom, Bodjongganibie en Bodjongkapal van het district Tradjoe, den koffie-inkooppakhuismeester te Tjidjaloe;

voor de dessa's Sepatnoenggal, Pangroemassan, Moentjang, Moehara, Tjikalong en Tjoekangkawoeng van het district Tradjoe, den koffie-inkooppakhuismeester te Bodonghilir;

onder toekenning, voor zooveel de bovengenoemde Inlandsche pakhuismeesters betreft, van eene toelage van *f* 15.— (*vijftien gulden*) 's maands aan ieder;

b. met het ontvangen en voorloopig bewaren van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld als equivalent voor afgeschafte heerendiensten:

1°. in het district Tjihea, afdeeling Bandong, den wedana;

2°. in de districten Tjidamar en Tjikalong, afdeeling Tjiandjoer, eveneens de respectieve wedana's;

onder toekenning van eene toelage van *f* 5.— (*vijf gulden*) 's maands aan ieder, en met bepaling dat de administratie der gelden en de overbrenging naar den betrokken ondercollecteur geschiedt door de respectieve districtsschrijvers, die voor een en ander eene toelage genieten van *f* 10.— (*tien gulden*) 's maands ieder.

Ten tweede: Te bepalen als volgt:

De belastinggelden, ontvangen door den wedana van Tjihea (afdeeling Bandong) worden overgestort bij den algemeenen ontvanger van 's lands kas tevens fungeerend ondercollecteur te Tjiandjoer (1) (afdeeling van dien naam), de belastinggelden, ontvangen door de koffie-inkooppakhuismeesters te Ngontong (afdeeling Tjitjalengka) en te Tjikadjang, Boengboelang en Tjisondaän (afdeeling Soekapoerakollot) bij den ondercollecteur te Garoet (afdeeling Limbangan) en de belastinggel-

(1) Gewijzigd bij Bijblad no. 5298.

den, ontvangen door den koffie-inkooppakhuismeester te Singaparna (afdeeling Tassikmalaja) bij den ondercollecteur te Mangoenredja (afdeeling Soekapoera-kollot) wordende in verband hiermede met de perceptie der voorgeschreven belastingen, in de streken, van waar volgens deze bepalingen, die belastingen aan hen worden afgedragen, belast respectievelijk de fungeerende ondercollecteur te Tjiandjoer en de ondercollecteurs te Garoet en te Mangoenredja.

De door de in artikel I genoemde wedana's en pakhuismeesters ontvangen belastingen worden bij de betrokken ondercollecteurs overgestort op tijdstippen, vast te stellen door den Resident der Preanger-Regentschappen, onder nadere goedkeuring van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

De hierbedoelde hulpondercollecteurs, die comptabelen zijn, bewaren de ontvangen gelden bij de andere gelden, bij hen als comptabelen in bewaring.

Voor de andere hulpondercollecteurs regelt de Resident de bewaring der gelden en doet daarop op ongezette tijden contrôle uitoefenen.

Ten derde: enz.

Afschrift enz.

VI.

BESLUIT van 21 Mei 1891 No. 4.

Gelezen enz;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: In te trekken met ultimo Juni 1891 de betrekking van ondercollecteur te Margasari (afdeeling Brebes, residentie Tegal), zoomede de betrekking van schrijver bij dien ondercollecteur.

Ten tweede: Te belasten met de perceptie en het overmaken der landrente en andere grondlasten, der bedrijfsbelasting en van het hoofdgeld als aequivalent voor de afschaffing van eenige verplichte persoonlijke diensten, op denzelfden voet als waarop die werkzaamheden elders aan den ondercollecteur zijn opgedragen:

in de districten Boemiajoe en Salem (afdeeling Brebes, residentie Tegal), den zoutverkooppakhuismeester te Boemiajoe en

in de districten Balapoelang en Boemidjawa, van genoemde afdeeling, den koffie-inkooppakhuismeester te Lebaksioe, in die afdeeling,

ieder op eene toelage van *f* 25 *(vijf-en-twintig gulden)* 's maands.

Ten derde: Aan den zoutverkooppakhuismeester te Boemiajoe en den koffie-inkooppakhuismeester te Lebaksioe, ten behoeve der hun bij artikel 2 van dit besluit opgedragen administratie, ieder toe te voegen een Inlandschen schrijver op eene maandelijksche bezoldiging van *f* 15 *(vijftien gulden)*, benevens *f* 5 *(vijf gulden)* als vergoeding voor het gemis van heerendienstplichtigen.

Ten vierde: enz.

Afschrift enz.

VII.

BESLUIT van 23 November 1891 No. 12.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zoover van artikel 1 § *a* ten 3e en van artikel 2 van het besluit van 15 Februari 1891 No. 5, te bepalen als volgt:

1e. Het ontvangen, voorloopig bewaren en overbrengen bij den betrokken ondercollecteur van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld als æquivalent voor afgeschafte heerendiensten in de afdeeling Tjiandjoer, residentie Preanger Regentschappen geschieden:

voor het district Tjipoetri, met uitzondering van de dessa's Babakan, Nagrog, Panembong, Tangkil, Baros en Tjidjedil door den koffie-inkooppakhuismeester te Patjet;

voor het district Djampang wetan en de dessa's Tjibangala en Tjidadap van het district Tjikondang door den koffie-inkooppakhuismeester te Soekanegara.

2e. De belastinggelden, ontvangen door den koffie-inkooppakhuismeester te Singaparna (afdeeling Tasikmalaja) worden overgestort bij den ondercollecteur te Tassikmalaja.

Afschrift enz.

Gewijzigd bij Bijblad no. 5351 sub II.

VIII.

BESLUIT van 12 Januari 1892 No. 5.

(De laatste alinea van § *a* ingetrokken, zie Bijblad no. 6279).

Gelet enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Krachtens Koninklijke machtiging te bepalen:

a. dat met de perceptie en het overmaken van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld, als equivalent voor de afschaffing van eenige persoonlijke diensten, op denzelfden voet, als waarop die werkzaamheden elders aan den ondercollecteur zijn opgedragen, worden belast:

in de districten Karanglo, Penanggoengan, Senggoro, Toeren en Pakis (afdeeling Malang, residentie Pasoeroean), de op de hoofdplaatsen dier districten: Singosari, Sisir, Kepandjen, Toeren en Toempang geplaatste zoutverkooppakhuismeester en

b. dat aan ieder der sub *a* genoemde hulpondercollecteurs, zoomede aan den als hulpondercollecteur voor het district Ngantang fungeerenden zoutverkooppakhuismeester aldaar, wordt toegevoegd een Inlandsche schrijver, op eene maandelijksche bezoldiging van *f* 20 *(twintig gulden)*.

Afschrift enz.

IX.

BESLUIT van 17 Januari 1892 No. 13.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met wijziging in zooverre van artikel 1 § *a*, ten 6e van het besluit van 15 Februari 1891 No. 5, te bepalen dat met het ontvangen, voorloopig bewaren en overbrengen bij den betrokken ondercollecteur van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld als aequivalent voor afgeschafte heerendiensten voor het district Bandjar en voor de dessa's Tjisaär Tjigajam, Tjikaso, Bodjong en Sidanghajoe van het district Kawasen (afdeeling Soekapoera, residentie Preanger Regentschappen) wordt belast de zoutverkoop-

pakhuismeester te Bandjar, en dat hem eene toelage van *f* 15 *(vijftien gulden)* 's maands wordt toegekend.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

X.

BESLUIT van 10 Maart 1892 No. 1.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten vierde: Te bepalen dat de Ondercollecteur bij de landelijke inkomsten en cultures te Karanganjar (district Kadjen, regentschap en residentie Pekalongan) belast is met de perceptie van de landrente en andere belastingen in de districten Kadjen, Doro en Paninggaran.

Ten vijfde: enz.

Afschrift enz.

XI.

BESLUIT van 23 September 1892 No. 7.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Ten vervolge van het besluit van 15 Februari 1891 No. 5 [1] te belasten:

a. de bij artikel 1 § *a* van dat besluit, zooals dat artikel is gewijzigd bij de besluiten van 23 November 1891 No. 12 en 17 Januari 1892 No. 13, genoemde pakhuismeesters voor de mede aldaar omschreven ressorten met het ontvangen, voorloopig bewaren en overbrengen bij den betrokken ondercollecteur of fungeerend ondercollecteur van de ontvangen gelden wegens belasting op het slachten van buffels, runderen, paarden en veulens;

b. de wedana's van de districten Tjihea (afdeeling Bandoeng) en Tjidamar en Tjikalong (afdeeling Tjiandjoer), met het ontvangen en voorloopig bewaren van de ontvangen gelden wegens de bovenbedoelde belasting, ieder voor zooveel zijn district betreft;

met bepaling dat de administratie der gelden en de overbrenging naar den fungeerend ondercollecteur te Tjiandjoer [2] (afdeeling van dien naam), geschiedt door de respectieve districtsschrijvers;

c. de wedana's van de districten Maleber, Pesser, Bajabang, Tjiblagoeng, Tjikondang en Tjipoetri afdeeling Tjiandjoer), met het ontvangen, voorloopig bewaren en overbrengen bij den betrokken fungeerend ondercollecteur van de ontvangen gelden wegens de bovenbedoelde belasting, ieder voor zooveel zijn district betreft en voorzoover de bemoeienis daarmede niet aan de sub *a* genoemde pakhuismeesters is opgedragen. [3]

---

[1] Zie hiervoren sub V. Gewijzigd bij Bijblad no. 5351 sub I.

[2] Gewijzigd bij Bijblad no. 5010.

[3] Gewijzigd bij Bijblad no. 5298.

Ten derde: Te bepalen dat de regelingen, bedoeld bij artikel 2 van het besluit van 15 Februari 1891 No. 5, zooals dat artikel is gewijzigd bij het besluit van 23 November 1891 No. 12, onderwerpelijk van toepassing zijn, met dien verstande nochtans, dat de vaststelling door den Resident der Preanger-Regentschappen van de tijdstippen van overstorting der ontvangen gelden geschiedt onder nadere goedkeuring van den Directeur van Financiën.

Ten vierde: enz.

Afschrift enz.

XII.

BESLUIT van 19 Januari 1893 No. 8.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

a. Met de perceptie en het overmaken van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld, als æquivalent voor de afschaffing van eenige persoonlijke diensten in het district Tengger (afdeeling en residentie Pasoeroean) te belasten den koffie-inkooppakhuismeester te Poespo, op denzelfden voet als waarop die werkzaamheden elders zijn opgedragen aan den ondercollecteur, en zulks onder genot eener toelage van *f* 25 *(vijf en twintig gulden)* 's maands;

b. aan dien koffie-inkooppakhuismeester ten behoeve zijner bovenbedoelde administratie toe te voegen een Inlandschen schrijver, op eene maandelijksche bezoldiging van *f* 20 *(twintig gulden)*;

onder aanteekening dat de uit dit besluit voortvloeiende uitgaven, voor zooveel betreft het dienstjaar 1893, komen ten laste van artikel 155 der begrooting van dat jaar.

Extract enz.

XIII.

BESLUIT van 19 April 1893 No. 6.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met de perceptie en het overmaken naar 's lands kas te Serang (residentie Bantam) van de landrente en andere grondlasten, de bedrijfsbelasting en het hoofdgeld, als æquivalent voor de afschaffing van eenige persoonlijke diensten in het district Tanara en in de in den aan dit besluit gehechten staat genoemde dessa's, behoorende tot het district Tjiroeas (afdeeling Serang) te belasten den zoutverkooppakhuismeester te Tanara, op denzelfden voet als waarop die werkzaamheden elders zijn opgedragen aan den ondercollecteur.

Zie wijziging in Bijblad no. 5546.

Ten tweede: Aan dien zoutverkooppakhuismeester ten behoeve van zijne bovenbedoelde administratie toe te voegen een Inlandschen schrijver op een maandelijksche bezoldiging van *f* 10 *(tien gulden)*;

onder aanteekening dat de uit deze beschikking voortvloeiende uitgaaf, voor zooveel betreft het dienstjaar 1893, komt ten laste van artikel 155 der begrooting van dat jaar.

Extract enz.

Zie nopens de toelage van den zoutverkooppakhuismeester in de bezoldiging van zijn schrijver, Bijblad no. 5275.

STAAT

behoorende bij artikel 1 van het besluit van 19 April 1893 No. 6.

DISTRICT.	DESSA'S.
TJIROEAS.	Wanajasa.
	Sampang.
	Kesabilan.
	Poedji.
	Pamong Ilir.
	Panetjekan.
	Singaradjan.
	Sombeng.
	Patjakoer.
	Kalepian.
	Pengandikan Ilir.
	id. oedik.
	Babangkir.
	Bolang.

Mij bekend,

De Gouvernements Secretaris,

COHEN STUART.

No. 4743. ZEGELRECHT. — *Nazegeling is niet toegelaten zonder betaling der casu quo verbeurde boete, ook al is de daarvoor subintreerende vrijheidsstraf ondergaan.*

BESLUIT.

No. 32. Buitenzorg, den 7 September 1888.

Gelet op den Indischen brief van 2 Juni 1888 No. 701/11 (besluit van dien dag No. 11), waarbij aan de beslissing van het Opperbestuur de vraag is onderworpen of, in geval het bepaalde bij het eerste lid van art. 15 der zegelordonnantie (Staatsblad 1885 No. 131) overtreden is, de bij het vóórlaatste lid van dat artikel bedoelde nazegeling kan plaats vinden zonder betaling der op de overtreding gestelde boete, wanneer, ingevolge het Koninklijk besluit van 3 Augustus 1874 No. 32 (Indisch Staatsblad No. 251) de daarvoor subintreerende vrijheidsstraf is ondergaan;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 20 Juli 1888, lett. A^2 No. 17/1211, daarbij te kennen gevende dat bovenbedoelde vraag ontkennend moet worden beantwoord, vermits het bepaalde bij het voorlaatste lid van art. 15 der zegelordonnantie uitdrukkelijk het betalen van de boeten eischt om een stuk, waarmede eene overtreding is begaan, alsnog te doen zegelen en daaraan rechtsgeldigheid te geven, en niet spreekt van het ondergaan van de vrijheidsstraf, latende dit zich gereedelijk hieruit verklaren dat de zegelordonnantie niet zoozeer strafwet als belastingwet is en zij de boeten in het onderwerpelijke geval als verhooging van het zegelrecht beschouwt.

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Afschrift enz.

No. 4744. TELEGRAFIE. — *Aanvullingen en wijzigingen der concessie voor de telegrafische verbinding van Java met de Engelsche nederzettingen in de Straat van Malakka en Australië.*

Aan de *Nederlandsche Staatscourant* zijn de volgende berichten ontleend omtrent de aanvullingen en wijzigingen, welke de concessie voor de telegrafische verbinding van Java met de Engelsche nederzettingen in de Straat van Malakka en Australië heeft ondergaan, na de aanvulling bedoeld bij No. 4148 van het Bijblad.

I.

BESLUIT van 5 December 1888 No. 10.

De Minister van Koloniën, daartoe gemachtigd door den Koning, heeft op het door de „*Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company, Limited,*" te Londen, gedaan verzoek tot nadere uitbreiding harer concessie voor telegraphische verbindingen in Nederlandsch-Indië (zie de *Nederlandsche Staatscourant* van 15/16 Mei 1870 No. 115, van 15 Juli 1879 No. 161 en van 16 April 1885 No. 89), bij beschikking van den 17den October 1888, litt. A^3, No. 13, het navolgende bepaald:

§ 1. Met nadere uitbreiding der concessie, welke voor de telegraafverbindingen tusschen Batavia en Singapore en tusschen Banjoewangi en Port Darwin (in de kolonie Zuid-Australië), bij resolutie van den Minister van Koloniën van 3 Mei

1870, litt. Aaz. No. 19 aan de „*British Australian Telegraph Company, Limited*", verleend en in 1873 aan de „*Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company Limited*", overgedragen is, en bij resolutie van den Minister van Koloniën van 12 Juli 1879, litt. A^3, No. 22, werd uitgebreid tot eene tweede telegraphische verbinding van Banjoewangi met Port Darwin en eene telegraphische verbinding van Banjoewangi met Singapore, wordt thans aan de laatstbedoelde maatschappij vergunning verleend voor eene derde telegraphische verbinding van Java met Australië, en wel van Banjoewangi naar de Roebuck-baai (in de kolonie West-Australië), met bepaling dat deze nieuwe verbinding moet voltooid en in werking gebracht zijn binnen één jaar nà de dagteekening dezer nadere vergunning.

§ 2. Alle voorwaarden der genoemde concessie, met de wijzigingen daarin gebracht en nog te brengen, gelden voor de nieuwe verbinding evenzeer als voor de oude verbindingen.

's Gravenhage, den 17den October 1888.

De Minister voornoemd,
KEUCHENIUS.

Nederlandsche Staatscourant van 19 October 1888, No. 248.

II.

BESLUIT van 7 Augustus 1890 No. 21.

De Minister van Koloniën heeft, in overeenstemming met de „*Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company, Limited*" te Londen, de derde alinea van art. 12 harer concessie voor de telegraphische verbinding van Java met Singapore en Australië (zie de Nederlandsche Staatscourant van 15/16 Mei 1870, No. 115, 15 Juli 1879 No. 161, 16 April 1885, No. 89 en 19 October 1888 No. 248), bij beschikking van 12 Juni 1890. lett. A^3, No. 17, vervangen door de beide volgende alinea's:

„Voor telegrammen, die door of ten beoeve van dagbladen verzonden worden, kan echter deze tariefsprijs door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië worden verlaagd tot uiterlijk *f* 0.02 (*twee cent*) per woord. Zij worden alleen dan overgebracht wanneer geen telegrammen, waarvoor de volle tariefsprijs betaald wordt, meer ter overseining voorhanden zijn.

„Zijn de voormelde dagbladtelegrammen niet bestemd voor, noch afkomstig uit *Nederlandssh-Indië*, dan is de verlaagde tariefsprijs slechts toepasselijk wanneer zij uitsluitend over de lijnen der ondernemers verzonden worden."

's Gravenhage, den 12den Juni 1890.

De Minister voornoemd,
MACKAY

Nederlandsche Staatscourant van 14 Juni 1890 No. 137.

III.

BESLUIT van 19 Juni 1891 No. 17.

De Minister van Koloniën heeft, in overeenstemming met de *Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company Limited*, te Londen, de tweede alinea van artikel 12 harer concessie voor de telegraphische verbinding van Java met Singapore en Australië, — luidende: „Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië geniet een tariefprijs van *f* 0,07½ (*zeven en een halven cent*) per woord voor alle tele-

grammen die een of meer der in deze concessie bedoelde lijnen des ondernemers moeten doorloopen," — bij beschikking van 17 April 1891, letter A³, No. 37, met ingang van 1 Juli a. s. vervangen door de volgende nieuwe alinea:

„Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië geniet voor alle telegrammen, die een of meer der in deze concessie bedoelde lijnen des ondernemers moeten doorloopen, den volgenden tariefprijs (eind- of transit-taks) voor ieder woord:

„1°. voor een telegram, bestemd voor of afkomstig van het eiland Java, eene eindtaks van *f* 0,07½ (*zeven en een halven cent*);

2°. voor een telegram, bestemd voor of afkomstig van een der andere eilanden van de lijnen Nederlandsch-Indië, eene eindtaks van *f* 0,40 (*veertig cent*), en

3°. voor een telegram dat te Banjoewangi van kabel op kabel overgaat, of dat, van de lijnen des ondernemers komende, over de Gouvernements-telegrafen op Java weder op de lijnen des ondernemers wordt overgebracht, eene transittaks van *f* 0,07½ (*zeven en een halven cent*)."

's Gravenhage, den 17den April 1891.

De Minister voornoemd,
MACKAY.

Nederlandsche Staatscourant van 19 en 20 April 1891, No. 91.

IV.

BESLUIT van 29 Juli 1891 No. 3.

De Minister van Koloniën, daartoe gemachtigd door de Koningin-Weduwe Regentes, heeft op het door de „*Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company Limited*" te Londen gedaan verzoek tot nadere uitbreiding harer concessie voor telegraphische verbindingen in Nederlandsch-Indië (zie de *Nederlandsche Staatscourant* van 15/16 Mei 1870, 15 Juli 1879, 16 April 1885, 19 October 1888, 14 Juni 1890 en 19/20 April 1891) bij beschikking van den 10den Juni 1891 lit. A³, L°. 41, het navolgende bepaald:

§ 1. Met nadere uitbreiding der concessie, welke voor de telegraafverbindingen tusschen Batavia en Singapore en tusschen Banjoewangi en Australië (Port-Darwin) op 3 Mei 1870 aan de „*British Australian Telegraph Company Limited*," verleend en in 1873 aan de *Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company Limited*," overgedragen is, en in 1879 en 1888 werd uitgebreid tot eene telegraphische verbinding van Banjoewangi met Singapore en tot eene tweede en derde telegraphische verbinding van Banjoewangi met Australië (respectievelijk met Port-Darwin en de Roebuck-baai), wordt thans aan de laatstgenoemde maatschappij vergunning verleend tot het leggen van eene telegraphische verbinding, tusschen Laboean-Deli (Oostkust van Sumatra) en het eiland Pinang (Straits Settlements), met bepaling dat deze nieuwe verbinding moet voltooid en in werking gebracht zijn binnen één jaar na de dagteekening dezer nadere vergunning.

§ 2. Alle voorwaarden der genoemde concessie, met de wijzigingen daarin gebracht en nog te brengen, gelden voor de nieuwe verbinding evenzeer als voor de oude verbindingen.

§ 3. De laatste alinea van artikel 2 van die concessie (gewijzigd bij de ministerieele resolutie van 12 Juli 1879, lit. A³, No. 22) zal voortaan als volgt luiden:

„De geleidingen van de kabels des ondernemers worden door hem en op zijne kosten verlengd van het landingspunt tot in het Gouvernements-telegraafkantoor

te Weltevreden, voor zooveel de lijn van Batavia naar Singapore betreft; tot in het Gouvernements-telegraafkantoor te Banjoewangi, voor zooveel de overige lijnen op Java aangaat, en tot in het Gouvernements-telegraafkantoor Laboean Deli voor zooveel de lijn tusschen Sumatra en Pinang betreft."

§ 4. Van het oogenblik af dat de verbinding tusschen Laboean-Deli en Pinang, hierboven bedoeld, in werking gebracht zal zijn, treedt in de plaats van de tweede alinea van artikel 12 (laatstelijk gewijzigd bij de ministerieele resolutie van 17 April 1891, lit. A³. No. 37) de volgende bepaling:

„Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië geniet voor alle telegrammen, die een of meer der in deze concessie bedoelde lijnen des ondernemers moeten doorloopen, den volgende tariefprijs (eind- of transittaks voor ieder woord:

„*a* bij verzending over Batavia of over Banjoewangi:

„1°. voor een telegram, bestemd voor — of afkomstig van — het eiland Java, eene eindtaks van *f* 0,07½ *(zeven en een halven cent)*;

„2°. voor een telegram, bestemd voor — of afkomstig van — een der andere eilanden van Nederlandsch-Indië, eene eindtaks van *f* 0,40 *(veertig cent)*; en

„3°. voor een telegram, dat te Banjoewangi van kabel op kabel overgaat, of, dat, van de lijnen des ondernemers komende, over de Gouvernements-telegrafen op Java weder op de lijnen des ondernemers wordt overgebracht, eene transittaks van *f* 0,07½ *(zeven en een halven cent)*;

„*b*. bij verzending over Laboean-Deli, voor een telegram bestemd voor — of afkomstig van — een der eilanden van Nederlandsch-Indië, eene eindtaks van *f* 0,40 *(veertig cent)*;

„*c*. bij verzending over Laboean-Deli en over Batavia of Banjoewangi;

„1°. voor een telegram dat, van een der eilanden van Nederlandsch-Indië komende, over de lijnen des ondernemers naar een der andere eilanden van Nederlandsch-Indië wordt overgebracht eene gezamenlijke eindtaks van *f* 0,20 *(twintig cent)*; en

„2°. voor een telegram dat, van de lijnen des ondernemers komende, over de Gouvernements-telegrafen op Java en Sumatra weder op de lijnen des ondernemers wordt overgebracht, eene transit-taks van *f* 0,40 *(veertig cent)*."

's Gravenhage, den 10den Juni 1891.

De Minister voornoemd,
MACKAY.

Nederlandsche Staatscourant van 13 Juni 1891, No. 136.

V.

BESLUIT van 12 Februari 1892 No. 14.

De Minister van Koloniën heeft in overeenstemming met het verzoek der „*Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company, Limited*", te Londen, om nadere aanvulling en wijziging harer concessie voor telegraphische verbindingen in Nederlandsch-Indië (zie laatstelijk de *Staatscourant* van 19/20 April en 13 Juni 1891 Nos. 91 en 136), bij beschikking van den 24sten December 1891, lit. A³, No. 11, het navolgende bepaald:

§ 1. Tusschen de artikelen 2 en 3 der voormelde concessie wordt een nieuw artikel (2*bis*) opgenomen, luidende:

„*Art. 2bis.* De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië kan, ten behoeve

van het verkeer met Australië, aan den ondernemer de beschikking geven over een door diens eigen personeel en met diens eigen toestellen te bedienen afzonderlijken draad der gouvernements-telegraaflijn op Java, van Batavia naar Banjoewangi."

§ 2 De *eerste* alinea van art. 12 dier concessie, luidende:

„Voor het overbrengen van de telegrammen, bestemd voor of afkomstig van de lijnen des ondernemers en die bestemd zijn voor of afkomstig van een der gouvernements-telegraafkantoren in Nederlandsch-Indië, alsmede de telegrammen afkomstig van en bestemd voor de lijnen des ondernemers en die de gouvernements-telegraaflijnen moeten doorloopen tot bereiking hunner bestemming, zorgt, voor zoover dit deze lijnen betreft, het Gouvernement van Nederlandsch-Indië",

zal voortaan als volgt luiden:

„Voor het overbrengen van de telegrammen, die de gouvernements-telegraaflijnen (met uitzondering van den in art. 2*bis* bedoelden telegraafdraad) moeten doorloopen, zorgt, voor zoover dit deze lijnen betreft, het Gouvernement van Nederlandsch-Indië."

§ 3. De *vierde* en *vijfde* alinea's van voormeld artikel 12, luidende:

„Zijn de voormelde dagbladtelegrammen niet bestemd voor, noch afkomstig uit Nederlandsch-Indië, dan is de verlaagde tariefprijs slechts toepasselijk wanneer zij uitsluitend over de lijnen des ondernemers verzonden worden.

„De telegrammen van den ondernemer, die de strekking hebben om de geregelde correspondentie op zijne lijnen te bevorderen of in gebreken daarin te voorzien, ter beoordeeling van den chef van het Nederlandsch-Indische telegraafbestuur, worden kosteloos geseind over de gouvernements-telegrafen in Nederlandsch-Indië,"

zullen voortaan als volgt luiden:

„Zijn de voormelde dagblad-telegrammen niet bestemd voor, noch afkomstig uit Nederlandsch-Indië, dan is de verlaagde tariefprijs (transit-taks) slechts toepasselijk, wanneer zij uitsluitend over de lijnen des ondernemers of over den in art. 2*bis* bedoelden telegraafdraad verzonden worden.

„De telegrammen van den ondernemer, die de strekking hebben om de geregelde correspondentie op zijne lijnen of op den in art. 2*bis* bedoelden telegraafdraad te bevorderen, of in gebreken daarin te voorzien, ter beoordeeling van den chef van het Nederlandsch-Indisch telegraafbestuur, worden kosteloos geseind over de gouvernements-telegrafen in Nederlandsch-Indië."

's Gravenhage, den 24sten December 1891.

De Minister voornoemd,
VAN DEDEM.

Nederlandsche Staatscourant van 30 December 1891, No. 305.

VI.

BESLUIT van 20 Maart 1892 No. 7.

De Minister van Koloniën heeft in overeenstemming met het verzoek der „Eastern Extension Australasia and China Telegraph Company, Limited", te Londen,— om Medan (Oostkust van Sumatra) in plaats van Laboean-Deli aan te wijzen voor de vestiging van haar eindkantoor voor de telegraphische verbinding van Sumatra met Pinang (zie de *Staatscourant* van 13 Juni 1891 No. 136)—bij beschikking van den 1sten Februari 1892, lit. A³, No. 20, het navolgende bepaald:

§ 1. In de *eerste* paragraaf der ministerieele resolutie van 10 Juni 1891, litt. A[3], No. 41, wordt in plaats van:

„eene telegraphische verbinding tusschen Laboean-Deli (Oostkust van Sumatra) en het eiland Pinang (Straits-Settlements)",

het volgende gelezen:

„eenen telegraafkabel tusschen de Oostkust van Sumatra, nabij Laboean-Deli, en het eiland Pinang (Straits-Settlements)",

§ 2. In de *derde* paragraaf der voormelde resolutie van 10 Juni 1891 — bepalende dat, voor zooveel de lijn tusschen Sumatra en Pinang betreft, de geleidingen van den kabel des ondernemers door hem en op zijne kosten van het landingspunt op Sumatra tot in het gouvernements-telegraafkantoor te Laboean-Deli moeten worden verlengd — wordt in plaats van „Laboean-Deli" gelezen: „Medan".

§ 3. In de *vierde* paragraaf der voormelde resolutie worden de woorden:

„de verbinding tusschen Laboean-Deli en Pinang",

vervangen door:

„de verbinding tusschen Sumatra en Pinang".

§ 4. In dezelfde paragraaf worden de tweemaal voorkomende woorden:

„bij verzending over Laboean-Deli",

vervangen door:

„bij verzending over Medan",

's Gravenhage, den 1sten Februari 1892.

De Minister voornoemd,
V. DEDEM.

Nederlandsche Staatscourant van 4 Februari 1892, No. 29.

Gelet op de wijziging, bedoeld sub II hierboven, is voorts bij artikel I van het besluit van 5 Maart 1893 No. 10 bepaald dat het aandeel van *Nederlandsch-Indië* in het tarief der dagbladtelegrammen, die op den voet van het bepaalde bij artikel 12a van het Reglement voor den Telegraafdienst in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1886 No. 99, gewijzigd bij Staatsblad 1890 No. 131) tusschen Nederlandsch-Indië en Groot-Brittannië worden gewisseld, wordt vastgesteld op 2½ *(twee en een halven)* cent per woord.

Zie nadere aanvullingen en wijzigingen in Bijblad nos. 5274 sub III en 5409 en den geheelen tekst der concessie in Bijblad no. 5576.

No. 4745. UITZETTING EN INTERNEERING. — *Aanvulling der voorschriften betreffende de oproeping en het verhoor van personen, tegen wie de toepassing in overweging wordt genomen van de artikelen 45, 46 of 47 van het Regeerings reglement.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 2182. Buitenzorg, 20 September 1889.

Mijne onder nummer 4453 in het Bijblad op het Staatsblad opgenomen circulaire van 16 Februari jl. No. 328, welke aan UHEdG. het verlangen der Regeering overbracht, dat bij het ingevolge artikel 48 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië af te nemen verhoor aan personen, op wie de toepassing van een der 45, 46 of 47 van dat Reglement in overweging is, tot den

betrokkene tevens bepaaldelijk de vraag wordt gericht op hij zich nader schriftelijk wenscht te verdedigen, laat in het midden hoedanig behoort te worden gehandeld indien op deze vraag een bevestigend antwoord volgt.

Zoowel ter voorkoming van het noodeloos heen- en weder zenden der stukken als in het belang der uniformiteit, acht de Regeering het evenwel wenschelijk dat hieromtrent geen onzekerheid besta en in het gestelde geval een vaste regel gevolgd worde. Zij wenscht derhalve dat, indien bij een verhoor als hierbedoeld door den betrokkene het verlangen te kennen gegeven wordt zich nader schriftelijk te verdedigen, hij, die het verhoor afneemt, daartoe dadelijk eene tijdruimte van *zeven* dagen zal toestaan en hiervan in het proces-verbaal melding zal maken. Is die termijn verstreken, dan zullen de stukken zonder verder verwijl aan de Regeering moeten worden opgezonden, vergezeld van de schriftelijke verdediging als zij ingekomen is, en anders zonder dat verweerschrift.

Tevens zij onder Uwe aandacht gebracht dat eene aanduiding in de processen-verbaal van verhoor van de bezwarende brieven en andere stukken van ambtenaren en spionnen, met vermelding der namen van hen, van wie zij afkomstig zijn, niet gewenscht is, ook omdat zoodanige voorhouding aan den eventueel te verwijderen of te interneeren persoon niet tot deze procedure behoort, doch dat bedoelde processen-verbaal slechts behooren te behelzen een duidelijk relaas van de feiten, uit de ingekomen brieven en verdere bescheiden te trekken.

Door de mededeeling van het vorenstaande, met verzoek bij voorkomende gelegenheid in dien zin te willen handelen, heb ik de eer aan ontvangen bevelen te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4746. AANBESTEDINGEN. — *Waarmerking van bijvoegingen en doorhalingen in authentieke afschriften van processen-verbaal van gehouden—.*

Blijkens artikel 2 van de besluiten van 30 November en 1 December 1880 Nos. 2 en 16 is het onnoodig dat bijvoegingen en doorhalingen, voorkomende in authentieke afschriften, als bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 15 van het reglement op het houden van aanbestedingen (Staatsblad 1870 No. 39), behalve door den ambtenaar, die de aanbesteding gehouden heeft, nog door anderen worden gewaarmerkt.

No. 4747. AANBESTEDINGEN.—*Toepassing van het voorschrift omtrent de loting, bedoeld bij artikel 14 van het Aanbestedingsreglement.*

De loting, voorgeschreven in het geval, bedoeld in de eerste alinea van artikel 14 van het Reglement op het houden van aanbestedingen ten behoeve van 's lands dienst in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1870 No. 39), wordt bewerkstelligd door den ambtenaar aanbesteder, onverschillig of de betrokken inschrijvers of hunne gemachtigden al of niet bij de aanbestedingen tegenwoordig zijn.

Zijn zij of een hunner gemachtigden tegenwoordig, en wordt eenig bezwaar van een of meer hunner geopperd tegen eene loting, dan heeft er geene loting plaats, maar dan beslist de officier, die de aanbesteding houdt, of een aan wien de aanneming wordt gegund, of dat tot eene heruitbesteding wordt overgegaan.

Deze laatstgemelde keuze wordt alzoo geheel overgelaten aan het beleid van den ambtenaar uitbesteder en het bepaalde bij de derde alinea van artikel 13 van het Aanbestedingsreglement, zooals het sedert is aangevuld en gewijzigd, heeft hiermede niets te maken.

Van reclames van afwezig gebleven inschrijvers tegen de loting, kan natuurlijk geen sprake zijn. Zij worden geacht de wet te kennen; zij weten alzoo dat de toewijzing en casu quo de loting staande de aanbesteding plaats heeft, en worden alzoo geacht met de eventueele loting te hebben genoegen genomen.

(Missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 26 November 1889 No. 2750).

No. 4748. VENDUREGLEMENT. — *Betalingen in mindering van venduschulden. Toelichting der modellen in Staatsblad 1889 No. 191.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op en buiten Java en Madoera, met uitzondering van den Resident van Batavia.

No. 18073. Batavia, 30 November 1889.

Tot het noodig gebruik bij uw bureau en de vendukantoren in het gewest onder uw beheer, zoomede bij de bureaux der ambtenaren, welke—krachtens het tweede lid van artikel 4 der regelen voor het administratief beheer—door UwHEdG. bevoegd zijn verklaard tot het teekenen van mandaten, heb ik de eer UwHEdG. aan te bieden exemplaren van de toelichting der in Staatsblad 1889 No. 191 opgenomen modellen, behoorende bij de instructie voor de ambtenaren, belast met de toepassing van het op 1 Januari a. s. in werking tredende nieuwe reglement op de openbare verkoopingen in Nederlandsch-Indië, zullende in verband daarmede de bij de dezerzijdsche circulaire van 11 Mei 1886 No. 7172 aangeboden toelichting voor zooveel aangaat de na 1 Januari a.s. te houden verkoopingen als vervallen moeten worden beschouwd.

Ik maak van deze gelegenheid tevens gebruik UwHEdG. te wijzen op eene minder juiste opvatting, waartoe de bepalingen op de openbare verkoopingen aanleiding hebben gegeven.

Sommige vendumeesters verkeeren namelijk in de onjuiste meening, dat betalingen in mindering van venduschulden niet kunnen worden aangenomen. Het aannemen van dergelijke betalingen is echter, noch bij het bestaande, noch bij het thans uitgevaardigde nieuwe reglement verboden, waartoe ook geen enkele reden zou bestaan.

De bij artikel 22 van het oud, artikel 23 van het nieuw reglement bedoelde boete kan dan slechts worden berekend over het gedeelte van de schuld, in de betaling waarvan de debiteur in verzuim is en niet ook over de sommen, die hij ter gedeeltelijke voldoening der pretentie tijdig heeft betaald.

Omtrent de wijze, waarop afbetalingen in mindering behooren te worden gebracht van het debet van de koopers, bevat § 9 van de bovenbedoelde toelichting de noodige wenken.

Ik heb de eer UwHEdG. het vorenstaande mede te deelen met verzoek zulks ter kennis van de betrokken vendukantoren te willen brengen.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

TOELICHTING van de modellen, behoorende bij de in Staatsblad 1989 No. 191 opgenomen instructie voor de ambtenaren, belast met de toepassing van het reglement op de openbare verkoopingen.

§ 1. De modellen A, B, C, D, E, F, G, H, J gelden voor de vendumeesters der eerste, de modellen A[I], B[I], C[I], D[I] E[I], F[I], G[I], H[I], J[I], voor de vendumeesters der tweede klasse.

§ 2. Waar in de modellen gesproken wordt van vendusalaris, is daaronder begrepen de vergoeding bedoeld in artikel 17 van het reglement op de openbare verkoopingen.

Model A of A[I].

§ 3. Het ten laste van de koopers komende vendusalaris en een per mille voor de armen, behoort berekend te worden niet over het totaal van het toegewezen bedrag, maar over het door iederen kooper gekochte afzonderlijk. De kolommen 10, 11 en 12 kunnen dus eerst ingevuld worden nadat de boeking in het register van debiteuren (Model B of B[I]) heeft plaats gehad.

§ 4. Bij verkoopingen van pandgoederen wordt, ook wanneer de pandhuishouder zelf goederen koopt, in kolom 9 alleen geboekt het bedrag van het vendusalaris, dat hij als verkooper verschuldigd is.

In de kolommen 10 en 11 worden mede opgenomen het vendusalaris en armengeld, door den pandhuishouder bij verkooping van pandgoederen verschuldigd voor goederen, die hij zelf gekocht heeft.

Ten aanzien van de verkoopingen, vermeld onder No. 513, model A, en 63, model A[I], is verondersteld, dat ze niet tegen contante betaling zijn gehouden.

Model A.

§ 5. Het verschil tusschen de kolommen 8 en 9 moet gelijk zijn aan kolom 13, het totaal van de kolommen 8, 10 en 11 aan kolom 12.

Model A[I].

§ 6. Het verschil tusschen kolom 8 en kolom 9 moet gelijk zijn aan kolom 13, het totaal van de kolommen 8, 10 en 11 aan kolom 12 en het totaal van de kolommen 9 en 10 aan het totaal van de kolommen 15 en 16.

Model B of B[I].

§ 7. De totalen voor iedere verkooping van kolom 4, van kolom 5, van kolom 6, en van kolom 7 moeten respectievelijk gelijk zijn aan de overeenkomstige cijfers in de kolommen 8, 10, 11 en 12 van het register der openbare verkoopingen (model A of A[I]).

Bij verkooping No. 508 model B, No. 58 model B[I] is aangenomen, dat de afbetaling van het debet bij gedeelten geschiedt.

§ 8. Het voorbeeld, gesteld onder No. 6060, model B, No. 410, model B[I], dient om duidelijk te doen uitkomen, dat hetgeen door een pandhuishouder op eene op crediet gehouden verkooping van pandgoederen meer schuldig is

geworden dan het hem als verkooper toekomend zuiver rendement bedraagt kan worden betaald binnen drie maanden na den dag der verkooping.

MODEL C of C[I].

§ 9. Gedeeltelijke betalingen behooren te strekken tot dekking eerst van de koopsom, daarna van het vendusalaris en ten slotte van het armengeld.

Het door een pandhuishouder bij te passen bedrag behoort steeds te worden verantwoord als koopsom in te nemen onder „rekening van der den (vendufonds)".

MODEL G[I].

§ 10. Stortingstaten komen natuurlijk niet te pas waar de vendumeester tevens algemeen ontvanger is.

MODEL H of H[I].

§ 11. De folio's 1 en 2 worden bewerkt door den vendumeester, die verder op folio 3 invult de bedragen, welke uit de verantwoording over het vorig kwartaal moeten worden overgenomen.

MODEL H.

§ 12. De boeten wegens te late betaling, alsmede de kosten van afschriften enz. worden in het credit van de venduadministratie (folio 1) niet opgenomen.

Als bijgekomen in het loopend kwartaal wordt dus op folio 1 vermeld het totaal van kolom 12 van het register van openbare verkoopingen (model A), terwijl als betaald alleen opgebracht mag worden wat ontvangen is aan koopsommen, vendusalaris en een per mille voor de armen; het totaal van het betaalde in het loopend kwartaal over vroegere dienstjaren en over het loopend dienstjaar, moet dus gelijk zijn aan hetgeen op folio 2 als ontvangen in het loopend kwartaal vermeld is in de kolommen 1, 2 en 3.

De saldo's op folio 1 worden overgenomen uit de verantwoording over het vorig kwartaal.

De betalingen in het loopend kwartaal op folio 1 worden berekend uit de posten in het kasboek.

Bovendien moet als verminderende het credit op folio 1 opgebracht worden,

a. het bedrag der vorderingen ten laste van koopers, tot afvoering waarvan machtiging is verleend bij besluit van den Resident, genomen naar aanleiding van de Regeeringsbeschikking, waarbij vergoeding aan den vendumeester is opgelegd of de vordering voor rekening van den Lande wordt genomen;

b. wat van het rendement van pandgoederen wordt ingehouden wegens door den pandhuishouder gekochte goederen (kolom 14 van het register, model A).

Het totaal van het credit op het einde van het jaar (folio 1) moet overeenstemmen met het totaal der vorderingen, die op het einde van het jaar nog open stonden volgens de lijst, die moet overgelegd worden bij de ver-

antwoording over het laatste kwartaal (artikel 21, laatste alinea, van de Instructie).

§ 13. De ontvangsten in het afgeloopen kwartaal op folio 2 worden gekend uit de recapitulatie in het kasboek.

Verder moeten op folio 2 de ontvangsten gelijk zijn aan het totaal van de overstortingen.

§ 14. De saldo's op folio 3 worden overgenomen uit de verantwoording over het vorig kwartaal.

Wat in het loopend kwartaal is bijgekomen blijkt uit het register der openbare verkoopingen (model A) kolom 12, gelijk aan het totaal van de kolommen 9, 10, 11 en 13.

Tot het indienen van de opgave model N, aantoonende de in het loopend kwartaal uitgekeerde rendementen, zijn de algemeene ontvangers aangeschreven bij de circulaire van den directeur van financiën van 11 Mei 1886 No. 7172.

Het vendusalaris en het een per mille voor de armen, dat in het loopend kwartaal bij 's lands kas onder de daarvoor aangewezen hoofden is ingenomen, blijkt uit de overstortingen, vermeld op folio 2.

Bovendien moet, als verminderende het debet, opgebracht worden:

a. wat van het rendement van pandgoederen wordt ingehouden, wegens door den pandhuishouder gekochte goederen (kolom 14 van het register, model A);

b. het vendusalaris, dat bij de uitkeering van de rendementen ingehouden wordt (kolom 9 van het register, model A);

c. het vendusalaris en het armengeld door den pandhuishouder als kooper verschuldigd (kolom aanmerkingen model A);

d. het vendusalaris en armengeld, begrepen onder het bij § 12, sub *a* bedoeld bedrag.

Gemakshalve zullen de sommen, welke wegens vendusalaris en een per mille voor de armen in de sub *a*, *b* en *c* bedoelde bedragen begrepen zijn, na afloop van het jaar door de zorg van het departement van financiën van het hoofd „rekening van derden (vendufonds)", waaronder zij bij 's lands kas zijn ingenomen, afgeschreven en gebracht worden ten voordeele van de hoofden waaronder zij thuis behooren.

Model H[I].

§ 15. De saldo's op folio 1 worden overgenomen uit de verantwoording over het vorig kwartaal.

Als bijgekomen in het loopend kwartaal wordt op folio 1 vermeld het totaal van kolom 12 van het register van openbare verkoopingen (model A[I]).

De betalingen in het loopend kwartaal op folio 1 worden berekend uit de posten in het kasboek.

Bovendien moet als verminderende het credit op folio 1 opgebracht worden:

a. hetgeen van het bedrag, waarvoor vergoeding is opgelegd, wordt verrekend met het den vendumeester toekomend vendusalaris;

b. het met dat vendusalaris niet te verrekenen bedrag der vorderingen ten

laste van koopers, tot afvoering waarvan machtiging is verleend bij besluit van den Resident, genomen naar aanleiding van de Regeeringsbeschikking, waarbij vergoeding aan den vendumeester is opgelegd;

c. wat van het rendement van pandgoederen wordt ingehouden wegens door den pandhuishouder gekochte goederen (kolom 14 van het register, model A[1]).

Het totaal van het credit op het einde van het jaar (folio 1) moet overeenstemmen met het totaal der vorderingen, die op het einde van het jaar nog open stonden volgens de lijst, die moet overgelegd worden bij de verantwoording over het laatste kwartaal (artikel 21, laatste alinea, van de Instructie).

§ 16. De ontvangsten in het loopend kwartaal op folio 2 worden gekend uit de recapitulatie in het kasboek.

Die ontvangsten moeten overeenstemmen met het totaal van de betalingen in het loopend kwartaal en over het loopend dienstjaar op folio 1.

Verder moeten op folio 2 de ontvangsten gelijk zijn aan het totaal van de overstortingen.

§ 17. De saldo's op folio 3 worden overgenomen uit de verantwoording over het vorig kwartaal.

Wat in het loopend kwartaal is bijgekomen blijkt uit het register der openbare verkoopingen (model A[1]), kolom 12, gelijk aan het totaal van de kolommen 11, 13, 15 en 16.

Tot het indienen van de opgave model N, aantoonende de in het loopend kwartaal uitgekeerde rendementen, zijn de algemeene ontvangers aangeschreven bij de circulaire van den directeur van financiën van 11 Mei 1886 No. 7172.

Hoeveel vendusalaris is uitgekeerd aan den vendumeester wijzen de rekeningen, model M, aan.

Het vendusalaris (waarvan op folio 3 het landsaandeel wordt vermeld) en het een per mille voor de armen, in het loopend kwartaal onder de daarvoor aangewezen hoofden ingenomen, blijkt uit de overstortingen, vermeld op folio 2.

Bovendien moet, als verminderende het debet, opgebracht worden:

a. wat van het rendement van pandgoederen wordt ingehouden, wegens door den pandhuishouder gekochte goederen (kolom 14 van het register, model A[1]);

b. het landsaandeel in het vendusalaris, dat bij de uitkeering van de rendementen ingehouden wordt (2/5 van het bedrag in kolom 9 van het register, model A[1]);

c. het landsaandeel in het vendusalaris en het armengeld, door den pandhuishouder als kooper verschuldigd (kolom aanmerkingen, model A[1]);

d. het landsaandeel in het vendusalaris en het armengeld, begrepen onder het bedrag, ter zake waarvan bij gouvernements-besluit vergoeding is opgelegd.

Indien het bedrag dier vergoeding, hetwelk niet te verrekenen is met het vendusalaris, toekomend aan den vendumeester aan wien ze is opgelegd, dadelijk wordt betaald, zal het landsaandeel in het vendusalaris

en het armengeld, te zamen uitmakende de som van *f* 12.50, moeten worden verminderd met hetgeen daarvan op folio 2 der verantwoording reeds mocht zijn verantwoord als landsaandeel of als armengeld.

Gemakshalve zullen de sommen, welke wegens vendusalaris en een per mille voor de armen begrepen zijn in de bij 's Lands kas onder „rekening van derden (vendufonds)" ingenomen bedragen, na afloop van het jaar door de zorg van den directeur van financiën van dat hoofd afgeschreven en gebracht worden ten voordeele van de hoofden waaronder zij thuis behooren.

MODEL L.

§ 18. De dagteekening van de betaling van het accept of van het mandaat blijkt uit de opgave model N.

No. 4749. KOLONIALE RESERVE—*Oprichting van eene Koloniale reserve. Voorlopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale reserve. Wijziging der voorloopige regeling. Uitvoering van artikel I, § 13 der voorloopige regeling. Regeling van de gagements vooruitzichten der mindere militairen bij de Koloniale reserve.*

BESLUIT.

No. 38. Buitenzorg, 28 October 1890.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 11 September 1890, lett. C, No. 20/1752, daarbij ter kennisneming in afschrift aanbiedende het Koninklijk besluit van 24 Augustus 1890 No. 18, luidende als volgt:

I.

24 Aug. 1890 No. 18. — WIJ WILLEM III, Bij De Gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Gezien de wet van 31 December 1889 (*Saatsblad No. 229*);

Overwegende, dat thans nader maatregelen noodig zijn om te geraken tot de oprichting van een korps, bestemd om de wegens tijdelijke ongeschiktheid uit Indië terugkeerende militairen op te nemen en om hier te lande te dienen als kern voor de uitzending van suppletietroepen, en dat vooralsnog slechts eene voorloopige regeling wenschelijk is;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 13 Augustus 1890, Kabinet letter U[16] en 20 Augustus 1890, Kabinet litt. F[51];

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken Ons besluit van 9 Maart 1874 No. 32, betreffende de oprichting eener *Indische brigade;*

B. met afwijking, in zooverre, van de beginselen neergelegd in de artikelen 2 en 10 van het Koninklijk besluit van 19 October 1843 No. 64, de bij dit besluit

gevoegde voorloopige regeling vast te stellen voor de oprichting van eene *koloniale reserve;*

C. te bepalen als volgt:

1o. de voorloopige regeling sub B genoemd treedt geleidelijk in werking, overeenkomstig de te dier zake door Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog, voor zooveel noodig gemeenschappelijk te nemen beschikkingen;

2o. Onze Minister van Koloniën wordt gemachtigd om, zoolang de hoofdadministratie van het korps niet is aangewezen, den commandant van de noodige fondsen te voorzien, onder gehoudenheid die te beheeren zooveel mogelijk in overeenstemming met hetgeen bij of krachtens de „voorloopige regeling" voormeld is of wordt bepaald en onder verplichting omtrent zijn beheer rekening en verantwoording te doen aan de Algemeene Rekenkamer;

3o. alle uitgaven, krachtens dit Ons besluit, te doen komen ten laste van het 1ste hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch-Indië;

4o. de sub B genoemde „voorloopige regeling" treedt buiten werking op 1 Januari 1894.

Onze Ministers van Koloniën en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 24sten Augutus 1890.

WILLEM.

De Minister van Koloniën,
MACKAY.

De Minister van Oorlog,
J. W. BERGANSIUS.

VOORLOOPIGE REGELING (1) *betreffende de oprichting en het beheer der koloniale reserve.*

Artikel I.

Vorming en samenstelling van de koloniale reserve, benevens algemeene dienstregeling.

§ 1. De koloniale reserve, ofschoon deel uitmakende van het leger in Nederlandsch-Indië, staat, behoudens hare in deze regeling omschreven aanrakingen met het Departement van Koloniën, rechtstreeks onder de bevelen van den Minister van Oorlog.

§ 2. Zij wordt gevestigd te Nijmegen en te Zutphen en samengesteld uit een staf en vijf compagnieën, waaronder ten minste ééne reconvalescenten-compagnie, een en ander geleidelijk op te richten.

Het korps behoort tot het wapen der infanterie, tenzij het nader mag blijken mogelijk te zijn daarbij ook artilleristen in te deelen en te oefenen, in welk geval ééne der compagnieën tot dit doeleinde kan worden bestemd.

§ 3. Bij den staf kunnen worden ingedeeld:

(1) Zie wijziging in Bijblad no. 5333 en verder no. 5492.

1 luitenant-kolonel of majoor, commandant van het korps;
1 kapitein of luitenant-adjudant;
1 officier van gezondheid der 1ste of 2de klasse;
1 kapitein of luitenant-kwartiermeester;
1 adjudant-onderofficier;
1 korporaal-tamboer;
1 kleermaker
1 schoenmaker } geassimileerd met den graad van korporaal;
1 mr. geweermaker, en
1 schrijver.

§ 4. Bij eene reconvalescenten-compagnie kunnen worden ingedeeld:
1 kapitein;
1 officier van gezondheid 1ste of 2de klasse, en
3 luitenants;
en voorts:

a. vast personeel:
1 adjudant-onderofficier-kwartiermeester;
1 militair apothekersbediende;
1 sergeant-majoor;
1 fourier;
4 sergeanten;
8 korporaals;
2 tamboers, en
20 soldaten;

b. reconvalescenten:
25 onderofficieren (adjudanten-onderofficier, sergeanten-majoor, sergeanten of fouriers);
20 korporaals, en
152 soldaten, tamboers en hoornblazers.

§ 5. Bij elk der overige compagnieën kunnen worden ingedeeld:
1 kapitein;
5 luitenants;
1 sergeant-majoor;
1 fourier;
10 sergeanten;
16 korporaals;
212 soldaten;
2 tamboers of hoornblazers.

§ 6. Bij de koloniale reserve kunnen worden ingedeeld de volgende categorieën van officieren:

a. officieren, behoorende tot de troepen in Oost- of West-Indië, die in Nederland vertoeven, met verlof of wel in afwachting van hun vertrek naar de koloniën;

b. officieren van het leger hier te lande, geschikt en genegen om gedetacheerd te worden bij de troepen in Oost- of West-Indië;

c. gepensionneerde officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, door den Koning voor een bepaalden tijd van ten hoogsten vijf jaar in activiteit hersteld.

De sub *c* genoemde officieren worden in den regel alleen bij een reconvalescenten-compagnie geplaatst.

§ 7. Behoudens het bepaalde bij § 8 en bij art. IV, § 1, kunnen bij de koloniale reserve worden opgenomen:

a. bij de reconvalescenten-compagnieën:

1o. als reconvalescenten, ongehuwde gewezen militairen, gediend hebbende bij de troepen in Oost- of West-Indië, die wegens ziekte van daar zijn teruggekeerd naar Nederland en omtrent wie de uitslag van een militair geneeskundig onderzoek doet verwachten, dat zij, bij eene reconvalescenten-compagnie verpleegd, binnen twee jaar de geschiktheid voor den actieven militairen dienst zullen herwinnen.

2o. als vast personeel, zooveel mogelijk gepensionneerde of gegageerde militairen (ook niet-Nederlanders) van het leger hier te lande of ook wel gediend hebbende bij de troepen in Oost- of West-Indië, van wie de commandant van het korps, na kennisneming van den uitslag van een militair geneeskundig onderzoek, nog goede diensten verwacht gedurende een door hem te bepalen tijdsverloop, overeenkomstig hetwelk de duur der verbintenis wordt bepaald tot een maximum van zes jaar;

b. bij de valide compagnieën:

Nederlanders, die bij een militair geneeskundig onderzoek geschikt bevonden zijn voor den actieven militairen dienst.

Niet-Nederlanders kunnen,—doch alleen nadat in elk speciaal geval daartoe eene bijzondere machtiging is verleend door den Minister van Oorlog—ook bij de valide compagnieën worden ingedeeld, voor zooveel zij zijn ingezetene van het Rijk of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

§ 8. Ongerekend de reconvalescenten wordt niemand beneden den rang van officier in de koloniale reserve opgenomen dan nadat hij zich schriftelijk heeft verbonden om den Staat der Nederlanden gedurende ten minste zes achtereenvolgende jaren als militair, zoowel in als buiten Europa, te dienen.

Voor de werving tot aanvulling van de koloniale reserve gelden overigens, voor zooveel deze „voorloopige regeling" niet anders bepaalt, de voorschriften die van kracht zijn of zullen zijn voor de werving bij het leger hier te lande.

§ 9. Bij het aangaan der verbintenis in § 8 bedoeld, wordt den geworvene eene premie toegelegd van ten hoogste driehonderd gulden, waarvan hem echter niet meer dan vijftig gulden wordt uitgekeerd, terwijl het overige, overeenkomstig regelen daarvoor vast te stellen, bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Koloniën en van Oorlog wordt beheerd, na ten name van den eigenaar te zijn ingelegd in 's Rijks Postspaarbank, onder zoodanig verband als de genoemde Ministers zullen bepalen.

§ 10. Het aanbrenggeld bedraagt ten hoogste tien gulden per hoofd, doch wordt niet toegekend voor reconvalescenten, noch ook voor het vaste personeel bij de reconvalescenten-compagnieën.

§ 11. De commandant der koloniale reserve wordt door den Koning benoemd op de gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog.

De overige officieren worden aangewezen bij eene gemeenschappelijke beschikking van de genoemde Ministers.

§ 12. De officieren van het leger hier te lande, die bij de koloniale reserve worden ingedeeld, worden boven de formatie van het genoemde leger gevoerd en kunnen door den Koning, op gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog, worden gedetacheerd voor den tijd van ten hoogste

vijf jaar bij de troepen in Oost- of West-Indië, zijnde in het genoemde tijdsverloop de tijd begrepen voor de reis heen en terug.

§ 13. Geen officier of minder militair van de koloniale reserve wordt aangewezen tot vertrek naar Oost- of West-Indië, dan nadat bij een militair geneeskundig onderzoek is gebleken, dat hij op het oogenblik dier aanwijzing physiek geschikt is voor den actieven militairen dienst aldaar.

De militair beneden den rang van officier, aldus uitgezonden, kan in de koloniën niet anders dan na eene speciale machtiging van den Minister van Koloniën den dienst verlaten.

Hij kan zich daar te lande zonder zoodanige machtiging wel reëngageeren, maar alleen om te dienen zoowel in als buiten Europa en met dien verstande, dat hij in geen geval langer dan zes jaar onafgebroken in de kolonie verblijve; — naar Nederland terugkeerende wordt hij weder opgenomen in de koloniale reserve, een en ander overeenkomstig regelen, nader door den Minister van Koloniën en van Oorlog bij gemeenschappelijke beschikking vast te stellen.

§ 14. De koloniale reserve is, zoolang dienaangaande bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën niet anders is bepaald, vrijgesteld van het verrichten van garnizoensdienst; de inwendige dienst wordt zooveel in dit voorschrift niet anders is bepaald, zooveel mogelijk geregeld in overeenstemming met de bepalingen geldende voor het wapen der infanterie bij het leger hier te lande, van welke bepalingen — behoudens het vorenstaande — niet mag worden afgeweken dan na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog.

§ 15. De oefeningen worden geleid en gehouden in overeenstemming met de reglementen, geldende voor het leger hier te lande.

Artikel II.

De huisvesting, kleeding, voeding, uitrusting, bewapening en ziekenverpleging en voorts van de administratie.

§ 1. Voor zooveel in deze regeling niet anders is bepaald, wordt de koloniale reserve gehuisvest en gevoed overeenkomstig de bepalingen vastgesteld of nog vast te stellen voor de korpsen van het leger hier te lande.

§ 2. Officieren en minderen van de koloniale reserve dragen de uniform van de infanterie van het leger in Oost-Indië, behoudens de volgende verschillen:

a. het personeel beneden den graad van adjudantonderofficier draagt op den linker-bovenarm een hoorn, voor de onderofficieren van geborduurd gouddraad, voor de overigen van geel kemelsgaren;

b. de kraag en de opslagen der mouwen van de kapotjas zijn van lichtblauw laken met gelen bies;

c. de distinctieven van het kader worden aangebracht overeenkomstig de modellen daarbij geldende voor de infanterie van het leger hier te lande.

§ 3. De koloniale reserve wordt gewapend en van ledergoed alsmede van munitie voorzien door de zorg van het Departement van Oorlog.

Wordt overgegaan tot de oprichting van eene artilleriecompagnie, dan worden dienaangaande met betrekking tot de wapenen en het ledergoed door den Koning nadere bevelen gegeven.

§ 4 De administratie van de koloniale reserve wordt, voor zooveel in deze re-

geling niet anders is bepaald, geheel gevoerd overeenkomstig het Reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 7 Februari 1886 No. 14, en overeenkomstig de voorschriften tot uitvoering van dat Reglement gegeven of nog te geven door of vanwege den Minister van Oorlog, een en ander met inachtneming van het volgende:

a. bij toepassing van de artikelen 60, 61, 65, 66, 84, punt *e*, 91, punt *c*, 99, 117, 129, 130, 133, 134, 135, 149, 163, 172, 173, 175, 179, 209, punt *a*, *b* en *g*, 278, 307 en 309 van het administratiereglement treedt de Minister van Koloniën op in stede van den Minister van Oorlog;

b. met betrekking tot de koloniale reserve zijn de tweede alinea van art. 151 en voorts art. 304 van het Reglement niet toepasselijk;

c. de rekening en verantwoording van het korps wordt bij het Departement van Koloniën onderzocht, waarbij mutatis mutandis de regelen gelden vastgesteld in het zesde hoofdstuk van het meergenoemde Reglement, met dien verstande, dat de Minister van Koloniën, dit noodig oordeelende, overleg met het Departe- van Oorlog van de verevening doet voorafgaan;

d. de opgaven benoodigd tot het aanhouden der stamboeken (art. 320 van het reglement) worden bij het einde van elke drie maanden ook gezonden aan het Departement van Koloniën.

§ 5. Bijaldien de menagerekening slechts eene uitdeeling gedoogt van minder dan vijftien cents per man en per dag, dan wordt hetgeen aan dat bedrag ontbreekt bijgepast ten laste van den lande.

§ 6. De gewone vergoedingen voor aanschaffing, vernieuwing wijziging, en onderhoud van kleeding en uitrusting, door onderofficieren en soldaten te genieten, worden bepaald als volgt:

GRADEN.	Toelage voor eerste uitrusting, (in guldens).		Dagelijksche toelage, (in centen).		
	Onderofficieren.	Soldaten.	Adjudant-onderofficier.	Overige onderofficieren.	De overigen.
Schrijvers	25	20	—	13	11
mr. werklieden	—	—	—	13	12
De overigen	32	26	35	15	13

§ 7. De schadeloosstelling voor uniformverandering voor een officier van het leger hier te lande, die overgaat naar de koloniale reserve, wordt bepaald op tweehonderd gulden.

§ 8. De kosten van bureaubehoeften worden vergoed naar reden van
voor den commandeerenden officier *f* 300 's jaars;
voor den commandant eener reconvalescenten-compagnie *f* 200 's jaars;
voor de commandanten van elk der overige compagnieën, per compagnie *f* 75 's jaars;
voor den kapitein- of luitenant-adjudant *f* 30 's jaars;
voor den kapitein- of luitenant-kwartiermeester *f* 750 jaars.

Artikel III.

De traktementen, toelagen, soldijen en gratificatiën.

§ 1. De officieren der koloniale reserve genieten traktement als volgt:
luitenant-kolonel *f* 3400 (drie duizend vierhonderd gulden) 's jaars;
majoor *f* 3000 (drie duizend gulden) 's jaars;
kapitein *f* 2200 (twee duizend tweehonderd gulden) 's jaars;
eerste-luitenant *f* 1400 (veertienhonderd gulden) 's jaars;
tweede-luitenant *f* 1050 (duizend vijftig gulden) 's jaars;
kapitein-kwartiermeester *f* 2200 (twee duizend tweehonderd gulden) 's jaars;
eeste-luitenant-kwartiermeester *f* 1400 (veertienhonderd gulden) 's jaars;
officier van gezondheid 1e klasse *f* 2400 (twee duizend vierhonderd gulden 's jaars;
officier van gezondheid 2e klasse *f* 1600 (zestienhonderd gulden) 's jaars;
De inkomsten van den militairen apothekersbediende worden, behoudens het bepaalde aan het slot van § 2, geregeld geheel in overeenstemming met hetgeen voor dergelijke apothekersbedienden bij het leger hier te lande geldt.

§ 2. Zij genieten bovendien toelagen naar den volgenden maatstaf:
de commandeerende officier *f* 1000 (duizend gulden) 's jaars;
de kapitein-adjudant *f* 800 (achthonderd gulden) 's jaars;
de luitenant-adjudant *f* 500 (vijfhonderd gulden) 's jaars;
de kapitein *f* 600 (zeshonderd gulden) 's jaars;
de eerste-luitenant *f* 400 (vierhonderd gulden) 's jaars;
de tweede-luitenant *f* 200 (tweehonderd gulden) 's jaars;
de kapitein-kwartiermeester *f* 800 (achthonderd gulden) 's jaars;
de eerste-luitenant-kwartiermeester *f* 500 (vijfhonderd gulden) 's jaars;
de officier van gezondheid 1e klasse *f* 600 (zeshonderd gulden) 's jaars;
de officier van gezondheid 2e klasse *f* 400 (vierhonderd gulden) 's jaars;
De militaire apothekersbediende geniet eene toelage naar reden van *f* 100 (honderd gulden) 's jaars.

§ 3. Aan den commandeerenden officier en aan den kapitein-adjudant kan bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën de verplichting opgelegd worden een dienstpaard te houden, onder genot van fourage-geld.

§ 4. Uitgenomen het vaste personeel bij de reconvalescenten-compagnieën, en de reconvalescenten, geniet het personeel beneden den rang van officier soldij als volgt:

GRADEN.	per dag in centen.
Adjudant-onderofficier	225
Sergeant-majoor	175
Sergeant of fourier	100
Korporaal-tamboer	80
Korporaal	50
Mr. geweermaker	90
Schoenmaker	40
Kleermaker	40
Soldaat	40
Tamboer	42

Aangevuld bij Bb. no. 5701.

§ 5. In verband met de tweede alinea van art. 1, § 13, is het Koninklijk besluit van 5 Maart 1888, No. 17, niet van toepassing op militairen verbonden om den Staat der Nederlanden te dienen in of buiten Europa.

Artikel IV.

Van de reconvalescenten in het bijzonder.

§ 1. Alleen zij worden als reconvalescenten opgenomen, die zich schriftelijk verbinden:

a. voor zooveel betreft Nederlanders — om den Staat der Nederlanden, zoodra zij physiek geschikt bevonden worden voor den actieven militairen dienst, gedurende ten minste *vier* jaar, of indien nog militieplichten op hen rusten, gedurende *zes* jaar te zullen dienen als militair, zoowel in — als buiten Europa;

b. voor zooveel de overigen aangaat om den Staat der Nederlanden, zoodra zij physiek geschikt bevonden worden voor den actieven dienst in Oost- of West-Indië, *aldaar*, als militair te zullen dienen, gedurende ten minste vier jaar, gerekend van en met den dag, waarop zij zich bij vertrek uit Nederland inschepen.

Voor niet Nederlanders geldt ook hier het bepaalde bij art. 1, § 7 punt *b*, laatste alinea.

§ 2. Bij het aangaan van de verbintenis in § 1 bedoeld, wordt den reconvalescent eene premie uitbetaald van *f* 20 (twintig gulden).

§ 3. De reconvalescent wordt, telkens na verloop van drie maanden, geneeskundig onderzocht, ten einde zekerheid te verkrijgen aangaande zijne al of niet geschiktheid voor den actieven militairen dienst. Blijkt bij zoodanige keuring, dat van zijne verdere verpleging geen voldoende verbetering van zijnen toestand is te verwachten, dan wordt hij van de verbintenis ontheven en geacht *voortdurend* ongeschikt te zijn voor den activen militairen dienst.

Wijst de keuring uit dat de reconvalescent geschikt is om den actieven militairen dienst te hervatten, dan gaat hij, — naar gelang hij de verbintenis aanging omschreven sub *a*, dan wel die omschreven sub *b* van art. IV, § 1, — over bij eene der valide compagnieën van het korps of bij het koloniaal werfdepot.

§ 4. Het geneeskundig onderzoek, bedoeld in artikel I, § 7, punt *a*, alsmede de keuringen bedoeld in art. IV, § 3, worden verricht door den bij de reconvalescentencompagnie ingedeelden officier van gezondheid, in gemeenschap met een door den Minister van Oorlog aan te wijzen officier van gezondheid van het leger hier te lande. Bestaat er verschil van meening tusschen deze beide geneeskundigen, dan beslist de inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, na, zoo noodig, eene herkeuring te hebben bevolen.

§ 5. Kan een reconvalescent, na twee jaren bij de daartoe bestemde compagnie te zijn verpleegd, niet overgaan naar een der andere compagnieën van het korps of naar het koloniaal werfdepot, overeenkomstig de slot-alinea van § 3, dan wordt hij geacht voortdurend ongeschikt te zijn voor den actieven militairen dienst en van de verbintenis ontheven.

§ 6. Bij overgang overeenkomstig de slot-alinea van § 3, ontvangt de militair eene premie van *f* 30 (dertig gulden), uit te betalen volgens regelen nader door de Ministers van Koloniën en van Oorlog, bij gemeenschappelijke beschikking vast te stellen.

Bovendien wordt bij dien overgang te zijnen name een bedrag van *f* 150 (honderd vijftig gulden) ingelegd in 's Rijks postspaarbank, welke som verder wordt beheerd overeenkomstig regelen, door de Ministers van Koloniën en van Oorlog bij gemeenschappelijke beslissing vast te stellen. De inleg geschiedt onder zoodanig verband als de genoemde Ministers zullen bepalen.

§ 7. In verband met § 10 hierna, worden de gagementen en pensioenen van de reconvalescenten en van het vaste personeel eener reconvalescenten-compagnie, met uitzondering van den adjudant-onderofficier-kwartiermeester, ten voordeele van den lande ingehouden.

Behoudens toepassing van § 9 hierna, geniet het vaste personeel:

1°. uitgezonderd den adjudant-onderofficier-kwartiermeester, eene bezoldiging, gelijk aan het normale gagements-bedrag voor elken graad vastgesteld bij art. 12 van het gagements-reglement, gearresteerd bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1875 No. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876 No. 44); en

2°. daggeld als volgt:

de adjudant-onderofficier-kwartiermeester *f* 2 (twee gulden) daags:
de sergeant-majoor *f* 1 (een gulden) daags;
de sergeant of fourier *f* 0,60 (zestig cents) daags;
de korporaal *f* 0,25 (vijf en twintig cents) daags;
de soldaat of tamboer *f* 0,18 (achtien cents) daags;

§ 8. De reconvalescenten genieten daggeld als volgt:

een adjudant-onderofficier *f* 0,50 (vijftig cents) daags;
een sergeant-majoor *f* 0,35 (vijf en dertig cents) daags;
een sergeant of fourier *f* 0,25 (vijf en twintig cents) daags;
een korporaal *f* 0,15 (vijftien cents) daags;
een soldaat of tamboer *f* 0,10 (tien cents) daags;

§ 9. Wordt het vaste personeel, bij uitzondering, aangevuld door daarin personen op te nemen, die niet in het genot zijn van pensioen of gagement, wat alleen onder nadere goedkeuring van de Ministers van Oorlog en van Koloniën mag geschieden, dan worden hunne inkomsten door den Minister van Koloniën speciaal geregeld.

§ 10. Zoowel het vaste personeel bij de reconvalescenten-compagnieën uitgeno-

men den adjudant-onderofficier-kwartiermeester, als de reconvalescenten zelve, worden gevoed overeenkomstig regelen nader door den Minister van Koloniën vast te stellen, en zulks geheel ten laste van den lande.

§ 11. De officier van gezondheid, ingedeeld bij eene reconvalescenten-compagnie, is belast met den geneeskundigen dienst bij die compagnie in zijn geheelen omvang, en is dienaangaande rechtstreeks verantwoording schuldig aan den commandant van het korps en aan den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

§ 12. In de kazerne, bestemd tot huisvesting der reconvalescenten-compagnie, wordt eene ziekenkamer ingericht en beheerd overeenkomstig regelen vast te stellen bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën, derwijze, dat de officier van gezondheid bij de reconvalescenten-compagnie bevoegd zij, om op zijne verantwoordelijkheid kwartierzieken in de ziekenkamer te verplegen zoolang hij dit nuttig oordeelt.

§ 13. Overeenkomstig regelen, nader vast te stellen bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Oorlog en van Koloniën, wordt de gelegenheid geopend om de reconvalescenten, zooveel doenlijk, te verplegen in het herstellingsoord voor zieke militairen te Millingen.

§ 14. De inwendige dienst bij de reconvalescenten-compagnie wordt — behoudens nadere goedkeuring door de Ministers van Oorlog en van Koloniën — door den commandant van het korps geregeld, voor zooveel noodig in overleg met de bij die compagnieën ingedeelde officieren van gezondheid.

Behoort bij Koninklijke besluit van 24 Augustus 1890 No. 18.

Ons bekend,

De Minister van Koloniën,
(Get.) MACKAY.

De Minister van Oorlog,
(Get.) J. W. BERGANSIUS.

Is goedgevonden en verstaan:
Van deze Koninklijke beschikking aanteekening te houden.
Afschrift enz.

BESLUIT.

No. 15. Buitenzorg, 4 October 1892.

Gelet op het besluit van 28 October 1890 No. 38;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 29 Juli 1892, Lett. C, No. 39/1568, daarbij ter kennisneming in afschrift aanbiedende het Koninklijk besluit van den 21sten dier maand No. 26, luidende als volgt:

No. 26. In naam van Hare Majesteit WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Wij EMMA, Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk;

Gezien de voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale-Reserve, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1890 No. 18;

Op de gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog, dd. 7 Juli 1892 C No. 14 en van 16 Juli 1892, IIIe afdeeling No. 63;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zooverre van de hooger genoemde voorloopige regeling, te bepalen als volgt:

1. bij den staf van het korps kan nog worden ingedeeld een sergeant-majoor of sergeant gymnastiek- en schermmeester;
2. bij dien staf kunnen twee schrijvers ingedeeld worden;
3. bij het vaste personeel eener reconvalescenten-compagnie kunnen slechts zes korporaals ingedeeld worden;
4. als reconvalescenten kunnen, bij wijze van uitzondering met speciale machtiging van den Minister van Oorlog — na overleg met den Minister van Koloniën — ook gehuwden worden ingelijfd;
5. de soldij wordt vastgesteld: voor een sergeant-majoor, gymnastiek- en schermmeester, op een gulden zestig cent daags; voor een sergeant gymnastiek- en schermmeester, op een gulden vijf en dertig cent daags;
6. voor de aan scherpschutters toe te kennen geldelijke voordeelen en onderscheidingsteekenen gelden bij de Koloniale Reserve de voorschriften, die ter zake van kracht zijn of worden bij het leger in *Nederlandsch-Indië*, echter met dien verstande, dat het onderscheidingsteeken door den man zelf bekostigd wordt.

De Ministers van Koloniën en van Oorlog zijn — ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 21sten Juli 1892.

EMMA.

De Minister van Koloniën,
VAN DEDEM.
De Minister van Oorlog,
SEIJFFARDT.

Accordeert met het origineel:
De Secretaris Generaal
bij het Departement van Koloniën,
H. VAN DER WIJCK.

Is goedgevonden en verstaan:
Van deze Koninklijke beschikking aanteekening te houden.
Afschrift enz.
Zie aanvulling in Bijblad no. 5402.

BESLUIT.

No. 4. Buitenzorg, 19 October 1892.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 27 Juli 1892, lett. C, No. 44/1546, daarbij ter uitvoering in afschrift aanbiedende zijne gemeenschappelijk met den Minister van Oorlog genomen beschikking van $\frac{10}{21}$ Juni t. v. $\frac{\text{Litt. C.}}{\text{IIIe afdeeling,}}$ $\frac{\text{No. 45,}}{\text{No. 68,}}$ strekkende tot uitvoering van artikel 1§ 13 der Voor-

loopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1890 No. 18 (Indisch besluit van 28 October 1890 No. 38), luidende die ministerieele beschikking als volgt:

Litt. C
No. 45.
—
IIIe afdeeling
No. 68.
—

De Ministers van Koloniën en van Oorlog;

Gezien art. I § 13 der Voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 24 Augustus 1890 no. 18;

Hebben goedgevonden te bepalen als volgt:

§ 1. Indien een militair, verbonden bij de Koloniale Reserve op den voet van artikel I, § 7, punt *a*, 1_0, of punt *b* der hooger genoemde „Voorloopige Regeling" naar Oost- of West-Indië wordt uitgezonden, dan wordt hij bij het korps gevoerd als gedetacheerd naar Oost- of West-Indië, en omtrent hem, op den dag, waarop hij het korps verlaat, de volgende mutatie in het stamboek van het korps aangeteekend:

a. voor hem, die overgaat naar het Koloniaal Werfdepôt, ingevolge art. IV, § 3, 2e alinea, der Voorloopige Regeling,—het volgende:

„den . . . . . gedetacheerd naar $\frac{\text{Oost}}{\text{West}}$ Indië en op dato, ter uitzending overgegaan naar het Koloniaal Werfdepôt";

b. voor hem, die van de valide compagnieën rechtstreeks wordt uitgezonden, het volgende:

„den . . . . . gedetacheerd naar $\frac{\text{Oost}}{\text{West}}$ Indië en op dato te . . . . . overgegaan aan boord van het stoomschip . . . . . ."

§ 2. De in § 1 bedoelde militairen bekomen in Oost- of West-Indië een algemeen stamboeknummer; doch daarachter wordt het stamboeknummer bij de Koloniale Reserve vermeld, bijv. als volgt: 31957/28 Kol. Reserve.

§ 3. Door de zorg van het Departement van Koloniën worden kwartaalsgewijze aan de Koloniale Reserve opgaven verstrekt:

a. van de data waarop en de schepen waarmede de in § 1 sub *a* genoemde militairen hunne bestemming volgen, waarna omtrent hen de mutatie in het stamboek wordt gesteld:

„den . . . . . ingescheept te . . . . . aan boord van het stoomschip. . . . . ".

b. van de algemeene stamboeknummers, in Oost- of West-Indië gegeven, overeenkomstig § 2.

§ 4. De algemeene stamboeknummers, bedoeld in § 3, sub *b*, worden bij de Koloniale Reserve in het stamboek vermeld achter het stamboeknummer bij het korps, bijv. als volgt:

$$28/31957 \ \frac{\text{Leger in O. I.}}{\text{Landmacht in W. I.}}$$

§ 5. Keert de militair bij de Koloniale Reserve terug, dan worden in het stamboek bij dit korps de mutatiën overgenomen van het uit Oost- of West-Indië met hem terugkomend stamboekextract, en daarna wordt de mutatie ingeschreven, hierna bedoeld in § 13.

§ 6. Door de zorg van het Legerbestuur in Nederlandsch-Indië, en van de Commandanten der troepen in Suriname en Curaçao worden kwartaalsgewijze aan het Departement van Koloniën opgaven gezonden van de algemeene stamboeknummers daar te lande, ingevolge § 2 gegeven.

§ 7. Door de zorg van het Legerbestuur in Nederlandsch-Indië en van de Commandanten der troepen in Suriname en Curaçao worden kwartaalsgewijze aan het Departement van Koloniën ingediend nominatieve opgaven, overeenkomstig model A hierachter, van de militairen tot de Koloniale Reserve behoorende, die in den loop van het kwartaal:

1°. op reis naar de Kolonie zijn overleden of vermits;

2°. aldaar zijn aangekomen;

3°. in de Kolonie zijn overleden of ontslagen, in het laatste geval met aanwijzing van den Minister van Koloniën, krachtens welke het ontslag werd verleend;

4°. van daar zijn vertrokken;

5°. zich aldaar, overeenkomstig art. I § 13 der Voorloopige Regeling hebben gereëngageerd.

Ten aanzien van de sub 3° en 5° aangeduide militairen bevatten de hooger bedoelde nominatieve opgaven ook alle mutatiën betreffende bevordering, terugstelling, veroordeeling etc.

§ 8. De opgaven in § 7 omschreven worden door de zorg van het Departement van Koloniën ter kennis gebracht van de Koloniale Reserve, alwaar de noodige mutatiën in het stamboek worden ingeschreven, aangaande de in de § 1 en 2 vermelde categorieën van militairen.

Omtrent de in § 7 punt 5 vermelde categorie wordt bij de Koloniale Reserve in het stamboek in de 5e kolom ingeschreven de datum van het aangaan van het reëngagement, en wel in de volgende bewoordingen:

„den..... gereëngageerd voor den tijd van..... jaren".

§ 9. Indien een militair, behoorende tot de Koloniale Reserve, herhaaldelijk wordt uitgezonden naar *Oost-* of *West Indië*, dan wordt hem aldaar telkens een nieuw algemeen stamboeknummer gegeven.

Bij de Koloniale Reserve wordt telkens het vorige nummer, hem ingevolge § 4 gegeven, zoodanig doorgeslagen, dat het leesbaar blijft, en vervolgens het nieuwe nummer daaronder gesteld op de wijze, als in genoemde § is aangegeven.

§ 10. Uit Oost- of West Indië wordt de militair, behoorende tot de Koloniale Reserve, naar Nederland teruggezonden:

a. bijaldien zijn gezondheidstoestand dit noodig maakt;

b. met inachtneming van het bepaalde bij § 12, bij aldien zijn diensttijd expireert en hij niet genegen is zich te reëngageeren;

c. bij aldien hij, gerekend van en met den dag van inscheping naar de Kolonie, zes jaar onafgebroken buiten Nederland vertoefde;

d. bij aldien hij zich zoodanig misdraagt, dat het Legerbestuur in Nederlandsch-Indië, — of de Commandant der troepen in Suriname of Curaçao — het noodig oordeelt hem met een briefje van ontslag uit de gelederen te doen verwijderen;

e. bij aldien hij ingevolge rechterlijk vonnis is vervallen van den militairen stand of wel het recht mist om gedurende een bepaalden tijd bij de gewapende macht of als militair geëmploijeerde te dienen.

§ 11. Bijaldien een militair, behoorende tot de Koloniale Reserve, zich in Oost- of West-Indië bevindt vier maanden voor het expineeren van zijne dienstverbintenis,

dan wordt hij naar Nederland teruggezonden, tenzij hem vergund wordt zich te reëngageeren en hij zich hiertoe genegen verklaart.

Ingeval van reëngagement blijft hij in geen geval langer dan zes jaar onafgebroken in de Kolonie, gerekend van en met den dag zijner inscheping tot vertrek derwaarts.

Reëngageert hij zich niet, dan keert hij naar Nederland terug uiterlijk twee maanden vóór de expiratie van het dienstverband.

§ 12. Bij terugzending naar Nederland worden de militairen, behoorende tot de Koloniale Reserve, door de Subsistenten kaders steeds vermeld op een afzonderlijken inschepingsstaat, die op de eerste bladzijde in den rechter bovenhoek het opschrift draagt „Koloniale Reserve" en vergezeld gaat:

1°. voor zooveel de in § 10 sub *a* genoemde militairen aangaat, van het geneeskundig attest der keurings-commissie, en

2°. voor alle daarop voorkomende militairen bovendien, van

a. een extract stamboek;

b. een extract-strafregister;

c. alle den man eventueel toebehoorende particuliere bescheiden.

§ 13. In Nederland teruggekeerd, wordt de militair behoorende tot de Koloniale Reserve, tenzij hij terugkeere op grond van artikel 10 punt *e*, ingevolge telkens door of van wege den Minister van Kolonien aan den Commissaris van afmonstering ter plaatse van aankomst te geven bevelen, door dezen gedirigeerd op een der onderdeelen van de Koloniale Reserve, welker Commandant tevens door of van wege den Minister van Koloniën — voor zooveel noodig na overleg met den Minister van Oorlog, van instructiën wordt voorzien.

De mutatie in het stamboek luidt als volgt:

„Den . . . . . ontscheept te . . . . . en op dato terug in de sterkte van het korps."

Keert de militair terug uit Oost- of West-Indië op grond van § 10 punt *e* dan wordt hij bij aankomst in Nederland door de zorg van het Departement van Koloniën overgegeven aan de Justitie of wel door bemiddeling van den Commissaris van afmonstering gedirigeerd op een der onderdeelen van de Koloniale Reserve, ten einde aldaar ingevolge telkens door of van wege den Minister van Koloniën, voor zooveel noodig in overleg met den Minister van Oorlog te geven instructiën, uit den dienst verwijderd te worden.

's Gravenhage, den $\frac{10\text{en}}{21\text{en}}$ Juni 1892.

De Minister van Koloniën,
VAN DEDEM.
De Minister van Oorlog,
SEIJFFARDT.

MODEL A.

(behoorende bij de gemeenschappelijke beschikking van de Minister van Koloniën en van Oorlog dd. $\frac{10}{21}$ Juni 1892

Litt. C No. 45
IIIe afd. No. 68 tot uitvoering van art. I § 13 der Voorloopige Regeling, betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale Reserve, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1890 No 18).

Opgave van mutatiën, voorgekomen in het . . . . . kwartaal 18 . . . . onder het personeel der Koloniale Reserve, gedetacheerd naar . . . . . .

STAMBOEKNOMMERS.		NAMEN EN VOORLETTERS.	Graden.	Mutatiën.
bij de Kol. Reserve.	in de Kolonie.			

BESLUIT.

No. 16. Buitenzorg, 1 December 1892.

Gelet op het besluit van 28 October 1890 No. 38, waarbij o. m. aanteekening is gehouden van het Koninklijk besluit van 24 Augustus t. v. No. 18, tot vaststelling van eene voorloopige regeling betreffende de oprichting en het beheer van eene Koloniale reserve;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 14 Januari 1891, lett. *C*, No. 23/89 daarbij — onder aanbieding van een afschrift van het Koninklijk besluit van 30 December 1890 No. 21 tot regeling van de gagementsvooruitzichten der mindere militairen bij de Koloniale reserve, — verzoekende aan deze Koninklijke beschikking de in Indië vereischte uitvoering te geven, nadat bij gemeenschappelijke beschikking van de Ministers van Koloniën en van Oorlog de regelen zouden zijn vastgesteld betreffende het beheer dat in Indië zal zijn te voeren over aldaar in de sterkte gebracht personeel der Koloniale reserve;

Nog gelet op het besluit van 19 October 1892 No. 4, waaruit blijkt dat hoogerbedoelde gemeenschappelijke beschikking genomen, — en daarvan aanteekening gehouden is;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Van hoogerbedoeld Koninklijk besluit van 30 December 1890 No. 21 aanteekening te houden;

luidende deze beschikking als volgt:

No. 21. In naam van Hare Majesteit WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau enz., enz., enz.
WIJ EMMA, Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk.

Gezien het Koninklijk besluit van 24 Augustus 1890 No. 18, tot vaststelling van eene voorloopige regeling, betreffende de oprichting en het beheer van eene Koloniale reserve.

Nog gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1875, No. 42 (Indisch Staatsblad 1876 No. 44) tot vaststelling van een reglement op het toekennen van gagement aan de Europeesche militairen beneden den rang van officier bij de landmacht in Nederlandsch-Indië en aan de hun gelijkgestelde militaire personen.

Op de gemeenschappelijke voordracht van de Ministers van Koloniën en van Oorlog dd. 10 October / 10 October 1890, Litt. C III afd. No. 52 / 45;

Den Raad van State gehoord, advies van den 9den December 1890 No. 9;

Gezien het nader gemeenschappelijke rapport van de voormelde Ministers dd. 17 December / 23 December 1890, Litt. C III afd. No. 18 / 22;

Hebben goedgevonden en verstaan; met afwijking van artikel 1 voormeld te bepalen als volgt: (1)

Art. 1. Op de militairen beneden den rang van officier, behoorende tot de Koloniale reserve, zijn niet toepasselijk de artikelen 3 en 5, noch de slotalinea van artikel 4 van het hooger aangehaalde gagementsreglement.

Zij, die tijdelijk physiek ongeschikt bevonden worden voor alle militaire diensten worden geplaatst als reconvalescent bij eene reconvalescentencompagnie, en behandeld op den voet van § 3 en 5 van artikel IV der voorloopige regeling, betreffende de oprichting en het beheer der Koloniale reserve.

Art 2. Behoudens de uitzonderingen, hierna in artikel 3, 4 en 5 gesteld, bedraagt het gagement, toe te leggen aan een militair beneden den rang van officier, behoorende tot de Koloniale reserve, tien ten honderd meer, dan hem zou kunnen ten deel vallen door eenvoudige toepassing van het hooger genoemde gagementsreglement, doch alleen:

a. als hij den dienst verlaat wegens ziels- of lichaamsgebreken; of wel:

b. op andere gronden rechthebbende op gagement, den vollen ouderdom van zes en veertig jaren heeft bereikt en dertig of meer voor gagement geldende dienstjaren kan in rekening brengen.

Art 3. Bijaldien een militair beneden den rang van officier, behoorende tot de Koloniale reserve, door toepassing van de bepalingen omtrent het verleenen van pensioenen aan de militairen van het Leger hier te lande, voortdurend een hooger

(1) Zie nadere regelen betreffende het aangaan van reëngagementen, in Bijblad No. 5333.

jaarlijksch inkomen zou genieten, den hem zou ten deel vallen door toepassing van artikel 2 van ons tegenwoordig besluit dan wordt zijn gagement op dat hoogere bedrag vastgesteld.

Art. 4. De artikelen 2 en 3 van dit Ons besluit zijn niet toepasselijk op reconvalescenten, die alleen als zoodanig tot de Koloniale reserve hebben behoord.

Art 5. Ons tegenwoordig besluit is mede van toepassing op het vaste personeel der reconvalescentencompagnieën, echter met dien verstande, dat de gunstige bepalingen van artikel 2 en 3 alleen gelden voor militairen die minstens zes jaar onafgebroken tot dat personeel hebben behoord.

Art. 6. Alle uitgaven krachtens dit Ons besluit te doen, worden gebracht ten laste van de begrooting van *Nederlandsch-Indië*.

De Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Minister van Oorlog en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 30sten December 1890.

EMMA.

De Minister van Koloniën,
MACKAY.

De Minister van Oorlog,
J. W. BERGANSIUS.

Accordeert met het origineel:
De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,
H. VAN DER WYCK.

Afschrift enz.

No. 4750. SCHUTTERIJEN. — *Beenbekleeding van de officieren bij de —.*

B. 11 October 1890 No. 3. Buiten werking gesteld bij Bijblad no. 5284.

No. 4751. VERPONDING.—*Aanvulling der voorschriften omtrent den vorm, waarin de verpondingscommissie hare beslissing aangaande het bedrag der verpondingswaarde ter kennis brengt van den Directeur van Financiën*:

Met aanvulling in zooverre van artikel 2 van het besluit van 9 Februari 1887 No. 18 (Bijblad No. 4413), is bij artikel 2 van het besluit van 23 December 1890 No. 9 bepaald dat de commissie voor de vaststelling der verpondingswaarde van onroerende goederen in Nederlandsch-Indië hare beslissing omtrent het bedrag der verpondingswaarde in de gevallen, dat de belasting in den loop van een vijfjarig tijdvak voor het eerst verschuldigd wordt of een reeds aangeslagen perceel wordt uitgebreid door toevoeging van een perceel, dat te voren niet was aangeslagen, ter kennis brengt van den Directeur van Financiën door aanbieding van een kohier, opgemaakt volgens het hierachter volgend model, waarvan de kolommen I tot en met IV door haar zijn ingevuld.

MODEL.

Nummer

Residentie

Afdeeling

Landskas te

KOHIER DER VERPONDING

OVER DE JAREN

18 tot en met 18

Vastgesteld tot een totaal bedrag van

en ter invordering gezonden aan

Batavia, *den*

De Directeur van Financiën

l

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.			
Verpondingsnummer.	Plaatselijke benaming van Wijk, Buurt, Plein, Straat, Gang of Gracht.	Naam en voornamen van den belastingschuldige.	Verpondingswaarde.	Bedrag der verschuldigde belasting per jaar.	Bedrag der over het jaar 18 verschuldigde belasting.	18		
						Datum van betaling.	Bedrag der betaalde belasting.	
							1e semester.	2e semester.

VII. VIII.

BETALINGEN.

18				18				18				18				
Datum van betaling.	Bedrag der betaalde belasting.		Boete.	Datum van betaling.	Bedrag der betaalde belasting.		Boete.	Datum van betaling.	Bedrag der betaalde belasting.		Boete.	Datum van betaling.	Bedrag der betaalde belasting.		Boete.	*Aanmerkingen.*
	1e semester.	2e semester.			1e semester.	2e semester.			1e semester.	2e semester.			1e semester.	2e semester.		

No. 4752. REISREGLEMENT. — *Voorloopige voorziening in de behoefte aan regelingen, noodig in verband met het nieuwe reisreglement in Staatsblad 1890 No. 209.*

BESLUIT.

No. 13. Buitenzorg, 20 Februari 1891.

Gelezen enz.;
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Te bepalen dat alle bestaande voorschriften betreffende verstrekking van transportmiddelen en tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten aan burgerlijke landsdienaren in deze gewesten, voor zoover die niet bepaald in strijd zijn met het bij Koninklijk besluit van 27 Augustus 1890 No. 22 (Indisch Staatsblad No. 209) vastgesteld nieuw Reglement op het reizen in Nederlandsch-Indië van Europeesche burgerlijke landsdienaren en andere personen, vooploopig van kracht blijven.
Afschrift enz.

No. 4753. BARISAN. MADOERA. — *Regeling der positie van de kapiteins-instructeur bij de korpsen barisan op Madoera.*

BESLUIT.

No. 14. Buitenzorg, 23 Februari 1891.

Gelezen enz.;
Is goedgevonden en verstaan:
Te bepalen:
I. dat de kapiteins-instructeur bij de korpsen Barisan te Bangkalan, Pamekasan en Soemenep tevens als plaatselijk militaire commandanten worden aangemerkt;
II. enz.
Extract enz.

No. 4754. GRONDEN. ERFPACHT. BOSCHWEZEN. — *Reserveering van bosch rondom bronnen en langs waterstroomen bij uitgifte van gronden in erfpacht.*

CIRCULAIRE aan de Residenten op Java.

No. 1689. Batavia, 3 April 1891.

Bij de examinatie van verschillende aanvragen om afstand in erfpacht van woeste gronden bleken de adviezen van den betrokken Houtvester, opgemaakt naar aanleiding van de in het slot van de dezerzijdsche Circulaire van 12 December a°. p°. No. 6531 (1) vervatte uitnoodiging steeds alleen betrekking te hebben op de in de stukken van het onderzoek genoemde bronnen en rivieren.
Vermits evenwel de mogelijkheid niet is uitgesloten dat nog andere wateren, behalve die welke aan de Commissie en aan den Houtvester bekend zijn, op de gronden voorkomen, hetgeen vooral bij uitgestrekte perceelen in afgelegen streken

(1) Bijblad No. 4581.

welke met zwaar bosch zijn begroeid, het geval zou kunnen zijn, behoort door den betrokken ambtenaren van het boschwezen *in het algemeen* te worden verklaard:

1°. of er al dan niet noodzakelijkheid bestaat om de, ingevolge artikel 2 van Staatsblad 1890 No. 115 te reserveeren boschstrooken, van de erfpacht uit te sluiten;

2°. of, voor zoover de betrekkelijke strooken grond van bosch ontbloot zijn, reboisatie dier strooken wenschelijk wordt geacht.

Blijkt uit het voorafgaande de bedoeling, om in de verklaring van den Houtvester niet alleen te doen begrijpen *alle* bronnen en rivieren welke *op* het aangevraagd complex voorkomen, maar ook tevens die welke *daarlangs* stroomen, zulks belet natuurlijk niet om, wegens bijzondere redenen, met name te noemen bronnen en rivieren van dien maatregel des noodig te doen uitzonderen.

Ten overvloede merk ik op dat het bedoeld onderzoek voor zoover dat nog niet heeft plaats gehad eveneens behoort te geschieden ten aanzien van aanvragen waarop reeds eene voorloopige beschikking van de Regeering werd verkregen.

Wat aangaat de perceelen waarvan toezegging in erfpacht heeft plaats gehad onder voorwaarde van uitsluiting der daarover of daarlangs stroomende bronnen of rivieren vestig ik er Uwe aandacht op dat daarvan kan worden afgeweken bijaldien die uitsluiting door den Houtvester onnoodig wordt geoordeeld.

Aan den definitieven afstand zal evenwel het beding worden verbonden, dat niet worde weggekapt het houtgewas, vallende in de termen van artikel 2 van Staatsblad 1890 No. 115.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
Bij afwezen:
De Secretaris,
VAN RAVENSWAAIJ.

No. 4755. BARISAN. MADOERA. — *Reglement voor de korpsen Barisan van Madoera.*

Bij artikel II, § I, van het besluit van 4 April 1891 No. 12 is, met buitenwerkingstelling van alle voor de korpsen Barisan van Madoera geldende voorschriften, een reglement voor die korpsen vastgesteld, dat, na de daarin bij artikel I van het besluit van 22 September 1892 No. 2 en bij artikel II van het besluit van 18 Maart 1893 No. 14 gebrachte wijzigingen, luidt als volgt:

REGLEMENT voor de korpsen barisan van Madoera.

HOOFDSTUK I.

Formatie, bestemming, toezicht en inspectiën.

Art. 1. Op het eiland Madoera worden drie korpsen Infanterie Barisan in stand gehouden, waarvan:

één gelegerd, te Bangkalan,
„ „ „ Pamekasan en
„ „ „ Soemenep.

Het korps te Bangkalan bestaat uit den staf en vier compagnieën, die te Pamekasan en te Soemenep elk uit den staf en twee compagnieën.

De samenstelling dier korpsen is aangegeven op den aan dit reglement gehechten formatiestaat (bijlage La. A).

Art. 2. De korpsen Barisan zijn bestemd:

in de eerste plaats tot handhaving van orde en rust op het eiland Madoera, indien de gewone middelen van politie te kort schieten;

in de tweede plaats om bij oorlogen of expeditiën hetzij zelfstandig, hetzij in vereeniging met korpsen van het Leger voor militaire doeleinden te worden aangewend.

In gewone tijden is aan de korpsen Barisan opgedragen het bewaken der landskassen, gevangenissen en Gouvernements pakhuizen op hunne standplaatsen en het escorteeren van gevangenen en transporten, waarbij militair geleide noodig is.

Drie nieuwe alineas toegevoegd bij Bijblad no. 5087 II.

Art. 3. De Resident van Madoera heeft het toezicht over de korpsen Barisan in zijn gewest.

Dit toezicht strekt zich niet uit tot die gedeelten der korpsen, waarover bij mobilisatie buiten het gewest wordt beschikt.

Art. 4. Gewijzigd bij Bijblad no. 5406.

HOOFDSTUK II.

Leiding en bevelvoering.

Art. 5. Gewijzigd bij Bijblad No. 5087.

Art. 6. De korpsen worden door hunne eigene officieren gecommandeerd.

In alles wat den dienst in het algemeen, de oefeningen en het opleggen van straffen betreft, handelen de commandanten van de korpsen in overleg met de Kapiteins-Instructeurs.

De compagniescommandanten zijn voor alles wat hunne compagnieën betreft en de luitenants-adjudanten voor alles wat de staven der korpsen aangaat verantwoordelijk aan de korpscommandanten.

HOOFDSTUK III.

Aanstelling, bevordering, op non-activiteitstelling en ontslag van officieren.

Art. 7. De officieren worden benoemd, op non-activiteit gesteld en ontslagen door den Gouverneur-Generaal.

De commandeerende officieren der korpsen doen daartoe in overleg met de Kapiteins-Instructeurs eene voordracht aan den Resident van Madoera, die, door tusschenkomst van den Commandant der 3de Militaire Afdeeling op Java, den Commandant van het Leger en den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, een gemotiveerd voorstel doet aan de Regeering.

De voordracht van den korpscommandant geschiedt bij een staat in duplo, waarbij worden overgelegd extracten stam- en strafboek van den betrokken persoon, zoomede in geval van benoeming of bevordering een vacature-staat, en bij benoeming ook het proces-verbaal bedoeld in art. 10.

Art. 8. Bij de voordracht tot benoeming moet gelet worden op gedrag, karakter, vakkennis, intellectueele ontwikkeling en levenswandel.

Art. 9. Om voor benoeming tot 2en luitenant in aanmerking te komen, moet aan de volgende eischen worden voldaan:

a. uitmuntend gedrag, onbesproken levenswandel en onthouding van het gebruik maken van opium;

b. in den regel een diensttijd bij het korps van minstens vier jaren, waarvan minstens twee jaren als onderofficier;

c. theoretische kennis van de recruten- en compagnieschool, het voorschrift betreffende de wapening en de munitie en het schietvoorschrift voor het Wapen der Infanterie;

d. praktische toepassing van voornoemde reglementen, zoomede van het reglement op den inwendigen- en dat op den garnizoensdienst, en van het voorschrift op den velddienst;

e. het spreken van de Maleische taal; het lezen en schrijven dier taal met latijnsche karakters;

f. de vier hoofdbewerkingen der cijferkunst met geheele getallen.

Art. 10. Het onderzoek naar de bekwaamheid van onderofficieren, die voor eene benoeming tot 2en luitenant in aanmerking komen, geschiedt door eene commissie, bestaande uit den Kapitein-Instructeur als voorzitter en twee door den korpscommandant aan te wijzen kapiteins als leden:

De commissie maakt van hare bevinding proces-verbaal op en zendt dit stuk ter kennisneming aan den korpscommandant.

Art. 11. De bevordering van officieren tot een hoogeren rang geschiedt naar rang en ancienniteit.

Bij vacature in een hoogeren rang komt de oudste officier in rang van den rang, naast voorgaande aan dien waarin de vacature is ontstaan, voor bevordering in aanmerking, indien hij bij een onberispelijk gedrag, genoegzamen dienstijver, de vereischte kunde en de volkomen geschiktheid voor den hoogeren rang bezit.

Art. 12. Voor den kapiteinsrang wordt vereischt, behalve hetgeen vermeld is in art. 9, voldoende theoretische en practische kennis van de bataljonschool om bij exercitiën in die school als compagniescommandant te kunnen optreden, en van de aanvoering van eene compagnie in het gevecht.

Voor den hoofdofficiersrang, voldoende theoretische en practische kennis van de bataljonsschool en van de aanvoering van het bataljon in het gevecht.

Art. 13 Van af de benoeming tot 2en luitenant dienen de officieren zonder verband.

Art. 14. Bij benoeming tot 2en luitenant wordt de voor de officieren der landmacht vastgestelde eed, op de voor Inlandsche officieren gebruikelijke wijze, in de Maleische of Madoereesche taal afgelegd, en daarvan proces-verbaal opgemaakt in duplo, waarvan één exemplaar wordt gezonden aan het Departement van Oorlog en één bij het korps blijft berusten.

Art. 15. Officieren worden op nonactiviteit gesteld:

1e. bij tijdelijke ongesteldheid welke hen langer dan zes maanden ongeschikt maakt om dienst te doen;

2e. na veroordeeling tot wegzending naar een oord van ballingschap of gevangenisstraf voor langer dan twee maanden, indien geen ontslag uit den dienst wordt verleend;

3e. bij terugkomst uit krijgsgevangenschap; wanneer geene vacatures in den door hen bekleeden rang bestaan;

4e. op verzoek.

In de sub 1 en 3 bedoelde gevallen en na terugkomst uit balling- of gevangenschap indien geene vacatures bestaan, wordt het nonactiviteitstraktement voor niet langer

dan één jaar genoten; in het sub 4 bedoelde geval wordt nonactiviteit alleen verleend buiten bezwaar van den lande.

Art. 16. Aan officieren kan o. m. in de navolgende gevallen ontslag worden verleend:

a. op verzoek, behoudens het bepaalde bij artikel 95;

b. wegens lichamelijke ongeschiktheid voor den actieven dienst te velde, blijkende uit een geneeskundig onderzoek van den betrokken geneesheer;

c. wegens meer dan twintigjarigen dienst;

d. wegens ongeschiktheid;

e. wegens handelingen, verrichtingen of gedragingen welke een ontslag wenschelijk maken.

Het ontslag kan zijn eervol of oneervol ter beslissing van den Gouverneur-Generaal.

HOOFDSTUK IV.

Aanneming en ontslag van onderofficieren en minderen.

Art. 17. Bij de korpsen Barisan worden slechts Madoereezen, die zich vrijwillig aanmelden, tot dienstneming toegelaten.

De aanneming geschiedt door den korpscommandant.

De vereischten voor aanneming zijn:

a. goed gedrag;

b. lichamelijke geschiktheid voor den actieven dienst te velde;

c. lengte van minstens 1.55 M.;

d. leeftijd van 18 tot 30 jaren.

Art. 18. Het onderzoek naar de lichamelijke geschiktheid voor den actieven dienst te velde geschiedt door den geneesheer, aan wien de geneeskundige behandeling bij het korps is opgedragen (art. 62), overeenkomstig hetgeen ter zake voor het Leger is voorgeschreven.

Art. 19. Bij goedkeuring wordt eene verbintenis aangegaan voor den tijd van *vijf* jaren, en daarvoor eene premie uitbetaald van *f* 10 *(tien gulden)*.

Art. 20. Reëngagementen kunnen, na gebleken physieke geschiktheid voor den actieven dienst te velde, aangegaan worden voor den tijd van vijf of twee jaren en in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den korpscommandant, ook voor één jaar.

De reëngagementspremie bedraagt *f* 2 *(twee gulden)* voor elk jaar waarvoor een verband wordt gesloten.

Art. 21. Bij het aangaan van een engagement of reëngagement wordt eene akte opgemaakt, volgens het model in bijlage La. B.

Art. 22. Indien Barisans in actieven dienst zich verbinden bij het Leger, wordt de hun toekomende premie verminderd met *f* 2 voor ieder jaar, dat zij nog als Barisan dienstplichtig zijn.

Art. 23. Bij overgang naar of dienstneming bij het Leger worden de dienstjaren, onder de werking van dit reglement, als Barisan doorgebracht, in rekening gebracht voor de toekenning van militair gagement, overeenkomstig de dienaangaande bestaande of nader vast te stellen bepalingen.

Art. 24. Ontslag uit het korps wordt gegeven:

a. wegens expiratie van het aangegaan verband, indien een reëngagement niet verlangd of wenschelijk geacht wordt;

b. wegens lichamelijke ongeschiktheid voor den actieven dienst te velde, blijkende uit een geneeskundig onderzoek van den betrokken geneesheer;

c. aan Barisans, die onwillig of onhandelbaar zijn, of zich aan aanhoudend wangedrag schuldig maken en op wie alle middelen van correctie zonder goed gevolg zijn toegepast;

d. bij veroordeeling door den rechter, indien naar het oordeel van den korpscommandant en den Kapitein-Instructeur het gepleegde feit en de opgelegde straf van dien aard zijn, dat de delinquent na ommekomst der straf niet als Barisan kan blijven dienen.

Het ontslag wordt verleend door den korpscommandant.

Art. 25. Gewijzigd bij Bijblad no. 5252.

HOOFDSTUK V.

Aanstelling en bevordering van kader.

Art. 26. De aanstelling tot korporaal en de bevordering tot eenigen graad van onderofficier, geschiedt, binnen de grenzen der formatie, door den korpscommandant, in overleg met den Kapitein-Instructeur, op voordracht van den betrokken compagnies-commandant.

Art. 27. Voor den graad van korporaal wordt vereischt:

a. goed gedrag;

b. exercitie-reglementen:
theoretische en practische kennis van de 1e en 2e afdeeling en het 3e artikel der 4e afdeeling van de recrutenschool, van de verplichtingen van den groepscommandant en van den guide;

c. inwendige- en garnizoensdienst:
practische kennis van de verplichtingen van den groepscommandant, den korporaal van de week, van den schildwacht en den commandant eener kampements- en garnizoenswacht;

d. eenige kennis van de Maleische taal.

Voor den graad van sergeant:

a. zeer goed gedrag;

b. exercitie-reglementen:
theoretische en practische kennis van de 1e, 2e en 3e afdeeling en het 3e artikel der 4e afdeeling van de recrutenschool, van de verplichtingen van den sectiecommandant en van den guide;

c. inwendige- en garnizoensdienst:
practische kennis van de verplichtingen van den sectiecommandant, den sergeant van de week, en van den commandant eener kampements- en garnizoenswacht;

d. het voldoende spreken van de Maleische taal en eenige kennis van het schrijven en lezen dier taal met Latijnsche karakters;

e. eenige kennis van de vier hoofdbewerkingen met geheele getallen.

Voor de graden van fourier, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier:
als voor sergeant, benevens practische kennis van het aanhouden van de registers bij de compagnieën en het korps in gebruik, en het opmaken van administratieve bescheiden.

HOOFDSTUK VI.

Betaling

Art. 28. De maandelijksche traktementen voor de officieren, onderofficieren en minderen, bedragen:

voor een Majoor	*f* 200.—
„ „ Kapitein	„ 100.—
„ „ 1en Luitenant	„ 60.—
„ „ 2en idem	„ 40.—
„ „ Adjudant-onderofficier	„ 20.—
„ „ Sergeant-majoor	„ 12.—
„ „ Sergeant of Fourier	„ 10.—
„ „ Korporaal	„ 6.—
„ „ Barisan, Tamboer en Hoornblazer	„ 4.—

Het non-activiteitstraktement bedraagt twee derden van het activiteitstraktement.

Het activiteitstraktement der officieren gaat in:

1. bij benoeming, van en met de dagteekening van het betrekkelijk besluit;
2. bij bevordering, van en met de maand volgende op die, waarin het betrekkelijk besluit gedagteekend is; (Bevorderingen met rappel van ancienniteit, geven geen recht op rappel van inkomsten;)
3. bij idem, tijdens verlof, van en met de maand volgende op die van terugkomst;
4. bij herstel in activiteit, non-actief of gepensioneerd zijnde, van en met de maand volgende op die, waarin het betrekkelijk besluit gedagteekend is;
5. bij terugkomst van verlof, voor langer dan 3 maanden, van en met de maand volgende op die van terugkomst.

Het activiteitstraktement der officieren wordt genoten:

6. bij overlijden, tot en met de maand van overlijden;
7. bij ontslag of pensionneering, dan wel op non-activiteit gesteld wordende, tot en met de maand, waarin de betrokkene op officieele wijze van zijn onmiddelijken chef kennis bekomt van het betrekkelijk besluit of de betrekkelijke beschikking;
8. bij verlof, tot en met de derde maand van verlof, gerekend van de maand volgende op die van vertrek.

Het non-activiteitstraktement der officieren gaat in:

9. bij het stellen op non-activiteit, van en met de maand volgende op die, waarin de belanghebbende op officieele wijze van zijn onmiddelijken chef kennis bekomt van het betrekkelijk besluit;

10. bij bevordering tijdens non-activiteit,	van en met de maand volgende op die, waarin het betrekkelijk besluit gedagteekend is.

Het non-activiteitstraktement der officieren wordt genoten:

11. bij herstel in activiteit,	tot en met de maand waarin het betrekkelijk besluit gedagteekend is;
12. in gevallen hierboven niet omschreven,	tot gelijk tijdstip als bij het activiteitstraktement aangegeven.

Het traktement der onderofficieren en minderen gaat in:

1. bij aanneming,	van en met den dag van ingang van het verband;
2. bij vordering,	van en met de maand volgende op die waarin de betrekkelijke beschikking is gedagteekend;
3. bij wederaanneming gegageerd zijnde,	van en met de maand volgende op die waarin het nieuwe verband is aangegaan;
4. bij terugkomst van verlof voor langer dan 15 dagen,	van en met den dag van terugkomst;
5. bij idem voor den rechter of na ondergane straf (lijfsdwang, gevangenis of dwangarbeid),	van en met den dag van terugkomst bij het korps;
6. bij idem van vermist,	van en met den dag van aanmelden of opvatten;
7. bij idem uit de ziekeninrichting,	van en met den dag van het verlaten van de ziekeninrichting.

Het traktement der onderofficieren en minderen wordt genoten:

8. bij overlijden,	tot en met de maand van overlijden;
9. bij ontslag of gagement,	tot en met de maand waarin ontslag verleend of de gagementsakte uitgereikt wordt;
10. bij degradatie,	tot en met den dag vóór dien van bekendwording der betrekkelijke beschikking, order, enz.;
11. bij benoeming tot officier,	tot en met den dag vóór dien der dagteekening van het betrekkelijk besluit;
12. bij verlof voor langer dan 15 dagen,	tot en met den dag van vertrek;
13. voor den rechter geroepen wordende,	tot en met den dag vóór dien der opname in de gevangenis;
14. bij vermissing,	tot en met den dag der vermissing;
15. bij opneming in een ziekeninrichting,	tot en met den dag vóór dien der opneming.

Over hetzelfde tijdvak wordt in geen geval meer dan eens traktement genoten. Het traktement bedraagt het $^1/_{365}$ van het twaalfvoudig maandelijksch inkomen.

Art. 29. Op de dagen dat zij voor den dienst opkomen, ontvangen de onderofficieren en minderen bovendien eene toelage (zoogenaamde belandja) bedragende:

voor een Adjudant-onderofficier.
„ „ Sergeant-majoor . . . . . } *f* 0.30,
„ „ Sergeant . . . . . }
„ „ Fourier . . . . . }
„ „ Korporaal . . . . . „ 0.25,
„ „ Tamboer . . . . . }
„ „ Hoornblazer . . . . . } „ 0.25, indien zij reeds geoefend;
„ „ Barisan . . . . . } „ 0.20, indien zij nog recruut zijn.

De belandja wordt dagelijks betaald.

Bovendien ontvangen de korporaals-hospitaalbedienden en de Barisans-ziekenoppassers eene toelage, respectievelijk van *f* 0.10 en *f* 0.08 per dag.

Art. 30. De korpscommandanten en de luitenants-adjudanten zijn bereden. Voor het onderhoud van een dienstpaard genieten zij indemniteit voor fourage tot een bedrag van *f* 15.— 's maands.

De indemniteit voor fourage gaat in:

1. bij aanvaarding eener betrekking daarop rechtgevende, van en met de maand volgende op die der aanvaarding;
2. bij herkrijging van activiteitstraktement, van en met de maand waarin het activiteitstraktement ingaat.

De indemniteit voor fourage wordt genoten:

1. bij nederlegging eener betrekking daarop rechtgevende, tot en met de maand van nederlegging der betrekking;
2. bij overlijden, ontslag of verlies van activiteitstraktement, tot en met de maand waarover het laatst activiteitstraktement wordt genoten.

Art. 31. De uitbetalingen van de traktementen en toelagen aan onderofficieren en minderen geschieden door de compagniescommandanten; van de traktementen aan officieren door de korpscommandanten; een en ander in tegenwoordigheid van den Kapitein-Instructeur.

HOOFDSTUK VII.

Kleeding.

Art. 32. De kleeding van de officieren, onderofficieren en minderen van de korpsen Barisan, is als die van de officieren, onderofficieren en minderen van het Wapen der Infanterie van het Leger.

(Een nieuwe alinea ingelascht bij Bijblad no. 5284).

De bepalingen betreffende de tenue vervat in het Reglement op den Inwendigen dienst zijn ook van toepassing bij de korpsen Barisan.

Art. 33. Bij benoeming tot 2en luitenant en bij bevordering tot adjudant-onderofficier wordt voor de aanschaffing van kleeding eene gratificatie toegekend respectievelijk van *f* 250.— en *f* 200.—. Adjudant-onderofficieren, die tot 2en luitenant worden benoemd, ontvangen slechts *f* 50.—.

Art. 34. Voor vernieuwing van kleeding wordt jaarlijks als gratificatie toegekend aan:

een Majoor . . . . . *f* 100.—
„ Kapitein . . . . . „ 70.—
„ Luitenant . . . . . „ 55.—
„ Adjudant-onderofficier . . . . . „ 45.—

Deze gratificatie wordt jaarlijks uitbetaald op den 1en April, doch niet aan officieren en adjudant-onderofficieren, die na 1 November te voren werden benoemd of aangesteld.

Art. 35. Gewijzigd bij Bb. No. 5971.

Art. 36. Gewijzigd bij Bb. no. 5971.

Art. 37. Ten gebruike op wacht, transport, enz. worden per compagnie dertig stuks kapotjassen voor onbereden troepen in bruikleen verstrekt.

Art. 38. De verstrekking van kleeding heeft plaats tegen regularisatie van het kostende uit het Afdeelingskleedingsmagazijn te Soerabaja, waar ook verwisseling en c. q. inlevering plaats vindt. De daarvoor vereischte bescheiden worden opgemaakt door den Kapitein-Instructeur en geviseerd door den Resident, door de tusschenkomst van den Commandant der 3e Militaire Afdeeling op Java, aan den Gewestelijken Intendant in die Afdeeling toegezonden.

Art. 39. Herstellingen aan kleeding geschieden bij de korpsen.

Bij elk korps worden door den korpscommandant een of meer Barisans aangewezen als kleermaker.

De herstellingen geschieden volgens een tarief door den korpscommandant in overleg met den Kapitein-Instructeur vast te stellen.

Herstellingen aan door schuld van den man defect geraakte kleedingstukken worden door dezen zelf bekostigd.

Andere reparatiën komen voor rekening van den lande.

Indien kleedingstukken door de schuld van den gebruiker verloren gaan of onbruikbaar worden, worden voor zijne rekening nieuwe verstrekt.

De kosten van herstellingen en vernieuwingen, welke ten laste komen van den man, worden op dezen verhaald door kortingen op zijn traktement, welke een vierde van het traktement niet mogen overschrijden.

HOOFDSTUK VIII.

Wapening en munitie.

Art. 40. Eerste alinea gewijzigd bij Bb. no. 5966.

De draagbare wapening (in welke algemeene benaming niet alleen de vuur- en blanke wapenen, maar ook de daarbij behoorende lederwerken, zoomede de slag- en blaas-instrumenten begrepen zijn) welke aan de korpsen Barisan in gebruik wordt afgestaan, blijft in verantwoording bij het garnizoenswapenmagazijn te Soerabaja.

De wapening wordt volgens organieke sterkte verstrekt en moet steeds compleet gehouden worden.

De voorwerpen, tot de wapening behoorende, worden bij indienststelling voorzien van de letter *Z* gevolgd door eene:

A. voor de Barisan te Bangkalan
B. „ „ „ „ Pamekasan
C. „ „ „ „ Soemenep

en van het wapennummer, — voor ieder korps met 1 aanvangende, — de vuurwapenen bovendien van het jaartal van indienststelling.

Het merken van de wapening geschiedt bij het garnizoensgeweermakersatelier te Soerabaja volgens de daaromtrent aan het Leger bekend gemaakte voorschriften.

Art. 41. Verwisseling van niet door toedoen van den gebruiker onbekwaam geworden wapening geschiedt bij het in artikel 40 vermeld garnizoenswapenmagazijn, op de wijze als voor het Leger voorgeschreven.

Bij verlies van wapening voor den vijand of tengevolge van desertie, brand, overstrooming, dan wel eenig ander onvoorzien toeval, wordt dit bij proces-verbaal geconstateerd als bij het Leger.

De vervanging heeft rechtstreeks uit het hierboven genoemd garnizoenswapenmagazijn plaats.

Indien geen proces-verbaal kan worden opgemaakt, worden verklaringen overgelegd van de politie, dan wel zoodanige andere stukken, waaruit blijken kan dat door hen, aan wie de zorg en verantwoordelijkheid was opgedragen alles is verricht wat in 's lands belang noodig en wenschelijk was.

Indien voorwerpen van wapening in het ongereede raken door de schuld van gebruikers of bewaarders, worden vergoedingsrapporten opgemaakt als voor het Leger voorgeschreven.

Ten aanzien van de op te leggen vergoedingen is het bepaalde bij de laatste alinea van artikel 39 toepasselijk.

De vervanging geschiedt rechtstreeks uit het hierboven genoemd garnizoenswapenmagazijn tegen regularisatie van het kostende met het Departement van Binnenlandsch Bestuur, dat voor de inning der vergoeding van de betrokken gebruikers of bewaarders zorgt.

Reparatiën aan herstelbare wapening geschieden bij het garnizoensgeweermakersatelier te Soerabaja tegen regularisatie der kosten met het Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Art. 42. Het onderhoud der wapening geschiedt naar de regelen voor het Leger voorgeschreven.

De smeersels voor het zwart maken der lederwerken en tot het onderhoud der wapening, zoomede de ingrediënten tot bruineeren, vernissen en grijzen der geweren worden tegen regularisatie verstrekt uit het naastbijgelegen oorlogsmagazijn.

Art. 43. Kleine herstellingen aan lederwerken geschieden zoo mogelijk bij de korpsen, door daarvoor door den korpscommandant aangewezen personen, volgens een tarief door den korpscommandant in overleg met den Kapitein-Instructeur vast te stellen.

Art. 44. De officier van wapening, beheerder van het garnizoenswapenmagazijn te Soerabaja, ontvangt van den Kapitein-Instructeur van ieder der korpsen Barisan een bruikleenstaat in tweevoud (volgens het model in bijlage lett. C) betreffende de wapening bij het aan diens leiding toevertrouwde korps aanwezig, en zendt een exemplaar van dien staat door hem geteekend aan den Kapitein-Instructeur terug.

Bij vervanging van den Kapitein-Instructeur bij een der korpsen Barisan, waarvan door den Kommandant der 3e Militaire Afdeeling op Java aan den voornoemden officier van wapening wordt kennis gegeven, neemt de nieuw optredende Kapitein-Instructeur de wapening volgens den in zijn archief aanwezigen bruikleenstaat over, teekent bij accoordbevinding evengenoemden staat „voor overname", maakt vervolgens overeenkomstig dien staat een nieuwen bruikleenstaat in tweevoud op en zendt dien aan den officier van wapening voornoemd, die een door hem geteekend exemplaar van dezen staat, aan den Kapitein-Instructeur terugzendt.

Art. 45. Eerste alinea gewijzigd bij Bb. no. 5966.

Voor de munitie, bij de korpsen Barisan aanwezig, zijn de Kapiteins-Instructeurs persoonlijk verantwoordelijk. Zij hebben de sleutels van de lokalen, waarin de munitiën zijn opgelegd te allen tijde onder hunne berusting en mogen deze aan niemand afstaan.

HOOFDSTUK IX.

Logies en kazerneering.

Art. 46. De onderofficieren en minderen der korpsen Barisan zijn niet gekazerneerd; zij wonen in de kampongs, binnen een afstand van 4 palen van de kampementen.

Art. 47. De wapening en de kleeding van de onderofficieren en minderen — die van de adjudant-onderofficieren uitgezonderd — worden in tot de kampementen behoorende magazijnen opbewaard.

Voor de bewaking van deze magazijnen en van de overige gebouwen in de kampementen wordt dagelijks eene kampementswacht gecommandeerd. Voor deze wacht is een wachtlokaal aanwezig, waarbij de arrestlokalen, een munitiemagazijn en de noodzakelijke accessoires.

Art. 48. In de kampementen zijn voorts aanwezig:

een lokaal dienende tot korpsbureau;

een wachtkamer tevens theoriezaal voor de officieren;

een schoollokaal voor de onderofficieren en minderen;

loodsen tot verblijf van de onderofficieren en minderen gedurende de rusturen en tot het houden van theorien, enz. indien deze niet in de open lucht kunnen plaats vinden;

eenige gymnastiek toestellen;

een lokaal, voorzien van het strikt noodige, voor observatie, isoleering of behandeling van zieke Barisans.

Art. 49. Kazerneeringseffecten, hospitaalmeubilair en hospitaalgoederen worden, zoo noodig en na bekomen machtiging van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, tegen regularisatie van het kostende, aangevraagd uit het Gewestelijk Kleedingmagazijn te Soerabaja.

Herstellingen aan — of afkeuring van — die artikelen geschieden zooveel mogelijk op de wijze als voor het Leger is bepaald.

HOOFDSTUK X.

Oefeningen en school.

Art. 50. De oefeningen hebben van 1 Mei tot 1 November dagelijks plaats, met uitzondering van de erkende Christelijke en Mohamedaansche Zon- en feestdagen.

Van 1 November tot 1 Mei hebben de oefeningen tweemalen 's weeks plaats.

Recruten worden, totdat zij zijn afgericht, ook tusschen 1 November en 1 Mei dagelijks geoefend.

De theorieën en exercitiën voor het kader worden gedurende het geheele jaar gehouden.

De schietoefeningen vangen aan zoo mogelijk op den 1en Februari uiterlijk op den 1en Maart, in verband met den toestand van het schietterrein en de weêrsgesteldheid.

Art. 51. De oefeningen zijn dezelfde als bij de Infanterie-korpsen van het Leger.

De voor het Leger vastgestelde of nog vast te stellen reglementen en voorschriften worden daarbij zooveel mogelijk opgevolgd.

Voor de regeling der oefeningen en diensten wordt door de korpscommandanten in overleg met de Kapiteins-Instructeurs een tableau vastgesteld.

Art. 52. Bij elk korps is eene school, waarop onderofficieren, korporaals en minderen van het korps, die zich vrijwillig aanmelden, onderwijs kunnen ontvangen in het lezen en schrijven der Maleische taal met Latijnsche karakters, en de vier hoofdbewerkingen der cijferkunst met geheele getallen.

Het onderwijs wordt gegeven door een luitenant, te Bangkalan bijgestaan door twee onderofficieren, te Pamekasan en te Soemenep door één onderofficier, aan welke onderofficieren een halfjaarlijksche toelage van *f* 10 *(tien gulden)* door den korpscommannant kan worden toegekend.

Voor de aanschaffing van leermiddelen, het uitkeeren van de vorenbedoelde toelagen enz. kan jaarlijks worden te goed gedaan:

te Bangkalan . . . . . *f* 90.—
„ Pamekasan . . . . . „ 50.—
„ Soemenep . . . . . „ 50.—

HOOFDSTUK XI.

Muziek en feesten.

Art. 53. Elk der korpsen Barisan heeft een muziekkorps, bestaande uit een burgerkapelmeester en hoogstens 15 muzikanten.

De muzikanten rekenen in de sterkte der korpsen. Naar gelang hunner bekwaamheid worden zij onderscheiden in muzikanten der 1e, 2e of 3e klasse.

Aan de muzikanten der 1e en 2e klasse kan de titulaire graad respectievelijk van sergeant en korporaal worden toegekend.

De kapelmeester geniet een maandelijksch traktement van *f* 100.—.

Art. 54. Gewijzigd bij Bb. no. 5687.

HOOFDSTUK XII.

Straffen en belooningen.

Atr. 55. (1) Overtredingen tegen de krijgstucht bij de korpsen Barisan worden gestraft overeenkomstig de bepalingen van het Reglement van krijgstucht of discipline voor het krijgsvolk te lande, voor zooveel de omstandigheden en de localiteit de toepassing van dat Reglement toelaten.

Art. 56. (2) Officieren, onderofficieren en minderen van de Barisan, die zich schuldig maken aan een strafbaar feit, waarvan de civiele rechter behoort kennis te nemen, worden aan dezen overgegeven.

De straffen van dwangarbeid in- en buiten den ketting worden met opzicht tot de officieren van de Barisan in werkelijken dienst, vervangen door wegzending naar een oord van ballingschap.

Zoo deze straf wordt opgelegd ter vervanging van dwangarbeid in den ketting, verklaart de rechter dit uitdrukkelijk bij zijn vonnis.

Waar aan den gewonen Inlander tenarbeidstelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon zou worden opgelegd, wordt op de officieren van de Barisan gevangenisstraf van een gelijken duur toegepast.

(1) Ordonnantie van 4 April 1891 (Staatsblad No. 96), gewijzigd bij Stb. 1897 No. 48.

(2) Ordonnantie van 4 April 1891 (Staatsblad No. 96).

Art. 57. (1) Een mindere in rang, die eenen meerdere in rang van den Barisan in of buiten dienst door woorden, gebaren of bedreigingen beleedigt, dezen, zelfs ongewapend en zonder dat er verwonding uit ontstaat, een slag toebrengt of tegen dezen dergelijke gewelddadigheden pleegt, bloedstorting, kwetsing of ziekte veroorzakende, wordt naar gelang van den aard van het feit gestraft, als ware het feit gepleegd tegen een magistraatspersoon in of ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening (artikelen 157, 158, 163, 166 en 167 Strafwetboek voor Inlanders).

Art. 58. (1) Gewijzigd bij Bijblad no. 5252.

Art. 59. Op de officieren, onderofficieren en minderen van de korpsen Barisan is van toepassing het Koninklijk besluit van 9 Januari 1852 No. 17 (Indisch Staatsblad No. 27) waarbij op de schutterijen in Nederlandsch-Indië mutatis mutandis toepasselijk is verklaard Zijner Majesteits besluit van 5 December 1851 (Nederlandsch Staatsblad No. 149), houdende instelling van een eereteeken wegens eervollen, langdurigen werkelijken dienst bij de schutterijen. (2)

Art. 60. Wanneer officieren, onderofficieren en minderen deelnemen aan oorlogen of expeditiën, zijn op hen dezelfde bepalingen van toepassing, welke voor de officieren, onderofficieren en minderen van het Leger gelden voor het verkrijgen van het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven, het onderscheidingsteeken voor eervol vermelden, de bronzen- en de zilveren medaille voor moed en trouw en de Militaire Willemsorde.

Art. 61. Zeer dringende gevallen uitgezonderd als groote rampen en algemeen gevaar, waarbij tijdelijke hulp noodig kan zijn, zijn de officieren, onderofficieren en minderen in werkelijken dienst vrijgesteld van heeren- en gemeentediensten.

Dit geldt ook voor hen, die den dienst met pensioen, gagement of onderstand hebben verlaten, versierd zijn met de Militaire Willemsorde of met de bronzen of zilveren medaille voor moed en trouw of met het eereteeken of de medaille voor langdurigen dienst of met het onderscheidingsteeken voor eervol vermelden, zoomede voor hen, die in, en door den dienst voor handenarbeid ongeschikt zijn geworden.

HOOFDSTUK XIII.

Geneeskundige behandeling.

Art. 62. De geneesheeren belast met den civielen geneeskundigen dienst te Bangkalan, te Pamekasan en te Soemenep, zijn tevens belast met de geneeskundige behandeling bij de korpsen Barisan.

Zij genieten daarvoor eene maandelijksche toelage:

te Bangkalan van . . . . ƒ 300.—
„ Pamekasan. „ . . . . . „ 150.—
„ Soemenep „ . . . . . „ 150.—

en regelen hunnen dienst in overleg met de korpscommandanten en de Kapiteins Instructeurs.

---

(1) Ordonnantie van 4 April 1891 Staatsblad No. 96.

(2) Indisch Staatsblad 1864 No. 105 en Gouvernements besluit van 24 Juni 1889 No. 11.

De officieren- en onderofficieren-instructeurs en de officieren, onderofficieren en minderen van de korpsen Barisan hebben met hunne gezinnen recht op vrije geneeskundige behandeling — verloskundige hulp uitgezonderd — en kostelooze verstrekking van geneesmiddelen.

De met den geneeskundigen dienst bij de verschillende korpsen belaste geneesheeren kunnen opneming in de ziekeninrichting van het korps, en evacuatie naar eene militaire ziekeninrichting bevelen, terwijl zij, ten behoeve der verpleging van zieken, bij elk korps beschikken over één korporaal en twee minderen der Barisan.

Dit personeel vormt den hospitaaldienst van het korps, is ingedeeld bij den staf en mag niet dan bij gebleken noodzakelijkheid met ander personeel van het korps verwisseld worden.

Artikel 63*a* ingelascht bij Bijblad 5087II.

Art. 64. Officieren, onderofficieren en minderen in een militaire ziekeninrichting opgenomen, worden verpleegd:

de officieren tegen stilstand van het een vierde gedeelte van het traktement;

de onderofficieren en minderen tegen stilstand van het volle traktement, doch onder genot van eene hospitaaltoelage als voor Inlandsche onderofficieren en minderen van het Leger is vastgesteld.

Begrafeniskosten zijn alleen door officieren verschuldigd.

De klasse of afdeeling van verpleging is dezelfde als voor de officieren en de Inlandsche onderofficieren en minderen van het Leger aangegeven.

HOOFDSTUK XIV.

Pensioenen, gagementen, onderstanden en weduwen-pensioenen.

Art. 65. Officieren, onderofficieren en minderen, aan wie na een volbrachten diensttijd van twintig of meer volle jaren ontslag wordt verleend, hebben, behoudens het bepaalde bij artikel 71, recht op pensioen of gagement.

Bij interruptie van dienst van één jaar of langer, niet het gevolg zijnde van ziekte, wordt bij de berekening van het aantal dienstjaren de diensttijd vóór die interruptie slechts voor de helft in rekening gebracht.

De tijd van een ondergane, door den rechter opgelegde straf wordt niet als diensttijd in rekening gebracht.

Art. 66. Het pensioen of gagement bedraagt de helft van het traktement door belanghebbende op het tijdstip der pensionneering of gageering genoten, mits de rang of graad, waaraan dat traktement is verbonden, gedurende minstens twee jaren werkelijk is bekleed.

Is aan dezen eisch niet voldaan, dan wordt het pensioen of gagement berekend naar het traktement van den onmiddellijk voorafgaanden rang of graad.

Voor 2e luitenant wordt het pensioen altijd berekend naar het traktement aan dien rang verbonden, ook al is in dien rang geen volle twee jaren gediend.

Art. 67. Aan officieren, onderofficieren en minderen, aan wie ontslag wordt gegeven wegens voortdurende ongeschiktheid voor den actieven dienst, tengevolge van verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken *in* en *door* den dienst ontstaan, wordt een pensioen of gagement toegelegd tot een bedrag van de helft van het traktement, op het tijdstip van het verlaten van den dienst genoten, en zulks

onafhankelijk van het aantal dienstjaren en van het aantal jaren dat in dien graad of rang is gediend.

Art. 68. Wordt het ontslag verleend wegens voortdurende ongeschiktheid voor den actieven dienst tengevolge van verwonding, verminking, ziels- of lichaamsgebreken *niet in-* en *door* den dienst ontstaan, en niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag, dan wordt, indien de ontslagene 10 of meer voor pensioen of gagement geldende volle dienstjaren heeft, een pensioen of gagement toegekend volgens den maatstaf in artikel 66 aangegeven.

Het bedrag van het pensioen wordt dan per jaar, dat van het gagement per maand berekend en afhankelijk van het aantal dienstjaren, wordende voor elk jaar het $^1/_{10}$ gedeelte van het volle pensioen of gagement in rekening gebracht, doch met dien verstande, dat nimmer meer dan de helft van het laatstelijk genoten traktement wordt toegelegd.

Bij de berekening worden 6 volle maanden en daarboven voor een jaar gerekend; de tijd beneden de 6 maanden wordt niet in aanmerking genomen.

Art. 69. Gaan in de gevallen bij de twee vorige artikelen bedoeld de verwonding, verminking of lichaamsgebreken gepaard met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van een der ledematen of met het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in één der beide oogen, dan wordt het pensioen of gagement met een vierde gedeelte verhoogd; en met de helft, indien zij gepaard gaan met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van twee of meer ledematen of met het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in beide oogen.

Indien het volkomen onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in beide oogen gepaard gaat met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van een of meer ledematen, dan komen voor de berekening der verhooging elk dezer oorzaken van toekenning afzonderlijk in aanmerking.

Art. 70. Wordt aan officieren, onderofficieren en minderen ontslag verleend in het geval bedoeld bij artikel 68, en heeft de ontslagene geene 10 volle dienstjaren, welke voor pensioen of gagement kunnen gelden, dan wordt een onderstand voor eens uitgekeerd.

Deze onderstand bedraagt het pensioen of gagement volgens art. 66 over een vol jaar, en het dubbele indien de ontslagene niet in staat is door handenarbeid in zijn levensonderhoud te voorzien.

Art. 71. Officieren, die *niet* eervol- en onderofficieren en minderen, die wegens wangedrag, onwilligheid of onhandelbaarheid of wegens veroordeeling worden ontslagen, hebben geen recht op pensioen, gagement of onderstand.

Art. 72. Het pensioen of gagement vervalt bij overlijden of bij veroordeeling tot de doodstraf, tot de straf van dwangarbeid in den ketting, of tot de straf van dwangarbeid buiten den ketting wegens opiumdelicten opgelegd.

Wordt de veroordeeling door geheele kwijtschelding van straf gevolgd dan vervalt het pensioen of gagement niet.

Art. 73. De weduwen en kinderen beneden de 18 jaren van volgens de Mohamedaansche instellingen wettig gehuwde officieren, onderofficieren en minderen, wier echtgenooten of vaders sneuvelden of binnen een jaar na het bekomen van in en door den dienst ontstane ziels- of lichaamsgebreken aan de rechtstreeksche gevolgen dier gebreken overleden, hebben recht op pensioen, mits het huwelijk vóór het ontstaan der gemelde omstandigheden is voltrokken.

Laat de overledene meer dan eene vrouw of kinderen bij meerdere vrouwen verwekt na, dan wordt dit pensioen alleen uitbetaald aan de oudste of eerste dier wettige vrouwen of hare kinderen.

Art. 74. Het pensioen van weduwen en kinderen bedraagt de helft van het volle pensioen of gagement voor den overleden echtgenoot bepaald.

Art. 75. Het pensioen der weduwen vervalt bij overlijden, bij het sluiten van een nieuw huwelijk en behoudens het bepaalde bij de slotalinea van artikel 72 bij veroordeeling tot de doodstraf of dwangarbeid buiten den ketting, strekkende ter vervanging van dwangarbeid in den ketting.

Zijn er kinderen aanwezig, die den leeftijd van 18 jaren nog niet hebben bereikt, dan gaat het pensioen der moeder op de kinderen over.

Art. 76. Pensioenen, gagementen en onderstanden, zoomede pensioenen aan weduwen en kinderen worden in volle guldens bepaald, waarbij de overschietende onderdeelen als één gulden worden berekend, gaan, — mits binnen het jaar aangevraagd — in met de maand volgende op die waarover het laatst traktement dan wel, voor zooveel weduwen en weezen betreft, waarover door den echtgenoot of vader het laatst traktement, pensioen of gagement is genoten, zijn betaalbaar na afloop van elke maand en worden toegekend door den Gouverneur-Generaal, op voorstel van den Resident van Madoera, aan wien daartoe eene voordracht wordt gedaan door den korpscommandant, in overleg met den Kapitein-Instructeur.

Art. 76a. De krachtens dit reglement verleende pensioenen en gagementen kunnen,—tenzij de Gouverneur-Generaal daartoe uitdrukkelijk vergunning mocht hebben verleend,—niet gelijktijdig genoten worden met andere inkomsten ten laste van den Lande en zijn voorts onvervreembaar.

De belanghebbende kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verponding of beleening. Lastgeving tot het in ontvangst nemen van pensioen of gagement kan altijd worden herroepen. Alle overeenkomsten hiermede strijdig zijn nietig. Deze bepaling wordt uitgedrukt in het authentiek bewijsstuk, dat aan belanghebbende wordt uitgereikt ten blijke dat pensioen of gagement is toegekend.

Onder de hierbedoelde verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen een matige rente verstrekt tegen tijdelijke afgifte van het voormeld authentiek bewijsstuk, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten worden uitgekeerd, door den Resident van *Madoera* zijn goedgekeurd.

HOOFDSTUK XV.

Administratieve stukken.

Art. 77. Bij ieder korps wordt aangehouden een korpsstamboek, waarin voor ieder man, de detail-aanteekeningen en mutatiën worden opgenomen, zooals bij het Leger gebruikelijk is.

Art. 78. Bij de compagnieën worden aangehouden:

a. strafboeken, waarin de opgelegde straffen nauwkeurig omschreven worden opgeteekend, op de wijze en volgens de bepalingen voor het Leger voorgeschreven;

b. *uitbetalingsboeken*, waarin worden opgeteekend de uitbetaalde traktementen en toelagen aan onderofficieren en minderen, en de mutatiën voor ieder man, welke op die uitbetalingen van invloed zijn;

c. registers, van bij de compagnieën in gebruik zijnde wapening en kazerneering;
d. schietregisters, zooals bij het Leger.

Voor de aan te houden boeken en registers worden de modellen van het Leger zooveel doenlijk gevolgd. Waar dit niet mogelijk is, worden de modellen vastgesteld door den Resident van Madoera in overleg met de Kapiteins-Instructeurs.

Art. 79. Maandelijks wordt door elk korps door tusschenkomst van den Resident van Madoera en den Commandant der 3de Militaire Afdeeling op Java, een sterkte- en emplacementstaat ingediend aan het Departement van Oorlog, als voor de korpsen van het Leger voorgeschreven.

Op den 1en van elk kwartaal wordt door de compagniescommandanten ter verdere behandeling en doorzending aan den korpscommandant ingediend een voor de Algemeene Rekenkamer bestemde staat als voor het Leger voorgeschreven, aangevende de officieren, onderofficieren en minderen, die op den laatsten van het vorig kwartaal tot de compagnieën behoorden, met vermelding van hunnen rang of graad, hunne bijzondere inkomsten, en de laatste mutatie der absenten.

HOOFDSTUK XVI.

Officieren- en onderofficieren-instructeurs.

Art. 80. De Kapiteins-Instructeurs staan onder de rechtstreeksche bevelen van den Resident van Madoera.

Betreffende de leiding en oefening van de korpsen Barisan zijn zij verantwoordelijk aan den Commandant der 3de Militaire Afdeeling op Java.

Art. 81. In overleg met de korpscommandanten regelen de Kapiteins-Instructeurs de oefeningen bij het korps, waaraan zij zijn toegevoegd. De oefeningen hebben onder hun persoonlijk toezicht plaats.

Zij regelen ook het schoolonderwijs en overtuigen zich dat dit onderwijs met dien ernst en toewijding worde gegeven, welke onmisbaar zijn om het goede vruchten te doen dragen.

Bij het opleggen van straffen staan zij de korpscommandanten met hunnen raad bij.

Onder het bijzonder toezicht van de Kapiteins-Instructeurs worden de korpsstamboeken en de boeken en registers bij de compagnieën en staven aangehouden.

Art. 82. De Kapiteins-Instructeurs zijn de verantwoordelijke administrateurs van de korpsen, waaraan zij zijn toegevoegd, zoowel wat het geldelijk als het materieel beheer betreft.

Zij ontvangen eene maandelijksche toelage van *f* 40.— benevens indemniteit voor schrijfbehoeften:

te Bangkalan	van *f*	12.—
„ Pamekasan	„ „	6.—
„ Soemenep	„ „	6.—

's maands.

Voor het doen van betalingen ontvangen de Kapiteins-Instructeurs van den beheerder van 's lands kas op hunne standplaats een door den Resident van Madoera te bepalen doorloopend voorschot, ruim voldoende voor de behoefte van één maand. Dit voorschot, waarvoor ontvangstbewijs wordt afgegeven, wordt niet dan om bijzondere redenen, ter beoordeeling van den Resident van Madoera, verhoogd of gedeeltelijk teruggestort.

De bewijzen van gedane betalingen worden na ommekomst van elke maand

den Resident van Madoera ter mandateering en verdere behandeling aangeboden.

Uit de bewijzen moet de wettigheid der uitgaven en de juistheid der berekeningen blijken.

Op de origineele mandaten ontvangen de Kapiteins-Instructeurs aan 's lands kas op hunne standplaats het daarop vermelde bedrag, waarmede het restant voorschot op het oorspronkelijke montant wordt teruggebracht.

Art. 84. De Kapiteins-Instructeurs houden aan een kasboek, en een uitbetalingsboek voor de officieren van het korps.

De modellen voor deze boeken en voor de bewijzen van uitgaven enz. — Art. 83—worden vastgesteld door den Resident van Madoera in overleg met de Kapiteins-Instructeurs.

Het kasboek wordt maandelijks aan den Resident van Madoera ter goedkeuring toegezonden.

Voorts houden de Kapiteins-Instructeurs een magazijnsboek aan, waarin alle ontvangsten en verstrekkingen der ten behoeve van hun korps ontvangen wordende kleeding, wapening, kazerneering, hospitaalmeubilair, hospitaalgoederen enz. worden geboekt; na afloop van het jaar wordt een afschrift van dat magazijnsboek met de daarop betrekking hebbende bewijzen van inname en afschrijving ter verdere behandeling ingediend aan den Resident van Madoera.

Art. 85. De aanvragen voor ontvangst van kleeding, wapening, munitie en kazerneering worden opgemaakt door de Kapiteins-Instructeur en door den Resident van Madoera geviseerd.

Art. 86. De Kapiteins-Instructeurs voeren de correspondentie bij de korpsen.

Alle voorstellen worden door hen gericht aan den Resident van Madoera en aan dezen toegezonden door tusschenkomst van den Assistent-Resident op de standplaats, die er zoo noodig zijn advies bijvoegt.

Art. 87. De Kapiteins-Instructeurs genieten traktement en bij gemis van eene Gouvernementswoning indemniteit voor huishuur als hunne ranggenooten bij de Infanterie van het Leger, voorts indemniteit voor fourage, ten bedrage van *f* 20.— 's maands.

Zij zijn verplicht tot het houden ven een dienstrijpaard.

Art. 88. De onderofficieren instructeurs genieten maandelijksch traktement ten bedrage van:

Aangevuld bij Bijblad no. 5087 II.

voor een Sergeant-majoor . . . *f* 60.—
„ „ Sergeant . . . . . „ 50.—

zij hebben aanspraak op huisvesting of bij gemis daarvan op indemnitiet ten bedrage van *f* 20. — 's maands; zij ontvangen kleeding als hunne graadgenooten bij de Infanterie van het Leger.

Zij staan onder de rechtstreeksche bevelen van de Kapitein-Instructeurs, aan wie zij zijn toegevoegd; zij zijn hen behulpzaam in alles wat de instructie en de administratie van het korps betreft.

Hunne diensten worden geregeld in overleg met de korpscommandanten.

Art. 89. Voor overtredingen tegen de krijgstucht worden de onderofficieren-instructeurs gestraft door de Kapiteins-Instructeurs.

Indien onderofficieren-instructeurs moeten worden teruggesteld of voor den krijgsraad moeten terecht staan, wordt daartoe door den Resident van Madoera aan den Commandant der 3de Militaire Afdeeling op Java het noodige voorgesteld.

HOOFDSTUK XVII.

Mobilisatie.

Art. 90. Indien de Regeering bij oorlogen of expeditiën over de korpsen Barisan wenscht te beschikken, om hetzij zelfstandig, hetzij in vereeniging met het Leger voor militaire doeleinden te worden aangewend, worden die korpsen geheel of gedeeltelijk mobiel verklaard.

Art. 91. De Gouverneur-Generaal geeft het bevel tot mobilisatie en bepaalt het tijdstip, waarop deze zal aanvangen.

Art. 92. Op den dag, waarop de mobilisatie aanvangt, worden aan de gezamenlijke officieren, onderofficieren en minderen van het korps de krijgsartikelen voorgelezen in de Madoereesche taal, en de inhoud en strekking er van zooveel noodig duidelijk gemaakt en toegelicht.

Ten blijke dat zij deze artikelen hebben verstaan en begrepen, en zij zich verbinden zich daarnaar te gedragen, worden de voor het Leger vastgestelde verklaringen in het krijgswettenboek door de officieren, onderofficieren en minderen geteekend.

Van af dat oogenblik zijn dezen onderworpen aan de militaire rechtspleging en het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande.

Art. 93. Wanneer een korps Barisan in zijn geheel wordt gemobiliseerd, wordt daarbij een depôt opgericht, dat bij het te velde gaan van het korps op de standplaats achter blijft, en waarbij alle officieren, onderofficieren en minderen van het korps overgaan, die tijdelijk niet geschikt zijn om het korps te volgen.

Bij dit depôt, dat onder de bevelen wordt gesteld van een officier van het Leger, door den Commandant van het Leger te wijzen, kunnen gepensionneerde officieren en gegageerd kader van de Barisan korpsen, zoo noodig tijdelijk worden in dienst gesteld en worden de zich voor dienstneming aanmeldende recruten aangenomen en geoefend en alle van het tooneel des oorlogs teruggezonden officieren en minderen van het korps opgenomen.

Het depôt dient dus om het korps te ontlasten van de tijdelijk voor den dienst te velde niet geschikten, en het zooveel mogelijk met nieuwe krachten aan te vullen.

Art. 94. De onderofficieren en minderen worden van den aanvang tot de opheffing van de mobilisatie betaald, gevoed en verpleegd als hunne ranggenooten bij de Infanterie van het Leger.

De 2e en 3e alineas gewijzigd bij Bijblad no. 5087 II

Art. 95. Een verzoek om ontslag uit den dienst van een officier, behoorende tot een geheel of gedeeltelijk mobiel verklaard korps, kan worden afgewezen.

Vastgesteld bij art. 2 § 1 van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 4 Aprril 1891 No. 12.

Mij bekend:

De Gouvernements Secretaris,

BIJLAGE La. **A.**

(Behoort bij Art. 1).

FORMATIE van de korpsen Barisan op het eiland *Madoera*.

STANDPLAATSEN.	OFFICIEREN.						ONDEROFFICIEREN EN MINDEREN.											TOELICHTINGEN.
	Majoor.	Kapitein.	Luit. adjudant.	1e Luitenant.	2e Luitenant.	Totaal.	Adjt. onderofficieren.	Staffourier.	Staf hoornblazer.	Korporaal tamboer.	Sergt. majoor.	Fourier.	Sergeant.	Korporaal.	Tamboer.	Hoornblazer.	Barisan.	Totaal.	
Bangkalan	1	4	1 (1)	4	8	18	2	1	1 (2)	1	4	4	16	33 (3)	4	16	602 (4)	684	(1) 1e of 2e luit. (2) Sergt. of korpl. (3) Waaronder een korporaal-hospitaalbediende voor de ziekeninrichting. (4) Waaronder 2 Barisans-ziekenoppassers voor de ziekeninrichting.
Pamekasan . . .	1	2	1 (1)	2	4	10	1	1	1 (2)	1	2	2	8	17 (3)	2	8	302 (4)	345	
Soemenep	1	2	1 (1)	2	4	10	1	1	1 (2)	1	2	2	8	17 (3)	2	8	302 (4)	345	

BIJLAGE La. **B.**

(Behoort bij Art. 21).

No. OP HET KORPSSTAMBOEK.

ENGAGEMENT (REËNGAGEMENT) STAAT.

De ondergeteekende . . . . . .
bekent voor den tijd van *vijf jaren* dienst genomen te hebben bij het *Korps Barisan* te . . . . . en daarvoor eene premie te hebben genoten van *f* 10.— (*tien gulden*).

(handteekening).

SIGNALEMENT:

Vader
Moeder
Geboren te
Residentie
In . . . . . *den* . . . . . 18 . .
Laatst gewoond te
Residentie
Aangezicht
Voorhoofd
Oogen
Neus
Mond
Kin
Haar
Wenkbrauwen
Merkbare teekenen
Lengte . . . . meter

Voor legalisatie,

Voor de visitatie en goedkeuring voor den dienst als Barisan.

De Geneesheer,

Goedgekeurd:
De Commandant van het korps,

Gezien:
De Kapitein-Instructeur,

BIJLAGE La. **C.**

(Behoort bij Art. 44).

Korps Barisan. *te*. . . . . .

Wapenen, Ledergoed en Slag- en Blaasinstrumenten.

BENAMING DER VOORWERPEN.	AANTAL.	*Aanmerkingen.*

Conform: . . . . . *den 18*. . . .

De officier van Wapening, *De Kapitein-Instructeur,*

voor Origineel. / Duplicaat.

Bij artikel II, § II, van het hooger genoemd besluit van 22 September 1892 No. 2 is verder vastgesteld onderstaand model voor het authentiek bewijsstuk ten blijke dat aan de officieren of minderen van de korpsen Barisan van *Madoera* pensioen of gagement wordt toegekend.

Model.

CERTIFICAAT.

Dit certificaat dient tot bewijs, dat aan . . . . . .
laatst gediend hebbende als . . . . . .
bij het korps Barisan te. . . . . bij besluit
van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* van . . . . . .
volgens Hoofdstuk XIV van het reglement voor de korpsen Barisan van *Madoera*,
vastgesteld bij besluit van 4 April 1891 No. 12 is toegekend een . . . . . .
ten bedrage van *f* . . . . . 's jaars, en zulks uithoofde van. . . . . .
. . . . . .

Mij bekend:
De Gouvernements Secretaris,

Bij het korps Barisan te. . . . . .
heeft de. . . . . .
tot en met de maand . . . . . 18. . .
traktement genoten.
Het . . . . . rekent dus in te
gaan den 1sten. . . . . 18 . . .

De Kapitein-Instructeur,

Z. O. Z.

AANWIJZING.

EXTRACT uit het reglement voor de korpsen Barisan van *Madoera* (vide besluit 22 September 1892 No. 2).

ARTIKEL 76a. De krachtens dit reglement verleende pensioenen en gagementen kunnen, – tenzij de Gouverneur-Generaal daartoe uitdrukkelijk vergunning mocht hebben verleend, — niet gelijktijdig genoten worden met andere geregelde inkomsten ten laste van den Lande, en zijn voorts onvervreemdbaar.

De belanghebbende kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening. Lastgeving tot het in ontvangst nemen van pensioen of gagement kan altijd worden herroepen. Alle overeenkomsten hiermede strijdig, zijn nietig. Deze bepaling wordt uitgedrukt in het authentiek bewijsstuk, dat aan belanghebbende wordt uitgereikt ten blijke dat pensioen of gagement is toegekend.

Onder de hierbedoelde verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten door liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen een matige rente verstrekt tegen tijdelijke afgifte van het voormeld authentiek bewijsstuk, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten worden uitgekeerd, door den Resident van *Madoera* zijn goedgekeurd.

No. 4756. ONDERWIJS. EXAMENS *voor hulponderwijzer aan de Depoksche school en de school speciaal voor kinderen van Ambonsche burgers te Amboina.*

BESLUIT.

No. 11. Buitenzorg, den 24sten April 1891.

Gelet op het besluit van 24 Januari 1873 No. 25 (Staatsblad No. 26);

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Vast te stellen het aan dit besluit gehecht programma voor het examen voor hulponderwijzer aan de Depoksche school en de school speciaal voor kinderen van Ambonsche burgers te Amboina.

Ten tweede: Te bepalen dat het in art. 1 van dit besluit bedoeld examen door den Inspecteur of den betrokken Adjunct-Inspecteur van het Inlandsch onderwijs, ten overstaan der betrokken schoolcommissie zal worden afgenomen op zoodanige tijdstippen als door die inspecteerende ambtenaren noodig zal worden geoordeeld.

Afschrift enz.

Herinnerd bij Bijblad no. 4990.

PROGRAMMA voor het examen voor hulponderwijzer aan de Depoksche school en de school speciaal voor kinderen van Ambonsche burgers te Amboina.

De vereischten zijn:

1o. nauwkeurig lezen, zoowel Nederlandsch als Maleisch met Latijnsch karakter. De candidaat moet daarbij blijken geven dat hij het gelezene verstaat;

2°. het vervaardigen van een schoonschrift — groot, middelsoort en klein; het laatste zoowel met een loopende als staande hand;

3°. vaardigheid om zich in de Nederlandsche taal zoowel mondeling als schriftelijk behoorlijk uit te drukken;

Zij wordt beoordeeld:

a. naar de wijze waarop de vragen, in den loop van het examen gedaan, zijn beantwoord;

b. naar een of twee opstellen over onderwerpen, die verondersteld mogen worden aan de candidaten bekend te zijn;

4°. bedrevenheid in de vier hoofdbewerkingen der rekenkunst, zoowel met gewone en tiendeelige breuken, als met geheele getallen, en daarenboven vaardigheid in de toepassing der hoofdregels bij de schriftelijke oplossing van vraagstukken en bij het rekenen uit het hoofd.

Bekendheid met het tegenwoordige stelsel van munten, maten en gewichten en met die maten en gewichten zelve;

5°. eenige kennis van de aardrijkskunde van *Nederlandsch-Indië* en meer in bijzonderheden van het gewest en het eiland, waar de school is gevestigd, waarvoor de candidaat in geval van slagen bestemd is;

6°. duidelijke begrippen:

a. van classicaal onderwijs;

b. van de gepaste middelen, waardoor orde en tucht in de school worden gehandhaafd.

No. 4757. ZEGELRECHT. — *Schriftelijke huwelijksaangiften zijn aan het zegelrecht onderworpen.*

Op grond van de volgende overwegingen is beslist dat voor schriftelijke huwelijksaangiften zegelrecht is verschuldigd.

Personen, die met elkander een huwelijk willen aangaan, hebben de keus de aangifte in persoon of in geschrifte te doen (artikel 51 van het Burgerlijk Wetboek). Indien zij in persoon voor den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand verschijnen, maakt deze, overeenkomstig artikel 54 van het reglement op het houden der registers van den Burgerlijken Stand (Staatsblad 1849 No. 25) van de aangifte eene akte op in het daarvoor bestemd register en die akte wordt door de comparanten mede onderteekend. Die authentieke akte levert dan het bewijs van de handeling.

Bij schriftelijke aangifte schrijft de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand haar over in hetzelfde register en teekent hij de akte alleen. Voor de handteekeningen van den aangever en de aangeefster in het register treedt het schriftelijk door hen onderteekend stuk in de plaats. Dat aan het register gehecht stuk levert, in verband met de akte in het register, het bewijs dat de aangifte werkelijk is gedaan. Aldus beschouwd, is het moeielijk aan te nemen dat de schriftelijke aangifte een stuk zou zijn, *niet* bestemd om bewijs op te leveren. Zij heeft dezelfde kracht ten aanzien van de handeling als de schriftelijke aangiften van geboorten of sterfgevallen, die op meer dan tien palen afstands van het gebouw, waar de akten van den Burgerlijken Stand worden opgemaakt, hebben plaats gehad. Die stukken zijn in artikel 15 van het reglement op het houden der registers van den Burgerlijken Stand op voor de hand liggende gronden uitdrukkelijk van zegel vrijgesteld.

De schriftelijke huwelijksaangifte is niet vrijgesteld en terecht, daar alleen de aanstaande echtgenooten belang hebben bij de volvoering van hun voornemen en zij zich daartoe gaarne de kosten van een zegel willen getroosten, tenzij zij door een certificaat van onvermogen kunnen aantoonen die kosten niet te kunnen dragen.
(Besluit 26 April 1891 No. 14.)

No. 4758. VENDUREGLEMENT. — *Toepassing van artikel 33 van het Reglement op de openbare verkoopingen in Nederlandsch-Indië.*

Blijkens de missive van den 1sten Gouvernements-Secretaris van 16 Mei 1891 No. 1082 behoeven bij de toepassing van artikel 33 van het Reglement op de openbare verkoopingen in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1889 No. 190) personen, die met de invordering der onaangezuiverde vorderingen belast zijn geweest, doch niet als vendumeester de betrekkelijke verkooping hebben gehouden, niet in de gelegenheid te worden gesteld om ingevolge artikel 2 van het Koninklijk besluit van 26 Mei 1889 No. 31 (Indisch Staatsblad No. 192) eene schriftelijke verdediging voor te dragen, indien het vaststaat dat zij in de invordering niet nalatig zijn geweest.

No. 4759. VOORSCHOTTEN. — *Onderwerpen van huishoudelijk beheer.*

BESLUIT.

No. 27. Buitenzorg, 1 Juni 1891.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat de aan het besluit van 25 Januari 1875 No. 8 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3085) gehechte en bij het besluit van 1 October 1888 No. 9 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4478) aangevulde staat van onderwerpen van huishoudelijk beheer, waarvoor door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, met inachtneming van de betrekkelijke bepalingen, voorschotten kunnen worden verleend, aangevuld wordt met het volgend nummer:

17. *Onderzoek van het lichtgas.*

Extract enz.

No. 4760. OVERSCHRIJVINGSRECHT. — *Berekening van het overschrijvingsrecht in het geval dat twee of meer vastigheden bij eene openbare verkooping te zamen in eene kaveling zijn opgeveild en toegewezen.*

Aan den Resident van Pekalongan.

No. 8353. Batavia, 5 Juni 1891.

Ten vervolge van de dezerzijdsche missive van 15 Mei jl. No. 7254 en onder wederaanbieding van het bij Uw schrijven van 11 Maart t. v. No. 661 overgelegd authentiek extract uit het proces-verbaal van verkooping van de in het gewest onder Uw beheer gelegen koffieonderneming Djolotigo, heb ik de eer UHEdG. mede te deelen, dat volgens het oordeel der Regeering (1), in gevallen, dat twee

(1) Missive van den 1e Gouvernements Secretaris van 27 Mei 1891 No. 1176.

of meer vastigheden bij eene openbare verkooping te zamen in eene kaveling zijn opgeveild en toegewezen, de berekening van het recht van overschrijving moet geschieden op den voet van artikel 6b (1) der bepalingen in Staatsblad 1885 No. 103 in dier voege, dat de koopsom (of wat als zoodanig moet worden aangemerkt) gesplitst worde naar verhouding van de verpondingswaarde der vastigheden en het recht van overschrijving geheven worde over de deelen, waarin op die wijze de koopsom zal zijn gesplitst.

Overeenkomstig deze opvatting is derhalve in het in Uwe aangehaalde missive bedoeld geval met betrekking tot de koffieonderneming Djolotigo geen recht van overschrijving verschuldigd over het volle bedrag van de koopsom van *f* 1000.— doch alleen over het gedeelte daarvan ad *f* 129.49, uitmakende het bedrag van den verkoopprijs der tot die onderneming behoorende eigendomsperceelen in verhouding tot hunne verpondingswaarde.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4761. VEROORDEELDE MILITAIREN. — *Toepassing der voorschriften omtrent de opzending naar Nederland van —.*

BESLUIT.

No. 23. Buitenzorg, 7 Juni 1891.

Gelet:

a. Op artikel 8 van het Koninklijk besluit van 19 December 1889 No. 35 (Indisch Staatsblad 1890 No. 58), bij de vierde alinea waarvan bepaald is dat de bijkomende straf van vervallen — verklaring van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmploieerde *niet* aan de militaire gevangenisstraf voor den tijd van vijf jaren of langer verbonden is, indien deze ingeval van gratie of bij toepassing van verzachtende omstandigheden, wordt opgelegd terzake van een misdrijf, waartegen de doodstraf met den kogel is bedreigd;

b. Op artikel 3 van het besluit van 20 October 1890 No. 3, waarbij den Minister van Koloniën in overweging is gegeven eene wijziging te provoceeren van de bij Koninklijk besluit van 25 Mei 1886 No. 51 (Indisch Staatsblad No. 147) vastgestelde bepalingen nopens de opzending naar Nederland van in Nederlandsch-Indië veroordeelde militairen, in dien zin: dat zij, die tot militaire gevangenisstraf voor den tijd van vijf jaren of langer zijn veroordeeld, doch met toepassing van de in hoofde aangehaalde bepaling niet tevens vervallen zijn verklaard van den militairen stand, voortaan hun straf in Indië, in stede van in Nederland, kunnen ondergaan;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 7 April 1891, lett. A1 No. 49/677, houdende mededeeling dat geen termen zijn gevonden tot wijziging van de bepalingen van het Koninklijk besluit van 25 Mei 1886 No. 51 vermits indien een militair tot militaire gevangenisstraf voor den tijd van vijf jaren of langer wordt veroordeeld zonder tegelijkertijd van den militairen stand vervallen te zijn verklaard, reeds krachtens de bij artikel 2 van dat Koninklijk besluit verleende, aan geenerlei restrictie onderworpen bevoegdheid om in bijzondere ge-

(1) (Aangevuld bij Stb. 1899 No. 142).

vallen van de gestelde regelen af te wijken, door den Gouverneur-Generaal kan worden bepaald dat de veroordeelde zijn straf in Indië, instede van in Nederland zal ondergaan;

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Afschrift enz.

No. 4762. INLANDSCHE AMBTENAREN. MAGANGS. — *Bij opneming in 's lands dienst moet de voorkeur worden gegeven aan oud-leerlingen der zoogenaamde hoofdenscholen met een diploma van afgelegd eindexamen.*

Vereischte voor de aanstelling tot magang.

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera.

No. 1559. Buitenzorg, 2 Juli 1891.

Het heeft de aandacht van den Gouverneur-Generaal getrokken, dat bij de vervulling der voor Inlanders bestemde landsbetrekkingen niet in die mate gelet wordt op de aanspraken der van de scholen voor zonen van Inlandsche hoofden en andere aanzienlijke Inlanders afkomstige jongelieden, als gevorderd wordt door het belang van den Staat om kundige en ontwikkelde ambtenaren in dienst te hebben en, in verband met de geldelijke offers, welke de opleiding dier jongelieden aan hunne familieleden kost, ook door de billijkheid tegenover dezen.

Meermalen komt het voor, dat Inlandsche jongelieden, die slechts de gewone lagere inlandsche school bezocht of die gedurende korteren of langeren tijd als magang gefungeerd hebben, in 's lands dienst worden opgenomen, terwijl oud-leerlingen der zoogenaamde hoofdenscholen met een diploma van afgelegd eindexamen, beschikbaar zijn. En waar men wel genegen is van deze laatsten partij te trekken, laat men hen vóór hunne plaatsing soms gedurende eenige jaren op proef werken, waardoor zij na eene kostbare opleiding nog genumen tijd ten laste hunner familie blijven.

De Gouverneur-Generaal acht het wenschelijk dat jongelieden, die in het bezit zijn van een diploma van met goed gevolg afgelegd eindexamen eener school voor zonen van inlandsche hoofden en andere aanzienlijke inlanders, zoo spoedig mogelijk op bezoldiging werkzaam gesteld worden.

Daartoe behooren zij bij voorkomende vacatures in voor hen passende betrekkingen — waaronder uit den aard der zaak niet die te rekenen zijn, waarvoor eene speciale opleiding noodig is — vóór te gaan aan anderen, van welken regel alleen afgeweken mag worden ten aanzien van hen, die reeds jaren dienst verrichten zonder bezoldiging en bijzondere geschiktheid bezitten of nopens wie door den Gouverneur-Generaal uitzondering mocht worden toegelaten.

Ten einde UHEG. gelegenheid te geven bij benoemingen op meerbedoelde jongelieden te letten, zal U jaarlijks na afloop der eindexamens aan de vaakgenoemde scholen door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid opgave worden gedaan van de uit Uw gewest afkomstige jongelieden, die in die examens geslaagd zijn, van wie alsdan, ter beoordeeling hunner onderlinge aanspraken, op Uw bureau ranglijsten behooren te worden aangelegd.

Voorts verlangt de Gouverneur-Generaal, dat uit de door UHEG. genomen besluiten van eerste benoemingen in 's lands dienst blijke, dat de benoemden in het

bezit zijn van een diploma van goed afgelegd eindexamen eener hoofdenschool, of, zoo dit niet het geval mocht zijn, waarom zoodanig gediplomeerde niet is benoemd.

Eindelijk wenscht Zijne Excellentie jaarlijks eene opgave(1) van UHEG. te ontvangen van de in Uw gewest verblijfhoudende jongelieden, die bedoeld examen met gunstig gevolg hebben afgelegd, waarin tevens vermeld is hoeveel van hen eene plaatsing in 's lands dienst erlangd hebben en waarom de overigen nog niet zijn geplaatst.

Terwijl ik door de mededeeling van het vorenstaande, met uitnoodiging daaraan het vereischte gevolg te willen geven, de eer heb van een last van den Gouverneur-Generaal mij te kwijten, voldoe ik mede aan eene opdracht van Zijne Excellentie door UHEG. tevens te verzoeken, op Uw bureau geen magangs aan te nemen, die niet in het bezit zijn van een bewijs dat zij de lessen aan eene lagere inlandsche school met vrucht hebben gevolgd, en toe te zien dat door de aan UHEG. ondergeschikte Europeesche en Inlandsche ambtenaren in gelijken zin worde gehandeld.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4763. STAATSSPOORWEGEN. — *Aanvulling van artikel 2 der bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.*

BESLUIT.

No. 14. Buitenzorg, 18 Augustus 1891.

Gelet enz.;
Gelezen enz.;
De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;
Is goedgevonden en verstaan:
Eerstelijk: enz.
Ten tweede: Goed te keuren dat artikel 2 der bij besluit van 16 Juni 1886 No. 1/c goedgekeurde „Bijzondere „bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers „en goederen op de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië" (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4292), wordt aangevuld als volgt:

„Reisaanvragen volgens hoogerbedoeld model kunnen mede worden afgegeven „door den Resident van Soerakarta voor het lijnvak Soerakarta—Madioen van de „Oosterlijnen der Staatsspoorwegen ten behoeve van den Soesoehoenan van Soera„karta en het Hoofd van het Mangkoe Negorosche Huis, en door den Resident van „Djokjakarta voor het lijnvak Djokjakarta—Poerworedjo van de lijn Djokjakarta—„Tjilatjap ten behoeve van den Sultan van Djokjakarta en het Hoofd van het „Pakoe Alamsche Huis en zulks voor reizen van die Vorsten en Prinsen met hun „gevolg, alsmede te hunnen behoeve ten gebruike van andere personen bij buiten„gewone gelegenheden, zooals door hen te geven feesten of optochten bij besnij„denissen, huwelijken of begrafenissen van na verwante familieleden, en dergelijke."

Afschrift enz.

---

(1) Hiervoor is een model vastgesteld bij Bijblad no. 4946, hetwelk weder is vervangen door dat in Bijblad no. 5556. Zie vervolg van dit laatste in Bb. no. 5693.

No. 4764. PATENTRECHT.—*Betaling van — over door geëmployeerden genoten aandeelen in de winst van ondernemingen, welke in Nederland patentplichtig zijn.*

Aan den Resident van S. . . . . .

No. 15677. Batavia, 6 October 1891.

Met referte aan Uwe missive van 17 Augustus jl. No. 1736/E. heb ik de eer UHEdG. mede te deelen, dat de regel, volgens welke de geëmploijeerden eener onderneming over de door hen genoten aandeelen in de winst niet persoonlijk in het patentrecht mogen worden aangeslagen, geen toepassing vindt in geval de onderneming toebehoort aan eene naamlooze vennootschap, welke op grond van de laatste vrijstelling in artikel 2 der ordonnantie in Staatsblad 1878 No. 350 niet voor een aanslag hier te lande in aanmerking komt, en indien tevens de vennootschap over bedoelde aandeelen in de winst in Nederland geen patentrecht betaalt. In dat geval moeten n. l. de bedoelde geëmploijeerden persoonlijk over de door hen genoten tantièmes worden aangeslagen. Betaalt daarentegen de vennootschap in Nederland wel patentrecht over die tantièmes, dan blijft de aanslag in Indië geheel achterwege (referte aan bijblad No. 3600). Of de geëmployeerden hier te lande in verband met het vorenstaande aanspraak hebben op vrijstelling voor de door hen genoten tantièmes, moet door hen zelf worden aangetoond. Zoolang door hen het bewijs niet geleverd is, dat de vennootschap in Nederland inderdaad ook over de in Indië uitgekeerde tantièmes belasting betaalt, behooren de commissiën de geëmploijeerden alhier aan te slaan. Ieder toch, die zich op eene vrijstelling beroept, moet dat beroep door bewijzen weten te staven.

Ik doe u hierbij voorts nog opmerken, dat overigens aan den boven vermelden regel strikt behoort te worden vastgehouden, zoodat ondernemingen, welke aan het patentrecht hier te lande onderworpen zijn, steeds over de geheele winst, derhalve ook over de aan de geëmploijeerden toekomende aandeelen, moeten worden aangeslagen.

De Directeur van Financiën,

ROVERS.

No. 4765. PAKETVAART. — *De machtiging der Regeering wordt niet vereischt voor de uitbetaling van kosten wegens vervoer met niet tot de vloot der Koninklijke Paketvaartmaatschappij behoorende stoomschepen langs contractueele lijnen.*

Blijkens de missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 11 October 1891 No. 2496 is, met het oog op artikel XV, 2de alinea, § *b*, der voorwaarden van de overeenkomst met de Koninklijke Paketvaartmaatschappij voor de bediening van de paketvaart in den Nederlandsch-Indischen Archipel gedurende de jaren 1891 t/m. 1905 (Bijblad No. 4569) en het voorkomende in de nummers 3039 en 3040 van het Bijblad, voor de uitbetaling van kosten wegens vervoer van landsdienaren en Gouvernements goederen enz. met niet tot de vloot van genoemde maatschappij behoorende stoomschepen, langs contractueele lijnen geen Regeeringsbeschikking noodig.

No. 4766. POSTDIENST. — *Postverkeer met kleine plaatsen, welke door de stoomschepen der Koninklijke Paketvaartmaatschappij worden aangedaan.*

Bij de missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 9 November 1891 No. 2754 is den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken medegedeeld dat hij, ter voorziening in de behoefte aan middelen tot postverkeer met kleine plaatsen, zich gemachtigd kan beschouwen om, in overleg met den Hoofdagent der Koninklijke Paketvaartmaatschappij, aan een der stuurlieden van de stoomschepen dier maatschappij, welke die plaatsen aandoen, op te dragen voor de afgifte en de aanneming van poststukken te zorgen en dien stuurman tevens te voorzien van een voorraad postwaarden om op aanvraag te worden verstrekt.

No. 4767. ERFPACHT. — *Voorschrift voor de Commissiën van onderzoek naar de vatbaarheid tot uitgifte in- van woeste gronden.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 6243. Batavia, den 20en November 1891.

Herhaaldelijk komen in den laatsten tijd in de processen-verbaal der Commissiën van onderzoek naar de vatbaarheid tot uitgifte in erfpacht van woeste gronden beschouwingen en mededeelingen voor, die afwijken van het bij dezerzijdsche Circulaire van 4 Januari 1883 No. 53 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3864) voorgeschreven model, en die, hoewel niet dienende ter zake van het bij Staatsblad 1872 No. 237b bepaalde onderzoek aanleiding geven tot het menigvuldig terugzenden der betrekkelijke stukken met verzoek om inlichting.

Ten einde de hierdoor ontstane vertraging in de behandeling van erfpachtsaanvragen voor den vervolge zooveel mogelijk te voorkomen, verdient het, ook ter besparing van veel schrijfwerk, aanbeveling, door voornoemde commissiën de voorgeschreven modellen, die gedrukt te bekomen zijn bij 's Landsdrukkerij, te doen bezigen, en met inachtneming der daarin voorkomende toelichtingen, geheel op den voet te doen volgen; kunnende, ingeval er meerdere bijzonderheden te vermelden zijn, deze in een afzonderlijk schrijven worden medegedeeld.

Ik heb mitsdien de eer UHEdG. uit te noodigen het noodige te willen verrichten tot erlanging dier imprimés en bij de behandeling van erfpachtsaanvragen op het vorenstaande te willen letten en doen letten.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
H. KUNEMAN.

No. 4768. PAKETVAART.— *Wijzigingen in het vaarplan der contractueele diensten.*

DIENST No. 2. Op den voet van artikel VII, alinea 3, der voorwaarden van de overeenkomst voor de bediening van de paketvaart in den Nederlandsch-Indischen Archipel gedurende de jaren 1891 t/m. 1905 (Bijblad No. 4569) is bij het besluit van 20 October 1891 No. 16 vergunning verleend om het vertrek der stoomschepen van Padang te vervroegen tot 8 uur 's morgens.

DIENST No. 7. Op den voet van de aangehaalde bepaling is bij het besluit van 4 November 1891 No. 11 vergunning verleend om het vertrek van Batavia der stoomschepen, bestemd voor het doen der rechtstreeksche reizen op dezen dienst, te vervroegen tot 8 uur 's morgens.

Met wijziging van Bijlage A van voorschreven overeenkomst is bij het besluit van 17 December 1892 No. 2 de duur van het verplicht oponthoud vastgesteld:

te Cheribon op 6 uren;
„ Tegal „ 4 „ en
„ Pekalongan „ 4 „ en is in verband daarmede de termijn, binnen welken de heen- en terugreizen op dezen dienst, waarop de genoemde plaatsen worden aangedaan, moeten worden volbracht, verlengd met een half etmaal.

DIENST No. 8. Bij het besluit van 5 December 1892 No. 14 is bepaald dat deze dienst instede van eenmaal in de vier weken, eenmaal 's maands zal worden bevaren.

DIENST No. 11. Met toepassing van het bepaalde bij artikel VIII, alinea 12, van hooger bedoelde voorwaarden is bij het besluit van 14 October 1892 No. 1 de termijn, binnen welken de reizen op dezen dienst moeten worden volbracht, tot wederopzeggens verlengd met *drie* etmalen en zulks ten einde de Koninklijke Paketvaartmaatschappij in de gelegenheid te stellen daarop, doch uitsluitend in het belang dier maatschappij, ook Timor-Dilly te bezoeken.

DIENST No. 12. Met wijziging in zooverre van Bijlage A der hoogergemelde overeenkomst is bij het besluit van 7 September 1892 No. 14 de duur van het verplicht oponthoud vastgesteld:

te Gisser op 12 uren;
„ Skroë „ 24 „
„ Toeal „ 36 „
„ Dobo „ 36 „
„ Serwaroe „ 12 „ en
„ Banda, de tweede maal dat deze plaats wordt aangedaan, op 24 uren, en is, in verband hiermede, de termijn, binnen welken de reizen moeten worden volbracht, verlengd met vier en een half etmaal.

No. 4769. MIJNCONCESSIËN. MIJNBOUWKUNDIGE ONDERZOEKINGEN EN OPSPORINGEN. — *Modelcontracten voor het uitgeven van mijnconcessiën door de Vorsten en Rijksgrooten van leenrijken in Nederlandsch-Indië en voor het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige onderzoekingen en opsporingen.*

CIRCULAIRES aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur van die Gewesten, waar zelfbestuur bestaat.

No. 6695. Betavia, den 29en Juni 1889.

Krachtens machtiging der Regeering (1) heb ik de eer UHEG. hiernevens aan

(1) Missives 1en Gouvernements Secretaris van 28 April en 22 Mei 1889 Nos. 944 en 1121.

te bieden een model-contract voor het uitgeven van mijnconcessiën door de Vorsten en Rijksgrooten van leenrijken in Nederlandsch-Indië met eene Nota van Toelichting, en een model-contract voor het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige onderzoekingen en opsporingen.

De modellen zijn bestemd om te dienen tot leiddraad voor de contracteerende partijen en behooren, behoudens waar plaatselijke toestanden afwijkingen onvermijdelijk maken, zoo getrouw mogelijk te worden gevolgd, hebbende de Regeering reeds aan contracten, volgens dit model gesloten, Hare goedkeuring verleend en zich vereenigd met de daarin uitgedrukte beginselen.

Gemakshalve zijn in de modellen de woorden „Sultan en Rijk" gebruikt, welke zooveel noodig door andere gebruikelijke benamingen behooren te worden vervangen.

Verder merk ik op, dat voor artikel 11 van het concessiecontract twee redactiën zijn aangegeven om naar gelang van omstandigheden te worden gebezigd.

Het additioneele artikel aan het slot heeft alleen betrekking op de leenstaten, waarin het heffen van in- en uitvoerrechten aan het Inlandsch zelfbestuur is overgelaten en behoort te vervallen, waar de heffing dezer rechten in handen der Regeering berust.

Ingeval het artikel behouden moet blijven, zal daarvoor dan tevens eene geschikte plaats, bij voorbeeld tusschen de artikelen 10 en 11 dienen te worden aangewezen.

Voorts is de Regeering gewoon vóór de goedkeuring van dergelijke contracten te vorderen, dat de contractant zich bij authentieke akte verbindt:

1e. tot vergoeding der kosten van zoodanige bescherming ten behoeve der krachtens de gesloten overeenkomst in het leven te roepen onderneming als waartoe door of namens hem het verzoek mocht worden gedaan, verminderd met het bedrag door den ondernemer en de geëmployeerden c. q. aan 's Lands kas voldaan ter zake van belastingen aan de Lande; (1)

2e. tot vergoeding van de kosten voor de zending van ambtenaren, deskundigen of commissiën ter plaatselijke opname in al die gevallen, waarin bij de gesloten overeenkomst de beslissing aan het Hoofd van gewestelijk bestuur of aan den Gouverneur-Generaal is gelaten.

3e. om geene bij de mijnen op Banka behoorende Chineesche mijnwerkers in dienst te nemen, zonder speciale vergunning van den Gouverneur-Generaal, onder verplichting om zoodanige Chineezen, ingeval zij in dienst van de onderneming mochten worden aangetroffen, op kosten der onderneming naar Banka terug te zenden.

Ter voorkoming van tijdverlies zal het daarom aanbeveling verdienen, dat bij het verzoek om goedkeuring van voorloopig gesloten contracten reeds dadelijk eene authentieke akte als bovenbedoeld worde overgelegd.

In verband met de circulaire van den Gouvernements-Secretaris van 8 Decem-

---

(1) Bij besluit van 2 December 1889 No. 17 is in beginsel aangenomen om bedoelde verbintenis slechts dan van concessionarissen te vorderen, waar het geldt uitgebreide ondernemingen in afgelegen streken, waar het Nederlandsch gezag zich slechts weinig doet gelden.

ber 1885 No. 1865, (1) zal de gevraagde goedkeuring niet door UHEG. mogen worden verleend, maar de zaak bij de Regeering behooren te worden voorgebracht.

Bij goedkeuring door of namens de Regeering wordt voor zoover noodig nog tot voorwaarde gesteld, dat het overeengekomene bij het additioneele artikel (c.q. artikel . . .) de Regeering niet zal kunnen verhinderen in de uitvoering van plannen Harerzijds ten opzichte van de overname der heffing van in- en uitvoerrechten in het Rijk, waarin de concessie verleend is.

Hierop waren casu quo gegadigden voor mijnontginning tevens door U opmerkzaam te maken.

Omtrent de aanvragen om vergunning voor het sluiten van contracten voor mijnontginning worde hier nog opgemerkt, dat zij dikwijls niet berusten op vooráfgaand grondig onderzoek.

Dientengevolge worden dan veel te groote uitgestrektheden aangevraagd, waarvan het nog onzeker is of zij de delfstoffen, welker winning wordt beoogd, bevatten.

Met de artikelen 11 en 13 van het model-contract is getracht het aanvragen van te groote concessiën te breidelen. Hiermede wordt echter niet beoogd het voorafgaand onderzoek van terreinen te beperken. Slechts zoodanige opsporingen zullen kunnen aantoonen welke gedeelten voor mijnconcessiën in aanmerking komen, welke niet. Om dergelijke onderzoekingen te bevorderen is het wenschelijk, dat deze kunnen plaats vinden zonder betaling van cijns of andere retributiën door den onderzoeker te voldoen, evenals in de landen onder direct bestuur van het Gouvernement, en dat hem zekerheid wordt gegeven de vruchten van zijn arbeid te kunnen plukken, indien hij winbare delfstoffen ontdekt.

Uitgaande van deze beginselen zijn in de Westerafdeeling van Borneo meerdere vergunningen tot onderzoek uitgegeven en door de Regeering goedgekeurd volgens het aan den aanhef dezer genoemde model.

Ten slotte meen ik onder Uwe aandacht te moeten brengen, dat het aanvragen van concessiën tot mijnontginning zonder voorafgaand onderzoek niet voor eene ernstige opvatting der aanvragers pleit.

Zooveel mogelijk zal daarom door U het vooraf sluiten van overeenkomsten, houdende vergunning tot het doen van mijnbouwkundige onderzoekingen en opsporingen, in de hand te werken zijn.

Ook dergelijke overeenkomsten zullen echter, evenmin als die tot mijnontgin-

---

(1) In meerdere der met Inlandsche vorsten gesloten contracten dan wel in de door hen afgelegde verklaringen wordt onder de eene of andere redactie de bepaling aangetroffen, dat het Inlandsch zelfbestuur geene concessiën tot mijnontginning zal uitgeven dan na verkregen toestemming hetzij van het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur, als vertegenwoordiger van het Gouvernement, dan wel in een enkel geval van den betrokken Assistent-Resident. Het niet wenschelijk achtende dat die toestemming verleend worde buiten Hare voorkennis, heeft de Regeering bij de Circulaire van den Gouv. Secretaris van 8 December 1885 No. 1865 de betrokken Hoofden van Gewestelijk Bestuur doen verzoeken de bedoelde bepaling, voortaan zóó op te vatten dat in het uitgeven van mijnconcessiën zoomede in het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporigen in de tot hun gewest behoorende Inlandsche Staten door het bestuur niet worde toegestemd, zonder dat telkenmale vooraf de zienswijze der Regeering is ingewonnen.

ning, in verband met de reeds aangehaalde Gouvernements-circulaire, door UHEG. mogen worden goedgekeurd zonder daarop vooraf de zienswijze der Regeering te hebben ingewonnen.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

Vergelijk Bijblad no. 5206. Zie verder ook Bijblad no. 5555 en 5614.
De modellen zijn bij Bijblad no. 5450 door andere vervangen.

No. 1933. Batavia, den 3en Maart 1890.

Ten vervolge op dezerzijdsche circulaire van den 29sten Juni 1889 No. 6695, heb ik, krachtens machtiging der Regeering, (1) de eer het volgende onder de aandacht van UHEG. te brengen.

Tegen het additioneel artikel, gelijk het is geredigeerd in het bij vorengenoemde circulaire gegeven model-contract voor het uitgeven van mijnconcessiën, is de bedenking gerezen, dat de uitdrukking „vivres en andere benoodigdheden" te rekbaar is, waardoor aanleiding gegeven zou kunnen worden tot misbruik van de zijde van den concessionaris of diens ondergeschikt personeel.

Aan de andere zijde moet worden erkend, dat indien het betrokken Rijk geene voedingsmiddelen genoeg levert om ook in de behoefte van het personeel eener groote onderneming te voorzien en dientengevolge invoer daarvan door den concessionaris op groote schaal noodig zal worden, het voor dezen van groot belang is te weten dat van dien invoer geene rechten zullen worden geheven, daar hij door het toelaten van zoodanige heffing in te afhankelijke positie van het Inlandsch zelfbestuur zou geraken.

Doet bedoelde omstandigheid zich echter niet voor, zoo zal het aanbeveling verdienen de strekking van het additioneel artikel te beperken.

In beide gevallen echter kan de vrijstelling worden uitgestrekt tot andere rechten van welken aard ook.

Hieruit vloeien voor bedoeld artikel twee redactiën voort, welke hieronder worden aangegeven en waartusschen UHEG. ter zijner tijd met inachtneming der plaatselijke omstandigheden gelieve te kiezen.

Eerste redactie.

De contractanten ten eenre verbinden zich geene invoer- of andere rechten, van welken aard ook, te zullen heffen of laten heffen van de vivres of andere benoodigdheden, die ten behoeve van de onderneming door den concessionaris worden ingevoerd, noch eenig uitvoer- of ander recht van de te winnen delfstoffen te zullen vorderen.

Tweede redactie.

De contractanten ten eenre verbinden zich geene invoer- of andere rechten, van welken aard ook, te zullen heffen of laten heffen van de machineriën, gereedschappen en materialen, die ten behoeve van de onderneming door den

(1) Missive van den 1en Gouv. Secr. van 22 Februari 1889 No. 333.

concessionaris worden ingevoerd, noch eenig uitvoer- of ander recht van de te winnen delfstoffen te zullen vorderen.

Voorts verdient het aanbeveling in die gevallen, waarin de contracten behalve in het Nederlandsch ook in het Maleisch of eenige andere taal worden opgemaakt, daarin een slotartikel te doen opnemen van den volgenden inhoud:

Artikel . . . . . .

Bij de toepassing en verklaring der bepalingen van deze overeenkomst is de Nederlandsche tekst alleen bindend.

Onder mededeeling van het vorenstaande heb ik de eer UHEG. te verzoeken zich te zijner tijd daarnaar te gedragen.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 10920. Batavia, den 12en November 1890.

Ten vervolge mijner circulaire van den 3en Maart 1890 No. 1933 heb ik, krachtens machtiging der Regeering, (1) de eer het volgende onder de aandacht van UHEdG. te brengen.

Ten eerste wenscht Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal dat van alle overeenkomsten tot mijnontginning, gesloten in rijken met inlandsch zelfbestuur, steeds drie gelijkluidende exemplaren ter goedkeuring worden aangeboden, elk exemplaar vergezeld van de daarbij behoorende schetskaart van het concessieterrein.

Ten tweede. Bij dezerzijdsche circulaire van 29 Juni 1889 No. 6695 werd tevens aangeboden een model contract voor het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen. Dit dient alsnog te worden aangevuld met een artikel van den volgenden inhoud:

„Bij geschillen omtrent het beloop der grenzen van het onderzoekingsterrein „blijft de beslissing aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur in het hoogste ressort „voorbehouden."

Onder mededeeling van het vorenstaande heb ik de eer UHEdG. te verzoeken zich te zijner tijd daarnaar te gedragen.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4770. CONCESSIËN *voor* LANDBOUWONDERNEMINGEN *in zelfbesturende Inlandsche landschappen.*

BESLUIT.

No. 2. Buitenzorg, den 3en November 1892.

Gelet enz.;

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: De Hoofden van Gewestelijk Bestuur in de bezittingen buiten Java

(1) Missive 1e Gouv. Secretaris van 29 October 1890 No. 2606.

en Madoera, in wier gewesten zelfbesturende Inlandsche landschappen worden aangetroffen, te machtigen om concessiën voor landbouwondernemingen, welke door de Inlandsche zelfbesturen, op den voet van de aan dit besluit gehechte model akte, worden uitgegeven, namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië goed te keuren, onder voorbehoud dat daarbij nauwgezet rekening gehouden worde met het voorkomende in de mede aan dit besluit gehechte instructie.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

Zie omtrent uitsluiting van vreemdelingen en vennootschappen Bijblad no. 4954 en omtrent het goedkeuren van overdrachten Bijblad no. 4985.

Zie verder Bb. no. 5707.

AKTE VAN CONCESSIE. (1)

De radja (2) van . . . . . en zijne betrokken rijksgrooten verleenen aan . . . . . met uitsluiting van alle anderen, concessie tot het drijven van eene landbouwonderneming op de gronden, blijkens de bij deze akte behoorende schetskaart, begrensd als volgt: . . . . . tot eene nominale uitgestrektheid van ongeveer . . . . . en zulks onder de voorwaarden en bedingen, die hieronder zijn aangegeven.

Art. 1. (1) Deze concessie wordt verleend voor den tijd van . . . . . (3) achtereenvolgende jaren, ingaande met den dag, waarop zij door het Hoofde van Gewestelijk Bestuur zal zijn goedgekeurd.

(2) Bij overlijden van den concessionaris vóór het eindigen van deze concessie, gaan zijne rechten en verplichtingen over op zijne erfgenamen en rechtverkrijgenden.

Art. 2. Deze concessie maakt geen inbreuk op de bevoegdheid van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, zooals die in het politiek contract met . . . . . is, of in nader te sluiten contracten zal worden omschreven.

Art. 3. (1) De concessionaris zal, binnen één jaar na de goedkeuring van deze concessie, ten genoegen van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur het concessie-terrein behoorlijk afbakenen door plaatsing op de snijpunten der grenzen onderling of met rivieren en wegen, van duurzame, goed zichtbare merkteekenen, zooveel mogelijk voldoende aan de eischen, gesteld bij de ordonnantie van 16 December 1882 (Staatsblad No. 311); zullende bij gebreke van dien deze concessie door den radja (4) van . . . . . vervallen kunnen worden verklaard.

(2) De concessionaris verbindt zich om, bij voorkomende grensgeschillen, onvoorwaardelijk zich te onderwerpen aan de uitspraak van het Hoofd van Gewestelijk

---

(2) Sultan, Panembahan, Soetan, enz.

(1) Deze akte moet als eene overeenkomst worden aangemerkt, in den zin der zegelwet, zie Bijblad no. 4920.

(3) De concessie mag hoogstens voor 75 jaren worden verleend.

(4) Sultan, Panembahan, Soetan, enz.

of, op machtiging van dezen, van het Plaatselijk Bestuur, na overleg met het Inlandsch Bestuur.

Art. 4. (1) Binnen de grenzen van het concessie-terrein gelegen gronden, welke bij leden van de bevolking voor eigen cultuur in gebruik of voor wisselbouw bestemd zijn, blijven, desverlangd, ter beschikking van de occupanten.

(2) In geval die occupanten buiten de grenzen van het concessieterrein niet kunnen beschikken over eene voor gemeld doel, naar het oordeel van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, voldoende uitgestrektheid grond, zal de concessionaris bovendien zooveel binnen die grenzen gelegen gronden, te hunner beschikking laten, dat de voor elk huisgezin gereserveerde oppervlakte eene uitgestrektheid hebbe van . . . . . .(1).

(3) Het aantal huisgezinnen, dat daarvoor in aanmerking komt, wordt om de vijf jaren op nieuw vastgesteld.

(4) Het is den concessionaris niet geoorloofd deze door de bevolking reeds geoccupeerde gronden in gebruik te nemen, zelfs niet met toestemming der occupanten, dan met vergunning van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

(5) Die vergunning wordt mede vereischt voor elke overdracht van de hoogerbedoelde voor wisselbouw gereserveerde gronden op personen, die niet tot de inlandsche bevolking behooren.

Art. 5. (1) Binnen de grenzen van het concessie-terrein voorkomende vruchtboomen — waaronder wordt verstaan alle overjarig plantsoen, waarop eigendomsrechten worden uitgeoefend, dus ook bamboe, dadap en dergelijke — zoomede boomen, waarop bijennesten voorkomen, mogen door den concessionaris niet worden gekapt dan met toestemming van de daarop rechthebbenden en na dezen te hunnen genoegen te hebben schadeloosgesteld; voor zoover die boomen staan op door de bevolking geoccupeerde gronden, wordt daartoe bovendien vergunning vereischt van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

(2) De concessionaris is jegens de rechthebbenden op die boomen mede gehouden tot vergoeding van de eventueel daaraan door hem of het in zijn dienst zijnd personeel toe te brengen schade, welke vergoeding in het hoogste ressort zal worden bepaald door het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Art. 6. Mochten binnen de grenzen van het concessie-terrein mijnwerken van inlanders of van andere personen voorkomen, dan is de concessionaris niet bevoegd over de daarvoor gebruikte gronden en de daarbij behoorende waterwerken te beschikken, tenzij na verkregen toestemming van rechthebbenden en nadat deze te hunnen genoegen daarvoor zijn schadeloos gesteld.

Art 7 (1) Rondom de kampongs, waarvan de gronden, huizen enz. niet overeenkomstig de vierde alinea van artikel 4 door den concessionaris in gebruik zijn genomen, zal behalve de in de alinea's 1en 2 van dat artikel bedoelde reserve gronden, een strook grond tot een minimum breedte van twee honderd meters bij een minimum oppervlakte, gelijk aan ongeveer drie malen die der eigenlijke kampong, met al hetgeen daarop staat, ter beschikking van de bevolking gelaten worden als speciale kamponggrond.

(2) Deze grond is onvervreemdbaar. Elke overeenkomst die daarop inbreuk maakt, is nietig. Alleen kan daarop, met toestemming van de bevolking en van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, uitzondering worden toegelaten wanneer dat

(1) Deze uitgestrektheid voor elke concessie afzonderlijk vast te stellen.

onvermijdelijk is voor werken zooals waterleidingen, wegen enz., ten behoeve van den concessionaris.

Art 8. Het zal aan de daarop volgens de landsinstellingen rechthebbende bevolking te allen tijde vrij staan om in het nog niet ontgonnen gedeelte van het concessie-terrein natuurlijke producten in te zamelen, ook brand- en timmerhout, doch dit laatste alleen voor haar eigen gebruik en met voorkennis van den concessionaris.

Art 9. (1) De concessionaris zal boven en behalve de in de artikelen vier en zeven bedoelde, voor de bevolking gereserveerde bouw- en kamponggronden, de door hem bebouwd geweest zijnde gronden, die hij gedurende het eerstvolgende jaar niet wenscht te beplanten, voor een gedeelte ter beschikking stellen van de binnen de grenzen van zijn concessie-terrein gevestigde bevolking om daarop voor één oogst rijst of djagoeng. dan wel gelijktijdig beide gewassen te planten, en zulks zonder dat het hem vergund zal wezen daarvoor eenige retributie te vorderen.

(2) Het in de vorige alinea bedoelde gedeelte zal niet meer behoeven te bedragen dan de helft van de beschikbare gronden.

(3) De hier bedoelde gronden mogen door de rechthebbenden niet worden overgedragen op personen, die niet tot de inlandsche bevolking behooren, dan met vergunning van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

Art 10 (1) De binnen de grenzen van het concessie-terrein bestaande of nader aan te leggen begraafplaatsen of graven, zoomede alle daarin aanwezige plaatsen, welke om andere redenen naar de instellingen der Inlandsche bevolking als gewijde worden beschouwd, zullen door den concessionaris ten strengste worden geëerbiedigd.

(2) Waar naar het oordeel van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur behoefte bestaat aan uitbreiding van bestaande dan wel aan aanleg van nieuwe begraafplaatsen, zal de concessionaris den daarvoor noodig geachten grond, voor zoover deze niet door landbouwétablissementen of woningen of ten behoeve der cultuur van overjarige gewassen is ingenomen, zonder eenige schadevergoeding of vermindering van cijns beschikbaar stellen.

Art 11. (1) Langs alle in den drogen moesson gewoonlijk waterhoudende rivieren en beken (kunstmatige waterleidingen uitgezonderd) mag het houtgewas tot op een afstand van 50 *(vijftig)* meters ter weêrszijden (gemeten van af den normalen oeverrand), en rondom de in den drogen moesson gewoonlijk waterhoudende bronnen tot op een afstand van 100 *(éénhonderd)* meters niet gekapt worden dan met vergunning van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

(2) De concessionaris is verplicht het kappen van boomen in die strooken toe te laten, wanneer dit door het Hoofd van Plaatselijk Bestuur in het algemeen belang noodig wordt geoordeeld.

Art 12. (1) De concessionaris zal, op vordering van den radja (1) van. . . . . , van het bij deze akte bedoelde concessie-terrein, voor zoover het niet door landbouw-établissementen of woningen of ten behoeve der cultuur van overjarige gewassen is ingenomen, eene voldoende uitgestrektheid, ter keuze van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, beschikbaar stellen voor de vestiging van Gouvernements- of bestuursétablissementen, dan wel voor uitbreiding van de bestaande,

---

(1) Als voren.

(2) Hij zal voor de beschikbaarstelling van die gronden geenerlei schadevergoeding of vermindering van cijns kunnen vorderen.

Art. 13. De concessionaris is bevoegd tot het winnen voor eigen gebruik van klei, grind, zand, kalk- of bouwsteen en dergelijke niet metaalaardige stoffen.

Art. 14. De concessionaris zal op het concessie-terrein geen papaver planten telen.

Art. 15. (1) Voor de, ingevolge deze akte, ter beschikking van den concessionaris staande gronden, wordt door dezen een jaarlijksche cijns voldaan van *f* . . . . .

(2) De cijns wordt gerekend in te gaan met den dag waarop deze concessie zal zijn goedgekeurd, met dien verstande, dat over het eerste concessie-jaar één/vijfde gedeelte van den geheelen cijns verschuldigd is, over het tweede jaar twee/vijfden en verder over elk jaar één/vijfde meer, zoodat over het vijfde en de volgende jaren de volle cijns betaald wordt.

(3) De cijns is verschuldigd zoodra het concessie-jaar is ingetreden en moet uiterlijk drie maanden na afloop daarvan worden voldaan.

(4) Komt de concessionaris deze verplichting niet na, ook niet na eene daarop gevolgde gerechtelijke aanmaning, dan zal drie maanden na de beteekening dier aanmaning de concessie van rechtswege vervallen zijn, onverminderd de verplichting van den concessionaris tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

(5) Vooruitbetaling van den cijns voor langer dan één jaar mag niet plaats vinden; alle hiermede strijdige bedingen zijn nietig.

Art. 16. (1) In deze concessie is, behoudens het hierboven in artikel 13 bepaalde, niet begrepen de ontginning van delfstoffen, aardoliebronnen en dergelijke.

(2) De concessionaris is verplicht op het concessie-terrein mijnbouwkundige onderzoekingen en mijnontginningen door het Gouvernement en krachtens door het Gouvernement verleende of goedgekeurde vergunningen en concessie's toe te laten, en de daarvoor benoodigde terreinen beschikbaar te stellen tegen vergoeding van de daardoor veroorzaakte schade.

(3) Kan omtrent het bedrag dier vergoeding tusschen de betrokken belanghebbenden geene overeenstemming verkregen worden, dan zal zij worden bepaald door drie scheidslieden. (1)

(4) Bij geschil omtrent de noodzakelijkheid van de beschikking over de voor mijnbouwkundige onderzoekingen en mijnontginningen verlangde gronden, beslist het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, na partijen te hebben gehoord, in hoogste ressort. (1)

(5) Wanneer de ingevolge dit artikel ter beschikking van anderen gestelde gronden vóór het eindigen dezer concessie niet meer voor mijnbouwkundige onderzoekingen of ontginningen benoodigd zijn, komen ze desverlangd weder ter beschikking van den concessionaris, behoudens hetgeen bij de voorwaarden van mijnontginning mocht zijn bepaald omtrent het verwijderen van gebouwen en inrichtingen, op die gronden gemaakt of geplaatst.

Art. 17. (1) De concessionaris zal op het concessieterrein al zoodanige gebouwen en inrichtingen mogen plaatsen of aanbrengen, wegen en waterleidingen aanleggen, die hij voor zijne onderneming nuttig of noodig acht.

(2) Over het water uit stroomen of rivieren mag de concessionaris door middel van aftapping en waterleidingen niet beschikken dan na vooraf verkregen toestemming van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, en onder de daaraan verbonden voorwaarden.

---

(1) Zie Bijblad No. 5206.

Art. 18. (1) De concessionaris is verplicht bestaande land- en waterwegen, voor zoover zij over zijn concessieterrein loopen, ten genoegen van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur in goeden staat en voor het openbaar verkeer geopend te houden; bij gebreke waarvan bedoeld bestuur bevoegd zal zijn, op kosten van den concessionaris, in het onderhoud dier wegen te doen voorzien.

(2) De concessionaris is gehouden den aanleg door of met vergunning van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur van spoor-, tram-, rij- en karrenwegen, voetpaden en electriciteits-geleidingen, zoomede den aanleg van waterleidingen en draineeringsgrachten of slooten van hooger gelegen gronden over zijn concessieterrein te gedoogen en de daarvoor benoodigde strooken grond op eerste aanzegging van wege het Hoofd van Gewestelijk Bestuur definitief beschikbaar te stellen, en zulks zonder aanspraak op eenige vergoeding voor het gemis van den grond, doch met recht van vergoeding door belanghebbenden van de aan gebouwen, plantsoenen, draineeringswerken of wegen en waterleidingen toe te brengen schade, welke vergoeding bij minnelijke schikking tusschen belanghebbenden of, zoo daaromtrent geen overeenstemming kan worden verkregen, door drie scheidslieden zal worden bepaald.

Art. 19. (1) De wegen, die door den concessionaris binnen zijn concessieterrein worden aangelegd, en evenzoo de bruggen, die door hem gebouwd worden, zullen, voorzoover zij, naar het oordeel van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, voor het algemeen verkeer van belang zijn, te allen tijde daarvoor geopend wezen.

(2) Ter tegemoetkoming in de kosten van het onderhoud van die wegen en bruggen, zal de concessionaris, zoolang zij ten genoegen van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur door hem worden onderhouden, voor het gebruik daarvan tol mogen heffen, volgens een door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur vast te stellen tarief.

Art. 20. (1) Deze concessie mag noch voor het geheel, noch voor een deel, aan anderen overgedragen worden, dan met goedkeuring van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur en met kennisgeving aan den radja (1) van . . . . . .

(2) De concessionaris zal echter de bevoegdheid hebben om kosteloos kleine stukken van de te zijner beschikking zijnde gronden tijdelijk ter beplanting of ter bewoning in gebruik te geven aan de op de onderneming verblijf houdende winkeliers, groenteplanters, schuurbouwers, ambachtslieden en dergelijken, wier nering of beroep, ofschoon voor eigen rekening uitgeoefend, met de exploitatie der onderneming in verband staat, en evenzoo aan het eigen personeel der onderneming.

Zie Bb. No. 5627 nopens het verhuren der ondernemingen.

Art. 21. (1) De concessionaris zal bij persoonlijk afwezen steeds in *Nederlandsch-Indië* behoorlijk vertegenwoordigd moeten zijn.

(2) Ter zake dezer concessie kiest hij en c. q. zijn vertegenwoordiger of gemachtigde onveranderlijk domicilie ten kantore van het Hoofd van Plaatselijk of Gewestelijk Bestuur te . . . . . .

Art. 22 (1) Hoogstens vijf en minstens twee jaren vóór het tijdstip van expiratie van deze concessie zal, op verlangen van den concessionaris, door den radja (1) van . . . . . en zijne betrokken rijksgrooten, in overleg met het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, in overweging genomen worden of tegen de vernieuwing van deze concessie, hetzij op de tegenwoordige, hetzij op gewijzigde voorwaarden, al dan niet bezwaren bestaan.

---

(1) Als voren.

(2) Zoo die niet bestaan, zal de tegenwoordige concessionaris bij voorkeur boven anderen op die vernieuwde concessie aanspraak hebben.

Art. 23. (1) Bij expiratie van deze concessie zullen, indien zij niet wordt vernieuwd, alle gebouwen en inrichtingen, door den concessionaris opgetrokken, binnen één jaar door hem verwijderd worden. De radja (1) van. . . . . .(en zijne betrokken rijksgrooten) hebben echter het recht die gebouwen en inrichtingen desverkiezende van den concessionaris over te nemen tegen een onderling overeen te komen prijs.

(2) Kunnen partijen het daarover niet eens worden, dan zullen die gebouwen en inrichtingen getaxeerd worden door drie scheidslieden.

(3) De rechten, die de concessionaris op die gebouwen en inrichtingen kan doen gelden, vervallen door het verloop van één jaar nadat bij expiratie der concessie de radja (1) van. . . . . .(en zijne betrokken rijksgrooten verklaard zullen hebben niet tot overname genegen te zijn.

(4) De voorschriften van de drie vorige alinea's van dit artikel zijn ook van toepassing indien de concessie overeenkomstig de bepalingen van artikel 15 van rechtswege komt te vervallen.

Art. 24. (1) De geschillen, die naar aanleiding der bepalingen van de artikelen 4, 7 en 9 dezer akte mochten ontstaan, zullen in hoogste ressort worden beslist door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur.

(2) Alle andere geschillen, die naar aanleiding van deze concessieakte mochten ontstaan, zullen worden onderworpen aan de beslissing van drie scheidslieden, waarvan één aan te wijzen door ieder der belanghebbenden en de derde door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur.

(3) Indien een der belanghebbenden in gebreke blijft een scheidsman aan te wijzen, en een daartoe door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur te stellen termijn ongebruikt laat voorbijgaan, zal de aanwijzing van dien scheidsman mede door genoemd Bestuurshoofd geschieden.

(4) De scheidslieden zullen bij meerderheid van stemmen beslissen en hunne uitspraak zal niet aan hooger beroep onderhevig zijn.

(5) Zij bepalen tevens wie der belanghebbenden de kosten der arbitrage of welk aandeel ieder van dezen daarin zal dragen.

Art. 25. Bij geschillen omtrent de uitlegging van de in deze akte voorkomende bepalingen is de Nederlandsche tekst voor alle partijen verbindend.

Art. 26. De kosten voor het zenden van ambtenaren, deskundigen of commissien ter plaatselijke opname, in verband met de bepalingen dezer concessie, komen geheel of ten deele ten laste van den concessionaris, ter beslissing van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur.

Art. 27. Deze akte moet op straffe van nietigheid, binnen één jaar na hare dagteekening, aan de goedkeuring van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur onderworpen worden.

Gegeven te. . . . . .

den. . . . . .

(Handteekeningen en zegels van den radja (1) en de betrokken rijksgrooten.)

---

(1) Als voren.

De ondergeteekende . . . . . .

. . . . . ,

verklaart de in deze akte omschreven concessie onder de daarbij gestelde voorwaarden te aanvaarden.

(Handteekening van den concessionaris.)

Behoort bij artikel 1 van het besluit van 3 November 1892 No. 2.

INSTRUCTIE, behoorende bij het algemeen model voor de uitgifte van concessiën tot oprichting van landbouw-ondernemingen in de zelfbestuur bezittende landschappen op de Buitenbezittingen, bedoeld bij artikel 1 van het besluit van 3 November 1892 No. 2.

Bijlaag: één nota.

De bij gemeld besluit bedoelde model-akte van concessie treedt in de plaats van de bij artikel 1 van het besluit van 27 Januari 1877 No. 4 vastgestelde en bij artikel 1 van de besluiten van 19 October 1878 No. 1 en 19 September 1884 No. 1/c (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië Nos. 3381 en 4350) gewijzigde en aangevulde model overeenkomst voor de door het Inlandsch zelfbestuur van Siak Sri Indrapoera uit te geven landbouwconcessiën.

Door de vaststelling van een algemeen geldend model zijn voorts de motieven vervallen, welke, blijkens artikel 2 van het besluit van 18 October 1877 No. 20 (Bijblad No. 3383), de Regeering er toe geleid hebben om niet toe te laten dat in de streken, waar destijds nog geen regelen omtrent de uitgifte van gronden voor den landbouw waren vastgesteld, door particulieren met de Inlandsche zelfbesturen contracten tot vestiging van landbouw-ondernemingen gesloten werden, voordat zij van Hare inzichten zou hebben doen blijken. Bijgevolg zullen eventueele verzoeken van particulieren om van de Inlandsche zelfbesturen gronden ter exploitatie te erlangen in den regel niet meer bij den Gouverneur-Generaal behoeven te worden voorgebracht. In den regel, want, ingeval omstandigheden van politieken of anderen aard zich mochten voordoen, welke de uitgifte eener landbouw-concessie onraadzaam doen achten, blijft Z. E. er prijs op stellen van het voornemen om eene nieuwe onderneming op te richten vooraf kennis te bekomen, terwijl nopens zoodanig voornemen mede het welnemen van den Gouverneur-Generaal behoort te worden gevraagd, wanneer de gesteldheid van het begeerd terrein of de aard van de daarop te drijven cultuur de beschikking noodig maakt over een grootere uitgestrektheid dan ± 5000 bouws of 15 vierkante palen.

Uit den aard der zaak zal, alvorens eenige concessie wordt goedgekeurd, in elk bijzonder geval door het Bestuur nauwgezet moeten worden nagegaan of door de uitgifte der aangevraagde gronden rechten van de bevolking of van particulieren in gevaar komen, zoomede of ondergeschikte Hoofden rechten op den grond kunnen doen gelden, in welk geval alle belanghebbende partijen moeten worden gekend en in de concessie het noodige behoort te worden opgenomen om eventueele moeielijkheden te voorkomen. Daartoe zou wellicht in sommige gevallen een eenvoudig middel gevonden kunnen worden in de uitsluiting van de grondstukken, waarop anderen rechten blijken te hebben. In andere gevallen zou met de rechthebbende hoofden en bevolking ter verzekering van hunne

rechten eene bijzondere schikking moeten worden getroffen, waarvan aan den voet der concessie zoude kunnen blijken.

Met het oog op het in sommige streken bestaand gebruik om, behalve de pachtsom, aan den Radja en de Rijksgrooten, die bij het verleenen eener concessie betrokken zijn, een zoogenaamde „persen tanah" of „bekti" uit te keeren, in verband waarmede vaak, ten prejudice van de opvolgers dier Inlandsche bestuurders met een lageren cijns tegenover een hoogere bekti wordt genoegen genomen, is het denkbeeld in overweging genomen om in de model akte van concessie een minimum cijns te vermelden. Van dat denkbeeld is echter afgezien, niet alleen omdat het voorschrijven van een minimum cijns waarschijnlijk niet overal even passend zoude blijken, maar ook omdat het Bestuur het in de hand heeft om zijne goedkeuring aan handelingen, als de hooger bedoelde, te onthouden.

Evenmin is het wenschelijk geoordeeld om de voorwaarden aan te geven, waaronder iemand van zijne concessie afstand zoude kunnen doen, vermits ook dit punt niet voor uniforme regeling vatbaar schijnt. Het zal dus aan partijen moeten worden overgelaten om te dezer zake zich te verstaan en, zoo noodig, in de akte van concessie eene bepaling op te nemen, waarbij dan tevens de overname zoude kunnen worden geregeld van de door den concessionaris opgerichte gebouwen en inrichtingen, ingeval, op zijn verzoek, de concessie wordt ingetrokken.

Vermits verder in de model akte is omschreven tot hoever het recht van beschikking van den concessionaris op de hem toegewezen gronden en het daaropstaand houtgewas zich zal mogen uitstrekken, is het onnoodig geacht nog iets omtrent de natuurproducten te bepalen. Het is toch duidelijk dat hij, binnen de grenzen zijner concessie, over die producten ten eigen behoeve zal kunnen beschikken, voor zoover daardoor geen aan de bevolking bij de akte van concessie voorbehouden rechten worden benadeeld.

Dat voorts wijzigingen, aanvulling of buitenwerking stelling van een of meer der voorwaarden, waaronder de concessie is verleend, geen gevolg kunnen nemen, zoo zij niet goedgekeurd worden door het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, aan wien blijkens artikel 1 der model akte de goedkeuring van de concessie zelve is overgelaten, spreekt zoozeer van zelf, dat ook daaromtrent eene voorziening in het model overbodig is geoordeeld.

De bij deze instructie behoorende nota eindelijk bevat eenige voorschriften en aanwijzingen, welke ontleend zijn aan de practijk in de residentiè *Oostkust van Sumatra*, waar tot dus ver de meeste landcontracten gesloten zijn, en waarmede bij de behandeling van landbouw-concessiën zorgvuldig rekening zal zijn te houden.

Behoort bij artikel 1 van het besluit van 3 November 1892 No. 2.

NOTA.

Aantal exemplaren.

De akten behooren in viervoud te worden opgemaakt, bezegeld, onderteekend en ingezonden.

Na de goedkeuring wordt daarvan op elk exemplaar aanteekening gehouden, met vermelding van het besluit waarbij zij verleend is.

Daarna wordt één exemplaar daarvan uitgereikt aan den betrokken radja, het tweede aan den concessionaris, het derde wordt gedeponeerd in het archief van den betrokken plaatselijk besturenden ambtenaar en het vierde in het archief van het residentie-kantoor.

De bestemming van elk exemplaar wordt vooraf op de eerste bladzijde daarvan met duidelijk en in het oogvallend schrift in rooden of blauwen inkt aangeteekend.

Deze maatregel is noodig omdat in de practijk het voor den concessionaris bestemde exemplaar, *maar ook alleen dit*, bij consignatie transactie's als papier aan toonder wordt beschouwd, dat in pand gegeven en genomen wordt voor zekerheid van schuld.

En dit gebruik is het landbouwcrediet zeer te stade gekomen.

Schetskaartjes.

Aan elk exemplaar der akte moet een zoo nauwkeurig mogelijk schetskaartje op de schaal van 1 : 1000.000 gehecht zijn, waarop het beloop van alle rivieren en soengei's, en de ligging van alle kampongs en andere terreindetails of grenspunten, die in de grensomschrijving van het betrokken perceel in de akte vermeld worden, duidelijk en zoo nauwkeurig mogelijk aangegeven en met hunne namen aangeduid zijn. (Aangehaald en herhaald bij Bijblad No. 5218).

Grensomschrijvingen (de eerste 10 alineas).

De grensomschrijvingen moeten met de meeste zorg voor duidelijkheid, nauwkeurigheid en juistheid worden geredigeerd.

Tallooze moeilijk op te lossen grenskwestie's zijn het gevolg geweest van slordigheid en onvolledigheid te dien aanzien.

Worden de grenzen gevormd door rivieren of soengei's, dan moet in de grensomschrijving de *oever* daarvan (en wel de naastliggende) genoemd worden.

Worden lijnen als grenzen aangegeven, dan moeten deze van uit ongeveer mathematische punten getrokken worden, hetzij naar andere bekende en bepaalde punten, hetzij in bepaald aan te geven *astronomisch* azimuth.

Bij de veranderlijkheid der magnetische declinatie behoort het gebruik van *magnetische* azimuth's verworpen te worden.

Eene kampong, een heuvel, een moeras of dergelijke terrein-bijzonderheden van eenige uitgestrektheid als uitgangspunt van eene grenslijn aan te nemen, zooals in oude landbouwcontracten zoo vaak geschied is, wat dan later tot lastige grenskwestie's aanleiding gaf, mag niet worden toegelaten.

Evenzoo kan eene samenvloeiïng van twee soengei's alleen dan als grenspunt worden aangenomen, wanneer het zeker is dat de ligging daarvan met zekerheid op het terrein kan worden bepaald, wat in lage streken, waar die samenvloeiïngen vaak een breed moeras vormen, volstrekt niet altijd het geval is.

Indien het betrokken concessie perceel eene gemeenschappelijke grens heeft met een ander, waarvoor reeds concessie werd verleend, dan moet de omschrijving dier grens ook volmaakt gelijkluidend wezen met die, welke in de reeds goedgekeurde concessie akte is opgenomen.

In geen geval worde toegelaten, dat die omschrijving zich bepale tot de vermelding dat de bijvoorbeeld: noordelijke grens van het betrokken perceel gelijk is aan de zuidelijke van het andere vroeger geconcedeerde, en evenmin mag worden geaccepteerd, dat eenige perceelgrens zonder nadere omschrijving gezegd wordt identiek te zijn of samen te vallen met de grens tusschen het betrokken landschap en het daaraangrenzende.

In het kort gezegd, moet de grensomschrijving van elk perceel op zich zelve voldoende gegevens bevatten om daaruit, zonder raadpleging van andere bronnen of documenten, den vorm en de ligging van het perceel duidelijk en nauwkeurig te kunnen construeeren.

Ten gevolge van onvoldoende bekendheid met den inhoud en de strekking der bepalingen, waarbij de rechten der inheemsche bevolking in de akte gewaarborgd zijn, vertoonen de radja's en zelfs soms de besturende ambtenaren vaak eene neiging om de perceel grenzen zoodanig te traceeren, dat de kampongs en verdere woonplaatsen en geoccupeerde gronden der inheemsche bevolking daarbuiten gesloten worden.

Dit moet in het algemeen worden tegengegaan, omdat die bevolking daardoor hare bij de akte gewaarborgde rechten en aanspraken verliest ten aanzien van de gronden, die binnen de perceelgrenzen vallen; maar mocht het in bijzondere gevallen in het belang der bevolking wezen om zulks wel te doen, dan mag dit toch niet geschieden door, zooals men gemakshalve vaak tracht te doen, eene grenslijn aan te nemen, die op een bepaalden afstand evenwijdig aan den rivieroever getrokken wordt, omdat reeds bij geringe kronkelingen van de rivier de traceering van die lijn eene onmogelijkheid blijkt.

Eene dergelijke gebroken lijn, die de oeverstreek van het perceel afsnijdt, moet dus in azimuth's en lengten van hare zamenstellende deelen omschreven worden.

Wijziging in de bepalingen der concessieakte.

Het is hoogst wenschelijk geene wijzigingen in den tekst der vastgestelde modelakte toe te laten.

Brengen locale omstandigheden en belangen mede dat enkele bepalingen aangevuld of gewijzigd worden, dan behoort dit te geschieden door bijvoeging van suppletoire artikelen, die onmiddellijk na het laatste van de modelakte worden ingelascht.

Laat men de wijzigingen in den tekst zelven toe en wordt een dergelijk stuk later, zooals vaak voorkomt, tot model voor eene nieuwe akte gebruikt, dan gebeurt het allicht dat die wijzigingen gedachteloos ook in deze laatste worden overgenomen, zonder dat daartoe grond bestaat.

Het behoeft wel geen betoog dat de wijzigingen in de akte aan te brengen in geen geval inbreuk mogen maken op de rechten en aanspraken, die der bevolking in de modelakte gewaarborgd zijn.

Gedrukte modelakten.

Het verdient aanbeveling om de modelakten, voorzien van de noodige open ruimten voor de invulling van alles wat moet worden bijgeschreven, gedrukt verkrijgbaar te stellen.

Regeling van de cijnsbetaling.

Wanneer de radja niet de eenige rechthebbende is op den jaarlijkschen cijns, die voor de concessie betaald moet worden, kan men gewoonlijk de uitkeering van het aan andere rechthebbenden toekomende aandeel niet aan hem overlaten, en dan verdient eene regeling aanbeveling, zooals die in de residentie Oostkust van Sumatra bestaat en waardoor elk belanghebbende verzekerd is het zijne te krijgen.

De concessionarissen betalen in dat gewest den cijns in twee halfjaarlijksche termijnen aan den Controleur van de afdeeling of onderafdeeling, waarbinnen de concessie gelegen is.

Die betalingen worden door den Controleur geboekt in een register, waarin elke concessie haar eigen hoofd heeft.

In de eerste dagen van de maanden Juli en Januari wordt een algemeene ver-

deelingstaat opgemaakt en in een ander register ingeboekt, waarin na de uitkeeringen van ieders aandeel door elk der deelgerechtigden voor ontvangst geteekend wordt.

Registreering en bewaring van de concessie-akten.

Een gemakkelijk en nauwkeurig overzicht van de uitgegeven concessiën is onmisbaar voor den goeden gang van zaken.

Om dit te verkrijgen behoort elke concessie, volgens den datum van hare goedkeuring, van een volgnummer te worden voorzien en onder dat nummer te worden ingeschreven in een register met vermelding van haren naam en dien van den concessionaris, de grootte van het perceel, den datum van goedkeuring en den duur der concessie.

Voor de aanteekening van latere overdrachten als anderzins wordt de noodige ruimte opengelaten, opdat later de geschiedenis van elke concessie gemakkelijk kan worden nageslagen.

Elk landschap of elke afdeeling kan eene afzonderlijke serie van volgnummers hebben.

Van dit algemeen register, dat ten residentiekantore wordt aangelegd en bijgehouden, worden extracten aan de plaatselijk besturende ambtenaren gezonden.

De in de ambtelijke archieven berustende exemplaren van de concessieakten worden met de meeste zorgvuldigheid, en landschaps- of afdeelings-gewijze gerangschikt, in blikken trommels bewaard.

Op eene kaart van het gewest wordt elk perceel volgens zijne grenzen en overige gegevens ingeteekend en met het register-nummer aangeduid.

Die kaart berust op het residentie-kantoor.

No. 4771. NATURALISATIE.

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk en Plaatselijk Bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 4660. Batavia, den 27sten Juni 1893.

De wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap van 12 December 1892 (Nederlandsch Staatsblad No. 268) waardoor de wet van 28 Juli 1850 (Nederlandsch Staatsblad No. 44) vervalt, en die op 1 Juli a. s. in werking treedt, bevat een van de vroegere afwijkende regeling der naturalisatie.

De Regeering heeft mij opgedragen daarop de aandacht te vestigen.

In voldoening aan die opdracht heb ik de eer, met intrekking van mijn circulaire van 3 Mei 1877 No. 2431 (Bijblad No. 3212), het volgende mede te deelen.

Artikel 3 der wet vangt aan met de verklaring dat Nederlanderschap door naturalisatie, verkregen wordt door het in werking treden der wet waarbij zij verleend wordt. Het genot der rechten, door de natularisatie verkregen, vangt dus aan zoodra de wet, waarbij zij verleend is, van verbindende kracht is geworden. Brieven van naturalisatie worden niet meer uitgereikt. Aan den belanghebbende wordt eenvoudig het nummer van het staatsblad toegezonden, waarin de hem betreffende naturalisatiewet is opgenomen.

Volgens het aangehaald artikel behoort bij een verzoek om naturalisatie te worden overgelegd:

1°. het bewijs dat de verzoeker meerderjarig is in den zin der Nederlandsche wet.

Het bereikt hebben van den vollen ouderdom van drie en twintig jaren wordt dus niet meer vereischt, indien de verzoeker vroeger in den echt is getreden (artikel 385 alinea 1 en 2 Ned. Burg. Wetb.; artikel 330 alinea 1 en 2 Ind. Burg. Wetb.), of handlichting door brieven van meerderjarigverklaring verkregen heeft (artt. 474 en 478 alinea 1 Ned. Burg. Wetb.; artt. 420 en 424 alinea 1 Ind. Burg. Wetb.)

In den regel zal voor het bewijs dat de ouderdom van drie en twintig jaren bereikt is, moeten overgelegd worden een geboorteacte of zoodanige andere acte, welke volgens het recht van het land, waartoe de verzoeker behoort, daarvoor in de plaats treedt; voor het bewijs van het huwelijk, de acte van huwelijkvoltrekking. De verkregen handlichting wordt bewezen door overlegging van de brieven van meerderjarigverklaring.

2°. het bewijs dat de verzoeker gedurende de laatste *vijf* jaren zijn woonplaats of zijn hoofdverblijf in het Rijk of in zijn koloniën of bezittingen in andere werelddeelen heeft gehad.

De verklaring van het voornemen om in het Rijk of zijn koloniën of bezittingen gevestigd te blijven, wordt niet meer gevorderd.

De „laatste vijf jaren" zijn de jaren tot op het oogenblik dat het verzoek wordt gedaan.

De uitdrukking „woonplaats" is gebezigd in den zin van artikel 74 van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek (= artikel 17 Ind. Burg. Wetb.) Minderjarigen volgen de woonplaats van hun ouders of voogden (art. 21 Ind. Burg. Wetb.).

Een meerderjarig gewordene, naar Nederlandsch-Indië teruggekeerd, kan dus, niettegenstaande hij de laatste vijf jaren zijner minderjarigheid in het buitenland doorbracht, verzoek om naturalisatie doen, indien maar zijn ouders of gewezen voogd hier te lande woonachtig waren.

Daarentegen kan een meerderjarig gewordene, wiens ouders of gewezen voogd in het buitenland woonden, naturalisatie vragen, indien hij zelf de laatste vijf jaren zijner minderjarigheid hier te lande doorbracht. Dit wordt uitgedrukt met het woord „hoofdverblijf".

Het bewijs van een vijfjarige woonplaats (of van een vijfjarig hoofdverblijf) moet in den regel worden afgegeven door de hoofden van gewestelijk of plaatselijk bestuur en niet door andere ambtenaren of particuliere personen.

Tevens moet daarin de woonplaats van den belanghebbende worden vermeld.

Indien de verzoeker, oorspronkelijk Nederlander, dien staat echter verloren heeft, dan vervalt de eisch van een vijfjarige woonplaats, doch treedt daarvoor in de plaats het bewijs dat hij het Nederlanderschap verloren heeft.

3°. het bewijs dat de verzoeker bij een ontvanger der registratie een som van honderd gulden heeft gestort.

Ingezetenen van Nederlandsch-Indië, aan wie de opvolging van dit voorschrift bezwaarlijk mocht vallen, kunnen volstaan met de storting van gemelde som bij een algemeen ontvanger van 's lands kas en de overlegging van het bewijs daarvan bij het verzoekschrift, zooals tot dusverre geschiedde.

Ook kan de belanghebbende de verschuldigde som van *f* 100 rechtstreeks aan het Departement van Koloniën b. v. per postwissel overmaken, in welk geval het reçu van den wissel eveneens bij het verzoekschrift behoort te worden overgelegd.

Aan het Departement van Koloniën zal dan in beide gevallen worden verzocht om de overstorting bij een ontvanger der registratie in Nederland te doen plaats hebben.

4o. Het artikel houdt verder de bepaling in dat indien de verzoeker tot een ander land behoort, van hem de overlegging gevorderd kan worden van een bewijs, dat de wetgeving van dat land geen beletsel tegen zijn naturalisatie in Nederland oplevert.

De bepaling strekt om dubbele nationaliteit te vermijden.

Voor zooveel dus hen betreft, die volgens het recht van hun geboorteland, het in hun keuze hebben hun nationaliteit te behouden of daarvan afstand te doen, behoort een document te worden overgelegd, waaruit blijkt dat zij van hun vroegere nationaliteit zijn ontslagen.

Op verzoeken van hen, die van hun nationaliteit geen afstand kunnen doen, d. i. hun eigen nationaliteit zouden blijven behouden al werden zij als Nederlanders genaturaliseerd, wordt afwijzend beschikt.

5o. Zal een verzoek om naturalisatie voor inwilliging vatbaar zijn, dan behoort ook een verklaring te worden overgelegd van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, dat des verzoekers gedrag onberispelijk is en dat op zijn handel en wandel niets valt aan te merken, in welke verklaring mede de woonplaats van den adressant behoort te worden vermeld.

Gefailleerden, die nog niet zijn gerehabiliteerd, kunnen niet worden genaturaliseerd.

Het verzoek om naturalisatie moet gericht worden aan de Koningin en aan den Gouverneur-Generaal bij gezegeld request worden aangeboden, met verzoek om het aan de Koningin aan te bieden.

Het verzoekschrift aan de Koningin en de daarbij over te leggen stukken moeten zijn gedagteekend, gelegaliseerd en op zegel geschreven.

Het verzoekschrift moet worden ingediend door tusschenkomst van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, dat het, door tusschenkomst van den Directeur van Justitie, doorzendt met zijn consideratiën en advies en alle inlichtingen verschaft, welke van het Gewestelijk Bestuur mogen worden verwacht.

Ten slotte wordt er de aandacht op gevestigd dat de wet het beginsel huldigt, dat de vrouw den staat volgt van haar man. Een verzoek om naturalisatie kan derhalve niet door een gehuwde vrouw worden gedaan (Artikel 5). Verder: dat de naturalisatie niet meer individueel is, doch zich tot de echtgenoote en de kinderen uitstrekt (artt. 5, 6, 9).

De Directeur van Justitie,
STIBBE.

Zie Bijblad No. 5001.

No. 4772. VACCINE. — *Voorschriften voor de vaccine-regeling op Java en Madoera en voor het opzicht over de vaccine aldaar.*

CIRCULAIRE.

No. 4216. Batavia, den 10den April 1893.

Bijlagen: 5.

De circulaire van den Chef over den geneeskundigen dienst dd. 15 Mei 1856 No. 515, opgenomen onder No. 1230 van het Bijblad op het Staatsblad van Ned.-Indië, is vervangen door de volgende:

Voorschriften voor de vaccine-regeling op Java en Madoera en voor het opzicht over de vaccine aldaar.

§ 1. De in deze voorschriften aangegeven regeling der vaccine op Java en Madoera berust op de toepassing van het zoogenaamd centraal-kringenstelsel en heeft tot doel: de werkzaamheden der vaccinateurs regelmatig in te deelen, de contrôle op hunne verrichtingen nauwkeurig en eenvoudig te doen zijn, en daarbij de bevolking zoo min mogelijk te bezwaren..

§ 2. De vereischten voor eene benoeming tot vaccinateur zijn omschreven in het Bijblad op het Staatsblad van Ned.-Indië No. 4359.

§ 3. De bezoldiging is geregeld bij het besluit dd. 30 Januari 1875 No. 14 (Staatsblad No. 41).

§ 4. Iedere vaccinateur bedient één vaccinedistrict.

§ 5. 1) Zulk een district zal de grenzen van een regentschap niet overschrijden, terwijl de stralen, van het centrum uit getrokken, niet grooter mogen zijn dan 25 palen.

2) Is een regentschap te groot voor één vaccinedistrict, dan zal het in twee of meer districten verdeeld mogen zijn.

§ 6. Elk vaccinedistrict is verdeeld in drie elkander enclaveerende kringen met een bepaald getal inentingsplaatsen.

§ 7. De binnenkring heeft slechts één inentingsplaats, zooveel mogelijk in het midden gelegen, die tevens de woonplaats van den vaccinateur moet zijn. Is door plaatselijke gesteldheid de vorming van een binnenkring niet mogelijk, dan zal de vaccinateur op eene der andere inentingsplaatsen van zijn district gevestigd zijn.

§ 8. Het getal inentingsplaatsen in den tweeden en in den derden of buitenkring regelt zich naar gelang der uitgestrektheid van het terrein; in beide kringen wordt een gelijk aantal aangewezen, onderling zooveel mogelijk op evenwijdigen afstand gelegen.

§ 9. Onder elke inentingsplaats sorteert een bepaald getal desa's of kampongs, waarvan het gezamenlijke grondgebied één onder-vaccinedistrict vormt. De afstand, in dit onder-vaccinedistrict door de desa-bewoners naar de inentingsplaats af te leggen, zal hoogstens 5 palen mogen bedragen.

§ 10. De dagen, waarop ingeënt wordt, zijn: voor den binnenkring *Maandag*, voor den tweeden kring *Dinsdag* en voor den buitenkring *Woensdag*.

§ 11. 1) In den binnenkring wordt elke week op de standplaats van den vaccinateur ingeënt. In den tweeden en in den buitenkring geschieden de inentingen wekelijks op één der daarvoor bestemde plaatsen, die langs den kring in eenzelfde richting achtereenvolgens bezocht worden. Eene tournée van den vaccinateur duurt dus evenveel weken als het aantal inentingsplaatsen, voor elken kring met ambulante vaccine aangewezen.

2) Tot verkrijging van levende entstof (bibit) in den tweeden en derden kring, wordt telkens van de *naastbijgelegen* desa's of kampongs uit het *aangrenzende* ondervaccinedistrict, waarin de voorafgegane week gevaccineerd is, een voldoend aantal vaccinepuisten dragende kinderen gezonden.

§ 12. 1) Van de regeling binnen elk vaccinedistrict wordt een kampongstaat en eene straalkaart vervaardigd.

2) De kampongstaat (model I) vermeldt de hoofdinentingsplaats in den bin-

nenkring, de inentingsplaatsen in de beide andere kringen, de desa's, kampongs en perceelen, die onder elke inentingsplaats ressorteeren, de desa's, die bibit-kinderen zullen leveren aan de opvolgende inentingsplaats, benevens de volgorde van de tournées.

3) De straalkaart (model II) geeft een schematisch overzicht van de indeeling van het vaccinedistrict, wat betreft de inentingsplaatsen en de volgorde in de tournées.

4) De vaccinedistricten ontleenen in den regel hun naam aan de standplaats van den vaccinateur.

§ 13. Zie aanteekening aan den voet.

§ 14. Overeenkomstig de aanwijzingen in den kampongstaat, doet de vaccinateur elken *Donderdag*, na afloop van zijne excursie, aan de Inlandsche hoofden opgave van de inentingsplaatsen der volgende week en van de namen der desa's kampongs of perceelen, welke kinderen ter inenting zullen zenden.

§ 15. Zie aanteekening aan den voet.

§ 16. Tijdens de vaccinatiën, die elken *Dinsdag* en *Woensdag* plaats hebben, geeft de vaccinateur aan de aanwezige desa-hoofden of hunne plaatsvervangers de kampongs op, welke in de volgende week bibit zullen leveren, met aanwijzing van de inentingsplaats waarheen deze vervoerd moet worden.

§ 17. Zie aanteekening aan den voet.

§ 18. Zie aanteekening aan den voet.

§ 19. Zie aanteekening aan den voet.

§ 20. 1) De inenting op de door het bestuur aangewezen plaatsen geschiedt kosteloos; voor het verrichten van inentingen, op verzoek in eigen woning, kan eene billijke vergoeding gevraagd worden.

2) Bewijzen van vaccinatie of revaccinatie worden kosteloos uitgereikt.

§ 21. Na afloop van elke tournée maakt de vaccinateur een rapport in duplo op (model IV), loopende over de voorafgegane tournée, waarvan de resultaten eerst dan ten volle bekend zijn. Het origineel wordt het Hoofd van gewestelijk bestuur aangeboden, dat het onverwijld doorzendt aan den Inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst; het duplicaat wordt den opziener der vaccine toegezonden.

§ 22. 1) Op het einde des jaars wordt het rapport der voorlaatste tournée slechts over dat gedeelte ingediend, waarvan de vaccinatiën en revaccinatiën den 31en December op hare resultaten onderzocht zijn. Het andere gedeelte van het aldus gesplitste tournée-rapport wordt eerst in het volgende jaar ingediend.

2) De straal van inentingsplaatsen, die in één week door den vaccinateur bezocht worden, dient bij de splitsing der tournée-rapporten steeds als eenheid te worden beschouwd. Wanneer dus 31 December op een *Maandag* of *Dinsdag* valt, dan zal het tournée-rapport slechts worden bijgewerkt tot dat gedeelte van de vóórlaatste tournée, waarvan de contrôle *op den laatsten Woensdag* van het jaar beëindigd is.

§ 23. In de hulp-vaccinedistricten op de eilanden, onder de residentie Madoera ressorteerende, wordt het in deze voorschriften aangegeven kringenstelsel niet toegepast; ter vervanging der tournée-rapporten, dienen de hulpvaccinateurs aan het Hoofd van gewestelijk bestuur en aan den opziener der vaccine maandelijksche opgaven in der vaccinatiën en revaccinatiën.

§ 24. 1) Het toezicht op de vaccine en den geregelden gang der vaccine-aangelegenheden is opgedragen aan de Hoofden van gewestelijk bestuur.

2) Als opziener der vaccine fungeeren: de stadsgeneesheeren op de drie hoofd-

plaatsen van Java, de plaatselijke geneesheeren en de officieren van gezondheid belast met den civiel geneeskundigen dienst.

3) Bij ontstentenis van Europeesche geneesheeren, kan het opzicht over de vaccine worden opgedragen aan geschikte dokters-djawa.

4) Ondergeschiktheid van den eenen opziener der vaccine aan den anderen bestaat niet.

§ 25. Zie aanteekening aan den voet.

§ 26. Bij het voorkomen van pokkengevallen onder de bevolking, overtuigt zich de opziener der vaccine persoonlijk van den aard en de verspreiding der ziekte en bepaalt, naar gelang van het epidemisch of sporadisch karakter, of er al dan niet in het groot eene revaccinatie in het vaccinedistrict of onder-vaccinedistrict moet plaats hebben. Hij geeft van zijne bevinding en van de voorgestelde maatregelen onmiddellijk kennis aan het Hoofd van gewestelijk bestuur en aan den gewestelijk eerstaanwezenden officier van gezondheid.

§ 27. Zie aanteekening aan den voet.

§ 28. De gewestelijk eerstaanwezende officieren van gezondheid zenden het jaarwerk der opzieners van de vaccine en hunne inspectie-rapporten aan den Chef over den geneeskundigen dienst, die ze den Inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst doet toekomen.

§ 29. De Inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst, aan wien het hooger toezicht op de vaccine voor Java en Madoera is opgedragen, maakt met behulp van het jaarwerk der opzieners een jaar-rapport op van den toestand der vaccine op Java en Madoera en zendt dit aan den Chef over den geneeskundigen dienst.

§ 30. Rapporten van zelf gehouden inspectiën worden door den Inspecteur voornoemd ingediend aan den Chef over den geneeskundigen dienst, die ze doorzendt aan den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

§ 31. Aan den Inspecteur is de herziening der bestaande vaccinedistricten op Java en Madoera opgedragen, voor zooverre dit noodig mocht blijken.

§ 32. Alleen in bijzondere en wel gemotiveerde gevallen kan van deze algemeene regeling worden afgeweken.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

Bij besluit van den Directeur van O. E. N. dd. 6 October 1900 No. 13149a zijn de §§ 13, 15, 17, 18, 19, 25 en 27 door andere vervangen en nieuwe modellen III, IV en V vastgesteld.

Het opzicht over de vaccine op Java en Madoera is nader geregeld bij Bijblad No. 5451.

(Model I.)

DAFTAR KAMPONG DISTRICT TJATJAR .....

Daftar akan menjatakan segala Desa atau Kampong jang masok bilangan dalam satoe satoe tempat menjoentik Tjatjar.

TEMPAT MENJOENTIK TJATJAR.	Nama desa atau kampongnja.	Brapa banjaknja orang isi desa atau kampong.	BERAPA PAAL DJAOEHNJA. Sampei ketempat menjoentik.	membawa bibit.	tempatnja mantri tjatjar.	KETERANGA
SENEN	*a*		½	„	„	
A.	*b*		1	„	„	
Tempatnja	*c*		1½	„	„	
mantri tjatjar.	„		„	„	„	
	„		„	„	„	
	ij		3	„	„	
	z		4	„	„	
SELASA I	*a*		„	„	6	
B.	*b*		1	„	„	
(Eerste inentingsplaats	*c*		1½	„	„	
van den	*d*		2	4	„	Membawa bibit
Dinsdagschen kring).	*e*		3	3	„	Idem.
	f		3½	3½	„	Idem.
REBO I	*a*		„	„	9	
C.	*b*		2½	„	„	
(Eerste inentingsplaats	*c*		3	„	„	
van den	*d*		2	„	„	
Woensdagschen kring).	*e*		2½	„	„	Membawa bibit
	f		4	4½	„	Idem.
	g		5	4	„	
SELASA II	*a*		„	„	7	
D.	*b*		2	„	„	
(Tweede inentingsplaats	*c*		2½	5	„	Membawa bibit
van den	*d*		3	3½	„	
Dinsdagschen kring).						

MPAT MENJOEN-TIK TJATJAR.	Nama desa atau kampongnja.	Brapa banjaknja orang isi desa atau kampong.	BERAPA PAAL DJAOEHNJA.			KETERANGAN.
			Sampei ketempat menjoentik.	membawa bibit.	tempatnja mantri tjatjar.	
REBO II	*a*		,,	,,	12	
E.	*b*		3	,,	,,	
eede inentingsplaats	*c*		3½	,,	,,	
van den	*d*		4	,,	,,	
ensdagschen kring).	*e*		5	4	,,	Membawa bibit ka *G.*
	f		5	4	,,	Idem.
	g		4½	5	,,	Idem.
SELASA III	*a*		,,	,,	8	
F.	*b*		1½	,,	,,	
rde inentingsplaats	*c*			,,	,,	
van den	*d*		2½	,,	,,	
nsdagschen kring).	*e*		2¾	4	,,	Membawa bibit ka *H.*
	f		2	3	,,	Idem.
	g		2½	3½	,,	Idem.
REBO III	*a*		,,	,,	18	
G.	*b*		2	,,	,,	
rde inentingsplaats	*c*		2½	,,	,,	
van den	*d*		4	,,	,,	
ensdagschen kring).	*e*		3	,,	,,	
	f		2¾	,,	,,	
	g		5	3	,,	Membawa bibit ka *I.*
	h		5	3¼	,,	

dgekeurd bij dispositie van den Direc-
van Onderwijs, Eeredienst en Nijver-
van .....
.....

De Assistent-Resident van .....
.....
(Handteekening).

(Model II).

STRAALKAART.

(MODEL III).

Komt overeen met het model opgenomen onder No. 4683 van het Bijblad (Deel XXVII, pag. 196), behoudens dat in de eerste kolom het woord „waktoe" is vervallen.

(MODEL IV).

Komt overeen met het model opgenomen onder No. 4683 van het Bijblad (Deel XXVII, pag. 197).

(MODEL V).

Komt overeen met het model opgenomen onder No. 4683 van het Bijblad (Deel XXVII, pagina's 199 en 200) met dien verstande nochtans dat No. 3 der te beantwoorden vragen is vervallen en de vragen 4, 5, 6, 7 en 8 dientengevolge de nummers 3, 4, 5, 6 en 7 hebben gekregen, terwijl in een noot de volgende aanteekening voorkomt:

„Bij de beantwoording der vragen is het voldoende „het nummer daarvan te vermelden, met het opschrift „ „Antwoorden" ".

Bovendien moet in vraag 5, thans vraag 4, voor „Worden" gelezen worden „Werden".

No. 4773. AANBESTEDINGEN. — *Regelen voor de aankondiging van aanbestedingen, waarbij mededinging van in Nederland gevestigde gegadigden wordt verwacht of wenschelijk geacht.*

BESLUIT.

No. 38. Buitenzorg, 11 October 1892.

Gelet enz.;

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van de aanschrijving, vervat in artikel 2 van het besluit van 2 April 1883 No. 17, (1) te bepalen, dat de aankondiging van aanbestedingen, waarbij mededinging van in Nederland gevestigde gegadigden wordt verwacht of wenschelijk geacht, voor het vervolg zal geschieden met inachtneming van de volgende regelen:

I. Zoo spoedig mogelijk nadat is besloten tot het houden eener aanbesteding, waarbij mededinging van in Nederland gevestigde gegadigden wordt verwacht of wenschelijk geacht, wordt door den betrokken departementschef, onder overlegging van een afschrift der advertentie, welke ter zake in de Javasche Courant verschijnen zal, aan den Gouverneur-Generaal het verzoek gedaan om die aanbesteding ook in Nederland te doen aankondigen.

II. Het sub I bedoeld verzoek wordt zoo tijdig ingediend dat de Gouverneur-

(1) Bijblad No. 4433.

Generaal het minstens *vijf* maanden vóór den datum van aanbesteding aan den Minister van Koloniën kan overbrengen.

III. Van de voorwaarden der aanbestedingen, ter zake waarvan een verzoek als bedoeld sub I is ingediend, worden zonder begeleidend schrijven door het betrokken Departement van Algemeen Bestuur 25 exemplaren toegezonden aan het Ministerie van Koloniën te 's Gravenhage.

IV. Op de naar Nederland te zenden exemplaren van aanbestedingsvoorwaarden, welke hier te lande tegen betaling verkrijgbaar zijn gesteld, wordt de debietprijs — bij voorkeur gedrukt — aangegeven.

Afschrift enz.

No. 4774. BELASTINGEN. — *Bevoegdheid der Indische Regeering tot wijziging van belastingregelingen.*

BESLUIT.

No. 7. Buitenzorg, 12 Juni 1893.

Gelet op het besluit van 4 Maart 1893 No. 24;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 21 April 1893, lett. A², No. 53/813, houdende mededeeling dat de Koningin-weduwe-Regentes, blijkens een Kabinetsrescript van den 19en dier maand No. 10 de Indische Regeering in het algemeen heeft gemachtigd tot het aanbrengen in belasting-regelingen van wijzigingen van ondergeschikt belang, waardoor het sijsteem der belasting niet wordt aangetast en de opbrengst geen belangrijke vermindering ondergaat;

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Afschrift enz.

No. 4775. EISCHEN. GOEDEREN. — *Toelichting van het voorschrift omtrent de indiening van suppletoire eischen voor geringe tekorten, die eerst in het volgend jaar worden verwacht.*

BESLUIT.

No. 30. Buitenzorg, 10 Januari 1892.

Gelet op artikel 1 van het besluit van 29 Augustus 1890 No. 7 (1), waarbij aanteekening is gehouden van de in de depêche van den Minister van Koloniën ddo. 16 Augustus 1889, Lett. F, No. 20/1446 voorkomende mededeeling: dat het aanbeveling verdient om voor geringe tekorten op door tusschenkomst van het Ministerie van Koloniën aangeschaft wordende artikelen, die niet voor het loopende maar eerst voor het volgende jaar te wachten zijn, geen suppletoire eischen in te dienen, doch de gelijktijdig ingediend wordende gewone eischen, waaraan toch voldaan wordt in het begin van het jaar, waarin het tekort verwacht wordt, eenvoudig met die te kort komende hoeveelheden te verhoogen, waartoe de berekening, die in den eisch gevolgd wordt, zich van zelf leent; met uitnoodiging aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur om deze aanwijzing in acht te nemen;

---

(1) Bijblad No. 4615.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 9 November 1891, Lett. F, No. 38/2142, daarbij o. a. te kennen gevende dat voorschreven mededeeling geen algemeene strekking had, maar enkel doelde op de eischen, welke 1½ jaar voor den aanvang van het eisch jaar in Nederland worden ontvangen en dus b. v. niet op de eischen van magazijnsgoederen en artillerie behoeften voor de Marine, die veel later inkomen;

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden, met uitnoodiging aan de Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur om daarmede v. z. n. rekening te houden.

Extract enz.

No. 4770. DOKTERS DJAWA. — *Bijzonderheden omtrent de school tot opleiding van Inlandsche geneeskundigen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofdonderwijzers der openbare lagere scholen in Nederlandsch-Indië.

No. 9382a. Batavia, den 21sten September 1891.

Als kweekeling aan de Dokter-djawaschool kunnen jaarlijks minstens een vijftiental Inlandsche jongelieden, leerlingen van Europeesche lagere scholen, worden aangenomen. Ik roep Uwe gewaardeerde medewerking in om het daarheen te leiden, dat zich ieder jaar een voldoend aantal candidaten aanmelden, welke aanleg genoeg bezitten om de vrij moeilijke en omvangrijke studie aan genoemde instelling te kunnen volgen. Daartoe is het noodig dat deze inrichting wat meer bekend worde dan tot nu toe het geval is.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de inrichting, de voordeelen aan eene plaatsing aan de school verbonden en de vereischten, waaraan de candidaten moeten voldoen. U zal daaruit de gegevens kunnen putten om dengenen onder Uwe Inlandsche leerlingen, welke voor plaatsing aan de Dokter-djawaschool in aanmerking wenschen te komen, de noodige inlichtingen te verschaffen.

Korte beschrijving van de inrichting, enz.

De Dokter-djawaschool bestaat uit eene *Voorbereidende* en eene *Geneeskundige* afdeeling wier doel en werkplan genoegzaam door den naam worden aangeduid.

Vroeger werden tot de Voorbereidende afdeeling jongelingen toegelaten, die slechts eene Inlandsche school hadden doorloopen. De resultaten, die men met zulke kweekelingen verkreeg, waren bedroevend, eensdeels omdat men bij hunne aanneming geen maatstaf had om hun aanleg juist te beoordeelen, anderdeels omdat zoo weinig ontwikkelde leerlingen in den daartoe gestelden tijd niet voldoende konden worden voorbereid. De meesten konden in drie, uiterlijk vier jaren niet genoegzaam Hollandsch leeren om de lessen in de Geneeskundige afdeeling met vrucht te volgen.

Hierin is eene verandering ten goede gebracht, sedert alleen die leerlingen worden toegelaten, welke eene Europeesche school bezocht en de middelste klasse geheel doorloopen hebben. Er behoefde daardoor minder tijd aan het Nederlandsch te worden besteed, zoodat meer tijd overbleef voor andere vakken; in de Voorbereidende afdeeling wordt dan ook sedert hetzelfde onderwezen als in de hoogste klasse eener Europeesche lagere school, behalve de Geschiedenis des Vaderlands, maar vermeerderd met de beginselen der Wiskunde en Physika.

Als een nieuw aangenomen leerling de middelste klasse 1ste afdeeling eener Europeesche school heeft gepasseerd, kan hij in twee jaren de Voorbereidende afdeeling doorloopen en gaat hij daarna over in de Geneeskundige afdeeling, verdeeld in vijf studiejaren, welker duur loopt van de eene naar de andere poeasa.

Met het intreden der poeasa begint de vacantie, welke zes weken duurt en gedurende welke de kweekelingen vrijheid hebben om zich te begeven, waarheen zij willen. Daarvan wordt door de meesten gebruik gemaakt tot het bezoeken hunner familie. Hunne toelage gaat gedurende dien tijd door en wordt hun desverlangd ook naar elders toegezonden.

De voordeelen aan eene plaatsing aan de school verbonden.

De leerlingen genieten gratis logies in de inrichting en ontvangen eene toelage van *f* 18.— 's maands in de Voorbereidende en van *f* 20.— in de Geneeskundige afdeeling, ter voorziening in hunne kleeding en voeding.

Dit laatste wordt gemakkelijk gemaakt door het samen eten van eenige kweekelingen, dikwijls bij landslieden, die te Batavia de eene of andere betrekking bekleeden.

Voor hunne gezondheid wordt zorg gedragen, daar zij, ziek zijnde, op Gouvernementskosten in het Groot Militair Hospitaal als lijders 2de klasse eene uitstekende verpleging vinden en zelfs tot herstel van gezondheid naar Soekaboemi of Sindanglaija kunnen worden gezonden, mede voor rekening van den Lande.

Uitgezonderd de uren voor de lessen en vrije oefeningen bestemd, mogen de kweekelingen zich over dag buiten de inrichting ophouden, doch moeten 's nachts in hun logies present zijn. Alleen van Zaterdagmiddag 12½ uur tot Zondagavond 10 uur zijn zij geheel vrij en mogen ook den nacht van Zaterdag op Zondag buiten de inrichting doorbrengen.

Alle leermiddelen, zooals papier, boeken, etc. worden den leerlingen gratis verschaft, terwijl bij het verlaten der inrichtng de nieuwbenoemde Dokter-djawa zijne studieboeken niet alleen behoudt, maar hem ook nog een zaketui met chirurgische- en een met tandheelkundige instrumenten wordt gegeven.

Wanneer een kweekeling op eigen verzoek of wegens gebrek aan aanleg zijn ontslag krijgt, wordt hij op Gouvernementskosten naar zijne woonplaats teruggevoerd.

Na alle klassen en studiejaren doorloopen te hebben, wordt de kweekeling toegelaten tot het eindexamen, dat elk jaar vóór de poeasa afgenomen wordt. Slaagt hij, dan wordt hem een diploma als Dokter-djawa uitgereikt, terwijl hij dadelijk als zoodanig geplaatst wordt op een traktement van *f* 50.— 's maands, dat door periodieke verhoogingen opklimt tot *f* 90.— 's maands. Bovendien zijn aan deze betrekking dikwijls nog privaat-inkomsten verbonden, zooals voor de eventueele waarneming van den Civiel geneeskundigen dienst onder genot eener extratoelage van *f* 25.— 's maands en voor het behandelen van particuliere zieken.

De Dokter-djawa is gerechtigd tot het dragen van het costuum voor Inlandsche ambtenaren en tot het voeren van den pajoeng vastgesteld bij Gouvernements besluit ddo. 3 November 1882 No. 2 (Bijblad No. 3861).

Resumeerende, zal men tot het besluit komen, dat eene plaatsing aan de Dokter-djawaschool voor een flinken jongen zeer gewenscht is. Er dient echter rekening mede gehouden te worden, dat de studie aan genoemde inrichting niet gemakkelijk is en dat alleen vlugge en ijverige leerlingen kans van slagen hebben.

Vereischten waaraan de candidaten moeten voldoen.

Wanneer een jongeling, die den vereischten leeftijd van 12—16 jaar heeft bereikt, in aanmerking wenscht te komen voor eene plaatsing als kweekeling aan de Dokter-djawaschool, heeft hij zich daartoe tijdig tot het Hoofd van plaatselijk bestuur te wenden, voorzien van eene verklaring van zijn hoofdonderwijzer, dat hij voldoenden aanleg voor de studie bezit.

Alle aanvragen worden door de Residenten opgezonden aan den Chef over den Geneeskundigen Dienst en behooren minstens drie maanden vóór het begin der poeasa (ditmaal vóór medio Januari 1892) te zijn binnengekomen. De laatstgenoemde autoriteit beslist over de plaatsingen en geeft daarvan kennis aan de Hoofden van gewestelijk bestuur.

Wanneer een jongeling als kweekeling is aangenomen, moet hij zich van de vereischte stukken voorzien en zorgdragen op den vastgestelden tijd op de plaats van bestemming te zijn. Hij reist voor Gouvernementsrekening.

De bedoelde stukken zijn:

1°. Verklaring van een geneesheer, dat hij een gezond gestel heeft, zonder lichaamsgebreken en met succes ingeënt is.

2o. Het bewijs, dat hij van een onbesproken zedelijk gedrag en ongehuwd is, af te geven door het Hoofd van gewestelijk bestuur.

3°. Eene gelegaliseerde verklaring van het Hoofd van plaatselijk bestuur (op gezegeld papier van *f* 1,50), waarbij de candidaat verklaart, als Dokter-djawa iedere hem van Gouvernementswege aangewezen bestemming te zullen volgen.

Nadere inlichtingen verstrekt het Hoofd van plaatselijk bestuur.

De voornaamste bepalingen voor de kweekelingen aan de Dokter-djawaschool zijn omschreven in Staatsblad van 1875 No. 264 artikel 2 (gewijzigd) en artikel 3 en No. 265 artikelen 3, 4, 5, 8, 10, 11, 17, 18 20, en 21.

De Directeur van
Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid,
VAN DER KEMP.

No. 4777. VOORSCHOTTEN.— *Bevoegdheid van den Resident van Amboina tot het verleenen van voorschotten aan inlandsche onderwijzers.*

Bij schrijven van den Eersten Gouvernements-Secretaris van 28 Mei 1885 No. 449/*c* is den Resident van Amboina medegedeeld dat hij zich als gemachtigd kan beschouwen om aan de inlandsche onderwijzers in het onder zijn beheer staand gewest, doch alleen in gevallen van dringende noodzakelijkheid, bij eerste aanstelling dan wel bij overplaatsing, onder nadere goedkeuring der Regeering, een voorschot van ten hoogste drie maanden, op hun te verdienen traktement, uit te betalen.

Nopens Inlandsche godsdienstleeraars zie men Bijblad no. 5370.

No. 4778. REISKOSTEN. SOERAKARTA. — *Vergoeding der kosten van de dienstreizen der Assistent-Residenten in de residentie Soerakarta.*

BESLUIT.

No. 17 Batavia, 7 Mei 1888.

Gelet op de besluiten:

1. van 21 Juli 1879 No. 4, bij § *a* waarvan verklaard is dat op vertoon der be-

trekkelijke quitantiën aan den Assistent-Resident van Bojolali (residentie Soerakarta) de kosten zullen worden vergoed van door hem gebruikte particuliere postpaarden voor reizen binnen zijne afdeeling;

II. van 3 Juni 1876 No. 40 en 24 November 1878 No. 52 (Bijblad op het Staatsblad Nos. 3364 en 3342), waarbij aan de Assistent-Residenten van Klaten en Wonogiri (residentie Soerakarta) vergund is om over de trajecten, welke zij op hun gewone dienstreizen buiten hun afdeeling moeten afleggen, te declareeren op den voet van het reglement op de reis- en verblijfkosten van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van de hooger aangehaalde besluiten van 3 Juni 1876 en 24 November 1878 Nos. 40 en 52 (Bijblad op het Staatsblad Nos. 3364 en 3342) en van 21 Juli 1879 No. 4 te bepalen dat aan de Assistent-Residenten in de residentie Soerakarta de kosten van de voor hun dienstreizen in dat gewest gehuurde particuliere paarden op vertoon der betrekkelijke quitantiën worden vergoed;

Zullende zij op deze wijze *buiten* hun afdeeling reizende, verder worden gedefroijeerd alsof zij met postpaarden hadden gereisd.

Afschrift enz.

Zie wijziging in Bijblad no. 5511 en aanvulling in Bijblad no. 5551.

No. 4779. REISKOSTEN. DJOKJAKARTA. SOERAKARTA. — *Vergoeding van reiskosten aan de Residenten van Djokjakarta en Soerakarta.*

BESLUIT.

No. 10. Buitenzorg, 3 December 1889.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat aan de Residenten van Soerakarta en Djokjakarta de kosten van de voor hun dienstreizen in het gewest onder hun beheer gehuurde particuliere paarden op vertoon der betrekkelijke quitantiën worden vergoed, mits de reis zich verder uitstrekt dan zes palen van hun standplaats.

Afschrift enz.

No. 4780. HEERENDIENSTEN. HOOFDGELD. OMSLAG. REPARTITIE.

Bij artikel 2 van het besluit van 26 Februari 1893 No. 1 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter verzekering van eene behoorlijke uitvoering der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68), houdende nieuwe bepalingen op de heffing van het hoofdgeld op Java en Madoera ter vervanging van die, vastgesteld bij de ordonnantie van 17 Mei 1882 (Staatsblad No. 137).

I. In de eerste helft der maand Januari van elk jaar wordt in elke dessa door eene commissie, bestaande uit het dessahoofd en twee leden van het dessa-

bestuur, eene opneming gedaan van de heerendienstplichtigen, op den eersten van genoemde maand krachtens de vigeerende heerendienstregeling als zoodanig te boek staande.

II. De resultaten dier opneming worden onder toezicht van het districtsbestuur ingeschreven in opgaven, ingericht volgens het aan deze voorschriften gehecht model *A*.

III. De sub II bedoelde opgaven worden, na door de betrokken commissiën behoorlijk onderteekend of gewaarmerkt en door de districts- en onderdistrictshoofden voor gezien onderteekend en, zoo noodig, van hunne bemerkingen voorzien te zijn, door eerstgenoemde hoofden, vóór het einde der maand Januari, ingediend aan den controleerenden ambtenaar, tot wiens ressort zij behooren; welke ambtenaar, tot waarborg dat geen belastingplichtigen verzwegen en geen personen ten onrechte als belastingplichtigen in rekening gebracht worden gezamenlijk met het districts- of onderdistricts-hoofd, van minstens vijf procent der dessa's de ontvangen opgaven plaatselijk verifieert.

IV. De met de contrôle eener afdeeling belaste ambtenaar maakt vervolgens voor elk district een kohier op, volgens het aan deze voorschriften gehecht model *C*.

In deze kohieren worden voorshands alleen de voorloopige aanslagen der dessa's ingevuld. Deze voorloopige aanslagen worden berekend naar het in de sub II bedoelde opgaven vermelde aantal heerendienstplichtigen, en het bij ordonnantie voor het gewest of de afdeeling als maatstaf voor den aanslag in het hoofdgeld vastgesteld, dan wel, in verband met de vastgestelde grondslag voor een naderen omslag, voor elke dessa nader aangenomen uniform bedrag per belastingplichtige.

Bij het inwerkingtreden van eene nieuwe heerendienstregeling worden de voorloopige dessa aanslagen weder berekend naar het bij ordonnantie vastgestelde uniform bedrag per heerendienstplichtige, tot tijd en wijle c. q. is beslist of de bestaande grondslag voor een naderen omslag zullen blijven bestendigd, dan wel door andere worden vervangen.

V. De sub IV bedoelde kohieren worden voorts ingediend aan den Assistent-Resident, die na den Regent of, waar geen Regent gevestigd is, den Patih te hebben gehoord, de kohieren van alle districten zijner afdeeling tegelijkertijd doorzendt aan den Resident. De onder de directe bevelen van den Resident werkzaam zijnde contrôleerende ambtenaren dienen hunne kohieren rechtstreeks aan den Resident in, die aangaande den inhoud dier kohieren persoonlijk den Regent hoort.

VI. In het eerste jaar, waarin voor een gewest of gedeelte van een gewest of gedeelte van een gewest eene afzonderlijke heerendienstregeling in werking is getreden, wordt bij de doorzending der sub IV bedoelde kohieren door den Assistent-Resident — den Regent of Patih gehoord — tevens bekend gesteld of, en ja, op welken voet hij een naderen omslag van den voorloopigen aanslag in het hoofdgeld wenschelijk acht.

Voor zooveel de onder het rechtstreeksch bestuur van den Resident staande afdeeling betreft, wordt ter zake door den Resident te rade gegaan met den Regent en de in de afdeeling geplaatste controleerende ambtenaren.

Bij het inwerkingtreden van elke nieuwe heeredienstregeling wordt in gelijker voege gehandeld. Desgelijks wanneer tusschentijds eene wijziging van de bestaande grondslagen voor een omslag noodig wordt geacht.

Voor zooveel betreft de gewesten of gedeelten van gewesten, waar bij het

inwerkingtreden der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) reeds eene afzonderlijke heerendienstregeling van kracht is, wordt ten aanzien van de al of niet wenschelijkheid van een naderen omslag alsnog onverwijld door den Resident, de onder hem dienende besturende ambtenaren gehoord, eene beslissing genomen.

De Resident, het denkbeeld om een naderen omslag te doen plaats vinden willende verwezenlijken, dient met in achtneming van het bepaalde in de 1ste alinea van artikel 5 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) een voorstel in triplo in, overeenkomstig het aan deze voorschriften gehecht model *B*, van welk voorstel, na goedkeuring, één exemplaar blijft berusten bij de Regeering, één exemplaar wordt aangehouden bij het Departement van Binnenlandsch Bestuur, en het derde exemplaar aan den Resident wordt terug gezonden.

De in dat voorstel aangegeven groepeering der dessa's dient behoorlijk te worden toegelicht en gemotiveerd.

Zoodra op het in de vorige alinea bedoelde voorstel de goedkeuring der Regeering is ontvangen, doet de Resident in opvolging van het bepaalde bij de 2de alinea van artikel 4 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) de definitieve aanslagen der dessa's onverwijld berekenen, naar het voor elke dessa nader als maatstaf aangenomen uniform bedrag per belastingplichtige, bedoeld in kolom 9 van model *B*, en invullen in de sub IV vermelde districtskohieren.

Die definitieve aanslagen worden voorts met den meesten spoed door den Resident geärresteerd.

VII. Het arresteeren der definitieve dessa-aanslagen, berekend overeenkomstig artikel 3, dan wel overeenkomstig artikel 4 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68), geschiedt bij een besluit, waarin tevens het gezamenlijk bedrag dier aanslagen voor elk district vermeld wordt. Van deze handeling wordt aanteekening gehouden op de sub IV bedoelde kohieren, die daarop naar de afdeelingen worden teruggezonden.

Een extract van evenbedoeld besluit wordt aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur ingediend, vergezeld van eene beknopte toelichting van de stijging of daling van den totaal-aanslag van het gewest, vergeleken met dien van het laatst voorafgegane jaar. Van de wijzigingen, die meerbedoeld besluit ondergaat door toepassing van het bepaalde bij de 2de alinea van artikel 5 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68), wordt evenzoo kennis gegeven aan voornoemden Departementschef.

VIII. Onmiddellijk na terugontvangst van de geärresteerde districtskohieren worden door de controleerende ambtenaren, ingevolge het bepaalde bij de 2de alinea van artikel 6 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) door tusschenkomst van het districtsbestuur, aan de dessahoofden in hun ressort aanslagbilletten uitgereikt, ingericht naar het aan deze voorschriften gehecht model *D*.

Tezelfder tijd worden door hen langs denzelfden weg teruggezonden de opgaven model *A* bedoeld sub II, na vooraf op de achterzijde te zijn voorzien van de opgave der factoren, waarnaar de aanslag is berekend en vastgesteld.

IX. De controleerende ambtenaren stellen voorts, in opvolging van artikel 7 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) gedurende eene maand de gelegenheid open om het bedrag van den dessa-aanslag, door middel van repartitie, nader over de belastingplichtigen in de dessa te verdeelen.

Waar zoodanige repartitie plaats vindt, worden hare grondslagen door de zorg

van het districtsbestuur op de achterzijde van de opgave, model *A*, bekend gesteld, waarna deze opgave alsnog ter nadere viseering aan den controleerenden ambtenaar wordt voorgelegd.

X. De opgaven, model *A*, worden door de dessahoofden tevens aangewend voor de bij artikel 8 der ordonnantie van 26 Februari 1893 (Staatsblad No. 68) voorgeschreven aanteekening der door hen geïnde bedragen.

XI. De controleerende ambtenaaren zien toe op de behoorlijke invulling der kolommen 3 en 4 van de opgaven, tevens registers model *A*, onderzoeken op hunne tournées of de belastingplichtigen met de door hen te betalen bedragen bekend zijn, en vergelijken de in voormelde registers aangeteekende afbetalingen met de kwitantiën, die de belastingschuldigen kunnen vertoonen, of met dezer mondelinge verklaringen.

Zij houden mede het oog op de stipte opvolging van het bepaalde bij artikel 6 der ordonnantie van 36 Februari 1893 (Staatsblad No. 68), nopens de afbetaling van het hoofdgeld door de dessahoofden.

XII. Bij de in deze voorschriften bedoelde verrichtingen behoort aan de uitdrukking *„omslag van het hoofdgeld"* geene andere beteekenis te worden gegeven dan die van eene nadere verdeeling van den totaal aanslag van een gewest, of gedeelte van een gewest, over de dessa's, daartoe in *categorieën* verdeeld naarmate van hare meerdere of mindere welvarendheid; en onder *„repartitie"* niets anders verstaan te worden dan eene verdeeling van den aanslag der dessa over de hoofdgeldplichtigen in de dessa, daartoe in een zoo gering mogelijk aantal klassen verdeeld.

MODEL A.

Residentie *District*

Afdeeling *Onderdistrict*

NOMINATIEVE OPGAVE

der personen op 1 Januari 18. . . . heerendienstplichtig

TEVENS REGISTER

van de verdeeling in klassen van die heerendienstplichtigen en van d
repartitie en de afbetaling over 18... van het hoofdgeld, bedoeld
bij Staatsblad 18... No... in de dessa..... ....

GRONDSLAG DER KLASSENVERDEELING.

In de 1e klasse vallen . . . . . .

In de 2e klasse vallen . . . . . .

In de 3e klasse vallen . . . . . .

De verhouding der taken in iedere der klassen is . . . . . .

die van het hoofdgeld . . . . . .

Behoort bij § II der Voorschriften, vastgesteld bij art. 2 van het besluit van 26 Febru
1893 No. 1.

I.	II.	III.	IV.										
Doorloopend nummer.	NAMEN der ingezetenen, die heerendienstplichtig en van hen, die van heerendienst vrijgesteld zijn. (1)	Gehucht of complex van gehuchten.	Redenen der plaatsing in de klasse, waarin men is opgenomen. (Grondbezit, huisbezit enz.) (2)										
			Grondbezit, in bahoes en □ roeden.										
			Sawah.		Tegal.		Tuin.		Erf.		Visch-vijver.		Totaa
			B.	R.	B.	R.	B.	R.	B.	R.	B.	R.	B.
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Gezien, onder aanteekening dat tegen deze opgave $\frac{\text{geene}}{\text{de navolgende}}$ bedenkingen bestaan.

. . . . . , *den* 1

De Wedono van. . . . . *De Assistent-Wedono van*. . . . . .

(1) De volgorde, waarin de ingezetenen in rubriek II worden opgenoemd, behoort dez te zijn als die, in de opgave van het laatst voorafgegane jaar gebruikt. Zij die uitvallen gens vertrek, overlijden, enz. moeten in rubriek IX worden opgenoemd, met vermelding de reden van hun uitvallen.

(2) Waar grondbezit en huisbezit beide tot grondslag der verdeeling in klassen di worden eerst achter elkaar alle grondbezitters en daarna achter elkaar alle bezitters va kel huizen in den staat opgenomen.

Achter de namen der grondbezitters worden ingevuld de soort van bezit (sawah, tegal, en bovendien de uitgestrektheid daarvan, wanneer de verdeeling in klassen met die strektheid reeds verband houdt of wanneer zij op wensch der bevolking voor het ve daarmede verband zal houden.

V.	VI.	VII.	IX.									X.
Klasse waarin men als heerendienstplichtige valt c.q. gevens klasse van betaling van het hoofdgeld.	Redenen van vrijstelling van het verrichten van heerendiensten en het betalen van hoofdgeld. (3)	Te betalen bedrag aan hoofdgeld.	AFBETALINGEN.									Aanmerkingen.
			1e keer	2e keer	3e keer	4e keer	5e keer	6e keer	7e keer	8e keer	9e keer	10e keer

Aldus naar waarheid opgemaakt door ons, ondergeteekenden, hoofd en leden van het be-
uur der dessa. . . . . .

. . . . . , *den.* . . . . . *Januari.* . . . . .

Waar bezit van grond *buiten* de dessa van inwoning ook heerendienstplichtigheid mede-
engt *in* de dessa van inwoning worden de soort en casu quo ook de uitgestrektheid van
dedeeld bezit mede in den staat achter ieders naam vermeld.
Achter de namen dergenen, die enkel huizen bezitten, wordt dit vermeld. Waar noch grond-
zit noch huisbezit den grondslag der verdeeling in klassen vormt, worden achter de namen
e omstandigheden (vermogenheid, behoeftigheid, enz.) vermeld, op grond waarvan men in
ne der klassen is geplaatst.
(3) Onder de vrijstellingen worden vermeld zoowel die krachtens de heerendienstordonnan-
e als die, welke aan enkelen krachtens wensch der overige heerendienstplichtigen worden
erleend.

AAR . . . .

taal aantal heerendienstplichtigen. . . . . .
iform bedrag per heerendienstplichtige, dienende als maatstaf voor de
berekening van den aanslag in het hoofdgeld in $\frac{\text{het gewest}}{\text{de afdeeling}}$ . . . . .
. . . . . .
e Staatsblad 18. . . . No. . . . . *f* . . . . .
Gouvernements Besluit van . . . . . .
is bedoeld bedrag ten behoeve van een naderen omslag van het hoofd-
geld voor de dessa $\frac{\text{verhoogd}}{\text{verlaagd}}$ tot . . . . . *f* . . . . .
taal aanslag der dessa (vide het door den Resident gearresteerd kohier
voor het district). . . . . *f* . . . . .
Voor dit totaal heeft repartitie plaats gehad op de volgende wijze;

...en.	Aantal hoofdgeld-plichtigen in elke klasse.	Verhouding der cijfers voor de berekening van het in elke klasse te betalen bedrag.	Bedrag aan hoofdgeld in elke klasse te betalen.	Totaal bedragen door elke klasse van hoofdgeld-plichtigen op te brengen.	*Aanmerkingen.*

r de opgave van
taal aanslag der dessa. . . . . .
. . . . . , *den* . . . . . 18. . .

De $\frac{\text{Assistent-Resident}}{\text{Aspirant-Controleur}}$ *van*
. . . . . .

Gezien voor de plaats gehad hebbende repartitie.
. . . . . , *den* . . . . . 18. . .

De $\frac{\text{Assistent-Resident}}{\text{Aspirant-Controleur}}$ *van*
. . . . . .

MODEL **B.**

Residentie

jaren 18 . . / . .

Afdeeling

VOORSTEL

tot vaststelling der grondslagen voor een naderen omslag va den aanslag in het hoofdgeld

---

Behoort bij § VI der Voorschriften, vastgesteld bij art. 2 van het besluit van 26 Febru 1893 No. 1.

Z. O. Z

AANTAL.		Uniform bedrag per heerendienstplichtige, dienende als maatstaf voor de berekening van den aanslag in het hoofdgeld. (Zie St. . . . . .)	Totaal bedrag van den aanslag in het hoofdgeld over 18. . .	GRONDSLAG VOOR EEN N		
Dessa's.	Heerendienst-plichtigen.			Categorieën. (1)	AANTAL	
					dessa's	Heerendiens-plichtigen
					in elke categorie vallende.	
1	2	3	4	5	6	7
				I	200	50.000
400	100.000	*f* 1.20	*f* 120.000	II	150	30.000
				III	50	20.000
					400	100.000

TOELIC

(1) Het aantal van deze categorieën dient zoo beperkt mogelijk te zijn en in geen geval meer dan 4 te bedragen.

DEREN OMSLAG. Verhoudingcijfers voor de berekening van het in elke categorie te betalen bedrag aan hoofdgeld.	Bedrag aan hoofdgeld, in elke categorie te betalen.	Totaal bedragen in elke categorie van hoofdgeldplichtigen op te brengen over 18	AANTEEKENINGEN.
8	9	10	11
2	ƒ 0.83	ƒ 41.500.—	Bij besluit van . . . . . aldus gearresteerd, met bepaling dat de in kolom 6 vermelde en hieronder nader toegelichte verdeeling der dessa's in categorieën, en de in kolom 9 aangegeven bedragen op gelijke wijze als in dit voorstel heeft plaats gehad, ook voor den verderen duur van het tijdvak 18 . . . . / . . . . zullen dienen als grondslagen voor de berekening van den aanslag in het hoofdgeld.
3	ƒ 1.24	ƒ 37.200.—	
5	ƒ 2.07	ƒ 41.400.—	
		ƒ 120.100.—	Mij bekend:
			De Gouvernements-Secretaris,

TINGEN.

MODEL C.

Residentie *Jaar* 18

Afdeeling

KOHIER

van den aanslag in het hoofdgeld, bedoeld bi
St..... No..... van de dessa's
in het district.....

Uniform bedrag per heerendienstplichtige, dienende als maatstaf voor de berekening van den aanslag in het hoofdgeld in $\frac{\text{het gewest}}{\text{de afdeeling}}$ ..... (zie St ..... No .....) *f* .....

Bij Gouvernements besluit van .....

is bedoeld bedrag ten behoeve van een naderen omslag van het hoofdgeld, voor de dessa's Nos. .... t/m .... $\frac{\text{verhoogd}}{\text{verlaagd}}$ tot .....

" " " " " " .....

" " " " " " .....

Behoort bij § IV der Voorschriften, vastgesteld bij art. 2 van het besluit van 26 Februari 1893 No. 1.

Volgnummer.	NAMEN DER DESSA'S.	Aantal op 1 Januari 18.. aanwezige heerendienstplichtigen.	Bedrag van den voorloopigen aanslag.	Bedrag van den definitieven aanslag.	*Aanteekeningen*
1.	2.	3.	4.	5.	6.

Gearresteerd tot een gezamenlijk bedrag van *f* . . . . . .

(. . . . .) bij besluit van . . . . . .

. . . . . den. . . . . 18 .

De Resident van . . . . . .

Volgnummer.	NAMEN DER DESSA'S.	Aantal op 1 Jannari 18.. aanwezige heerendienstplichtigen.	Bedrag van den voorloopigen aanslag.	Bedrag van den definitieven aanslag.	*Aanteekeningen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.

Aldus naar waarheid opgemaakt door den $\frac{\text{Assistent Resident}}{\text{Aspirant Controleur}}$ van . . . . . .

. . . . . den . . . . . 18 . . .

MODEL **D.**

AANSLAGBILJET

in het hoofdgeld, bedoeld bij St. . . . . No. . . .

Residentie | *District*

Afdeeling | *Dessa*

Jaar 18. . . .

Bedrag van den aanslag, vide hot door den Resident bij besluit van . . . . . gearresteerde districtskohier *f* . . . . .

Uitgereikt, *den* . . . . . 18 . .

De $\frac{\textit{Assistent-Resident}}{\textit{Aspirant-Controleur}}$ *van* . . . . . .

BEDRAG DER AFBETALINGEN.		Handteekening voor ontvang van den ondercollecteur o den ambtenaar, die hem vervangt,
in letters.	in cijfers.	

Z. O. 7

2

BEDRAG DER AFBETALINGEN.		Handteekening voor ontvangst, van den ondercollecteur of den ambtenaar, die hem vervangt.
in letters.	in cijfers.	

Behoort bij § VIII der Voorschriften, vastgesteld bij art. 2 van het besluit van 26 Februari 1893 No. 1.

No. 4781. RIJSTCULTUUR. — *Bemoeienis der ambtenaren van het binnenlandsch bestuur met de rijstcultuur.*

CIRCULAIRE aan de Residenten op Java en Madoera.

No. 5733. Batavia, den 5en October 1887.

Bij dezerzijdsche circulaire van 28 October 1875 No. 11027, opgenomen in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 2950, zijn verschillende wenken gegeven tot bevordering der rijstcultuur door de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur.

Is daarin met nadruk gewezen op het kwaad van overijling en overdrijving bij de opvolging van die wenken, die circulaire doet daarnevens uitkomen het nut van leiden en leeren en hoe de bevolking alleen met geduld en beleid moet worden gebracht tot meer ordelijken en redelijken arbeid.

Het is mij gebleken, dat die circulaire al meer en meer in vergetelheid geraakt en dat vooral door jeugdige ambtenaren maar al te vaak in strijd daarmede wordt gehandeld.

Zoo zag men in een afdeeling, dat dáár, uit overdreven vrijheids-begrippen, door hen het zaaien met aren (ngoerit, tebar) werd in de hand gewerkt, omdat naar hun meening de inlander in dat opzicht volle vrijheid moest hebben. Elders vermeende men alles gedaan te hebben door de bevolking van een geheel district in eens te laten planten, waarvan vermeerdering van plant- en vóóral van snijloon het gevolg was, waardoor wel eens de helft van den oogst aan snijloon moest worden betaald, terwijl men bovendien de velden niet spoedig genoeg geoogst kon krijgen en veel padi bedierf door regen als anderszins.

Naar aanleiding van het vorenstaande, acht ik het niet ondienstig bovenaangehaalde circulaire bij UHEdG. in herinnering te brengen en U een opvolging van de daarin voorkomende zeer nuttige wenken aan te bevelen.

De Directeur van
Binnenlandsch Bestuur,
VAN VLEUTEN.

No. 4782. HEERENDIENSTEN. BANTAM.

Bij artikel 2 van het besluit van 19 April 1893 No. 9 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN tot uitvoering van de ordonnantie van 19 April 1893 (Staatsblad No. 108) tot regeling van de heerendiensten in de Residentie Bantam.

Vervallen door Bijblad no. 5293.

No. 4783. AANBESTEDINGEN. BOETEN. — *Toepassing van het besluit von 15 Maart 1873 No. 8 (Bijblad No. 2658).*

Aan de Algemeene Rekenkamer.

No. 2040. Batavia, 28 December 1887.

Bij hare missive van 28 September jl. No. 7635 worden door de Algemeene Rekenkamer, met verzoek om ter zake de beslissing der Regeering te mogen

vernemen, andermaal bezwaren ingebracht tegen het niet stellen, bij de in den laatsten tijd gearresteerde voorwaarden van aanbesteding, van maxima voor de boete, die per dag verbeurd wordt voor elke pikolmaat zout, welke ontbreekt aan de voorraden, die in de zoutpakhuizen steeds aanwezig moeten zijn, en voor die, gesteld op vertraging in het vervoer van gelden, goederen en materialen.

Naar het oordeel der Kamer is het stellen van een maximum in deze gevallen noodig, omdat artikel 1307 van het Burgerlijk Wetboek voorschrijft dat de bepaling van straf strekt in plaats van vergoeding van kosten, schaden en interessen, welke de schuldeischer lijdt uit hoofde van het niet nakomen der hoofdverbintenis en op grond van het op dat wetsartikel gebaseerd besluit van 15 Maart 1873 No. 8 (Bijblad No. 2658), waarbij in *eerstelijk* o. a. als voorschrift is vastgesteld dat bij het bepalen van boeten moet worden acht gegeven dat zij niet onbepaald doorloopen, maar tot zekeren termijn van wanlevering beperkt worden.

De Regeering meent echter te mogen betwijfelen of door de Algemeene Rekenkamer in deze wel juist geoordeeld wordt.

Zij neemt namelijk niet in aanmerking dat onvoldoende aanvulling der zoutpakhuizen een zoutnood kan doen ontstaan, welke eene ware volksramp zou zijn en dat evenzeer het niet tijdig vervoeren van gelden en materialen hoogst nadeelige gevolgen kan hebben. Wanneer b.v. bij een werk het werkvolk niet betaald kan worden, zal het waarschijnlijk verloopen en het niet bijtijds aanvoeren van de noodige materialen bij het leggen van een brug kan oorzaak zijn dat het gunstige seizoen verloopt en een volgend jaar moet worden afgewacht om het aangevangen werk te voltooien, terwijl het publiek verkeer intusschen gestremd blijft.

Het gaat daarom niet aan om b. v. nalatigheid in de levering van brood, vleesch en dergelijke zaken, waarin om zoo te zeggen door inkoop bij anderen of het verstrekken van andere artikelen dadelijk voorzien kan worden, op eene lijn te stellen met de hoogergenoemde gevallen en dit te minder omdat b. v. bij nalatigheid in den opvoer van zout, de gevolgen verergeren naarmate de aannemer langer in verzuim is.

Strikt genomen zou de boete, om haar in verhouding te doen blijven met de kwade gevolgen van het verzuim van den aannemer, proportionneel moeten stijgen en er kan dus geen sprake van zijn om, terwijl door langer tijdsverloop het nadeel grooter wordt, de op het verzuim gestelde straf binnen enge grenzen te beperken.

Bovendien is dit geheel onnoodig.

Gebrek aan zout in een of andere streek is eene omstandigheid, waarin steeds zoo spoedig mogelijk van bestuurswege voorzien zal worden en hetzelfde kan gezegd worden van geldgebrek en van die gevallen waarin gevaar bestaat dat door niet tijdigen aanvoer van materialen de bouw van een of ander werk gestaakt zou moeten worden, Uit den aard der zaak zelve zullen dus de onderwerpelijk bedoelde boeten nimmer onbepaald doorloopen.

Door de mededeeling van het vorenstaande, waarmede ook het aan het slot van 's Kamers missive gedaan verzoek om eenige aanwijzing te mogen ontvangen omtrent de toepassing van het bovengenoemd besluit van 15 Maart 1873 No. 8 (Bijblad No. 2658), beantwoord kan worden geacht, heb ik de eer aan ontvangen bevelen te voldoen.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4784. VOORSCHOTTEN.—*Betreffende het verleenen van voorschotten aan inlandsche ambtenaren en tijdelijk in 's Lands dienst geplaatste Europeanen.*

Blijkens de missives van den 1sten Gouvernements Secretaris van 30 Maart 1888 Nos, 498, 499 en 500 heeft de Regeering er geen bezwaar tegen dat, bij gebleken noodzakelijkheid, aan inlandsche ambtenaren een matig voorschot bijvoorbeeld van één maand traktement wordt uitbetaald, met dien verstande dat de gevallen elk op zich zelf moeten worden beoordeeld, doch komt Haar het verleenen van voorschotten aan tijdelijk in 's Lands dienst geplaatste Europeanen niet hoodig en daarom niet gewenscht voor.

Dit laatste beginsel moet, in verband met de missive van evengenoemden hoofdambtenaar van 13 Januari 1893 No. 99, ook van toepassing worden beschouwd op Europeanen, die als burgerlijk schrijver bij een der militaire bureelen tijdelijk in 's Lands dienst worden geplaatst.

No. 4785. VEEARTSENIJDIENST. — *Aanwijzing der standplaatsen van de Europeesche Gouvernements veeartsen.*

BESLUIT.

No. 23. Buitenzorg, 24 Mei 1890.

Gelet op artikel 1 van het besluit van 4 Februari 1890 No. 24 (Staatsblad No. 44);

Gelezen de missive van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur van 10 April 1890 No. 1999, in voldoening aan de opdracht, vervat in artikel 2 van bovenaangehaald besluit van 4 Februari 1890 No. 24;

Is goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van artikel 2 § *a* van het besluit van 31 December 1876 No. 2 (Staatsblad No. 348), zooals die § gewijzigd is bij artikel 1 van het besluit van 18 Maart 1885 No. 2 (Bijblad op het Staatsblad No. 4154) te bepalen dat de Europeesche Gouvernements veeartsen zullen gevestigd zijn:

één ter hoofdplaats Buitenzorg, zullende zijn werkkring zich uitstrekken over de residentiën Bantam, Batavia (met uitzondering der afdeeling Stad en Voorsteden van Batavia) en Krawang;

één te Soekaboemi, voor de residentie Preanger-Regentschappen; (1)

één ter hoofdplaats Tegal, voor de residentiën Cheribon, Tegal en Pekalongan;

één ter hoofdplaats Semarang, voor de residentiën Semarang en Kedoe;

één ter hoofdplaats Rembang, voor de residentiën Japara en Rembang;

één ter hoofdplaats Soerabaja, voor de residentiën Soerabaja en Madoera;

één ter hoofdplaats Probolinggo, voor de residentiën Pasoeroean, Probolinggo en Besoeki;

één ter hoofdplaats Poerworedjo, voor de residentiën Banjoemas en Bagelen;

één ter hoofdplaats Soerakarta, voor de residentiën Soerakarta en Djokjakarta;

één ter hoofdplaats Kediri voor de residentiën Madioen en Kediri;

één ter hoofdplaats Padang;

één ter hoofdplaats Fort de Kock

(1) Gewijzigd bij Bijblad nos. 5018 en 5334.

zullende de ambtsressorten van beide laatstgenoemde veeartsen nader door den Gouverneur van Sumatra's Westkust worden bepaald;
één ter hoofdplaats Palembang, voor het gewest van dien naam;
één ter hoofdplaats Makasser, voor het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden;
één ter hoofdplaats Batavia, ter beschikking van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, tevens voor den veterinairen dienst in de afdeeling Stad en Voorsteden van Batavia.

Afschrift enz.

No. 4786. RECHTSWEZEN. BATAVIA. — *Verdeeling der werkzaamheden tusschen de beide kamers van den Raad van Justitie te Batavia.*

B. 5 Januari 1891 No. 29. Buiten werking gesteld bij Bb. no. 5607, in verband met Stb. 1901 No. 126.

No. 4787. OPPASSERS. JUSTITIE. PREANGER-REGENTSCHAPPEN. — *Regeling van het oppassers personeel ten dienste van de Inlandsche Officieren van Justitie in de residentie Preanger-Regentschappen.*

BESLUIT.

No. 27 Buitenzorg, 7 Juni 1891.

Gelet enz.;

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van het thans ten dienste van de Inlandsche Officieren van Justitie in de residentie Preanger-Regentschappen toegestaan oppasserspersoneel tot een getal van 54 (*vier-en-vijftig*), te bepalen dat in genoemd gewest zullen worden in dienst gesteld ten behoeve van:

den Hoofddjaksa en den Adjunct-Hoofddjaksa te Bandoeng	6	oppassers,
den Djaksa en den Adjunct-Djaksa te Tjiandjoer	5	„
den Djaksa en den Adjunct-Djaksa te Soekaboemi	6	„
den Djaksa te Tjitjalengka	2	„
„ „ „ Soemedang	2	„
„ „ „ Garoet	5	„
„ „ „ Tasikmalaja	2	„
„ „ „ Manondjaja	2	„
„ „ „ Mangoenredja	2	„
	32	oppassers,

ieder op eene jaarlijksche bezoldiging van *f* 120 (*een honderd twintig gulen*) of te zamen *f* 3840 (*drie duizend acht honderd veertig gulden*) 's jaars.

Extract enz.

No. 4788. GEVANGENEN. — *Maatregelen in het belang van de gezondheid der gevangenen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 1415. Buitenzorg, 18 Juni 1891.

Het is gebleken, dat zelfs op plaatsen, welke bekend staan wegens hun voor de

gezondheid gunstig klimaat, in de gevangenissen gevallen van beri-beri voorkomen, vooral onder de preventief gevangenen of onder de veroordeelden, die geruimen tijd in preventieve hechtenis hebben doorgebracht, en zulks in weerwil der nauwlettendste zorgen voor reinheid van gebouwen en bewoners en voor goed drinkwater.

Aangezien zoowel de voeding als de kleeding van gevangenen over het algemeen beter zijn dan die van den inlander in het dagelijksche leven, kan de oorzaak der ziekte niet daarin worden gezocht, doch ligt deze waarschijnlijk voor een groot deel in hunne veranderde levenswijze.

Mocht voor hen, die van hunne vroegste jeugd gewoon zijn geweest aan beweging in de open lucht, het ontnemen van gelegenheid tot zoodanige beweging al niet rechtstreeks aanleiding geven tot ziek worden, het is in elk geval waarschijnlijk dat daardoor, evenals door al wat deprimeerend op het individu werkt, de vatbaarheid voor ziekten wordt verhoogd, in verband waarmede het wenschelijk moet worden geacht de levenswijze der preventief gevangenen niet meer dan noodig is te doen afwijken van die, welke zij van jongs af aan geleid hebben.

De Regeering verlangt derhalve dat bedoelde gevangenen in staat worden gesteld althans gedurende eenige uren van den dag zich matig te vermoeien, door voor zoover zij niet vrijwillig aan den arbeid der overige gevangenen deelnemen of ander doelmatig werk verrichten, hen onder behoorlijk escorte flinke wandelingen te doen maken, zooals reeds op enkele plaatsen onder geleide van pradjoerits of politie-oppassers pleegt te geschieden.

Op bekomen last heb ik de eer UHEdG. het vorenstaande mede te deelen, met verzoek aan gemeld verlangen der Regeering te willen voldoen.

De Gouvernements Secretaris,
D. F. UHLENBECK.

Aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden.

No. 2164 Buitenzorg, 8 September 1891.

Met referte aan Uwe missive van 20 Juli jl. No. 3605/7, heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHEdG. mede te deelen dat het niet in de bedoeling heeft gelegen van de dezerzijdsche Circulaire van 18 Juni t. v. No. 1415 om de gevangenen op de daarbij bedoelde wandelingen door militairen te doen escorteeren.

Wanneer de voorhanden middelen niet toelaten om de veroordeelden, die daarvoor in aanmerking komen, te gelijk beweging te doen nemen, dan behooren zij bij gedeelten te worden aangewezen, terwijl overigens de wijze van uitvoering van den maatregel aan het beleid der Hoofden van Gewestelijk Bestuur wordt overgelaten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4789. HEERENDIENSTEN. PROBOLINGGO.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 12 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Probolinggo (Staatsblad 1893 No. 172).

Vervallen door Bijblad No. 5359.

No. 4790. BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN. — *Algemeene voorwaarden voor de uitvoering bij aanneming van werken onder beheer van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken. Model bestek voor de aanbestedingen.*

Met intrekking van de bij besluit van 20 Juni 1871 No. 14 (1) goedgekeurde en bij besluit van 23 September 1875 No. 8 gewijzigde „Algemeene voorwaarden, „bevattende voorschriften en bepalingen voor de uitvoering en het onderhoud bij „aanneming der werken onder beheer van het Departement der Burgerlijke Open„bare Werken in Nederlandsch-Indië" zijn bij artikel I van het besluit van 2 Januari 1892 No. 11 goedgekeurd „Algemeene „voorwaarden voor de uitvoering „bij aanneming der werken onder beheer van het Departement der Burgerlijke „Openbare Werken in Nederlandsch-Indië" (2) alsmede onderstaand Model-bestek, waarnaar de tot dat Departement behoorende werken zullen worden aanbesteed.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

BESTEK, waarnaar door . . . . . .
op . . . . . dag, den . . . . . des . . . . .
. . . . . ten . . . . . ure, ten . . . . . te . . . . . .
ingevolge . . . . . .
in het openbaar zal worden aanbesteed:
a . . . . . .
b . . . . . .
c . . . . . .

Art. 1.

Aantal perceelen. De aanbesteding geschiedt in . . . . . perceelen
Het eerste perceel omvat de deelen vermeld onder *a*, *b*, (3) het tweede die onder. . . . . .

Art. 2.

Algemeene Voorwaarden. De Algemeene Voorwaarden voor de uitvoering bij aanneming der werken onder beheer van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken vastgesteld bij Gouvernements besluit van . . . . . zijn van kracht alsof zij in dit bestek woordelijk waren opgenomen, voor zoover zij daarop van toepassing en daarin niet gewijzigd zijn.

Deze Algemeene Voorwaarden worden in het bestek door de letters A. V. aangeduid.

---

(1) Zie bijblad No. 2494.

(2) Deze zijn wegens den omvang niet opgenomen. Afzonderlijke exemplaren zijn verkrijgbaar bij het Depôt van leermiddelen te *Batavia*, tegen den prijs van *f* 0.30 *(dertig cent)*.

(3) Verschillende werken mits tot één zelfde artikel der begrooting behoorende, kunnen tot één perceel gebracht worden.

Art. 3.

Beschrijving van het werk.

Art. 4.

Materialen van den Lande. (A. V. artikel 40).

Van landswege worden aan den aannemer ten behoeve van het werk verstrekt:

De verstrekking geschiedt te . . . . . .

Art. 5.

Hout uit 's lands bosschen. (A. V. artikel 41).

Het voor het werk benoodigde $\frac{djati}{wild}$ hout moet worden gekapt in het bosch. . . . . en het gekapte ter aan te wijzen plaats worden verzameld binnen . . . . . dagen nadat met het kappen een aanvang is gemaakt.

Art. 6.

Peil.

Als peil wordt aangenomen:

Art. 7.

Eenheidsprijzen. (A. V. artikel 32).

De eenheidsprijzen voor de berekening van meer en minder werk bedragen . . . . . .

Art. 8.

Kosten van toezicht. (A. V. artikel 69).

De door den aannemer te betalen kosten van toezicht bedragen per dag:

Voor het 1ste, 2de. . . . . perceel respectievelijk *f*. . . . . .en voor de sub *a*, *b* genoemde deelen respectievelijk *f* . . . . . (1)

Art. 9.

Tijd van oplevering. (A. V. artikel 27).

De oplevering van het werk moet geschieden:

Voor het 1ste, 2de . . . . . perceel, respectievelijk in. . . . . dagen, en de oplevering van de sub *a*, *b* . . . . . genoemde deelen respectievelijk in . . . . . dagen.

---

(1) Naar omstandigheden kunnen de toezichtskosten worden bepaald òf voor elk perceel òf voor elk onderdeel van het werk.

Art. 10.

Verantwoordelijkheid van den aannemer. (A. V. artikel 7).

De aannemer is gedurende een tijdvak . . . . . jaren verantwoordelijk voor alle schaden en gebreken, welke tengevolge van het bezigen van slechte materialen of van slechte uitvoering aan het werk mochten ontstaan.

Art. 11.

Boete. (A. V. artikel 29).

De door den aannemer te betalen boete in geval van te late oplevering bedraagt per dag:

Voor het 1ste, 2de. . . . . perceel respectievelijk *f* . . . . . en voor de sub *a*, *b* genoemde deelen respectievelijk *f* . . . . . .

De boete zal in geen geval meer dan een (1) . . . . . de van de aannemingssom bedragen.

Art. 12.

Betaling. (A. V. artikel 16).

De betaling van de aannemingssom geschiedt in. . . . . termijnen.

De rekeningen moeten worden ingediend op her kantoor van het Hoofd van Gewestelijk Bestuu te. . . . . .

No. 4791. EEREDIENST. PADANG. — *Bezoeken van het hospitaal te Oeloe Limou Manis door den Predikant te Padang.*

Met uitbreiding in zoover van § II van het besluit van 27 April 1887 No 21c (Bijblad No. 4395) is bij het besluit van 3 Januari 1892 No. 15 bepaald dat het hospitaal te Oeloe Limou Manis (Padangsche Benedenlanden) op 's Lands kosten eenmaal 's weeks door den Predikant te Padang kan worden bezocht; met dien verstande dat voor die bezoeken slechts zullen worden vergoed de transportkosten per kar heen en terug, ten bedrage van *f* 8.— (*acht gulden*) per bezoek.

No. 4792. PAKETVAART. — *Vervoer over zee van landsdienaren met andere dan tot de vloot der Koninklijke Paketvaartmaatschappij behoorende stoomschepen.*

Aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No 210. Buitenzorg, 23 Januari 1892.

Bij schrijven van 27 November 1891 No. 6433 verzoekt UHEdG. het welmeenen van den Gouverneur-Generaal aangaande de vraag of voor reizen van landsdie-

(1) De boete wordt ten hoogste op één tiende bepaald. Dit bedrag en het bedrag der boete per dag voor te late oplevering moeten verband houden, opdat binnen redelijken tijd de Regeering het recht verkrijge om een werk, waarmede geen voortgang wordt gemaakt, tot zich te trekken.

naren tusschen Belawan en Riouw mag gebruik worden gemaakt van andere gelegenheden dan de booten der Koninklijke Paketvaartmaatschappij.

Naar het inzien van Zijne Excellentie zijn op deze vraag geheel van toepassing de beschouwingen, door Uw toenmaligen ambtsvoorganger ontwikkeld in zijne missive van 5 Februari 1877 No. 1300, waarmede blijkens het besluit van 1 Maart d. a. v. No. 45 (1) de Regeering zich heeft vereenigd.

Zooals ook de woorden „behoudens de na te melden „uitzonderingen", voorkomende in artikel XV, alinea 1 der in Bijblad 4569 opgenomen voorwaarden van de overeenkomst voor de bediening van de paketvaart gedurende de jaren 1891 t/m. 1905 aangeven, bevatten de verdere bepalingen van het artikel wel uitzonderingen op — doch geen uitbreidingen van de verbintenis der Regeering, bedoeld in gemelde alinea, om op de in artikel I genoemde en later overeenkomstig artikel III eventueel gewijzigde of bijgevoegde lijnen van de schepen van de Koninklijke Paketvaartmaatschappij gebruik te maken tot het doen overvoeren van passagiers enz.

In artikel I nu vindt men geen lijn, waarop Belawan en Riouw liggen, zoodat voor vervoer tusschen die plaatsen de verbintenis niet geldt, tenzij de route wordt genomen over Batavia want dan — doch ook in dat geval alleen — wordt overgevoerd eerst op de lijn Belawan — Batavia (dienst No. 5) en vervolgens op de lijn Batavia — Muntok — Riouw enz. (dienst No. 3).

Overigens brengt, naar het inzien van den Gouverneur-Generaal, de verhouding tot de Koninklijke Paketvaartmaatschappij mede dat, evenals bij het hoogergemeld besluit van 1 Maart 1877 No. 45 ten aanzien van de Nederlandsch-Indische Stoomvaartmaatschappij is voorgeschreven, in gevallen als het onderwerpelijke slechts buiten de contractueele lijnen gereisd worde, wanneer dit tot besparing van tijd en uitgaven leidt.

Onder wederaanbieding der bijlagen Uwer in hoofde genoemde missive, heb ik de eer de mededeeling van het vorenstaande te doen strekken in voldoening aan ontvangen bevelen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4793. MUNITIËN. — *Te goeddoening voor oud metaal, afkomstig van verbruikte munitiën bij schietoefeningen.*

BESLUIT.

No. 11. Buitenzorg, 29 Februari 1892.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat bij inlevering in de magazijnen van Oorlog van oud metaal, afkomstig van verbruikte munitiën bij de schietoefeningen van de schutterijen en van de korpsen barisan, pradjoerits en gewapende politiedienaren, zoomede van de legioenen van Mangkoe Negoro en Pakoe Alam, wordt te goed gedaan:

voor elk kilogram lood . . . . . *f* 0.15
„ „ „ koper . . . . . „ 0.35
„ „ „ messing. . . . . „ 0.20,

en zulks gerekend van af 1 Januari 1891.

Extract enz.

(1) Zie Bijblad No. 3160.

No. 4794. GEVANGENISWEZEN. VEROORDEELDE INLANDSCHE SCHEPELINGEN. — *Tot dwangarbeid veroordeelde Inlandsche schepelingen der oorlogsmarine, die niet uit den zeedienst zijn weggezonden, moeten binnen de muren der gevangenis te werk worden gesteld.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 1966. Batavia, 15 Maart 1892.

Bij circulaire van den Directeur van Justitie ddo. 22 April 1872 No. 1069/1624, welker korte inhoud onder No. 4265 is vermeld in het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië, is het verlangen der Regeering medegedeeld om tot dwangarbeid veroordeelde militairen, die niet uit het leger zijn verwijderd, niet dan binnen en ten behoeve van de gevangenis werkzaam te stellen.

Dezen regel wenscht de Regeering (1) voortaan ook te zien gevolgd ten opzichte van Inlandsche schepelingen der oorlogsmarine, die, bij het plegen van commune delicten aan den wal en in gemeenschap met burgers, door den burgerlijken rechter tot dwangarbeid of tot tenarbeidstelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon zijn veroordeeld en niet krachtens artikel 12 al. 8 van het reglement in Staatsblad 1884 No. 229*a* (2) uit den zeedienst zijn weggezonden.

Ten aanzien van Inlandsche schepelingen der oorlogsmarine, die door een zeekrijgsraad in Nederlandsch-Indië zijn veroordeeld en niet op de eene of andere wijze uit den zeedienst zijn ontslagen, verwijzende naar art. 9 der voorschriften in Staatsblad 1889 No. 124, heb ik, daartoe gemachtigd door den Gouverneur-Generaal, de eer UHEdG. te verzoeken er zorg voor te willen dragen dat in het door U bestuurd gewest aan bovenstaanden wensch der Regeering wordt voldaan.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

---

(1) M. g. s. van 23 Februari 1892 No. 462.
(2) Aangevuld bij Stb. 1885 no. 182.

No. 4795. RECHT VAN OVERSCHRIJVING. — *Verplichting tot het betalen van overschrijvingsrecht bij vergrooting van aandeelen in een onverdeelden eigendom.*

Met intrekking van de beslissing, bedoeld bij het schrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 23 November 1885 No. 867/c (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4198), is bij het besluit van 2 April 1892 No. 19 o. a. als regel aangenomen dat bij vergrooting van aandeelen in een onverdeelden eigendom door overeenkomst, steeds recht van overschrijving verschuldigd is, ten ware de vergrooting het gevolg zij van scheiding (behoudens de uitzonderingen, genoemd in artikel 7, No. 2, der ordonnantie in Staatsblad 1885 No. 103) of van aankoop, bedoeld in artikel 1076, alinea 2, van het Burgerlijk Wetboek, en dat dit recht mede verschuldigd is bij vergrooting van aandeelen in een onverdeelden eigendom door overlijden, indien de aandeelen worden nagelaten door Inlanders en met dezen gelijkgestelden; met dien verstande dat de belasting door eigenlijk gezegde Inlanders niet verschuldigd is bij erfopvolging in de rechte lijn.

No. 4796. UNIFORM. — *Uitbreiding der vergunning aan gegageerde adjudantonderofficieren om de activiteitsuniform te blijven dragen.*

BESLUIT.

No. 6 Buitenzorg, 7 April 1892.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 22 Februari 1892, Letter C., No. 49/397, daarbij naar aanleiding van den Indischen brief van 7 December 1891 No. 2109/5 mededeelende: dat de Koningin-Weduwe, Regentes, bij Kabinetsrescript van 15 Februari 1892 No. 35 machtiging heeft verleend om de krachtens de Koninklijke Kabinetsrescripten van 28 October 1866, 3 Mei en 3 Augustus 1867 Nos. 2, 85 en 38 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië Nos. 1999, 2026 en 2059) verleende vergunningen tot het blijven dragen van de activiteits-uniform na het verlaten van den dienst derwijze uit te breiden dat zij voortaan mede ten deel vallen aan alle gegageerde adjudant-onderofficieren en met hen gelijkgestelde militairen (van de verschillende koloniale troepen), die haar vragen, voor zooveel namelijk hun bedrag zich niet daartegen verzet, of wel later aanleiding mocht geven de reeds verleende vergunning in te trekken;

Is goedgevonden en verstaan:

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Extract enz.

Zie verder Bb. No. 5349 en 5709.

De bevoegdheid van den Gouv.-Generaal tot het verleenen der vergunningen is bij Bijblad No. 6258 overgedragen op den Legercommandant.

No. 4797. HEERENDIENSTEN. SEMARANG.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 13 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Semarang (Staatsblad 1893 No. 173).

Vervallen door Bijblad No. 5374.

No. 4798. INSTRUCTIËN.—*Instructie voor den waterschout voor de Emmahaven (gouvernement Sumatra's Westkust).*

Bij artikel 2 van het besluit van 22 Mei 1892 No. 5 is gearresteerd de volgende:

INSTRUCTIE voor den waterschout voor de Emmahaven.

Buiten werking gesteld bij Bijblad No. 5126.

No. 4799. ZEGELRECHT. — *Berekening van het — van hypotheekakten.*

Volgens artikel 3 der zegelordonnantie (Staatsblad 1885 No. 131) bedraagt het zegelrecht van de minuten der akten van hypotheekstelling of van verband van schepen, verleden voor commissarissen uit de raden van justitie, presidenten van landraden of andere daarvoor aangewezen ambtenaren *één half percent* van het bedrag of de geschatte waarde, waarvoor de hypotheek of het verband wordt gevestigd. Wordt de hypotheek uitdrukkelijk gevestigd ook voor interesten of renten, dan komen die interesten of renten mede in aanmerking voor de berekening van het recht (zie de toelichting op gemeld artikel der zegelordonnantie in bijblad No. 4206).

Ten einde nu te voorkomen dat de interesten of renten, waarvoor, behalve de hoofdsom, eene hypotheek werd gevestigd, in aanmerking zouden worden gebracht voor de berekening van het zegelrecht, werd in zeker geval bij het opmaken der betrekkelijke akte eene redactie gevolgd, waardoor de zekerheid niet *uitdrukkelijk* voor de in de akte mede bedongen rente van één percent 's maands werd gesteld.

Desniettemin werd het zegelrecht ook over de rente berekend, op grond van het verder in de akte opgenomen beding: „dat bij niet betaling de schuldeischer on-„herroepelijk, gemachtigd wordt het verbonden perceel in het openbaar volgens „plaatselijke gebruiken te doen verkoopen, ten einde al het hem ter zake toeko-„mende uit de opbrengst te verhalen".

Op een verzoek van belanghebbende om terugbetaling van het over de rente gevorderd zegelrecht werd afwijzend beschikt bij het besluit van 23 Juni 1892 No. 43, uit overweging dat de schuldeischer uit kracht der hypotheekakte niet alleen de hoofdschuld, maar ook het overige hem ter zake toekomende, in casu de rente, op het verbonden perceel kon verhalen en het zegelrecht van bedoelde akte dus juist was berekend.

No. 4800. STATISTIEK. — *Wijziging der voorschriften omtrent de opmaking en inrichting der — van den handel, de scheepvaart en de in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië.*

BESLUIT.

No. 25. Tjipanas, 27 Juni 1892.

Gelet enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zooverre der bij artikel 1 van het besluit van 25 Augustus 1879 No. 4 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3558) vastgestelde „Voorschriften omtrent de opmaking en inrichting der statistiek van den „handel, de scheepvaart en de in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië" en de daarbij behoorende modellen I—XX en A—D te bepalen als volgt:

I. aan model XIV (jaarstatistiek), bedoeld bij § 4 van genoemde voorschriften, worden twee kolommen toegevoegd, te weten: één kolom, met het opschrift „Land van herkomst", onder „*Algemeene Invoer*", tusschen de kolommen „Benaming der goederen" en „Eenheid" en eene kolom met het opschrift „Land van bestemming", op dezelfde plaats onder „*Algemeene Uitvoer*".

II. aan de bij § 5 bedoelde overzichten (jaarstatistiek) over de laatst verloopen vijf jaren wordt toegevoegd een overzicht, volgens het hieraan gehecht model XVIIa, van de waarde van den algemeenen in- en uitvoer in de laatste 5 jaren voor ieder gewest der bezittingen buiten Java en Madoera of onderdeel daarvan afzonderlijk.

III. In verband met het sub II hiervoren bepaalde worden aan het hoofd van het bij § 5 bedoelde overzicht (jaarstatistiek) volgens model XVII toegevoegd de tusschen haakjes geplaatste woorden („Java en Madoera en Buitenbezittingen").

IV. Ter vervanging van model B (maandstatistiek), bedoeld bij § 8 der onderwerpelijke voorschriften, wordt het hieraan gehecht gelijknamig model vastgesteld.

V. Het bovenbepaalde wordt voor het eerst toegepast op de jaarstatistiek over 1892 en de maandelijksche statistieken over 1893.

Afschrift enz.

Zie vervolg in Bijblad no. 5496.

MODEL **B.**

Invoer der voornaamste katoenen en wollen manufacturen te Batavia, Semarang en Soerabaja, gedurende de maand . . . . . en de vorige maanden van 18 . . . te zamen.

Benaming der goederen. (1)	Maatstaf.	Kantoor.	In de maand . . . . . en de vorige maanden van 18. . . aangegeven ten verbruik.	In de maand . . . . . en de vorige maanden van 18. . . aangegeven ten opslag in entrepôt.	Vooraad in entrepôt op den laatsten der maand.

(1) Met vermelding der herkomst en voor zooveel noodig der breedten, op deze wijze bijv. madapollams, Holl. 4/4.

Behoort bij § IV van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 27 Juni 1892 No. 25.

MODEL **XVIIa.**

Vergelijkend overzicht van de waarde van den algemeenen in- en uitvoer door particulieren over de laatst verloopen vijf jaren (de Buitenbezittingen gesplitst naar de gewesten of onderdeelen daarvan).

	1888	1889	1890	1891	1892
Algemeene invoer.					
Algemeene uitvoer.					

Behoort bij § II van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 27 Juni 1892 No. 25.

No. 4801. POSTERIJEN. — *Bepalingen betreffende de districtspost.*

BESLUIT.

No. 9. Tjipanas, den 28sten Juni 1892.

Gelet enz.

Gelezen enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: De §§ IV en VI van artikel 1 van het besluit van 5 Mei 1883 No. 1 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3875) in dier voege te wijzigen, dat de bemoeiïngen van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur ter zake van de districtspost op Java en Madoera overgaan op zijnen ambtgenoot der Burgerlijke Openbare Werken.

Ten tweede: Te bepalen:

1o. dat de districtspost op Java en Madoera mede dienstbaar wordt gemaakt aan een geregeld particulier postverkeer:

2o. dat op plaatsen, waar post- of hulppostkantoren zijn gevestigd, deze met het verzenden en ontvangen der stukken van de districtspost worden belast;

3o. dat op de overige stations der districtspost bestelhuizen worden opengesteld, met het beheer waarvan plaatselijke ambtenaren worden belast, aan wie de verzameling en doorzending zoowel van particuliere als van dienststukken ambtshalve is opgedragen, terwijl zij de ontvangen stukken ter beschikking van de geadresseerden houden;

4o. dat de sub 3o bedoelde bestelhuishouders een kleinen voorraad der meest gebruikelijke frankeerzegels ter beschikking van het publiek-, en van portzegels voor de ontvangen ongefrankeerde of onvoldoende gefrankeerde stukken voorhanden zullen hebben;

5o. dat de bestelhuishouders eene maandelijksche opgaaf van de door hen verzonden stukken aan het naburig postkantoor zullen indienen, volgens hun daartoe te verstrekken gedrukte modellen.

Ten derde: enz.

Afschrift enz.

No. 4802. SCHUTTERIJEN. — *Termijn voor de indiening van bezwaren over te hoogen aanslag in de schutterlijke contributie.*

Blijkens de missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 4 Juli 1892 No. 1642 moet de termijn van drie maanden, binnen welken volgens het bepaalde bij Staatsblad 1839 No. 25 de bezwaren over te hoogen aanslag in de schutterlijke contributie behooren te worden ingediend, gerekend worden aan te vangen met den datum, waarop het aanslagbiljet is uitgereikt.

No. 4803. STOOMTRAMWEGEN, ATJEH. — *Formatie van het personeel bij den dienst der exploitatie van den stoomtramweg in Atjeh.*

Nadat met buitenwerkingstelling van het besluit van 31 December 1886 No. 25 — Bijblad No. 4406 — bij artikel II van het besluit van 14 December 1890 No. 1 eene tijdelijke voorziening was getroffen met betrekking tot de formatie van het personeel bij den dienst der exploitatie van den stoomtramweg in Atjeh, is bij artikel I van het besluit van 7 Juli 1892 No. 14, krachtens machtiging van de Koningin-Weduwe, Regentes, die formatie definitief vastgesteld, zooals zij is aangeduid op onderstaanden staat, terwijl bij artikel II van laatstgenoemd besluit is bepaald dat het in dezen staat bedoelde personeel vrije geneeskundige behandeling geniet en, desverlangd, kosteloos in de tot den stoomtramwegdienst behoorende gebouwen gehuisvest zal worden, voor zoover daartoe gelegenheid zal bestaan.

FORMATIESTAAT van het personeel bij den dienst der exploitatie van den stoomtramweg in Atjeh.

BETREKKINGEN.	Aantal.	TRAKTEMENT PER PERSOON			
		's MAANDS.		's JAARS.	
		Minimum.	Maximum.	Minimum.	Maximum.
ef der Exploitatie	1	Pro memorie (is Genieofficier).			
ef der contrôle, tevens betaalmeester, met ang van burgerlijk schrijver 1e klasse.	1	*f* 140	*f* 140 (1)	*f* 1680	„ 1680
ichter-machinist, tevens belast met het oezicht op de werkplaats	1	„ 175	„ 275 (2)	„ 2100	„ 3300
leropziener in de werkplaats, met rang an machinist 1e klasse	1	„ 125	„ 175 (3)	„ 1500	„ 2100
ionschef te Kota-Radja	1	„ 120	„ 140 (4)	„ 1440	„ 1680
Idem „ Oleh-leh	1	„ 100	„ 120 (4)	„ 1200	„ 1440
gerlijke schrijvers 5e of 4e klasse	3	„ 45	„ 55 (5)	„ 540	„ 660
Idem 4e „ 3e „	1	„ 55	„ 75 (5)	„ 660	„ 900
Idem 2e „	1	„ 90	„ 90	„ 1080	„ 1080
incontroleurs	2	„ 75	„ 120 (4)	„ 900	„ 1440
gopzichter	1	„ 75	„ 100	„ 900	„ 1200
ndsche machinisten 1e klasse	2	„ 100	„ 100	„ 1200	„ 1200
Idem 2e „	2	„ 80	„ 80	„ 960	„ 960
Idem 3e „	2	„ 60	„ 60	„ 720	„ 720
Idem stokers 1e „	2	„ 50	„ 50	„ 600	„ 600
Idem „ 2e „	2	„ 40	„ 40	„ 480	„ 480
Idem „ 3e „	2	„ 30	„ 30	„ 360	„ 360
genmandoer	1	„ 50	„ 75 (4)	„ 600	„ 900
nmers	4	„ 25	„ 40 (4)	„ 300	„ 480
ndsche conducteurs	3	„ 25	„ 40 (4)	„ 300	„ 480

1) Geniet renumeratiegelden volgens militair tarief No. 46c.
2) Dit maximum wordt bereikt door periodieke traktementsverhooging van *f* 50.— 's maands de 2 jaren.
3) Dit maximum wordt bereikt door periodieke traktementsverhooging van *f* 20.— 's maands de twee jaren.
4) Deze bedragen stellen de grenzen voor van hetgeen naar gelang van geschiktheid, nsttijd, enz. door den Eerstaanwezend Genieofficier in het gouvernement Atjeh en Onderrigheden kan worden toegekend.
5) Wanneer voor de burgerlijke schrijvers twee klassen zijn aangegeven, aanvaarden zij ne betrekking in de laagste van die klassen.
De chef der exploitatie en de stationschef te Kota-Radja en te Oleh-leh genieten per maand emuiteit voor schrijfbehoeften tot een bedrag van respect: *f* 25.— (*vijf en twintig gulden*), .— (*vijf gulden*) en *f* 5.— (*vijf gulden*).

Voorts is bij artikel I, § A, van het besluit van 6 September 1892 No. 4, met aanvulling van bovenstaanden staat, bepaald dat de daarin sub (4) voorkomende toelichting ook betrekking heeft op het maximum-traktement van den wegopzichter en dat dit maximum alzoo eveneens de grens voorstelt van hetgeen naar gelang van geschiktheid, diensttijd, enz. door den Eerstaanwezend Genieofficier in het Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden kan worden toegekend.

No. 4804. PATENTRECHT. BEDRIJFSBELASTING. — *Ondernemingen van landbouw enz. mogen, als geen rechtspersoonlijkheid bezittende, niet worden opgenomen in de kohieren van het patentrecht en de bedrijfsbelasting.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, de Residenten van Tapanoeli en de Padangsche Bovenlanden, de Assistent-Residenten van Bengkalis, Gorontalo en Banda.

No. 9682. Batavia, 7 Juli 1892.

Het is meer dan eens voorgekomen, dat bij den aanslag in het patentrecht van ondernemingen van landbouw niet, zooals uitdrukkelijk voorgeschreven is bij het eerste lid van artikel 8 der ordonnantie in Staatsblad 1878 No. 350, de vennootschap of, indien de onderneming niet aan eene vennootschap toebehoort, doch de onderneming zelve als belastingschuldige in de kohieren werd opgenomen.

Op dezelfde wijze is ook wel gehandeld bij de vaststelling van den aanslag in de bedrijfsbelasting, ofschoon die handelwijze ook voor zooveel deze belasting betreft in strijd is met de bepalingen. Immers artikel 1 der ordonnantiën in Staatsblad 1878 Nos. 12 en 86 verklaart uitdrukkelijk dat „onder den naam van belasting op het bedrijf eene belasting wordt geheven van alle *personen*, ... die een beroep, bedrijf enz. uitoefenen".

Daar eene onderneming zonder rechtspersoonlijkheid op zich zelve bloot eene zaak is, en het van zelf spreekt, dat alleen personen en geen zaken belastingschuldigen kunnen zijn, is het duidelijk, dat bij eene dergelijke wijze van aanslag licht moeilijkheden geboren kunnen worden, indien de belasting langs gerechtelijken weg moet worden ingevorderd.

In verband daarmede heb ik de eer voor zooveel noodig UwHEdG. te verzoeken de Commissiën voor den aanslag in het patentrecht en die voor den aanslag in de bedrijfsbelasting eene nauwgezette opvolging, de eersten van de bepaling in alinea 1 van artikel 8 der ordonnantie in Staatsblad 1878 No. 350, de laatsten van het bepaalde bij artikel 1 van de ordonnantiën in Staatsblad 1878 Nos. 12 (1) en 86 aan te bevelen, en in ieder geval er voor te willen zorg dragen, dat nooit eene onderneming, die geen rechtspersoonlijkheid bezit, als belastingschuldige in de kohieren wordt opgenomen.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

---

(1) Gewijzigd bij Stb. 1879 No. 338, 1883 No. 244 en 1885 No. 147.

No. 4805. RECHT VAN OVERGANG. — *Heffing van het — over onverdeelde aandeelen in den eigendom van in Nederlandsch-Indië gelegen onroerende goederen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 10877. Batavia 28 Juli 1892.

Bij het besluit van 21 dezer No. 29 is door de Regeering als regel aangenomen, dat aan het recht van overgang, geheven krachtens de ordonnantie in Staatsblad 1836 No. 17, (1) ook onderworpen zijn de onverdeelde aandeelen in den eigendom van in Nederlandsch-Indië gelegen onroerende goederen, welke geërfd worden van een nietingezetene van Nederlandsch-Indië in het geval dat de verkrijger reeds vóór het overlijden van den erflater mede-eigenaar was van het goed.

Ik heb de eer UwHEdG. te verzoeken den ontvanger van het recht van successie en overgang in het gewest onder Uw beheer met deze beslissing in kennis te willen stellen, wordende U daartoe een tal exemplaren van deze circulaire hierbij aangeboden.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

---

(1) Vervangen door Stb. 1901 No. 471.

No. 4806. VENDUKANTOREN. — *Heffing van het minimum vendu-salaris van verschillende op eenzelfden dag en op eenzelfde plaats gehouden veilingen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 11022. Batavia, 30 Juli 1892.

Ik heb de eer UwHEdG. mede te deelen dat, wanneer ten verzoeke van één en denzelfden persoon, op denzelfden dag en op dezelfde plaats verschillende goederen worden verkocht, die veilingen, ten aanzien van het minimumvendusalaris, naar het inzien der Regeering moeten worden beschouwd als ééne openbare verkooping, maar dat daarentegen verkoopingen op denzelfden dag, ten verzoeke van verschillende belanghebbenden gehouden, naar Haar oordeel niet als ééne voortgezette verkooping mogen worden aangemerkt, omdat er geen band is tusschen de verkoopers, die ieder voor zich, in den vorm van vendu-salaris, de diensten van het vendupersoneel hebben te betalen.

Van deze beslissing gelieve UwHEdG. kennis te geven aan den vendumeester in het gewest onder uw beheer, met opdracht om zich daarnaar te gedragen.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

Zie vervolg in Bijblad no. 5355.

No. 4807. HEERENDIENSTEN. MADOERA.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 14 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Madoera (Staatsblad 1893 No. 174).

Vervallen door Bijblad no. 5363.

No. 4808. VERTALINGEN. CORRESPONDENTIE. — *Wijziging van het voorschrift omtrent de bijvoeging eener Nederlandsche vertaling van in eene Inlandsche taal geschreven stukken, welke aan de Regeering worden overgelegd.*

BESLUIT.

No. 16. Buitenzorg, 2 September 1892.

Gelezen enz.;

Gelet enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Met wijziging in zoover van artikel 4 van het besluit van 7 Januari 1860 No. 34 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 793) te bepalen dat bij de overlegging aan de Regeering van requesten of andere stukken, welke geschreven zijn in eene Inlandsche taal, deze steeds vergezeld moeten gaan van vertalingen in het Nederlandsch, uitgezonderd wanneer van de Maleische taal is gebruik gemaakt en de strekking van de in die taal geschreven bescheiden duidelijk blijkt.

Afschrift enz.

No. 4809. RECHTSWEZEN. MARINE. — *Terechtstelling van schepelingen der Nederlandsche Koninklijke Marine wegens misdrijven of overtredingen, door hen aan wal gepleegd.*

CIRCULAIRE aan de Ambtenaren van het Openbaar Ministerie.

No. 1651. Batavia, 14 September 1892.

Reeds bij de Circulaires van 23 Juni 1876 No. 1201 (1) en 23 Januari 1879 No. 139 (1) vestigde de Procureur-Generaal er de aandacht op, dat schepelingen der Nederlandsche Koninklijke Marine, van welken landaard ook, behooren terecht te staan wegens misdrijven of overtredingen, door hen aan wal gepleegd, voor den Zeekrijgsraad of den bevoegden disciplinairen rechter aan boord van het oorlogsvaartuig, waarop zij geplaatst zijn.

In weerwil van die herhaalde kennisgave heeft zich in den laatsten tijd weder het geval voorgedaan, dat deze schepelingen door de politie opgevat, niet naar boord van hunne schepen gezonden, maar in de gevangenis aangehouden en voor den burgerlijken rechter zijn terechtgesteld.

Vooral is het noodig de Hoofddjaksa's omtrent dit punt in te lichten, daar zij gewoonlijk de Inlandsche schepelingen der Nederlandsche Koninklijke Marine niet als oorlogsmatrozen beschouwen, maar hen wegens politieovertredingen op de rol brengen of wegens misdrijven op dezelfde wijze vervolgen, als Inlanders, welke tot de burgermaatschappij behooren.

Slechts ingeval de schepelingen der Nederlandsche Koninklijke Marine aan wal gezamenlijk met burgers een commun delict, dat is een niet militair delict, plegen of de bepalingen op 's Lands middelen overtreden, moeten zij voor den burgerlijken rechter terecht te staan, doch zal in allen gevalle kennis van hunne aanhouding moeten gegeven worden aan den Kommandant van het Oorlogschip, waartoe zij behooren.

(1) Bijblad No. 3376.

In alle andere gevallen heeft de politie wel het recht de rustverstoorders aantehouden en is zij zelfs verplicht proces-verbaal op te maken van hare bevinding, doch behooren de schepelingen der Marine met het proces-verbaal overgeleverd te worden aan hunnen Kommandant.

Op last der Regeering (1) deel ik U het bovenstaande mede, met verzoek voor de nakoming dezer circulaire het noodige te willen verrichten.

De Procureur-Generaal
bij het Hoog-Gerechtshof van Ned.-Indië,
W. DE GELDER.

---

(1) Missive 1e Gouv. Secretaris van 20 Augustus 1892 No. 2055*a*.

No. 4810. REISKOSTEN. — *Bepaling van den tijd, waarover de vaste schadeloosstelling wordt genoten voor — aan ambtenaren bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, toegekend gedurende hunne detacheering bij speciale werken, waarvoor zoodanige indemniteit is vastgesteld.*

BESLUIT.

No. 34. Buitenzorg, 24 September 1892.

Gelezen enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat de vaste schadeloosstelling voor reiskosten, aan de ambtenaren bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken toegekend gedurende hunne detacheering bij speciale werken, waarvoor zoodanige indemniteit vastgesteld is, door hen genoten wordt ingaande met den dag, waarop de dienst bij die werken aanvaard — en eindigende op den dag, waarop die dienst nedergelegd wordt, doch met stilstand gedurende de dagen, waarop wegens verlof of om andere redenen (ziekte uitgezonderd) geen dienst verricht of waarover op eene andere wijze gedeclareerd wordt.

Extract enz.

No. 4811. COMPTABILITEIT. — *Berekening der betaling bij verstrekkingen van Landsgoed aan derden en van de aan comptabelen en aannemers, wegens tekortkomsten, op te leggen vergoedingen.*

Bij artikel I van het besluit van 28 September 1892 No. 27, gewijzigd bij dat van 7 December d. a. v. No. 3, is bepaald dat bij verstrekking van Landsgoed aan derden op den voet van artikel 16 der Wet van 23 April 1864 (Indisch Staatsblad No. 106) en bij het opleggen van vergoedingen aan aannemers wegens tekortkomsten, de in de prijslijsten voorkomende prijzen der goederen met 25 % worden verhoogd, welke verhooging echter niet in rekening wordt gebracht bij het opleggen van vergoedingen aan comptabele landsdienaren wegens in hun materieel beheer bevonden tekorten, terwijl bij artikel II van eerstgemeld besluit den Chefs der Departementen van Algemeen Bestuur, voor zooveel noodig, is opgedragen de bij hunne Departementen in gebruik zijnde prijslijsten zoo dikwijls als noodig blijkt en ten minste eens in de drie jaren te herzien.

No. 4812. HEERENDIENSTEN. CHERIBON.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 15 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Cheribon (Staatsblad 1893 No. 175).

Vervallen door Bijblad no. 5372.

No. 4813. RECHTSWEZEN. BILLITON. — *Wenken ter verzekering eener goede werking van de nieuwe regeling van het rechtswezen in de assistent-residentie Billiton.*

No. 7210. Batavia, 30 September 1892.

Aan den krachtens het reglement op het rechtswezen in de assistent-residentie Billiton met politie en rechtspraak in dat gewest belasten Europeeschen ambtenaar.

Op den 1sten October e. k. treedt in werking het onder nadere Koninklijke goedkeuring bij ordonnantie van 23 Augustus 1892 No. 2 (Staatsblad No. 183) (1) vastgesteld Reglement op het rechtswezen in de Assistent-Residentie Billiton.

Bij artikel twee van Haar besluit van evenvermelden datum heeft de Regeering mij opgedragen om aan iederen krachtens genoemd Reglement met de uitoefening van politie of rechtspraak belasten Europeeschen ambtenaar in het gewest Billiton te verstrekken een exemplaar (der 2e uitgave) van het Formulierboek voor de Inlandsche rechtspraak in het gouvernement Sumatra's Westkust, met uitnoodiging om deze verstrekking schriftelijk te doen vergezeld gaan van zoodanige wenken en voorlichtingen, als mij ter verzekering eener goede werking der nieuwe regeling nuttig en noodzakelijk zullen voorkomen.

Gevolg gevende aan deze opdracht heb ik, onder aanbieding van een exemplaar van het Formulierboek, de eer het volgende aan te teekenen.

I. In artikel 1 worden de verschillende rechtbanken en rechters opgesomd, waaronder thans nog niet bestaande, welke in het gewest Billiton rechtspraak zullen uitoefenen, zonder dat er eenig voorbehoud, zooals in het bestaande reglement (1858 No. 101a) gemaakt wordt voor de eigenlijk gezegde inheemsche bevolking.

Door het gemis van dit voorbehoud zal die bevolking op grond van art. 480 in verband met artikel 1 op denzelfden voet als de overige bevolking van het gewest onderworpen zijn aan de rechtsmacht der in laatstgemeld artikel genoemde rechters, in alle zaken zonder onderscheid, ook indien zij alleen terechtstaan of gedagvaard worden.

II. Billiton behoort thans tot het rechtsgebied van den Raad van Justitie te Batavia. Dit blijft onder de nieuwe regeling evenzeer het geval (Staatsblad 1892 No. 184) doch de bezwaren veroorzaakt door den grooten afstand tot Batavia zijn zooveel mogelijk verminderd door uitbreiding der rechtsbevoegdheid van het Residentie-gerecht, dat in de plaats komt van het hoofd van gewestelijk bestuur als alleen sprekend rechter, en opdracht van eenige bevoegdheden des voorzitters van den Raad van Justitie aan het hoofd van gewestelijk bestuur.

Zoo is voor zooveel burgerlijke zaken betreft, de competentie van het Residentiegerecht niet meer beperkt tot die vorderingen tegen Europeanen en daarmede

(1) Gewijzigd bij Stb. 1902 No. 84.

gelijkgestelden, welke persoonlijk, tot roerende zaken betrekkelijk en niet hooger dan *f* 200.— zijn zoo zij worden ingesteld door een Inlander en daarmede gelijkgestelde, doch zullen voortaan Europeanen en daarmede gelijkgestelden in alle zaken van niet meer dan *f* 500.— door iedereen voor het Residentie-gerecht gedaagd worden (art. 27). Voorts zijn de werkzaamheden en rechterlijke functien, bedoeld in de artikelen 299 t/m. 303, 500, 508, 520, 521, 527, 530, 531, 538, 559 al. 3, 594 al. 2, 653 No. 2, 655 No. 3, 659, 668, 676, 682, 688, de eerste drie afdeelingen van den 4en titel van het derde boek en de artikelen 761, 893, 894 en 895 van het reglement op de burgerlijke rechtsvordering opgedragen aan het hoofd van gewestelijk bestuur (art. 456).

III. Door de vervallenverklaring van de thans bestaande rechtsregeling (art. 480) heeft de bijzondere rechtsmacht der administrateurs van de tinmijnen opgehouden te bestaan. Hun rechtsmacht is overgegaan gedeeltelijk op de districtsgerechten, gedeeltelijk op den magistraat.

Artikel 486 voorziet in de verdere behandeling der zaken welke op den 1sten October a. s. bij hen, de bedoelde administrateurs, aangebracht doch niet afgedaan zijn. Zij zullen evenals waren zij nog in het geheel niet aanhangig geweest op nieuw moeten worden aangebracht bij den volgens de nieuwe voorschriften ter zake bevoegden rechter.

IV. Omtrent de bij den landraad en bij den assistent-resident als alleen sprekend rechter bij de inwerkingtreding van het reglement aanhangige zaken zegt artikel 481 in verband met artikel 485, dat zij door den landraad en het residentiegerecht zullen worden afgedaan zelfs indien die rechtbanken volgens het nieuwe Reglement eigenlijk niet bevoegd zouden zijn. De behandeling van en de beslissingen in deze zaken zullen geschieden volgens de thans nog vigeerende bepalingen (artt. 481, 482 en 483).

Welke zaken als reeds voor de inwerkingtreding van het reglement aanhangige beschouwd moeten worden is door artikel 485 duidelijk aangegeven.

V. Voor de toepassing der overgangsbepaling van artikel 487 van het reglement wordt de aandacht gevestigd op de voorschriften van de artikelen 269, 283 en 284 betrekkelijk de preventieve hechtenis.

VI. Ook zal bij het inwerkingtreden van het Reglement met nauwgezetheid moeten worden gelet op de overgangsbepalingen vervat in de artikelen 488 en 489 betrekkelijk de ten uitvoerlegging van voor de invoering van het reglement in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissingen zoomede van vonnissen na die invoering doch nog volgens de vormen der vorige wetgeving uitgesproken, en betrekkelijk den lijfsdwang krachtens vonnissen voor 1 October e. k. gewezen maar na 30 September a. s. ten uitvoer gelegd.

VII. Omdat de competentie van het Residentie-gerecht is uitgebreid moest wijziging gebracht worden in de artikelen 124 en 130 van de Rechterlijke Organisatie, zooals is geschied in artikel 2 ten 1e, terwijl ten aanzien der arbitrale vonnissen een opdracht aan het Hoog-Gerechtshof noodig was, om dit opperrechterlijk college de bevoegdheid te geven in appel over die vonnissen te oordeelen. Billiton toch wordt niet genoemd in artikel 163 Rechterlijke Organisatie noch in het voor Billiton vervallen artikel 149 Rechterlijke Organisatie.

Ook artikel 169 Rechterlijke Organisatie behoefde aanvulling met het oog op de revisie welke steunt op voorschriften welke op 1 October a. s. buiten werking gesteld worden.

Deze aanvulling geschiedde bij No. 3 waarvan No. 4 de toepasselijkheid van het middel van cassatie en de grenzen er van regelt.

VIII. In titel III van het Eerste hoofdstuk wordt omschreven wie magistraat is in Billiton en welke zijn bevoegdheid is als rechter.

Met het oog op de geringe uitgestrektheid van het gewest en de vereeniging van magistraatsambt presidentschap van den landraad en het residentie-gerecht in handen van den assistent-resident is in afwijking van de Reglementen der overige Buitenbezittingen aan den magistraat slechts rechtspraak in strafzaken, de zoogenaamde politierol opgedragen. Een deel dezer zaken n. l. die waarin de bedreigde straf niet zwaarder is dan *f* 15.— boete of 6 dagen gevangenis en de beklaagden eigenlijk gezegd Inlanders zijn, dus alle tot de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië behoorende personen, is ter kennisneming van de districtsgerechten gebracht (art. 5 ten 1e). Geschiedde dit ter verlichting eenigszins der taak van den magistraat, hij kan evenwel eenig toezicht uitoefenen op de rechtspraak van den laagsten Inlandschen rechter daar hooger beroep toegelaten is in zaken van overtreding, wanneer op de overtreding gevangenisstraf gesteld is of een boete van meer dan *f* 3.— (Zie art. 6 jo. art. 11).

Bij de rechtspraak van den magistraat is de Inlandsche Officier van Justitie steeds tegenwoordig (art. 12). Zie verder artikel 293 volgg.

Vooral zal in het oog gehouden moeten worden dat de voorschriften omtrent het bewijs (artikel 418 volgg.) niet alleen voor den landraad maar ook voor het Magistraatsgerecht verbindend zijn.

De beslissingen van den Magistraat worden door hem eigenhandig in een register gesteld (art. 301) met een korte overweging omtrent de gronden er van.

Van dit register wordt in het Formulierboek onder No. 100 een model aangegeven dat gevolgd kan worden. Een extract er van moet maandelijks den Raad van Justitie te Batavia worden aangeboden.

De Raad is bevoegd aanmerkingen te maken (art. 304 en 305) welke echter slechts op toekomstige beslissingen in gelijksoortige gevallen invloed mogen uitoefenen, daar de gedane uitspraken aan geenerlei voorziening onderworpen zijn en dadelijk moeten worden ten uitvoergelegd (art. 302).

IX. Behalve met rechtspraak is de magistraat belast met het opsporen van misdrijven en overtredingen en met de uitoefening der politie (art. 204 en 263 volgg).

X. In hoever de in artikel 205 van het reglement bedoelde door of namens het Gouvernement aangestelde hoofden en wijkmeesters bij de opsporing van misdrijven en overtredingen de bij het reglement ten aanzien van de dorpshoofden en de hoofden van districten (Hoofdstuk III, Titel II en III) gegeven voorschriften kunnen in acht nemen, zal krachtens artikel 263 van het Reglement, de Magistraat, d. i. de assistent-resident hebben te beoordeelen.

In den regel zullen de wijkmeesters wel de verplichtingen kunnen vervullen, opgelegd aan de dorpshoofden en de zoogenaamde officieren der vreemde natien, die van de hoofden van districten.

XI. Volgens artikel 207 is, ingeval van ontdekking van een misdrijf of overtreding op heeter daad, een ieder bevoegd den verdachte aan te houden en te brengen voor een met de uitoefening van politie belasten persoon.

Deze bevoegdheid is vooral van zeer groot nut op plaatsen die gelegen zijn op verren afstand van den zetel van eenig politiehoofd of politiestation, en om het ontsnappen van den misdadiger te voorkomen.

XII. Wat aangaat het voorloopig onderzoek in strafzaken zijn den Magistraat bij het Reglement (Hoofdstuk III, titel V) zeer gewichtige verplichtingen opgelegd.

Aan de vervulling dezer belangrijke taak zal door hem de meest mogelijke zorg moeten worden gewijd, opdat het plaatselijk gehouden onderzoek zoo nauwkeurig en volledig mogelijk zij en de verklaringen der voorloopig gehoorde getuigen, des noods met toepassing van artikel 312 van het Reglement, als wettig bewijs kunnen dienen bij de behandeling der zaak voor den landraad, ingeval, wegens den grooten afstand of om andere redenen de persoonlijke verschijning van sommigen dier getuigen wellicht aan bezwaar onderhevig mocht zijn.

Indien het te voorzien is, dat dit ten aanzien van een of meer getuigen het geval zal wezen, verdient het aanbeveling, om zoodanige getuigen, met toepassing van het bepaalde bij het 2e lid van artikel 279 van het Reglement, reeds dadelijk onder eede te hooren.

XIII. Het voorschrift van de laatste alinea van artikel 281 van het Reglement vindt men in andere Reglementen op het rechtswezen in de Buitenbezittingen, buiten dat voor Sumatra's Westkust niet.

Het heeft zijn ontstaan te danken aan het verlangen om ten overvloede duidelijk te maken dat de Magistraat binnen zijn ressort ook zelf plaatselijk kan instrueeren.

Het scheen noodig dit in herinnering te brengen.

XIV. Van de bij het voorloopig onderzoek te pas komende bevelschriften en akten worden in het formulierboek, onder No. 80 tot 98, de noodige modellen aangetroffen die ook door den Magistraat in het gewest Billiton met vrucht zullen kunnen worden geraadpleegd, met inachtneming evenwel dat ten aanzien der praeventieve hechtenis in overtredingzaken bij de redactie van het Reglement niet, zooals bij de samenstelling van het formulierboek, zijn gevolgd de voorschriften van het Reglement op het rechtswezen in het Gouvernement Sumatra's Westkust, gelijk dat oorspronkelijk luidde, maar gelijk het sedert op dit punt is gewijzigd bij de ordonnantie van 8 Augustus 1877 (Staatsblad No. 149).

Ten aanzien van formulier No. 96 wordt nog in het bijzonder opgemerkt dat de verwijzing naar den landraad volgens het Reglement, anders dan op Sumatra's Westkust, terstond door den Magistraat zelf geschiedt. Hij zal dus formulier No. 96 slechts gedeeltelijk kunnen volgen en het voor een deel moeten wijzigen naar het voorbeeld van formulier No. 105.

XV. Het register, waarin, volgens artikel 285 van het Reglement van de door den Magistraat na afloop van het voorloopig onderzoek genomen beslissingen aanteekening moet worden gehouden, kan geheel worden ingericht volgens model No. 98 van het Formulierboek.

Ter voorkoming van vertraging zal dit register voor 1 October e. k. het tijdstip der inwerking treding van het Reglement, moeten zijn aangelegd.

XVI. De districtsgerechten spreken ook recht over burgerlijke vorderingen (art. 5) van niet meer dan *f* 50.— indien de gedaagde tot de eigenlijk gezegde Inlandsche bevolking behoort en de eischer een Inlander of met dezen gelijkgestelde is. Een Europeaan dus zal niet als eischer voor het districtsgerecht kunnen optreden. Daar het voorgekomen is dat Europeanen getracht hebben dit voorschrift te ontduiken door een Inlander tot het instellen der vordering te machtigen, is het niet overbodig op de onwettigheid daarvan opmerkzaam te maken. Niet de lasthebber is de eischer, maar de lastgever namens wien de vordering wordt ingesteld,

de landaard van den lasthebber of gemachtigde doet derhalve niets af waar sprake is van den landaard van den eischer.

XVII. Het tarief bedoeld in artikel 41 van het Reglement is dat vervat in Staatsblad 1851 No. 23 (zie ook Staatsblad 1874 No. 157 en 169). (1)

De publicatie van 10 Mei 1851 (Staatsblad No. 23) is toch blijkens § 1 van de ordonnantie van 7 September 1884 (Staatsblad No. 143) (2) alleen ingetrokken voor zoover betreft strafzaken.

Bij de rechtspraak in zaken van overtreding door den Magistraat en het districtsgerecht is echter voor Inlandsche getuigen toepasselijk de laatstgenoemde ordonnantie en voor Europeesche die vervat in Staatsblad 1884 No. 142, (3) beide aangevuld bij Staatsblad 1885 No. 190.

XVIII. Volgens artikel 52 van het Reglement geschiedt de rechtsbedeeling in burgerlijke zaken door het districtsgerecht kosteloos, behalve voor zoover de vergoedingen van getuigen betreft.

Het gevolg hiervan is dat, als bij de rechtsbedeeling de medewerking van priesters, deskundigen of tolken noodzakelijk geacht wordt en deze krachtens wettelijke bepaling recht op vergoeding voor hun diensten hebben, de daardoor veroorzaakte kosten door het Land zullen moeten gedragen worden.

XIX. Luidens artikel 11 van het Reglement in verband met artikel 45 van het Reglement op de Rechterlijke Organisatie zullen door den Landraad vaste dagen voor zijn gewone terechtzittingen moeten worden bepaald.

Bekendmaking van dien dag of dagen, alsmede van het uur, waarop de terechtzitting zal aanvangen, is uit den aard der zaak noodig, opdat ieder belanghebbend justicabele daarmede bekend kunne zijn. Voor de Europeesche rechtbanken is bij het aangehaald artikel, Reglement Rechterlijke Organisatie de wijze voorgeschreven, waarop die bekendmaking moet geschieden, maar voor de inlandsche rechtbanken behelzen de wettelijke bepalingen daaromtrent geen voorschrift; dientengevolge zal de inlandsche rechtbank zelve, daarbij te rade gaande met plaatselijke toestanden en gebruiken, moeten bepalen, op welke wijze dag en uur zullen worden bekend gemaakt, en zij zal dit gevoegelijk kunnen doen bij het besluit, waarbij zij den dag vaststelt.

XX. In artikel 17 van het Reglement voor te schrijven, hoeveel leden voor den Landraad moeten worden benoemd, kan niet aangaan, omdat dit afhankelijk is van plaatselijke omstandigheden en van de behoefte.

XXI. Bij de toepassing van artikel 18 alinea 1 van het Reglement zal er op moeten worden gelet, dat, hoewel de tegenwoordigheid van twee leden, buiten den voorzitter, voldoende is tot het wettelijk houden der rechtbank, toch allen het recht hebben om, behalve in de bij de wettelijke bepalingen uitdrukkelijk voorziene gevallen van verschooning of uitsluiting (artikel 44 Reglement Rechterlijke Organisatie), van alle zaken kennis en aan alle beraadslagingen deel te nemen.

Echter kunnen alleen degenen, die van den aanvang aan de behandeling der zaak hebben deel genomen, tot de beslissing medewerken.

Ditzelfde geldt van de adviseerende leden. Slechts zij die de behandeling van

---

(1) Zie Stb. 1885 No. 190.

(2) Gewijzigd en aangevuld bij Stb. 1887 No. 109 en 1898 No. 343.

(3) Aangevuld bij Stb. 1894 No. 60.

den aanvang af bijwoonden zijn in staat met de vereischte kennis over een zaak hun advies uit te brengen.

Dat adviseerende leden zitting moeten nemen kan veelal voorkomen worden door zooveel mogelijk die leden van den landraad zitting te doen nemen die tevens hoofd zijn van de natie waartoe partijen behooren (Een luitenant-titulair b.v. der Chineezen wordt niet onder de hoofden dier natie gerekend).

XXII. De adviseerende leden, in artikel 18 van het Reglement bedoeld, moeten, alvorens als zoodanig zitting te nemen, overeenkomstig artikel 8, der R. O. worden beeedigd en uit het proces-verbaal van beeediging behoort te blijken, dat de eed is afgenomen door den President der rechtbank als zoodanig, en niet in zijn hoedanigheid als besturend ambtenaar, als namelijk de resident een zoodanige is?

Voor zooveel priesters of hoofden betreft, die als blijvende adviseurs bij de rechtbank zijn aangesteld of aangewezen, wordt slechts een enkele beeediging gevorderd voor het gansche tijdverloop, gedurende hetwelk zij als zoodanig zitting zullen hebben.

Van het proces-verbaal dezer beeediging moeten afschriften gezonden worden aan het Hoog-Gerechtshof- en aan den Raad van Justitie te Batavia, terwijl, indien de adviseur slechts voor een bepaalde zaak is aangewezen, kan worden volstaan met het proces-verbaal der beeediging te voegen bij de stukken.

XXIII. In artikel 33 is alleen de eed bepaald voor de leden van den landraad en den Inlandschen Officier van Justitie, aangezien de overige rechtsprekende ambtenaren allen krachtens hun administratieve betrekking het rechtersambt vervullende ingevolge art. 6 der wet op de invoering en overgang (Staatsblad 1848 No. 10) geen afzonderlijken eed behoeven af te leggen.

XXIV. Op den Voorzitter der Rechtbank rust het toezicht op de handelingen van den bij de rechtbank aangestelden Griffier (artikel 52 van het Reglement op de Rechterlijke Organisatie).

Hij zal daarom goed doen door te zorgen, dat de Griffier tijdig de noodige registers aanlegge, inzonderheid die, bedoeld bij artikel 469 van het Reglement, waarvan de modellen te vinden zijn in Nos. 126, 127 en 128 van het Formulierboek.

Niet alleen op het aanleggen, maar ook op het richtig bijhouden dier registers zal de President nauwlettend moeten toezien.

XXV. Voor de wettigheid der vonnissen is een voornaam vereischte de getrouwe opvolging van het voorschrift van artikel 29 Reglement R. O. betreffende de openbaarheid der te houden terechtzittingen.

Die openbaarheid moet steeds uitdrukkelijk uit het verbaal der zitting blijken.

XXVI. Ook schijnt het, met het oog op artikel 31 Reglement R. O. niet overbodig, hoezeer dit ook wordt voorgeschreven in de artikelen 193 en 353 van het Reglement, waarop deze circulaire betrekking heeft, wel nadrukkelijk de Presidenten te wijzen op artikel 30 van eerstgenoemd Reglement, volgens hetwelk in de vonnissen de gronden moeten zijn vermeld, waarop zij berusten, en de stellige wettelijke bepalingen, waarop zij zijn gegrond en, zoo het een strafzaak geldt, het misdrijf of de overtreding moet worden uitgedrukt.

Bij de aanhaling der artikelen wordt het aanhalen van een geheelen titel niet geheel voldoende geacht. Ieder artikel hetwelk op de veroordeeling en op de straftoemeting invloed heeft uitgeoefend b. v. artikel 25 of 37 van het Strafwetboek voor Inlanders of 347 dan wel 348, of 371 van het Reglement, moet bepaaldelijk in het vonnis worden genoemd.

XXVII. De in artikel 101 van het Reglement bedoelde verordeningen en tarieven worden gevonden in Staatsblad 1885 No. 131, 1819 No. 79, 1851 No. 23, 1853 No. 1, 1863 No. 39, 1866 No. 108, 1874 No. 206.

XXVIII. Niet overbodig schijnt het mij, de aandacht van den Landraad-voorzitter er op te vestigen dat, tengevolge van het voorschrift van artikel 60 Reglement R. O., de Inlandsche Officier van Justitie zich na zijn gevoelen te hebben gezegd en voordat de zaak bij de leden in omvraag wordt gebracht (artikelen 96, 98 en 344 van het Reglement), moet verwijderen.

XXIX. Evenmin als het op Java en Madoera vigeerend Inlandsch Reglement en de Reglementen op het rechtswezen in de bezittingen buiten Java en Madoera, bevat dit Reglement voorschriften voor het geval iemand krachtens rechterlijk vonnis in het bezit of den eigendom moet worden gesteld van een onroerend goed en de onrechtmatige bezitter of gebruiker weigert het te verlaten.

In zoodanig geval zal alleen de sterke arm bij machte zijn de rechtstoornis te doen ophouden, om het in naam der Koningin gewezen vonnis volkomen effect te doen hebben, en de uitvoerende macht is bevoegd, ja verplicht haar gewenschte hulp te verleenen.

XXX. Volgens artikel 258 alinea 5 van het Reglement is de Inlandsche Officier van Justitie bevoegd, bij zijn onderzoek, de getuigen onder eede te hooren.

Desniettemin moeten die reeds beeedigde getuigen, op grond van de artikelen 315, 317 en 319, ter terechtzitting andermaal den eed afleggen.

Daarom schijnt het, ter vermijding van herhaalde beeedigingen, wenschelijk, dat van de hun gegeven bevoegdheid door den Inlandschen Officier van Justitie slechts gebruik worde gemaakt in de gevallen, waarin daartoe een bepaalde aanleiding bestaat, zooals: indien de getuige ernstig verwond of ziek is, zoodat er gegronde vrees bestaat, dat hij weldra sterven zal, of indien hij wegens den verren afstand of om andere redenen wellicht niet ter terechtzitting zal kunnen verschijnen, of wel een zaak alleen door het onder eede hooren der getuigen tot klaarheid is te brengen.

XXXI. Ik vestig er de aandacht op, dat volgens artikel 312 van het Reglement ook de verklaringen van de getuigen, die uithoofde van te verre verwijdering van woonplaats of verblijf niet zijn opgeroepen geworden, ter terechtzitting kunnen worden voorgelezen en, als zij onder eede waren afgelegd, met mondeling beeedigde verklaringen worden gelijkgesteld.

Vroeger stond in het Reglement op de Strafvordering (artikel 132 alinea 1), in het Inlandsch Reglement (artikel 249 alinea 1) en in de concordante artikelen van de Reglementen op het Rechtswezen in de Buitenbezittingen „niet hebben kunnen worden opgeroepen", dit is echter bij het Koninklijk besluit van 15 Augustus 1886 No. 24 (Indisch Staatsblad No. 213) en de ordonnantie van 20 November 1886 (Staatsblad No. 214) veranderd in „niet zijn opgeroepen geworden", ten einde duidelijk te maken dat de bedoeling van den wetgever niet is dat er, zooals de uitdrukking dikwerf is opgevat, onmogelijkheid moet bestaan van oproeping, maar dat de oproeping niet is geschied, omdat de getuige, hoewel bereikbaar, op verren afstand van den zetel der rechtbank woont of verblijf houdt, zoodat zijn opkomen naar dien zetel zeer bezwarend zou zijn.

Zoo zal b. v. de oproeping wegens te verren afstand kunnen achterwege blijven als de getuige, die zou moeten verklaren voor den Landraad te Tandjong Pandan woont te Muntok of te Batavia enz.

In verband met de voorschriften van artikel 283 alinea's 3 en 4 en artikel 376 alinea 2 van het Reglement komt het mij voor, dat de Magistraat of de Landraadspresident bij de daar bedoelde beschikkingen, opgevende welke getuigen moeten worden opgeroepen, de autoriteit is, die beoordeelt of een voorloopig gehoorde getuige al of niet te ver af woont of verblijf houdt.

XXXII. Artikel 371 alinea 2 van het Reglement geeft de keus tusschen gevangenis en dwangarbeid.

Het zal wenschelijk zijn, bij het doen der keus te rade te gaan met de omstandigheden en zoo b. v. gevangenis als lijfsdwang op te leggen in al die gevallen, waarin dwangarbeid wegens stand, kunne, leeftijd, enz. der veroordeelden voor hen bijzonder bezwarend zoude zijn (vergelijk artikel 303 alinea 3).

XXXIII. In het geval, voorzien bij artikel 382 van het Reglement, is de Rechtbank bevoegd, niet verplicht tenuitvoerlegging bij voorraad toe te staan.

Het gebruik maken van die bevoegdheid zal vooral dan te pas komen, als er aanleiding bestaat voor het vermoeden, dat de veroordeelde zal trachten zijn goederen te verduisteren, ten einde de gevolgen der veroordeeling te ontgaan.

XXXIV. De aandacht wordt gevestigd op de derde alinea van artikel 422 van het Reglement, waarvan de strekking is, het bezwaar weg te nemen, dat door velen wordt gemaakt, tegen het veelvuldig beeedigen van politie-beambten of politiedienaren als deze getuigenis moeten afleggen, waarvan, naar veler beweren, het gevolg is dat menig feit door hoofden of politiebeambten niet wordt aangebracht uit weerzin tegen het gedurig afleggen van den eed.

Dewijl de getuigenis van het politiepersoneel juist tot het constateeren van overtredingen die vallen binnen de rechtsbevoegdheid der magistraten, het veelvuldigst wordt gevorderd en dus juist voor die zaken een van de gewone regelen afwijkende bepaling het dringendst noodig moet worden geacht, heeft de wetgever geen bezwaar gemaakt om hier te bepalen dat, voor zooverre die overtredingen betreft, mondelinge verklaringen kunnen worden afgelegd op den eed, bij den aanvang der bediening gedaan, zooals krachtens artikel 428 alinea 1 daarmede ook kan worden volstaan bij schriftelijke verklaring, proces-verbaal of relaas.

De betrokken ambtenaren zullen dus nu hebben te zorgen dat het bedoelde politiepersoneel zij beeedigd en van die beeediging bij proces-verbaal ten allen tijde kunne blijken.

XXXV. Bij artikel 467 van het Reglement is bepaald, dat in strafzaken alle vonnissen en rechterlijke bevelschriften aan het hoofd moeten voeren de woorden „In Naam des Konings (der Koningin)". Hoezeer in Nederlandsch-Indië alom door de rechtbanken en rechters van het Gouvernement wordt rechtgesproken In Naam des Konings (thans sedert 1 September 1891 moet dit wezen „In Naam der Koningin" krachtens Staatsblad 1891 No. 188) behoeven toch de minuten der vonnissen in burgerlijke zaken die woorden niet aan het hoofd te dragen.

Boven de grossen moeten echter die woorden wel degelijk worden geplaatst.

Wel is waar is het voorschrift, gegeven bij het mede voor het gewest Billiton toepasselijk artikel 435 Reglement Burg. Rechtsvordering, niet ook uitdrukkelijk vastgesteld voor de Burgerlijke vonnissen der Inlandsche rechtbanken, maar naar de in dit opzicht aangenomen regelen is de executoire vorm noodig om executoriale kracht aan het stuk te geven.

Alle grossen van vonnissen of van bevelschriften b. v. tot inbeslagneming van goederen of tot ingijzelingstelling, welke tenuitvoer moeten worden gelegd, zullen

derhalve in zoogenaamd executorialen vorm d. i. met de woorden „In Naam der Koningin" aan hoofd uitgegeven worden.

Bevelen als bedoeld in No. 7 en 9 van het Formulierboek, waarvan ook geen afschriften beteekend behoeven te worden, behoeven deze sacramenteele woorden niet te voeren.

XXXVI. Artikel 474 van het Reglement verklaart tot het doen van dagvaardingen, beteekeningen en aanzeggingen en alle andere exploiten ook bevoegd de dienaren der openbare macht, terwijl verder, bij ontstentenis van deze en van bij rechterlijke colleges aangestelde deurwaarders en boden, de President der rechtbank een geschikt en vertrouwd persoon moet aanwijzen.

Ter vermijding van proceskosten is het zeer wenschelijk, dat vooral bij verre afstanden van de bevoegdheid om dienaren van de openbare macht te gebruiken of andere personen aan te wijzen een ruim en verstandig gebruik worde gemaakt.

XXXVII. Aan het Residentiegerecht is bij het Reglement (artikel 27) in burgerlijke zaken een veel uitgebreider rechtsbevoegdheid geschonken dan thans aan den Assistent-Resident is verleend bij artikel 10 van Staatsblad 1858 No. 101*a* in verband met de daar aangehaalde wetsbepalingen. Dit is zoowel in burgerlijke als in strafzaken het geval om, zooals sub 1 reeds is aangeteekend, te gemoet te komen aan de bezwaren gelegen in den grooten afstand van Batavia.

XXXVIII. Ten aanzien van de voor hooger beroep vatbare vonnissen der verschillende rechtbanken zij opgemerkt dat in artikel 21 ten 1o is gevolgd het beginsel van Staatsblad 1887 No. 153, doch niet in artikel 31. In het geval van 't laatstaangehaalde artikel zal dus moeten blijken dat de waarde meer is dan ƒ 75. — om de zaak appellabel te maken, in dat van artikel 21 is het voldoende dat niet blijkt dat de waarde minder is dan ƒ 500.—

XXXIX. Voor de behandeling der burgerlijke vorderingen in het bijzonder verdient de aandacht er op te worden gevestigd dat een kruisje nimmer in de plaats van een naamteekening kan worden aangenomen. Lieden die niet kunnen schrijven zullen steeds zelf moeten verschijnen of anders een notarieel stuk dienen op te maken. Een zoogenaamde legalisatie is niet voldoende, zij kan alleen meer waarde geven aan een werkelijke handteekening.

XL. Voordat het eigenlijk onderzoek begint, moet een poging aangewend worden om partijen tot een vergelijk te brengen. Het is wenschelijk deze poging en haar uitslag ook te vermelden in de uiteenzetting der feiten; de modellen van het Formulierboek missen ten onrechte die opgave.

Een vonnis waarbij de rechter zich onbevoegd verklaart is een eindvonnis (artikel 108 niet echter dat waarbij een exceptie van onbevoegdheid wordt verworpen zoodat van dit laatste een aanteekening in het proces verbaal in den vorm van formulier No. 24 voldoende is. Formulier No. 17 zoude op een dwaalspoor kunnen voeren.

XLI. Het is beter formulier No. 25 niet te volgen. De rechter een suppletoiren eed opleggende of een litisdecisoiren eed toelatende wijst geen eindvonnis doch bepaalt slechts dat nog een bewijs middel zal worden voorgebracht; eerst indien de eed is afgelegd of geweigerd of teruggewezen kan de rechter op de hoofdzaak definitief beslissen. Alternative vonnissen zijn steeds af te keuren.

In geval van eedopdracht zal derhalve bij interlocutoir vonnis het afleggen van den eed bevolen worden en eerst nadat dit is geschied een afzonderlijk op te maken eindvonnis worden gewezen.

De suppletoire eed mag evenals de litis decisoire alleen loopen over zulke feiten en omstandigheden die de persoon wien de eed wordt opgedragen zelf verrichtte (artikel 91).

XLII. De griffier van den landraad zoowel als die van het Residentie-gerecht zal bij het ontvangen van verklaringen van hooger beroep nauwkeurig moeten toezien dat indien de veroordeelde niet zelf verschijnt, de volmacht van den lasthebber aan de wet voldoet.

Het geval toch heeft zich voorgedaan dat, tot onherstelbaar nadeel van den veroordeelde, de ter terechtzitting mondeling gegeven volmacht als voldoende aangenomen werd.

XLIII. Het in het Inlandsch Reglement niet bekende arrest onder derden (artikel 119) moet afzonderlijk worden aangevraagd op de wijze bij artikel 117 voorgeschreven. De beslaglegging geschiedt op dezelfde wijze; uit formulier No. 40 blijkt dit niet voldoende.

XLIV. Ter herinnering zij opgemerkt dat in geval van verzet door een derde (art. 137) zoowel de beslaglegger als de beslagene als verweerders opgeroepen moeten worden.

XLV. Artikel 144 van het Reglement schrijft in alinea 3 voor dat de Inlandsche Officier van Justitie het bevel tot ontslag uit de gijzeling tenuitvoerlegt; om aan dien last te kunnen voldoen zal hem een grosse van het bevelschrift toegezonden moeten worden.

XLVI. De redactie van artikel 154 van het Reglement heeft een einde gemaakt aan den strijd die op grond der bewoordingen van de overige reglementen nog steeds gevoerd wordt, of conservatoir beslag op onroerend goed toegelaten is. Voor Billiton is met ronde woorden gezegd dat alleen op roerende goederen conservatoir arrest vergund is. Ook is in dit artikel uitdrukkelijk verwezen naar artikel 117 waardoor alle vormen en formaliteiten voor het executoriaal arrest ten deze toepasselijk worden. Het formulier No. 63 kan dus niet gevolgd worden.

Er bestaat — dit zij nog ter loops opgemerkt — geen enkel bezwaar dat het verzoek om conservatoir beslag tegelijk met de vordering bij één rekest wordt gedaan.

Bij de rechtsbedeeling kunnen de volgende werken geraadpleegd worden.

Mr. J. W. S. van der Aa. De leer van het bewijs in strafzaken.

Dezelfde. Het civiel proces voor de landraden en rapats.

Mr. A. J. Immink. De rechtspleging voor de Inlandsche rechtbanken.

Mr. W. A. P. F. L. Winckel. De rechtsbedeeling onder de Inlanders en daarmede gelijkgestelden op Java en de Buitenbezittingen. Eerste gedeelte.

Mr. T. H. der Kinderen. De Algemeene verordeningen tot regeling van het Rechtswezen in het Gouvernement Sumatra's Westkust, toegelicht uit officieele bescheiden.

Mr. A. A. de Pinto. Wetboek van Strafrecht voor Nederlandsch-Indië (Wetboek voor de Europeanen) gevolgd door de memorie van toelichting.

Mr. T. H. der Kinderen. Wetboek van Strafrecht voor Inlanders in Nederlandsch-Indië, gevolgd door eene toelichtende memorie.

Dezelfde. De Algemeene politiestrafreglementen voor de Europeanen en voor de Inlanders in Nederlandsch-Indië, gevolgd door eene toelichtende memorie.

Mr. A. J. van Deinse. De Algemeene beginselen van Strafrecht.

Mr. M. Schooneveld Pzn. Het Wetboek van Strafrecht, met aanteekeningen.

Mr. W. de Gelder. Het Strafrecht in Nederlandsch-Indië.

Verder almede het Tijdschrift „Het Recht in Nederlandsch-Indië" en het „Indisch Weekblad van het Recht."

Aangezien het Reglement voor een groot deel overeenstemt met het Javaasch Inlandsch Reglement en met dat voor Sumatra's Westkust, zal de raadpleging van de eerstgenoemde vijf werken gemakkelijk vallen, indien men zich de moeite geeft in zijn exemplaar van de regeling voor het gewest Billiton bij de verschillende voorschriften de nummers der concordante artikelen uit die beide Reglementen op te teekenen.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

No. 4814. EISCHEN. — *Wijziging der bestaande voorschriften betreffende het opmaken en indienen van eischen.*

BESLUIT.

No. 1. Buitenzorg, 30 December 1893.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met wijziging in zoover van de bestaande voorschriften betreffende het opmaken en indienen der eischen van de ten behoeve van 's Lands dienst uit Nederland benoodigde goederen, te bepalen als volgt:

I. Met uitzondering van de sub II hieronder bedoelde, hebben de eischen voortaan betrekking op een tijdvak van 12 maanden, loopende van October tot ultimo September;

II. Voor zooveel betreft de eischen van benoodigdheden ten behoeve van de Landsdrukkerij, van bovenbouwen van bruggen en van kleedingstukken en stoffen voor de Marine, blijft als tijdperk, waarop zij betrekking hebben, het burgerlijk jaar gehandhaafd; (1)

III. Met uitzondering van dien van bovenbouwen van bruggen, welke uiterlijk op 1 Augustus moet zijn ingezonden, worden alle eischen ingediend vóór of op 15 Februari. (1)

Ten tweede: Den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken uit te noodigen om bij de indiening van den eisch voor materialen en instrumenten tevens op te geven het geraamde eindcijfer van den eisch van bovenbouwen van bruggen.

Ten derde: enz.

Afschrift enz.

(1) Gewijzigd en aangevuld bij Bijblad no. 5072.

No. 4815. KOLONIAAL VERSLAG. MIJNWEZEN. — *Uiterste termijn van indiening van Hoofdstuk O, afdeeling II (Mijnbouw) van het Koloniaal Verslag.*

Met wijziging in zooverre van het bepaalde bij besluit van 31 Juli 1883 No. 44 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3890) is bij het besluit van 13 Augustus 1893 No. 27 als uiterste termijn van indiening der door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid te leveren bijdrage ten behoeve van het verslag, bedoeld bij artikel 62 der Grondwet, voor zooveel betreft hoofdstuk O. afdeeling II (Mijnbouw) vastgesteld 15 Juli van elk jaar.

No. 4816. EEREDIENST. SUBSIDIEN. KERKGEBOUWEN. — *Regelen voor het verleenen van geldelijke ondersteuning aan kerkelijke gemeenten voor het bouwen, verbouwen en onderhoud harer kerken.*

Blijkens de besluiten van 14 Maart 1870 en 1 December 1871 Nos. 1 en 6 wordt het verleenen van geldelijke ondersteuning aan kerkelijke gemeenten voor het bouwen, verbouwen en onderhoud harer kerken beheerscht door de volgende regelen, in verband waarmede het ter zake voorkomende in Bijblad No. 145 niet meer van kracht kan worden geacht.

Uitgaande van het beginsel van *onthouding zooveel mogelijk* geldt als eisch voor de inwilliging van een verzoek om ondersteuning de aanwezigheid der volgende omstandigheden:

1e. het alterum tantum van het gevraagde moet reeds aanwezig zijn, evenwel zonder noodzakelijke gevolgtrekking dat waar de gemeente de helft bijeenbrengt, de staat de andere helft zou bijdragen;

2e. er moet getracht zijn het benoodigde bijeen te krijgen middels algemeene inschrijving;

3e. de behoefte aan het gebouw moet overtuigend bewezen zijn;

4e. het onvermogen der gemeente moet blijken.

De ondersteuning wordt verleend in den vorm van eene *subsidie* en slechts bij uitzondering in dien van een *voorschot*, terwijl ook geen subsidiën plegen te worden toegekend, voordat er bij de begrooting op is gerekend.

No. 4817. INVOERRECHTEN. GOUD.

Bij het besluit van 7 Juli 1887 No. 29 is beslist dat van goud in bladen geplet — niet te verwarren met bladgoud — geen invoerrecht verschuldigd is.

No. 4818. INSTRUCTIEN. KOFFIECULTUUR. — *Instructie voor den Wetenschappelijken Adviseur voor de Koffiecultuur.*

Bij het besluit van 1 December 1893 No. 11 is vastgesteld de onderstaande:

Instructie voor den Wetenschappelijken Adviseur voor de Koffiecultuur.

Art. 1. De Wetenschappelijke Adviseur voor de Koffiecultuur is rechtstreeks ondergeschikt aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Art. 2. Zijne standplaats en die van den hem toegevoegden Adjunct is Buitenzorg.

Art. 3. Hij regelt de werkzaamheden van den hem toegevoegden Adjunct in overleg met den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Art. 4. Over de zaken, betrekking hebbende op de Koffiecultuur, geeft hij adviezen of inlichtingen aan de Regeering en aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, telkens wanneer dit van hem verlangd wordt.

Worden zulke adviezen door Hoofden van Gewestelijk Bestuur of andere autoriteiten gevraagd, dan voldoet hij daaraan door tusschenkomst van meergenoemden Departementschef.

Voor het vragen en geven van inlichtingen kunnen de Wetenschappelijke Adviseur en de hem toegevoegde Adjunct, zoomede de Hoofden van Gewestelijk en Plaatselijk Bestuur zich over en weer rechtstreeks met elkander in verbinding stellen.

Art. 5. Omtrent zaken, betrekking hebbende op de Koffiecultuur, kan hij door

tusschenkomst van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur aan de Regeering of aan andere autoriteiten voorstellen doen dan wel vertoogen indienen.

Art. 6. Hij regelt den algemeenen loop zijner dienstreizen en van die van den hem toegevoegden Adjunct in overeenstemming met den meergenoemden Directeur, doch kan in details van de gemaakte regeling afwijken, wanneer dit onderweg, na overleg met de betrokken Hoofden van Gewestelijk of Plaatselijk Bestuur, in het belang van den dienst wordt geacht.

Art. 7. Aan het einde van elk jaar dient hij door tusschenkomst van den Directeur een verslag in over den toestand van de Gouvernements Koffie-cultuur, waarin de gegevens zijn vervat, benoodigd voor de samenstelling van het betrekkelijk onderdeel van het Koloniaal verslag.

No. 4819. AANBESTEDINGEN. BORGEN. — *Vermelding van naam, qualiteit en woonplaats, in processen-verbaal van aanbesteding, van borgen, ook indien zij tegenwoordig zijn.*

Bij missive van den 1sten Gouvernements Secretaris van 9 Januari 1888 No. 47 is den Directeur van Binnenlandsch Bestuur medegedeeld dat het der Regeering wenschelijk voorkomt dat het voorschrift om bij afwezigheid der borgen van den minsten inschrijver bij eene aanbesteding tóch hunne namen, qualiteiten en plaats, waar zij domicilie gekozen hebben, in het proces-verbaal te doen vermelden (Bijblad No. 2602), ook worde opgevolgd wanneer bij eene aanbesteding beide borgen tegenwoordig zijn, omdat:

1e. er dan minder gevaar bestaat voor verzuimde naleving in gevallen dat het toepassing moet vinden en

2e. de namen der borgen dan steeds op eene bepaalde plaats in het proces-verbaal te vinden zijn.

No. 4820. STAATSSPOORWEGEN. VERVOER. — *Aanvulling en wijziging der bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen.*

I.

BESLUIT.

No. 2. Buitenzorg, 1 December 1888.

Gelezen enz.;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: De Bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië, goedgekeurd bij besluit van 16 Juni 1886 No. 1/c (Bijblad op het Staatsblad No. 4292), aan te vullen met een artikel 4a, luidende als volgt:

Art. 4a. Indien landsreizigers volgens bestaande bepalingen slechts eene bepaalde hoeveelheid bagage mogen medenemen, wordt de hoeveelheid die voor rekening van den Lande kan worden vervoerd, door de autoriteit, die de reisaanvrage afgeeft, ingevuld.

Wordt door die reizigers meer bagage ten vervoer aangeboden, dan wordt de

vracht van het meerdere door den spoorwegdienst van de reizigers ingevorderd.

Indien die vracht niet voldaan wordt, is de spoorwegdienst bevoegd het vervoer van de in de vorige zinsnede bedoelde meerdere bagage, welke daartoe door den geleider of door den detachementscommandant wordt aangewezen, te weigeren.

Is op de reis-aanvrage de voor landsrekening te vervoeren bagage niet ingevuld, dan wordt de geheele hoeveelheid vervoerd en in rekening gebracht.

Ten tweede: Te bepalen dat in het eerste lid van artikel 5 der bij artikel 1 van dit besluit bedoelde Bijzondere bepalingen, voor de woorden „het vorig artikel", worden gelezen de woorden „artikel 4."

Afschrift enz.

II.

BESLUIT.

No. 43. Buitenzorg, 21 Februari 1893.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat artikel 20 van de „Bijzondere bepalingen betreffende het ver„voer van 's Lands reizigers en goederen op de Staatsspoorwegen in Neder„landsch-Indië", goedgekeurd bij het besluit van 16 Juni 1886 No. 1/c en gewijzigd bij dat van 25 November 1889 No. 1 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië Nos. 4292 en 4624) wordt gelezen als volgt:

Wijze van vervoer.

Vrachtberekening.

Het vervoer van goederen ten behoeve der Staatsspoorwegen geschiedt:

a. voor den eigen dienst der exploitatie als *dienstgoed* zonder betaling of verrekening;

b. voor den aanleg van nieuwe Staatsspoorwegen, voor uitbreiding van Staatsspoorwegen en voor de exploitatie van andere Staatsspoorwegen als Landsgoed, doch tegen verrekening der kosten, naar regelen daarvoor te stellen door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken.

Afschrift enz.

No. 4821. KAARTEN. TOPOGRAPHIE. — *Verstrekking van op het topographisch bureel te Batavia vervaardigde kaarten.*

I.

BESLUIT.

No. 29. Buitenzorg, 1 November 1889.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Den Commandant van het Leger en Chef van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië te machtigen tot verstrekking, ten behoeve van den betrokken controleur, van de topografische kaart in bladen, schaal 1:20.000 van de contrôle-afdeeling Goenoeng Kentjana, afdeeling Lebak, residentie Bantam.

Extract enz.

II.

BESLUIT.

No. 10. Buitenzorg, 2 October 1892.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Ten vervolge van de besluiten van 16 October 1887 No. 3 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 4518), 1 en 17 November 1889 Nos. 29 en 19, (1) 13 Mei en 30 September 1891 Nos. 3 (1) en 11, (1) en met nadere aanvulling van dat van 6 Februari 1880 No. 29 (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3772) te bepalen dat — voor zoover de voorraad strekt — van de door het topographisch bureau te Batavia reeds vervaardigde en alsnog te vervaardigen en in het licht te geven kaarten aan de Assistent-Residenten en de Controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur in de residentie Westerafdeeling van Borneo, die met het bestuur van eene afdeeling of onderafdeeling zijn belast, ten behoeve van hun archief *kosteloos* ook zal worden verstrekt één exemplaar van de op hunne afdeeling of onderafdeeling betrekking hebbende overzichtskaarten.

Extract enz.

(1) Bijblad No. 4728.

Zie verder vervolg en Bijblad No. 4891.

No. 1822. STOOMTRAMWEGEN. VOORWAARDEN, *waarop bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 31 Maart 1890 No. 19 aan de Nederlandsch-Indische Tramweg Maatschappij vergunning is verleend tot den aanleg en de exploitatie van eenen stoomtramweg van de benedenstad Batavia, over Molenvliet, Kramat en Meester-Cornelis naar Kampong Malajoe (Meester-Cornelis.)*

Art. 1. Op dezen tramweg zijn van toepassing de artikel 4 tot en met 14 van de voorwaarden, vastgesteld bij artikel *twee* van het besluit van 13 Juni 1885 No. 16 (Staatsblad No. 114). (1)

Art. 2. De tramweg zal bestemd zijn voor het vervoer van personen en goederen.

Art. 3. De spoorwijdte zal 1.188 Meter bedragen.

Art. 4. Over het gedeelte Batavia—Kramat bestaat de lijn uit dubbel spoor en voor het gedeelte Kramat — Kampong Malajoe uit enkel spoor met uitwijksporen.

Art. 5. Het waarborgkapitaal, bedoeld in artikel 4 der voorwaarden in Staatsblad 1885 No. 114, (1) wordt bepaald op *f* 20.000.—

Art. 6. De tramweg moet geheel gereed en in exploitatie gebracht zijn binnen één jaar nadat de vergunning overeenkomstig artikel 5 sub 1 der voorwaarden in Staatsblad 1885 No. 114 zal zijn aanvaard.

Art. 7. De vergunning wordt verleend tot 1 Juli 1971.

Indien de ondernemers bij het eindigen der vergunning deze wenschen verlengd te zien, doen zij daartoe minstens één jaar vóór het einde der vergunning het verzoek, onder vermelding van de voorwaarden, waarop zij de verlenging wenschen.

(1) Vervangen door Stb. 1890 No. 191, gewijzigd bij Stb. 1895 No. 202 en 260, 1896 No. 244 en 1897 No. 284.

Komt dergelijk verzoek niet of niet tijdig in, kan geen overeenstemming omtrent de voorwaarden van verlenging verkregen worden, of wenscht de Regeering geen verlenging toe te staan, dan wordt de vergunning gerekend op 1 Juli 1971 te zijn ingetrokken.

Art. 8. De onderneming kan van Gouvernementswege worden genaast, zoodra de tramweg gedurende een tijdsverloop van twintig jaren of langer in zijn geheel is geëxploiteerd.

De naasting geschiedt tegen den prijs, die aldus wordt gevonden:

Men berekent de zuivere winst op de exploitatie van elk der zeven laatste jaren, trekt daarvan de twee ongunstigste jaren af, neemt het gemiddeld bedrag der na de aftrekking overblijvende vijf jaren en brengt de alzoo verkregen som, door die met *vijf en twintig* te vermenigvuldigen, tot kapitaal.

Van het voornemen om den tramweg te naasten wordt ten minste één jaar te voren aan de ondernemers kennis gegeven.

Art. 9. De betaling geschiedt in geval van naasting binnen *zes* maanden na den dag der inbezitneming door den Staat, of, zoo de prijs, waartegen de naasting geschiedt, eerst later is kunnen worden vastgesteld, binnen *zes* maanden na de vaststelling.

De tramweg en alles wat daartoe behoort moeten ingeval van naasting in behoorlijken staat van onderhoud verkeeren.

Is dit niet het geval, dan worden de kosten voor het in zoodanigen staat brengen vóór de in bezitneming door den Staat geschat door drie deskundigen, waarvan één te benoemen door den Gouverneur-Generaal, een door de ondernemers en de derde te kiezen door deze beiden of bij gebrek aan overeenstemming, ten verzoeke van de meest gereede partij, door den Raad van Justitie te Batavia. De door deze deskundigen geraamde kosten worden van de som, waartegen de naasting geschiedt, afgehouden.

Tegelijk met de uitkeering van den prijs voor de naasting wordt aan de ondernemers het waarborgkapitaal, voor zoover daarover overeenkomstig het bepaalde in artikel 4 der voorwaarden in Staatsblad 1885 No. 114 niet is beschikt, teruggegeven.

Art. 10. De concessionaris is ontheven van de verplichtingen, vervat in de artikelen 7 en 23 van het Algemeen Reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen voor algemeen verkeer in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1885 No. 113). (1)

Art. 11. De concessie, verleend bij besluit van 30 Maart 1881 No. 38 (2), wordt gerekend te zijn vervallen ten dage, dat de onderwerpelijke concessie wordt aanvaard. (3)

---

(1) Vervangen door Stb. 1893 No. 190, gewijzigd bij Stb. 1894 No. 29 en 101 en 1900 No. 107.

(2) Bijblad No. 3718.

(3) Bij het besluit van 20 September 1890 No. 22 is aangeteekend dat blijkens de missive van den Administrateur der Nederlandsch-Indische Tramweg Maatschappij van 31 Juli 1890 No. 145/25 K en zijne daarbij overgelegde gezegelde verklaring van gelijken datum, de onderwerpelijk bedoelde concessie is aanvaard.

No. 4823. HEERENDIENSTEN. KEDIRI.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 16 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de Residentie Kediri (Staatsblad 1893 No. 176.)

Vervallen door Bijblad No. 5375.

No. 4824. WEESKAMERS. — *Bestemming der winsten, welke worden gemaakt bij het verkoopen van tot geldbelegging gestrekt hebbende fondsen.*

Aan den Directeur van Justitie.

No. 3050. Buitenzorg, den 22sten December 1890.

De Gouverneur-Generaal heeft zich niet kunnen vereenigen met het bij Uwe missives van 1 Maart 1889 en 19 Maart 1890 Nos. 1300 en 1917, de laatste gericht aan de Algemeene Rekenkamer, gedaan voorstel betreffende de bestemming te geven aan de sommen *f* 46682,64⁵, als winst door de Weeskamer te Semarang in 1887 behaald bij den verkoop van hare inschrijvingen op het Grootboek der Nationale werkelijke schuld, en van *f* 344,85, zijnde winst mede in dat jaar verkregen bij het te gelde maken van het aan de Weeskamer te Makasser toebehoorende één heel en één half aandeel in de Javasche Bank.

Volgens dat voorstel zouden die overwinsten strekken tot goedmaking van alle gewone verliezen, hoe klein ook, welke in de eerstvolgende jaren voor rekening van de gezamenlijke geadministreerden komen, hetgeen, naar de meening van Zijne Excellentie, met het buitengewone karakter van bedoelde overwinsten niet overeen te brengen zou zijn. Het ligt voor de hand dat waar millioenen rentegevend worden uitgezet af en toe kleine verliezen voorkomen; regel behoort te zijn, dat die verliezen, welke bij het meest zorgvuldig beheer en onder normale omstandigheden schier onvermijdelijk zijn, komen ten laste van de gekweekte renten. Soms echter kunnen buitengewone omstandigheden zich voordoen, als bijvoorbeeld een achteruitgang in de waarde van landerijen, eene locale vermindering der waarde van huizen en dergelijken, die leiden tot verliezen, welke niet als een gewoon gevolg van het uitzetten der kapitalen kunnen worden beschouwd en ook daarom een buitengewoon karakter dragen, wijl zij veelal feitelijk reeds sedert lang geleden zijn, voordat zij in cijfers geconstateerd worden bij den dikwijls zoolang mogelijk uitgestelden verkoop der verbonden vastigheden.

Naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal zal in beginsel behooren te worden aangenomen dat de onderwerpelijke overwinsten geheel of gedeeltelijk zullen strekken tot compensatie van buitengewone verliezen als bovenomschreven, wanneer door het bestrijden dier verliezen uit de verkregen inkomsten het rentecijfer van eenig jaar belangrijk lager zou worden dan in het voorafgaande jaar het geval was.

Op last van Zijne Excellentie heb ik de eer het vorenstaande te Uwer kennis te brengen, met verzoek de Weeskamers te Semarang en te Makasser mede te deelen, dat de meerbedoelde gelden afzonderlijk geboekt moeten worden, maar zij

niet in de kas behooren te worden afgezonderd van de andere gelden en dus casu quo niet van rentegevende uitzetting moeten worden uitgesloten, doch dat daaraan in de boeken geen rente moet worden gevalideerd.

Ik teeken hierbij tevens aan dat door Zijne Excellentie genoegen wordt genomen met de bij Uwe bovenaangehaalde missive 1 Maart 1889 No. 1300 gegeven toelichting van de gronden, waarop de Weeskamer te Semarang in 1887 is overgegaan tot het doen losmaken van hare in Nederland op het Grootboek ingeschreven gelden, terwijl voor die gelden in Indië geen dadelijke plaatsing kan worden gevonden.

De 1e Gouvernements Secretaris,
SWEERTS.

No. 4825. COMPTABILITEIT. BOEDELKAMER. *De door boedelkamers beheerde kapitalen zijn geen landsfondsen.*

BESLUIT.

No. 9. Buitenzorg, 20 Maart 1891.

Gelet op den Indischen brief van 11 October 1890 No. 1933/27 (besluit van dien dag No. 27), waarbij den Minister van Koloniën is verzocht zijn gevoelen te willen mededeelen nopens de vraag of de kapitalen, welke door het college van Boedelkamers van hunne geadministreerden ontvangen en op naam van die colleges uitgezet worden, zoolang zij door hen worden beheerd, al dan niet te beschouwen zijn als landsfondsen; met dien verstande dat op dadingen wegens of kwijtscheldingen van vorderingen, welke de genoemde colleges ter zake van de uitgezette kapitalen tegen derden hebben, de voorschriften der Comptabiliteitswet van toepassing zijn;

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 15 Januari 1891 La. A1, No. 34/99, houdende mededeeling, dat naar zijne meening voorschreven vraag ontkennend moet worden beantwoord; met andere woorden, dat bovenbedoelde kapitalen zijn *gelden van derden*, niet behoorende tot de Nederlandsch-Indische geldmiddelen.

Is goedgevonden en verstaan;

Van het vorenstaande aanteekening te houden.

Afschrift enz.

No. 4826. TELEGRAAF. — *Beperking van het gebruik van de telegraaf voor dienstaangelegenheden.*

CIRCULAIRE aan de ambtenaren, bevoegd tot het verzenden van Regeeringstelegrammen.

No. 946. Buitenzorg, den 19den April 1892.

Het is den Gouverneur-Generaal gebleken dat bij de behandeling van dienstaangelegenheden nog steeds een veel te ruim gebruik gemaakt wordt van de Gouvernementstelegraaf.

Worden dikwijls door middel van de telegraaf zaken behandeld, die gevoegelijk per post hadden kunnen worden afgedaan, de beknoptheid der diensttelegrammen laat ook veelal te wenschen over, zooals o. a. de Statistiek over 1890

nopens dit onderwerp leert, volgens welke het gemiddeld woordental dier telegrammen over dat jaar 32.4 bedroeg, tegen 12.15 dat der bijzondere telegrammen. Dit was o. a. oorzaak dat hoewel het aantal telegrammen van de eerstbedoelde soort slechts 1/10 van dat der bijzondere telegrammen beliep, het aantal woorden der gezamenlijke diensttelegrammen nochtans 1/4 bedroeg van dat der bijzondere telegrammen. En aangezien de eerstbedoelde bij het overseinen voorrang genieten boven de bijzondere, is derhalve de overbrenging der laatste door de dienstcorrespondentie aanzienlijk vertraagd.

De Gouverneur-Generaal heeft hierin aanleiding gevonden mij op te dragen in Uwe herinnering te brengen de voorschriften nopens het verzenden van dienst-telegrammen, opgenomen in de Nos. 591, 1636 en 2241 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië, van welke opdracht ik de eer heb mits deze mij te kwijten.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4827. COMPTABILITEIT. — *Overdracht van bezwaar bij verstrekking door het eene Departement aan het andere van goederen, welke in den regel uit Nederland worden ontvangen.*

Bij schrijven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 16 September 1892 No. 2275 is aan de verschillende Departementschefs medegedeeld dat, naar het inzien van den Gouverneur-Generaal, bij verstrekking door het eene Departement aan het andere van goederen, waarvan in den regel aanvulling uit Nederland moet plaats hebben, overdracht van bezwaar, op den voet van artikel 15 der regelen en voorschriften voor het materieel beheer en bij materieele verstrekkingen (Staatsblad 1866 No. 151), moet geschieden op het 1ste Hoofdstuk der begrooting, indien voor de verstrekking dier goederen door beide Departementen bij dat Hoofdstuk posten zijn geraamd, terwijl, met toepassing van artikel 13 van genoemd Staatsblad, een artikel van het 2de Hoofdstuk met de geldswaarde der verstrekte artikelen te goed geschreven dient te worden, indien voor de kosten der aanvulling een artikel op het 1ste Hoofdstuk voorkomt, maar het Departement, waaraan verstrekt is, op dat Hoofdstuk geen artikel heeft, dat de uitgaaf kan dragen.

No. 4828. BANJOEMAS. BELASTINGEN. PERCEPTIE. KOFFIE.—*Regelingen met betrekking tot den inkoop van Koffie te Madjenang en de perceptie van eenige belastingen in de districten Madjenang, Dajaloehoer en Pegadingan (afdeeling Tjilatjap, residentie Banjoemas).*

BESLUIT.

No. 23. Buitenzorg, 26 September 1892.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: In te trekken de betrekking van Koffie-inkooppakhuismeester bij het Koffieinkooppakhuis te Madjenang (afdeeling Tjilatjap residentie Banjoemas);

met bepaling:

dat de te dier plaatse in dienst te stellen zoutverkooppakhuismeester wordt belast met den inkoop van de aldaar ingeleverd wordende Koffie, onder genot eener toelage van *f* 0.30 (*dertig cènt*) per pikol ingekochte Koffie,

dat hem tevens worden opgedragen de bij § *a* van het besluit van 4 Januari 1883 No. 13 (Staatsblad No. 9) bedoelde werkzaamheden, onder genot van de bij artikel 2 van het besluit van 9 September 1884 No. 35 (1) vastgestelde toelage van *f* 25.— (*vijf en twintig gulden*) 's maands en

dat hem wordt toegevoegd de bij § *b* van evengenoemd besluit van 4 Januari 1883 No. 13 (Staatsblad No. 9) bedoelde Inlandsche schrijver, op eene bezoldiging van *f* 20.— (*twintig gulden*) 's maands.

Ten derde: enz.

Extract enz.

---

(1) Bijblad No. 4118.

No. 4829. SPOORWEGEN.— *Aanvulling der overeenkomst met het Comité van bestuur der N. I. Spoorwegmaatschappij, ter zake van de aansluiting der Staatsspoorwegen Buitenzorg—Tjitjalengka en Batavia—Tandjong Priok aan de lijn Batavia—Buitenzorg.*

Aan § *l* van artikel 5 der overeenkomst, bedoeld bij het besluit van 9 April 1879 No. 11 (Bijblad No. 3425) is de volgende slotalinea toegevoegd:

„Het geldelijk beheer, verbonden aan het sub *k* bedoeld vervoer, geschiedt door „evengenoemden stationschef onder algeheele verantwoordelijkheid van den dienst „der Staatsspoorwegen, met dien verstande dat, indien bij gebleken onregelmatig„heid in dat beheer kan worden aangetoond dat zulks een gevolg is van nalatig„heid van het personeel der maatschappij, die verantwoordelijkheid ophoudt te „bestaan." (Besluit van 6 October 1892 No. 42, § 1).

No. 4830. INVOERRECHTEN. SCHRIJFBEHOEFTEN *voor Gouvernements-bureaux zijn onderworpen aan de betaling van invoerrecht.*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 2523. Buitenzorg, 11 October 1892.

Naar aanleiding van Uw schrijven van 23 Mei jl. No. 7430, betreffende de vraag of schrijfbehoeften voor de Gouvernements-bureaux, welke door of namens den betrokken bureelchef uit het buitenland worden ontboden, aan de betaling van invoerrecht zijn onderworpen, heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHEdG. mede te deelen, dat naar het inzien van Z. E. handhaving van het beginsel, bedoeld bij het besluit van 9 Augustus 1865 No. 5 (Bijblad op het Staatsblad van *N. I.* No. 1705) in 's Lands belang aanbeveling verdient en met het oog op de bewoordingen der tariefwet in Indisch Staatsblad 1873 No. 35 wel te verdedigen is.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4831. HEERENDIENSTEN. SOERABAJA. SIDOARDJO. MODJOKERTO. DJOMBANG.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 17 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering van de ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de afdeelingen Soerabaja, Sidoardjo, Modjokerto en Djombang der residentie Soerabaja (Staatsblad 1893 No. 177).

Vervallen door Bijblad no. 5360.

No. 4832. HEERENDIENSTEN. SOERABAJA. GRISEE. LAMONGAN. SIDAJOE.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 17 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de afdeelingen Grisee, Lamongan en Sidajoe der residentie Soerabaja (Staatsblad 1893 No. 178).

Vervallen door Bijblad no. 5461.

No. 4833. HEERENDIENSTEN. SOERABAJA. BAWEAN.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 17 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de afdeeling Bawean der residentie Soerabaja (Staatsblad 1893 No. 179).

Vervallen door Bijblad no. 5462.

No. 4834. EXAMENS. GOUVERNEMENTSMARINE. — *Samenstelling van de commissie te Batavia voor het afnemen van examen voor de betrekking van leerling-machinist bij de Gouvernementsmarine.*

Met wijziging in zoover van artikel 4, sub *d*, van de bij artikel 3 van het besluit van 4 October 1889 No. 10 (Bijblad op het Staatsblad van *N. I.* No. 4635) vastgestelde voorschriften omtrent het afnemen in Nederlandsch-Indië der examens voor de verschillende rangen van stuurman en machinist bij de Gouvernementsmarine volgens de bij Koninklijk besluit van 24 April 1889 No. 12 (Indisch Staatsblad No. 218) gearresteerde programma's, is bij het besluit van 18 October 1892 No. 2 bepaald dat, voor zooveel Batavia betreft, de commissie voor het afnemen van examen voor de betrekking van leerlingmachinist bij genoemden tak van dienst, bij ontstentenis van de daarvoor in voormeld artikel 4, sub *d*, aangewezen leden, ook kan bestaan uit een der Luitenants ter zee en den Officier-machinist, dienende aan boord van Hr. Ms. wachtschip te Tandjong-Priok.

No. 4835. SPOORWEGEN. — *Voorwaarden, waarop bij artikel 1 van het besluit van den Gouverneur-Generaal van 11 Mei 1889 No. 9, concessie is verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg loopende van Batavia over Passar-Senin (Weltevreden), Meester-Cornelis en Bekassi naar Kedoeng-Gede.*

I. Van den aan te leggen weg en het materieel.

Artikel 1.

Richting.

De concessie betreft den reeds in exploitatie zijnden spoorweg Batavia—Bekassi, waarvoor bij Gouvernements-besluit van 19 Februari 1884 No. 1a concessie is verleend, met de verlenging van dezen spoorweg tot Kedoeng-Gede.

Artikel 2.

Verplichting tot verlenging der lijn.

De Gouverneur-Generaal behoudt zich het recht voor om, indien binnen vijf jaren nadat de spoorweg voltooid en in exploitatie gebracht is, aan de Batavia'sche Oosterspoorweg Maatschappij geene concessie is verleend voor eene verlenging der lijn in Oostelijke richting, te allen tijde te bevelen, dat de lijn binnen een tijdsverloop van twee jaren tot Krawang op den rechteroever der Tjitaroem zal moeten zijn doorgetrokken.

Artikel 3.

Aansluiting.

Tot of nabij Batavia moet de spoorweg met de bestaande spoorwegen aansluiten en daarmede in verbinding worden gebracht, zoodanig dat de wagens der onderscheidene ondernemingen ongehinderd van den eenen spoorweg op den anderen kunnen doorloopen en de reizigers en koopmansgoederen, wanneer de inrichting van den dienst het eischt, zonder overlading van den eenen spoorweg op den anderen kunnen overgaan.

Artikel 4.

Spoorwijdte.

De spoorwijdte van den spoorweg zal bedragen 1.067 M. tusschen de koppen der spoorstaven gemeten.

Artikel 5.

Afmetingen van de aarden baan.

De kruinsbreedte van de aarden baan onder den ballast-waterpas ter hoogte van de kanten van den weg gemeten, moet voor enkel spoor minstens 4.60 M., voor dubbel spoor minstens 7.85 M. bedragen.

De afstand tusschen de assen bij dubbel spoor bedraagt niet minder dan 3,25 M.

Artikel 6.

Enkel spoor; plaats van stations en halten.

De onteigening voor den spoorweg geschiedt voor enkel spoor, behalve op die plaatsen, waar voor het oprichten van stations, halten of uitwijkplaatsen eene meerdere breedte noodig is.

De concessionarisse doet de voorstellen voor het plaatsen dezer stations, halten en uitwijkplaatsen en onderwerpt die aan de goedkeuring van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken.

Artikel 7.

Termijn voor in te dienen stukken.

De concessionarisse onderwerpt aan de goedkeuring van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken:
binnen *één jaar*, nadat de concessie definitief is aanvaard:

a. eene algemeene richtingskaart in drievoud van het tusschen Bekassi en Kedoeng-Gede gelegen gedeelte van den spoorweg op de schaal van 1:20000 of grooter.
Hiervoor kan worden gebruik gemaakt van de detailbladen van de topographische kaart;

b. een lengteprofiel in drievoud van hetzelfde gedeelte van den spoorweg op een schaal van 1:5000 voor de lengten en van 1:200 voor de hoogten;

c. een normaalprofiel in drievoud van de aarden baan bij ophooging en bij ingraving;

d. eene teekening in drievoud op $^1/_{10}$ van de ware grootte van de inrichting en samenstelling van den bovenbouw met de verdeeling der dwarsleggers, het ballastbed, banketten, enz.;

e. eene teekening in drievoud op de ware grootte van de toe te passen spoorstaaf met laschverbindingen en bevestigingsmiddelen en alles wat daartoe behoort.

Na goedkeuring van de bovengenoemde ontwerpen bieden de concessionarissen achtereenvolgens in drievoud ter goedkeuring aan de volledig uitgewerkte plannen van alle ten behoeve van het gedeelte tusschen Bekassi en Kedoeng-Gede van den spoorweg met de daartoe behoorende stations, halten, enz., uit te voeren werken en verdere inrichtingen en van de veranderingen aan de bestaande werken, gebouwen enz. De plannen van de in Europa uit te voeren werken of onderdeelen van werken kunnen aan de goedkeuring van den Minister van Koloniën worden onderworpen.

De grondkaarten in drievoud en de verdere bescheiden ten behoeve van de onteigening moeten zijn ingediend binnen twee jaren na den dag, waarop de concessie definitief aanvaard is.

Artikel 8.

Wijziging in ter goedkeuring ontvangen plannen.

De Directeur der Burgerlijke Openbare Werken kan, na de concessionarisse te hebben gehoord, in de ter goedkeuring ontvangen plannen en ontwerpen de noodig geachte veranderingen voorschrijven, mits deze niet in strijd zijn met de voorwaarden dezer concessie.

Artikel 9.

Bouwmaterialen.

De te gebruiken materialen moeten, elk in hunne soort van goede hoedanigheid zijn en vrij van gebreken, die de hechtheid of den duur der werken in de waagschaal kunnen stellen.

Artikel 10.

Deugdelijke uitvoering volgens goedgekeurde plannen.

Alle werken worden overeenkomstig de regelen der kunst uitgevoerd en met alle zorg behandeld om goed en deugdzaam werk te erlangen, desnoods overeenkomstig hetgeen de Directeur der Burgerlijke Openbare Werken daaromtrent zal voorschrijven.

De uitvoering geschiedt door de concessionarisse volgens de door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken goedgekeurde ontwerpen, plannen en bestekken.

Met geen werk mag worden aangevangen alvorens die goedkeuring is verkregen.

Artikel 11.

Voorwerpen, belangrijk voor kunst, enz.

Bijaldien bij de ontgraving voor den aanleg van den spoorweg eenig voorwerp wordt gevonden, belangrijk voor kunst, oudheid-, penningkunde of natuurlijke geschiedenis, moet het desverlangd tegen schadeloosstelling aan den Staat worden afgestaan.

Artikel 12.

Maatregelen bij onvoldoende uitvoering.

Wordt gedurende de uitvoering der werken bevonden, dat zij niet overeenkomstig de regelen der kunst en de gestelde voorwaarden of goedgekeurde ontwerpen worden gemaakt, dan kan de Gouverneur-Generaal bevelen, dat de werken geheel of gedeeltelijk worden afgebroken, of zulks ten koste van de concessionarisse laten doen, indien zij na de eerste aanzegging in gebreke blijft de deswege ontvangen bevelen op te volgen.

In dit geval is de Gouverneur-Generaal bevoegd zich in het bezit te stellen van hetgeen voor de uitvoering voorhanden is. De kosten van hetgeen van Regeeringswege wordt verricht, zullen op de waarborgsom, voor zoover zij niet is teruggegeven, worden verhaald, of worden, zoo het bedrag daarvan niet voldoende mocht zijn, door de concessionarisse op eerste aanzegging terugbetaald.

Artikel 13.

Storingen van het verkeer en van de waterloozing gedurende den bouw.

De concessionarisse is gehouden gedurende den bouw van den weg alle middelen in het werk te stellen om eene storing in het vrije verkeer op de bestaande wegen of in den gerelden afvoer van het water te voorkomen.

Zoo noodig kan de Gouverneur-Generaal het daartoe benoodigde werk ten koste van de concessionarisse doen uitvoeren, indien zij deswege in gebreke blijft.

Ten aanzien van de daarvoor van Regeeringswege gemaakte kosten is het laatste lid van het voorgaand artikel van toepassing.

Artikel 14.

Aanlegplaatsen, zijtakken.

Een ieder zal langs den spoorweg en in de nabijheid der stations pakhuizen mogen oprichten of aanlegplaatsen maken met werktuigen, kranen of andere toestellen voor het laden en lossen van goederen geschikt, en die door zijsporen met den spoorweg verbinden, zoodanig echter dat de te laden en te lossen wagens het vrije verkeer op den spoorweg niet hinderen.

De ontwerpen der aanlegplaatsen worden door de concessionarisse aan de goedkeuring van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken onderworpen.

De wissels der zijsporen worden door de concessionarisse ten koste van de belanghebbenden bediend.

Artikel 15.

Onteigening.

De benoodigde Gouvernementsgronden worden na de betaling der schadeloosstellingen in het volgende lid bedoeld, der concessionarisse kosteloos in recht van opstal afgestaan voor den tijd van duur der concessie.

De aankoop van gronden of eigendommen, aan bijzondere personen of vereenigingen toebehoorende, en de schadeloosstellingen aan de rechthebbenden op of vruchtgebruikers van den Gouvernementsgrond, geschieden ten koste en door de zorg van concessionarisse, op de wijze als bij algemeene verordening, regelende de onteigening ten algemeene nutte in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1864 No. 6), is bepaald.

Artikel 16.

Termijn van voltooïng.

De spoorweg moet geheel voltooid en in exploitatie gebracht zijn binnen den tijd van drie jaren na den dag waarop deze concessie definitief zal zijn aanvaard, of, ingeval gerechtelijke onteigening noodig is, binnen twee jaren nadat het besluit van den Gouverneur-Generaal betreffende de eindaanwijzing der te onteigenen perceelen, in opvolging van de artikelen 11 en 12 der bepalingen, regelende de onteigening ten algemeene nutte in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1864 No. 6), in de Javasche Courant is openbaar gemaakt.

II. Van de exploitatie.

Artikel 17.

Exploitatie.

Het vervoer op den spoorweg moet door stoomkracht geschieden.

De persoon, met de leiding van de exploitatie te belasten, moet Nederlander zijn.

Artikel 18.

Bij herstelling niet afwijken van goedgekeurde ontwerpen.

Bij herstelling der werken van den spoorweg, gedurende de exploitatie mag van de goedgekeurde ontwerpen niet worden afgeweken, dan na vooraf verkregen goedkeuring van de daartoe strekkende ontwerpen.

Gelijke goedkeuring is noodig voor het tot stand brengen en oprichten van nieuwe werken en gebouwen.

Artikel 19.

Dienst voor aanlegplaatsen.

De concessionarisse is verplicht de wagens, bestemd voor of staande op de in artikel 14 bedoelde aanlegplaatsen van de voorbijgaande goederen- en gemengde treinen af te spannen of daarin op te nemen.

Door den belanghebbende zal voor het vervoer van en naar die aanlegplaatsen worden betaald volgens het gewone tarief naar den werkelijken afstand, waarop de plaats van aansluiting gelegen is.

Artikel 20. (1)

Tarieven.

De concessionarisse heeft het recht gedurende het tijdvak voor de concessie toegestaan te haren bate te doen innen alle rechten en gelden uit de exploitatie van den spoorweg voortvloeiende.

---

(1) Nadat eerst bij het besluit van 24 April 1890 No. 18 was bepaald dat de laatste alinea van artikel 20 verviel, is bij het besluit van 5 Augustus d. a. v. No. 24 voor dat artikel de volgende nieuwe redactie vastgesteld:

„De concessionarisse heeft het recht, gedurende het tijdvak „voor de concessie toegestaan, te haren bate te doen innen „alle rechten en gelden uit de exploitatie van den spoorweg „voortvloeiende."

„De tarieven voor het vervoer van personen en goederen „worden door de concessionarisse vastgesteld met inachtneming „van het volgende:

„De vracht voor reizigers zal per kilometer niet meer mo„gen bedragen dan

„voor de 1ste klasse *f* 0.08,

„ „ „ 2de „ „ 0.04,

„ „ „ 3de „ „ 0.02,

„met dien verstande, dat de vracht niet over kleinere afstan„den dan 5 kilometers behoeft te worden berekend, en dat „de berekende vracht naar boven kan worden afgerond, tot „het naast hoogere veelvoud van vijf centen."

„Voor vrachtgoederen zal in maximum kunnen worden ge„heven eene vracht berekend naar een vast recht van *f* 1.29 „per ton, en voorts *f* 0.12 per ton en per kilometer, met be„voegdheid om de vracht te berekenen over geen kleineren „afstand dan 10 kilometers, met een minimum van 50 centen „per zending, minimum berekend gewicht 50 kilogrammen „berekening der vracht bij hoeveelheden van 50 kilogrammen, „en afronding der vracht naar boven tot het naast hoogere „veelvoud van vijf centen."

De tarieven voor het vervoer van personen en goederen worden door de concessionarisse vastgesteld.

Zij zullen zonder goedkeuring van den Gouverneur-Generaal nimmer hooger mogen zijn dan de tarieven op 31 Maart 1887 op de lijn Batavia — Bekassie ingevoerd.

De bijzondere voorwaarden betrekkelijk het vervoer moeten vóór hare toepassing aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal worden onderworpen.

III. Van het aanvaarden en vervallen der concessie.

Artikel 21.

Aanvaarding der concessie.

De concessie wordt definitief aanvaard door het storten binnen *één jaar* na de dagteekening van het besluit, waarbij de concessie verleend is, van het in artikel 39 omschreven waarborgkapitaal.

Artikel 22.

Verbeurte der waarborgsom.

Nadat de Gouverneur-Generaal zal hebben verklaard, dat de concessie definitief aanvaard is, heeft de concessionarisse wanneer zij aan de aangegane verbintenissen niet voldoet geen aanspraak op teruggave van het gestorte waarborgkapitaal, dat in dit geval tot het volle bedrag aan den staat vervalt.

Artikel 23.

Vervallen verklaren der concessie.

De concessionarisse kan van alle rechten door deze concessie verkregen, worden vervallen verklaard:

1e indien zij de plannen, kaarten, profielen, ontwerpen, enz. niet binnen de bepaalde termijnen aan de goedkeuring van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken onderwerpt;

2e indien zij niet voldoet aan de bepaling van artikel 16 dezer concessie.

Zij kan buitendien te allen tijde van hare rechten vervallen worden verklaard, wanneer zij in gebreke blijft te voldoen aan de bevelen van den Gouverneur-Generaal, nadat artikel 31 van het Algemeen Reglement op de spoorwegdiensten reeds eenmaal op haar is toegepast, dan wel, indien zij weigerachtig is te voldoen of niet binnen den gestelden termijn voldoet aan het bevel, bedoeld in artikel 2 dezer concessie. De vervallenverklaring geschiedt door den Gouverneur-Generaal.

Artikel 24.

Intrekking der concessie.

In geval van vervallenverklaring wordt de concessie ingetrokken. De Gouverneur-Generaal is gedurende één jaar na de vervallenverklaring bevoegd zich ten behoeve van den

Staat in het bezit te stellen van den weg, van het materieel en van alles wat daartoe behoort tegen betaling van eene som, die ten hoogste vijf en zestig ten honderd kan bedragen van de waarde naar de schatting van drie deskundigen, van welke een te benoemen door den Gouverneur-Generaal, een door de concessionarisse en de derde door het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië.

Deze deskundigen doen uitspraak in het hoogste ressort.

Met de vervallenverklaring vervalt het bedrag, dat van de waarborgsom nog niet mocht teruggegeven zijn, aan den Staat.

Artikel 25.

Overmacht.

De bepalingen van de artikelen 23 en 24 zijn niet toepasselijk, indien de concessionarisse aantoont dat de vertraging of de staking der werken het gevolg is van een behoorlijk bewezen geval van overmacht.

De Gouverneur-Generaal is bevoegd in geval van onvermijdelijke noodzakelijkheid de in de vorige artikelen vastgestelde termijnen te verlengen.

De vervallenverklaring heeft dan plaats bij het einde van den verlengden termijn.

Artikel 26.

Gevallen waarin overmacht ingeroepen kan worden.

De concessionarisse is niet ontvankelijk, om welke reden ook, zich op overmacht te beroepen, tenzij zij binnen dertig dagen na de gebeurtenissen of omstandigheden, waaruit de overmacht ontstaat, aan den Gouverneur-Generaal heeft doen blijken, dat die gebeurtenissen of omstandigheden werkelijk bestaan en welken invloed zij hebben uitgeoefend.

Gelijke regel geldt bij daden, die de concessionarisse aan 's Lands ambtenaren meent te kunnen wijten.

Zij zal er geen beklag op mogen gronden, tenzij zij het bestaan en den invloed bij het plegen der daad of binnen hoogstens dertig dagen daarna heeft doen blijken. In geen geval zal zij eenige vordering op mondelinge lastgeving mogen gronden.

Artikel 27.

Niet nakomen der verplichtingen.

De concessionarisse wordt beschouwd in de volbrenging harer verplichtingen in gebreke te zijn gebleven door het eenvoudig doen verstrijken der verschillende daartoe gestelde termijnen en zonder dat het noodig is daarvan door eenige akte te doen blijken.

De concessionarisse wordt geacht niet in gebreke te zijn wanneer de vertraging aan daden van publieke ambtenaren is toe te schrijven.

IV. Van het toezicht.

Artikel 28.

Toezicht op de uitvoering

Van Regeeringswege wordt toezicht gehouden op de uitvoering van alle werken van eersten aanleg.

Artikel 29.

Geene verplichting voor het staatstoezicht.

Het volgens het voorgaande artikel te houden staatstoezicht kan tot geene verplichting, hoe ook genaamd, ten laste van den Staat aanleiding geven.

Artikel 30.

Openbaarmaking der uitkomsten van de exploitatie.

Van de maandstaten der exploitatie wordt maandelijks en van de algemeene balans jaarlijks openbaarheid gegeven door bekendmaking in de Javasche Courant.

V. Algemeene bepalingen.

Artikel 31.

Telegraaf.

De Gouverneur-Generaal is bevoegd langs den spoorweg alle bebouwingen te doen en alle toestellen te doen plaatsen, welke voor de inrichting van eene telegraaflijn noodig zijn.

Hij behoudt zich voor op de spoorwegterreinen alle herstellingen te doen verrichten en alle maatregelen te nemen, die vereischt worden om den dienst van den Gouvernementstelegraaf te verzekeren, zonder echter den dienst van den spoorweg te hinderen.

Bij stoornis in de werking van den Gouvernementstelegraaf hebben de ambtenaren van den Gouvernementstelegraafdienst de bevoegdheid om voorzoover dit kan geschieden zonder den dienst op den spoorweg hinderlijk te zijn, van den telegraaf van concessionarisse gebruik te maken.

De concessionarisse is verplicht de draden van de Gouvernementstelegraaflijn kosteloos door hare onderhoorigen te doen bewaken en daaraan de gewone herstellingen te doen verrichten.

Zij doet aan de beambten van den Gouvernementstelegraaf steeds onmiddellijk mededeeling van de ongevallen, die tot storing van den dienst op de Gouvernementstelegraaflijn kunnen aanleiding geven en zoo mogelijk van hunne oorzaken.

Bij belangrijke storingen op de Gouvernementstelegraaflijn wordt op het daartoe gedaan verzoek kosteloos eene locomotief met de benoodigde wagens ter beschikking van de ambtenaren van den Gouvernementstelegraafdienst gesteld, en worden daarmede de voor de herstelling noodige werklieden en materialen, ten koste van de concessionarisse ter plaatse aangevoerd.

Artikel 32.

Schadevergoedingen. Alle schadevergoedingen en alle kosten ten behoeve van wien het ook zij, waartoe de aanleg; de exploitatie, het onderhoud en de herstelling van den spoorweg en van al hetgeen er toebehoort aanleiding geven, komen ten laste van de concessionarisse, die daarmede alleen en uitsluitend belast blijft.

Artikel 33.

Kosten en risico der onderneming. De concessionarisse wordt gehouden te haren koste en risico te ondernemen alle onteigeningen en werken, voorzien of niet voorzien, zonder eenige uitzondering, zoomede alle leveringen, onderhoud en vernieuwing van materieel waarvan de noodzakelijkheid zal blijken voor de volledige voltooiing, het onderhoud en de exploitatie tijdens den geheelen duur der concessie.

Deze bepaling wordt als grondslag der concessie beschouwd.

Uitdrukkelijk wordt bedongen dat zij in de gevallen, die zich kunnen voordoen, in den ruimsten zin wordt toegepast.

Artikel 34.

De Staat niet verantwoordelijk voor fouten in berekeningen en ontwerpen. De concessionarisse verklaart de gegevens en berekeningen, op welke de onderneming gegrond is, genoegzaam te hebben getoetst, de waarheid te hebben erkend van al de daarbij vermelde feiten en zich te hebben overtuigd van de uitvoerbaarheid van al de vereischte werken. Dientengevolge kan de Staat nooit, in welk geval ook, verantwoordelijk worden gesteld voor de fouten en leemten, die in plannen en ontwerpen kunnen voorkomen, noch voor de moeielijkheden, die zich tijdens de uitvoering en de exploitatie kunnen voordoen.

Artkel 35.

Aanspraak op schadevergoeding wegens maatregelen van algemeen belang. De concessionarisse kan in geen geval aanspraak maken op vergoeding van schade en winstderving, in geval van Staatswege wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheid om wijzigingen te brengen in het tarief van in- en uitvoerrechten of ten gevolge van maatregelen van algemeen belang, die van Staatswege genomen of bevolen worden.

Artikel 36.

Deur der concessie. De concessie eindigt den 19den Februari 1974.

De Staat heeft het recht, mits van het voornemen daartoe minstens twee jaren voor het einde der concessie kennis gevende, om den weg met het materieel en alles wat tot een en ander behoort, vrij en onbezwaard over te nemen op den voet als voor het geval van naasting is bepaald bij artikel 22

van het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1885 No. 184). (1)

Wenscht de concessionarisse eene verlenging der concessie dan moet zij zich minstens achttien maanden vóór het eindigen der concessie onder mededeeling der voorwaarden, die zij zoude wenschen te zien gesteld, tot de Regeering wenden.

De bepalingen omtrent het overnemen en het verlengen der concessie gelden ook bij het eindigen der verlengde concessie.

Artikel 37.

Staat van onderhoud. Bij het eindigen der concessie moet de spoorweg, het materieel en alles, wat tot een en ander behoort, zich in volkomen staat van onderhoud bevinden.

Zoo de concessionarisse gedurende de vijf jaren, welke dat tijdstip vooraf gaan, niet zorgt behoorlijk aan deze verplichting te voldoen, kan de Gouverneur-Generaal vorderen dat de ontvangsten aan den staat worden verantwoord en desnoods aan anderen die ontvangsten opdragen, ten einde den spoorweg, het materieel en al wat tot een en ander behoort in goeden staat te brengen.

Artikel 38.

Kosten der concessie. Alle kosten en rechten op het verleenen, verkrijgen en exploiteeren van de concessie vallende, zijn ten laste van de concessionarisse.

VI. Bijzondere bepalingen.

Artikel 39.

Waarborgkapitaal. Tot waarborg voor het naleven dezer voorwaarden wordt door de concessionarisse in 's Lands kas te Batavia een waarborgkapitaal groot dertig duizend gulden gestort.

De storting geschiedt in Nederlandsche munt of in Nederlandsche staatseffecten, berekend tegen den door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen koers. Van het geld wordt geen interest betaald.

De coupons der staatseffecten worden op het daartoe gedaan verzoek op de verschijndagen tegen ontvangstbewijs aan de concessionarisse ter hand gesteld.

Artikel 40

Teruggave van het waarborgkapitaal. Drie vijfde gedeelten van het in artikel 39 bedoelde waarborgkapitaal worden voor zoover over dat kapitaal niet naar de bepalingen dezer concessie is beschikt op daartoe gedaan

(1) Vervangen door Stb. 1895 No. 300 juncto Stb. 1896 No. 19, gewijzigd bij Stb. 1896 Nos. 33, 242, en 243, 1897 Nos. 116 en 264, 1898 No. 229 1899 No. 118, 1900 No. 107 en 1901 No. 370.

verzoek aan de concessionarisse teruggegeven, wanneer gebleken is, dat de voor den spoorweg benoodigde gronden zijn verkregen en aan het gedeelte Bekassi — Kedoeng-Gede werken zijn uitgevoerd voor eene waarde van ten minste drie vierde gedeelten van het voor dat doel benoodigd aanlegkapitaal. De resteerende twee vijfde gedeelten worden ingehouden om te strekken tot waarborg der uitvoering van alle op de concessionarisse rustende verplichtingen en om daaruit eventueel te betalen de uitgaven ambtshalve voor hare rekening te doen.

Het ingehouden deel wordt, voor zoover daarover niet naar de bepalingen dezer concessie beschikt is, teruggegeven, zoodra voldoende is gebleken dat al de werken van eersten aanleg geheel voltooid en uitgevoerd zijn, overeenkomstig de bepalingen en voorwaarden van deze concessie. (1)

Artikel 41.

Toepasselijkheid van wetten en verordeningen.

Het Algemeen Reglement voor de spoorwegdiensten in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1885 No. 184) met alle daarin later te maken wijzigingen of andere te maken algemeene verordeningen omtrent het gebruik der spoorwegen zijn, voor zoover zij met de voorwaarden dezer concessie niet in strijd zijn, op dezen spoorweg van toepassing.

Artikel 42.

Zetel der vennootschap, vertegenwoordiging.

De concessionarisse (Bataviasche Oosterspoorwegmaatschappij) moet in Nederland of in Nederlandsch-Indië gevestigd en haar bestuur ten minste voor de helft uit Nederlanders samengesteld zijn.

In geval zij haren zetel in Nederland heeft, zal door het bestuur voor de uitvoering der zaken in Nederlandsch-Indië een plaatselijk bestuur worden benoemd, voorzien van de noodige volmacht om in alles, wat de uitvoering der concessie aangaat, steeds dadelijk te kunnen handelen.

De leden van dit plaatselijk bestuur moeten Nederlanders zijn.

De concessionarisse is bevoegd om dadelijk of later met eene bestaande of op te richten onderneming omtrent de exploitatie van den spoorweg overeen te komen onder verplichting dezer laatste tot stipte uitvoering van al de bepalingen dezer concessie.

De keuze van de exploitanten en de deswege te sluiten overeenkomst behoeven de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

---

(1) Het geheele gestorte waarborgkapitaal is teruggegeven ingevolge het besluit van 3 Juli 1891 No. 18.

Slotbepaling.

Artikel 43.

Op den dag dat deze concessie door den Gouverneur-Generaal overeenkomstig artikel 22 definitief aanvaard zal worden verklaard (1), vervalt de concessie voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg, loopende van de benedenstad Batavia over Passar-Senin (Weltevreden) en Meester-Cornelis naar Bekassi, zooals die bij Gouvernements besluit van 9 Januari 1882 No. 4 (2), gewijzigd bij dat van 19 Februari 1884 No. 1a, verleend is.

No. 1836. BOUWWERKEN. MATERIALEN. — *Regelingen met betrekking tot het transporteeren, aanvragen, inkoopen enz. van de voor bouwwerken bestemde materialen.*

CIRCULAIRES aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

I.

No. 13817/*c*. Batavia, den 21sten October 1892.

In de begrootingen van kosten en voorloopige voorstellen voor de uitvoering van werken worden tot nog toe gelden uitgetrokken voor het transport van materialen.

Ter bevordering van een ordelijk beheer en vermijding van administratieven omslag is het wenschelijk gebleken de kosten van vervoer der landsmaterialen niet meer ten laste van de werken, waarvoor zij benoodigd zijn, te brengen, doch uit een onder een afzonderlijk artikel der begrooting uit te trekken post te bestrijden.

In verband daarmede heb ik de eer UHEdG. te verzoeken om, te beginnen met 1894 in de begrootingen van kosten of voorloopige voorstellen der werken geen post voor het transport van materialen meer uit te trekken.

De Directeur der
Burgerlijke Openbare Werken,
G. VAN HOUTEN.

II.

Aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java en Madoera en de Buitenbezittingen.

No. 1800/*d*. Batavia, den 2den Februari 1894.

1. Als een vervolg op — en ter toelichting voor zooveel noodig van mijne circulaire van 21 October 1892 No. 13817/*c*, heb ik de eer UHEdG. het volgende mede te deelen.
2. Zullen, te beginnen met 1894, de transportkosten van de voor de uitvoering van 's lands Burgerlijke Openbare Werken benoodigde materialen uit 's lands voorraad in de begrootingen van kosten en voorloopige voorstellen niet meer mogen worden opgebracht, omdat die kosten uit een afzonderlijk artikel van de IVe

(1) Bij besluit van 1 April 1890 No. 11 is verklaard dat de onderwerpelijke concessie definitief is aanvaard.

(2) Bijblad No. 3897.

begrootingsafdeeling zullen worden bestreden, de verzending der materialen, voor zoover deze niet in de gewestelijke pakhuizen voorradig zijn en dus van elders moeten worden aangevoerd, zal ter besparing van kosten niet eerst naar de pakhuizen, maar in der regel *rechtstreeks* naar het werk (de plaats van verbruik) geschieden.

3. Uitzondering hierop maken de materialen, die vooraf elders bewerkt moeten worden (b.v. ijzer, dat versmeed moet worden) in welk geval de verzending geschiedt naar de daarvoor in de aanvrage aan te wijzen plaats.
4. Aanvragen van goederen van elders *ter aanvulling van den gewestelijken voorraad*, zullen derhalve weinig meer voorkomen, waardoor de oplegging van groote voorraden in de gewestelijke pakhuizen zooveel mogelijk zal worden vermeden, iets waarheen ook, gelijk U bekend is, in de laatste jaren het streven is gericht geweest.
5. Alleen in de gevallen, dat voor *het gewoon onderhoud* van lands-werken materialen noodig zijn, alsmede wanneer voor eenig werk behoefte bestaat aan kleinere hoeveelheden teer, welke bij vaten, en lijnolie, welke bij voorkeur in blikken van 25 liter inhoud verstrekt worden, kunnen nog aanvragen ter aanvulling van den voorraad worden ingediend.
6. Deze aanvragen mogen echter in geen geval artikelen vermelden, welke niet met de meeste waarschijnlijkheid verwacht worden binnen een jaar na de indiening der aanvraag, althans voor het grootste gedeelte, te zullen worden verbruikt.
7. De ter aanvulling van den voorraad ontvangen goederen behooren in de gewestelijke pakhuisverantwoording en in de restantstaten te worden opgenomen.
8. De overige artikelen worden onmiddellijk ten laste van het betrokken werk gebracht, zullende het triplicaatexemplaar der gefiatteerd terugontvangen aanvraag bij de verantwoording van het werk (specificatie) moeten overgelegd worden.
9. Ten einde de voor de werken toegestane fondsen met de waarde der verstrekte materialen te kunnen bezwaren, is het noodig, dat op de aanvraag de waarde der benoodigde materialen wordt vermeld.
10. Bij het opmaken der aanvraag moet rekening gehouden worden met den beschikbaren gewestelijken voorraad.
11. Ofschoon reeds bij herhaling hierop gewezen is, wordt evenwel nogmaals uitdrukkelijk de aandacht daarop gevestigd.
12. Ingetrokken bij Bijblad No. 5388.
13. Ingetrokken bij Bijblad no. 5388.
14. Worden de materialen ingekocht in plaats van uit 's lands voorraad verstrekt, dan worden de kosten daarvan en van het vervoer dadelijk ten laste van de fondsen van het betrokken werk gebracht.
15. Waar een Gouvernements transportaannemer is, die volgens zijn contract *recht* heeft op het vervoer, geschiedt dit door zijn tusschenkomst.
16. Bij verstrekking van materialen aan den aannemer van een bij Openbare aanbesteding aangenomen werk geschiedt de verstrekking kosteloos op het werk en komt het vervoer tot op het werk ten laste van het betrokken artikel der VIe begrootingsafdeeling (van de begrooting van 1894 artikel 367).
17. In verband hiermede zal het laatste lid van artikel 4 van het bestek van aanbesteding moeten luiden:

„In afwijking van het bepaalde bij artikel 40 der A. V. geschiedt de verstrekking op het werk".

18. Hoewel de transportkosten niet meer bij de begrootingen worden uitgetrokken, moet het bedrag daarvan altijd binnenslijns daarin worden vermeld, ten einde bij het departement te kunnen beoordeelen of eene constructie, waarbij veel lands materialen gebezigd worden, werkelijk goedkooper is, dan een waarbij dit niet het geval is.

19. Dit zal bij bruggen in het gebergte of overigens ver in de binnenlanden gelegen zeer noodig zijn om bijvoorbeeld eene keus te doen tusschen eene gemetselde boogbrug of een met ijzeren liggers, enz.

20. Ten slotte wordt ter vervanging van de bij de dezerzijdsche circulaire van 15 September 1888 No. 10500/*d* (1) gevoegde model-aanvraag hierbij een nieuwe model-aanvraag overgelegd.

21. Hetgeen in die circulaire omtrent de opmaking en indiening der aanvraag is voorgeschreven, blijft van toepassing; zullende echter de aanvraag instede van in drievoud voortaan in viervoud moeten worden ingediend.

22. Ter verdeeling onder de Waterstaatsambtenaren en pakhuismeesters in Uw gewest worden van deze circulaire een . . . . . tal gedrukte exemplaren aangeboden.

De Directeur der
Burgerlijke Openbare Werken,
G. VAN HOUTEN.

(1) Bijblad No. 4448.

AANVRAAG van de ondervolgende materialen uit 's lands voorraad te .....

BENAMING DER ARTIKELEN.	No. der prijslijst.	Hoeveelheid.	Geldswaardig bedrag.	Artikelen evenzeer bruikbaar.		WERK WAARVOOR AANGEVRAAGD.	ADRES WAARAAN TE VERZENDEN.
				Hoeveelheid.	No. der prijslijst.		
(Voluit volgens de omschrijving in de prijslijst).	(Wanneer het goederen betreft, tot den restant-voorraad behoorende, geschiedt de aanduiding door letter R.)	(Hierbij rekening te houden met den gewestelijken voorraad).	(Op te geven de totale waarde van elk artikel, berekend naar de prijslijst.)	(Te vermelden de artikelen, die bij het ontbreken van de aangevraagde deze kunnen vervangen.)		(Hierbij te vermelden datum en nummer van de beschikking, waarbij het werk is toegestaan. Indien het werk openbaar aanbesteed is, tevens den uitslag der aanbesteding te vermelden. Indien de artikelen dienen tot aanvulling van den voorraad, dit in deze kolom te vermelden.)	(Hierin te vermelden de eind bestemming en voor het geval de pakhuismeester daarheen niet rechtstreeks kan verzenden, bovendien de plaats, waarheen en den persoon naar wien de pakhuismeester de artikelen heeft te expedieeren.)

....., *den* .....

Afgegeven voor Origineel
Duplicaat
Triplicaat
Quadruplicaat
De Resident,

N.B. Aanvragen van een groot aantal artikelen op heel vel, de overige op half vel.

No. ..... BATAVIA, *den* .....

Fiat verstrekken uit den voorraad te .....
en verzenden naar het boven aangegeven adres.
De Directeur der Burgerlijke Openbare Werken,
Voor den Directeur:
De Secretaris,

No. 4837. ONDERWIJS. — *Schoolgeld van leerlingen aan de Hoogere Burgerschool voor meisjes te Batavia, die slechts enkele lessen volgen.*

B. 26 October 1892 No. 1. Vervallen door de opheffing der school met ultimo Juni 1902, ingevolge Stb. 1902 No. 198.

No. 4838. ONDERWIJS. — *Definitieve indienststelling van het nietonderwijzend personeel bij het Gijmnasium Willen III en beschikbaarstelling van fondsen ten behoeve van die inrichting.*

BESLUIT.

No. 33. Buitenzorg, 2 November 1892.

Gelet op § II van het besluit van 19 December 1867 No. 42 (Staatsblad No. 168);

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Vervallen door Bijblad r.o. 5548.

a. ten behoeve van genoemde inrichting beschikbaar te stellen de volgende bedragen;

voor schoolbedienden en tuinlieden *f* 1920.— (*een duizend negen honderd twintig gulden*) 's jaars; Verminderd met *f* 156 bij Bijblad no. 6306.

voor bibliotheek en verzamelingen *f* 1800.— (*een duizend acht honderd gulden*) 's jaars, Verhoogd bij Bijblad no. 5201 en weer verminderd bij Bijblad no. 6300 tot *f* 4153.

voor meubilair en schoolbehoeften *f* 900.— (*negen honderd gulden*) 's jaars. Verhoogd bij Bijblad no. 5201 en weer verminderd bij Bijblad no. 6300 tot *f* 4153.

Ten tweede: Te bepalen dat de bij art. 1 bedoelde instrumentmaker, ook indien voor die betrekking een Inlander wordt aangewezen, wordt benoemd en ontslagen door den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

Extract enz.

No. 4839. PATENTRECHT. — *Toepassing van het beginsel dat geëmployeerden op ondernemingen niet persoonlijk in het — worden aangeslagen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur, de Residenten van de Padangsche Bovenlanden en Tapanoeli, en de Assistent-Residenten van Banda, Gorontalo en Bengkalis.

No. 15982. Batavia, 31 October 1892.

Zooals bekend eischt een der beginselen van de ordonnantie op het patentrecht (Staatsblad 1878 No. 350), dat geëmployeerden van ondernemingen, van welken aard deze ook mogen zijn, niet persoonlijk in die belasting worden aangeslagen voor de door hen genoten wordende aandeelen in de winst, doch dat de winsten der ondernemingen in haar geheel, met inbegrip van die aandeelen, worden getroffen (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3382 blz. 54).

Het is mij gebleken dat bedoeld beginsel in meer dan één opzicht niet juist wordt toegepast.

In de gevallen, dat verschillende ondernemingen aan één persoon, firma of maatschappij toebehooren, wordt vaak het bedoelde beginsel ook dan toepasselijk geacht, wanneer de geëmployeerden een aandeel genieten in de winst, niet welke door de verschillende ondernemingen gezamenlijk als één geheel wordt afgeworpen en volgens het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 3457 aangemerkt moet worden als het patentplichtig inkomen van den eigenaar dier ondernemingen, doch welke door de onderneming, waarbij de betrokken geëmployeerden werkzaam zijn, afzonderlijk is behaald. Het gevolg daarvan is, dat bijaldien de winst van eene of meer der ondernemingen geheel of gedeeltelijk geabsorbeerd wordt door het verlies der andere, waardoor de aanslag van het geheele complex der ondernemingen achterwege blijft, de aandeelen in de winst der voordeelig gewerkt hebbende ondernemingen, welke aan de geëmployeerden worden uitgekeerd, geheel of gedeeltelijk aan de patentbelasting ontsnappen.

Er behoort daarom wel acht op te worden gegeven, dat het beginsel waarvan hier sprake alleen toepasselijk is wanneer de geëmployeerden een aandeel in de winst der geheele zaak genieten, en het is duidelijk dat in het even bedoelde geval van het in ééne hand zijn van verschillende ondernemingen onder de „winst der geheele zaak" alleen verstaan kan worden die van alle ondernemingen te zamen als één geheel beschouwd. Wanneer dus in het bedoeld geval een geëmployeerde slechts een aandeel geniet in de winst der onderneming waarbij hij werkzaam is, dan is het beginsel waarvan hier sprake niet toepasselijk, en behoort hij persoonlijk over zijn aandeel in de winst te worden aangeslagen.

Ook buiten het geval van het in ééne hand zijn van verschillende ondernemingen is het nog mogelijk, dat een geëmployeerde over zijne aandeelen in de winst zelf moet worden aangeslagen. Wanneer n.l. eene naamlooze vennootschap één onderneming exploiteert, en de geëmployeerden een aandeel bekomen in de *exploitatiewinst* der onderneming, d.i. de winst, bij de bepaling waarvan nog geen rekening is gehouden met de kosten van het hoofdbeheer, dan kan ook in dat geval niet gezegd worden, dat zij een aandeel genieten in „de winst der geheele zaak". Deze toch, zooals zij door het patentrecht moet worden getroffen, wordt zoo berekend, dat ook de kosten van het hoofdbeheer als uitgaven in aanmerking komen.

Eenige commissiën van aanslag begaan voorts de fout om de geëmployeerden van landbouwondernemingen niet aan te slaan over de zoogenaamde pikol-gelden. Daar dergelijke uitkeeringen in het geheel niet als een aandeel in „de winst" kunnen worden aangemerkt, is hier het beginsel waarvan boven sprake in geen geval van toepassing, en behooren de geëmployeerden daarover persoonlijk te worden aangeslagen. Ten aanzien van gratificatiën en emolumenten behoort in het algemeen nauwkeurig te worden nagegaan, of zij al dan niet als een aandeel in de *winst* zijn te beschouwen. Zijn ze dat niet dan moeten de geëmployeerden er persoonlijk voor worden getroffen.

Ik heb de eer UwHEdG. te verzoeken de commissiën van aanslag in Uw gewest met het vorenstaande in kennis te willen stellen, en haar uit te noodigen daarmede voortaan steeds rekening te houden.

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4840. STAATSSPOORWEGEN. — *Regelingen betreffende het verrichten van werkzaamheden in de werkplaatsen der — op Java en ter Sumatra's Westkust ten behoeve van particulieren en van andere takken van 's Lands dienst.*

BESLUIT.

No. 6. Buitenzorg, 2 November 1892.

Gelezen enz;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met intrekking van de artikelen 2, 3 en 4 van het besluit van 30 Juni 1885 No. 3/c en van artikel 1 van het besluit van 13 Augustus 1889 No. 1, de Chefs der exploitatie van de Staatsspoorwegen op Java en ter Sumatra's Westkust te machtigen om:

I. in de werkplaatsen dier exploitatie werk voor particulieren te verrichten, wanneer dit zonder stremming der werkzaamheden ten eigen behoeve kan geschieden, en overigens op de volgende voorwaarden:

a. de aanvragen tot het verrichten van werk geschieden schriftelijk aan de Chefs der exploitatie van de betrokken lijnen.

Zij moeten eene duidelijke omschrijving van den aard der werkzaamheden of bestellingen inhouden en vergezeld gaan van eene verklaring, dat de particuliere nijverheid ter plaatse of in de nabijheid niet in staat is het verlangde werk of de bestelling uit te voeren, welke verklaring moet afgegeven worden door de Kamer van Koophandel en Nijverheid of door de Handelsvereeniging der hoofdplaatsen, welke het meest in de nabijheid der betrokken werkplaatsen gelegen zijn;

b. voor de verrichte werkzaamheden worden in rekening gebracht de uitgaven in gereed geld en de waarde der verbruikte materialen, vermeerderd met een bedrag, uitgedrukt in door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken jaarlijks vast te stellen percenten, als aandeel in de algemeene uitgaven der werkplaatsen, terwijl bovendien de boekwaarde der uit de magazijnen der Staatsspoorwegen verstrekte goederen verhoogd wordt met 21 %, (1) wanneer die goederen uit Nederland afkomstig, en met 15 %, (1) indien ze in Indië aangeschaft zijn; en zulks als aandeel in de op die goederen gevallen algemeene kosten;

zullende het bedrag der aldus berekende kosten van de bestellingen verder met 40 % gewijzigd bij Bb. no. 6032 worden verhoogd, al welke kosten, zonder onderscheid, als toevallige baten der Staatsspoorwegen zullen worden geboekt.

II. Wanneer daartoe gelegenheid bestaat in bovenbedoelde werkplaatsen ook werk ten behoeve van andere takken van 's Lands dienst dan de Spoorwegen uit te voeren;

zullende daarvoor in rekening worden gebracht de uitgaven in gereed geld en de boekwaarde der verbruikte materialen uit 's Lands voorraad, verhoogd als aandeel in de algemeene kosten der magazijnen met 21 % of 15 %, (1) al naar gelang de materialen uit Nederland afkomstig dan wel in Indië aangeschaft zijn;

(1) Gewijzigd bij Bijblad no. 5022.

onder aanteekening dat de aldus berekende kosten zullen worden geboekt wat de uitgaven in gereed geld betreft, als contrapost ten bate van het artikel der begrooting; waaruit die uitgaven bestreden zijn, en voor zoover de boekwaarde der verbruikte materialen en de daarop berekende verhoogingen aangaat, ten voordeele van het artikel der begrooting, bestemd voor de aanschaffing van gelijksoortige goederen.

Ten tweede: Te bepalen dat de Chefs der exploitatie van de Staatsspoorwegen op Java en ter Sumatra's Westkust jaarlijks vóór den 1sten Februari aan den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken, volgens door hem vast te stellen modellen, opgaven zullen indienen van in de werkplaatsen ten behoeve van particulieren verrichte werkzaamheden en van het bedrag, dat daarvoor in rekening is gebracht alsmede van de aanvragen tot het verrichten van werk, waarvan de uitvoering is moeten worden geweigerd.

Ten derde: Al verder te bepalen dat de bij dit besluit getroffen regelingen voor het eerst worden toegepast op den dienst van het jaar 1893.

Afschrift enz.

Vergelijk het volgend no. 4841.

Zie vervolg Bijblad no. 6032.

No. 4841. STAATSSPOORWEGEN. — *Regeling der prijzen van goederen van den dienst der Staatsspoorwegen bij verstrekkingen en vergoedingen.*

BESLUIT.

No. 14. Buitenzorg, 28 April 1893.

Gelet enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

I. dat het besluit van 9 December 1873 No. 20 (Bijblad op het Staatsblad van N. I. No. 2736), voor zoover daarbij de invoering van afzonderlijke prijslijsten is voorgeschreven, op de goederen van den dienst der Staatsspoorwegen niet van toepassing is;

II. dat door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken worden vastgesteld de prijzen, welke moeten worden gevolgd bij de verstrekking van de sub I bedoelde goederen zoowel binnen als buiten den kring van den dienst der Staatsspoorwegen en bij het opleggen van vergoedingen voor het verlies of bederf van goederen, en dat bij de berekening dier prijzen moeten worden genomen:

voor artikelen, die uit Nederland zijn aangevoerd, de factuursprijzen verhoogd met de noodige percenten voor onkosten van uitzending, verliezen door beschadiging of bederf, administratiekosten enz. en

voor goederen, die in Indië zijn aangeschaft, de contracts- of inkoopsprijzen, vermeerderd met de kosten van het voeren der administratie enz.

zullende — behoudens het bepaalde bij artikel 1 § I van het besluit van 2 November 1892 No. 6 (1) — de aldus berekende prijzen bij verstrekkingen aan derden en bij oplegging van vergoeding aan aannemers met 25 % worden verhoogd.

Extract enz.

(1) Bijblad No. 4840.

No. 4842. HEERENDIENSTEN. TEGAL.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 18 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de residentie Tegal. (Staatsblad 1893 No. 180).

Vervallen door Bijblad No. 5361.

No. 4843. VENDUKANTOREN. — *Voor de ter invordering van venduschulden uitgegeven grossen der processen verbaal van openbare verkoopingen mogen geen kosten in rekening worden gebracht en is geen zegelrecht verschuldigd.*

Aan den Directeur van Financiën.

No. 2703. Buitenzorg, 2 November 1892.

Onder wederaanbieding van de bijlagen Uwer missive van 6 October jl. No. 14515, heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHEdG. mede te deelen dat de beide daarin besproken vragen:

of een vendumeester bevoegd is voor de ter invordering van venduschulden uitgegeven grossen der processen-verbaal van openbare verkoopingen kosten in rekening te brengen, en

of voor die grossen zegelrecht verschuldigd is,

naar het inzien van Zijne Excellentie ontkennend moeten worden beantwoord, de eerste op grond van artikel 42, laatste alinea, van het Reglement op de openbare verkoopingen in Nederlandsch-Indië in Staatsblad 1889 No. 190, de tweede zoowel opgrond van No. 24 (1) der lijst van vrijstellingen van het zegelrecht in Nederlandsch-Indië, bedoeld bij artikel 13 der ordonnantie van 11 Augustus 1885 (Staatsblad No. 131), als krachtens de laatste alinea van artikel 42 van het vendureglement, waarbij tegenover de in de eerste drie alinea's van het artikel gevorderde betaling van zegelgeld benevens *f* 2.50 (leges) is bepaald dat voor afschriften, uittreksels en grossen, ten dienste van het Gouvernement uitgereikt, *niets* in rekening wordt gebracht.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

(1) Gewijzigd bij Stb. 1901 No. 244.

No. 4844. AANBESTEDINGEN.—*In de door een waarnemend hoofd van gewestelijk of plaatselijk bestuur afgegeven verklaringen van geschiktheid en gegoedheid, behoeft de reden, waarom het bestuurshoofd verhinderd was de verklaringen zelf af te geven, niet te worden vermeld.*

Aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No. 2722. Buitenzorg, 3 November 1892.

Blijkens de bij Uwe missive van 15 October jl. No. 6136, waarop is beschikt bij het besluit van den 24sten dier maand No. 11, overgelegde authentieke afschriften van het proces-verbaal der op den 10en dier zelfde maand te Uwen bureele gehouden openbare aanbesteding voor de Gouvernements transporten in de residen-

tie gedurende de jaren 1893 tot en met 1897, is het inschrijvingsbiljet van den chinees TAN HWAI YONG ter zijde gelegd, omdat de daarbij gevoegde verklaring van soliditeit en gegoedheid in strijd met het voorschrift, bedoeld in nummer 2374 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië, was onderteekend door den Secretaris der residentie bij verhindering (van den Resident), zonder nadere omschrijving van de reden der verhindering.

Naar het inzien van den Gouverneur-Generaal had dit biljet echter zonder bezwaar kunnen worden aangenomen, daar het voorschrift in gemeld nummer van het Bijblad niet vordert dat de reden der verhindering worde omschreven en slechts de strekking heeft dat geene verklaringen *namens* den Resident zullen worden afgegeven, maar dat dit uitsluitend zal geschieden hetzij door den Resident zelven, hetzij door den tijdelijken waarnemer zijner functiën.

Onder wederaanbieding voor zooveel noodig der bijlagen van Uw in hoofde aangehaald schrijven en van Uwe bij het besluit van 24 October jl. No. 11 verhandelde missive van den 21sten dier maand No. 6237, heb ik de eer door de mededeeling van het vorenstaande aan eene opdracht van den Gouverneur-Generaal te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4845. VERPONDING.— *Wijze van kennisgeving van den aanslag in de — van door samenvoeging of splitsing gevormde perceelen. Op deze kennisgevingen zijn de voorschriften betreffende het doleeren tegen aanslagen in de — niet van toepassing.*

Aan den Resident van S. . . . . .

No. 16708. Batavia, 12 November 1892

Blijkens het UHEdG. van Regeeringswege verleend extract uit het besluit van 25 Augustus jl. No. 10 is wegens niet tijdige indiening afwijzend beschikt op het request, gedagteekend S. 15 April 1892, van R. E. R., houdende doleantie tegen den aanslag in de verponding over het tijdvak 1890—1894 van de hem toebehoorende, sedert onder het verpondingsnummer 3939 samengetrokken perceelen recht van eigendom, verpondingsnummers 3661, 3863 en 3865, zijnde de betrekkelijke aanslagbiljetten aan den adressant uitgereikt op 21 October 1890 voor het perceel No. 3661 en op 8 Februari 1891 voor de perceelen Nos. 3863 en 3865 te zamen.

Wel is, nadat de perceelen onder één verpondingsnummer waren samengetrokken en U ingevolge artikel 21, ten 3e der ordonnantie in Staatsblad 1886 No. 78 (zooals dit artikel is aangevuld bij de ordonnantie in Staatsblad 1891 No. 169) de aanslagcijfers bijeen had gevoegd, door UHEdG. op 8 April jl. een nieuw aanslagbiljet uitgereikt voor het nieuw verpondingsnummer 3939, maar met dezen datum kon naar het oordeel der Regeering niet worden geacht een nieuwe termijn te zijn aangevangen, waarbinnen de heer R. vnd. tegen de beslissing der Algemeene verpondingscommissie kon opkomen. Het voorschrift in artikel 16 slaat toch alleen op de overeenkomstig de beslissingen dier commissie door mij vastgestelde aanslagcijfers en niet op de aanslagen, die ingevolge het (sedert aangevuld) artikel 21 door het betrokken Hoofd van Gewestelijk Bestuur worden gesplitst of samengevoegd.

In verband hiermede is dan ook door UHEdG. ten onrechte voor het nieuw

ontstane verpondingsnummer 3939 een nieuw aanslagbiljet uitgereikt. Met eene kennisgeving aan den betrokken belastingschuldige — zij het ook in den vorm van een aanslagbiljet (waarop echter eenige nadere aanduiding van den aard van het biljet niet mocht ontbreken)—had in het onderwerpelijk geval (evenals ook in het geval van splitsing van den aanslag) door UHEdG. kunnen zijn volstaan.

Met het hiervoren opgemerkte gelieve UHEdG. in voorkomende gevallen rekening te houden.

Tevens heb ik de eer UHEdG. hierbij te doen toekomen het voor Uw bureau bestemd extract uit mijne beschikking van heden, nummer als deze, waarbij op grond van gebleken en door de Commissie erkende dwaling in de feiten, de verpondingswaarde voor 1890—1894 van de hooger genoemde perceelen door mij is vernietigd en nader is vastgesteld op *f* 7200.—

Voor de restitutie van het door R. in verband daarmede c. q. wegens verponding over de jaren 1890 tot en met 1892 te veel betaalde zal door UHEdG. het noodige kunnen worden verricht; af te schrijven onder het hoofd Verponding (Teruggaven).

De Directeur van Financiën,
ROVERS.

No. 4846. TRAKTEMENTEN. — *Toepassing van het besluit in Staatsblad 1892 No. 28, betreffende de verhooging der bezoldiging van het oudst in rang zijnde derde deel van de Controleurs der 1ste klasse bij het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen.*

Missive 1en G. S. 20 Nov. 1892 No. 2873. Vervallen door de nieuwe regelen nopens de bezoldiging der Controleurs, vastgesteld bij Stb. 1900 No. 3.

No. 4847. DOKTERS DJAWA. — *Kostuum.*

In verband met de rangregeling, vastgesteld bij artikel I van het besluit van 22 November 1892 No. 20 (Staatsblad No. 251) en met wijziging in zooverre van sub XII van het besluit van 2 April 1870 No. 9 (Bijblad No. 2308) is bij artikel II van eerstgemeld besluit den dokters djawa in Nederlandsch-Indië vergunning verleend om bij officieele gelegenheden het kostuum te dragen, bij het besluit van 25 Januari 1879 No. 18 (Bijblad No. 3347) vastgesteld voor onderwijzers der eerste klasse aan de openbare Inlandsche scholen op Java en Madoera, met dien verstande dat aan weerskanten van den kraag van de sikeppan-gadé zal worden aangebracht een liggende aesculaapstaf en dat ook de knoopen van hetzelfde embleem zullen zijn voorzien.

No. 4848. AANNEMERS-BOETEN. OVEREENKOMSTEN. — *Op de rekeningen van aannemers moet melding worden gemaakt van eventueel door hen wegens tekortkomingen betaalde boeten en vergoedingen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur in Nederlandsch-Indië.

No. 8425. Batavia, den 22sten November 1892.

Meermalen gebeurt het dat aan aannemers wegens wanlevering boeten en ver-

goedingen zijn opgelegd en door hen voldaan zonder dat daarvan uit de betrekkelijke rekening blijkt, of van het feit dat de aannemer in de nakoming van zijn verplichtingen is te kort geschoten.

In het belang eener goede contrôle komt het wenschelijk voor dat in elk voortkomend geval, waarin de aannemer in gebreke is gebleven om aan zijne verplichtingen te voldoen, op diens rekening het volgende worde gecertificeerd:

„De ondergeteekende verklaart dat op grond van het hiernevens in originali
„overgelegd proces-verbaal door den aannemer in verband met artikel. . . . . .
„van het contract is verbeurd eene boete van *f* . . . . . en dat dit bedrag
„zoomede de door hem verschuldigde vergoeding van *f* . . . . . wegens (bij
„mandaat ddo. . . . . No. . . . .) voor zijne rekening inge-
„kochte artikelen op den . . . . . in 's Lands kas te . . . . . .
„zijn gestort".

Het Hoofd van Plaatselijk Bestuur,

. . . . . .

Ik heb de eer UHEdG. beleefd te verzoeken zorg te willen dragen dat aan het vorenstaande de hand worde gehouden.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

No. 1849. KOPEREN DUITEN.—*Versmelting van verbeurd verklaarde*—.

Bij het besluit van 27 November 1892 No. 18 is o. a. bepaald dat verbeurd verklaarde koperen duiten alvorens deze ten behoeve van den Lande in het openbaar te doen verkoopen in de fabriek voor de Marine en het Stoomwezen te Soerabaja worden versmolten.

No. 1850. HEERENDIENSTEN. PEKALONGAN.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 no. 19 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de Residentie Pekalongan (Staatsblad 1893 No. 181).

Vervallen door Bijblad no. 5371.

No. 1851. VENDUREGLEMENT. — *Onroerende goederen uit een sterfboedel kunnen in het openbaar worden verkocht vóór de overschrijving op naam der erfgenamen.*

Het geval heeft zich voorgedaan dat een vendumeester weigerde een tot een sterfboedel behoorend onroerend goed in het openbaar te verkoopen, omdat het nog niet op naam van de erfgenamen was overgeschreven.

Deze weigering geschiedde echter ten onrechte.

Ingevolge artikel 584 van het Burgerlijk Wetboek is erfopvolging (wettelijke of testamentaire) een middel van eigendomsverkrijging. Al wordt nu ingevolge de ordonnantie in Staatsblad 1834 No. 27 (1) ingeval van overgang door overlijden

(1) Gewijzigd bij § I van Stb. 1895 No. 179.

overschrijving gevorderd, — voor het overgaan van den eigendom op de erfgenamen is die overschrijving niet onmisbaar. Waar dus artikel 20, vierde lid, van het Reglement op de openbare verkoopingen in Staatsblad 1889 No. 190 den vendumeester opdraagt zich vóór den verkoop der bij artikel 11 van dat reglement bedoelde zaken, waaronder onroerende goederen, er van te overtuigen dat de verkooper tot den verkoop gerechtigd is, kan hij dus in gevallen als het onderwerpelijke volstaan met de grosse der eigendomsakte ten name van den overleden eigenaar en van een bewijs dat de verkooper of universeel erfgenaam is dan wel bevoegd is om namens de gezamenlijke erfgenamen te handelen.

(Mgs van 3 Januari 1893 No. 17).

No. 1852. AMBTENAREN. ONTSLAG.—*Alleen wegens ziekte kan aan Europeesche ambtenaren ontslag worden verleend uit de betrekking. Ambtenaren en beambten, die vijf jaar of langer buiten werkelijken dienst zijn geweest, moeten voor ontslag uit 's Lands dienst in aanmerking worden gebracht.*

CIRCULAIRE aan de Autoriteiten en Colleges, bevoegd tot het benoemen en ontslaan van Europeesche burgerlijke landsdienaren.

No. 12. Buitenzorg, 3 Januari 1893.

Blijkens het in No. 4087 van het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië opgenomen dezerzijdsch schrijven van 26 Juni 1884 No. 1196 is destijds ten opzichte van beambten en ambtenaren van lageren rang als regel aangenomen dat niet tot het verleenen van ontslag uit 's Lands dienst wordt overgegaan dan in de gevallen dat daarom door den betrokken persoon gevraagd wordt, dan wel wanneer er termen zijn tot het verleenen van een niet eervol ontslag.

Dien regel, welke blijkens de dezerzijdsche circulaires van 4 Januari 1889 en 23 September 1891 Nos. 23 (1) en 2297 (2) voor Inlandsche ambtenaren niet meer geldt, wenscht de Gouverneur-Generaal ook voor Europeesche landsdienaren niet langer gevolgd te zien, omdat het aantal Europeesche landsdienaren buiten betrekking zoo hoog gestegen is, dat daaruit in verband met de bepalingen omtrent het Civiel Weduwen- en Weezenfonds voor dat fonds ernstige nadeelen voortspruiten. Ten aanzien dezer categorie van personen wenscht Zijne Excellentie mitsdien als beginsel te zien aangenomen: dat aanvragen om ontslag uit de betrekking wegens andere redenen dan ziekte niet worden ingewilligd, maar bij de Regeering voorgebracht, met voorstel om den betrokken persoon uit 's Lands dienst te ontslaan, terwijl Zijne Excellentie voorts verlangt dat Europeesche ambtenaren en beambten, die langer dan vijf jaren buiten werkelijken dienst van den Lande zijn, voor ontslag uit den dienst in aanmerking worden gebracht.

Door de mededeeling van het vorenstaande met verzoek om U voor het vervolg daarnaar te willen gedragen, heb ik de eer aan een opdracht van den Gouverneur-Generaal te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
O. VAN DER WIJCK.

Zie vervolg in Bijblad No. 4956 en interpretatie in het daarop volgend No. 4957.
Zie verder Bijblad Nos. 4958 en 4959.

(1) Bijblad No. 4703.
(2) Id. id. id.

No. 4853. MILITAIR ONDERWIJS — *Maatregelen ter uitvoering van de Wet tot regeling van het Militair Onderwijs bij de Landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken (Indisch Staatsblad 191 No. 71).*

Reglementaire Voorschriften enz. betreffende den Hoofdcursus in Nederland voor de opleiding tot Officier bij de Infanterie en de Militaire Administratie.

Bepalingen nopens de kleeding van het militair personeel van den Hoofdcursus.

BESLUIT.

No. 12. Buitenzorg, 4 Januari 1893.

Gelet op het besluit van 6 December 1892 No. 18; (1)

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 2 November 1892, Letter C, No. 9/2294;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Aan te teekenen:

a. dat bij Koninklijk besluit van 22 September 1892 (Nederlandsch Staatsblad No. 221) is vastgesteld een Reglement voor den Hoofdcursus in Nederland;

b. dat bij Koninklijk besluit van 29 September 1892 No. 51 zijn vastgesteld overgangsmaatregelen in verband met de regeling van den Hoofdcursus;

c. dat bij Koninklijk besluit van 1 October 1892 No. 51 zijn vastgesteld de traktementen, de toelagen en de verdere verstrekkingen en vergoedingen, toe te kennen aan het personeel, hetwelk aan den Hoofdcursus is (verbonden of daarbij is gedetacheerd;

d. dat door de Ministers van Oorlog en Koloniën onder dagteekening van 23 September 1892, IIde afdeeling, No. 57 en 26 September 1892, Letter C, No. 18, is vastgesteld een Voorschrift voor den Hoofdcursus.

Ten tweede: enz.

Afschrift enz.

Bovenbedoelde regelingen zijn opgenomen onder de Algemeene Orders voor het Indisch Leger, Jaargang 1893 No. 5, en in een extra bijvoegsel der Javasche Courant van 31 Maart 1893 No. 26

Bij Stb. 1893 No. 306 zijn de bepalingen vastgesteld omtrent de toelating van onderofficieren van het N. I. leger tot den Hoofdcursus te Kampen.

BESLUIT.

No. 8. Buitenzorg, 12 Februari 1893.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën van 9 December 1892, Letter C, No. 10/2554;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Ten vervolge van artikel 1 van het besluit van 4 Januari 1893 No. 12 aan te teekenen dat bij Koninklijk besluit van 5 November 1892 No. 38 de

(1) Zie Algemeene Orders voor het Indisch Leger 1892 No. 55.

kleeding is vastgesteld van het aan den Hoofdcursus in Nederland verbonden of daarbij gedetacheerd personeel.

Ten tweede: enz.

Extract enz.

Bovenvermeld Koninklijk besluit is opgenomen onder No. 20 van de Algemeene Orders voor het Indisch Leger, jaargang 1893, en in de Javasche Courant van 21 April van dat jaar No. 32, pag. 322.

Zie verder Bijblad no. 5332; nader gewijzigd en aangevuld bij Bijblad no. 5987.

No. 1854. PENSIOENEN. AMBTENAREN. — *Bij de berekening van het pensioen van burgerlijke landsdienaren wordt alleen werkelijk genoten traktement in aanmerking genomen.*

Aan den Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

No. 23. Buitenzorg, 4 Januari 1893.

Blijkens Uwe missive van 28 October 1892 No. 6401 is UHEdG. van oordeel dat de gewezen hoofdmantri bij het kadaster, Mas S. P., moet geacht worden gedurende 19 maanden de aan gemelde betrekking verbonden bezoldiging te hebben *genoten* in den zin van art. 6 van het reglement op het verleenen van pensioenen aan inlandsche burgerlijke landsdienaren (Staatsblad 1887 No. 192), hoewel hij in werkelijkheid die bezoldiging slechts over 17 maanden ontvangen heeft, daar hem in verband met een binnenlandsch verlof over 2 maanden slechts half traktement is uitgekeerd.

De Gouverneur-Generaal kan zich met die zienswijze niet vereenigen en acht Uw gevoelen dat bij art. 11, eerste alinea, van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke landsdienaren (Staatsblad 1881 No. 142) eene gelijke opvatting zou worden gehuldigd minder juist. Gemeld artikel, waarvoor blijkens § VII van Staatsblad 1892 No. 175 (1) eene nieuwe lezing is vastgesteld, geeft (evenals art. 7 van het reglement in Staatsblad 1887 No. 192) aan wat in het betrekkelijk reglement onder *bezoldiging* wordt verstaan, doch kan niet strekken tot uitlegging van het in art. 10 (2) van het pensioensreglement voor Europeesche — en art. 6 van dat voor inlandsche burgerlijke landsdienaren gebezigd woord *genoten*.

Evengenoemd art. 10 wordt in de praktijk in dien zin toegepast, dat alleen werkelijk genoten traktement in rekening wordt gebracht en aldus zal derhalve, naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal, ook de toepassing van art. 6 van het reglement in Staatsblad 1887 No. 192 moeten zijn.

Door de mededeeling van het vorenstaande ter toelichting van het hiernevens aangeboden extract uit het besluit van heden No. 8, houdende regeling van het pensioen van hoogergenoemden Mas S. P., heb ik de eer aan een van den Gouverneur-Generaal ontvangen last te voldoen.

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

---

(1) Juncto Stb. 1896 No. 36.

(2) Aangevuld bij Stb. 1892 No. 175 § VI en gewijzigd bij Stb. 1895 No. 131.

No. 4855. CONSULS. LEGES. — *Ter zake van de besluiten hunner erkenning zijn door consuls geen gelden voor leges meer verschuldigd.*

Blijkens eene mededeeling van den Minister van Koloniën, waarvan aanteekening is gehouden bij het besluit van 7 Januari 1893 No. 26, is de bij No. 848 van het Bijblad bedoelde heffing van leges ter zake van de besluiten tot erkenning als consul van vreemde mogendheden in Nederland en de Nederlandsche Koloniën, van Nederlandsche onderdanen of handeldrijvende vreemdelingen, welke gegrond was op Nummer 4 van het tarief, vastgesteld bij besluit van den Souvereinen Vorst van 18 Januari 1814 No. 6, afgeschaft bij alinea 1 van artikel 1 der Wet van 9 Mei 1890 (Nederlandsch Staatsblad No. 80).

No. 4856. HEERENDIENSTEN. BESOEKI.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 20 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de afdeelingen Besoeki, Panaroekan, Bondowoso en Djember der residentie Besoeki (Staatsblad 1893 No. 182.)

Vervallen door Bijblad No. 5376.

No. 4857. HEERENDIENSTEN. BESOEKI. BANJOEWANGI.

Bij artikel 2 van het besluit van 4 Augustus 1893 No. 20 zijn vastgesteld de navolgende:

VOORSCHRIFTEN ter uitvoering der ordonnantie tot regeling der heerendiensten in de afdeelingen Banjoewangi der residentie Besoeki (Staatsblad 1893 No. 183).

Vervallen door Bijblad no. 5463.

No. 4858. ZEGELRECHT. — *Voor accoord geteekende rekeningen zijn aan zegelrecht onderworpen.*

CIRCULAIRE aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur.

No. 1232. Batavia, 26 Januari 1893.

Het is gebleken, dat vrij algemeen de meening gekoesterd wordt, dat voor accoord geteekende rekeningen niet aan zegelrecht onderworpen zijn, in verband waarmede voor de bedoelde rekeningen veelal ongezegeld papier wordt gebezigd.

Dat die meening onjuist is blijkt ten duidelijkste uit het voorkomende onder No. 10 van de lijst van vrijstellingen, behoorende bij de zegelordonnantie (Staatsblad 1885 No. 131), waar uitdrukkelijk bepaald is, dat van de vrijstelling zijn uitgesloten rekeningen „welke voorzien worden van eene goedkeuring of erken„ning door den schuldenaar". Daar overigens op de hierbedoelde rekeningen geen der bepalingen omtrent het evenredig zegelrecht van toepassing is, is in verband met artikel 12 der zegelordonnantie voor die rekeningen een zegelrecht van *f* 1,50 verschuldigd.

Ik heb de eer UHEdG. te verzoeken den handel voor zooveel noodig onder het oog te brengen, dat de bedoelde geschriften aan het evengenoemde zegelrecht onderworpen zijn en dat overtreding van de zegelwet ook in dit opzicht strafbaar is.

De Directeur van Financiën,

ROVERS.

No. 4859. ZEGELRECHT. — *Verzoekschriften ter bekoming van eereteekenen zijn niet aan zegelrecht onderworpen.*

Aan den Civielen en Militairen Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden.

No. 426. Buitenzorg, 13 Februari 1893.

In antwoord op Uwe missive van 9 November 1892 No. 1111/17, heb ik de eer, ingevolge bekomen last, UHEdG. mede te deelen dat de Gouverneur-Generaal bij nader inzien met U van oordeel is dat verzoekschriften ter bekoming van eereteekenen geacht kunnen worden te vallen onder No. 34 van de lijst der vrijstellingen, behoorende bij artikel 13 der zegelordonnantie (Staatsblad 1885 No. 131).

De 1e Gouvernements Secretaris,
VAN DER WIJCK.

No. 4860. OVERSCHRIJVING VAN VASTE GOEDEREN. — *Salaris van de ambtenaren, die bij de overschrijving assisteeren.*

Aan den Resident van Banjoemas.

No. 1046. Batavia, 9 Februari 1893.

Naar aanleiding van Uw missive aan mijn ambtgenoot van Financiën dd. 5 October 1892 No. 4729/27, welke door dezen aan mij werd doorgezonden, heb ik daartoe gemachtigd (1) de eer UHEdG. het volgende mede te deelen.

Naar het oordeel van de Regeering is het in Staatsblad 1822 No. 11 opgenomen tarief voor het minuteeren en grosseeren van obligatiën door notarissen krachtens Staatsblad 1830 No. 29 jo. art. 46 der ordonnantie in Staatsblad 1834 No. 27 ook verbindend voor de Griffiers bij de Raden van Justitie alsmede voor de secretarissen der residentiën en andere ambtenaren die bij de overschrijving assisteeren (zooals de commiezen, zie art. 1 der ordonnantie in Staatsblad 1834 No. 27), voor het opmaken en uitgeven van transporten van vaste goederen enz., in dit opzicht door geen latere bepalingen buiten werking gesteld.

Wel is waar is reeds bij Staatsblad 1851 No. 27, „met intrekking van alle dienaangaande bestaande verordeningen, voor zoover tot dezelve niet uitdrukkelijk wordt verwezen," o. a. een nieuw tarief van het honorarium en de verschotten der notarissen vastgesteld, en bij Staatsblad 1885 No. 72 de resolutie van 7 Maart 1822 No. 8 (Staatsblad No. 11), zonder eenige restrictie (gelijk bij Staatsblad 1851 No. 27 voorkwam), ingetrokken; doch deze intrekking doet niet te kort aan de verbindende kracht der in Staatsblad 1830 No. 29 voorkomende en tot dusver nog niet vervallen of vervangen verwijzing naar het tarief in Staatsblad 1822 No. 11, hetwelk krachtens deze verwijzing naar het oordeel van de Regeering geacht moet worden een deel uit te maken van den inhoud der resolutie in Staatsblad 1830 No. 29.

De Directeur van Justitie,
W. A. ENGELBRECHT.

(1) Mgs. van 30 Januari 1893 No. 283.

No. 4861. MUNITIËN. — *Opzameling enz. van ledige hulzen bij het houden van schietoefeningen.*

BESLUIT.

No. 16. Buitenzorg, 12 Februari 1893.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat de ledige hulzen, afkomstig van de bij de schietoefeningen der schutterijen en der korpsen barisans, pradjoerits en gewapende politiedienaren zoomede van het legioen van Mangkoe-Negoro verschoten patronen scherpe en losse tot achterlaadgeweren klein kaliber en achterlaadkarabijnen, en die tot revolvers, zorgvuldig zullen worden verzameld en opbewaard, en wanneer daarvan eene voldoende hoeveelheid aanwezig is, in de naastbij zijnde oorlogsmagazijnen der artillerie zullen worden ingeleverd.

Extract enz.

No. 4862. STOOMTRAMWEG. ATJEH. — *Benoeming enz. van ambtenaren en beambten bij den Stoomtramweg in Atjeh, die geen hoogere bezoldiging kunnen genieten dan van f 175.— 's maands.*

BESLUIT.

No. 7. Buitenzorg, 15 Februari 1893.

Gelezen enz.

Gelet enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: enz.

Ten tweede: Te bepalen dat voortaan aan den Commandant van het Leger en Chef van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië zal zijn overgelaten de benoeming, bevordering en ontslag van alle ambtenaren en beambten bij den dienst der exploitatie van den Stoomtramweg in Atjeh, die geen hoogere bezoldiging dan *f* 175.— 's maands kunnen genieten.

Extract enz.

No. 4863. STAATSSPOORWEGEN TER SUMATRA'S WESTKUST. — *Oprichting langs de Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust of in de nabijheid daarvan van magazijnen of aanlegplaatsen met werktuigen en toestellen voor het laden en lossen van goederen in- en uit de wagens, en tot het aanleggen van zijsporen of zijtakken om die aanlegplaatsen of magazijnen enz. met den Staatsspoorweg te verbinden.*

Bij het besluit van 9 Januari 1893 No. 7 is de Chef van den dienst der Staatsspoorwegen en der Kolenontginning ter Sumatra's Westkust gemachtigd om te beschikken op alle aanvragen — en de voorwaarden vast te stellen, waarop vergunning kan worden verleend tot het oprichten langs of in de nabijheid van de Staatsspoorwegen ter Sumatra's Westkust, van magazijnen of aanlegplaatsen, met werktuigen en toestellen voor het laden en lossen van goederen in- en uit de wagens en tot het aanleggen van zijsporen of zijtakken, om die aanlegplaatsen

of magazijnen dan wel den zetel van landbouw- of nijverheidsonderneming met den Staatsspoorweg te verbinden, en zulks met inachtneming van de b palingen, bedoeld sub *a*, *b*, *c* en *d* van artikel 1 van het besluit van 30 Ju 1879 No. 8 (Bijblad No. 3477).

No. 4864. STAATSSPOORWEG TER SUMATRA'S WESTKUST. — *Re geling van het vrij vervoer van landsdienaren op de trajecte Padang-Emmahaven en Poeloe-Ajer-Emmahaven.*

BESLUIT.

No. 12. Buitenzorg, 18 Februari 1893.

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

a. dat het vervoer langs de trajecten Padang-Emmahaven en Poeloe-Ajer-Emm haven van den Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust van landsdienar die te Padang woonachtig te Emmahaven worden werkzaam gesteld, z geschieden zonder betaling, op persoonlijke vrijkaarten, die op aanvrage v of van wege de betrokken dienstchefs ter Sumatra's Westkust door d Hoofdingenieur, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen en der Koleno ginning ter Sumatra's Westkust, worden afgegeven;

b. dat het reglement op het reizen in Nederlandsch-Indië van Europeesche b gerlijke landsdienaren en andere personen (Staatsblad 1890 No. 209 van toepassing is op de te Padang geplaatste landsdienaren, wanneer zij zic voor het verrichten van werkzaamheden naar Emmahaven moeten begeven

c. dat het vervoer langs de sub *a* hiervoren genoemde trajecten van veroo deelden, die te Emmahaven ten arbeid worden gesteld, zonder betaling geschieden.

Afschrift enz.

No. 4865. STAATSSPOORWEGEN. — *Vervoer van kinderen, reizende opneming in een weeshuis.*

BESLUIT.

No. 7. Buitenzorg, 20 Februari 1893

Gelezen enz.;

Is goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat kinderen, reizende ter opname in een weeshuis, in de der klasse der Staatsspoorwegen op Java en in de tweede klasse van den Staat spoorweg ter Sumatra's Westkust kosteloos kunnen worden vervoerd, op reisaa vragen, af te geven door het betrokken Hoofd van Gewestelijk of Plaatsel Bestuur of hunnen wettigen vervanger, volgens het model, behoorende bij „Bijzondere bepalingen betreffende het vervoer van 's Lands reizigers en goeder „op de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië," goedgekeurd bij besluit van Juni 1886 No. 1/c (Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch-Indië No. 429 met dien verstande evenwel dat daarop door voornoemde autoriteiten worde aa geteekend: „*Kosteloos ingevolge besluit van den Gouverneur-Generaal van 20 Febr 1893 No. 7.*"

Afschrift enz.

o. 4866. PENSIOENEN. INLANDSCHE AMBTENAREN. — *Een eenmaal toegekend pensioen kan niet worden ingetrokken.*

Aan den Resident van Madioen.

o. 1328. Batavia, 3 Maart 1893.

Met referte aan Uw schrijven van 19 Augustus jl. No. 5657/10, heb ik de eer HEdG. mede te deelen, dat, hoewel van eervol ontslag en pensionneering van as T. DI A. waarschijnlijk geen sprake zou zijn geweest, indien het tekort in het oeger door hem beheerd koffieinkooppakhuis te *P.* aan den Gouverneur-Generaal ware bekend geworden, vóór dat hij eervol uit 's lands dienst werd ontagen onder toekenning van pensioen, intrekking van het pensioen, nu het eenmaal is toegekend, naar het oordeel van Zijne Excellentie niet geoorloofd is.

Wanneer aan een gewezen Inlandsch burgerlijk ambtenaar pensioen is verleend, jn de artikelen 10 tot en met 12 van het in Staatsblad 1887 No. 192 opgenoen pensioensreglement van toepassing en kan er, naar het inzien van Zijne xcellentie, geen sprake meer zijn van intrekking van het verleend eervol ontslag 's lands dienst, met de bedoeling om dan dientengevolge het pensioen niet meer t te betalen. (1)

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,
A. C. ULJEE.

(1) Mgs. van 14 Februari 1893 No. 447.